BalkanDownload

DEN BRAUN

Autor bestselera *Da Vinčijev kod* i *Anđeli i demoni*

POREKLO

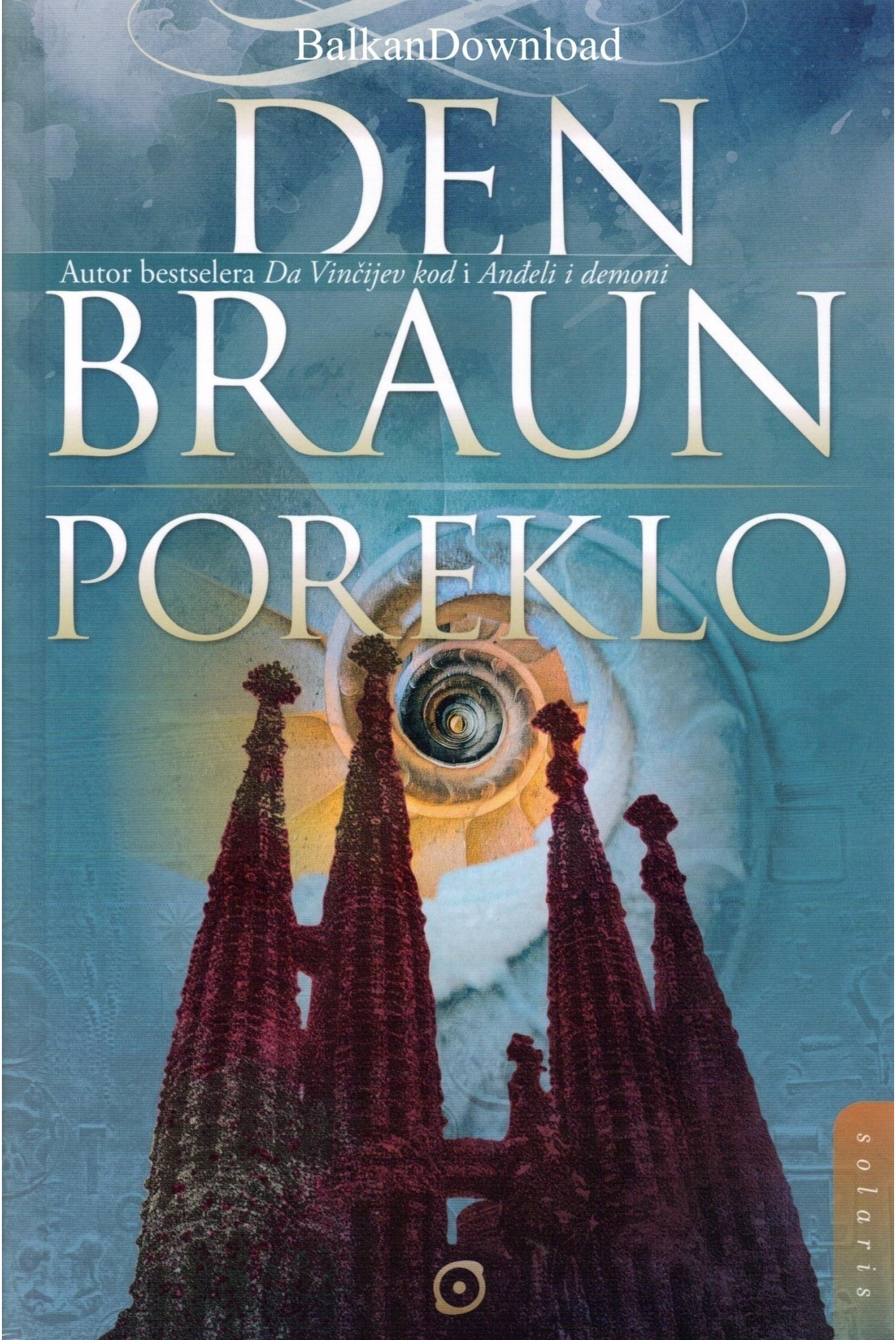

solaris

Den Braun

POREKLO

S engleskog preveli
Tanja Brkljač i Aljoša Molnar

Novi Sad, 2017.

U znak sećanja na moju majku

Moramo biti spremni da se oprostimo od života kakav smo planirali da bismo imali život koji nas čeka.

DŽOZEF KEMBEL

ČINJENICE

Sva umetnička dela, građevine, lokacije, naučna dostignuća i religijske organizacije u ovom romanu su stvarni.

PROLOG

Dok su zupčasti točkovi polako vukli prastari voz uz vrtoglavu strminu, Edmond Kirš je posmatrao nazubljeni vrh planine pred sobom. U daljini, uzidan u oštru liticu, masivni kameni manastir izgledao je kao da visi u prostoru, nekom čarolijom stopljen s vertikalnom liticom.

Ovo vanvremensko utočište u Kataloniji, u Španiji, prkosilo je neumitnom povlačenju sile gravitacije već duže od četiri veka, ni na tren ne odstupajući od osnovne svrhe: da svoje stanovnike izoluje od savremenog sveta.

Ironično, sada će oni prvi saznati istinu, pomisli Kirš pitajući se kakve Će biti njihove reakcije. Kroz istoriju, najopasniji ljudi uvek su bili sveštena lica… Naročito kad bi se njihovi bogovi našli u opasnosti. *A ja se spremam da zavitlam vatreno koplje u osinjak.*

Kad je voz stigao na vrh planine, Kirš ugleda usamljenu priliku koja ga čeka na peronu. Smežurani skelet muškarca bio je odeven u tradicionalnu katoličku ljubičastu mantiju i belu košulju, a na glavi je imao mitru. Kirš prepozna koščatu građu svog domaćina s fotografija i oseti neočekivan nalet adrenalina.

Valdespino me dočekuje lično.

Biskup Antonio Valdespino bio je u Španiji osoba koja uliva strah – ne samo blizak prijatelj i savetnik samog kralja već i jedan od najglasnijih i uajuticajnijih boraca za očuvanje konzervativnih katoličkih vrednosti i tradicionalnih političkih standarda u zemlji.

„Edmond Kirš, pretpostavljam?“, izgovorio je biskup kad je Kirš izašao iz voza.

„Taj sam“, reče Kirš smeškajući se dok je pružao ruku da prihvati koščatu šaku svog domaćina. „Biskupe Valdespino, želim da vam zahvalim što ste organizovali ovaj sastanak.“

Ja sam vama zahvalan što ste ga *tražili.“* Biskupov glas bio je snažniji nego što je Kirš očekivao – jasan i prodoran, poput zvona. „Ne pitaju nas često ljudi od nauke za mišljenje, pogotovo ne tako istaknuti kao vi. Ovuda, molim vas.“

Dok je Valdespino vodio Kirša preko perona, hladan planinski vazduh šibao je biskupovu mantiju.

„Moram da priznam“, reče Valdespino, „izgledate drugačije nego što sam zamišljao. Očekivao sam naučnika, a vi ste čovek…“ Odmerio je sjajno kiton K50 odelo i barker cipele od nojeve kože svog gosta s blagim prezirom. „Kaže se 'u trendu', čini mi se?“

Kirš se učtivo nasmeši. *Reći „u trendu“ nije bilo u modi već nekoliko decenija.*

„Pročitao sam spisak vaših postignuća“, reče biskup, „ali još uvek nisam potpuno siguran šta zapravo radite.“

„Specijalizovao sam se za teoriju igre i kompjutersko modelovanje.“

„Dakle, pravite kompjuterske igrice za decu?“

Kirš oseti da se biskup pretvara da je neznalica pokušavajući da deluje šarmantno staromodan. Istina je bila, Kirš je to znao, da je biskup zastrašujuće dobro obavešten proučavalac tehnologije i da ljude često upozorava na opasnosti koje ona nosi. „Ne, gospodine, teorija igre je zapravo polje matematike koje proučava obrasce radi predviđanja događaja.“

„Ah, da. Mislim da sam pročitao da ste predvideli evropsku monetarnu krizu pre nekoliko godina? Kad niko nije bio voljan da sluša, vi ste spasli stvar izumevši kompjuterski program koji je Evropsku uniju podigao iz mrtvih. Kako je glasila vaša čuvena izjava? 'Imam trideset i tri godine, isto koliko je imao Hrist kad je izveo svoje Uskrsnuće'.“

Kirš se zgrči. „Loša analogija, vaša svetosti. Bio sam mlad.“

„Mlad?“ Biskup se zakikota. „A koliko vam je sad godina… možda četrdeset?“

„Upravo toliko.“

Starac se smešio dok su snažni naleti vetra nastavljali da mu nadimaju ogrtač. „Pa, trebalo je da zemlju naslede poslušni, ali je umesto njih zalog otišao mladima – tehnologiji naklonjenima, onima što će se radije zagledati u ekran nego u sopstvenu dušu. Moram priznati, nisam ni sanjao da ću imati razloga da se sastanem s mladim čovekom koji predvodi jurišnike. Nazivaju vas *prorokom,* znate?“

„U vašem slučaju sam omanuo, vaša svetosti“, odvrati Kirš. „Kad sam zatražio sastanak s vama i vašim kolegama nasamo, računao sam da imam svega dvadeset procenata šanse da pristanete.“

„Kao što sam rekao svojim kolegama, posvećenima može samo koristiti da saslušaju nevernike. Tek kad saslušamo glas đavola, možemo više ceniti glas Boga.“ Starac se nasmeši. „Šalim se, naravno. Molim vas, oprostite mi, moj smisao za humor je pomalo zastareo.“

Rekavši ovo, biskup Valdespino mu pokaza da pođu napred. „Ostali čekaju. Ovuda, molim vas.“

Kirš je posmatrao njihovo odredište, kolosalnu citadelu od sivog kamena posađenu na rub oštre litice koja je ponirala na hiljade metara u dubine raskošne tapiserije šumovitih brda u podnožju. Uznemiren visinom, Kirš skrete pogled sa

ambisa i pođe za biskupom stazom nejednake širine uz liticu, okrećući se u mislima sastanku koji je trebalo da usledi.

Kirš je prethodno molio za prijem trojicu istaknutih religijskih vođa koji su nedavno ovde boravili na konferenciji.

Skupština svetskih religija.

Od 1893, na stotine duhovnih vođa iz gotovo trideset svetskih religija okupljaju se na različitim lokacijama svakih nekoliko godina, da provedu nedelju dana zadubljeni u međuverski dijalog. Među učesnicima se nalazilo mnoštvo uticajnih hrišćanskih sveštenika, jevrejskih rabina, islamskih mula iz celog sveta, pored hinduističkih *pudžarija,* budističkih *bhikhua,* džainista, sikha i drugih.

Samoproklamovani cilj ovakvih okupljanja bio je „negovanje harmonije među svetskim religijama, gradnja mostova između različitih duhovnosti i veličanje ukrštanja svih vera".

Plemenit cilj, pomisli Kirš, uprkos tome što ga je smatrao ispraznom vežbom – besmislenom potragom za nasumičnim mestima podudaranja u bućkurišu od drevnih priča, basni i mitova.

Dok ga je biskup Valdespino vodio stazom, Kirš proviri preko ruba planine sa zajedljivom mišlju. *Mojsije se popeo na planinu da primi reč Božju… a ja sam se popeo na planinu da uradim upravo suprotno.*

Motivacija za dolazak na vrh ove planine, govorio je sebi Kirš, bila je etička obaveza, ali je znao da ovu posetu potpiruje i poprilična doza samoprecenjivanja – bio je nestrpljiv da se oseti nagrađenim prilikom da sedi licem u lice s ovim klericima i prorekne im skoru propast.

Imali ste svoju priliku da odbranite našu istinu.

„Pogledao sam vašu biografiju", reče biskup naglo, bacivši pogled na Kirša. „Vidim da ste proizvod univerziteta Harvard?"

„Osnovne studije, da."

„Shvatam. Nedavno sam pročitao da prvi put u istoriji Harvarda među upisanim studentima ima više ateista i agnostika nego onih koji se određuju kao sledbenici neke religije. Ta statistika mnogo govori, gospodine Kirš."

Šta da vam kažem, poželeo je Kirš da odgovori, *naši studenti su sve pametniji.*

Udari vetra su se pojačavali dok su se približavali drevnom kamenom zdanju. U slabo osvetljenom ulazu u zgradu, vazduh je bio težak od opojnog mirisa zapaljenog tamjana. Dvojica muškaraca vijugala su kroz lavirint mračnih hodnika, a Kiršove oči su se naprezale da se prilagode dok je pratio svog domaćina pod

ogrtačem. Konačno, stigoše pred neuobičajeno mala drvena vrata. Biskup pokuca, sagnu se i uđe, dajući znak svom gostu da ga sledi.

Nesiguran, Kirš pređe preko praga.

Našao se u pravougaonoj odaji visokih zidova potpuno prekrivenih prastarim tomovima knjiga u kožnim povezima. Dodatne zasebne police štrčale su iz zidova kao rebra, izukrštane s tučanim radijatorima koji su klokotali i šištali stvarajući jeziv osećaj da je prostorija živa. Kirš podiže pogled ka ukrašenoj balustradi iznad prolaza koji je okruživao drugi sprat i znao je bez sumnje gde se nalazi.

Čuvena biblioteka Monserat, shvatio je, preneražen što su ga upravo tu primili. Pričalo se da ova sveta odaja čuva izuzetno retke tekstove, a da je pristup njima dozvoljen samo monasima koji su živote posvetili Gospodu, živeći skriveni od sveta ovde na planini.

„Tražili ste diskreciju“, reče biskup. „Ovde smo najsigurniji“ Svega je nekolicina ljudi spolja ikad kročila ovamo.“

„Velikodušna privilegija. Hvala vam.“

Kirš je sledio biskupa do velikog drvenog stola za kojim su sedela dvojica starijih muškaraca i čekala ih. Čovek s leve strane, umornih očiju i zamršene sede brade, izgledao je istrošeno. Nosio je izgužvano crno odelo, belu košulju i fedoru.

„Ovo je rabin Jehuda Keveš“, reče biskup. „On je istaknuti jevrejiki filozof koji mnogo piše o kabalističkoj kosmologiji.“

Kriš pruži ruku preko stola i učtivo se rukova s rabinom Kevešom. „Drago mi je što sam vas upoznao, gospodine“, reče Kirš. „Čitao sam vaše knjige o kabali. Ne mogu reći da sam ih razumeo, ali sam ih čitao.“

Keveš prijateljski klimnu glavom, brišući suzne oči maramicom.

„A ovde“, nastavi biskup, pokazujući ka drugom čoveku, „imate uvaženog *alamu,* Sajeda el Fadla.“

Cenjeni islamski učenjak ustade i široko se osmehnu. Bio je nizak i dežmekast, s veselim licem koje je delovalo nespojivo s njegovim crnim, prodornim očima. Nosio je skromnu belu *kanduru.* „A ja sam, gospodine Kirš, pročitao *vaša* predviđanja o budućnosti čovečanstva. Ne mogu reći da sam *saglasan* s njima, ali sam ih pročitao.“

Kirš se ljubazno osmehnu i protrese čoveku ruku.

„A naš gost, Edmond Kirš“, zaključi biskup, obraćajući se dvojici svojih kolega, „kao što znate, jeste visokocenjeni kompjuterski naučnik, teoretičar igre, pronalazač i neka vrsta proroka u svetu tehnologije. Znajući sve to o njemu, bio sam zbunjen njegovim zahtevom da razgovara s nama. Stoga sad prepuštam gospodinu Kiršu da objasni zašto je došao.“

S tim rečima, biskup Valdespino zauze mesto između svojih kolega, skrsti ruke i pun očekivanja zagleda se u Kirša. Trojica muškaraca sedela su pred njim kao tribunal, stvarajući atmosferu više nalik inkviziciji nego prijateljskom sastanku ljudi od nauke. Biskup mu, Kirš sada shvati, nije čak ni pripremio stolicu.

Kirš je bio više zamišljen nego zastrašen dok je proučavao trojicu starih ljudi pred sobom. *Dakle, ovo je Sveto Trojstvo koje sam tražio. Tri mudraca.*

Zastavši na trenutak da bi dobio na važnosti, Kirš priđe prozoru i zagleda se nadole, u panoramu koja je oduzimala dah. Osunčani pačvork prastarih idiličnih polja protezao se preko duboke doline, u daljini ustupajući mesto oštrim vrhovima planinskog venca Kolserola. Kilometrima daleko odatle, negde iznad Bakarskog mora, preteći zid olujnih oblaka formirao se na horizontu.

Prikladno, pomisli Kirš, naslućujući buru koju će uskoro izazvati u ovoj prostoriji, i u svetu izvan nje.

„Gospodo“, poče on iznenada se ponovo okrenuvši ka njima. „Verujem da vam je biskup Valdespino već preneo moj zahtev za poverljivošću. Pre nego što nastavimo, želim da budem jasan. Ono što ću podeliti s vama mora se držati u strogoj tajnosti. Jednostavno rečeno, tražim od svih vas da se zareknete na ćutanje. Da li ste saglasni sa mnom?“

Sva trojica muškaraca klimnuše glavama u znak prećutnog odobravanja, iako je Kirš znao da je to ionako verovatno nepotrebno. *Hteće da zakopaju ovu informaciju – ne da je objave.*

„Ovde sam danas“, poče Kirš, „jer sam došao do naučnog otkrića za koje verujem da će vas zapanjiti. Reč je o nečemu čime se bavim dugi niz godina, u nadi da ću pronaći odgovore na dva najosnovnija pitanja našeg ljudskog iskustva. Sad kad sam u tome uspeo, došao sam upravo kod vas jer verujem da će ova informacija duboko uticati na *verujuće* sveta, i vrlo verovatno prouzrokovati promene koje se mogu opisati samo kao, da tako kažemo – razorne. Trenutno, ja sam jedina osoba na svetu koja zna za ovo što ću vam uskoro otkriti.“

Kirš zavuče ruku u svoj sako i izvadi predimenzioniran pametni telefon – uređaj koji je sam dizajnirao u skladu sa sopstvenim specifičnim zahtevima i potrebama. Telefon je imao masku s mozaikom živih boja i on ga postavi pred trojicu muškaraca kao ekran. Za samo tren, iskoristiće tu spravu da se poveže s bezbednim serverom, uneće svoju šifru od 47 karaktera i uživo im emitovati prezentaciju.

„Ovo što ćete uskoro videti“, reče Kirš, „nemontirana je verzija saopštenja koje ću, nadam se, podeliti sa svetom – za otprilike mesec dana. Ali pre nego što to učinim, želim da se posavetujem s nekim od najuticajnijih svetskih religijskih

mislilaca, kako bih stekao uvid u to kako će ove vesti primiti oni kojih se one najviše tiču.“

Biskup glasno uzdahnu. Zvučalo je pre kao da se dosađuje nego da je zabrinut. „Intrigantan uvod, gospodine Kirš. Govorite kao da će to što se spremate da nam pokažete uzdrmati temelje svetskih religija.“

Kirš pređe pogledom preko drevnog repozitorijuma svetih tekstova. *Neće uzdrmati vaše temelje. Razoriće ih.*

Kirš je procenjivao muškarce pred sobom. Nijedan od njih nije znao da je za tri dana Kirš planirao da svoju prezentaciju objavi na jednom zapanjujućem, brižljivo koreografisanom događaju. Kad to učini, ljudi širom sveta shvatiće da učenja svih religija zaista imaju nešto zajedničko.

Sva su bila potpuno pogrešna.

POGLAVLJE 1

Profesor Langdon podiže pogled prema dvanaest metara visokom psu koji je sedeo na trgu. Krzno te životinje bilo je živi tepih od trave i mirisnog cveća.

Trudim se da se oduševim tobom, pomisli. *Zaista se trudim.* Langdon je još kratko gledao u to stvorenje, a onda nastavi da se kreće visećim prelazom, silazeći niz prostrane stepenice čiji su nejednaki nogostupi namerno bili napravljeni tako da tek pristiglog posetioca izbace iz uobičajenog ritma i koraka. *Misija uspela,* pomisli Langdon, dvaput se skoro saplevši zbog nejednakih stepenica.

Na dnu stepeništa, Langdon iznenada stade, zureći u ogroman objekat pred sobom.

E sad sam sve video.

Pred njim se uzdizala velika crna udovica, vitke gvozdene noge držale su njeno loptasto telo na visini od najmanje deset metara. Na paukovom stomaku visila je mrežasta vreća, ispunjena staklenim oblucima. „Ime joj je Maman“, obrati mu se glas.

Langdon spusti pogled i ugleda vitkog čoveka koji je stajao ispod pauka. Na sebi je imao crni brokatni šervani, a na licu je nosio skoro komično uvijene brkove u stilu Salvadora Dalija.

„Zovem se Fernando“, nastavi on, „i ovde sam da vam poželim dobrodošlicu u muzej.“ Čovek je pretraživao gomilu pločica sa imenima na stolu pred sobom. „Mogu li saznati vaše ime, molim?“

„Naravno. Robert Langdon.“

Čovek iznenađeno podiže pogled. „Ah, oprostite mi! Nisam vas prepoznao gospodine!“

Jedva i sam sebe prepoznajem, pomisli Langdon, ukočeno produživši dalje, belom mašnom oko vrata, u fraku i belom prsluku. *Izgledam kao jedan od Vifenpufa*[1]*.* Langdonov klasičan frak bio je star skoro trideset godina, sačuvan iz vremena kada je bio član Ajvi kluba na Prinstonu, ali zahvaljujući svakodnevnom disciplinovanom plivanju, ova odeća mu je i dalje prilično dobro stajala. Žurno se pakujući, uzeo je pogrešnu vreću iz ormana i zaboravio uobičajeni smoking.

[1] *The Wiffenpoffs – a kapela* grupa sa Jejla. Osnovana 1909. godine, najstarija takve vrste u Americi. (Prim. prev.)

„Na pozivnici je pisalo smoking“, kaza Langdon. „Verujem da frak odgovara?“

„Frak je klasika! Izgledate zanosno!“ Čovek hitro uze pločicu s imenom i pažljivo je zakači za rever Langdonovog sakoa.

„Čast mi je upoznati vas, gospodine“, reče čovek s brkovima. „Bez sumnje ste i ranije bili kod nas?“

Langdon pogleda kroz noge pauka u blistavu zgradu pred njima. „Zapravo, neprijatno mi je da to kažem, ali prvi put sam ovde.“

„Ne!“ Čovek odglumi kao da će se onesvestiti. „Niste ljubitelj moderne umetnosti?“

Langdon je oduvek uživao u *izazovu* moderne umetnosti – prvenstveno u istraživanju razloga zbog kojih su neka dela proglašavana remek-delima: drip-slike Džeksona Poloka; konzerve supe kembel Endija Vorhola; jednostavni raznobojni pravougaonici Marka Rotka. Međutim, Langdon je daleko više voleo da razgovara o religijskom simbolizmu Hijeronimusa Boša ili tehnici Fransiska de Goje.

„Više volim klasike“, odgovori Langdon. „Više mi leži Da Vinči nego De Kuning.“

„Ali Da Vinči i De Kuning su toliko *slični!“*

Langdon se strpljivo osmehnu. „Onda je jasno da moram još malo da proučim De Kuninga.“

„E pa, došli ste na pravo mesto!“ Čovek pokaza prema ogromnoj zgradi. „U ovom muzeju, pronaći ćete jednu od najlepših kolekcija moderne umetnosti na svetu! Zaista se nadam da ćete uživati.“

„I nameravam“, odgovori Langdon. „Samo bih voleo da znam *zašto* sam ovde.“

„I vi kao i svi ostali!“ Čovek se srdačno nasmeja, odmahujući glavom. „Vaš domaćin je bio veoma tajnovit u vezi sa večerašnjim događajem. Čak ni osoblje muzeja ne zna o čemu je reč. *Misterija* je pola zabave – glasine su se rasplamsale! Unutra je nekoliko stotina gostiju – mnoga poznata imena – i niko nema *ni najblažu* predstavu šta je večeras na rasporedu!“

Sada se i Langdon osmehnu. Retko bi koji domaćin na svetu imao dovoljno odvažnosti da u poslednjem trenutku pošalje pozivnice na kojima piše samo: *Subota veče. Dođite. Verujte mi.* Još su ređi oni koji bi uspeli da gomilu veoma važnih osoba ubede da sve ostave i odlete na *sever Spanije* da bi prisustvovali nekom događaju.

Langdon prođe ispod pauka i nastavi stazom, gledajući ogromnu crvenu zastavu koja se vijorila iznad njega.

VEČE SA
EDMONDOM KIRŠOM

Edmondu sigurno nikad nije manjkalo samopouzdanja, pomisli Langdon zabavljen.

Pre dvadesetak godina, mladi Edi Kirš bio je jedan od Langdonovih prvih studenata na Harvardu – kompjuterski zaluđenik raščupane kose, koga je interesovanje za šifre i dovelo do Langdonovog brucoškog kursa: Kodovi, šifre i jezik simbola. Prefinjenost Kiršovog intelekta duboko je zadivila Langdona i, mada je Kirš na kraju napustio prašnjavi svet semiotike zarad bleštave budućnosti kompjutera, on i Langdon razvili su vezu student-profesor koja im je pomogla da ostanu u vezi čitave dve decenije nakon što je Kirš diplomirao.

Sada je učenik prevazisao svog učitelja, pomisli Langdon. *Za nekoliko svetlosnih godina.*

Danas je Edmond Kirš bio svetski poznati odmetnik – kompjuterski naučnik i milijarder, futurista, inovator i preduzimač. Ovaj četrdesetogodišnjak bio je tvorac fascinantnog broja naprednih tehnologija koje su predstavljale velik iskorak u sasvim različitim poljima: od robotike, preko nauke o mozgu, veštačke inteligencije, pa do nanotehnologije. A veoma precizna predviđanja o predstojećim naučnim prodorima stvorila su skoro mitsku auru oko ovog čoveka.

Langdon je smatrao da Edmondov jezivi dar za predviđanje vuče korene u neverovatno širokom znanju o svetu u kom živi. Koliko se Langdon sećao, Edmond je bio nezajažljivi bibliofil – čitao je sve što mu padne šaka. Njegova strast prema knjigama, i sposobnost koju je imao za upijanje njihovog sadržaja, prevazilazile su sve čemu je Langdon dosad svedočio.

U poslednjih nekoliko godina, Kirš je uglavnom živeo u Španiji, opravdavajući svoj izbor ljubavlju koju je gajio prema starovremenskom šarmu te zemlje, njenoj avangardnoj arhitekturi, ekscentričnim barovima i savršenim vremenskim prilikama.

Jednom godišnje, kada bi se Kirš vratio u Kembridž da održi predavanje u medijateci Masačusetskog instituta, Langdon bi mu se pridružio za ručkom u nekom od modernih novih bostonskih restorana za koje nikad nije čuo. Najčešće nisu razgovarali o tehnologiji; Kirš je uvek želeo da sa Langdonom razgovara samo o umetnosti.

„Ti si moja veza sa kulturom, Roberte“, Kirš se često šalio. „Moj lični profesor umetnosti!“

Šaljiva igra rečima na Langdonov bračni status bila je naročito ironična jer je došla od kolege neženje[2] koji je monogamiju proglasio „uvredom za evoluciju“, a ujedno je tokom godina bio fotografisan u društvu velikog broja supermodela.

S obzirom na Kiršovu reputaciju inovatora u kompjuterskoj nauci, čovek bi ga lako mogao zamisliti kao uštogljenog tehnološkog zaluđenika. Ali on je sebe pretvorio u modernu pop ikonu koja se kreće u krugovima slavnih, obučenu po poslednjoj modi, što sluša tajanstvenu andergraund muziku i u svojoj ličnoj zbirci čuva neprocenjivo vredna dela različitih impresionista i modernih umetnika. Kirš je Langdonu često slao mejlove i tražio savete o novim umetničkim delima koje razmatra za svoju kolekciju.

A onda bi uradio sasvim suprotno, pomisli Langdon.

Pre oko godinu dana, Kirš je iznenadio Langdona tražeći od njega savet koji nije imao veze s umetnošću, već s Bogom – što je bila čudna tema za samoprozvanog ateistu. Nad porcijom sirove govedine u bostonskoj „Tajger mami“, Kirš je do detalja ispitivao Langdona o suštinama svetskih religija, a posebno o njihovim različitim pričama o stvaranju.

Langdon mu je pružio solidan pregled trenutno aktuelnih verovanja; od priče o postanju, koju dele judaizam, hrišćanstvo i islam, preko hinduističke priče o Brami sve do vavilonskog mita o Marduku, i ostalih.

„Pitam se“, oglasio se Langdon kad su izašli iz restorana. „Zašto se jedan futurista toliko zanima za prošlost? Da li to znači da je naš poznati ateista konačno pronašao Boga?“

Edmond se od srca nasmejao. „Pusta želja! Samo odmeravam konkurenciju, Roberte.“

Langdon se nasmešio. *Tipično.* „Pa, nauka i religija nisu konkurenti, to su dva različita jezika koja pokušavaju da ispričaju istu priču. Na ovom svetu ima mesta za oba.“

Posle tog sastanka, Edmond se nije javljao skoro godinu dana. A onda je, iznenada, pre tri dana, Langdon primio Fedeksovu kovertu sa avionskom kartom, hotelskom rezervacijom i Edmondovom svojeručno ispisanom porukom, u kojoj ga poziva na večerašnji skup. Pisalo je: *Roberte, mnogo bi mi značilo ako bi ti, više od bilo koga, prisustvovao. Tvoja objašnjenja iz našeg poslednjeg razgovora omogućila su da se ovakva noć dogodi.*

Langdon je ostao zbunjen. Ništa iz tog razgovora ni iz daleka nije delovalo kao da ima veze s događajem koji je upriličio jedan futurista.

[2] Bachelor (engl.) – akademsko zvanje, ali i neženja. (Prim. prev.)

Fedeksova koverta je sadržala i crno-belu sliku dve osobe, okrenute jedne ka drugoj. Kirš je Langdonu napisao i kratku pesmu.

Roberte,
Kad licem u lice me pogledaš,
prazan prostor ćeš otkriti.
Edmond

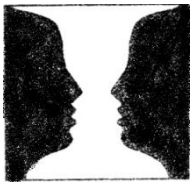

Langdon se osmehnuo kad je video sliku – pametna aluzija na jednu epizodu u kojoj je Langdon učestvovao nekoliko godina pre toga. Silueta putira, ili grala, jasno se videla u praznom prostoru između dva lica.

Sada je Langdon stajao ispred muzeja, željan da čuje šta se njegov bivši student spremao da obznani. Krajevi fraka mu zalepršaše na lakom povetarcu dok je išao cementnim puteljkom duž obale krivudave reke Nervion, koja je nekad predstavljala žilu kucavicu naprednog industrijskog grada. U vazduhu se osećao blagi miris bakra.

Kad je Langdon skrenuo prateći krivinu stazice, konačno dopusti sebi da pogleda u ogromni bleštavi muzej. Građevinu je bilo nemoguće sagledati odjednom. Umesto toga, pogled mu je klizio tamo-amo čitavom dužinom bizarnih i izduženih oblika.

Ova zgrada ne samo što krši pravila, pomisli Langdon. *Ona ih potpuno ignoriše. Savršeno mesto za Edmonda.*

Muzej Gugenhajm u Bilbau, u Španiji, izgledao je kao nešto što je pobeglo iz vanzemaljske halucinacije – vrtoglavi spoj krivih metalnih oblika koji kao da se naslanjaju jedni na druge, skoro nasumično. Haotična masa oblika protezala se u daljinu, obložena s više od trideset hiljada titanijumskih ploča koje su se bleskale poput ribljih krljušti i zgradi davale istovremeno i organski i vanzemaljski izgled, kao da je neki futuristički levijatan ispuzao iz vode da se malo osunča na obali.

Kad je zgrada otvorena za javnost, 1997. godine, *Njujorker je* pohvalio njenog arhitektu, Frenka Gerija, što je dizajnirao ovaj „valoviti brod iz fantastičnog sna u titanijumskom ogrtaču“, dok su ostali kritičari širom sveta entuzijastično ponavljali: „Najvelelepnija zgrada našeg vremena!“, „Neverovatno briljantno!“ i „Zadivljujući arhitektonski podvig!“

Od otkrivanja muzeja, pojavilo se još desetak drugih „dekonstruktivističkih“ građevina – Koncertna dvorana „Dizni“ u Los Anđelesu, „BMW svet“ u Minhenu, pa čak i nova biblioteka u Langdonovoj *alma mater*[3]. Svaka je odisala radikalno nekonvencionalnim dizajnom i konstrukcijom, ali Langdon je i pored toga sumnjao da ijedna može da se takmiči s Gugenhajmom u Bilbau, i to samo zbog njene puke šokantnosti.

Dok je Langdon prilazio, činilo mu se da se obložena fasada menja sa svakim korakom, nudeći mu iz svakog ugla drugačije lice. Sad je mogao da vidi i najdramatičniju iluziju muzeja. Neverovatno, iz te perspektive, izgledalo je kao da kolosalna građevina doslovno pluta na vodi, povrh širokog „beskrajnog“ zaliva koji je zapljuskivao spoljne zidove muzeja.

Langdon zastade na trenutak da uživa u ovom prizoru, a onda krete da pređe zaliv preko minimalističkog stepeništa koje je u luku prelazilo preko staklaste površine vode. Bio je tek na pola puta kad ga prepade glasno siktanje. Dopiralo je odnekud ispod njegovih stopala. Zastade kao ukopan baš kad se vrtložni oblak magle pojavio ispod prelaza. Debeli veo magle uzdiže se oko njega, a onda se prevrnu preko zaliva, kotrljajući se prema muzeju i gutajući podnožje čitave zgrade.

Magličasta skulptura, pomisli Langdon.

Čitao je o ovom delu japanske umetnice Fudžiko Nakaje. „Skulptura“ je bila revolucionarna jer ju je činio medijum u obliku vidljivog vazduha, magleni zid koji se materijalizovao i povremeno nestajao; a pošto blago kretanje vazduha i atmosferske prilike nikad nisu bile identične ni dva dana zaredom, skulptura je bila drugačija svaki put kad bi se pojavila.

Most prestade da sikće, a Langdon nastavi da posmatra kako se magleni zid nečujno spušta na zaliv, vrteći se i puzeći kao da ima svoju volju. Efekat je bio istovremeno eteričan i dezorijentišući. Čitav muzej kao da je lebdeo nad vodom, bestežinski počivajući na oblaku – brod duhova izgubljen na moru.

Baš kad Langdon odluči da pode dalje, mirnu površinu vode poremeti niz malih erupcija. Odjednom, pet vatrenih stubova vinu se u nebo iz zaliva, postojano grmeći poput raketnih motora što se prolamaju kroz magličasti vazduh i bacaju blistave svetlosne zrake po titanijumskim pločama muzeja.

Langdonovom ličnom arhitektonskom ukusu više je pogodovao klasični stil muzejskih zgrada, poput Luvra ili muzeja Prado, pa ipak, dok je gledao kako magla i plamen lebde iznad zaliva, od ovog nadasve modernog muzeja nije mogao da

[3] Hraniteljica majka (lat.); „počasni“ izraz za univerzitete i učilišta uopšte, u upotrebi od „Alma mater studiorum“ – mota najstarijeg evropskog univerziteta, u Bolonji. (Prim. prev.)

zamisli podobnije mesto za održavanje ovakvog događaja, i to u organizaciji čoveka koji je toliko bio zaljubljen u umetnost i inovacije i koji je tako jasno sagledavao budućnost.

Sada, hodajući kroz maglu, Langdon krenu ka ulazu u muzej – zlokobnoj crnoj rupi u reptilskoj građevini. Dok se približavao pragu, pratio ga je nelagodan osećaj da ulazi u zmajevo ždrelo.

POGLAVLJE 2

Mornarički admiral Luis Avila sedeo je na barskoj stolici u praznom pabu u nepoznatom gradu. Bio je iscrpljen od putovanja, tek je sleteo u grad nakon posla zbog kog je prešao mnogo hiljada kilometara za svega dvanaest sati. Otpio je gutljaj svog drugog tonika i zagledao se u nizove raznobojnih boca iza šanka.

Svako može ostati trezan u pustinji, razmišljao je, *ali samo odani mogu sedeti u oazi i odbijati da razdvoje usne.*

Avila nije razdvojio usne pred đavolom već skoro godinu dana. Dok je posmatrao svoj odraz u ogledalima iza šanka, dozvolio je sebi redak trenutak zadovoljstva zbog prilike koja mu je uzvraćala pogled.

Bio je jedan od onih srećnika poreklom s Mediterana kod kojih starenje deluje pre kao dobitak nego kao hendikep. S godinama, njegova kruta crna strnjika smekšala je u elegantno prosedu bradu, njegove vatrene crne oči opustile su se u izgled smirenog samopouzdanja, a njegova zategnuta maslinastozelena koža sad je bila opaljena suncem i izborana, dajući mu izgled čoveka koji neprestano škilji prema pučini.

Čak i u šezdeset i trećoj, telo mu je bilo vitko i zategnuto, zadivljujuću građu dodatno je isticala dobro skrojena uniforma. Uz to, Avila je sada nosio paradnu mornaričku uniformu: beli sako s dvorednim kopčanjem, širokim crnim epoletama i impozantnom zbirkom odlikovanja i počasnih obeležja; potom uštirkana bela košulja s podignutim okovratnikom i široke pantalone ukrašene svilenim gajtanom na nogavicama.

Španska armada možda više nije najmoćnija mornarica na planeti, ali još umemo da obučemo oficira.

Admiral godinama nije nosio ovu uniformu – ali ovo je bila posebna noć, i ranije te večeri – dok je šetao ulicama ovog nepoznatog grada, uživao je u odobravajućim pogledima žena podjednako koliko i u prostoru koji su mu ustupali muškarci.

Svi poštuju one koji žive u skladu s propisima.

„¿Otra tónica?“, upitala je simpatična konobarica. Imala je oko trideset godina, bila je punačka i veselo se osmehivala.

Avila odmahnu glavom. *„No, gracias.“*

Pab je bio potpuno prazan i Avila je mogao da oseti zadivljeni pogled konobarice. Prijalo mu je da opet bude primećen. *Vratio sam se iz ambisa.*

Užasan događaj koji je pre pet godina umalo uništio Avilin život zauvek će vrebati u zakutku njegovog uma – jedan jedini zaglušujući trenutak u kom se zemlja otvorila i progutala ga celog.

Seviljska katedrala.

Uskršnje jutro.

Andaluzijsko sunce rasipalo se kroz vitraže, zasipajući kamenu unutrašnjost katedrale kaleidoskopom boja u jarkim naletima. Orgulje su veselo grmele dok su hiljade vernika proslavljale čudo vaskrsenja.

Avila je klečao pred pričesnom ogradom, a srce mu se nadimalo od zahvalnosti. Nakon što je ceo život služio moru, Bog ga je blagoslovio najvećim darom – porodicom. Široko se osmehujući, Avila se okrenuo i preko ramena bacio pogled na svoju mladu suprugu, Mariju, koja je ostala da sedi na klupi, budući u poodmakloj trudnoći da bi prešla dug put do oltara. Pored nje, njihov trogodišnji sin, Pepe, uzbuđeno je mahao ocu. Avila namignu dečaku, a Marija se toplo nasmeši mužu.

Hvala ti, Bože, pomislio je Avila dok se ponovo okretao oltaru da primi pehar.

Trenutak kasnije, prastara katedrala raspukla se u zaglušujućoj eksploziji.

U blesku svetla, ceo njegov svet postade buktinja.

Udarni talas eksplozije divlje je odbacio Avilu sa pričesne ograde, telo mu ostade zgnječeno ispod vrelog talasa krhotina i delova ljudskih tela. Kad mu se povratila svest, nije mogao da diše u gustom dimu i na trenutak nije znao gde se nalazi i šta se dogodilo.

A onda, kroz zvonjavu u ušima, začu vrisku ljudi u agoniji. Avila se osovi na noge, užasnuto shvatajući gde se nalazi. Reče sebi da je sve to grozan san. Nesigurno krete ka izlazu iz dimom ispunjene katedrale, preskačući osakaćene žrtve koje su jaukale, očajnički teturajući u pravcu gde su se do samo pre nekoliko trenutaka smešili njegova žena i sin.

Tamo nije bilo ničega.

Nije bilo klupa. Nije bilo ljudi.

Samo krvave krhotine na čađavom kamenom podu.

Strašnu uspomenu milosrdno je raspršilo zveckanje nizova perli koje su visile na vratima bara. Avila steže svoju čašu i brzo otpi gutljaj, otresajući sa sebe tminu kao što je već toliko puta dotad bio prinuđen da čini.

Vrata bara se širom otvoriše, a Avila se okrete i ugleda dvojicu krupnih muškaraca koji nahrupiše unutra. Pevali su, falširajući, nekakvu irsku borbenu

pesmu i nosili zelene fudbalske dresove koji su im jedva pokrivali stomake. Kako se moglo zaključiti, utakmicu odigranu tog popodneva dobio je gostujući irski tim.

Shvatiću to kao znak, pomisli Avila ustajući. Zatražio je račun, ali mu je konobarica namignula i odmahnula rukom. Avila joj zahvali i okrete se da pođe.

„Boga mu poljubim!“ viknu jedan od novopridošlih, zureći u Avilinu svečanu uniformu. „Evo kralja Španije!“

Dvojica muškaraca prasnuše u smeh, zanoseći se ka njemu.

Avila pokuša da ih zaobiđe i ode, ali ga krupniji muškarac grubo steže za ruku i odvuče nazad do barske stolice. „Sačekajte, vaše veličanstvo! Došli smo čak u Španiju; popićemo pintu s kraljem!“

„Ne… *moraš* ostati da popijemo pivo, *amigo.“* Čovek pojača stisak dok je njegov prijatelj upirao prljavim prstom među medalje na Avilinim grudima. „Pa ti si izgleda pravi heroj, ćale.“ Čovek povuče jedno od Avilinih najvrednijih odlikovanja. „Srednjovekovni buzdovan? Dakle, ti si vitez u sjajnom oklopu?!“ Grohotom se zasmeja.

Tolerancija, Avila podseti sebe. Sreo je nebrojeno mnogo ovakvih ljudi – plitkoumnih, nesrećnih duša koje se nikad i ni za šta nisu borile, ljudi koji su slepo zloupotrebljavali slobode i nezavisnost koju su im izvojevali drugi.

„Zapravo“, strpljivo odgovori Avila, „buzdovan je simbol jedinice Unidad de operasiones espesijales[4].“

„Specijalne jedinice?“ Čovek odglumi uplašeni drhtaj. „To je baš zadivljujuće. A kakav je *to* simbol?“ Pokazao je na Avilinu desnu šaku.

Avila baci pogled na svoj dlan. U sredini mekog dela bila je ispisana crna tetovaža – simbol koji je datirao još iz četrnaestog veka.

Ovaj beleg mi služi kao zaštita, pomisli Avila posmatrajući amblem. *Mada mi neće trebati.*

„Nije važno“, reče nasrtljivac, napokon pustivši Avilinu ruku i okrenuvši se konobarici. „Ti si slatka“, reče. „Jesi li stoprocentno Španjolka?“

„Jesam“, odgovorila je ljupko.

„Nemaš malo irske krvi?“

[4] Jedinica za specijalne operacije. (Prim. prev.)

„Ne.“

„A da li bi *volela* da je malo imaš?“ Čovek se presamiti histerično se smejući i lupi šakom o šank.

„Ostavi je na miru“, zapovedi Avila.

Čovek se okrete, streljajući ga pogledom.

Druga protuva gurnu Avilu u grudi. „Pokušavaš da nam govoriš šta da radimo?“

Avila duboko udahnu, osećajući da ga je dugo putovanje tog dana iscrpelo, i pokaza prema baru. „Gospodo, molim vas, sedite. Platiću vam pivo.“

Drago mi je što će ostati, pomislila je konobarica. Iako je umela da se sama stara o sebi, videvši koliko se smireno oficir nosi s dvojicom divljaka, osetila je blagu slabost i ponadala se da će možda ostati u baru do zatvaranja.

Oficir naruči dva piva i još jedan tonik za sebe, ponovo zauzimajući svoje mesto za šankom. Dvojica fudbalskih huligana sedela su pored njega, svaki s po jedne strane.

„Tonik?“, rugao se jedan. „Mislio sam da *pijemo* zajedno.“

Oficir se umorno osmehnu konobarici i ispi svoj tonik.

„Plašim se da moram na sastanak“, reče oficir ustajući. „Ali uživajte u svom pivu.“

Kad je ustao, dvojica muškaraca, kao da su to vežbali, pljesnuše ga svojim grubim rukama po ramenima i gurnuše ga nazad na stolicu. Iskra besa blesnu u oficirovim očima, a potom zgasnu.

„Deda, mislim da ne želiš da nas ostaviš nasamo sa svojom devojkom.“ Napasnik je pogleda i lascivno zapalaca jezikom.

Oficir je jedan dug trenutak sedeo bez reči, a onda zavuče ruku u gornji deo uniforme.

Momci ga istovremeno zgrabiše. „Hej! Šta to radiš?!“

Vrlo polako, oficir izvadi svoj mobilni telefon i reče nešto muškarcu na španskom. Zurili su u njega ne razumevajući, a on opet pređe na engleski.

„Oprostite, moram samo da pozovem ženu i kažem joj da ću kasniti. Izgleda da ćemo se ovde zadržati.“

„To mi reci, druže!“, uzviknu krupniji muškarac iskapivši pivo i s treskom spustivši čašu na šank. „Još jedno!“

Dok je konobarica punila čase siledžijama, posmatrala je u ogledalu kako oficir pritiska nekoliko tipki na svom telefonu i onda ga prislanja na uho. Veza je uspostavljena, i on poče da govori brzo na španskom.

„Le llamo desde el bar Molly Malone“[5]*,* reče oficir, pročitavši naziv i adresu bara s podmetača pred sobom. *„Calle Particular de Estraunza, ocho.“* Sačekao je trenutak i potom nastavio. *„Necesitamos ayuda inmediatamente. Hay dos hombres heridos.“* Onda je prekinuo vezu.

¿Dos hombres heridos? Konobaričin puls se ubrza. *Dvojica povređenih muškaraca?*

Pre no što je shvatila šta je rekao, pred sobom ugleda belu mrlju kad se oficir naglo okrenuo udesno, šaljući razoran udarac laktom pravo nagore prema nosu krupnije protuve, nakon čega se začu krckanje od kog joj pripade muka. Na licu čoveka izbi lavina crvenila i on se sruši na leđa. Pre nego što je drugi čovek stigao da se snađe, oficir se ponovo okrete, ovog puta nalevo, njegov drugi lakat snažno se zabi čoveku u dušnik i zbaci ga unazad sa stolice.

Konobarica je šokirano zurila u dvojicu muškaraca na podu, prvi je vrištao u agoniji, a drugi se borio za vazduh držeći se za vrat.

Oficir polako ustade. S jezivom smirenošću izvadi svoj novčanik i spusti novčanicu od sto evra na šank.

„Izvinjavam se“, obrati joj se na španskom. „Policija će uskoro doći da vam pomogne.“ Potom se okrenuo i otišao.

Ispred bara, admiral Avila udahnu noćni vazduh i produži duž ulice Alameda de Mazaredo prema reci. Policijske sirene su se približavale, i on se povuče u senku kako bi propustio nadležne da prođu. Ozbiljan posao bio je pred njim, Avila večeras nije mogao sebi da priušti dodatne komplikacije.

Regent je jasno definisao večerašnju misiju.

Za Avilu, primanje naređenja od regenta donosilo je nekakvo jednostavno spokojstvo. Nema donošenja odluka. Nema krivice. Samo akcija.

Nakon što je ceo radni vek izdavao naređenja, bilo je olakšanje ostaviti kormilo i prepustiti drugima da upravljaju ovim brodom. *U ovom ratu ja sam pešadinac.*

[5] Zovem iz bara Moli Malon. / Ulica De Estraunca 8. / Hitno nam treba pomoć. Povredena su dvojica muškaraca. (Prim. prev.)

Nekoliko dana ranije regent je s njim podelio tajnu toliko uznemirujuću da Avila nije video drugog izbora osim da se potpuno posveti tom cilju. Brutalnost sinoćne misije još ga je progonila, ali je ipak znao da će za svoja dela dobiti oprost.

Pravda postoji u mnogim oblicima.

I još će smrti doći pre no što se ovo veče završi.

Izbivši na otvoreni trg na obali reke, Avila podiže pogled ka masivnoj strukturi pred sobom. Bila je to lelujava zbrka pervertiranih oblika prekrivenih metalnim pločama – kao da je dve hiljade godina razvoja arhitekture bačeno kroz prozor da bi ustupile mesto potpunom haosu.

Neki ovo nazivaju Muzejem. Ja ga zovem nakaradnošću.

Usredsredivši se, Avila pređe preko trga, krivudajući između nizova bizarnih skulptura ispred muzeja Gugenhajm u Bilbau. Približavajući se zgradi, posmatrao je desetine gostiju kako se tiskaju odeveni u svoju najsvečaniju crno-belu odeću.

Bezbožničke mase su se okupile.

Ali ovo veće neće proći onako kako su zamišljali.

Namestio je svoju admiralsku kapu i zagladio gornji deo uniforme, snažeći se za zadatak koji ga je čekao. Ovo veče bilo je deo daleko veće misije – krstaškog pohoda pravednih.

Koračajući preko dvorišta prema ulazu u muzej, Avila nežno dotače brojanicu u džepu.

POGLAVLJE 3

Glavni atrijum muzeja nalikovao je na neku futurističku katedralu.

Kad je Langdon kročio unutra, njegov pogled odmah kliznu uvis penjući se uz red impozantnih belih stubova, poredanih uz šezdeset metara visoku staklenu zavesu do uzdignutog svoda, odakle je halogena rasveta bacala bleštavo belu svetlost. Lebdeći u prostoru, čitava mreža stepenika i balkona presecala je svod, a posetioci u crno-belim svečanim odelima kretali su se po gornjim galerijama i stajali kraj visokih prozora, diveći se zalivu pod sobom. Nedaleko od njega, stakleni lift nečujno je klizio niza zid, vraćajući se na prizemlje da primi još gostiju.

Takav muzej Langdon nikad nije video. Čak mu je i akustika bila nepoznata. Umesto tradicionalno smerne tišine, koja je bila posledica zvučne izolacije, ovo mesto bilo je živo od tihog odjeka glasova koji su se odbijali od kamena i stakla. Langdonu je jedini poznati utisak bio sterilni ukus u korenu jezika; muzejski vazduh je u čitavom svetu bio isti – brižljivo pročišćen od svih čestica i oksidanata, a onda ovlažen jonizovanom vodom do nivoa vlažnosti od 45 procenata.

Langdon se kretao kroz seriju iznenađujuće uskih bezbednosnih punktova, primećujući više naoružanih čuvara, a onda je konačno stigao do još jednog prijemnog stola. Jedna mlada žena mu je pružala slušalice. *„Audioguia?“*

Langdon se osmehnu. „Ne, hvala vam.“

Međutim, kad se približio stolu, žena ga zaustavi progovorivši na savršenom engleskom. „Oprostite, gospodine, ali naš domaćin, gospodin Edmond Kirš, tražio je da svi imaju slušalice. To je deo večerašnjeg iskustva.“

„O, naravno, uzeću onda jedne.“

Langdon pruži ruku da ih uzme, ali mu ona rukom dade znak da sačeka, a onda uporedi njegovo ime sa pločice sa dugačkim spiskom gostiju i, pronašavši ga, pruži mu slušalice čiji se broj poklapao sa njegovim imenom. „Večeras su obilasci prilagođeni svakom pojedinačnom posetiocu.“

Stvarno? Langdon se osvrnu oko sebe. *Ali ovde ima na stotine gostiju.*

Langdon stade da razgleda slušalice koje su bile samo sjajni metalni obruč, sa majušnim jastucima na svakom kraju. Verovatno primetivši zbunjeni izraz na njegovom licu, mlada žena priđe da mu pomogne.

„Ove su prilično nove“, reče ona, pomažući mu da stavi uređaj. „Transduktorski jastučići ne idu *u* vaše uši, već se naslanjaju na lice.“ Namače mu

slušalice na glavu i jastučiće namesti tako da su mu se nežno prislonili na lice, odmah iznad vilične kosti i ispod slepoočnice.

„Ali kako…“

„Tehnologija koštane provodnosti. Transduktori prenose zvuk pravo u kosti vaše vilice, puštajući zvuk direktno do puža u unutrašnjem uhu. Isprobala sam ih ranije, zaista su neverovatne – kao da vam je glas u glavi. A uši su vam slobodne za normalan razgovor.“

„Veoma pametno.“

„Tehnologiju je osmislio gospodin Kirš, pre deset godina. Ona je sada dostupna u više modela slušalica u slobodnoj prodaji.“

Nadam se da će Ludvig van Betoven dobiti deo priznanja za zasluge, pomisli Langdon, prilično siguran da je prvobitni izumitelj tehnologije koštane provodnosti bio kompozitor iz osamnaestog veka, koji je, nakon što je ogluveo, otkrio da može da pričvrsti metalnu šipku za klavir i da je zagrize dok svira, što mu je omogućavalo da sve savršeno čuje preko vibracija viličnih kostiju.

„Nadamo se da ćete uživati u obilasku“, reče žena. „Imate oko sat vremena da istražite muzej pre nego što počne prezentacija. Vaš audio-vodič obavestiće vas kad dođe vreme da se popnete u amfiteatar.“

„Hvala vam. Treba li nešto da pritisnem…“

„Ne, uređaj se sam uključuje. Vaš vođeni obilazak otpočeće čim krenete kroz muzej.“

„Ah da, naravno“, reče Langdon uz osmeh. Krete preko atrijuma, hodajući prema nekolicini raštrkanih posetilaca koji su čekali liftove i na vilicama nosili slične slušalice.

Prešao je tek polovinu atrijuma kada mu se u glavi oglasi muški glas. „Dobro veće i dobro došli u Gugenhajm, u Bilbau.“

Langdon je znao da zvuk dopire iz slušalica koje je nosio, ali ipak naglo stade i pogleda iza sebe. Efekat je bio zapanjujući – tačno onako kako je mlada žena rekla – kao da vam je neko *u* glavi.

„Želim vam srdačnu dobrodošlicu, profesore Langdone.“ Glas beše prijatan i veseo, s lakim britanskim akcentom. „Moje ime je Vinston i čast mi je da večeras budem vaš vodič.“

Koga su pronašli da im ovo snimi – Hjua Granta?

„Večeras“, nastavi veseli glas, „slobodno lutajte kud vam volja, gde god poželite, a ja ću se potruditi da vas obavestim o tome šta vidite.“

Bilo je očigledno da je svaki par slušalica, pored cvrkutavog vodiča, personalizovanih snimaka i tehnologije koštanog provođenja, bio opremljen i

geopozicionirajućim uređajem, koji je tačno određivao položaj posetioca u muzeju i shodno tome generisao komentar.

„Svestan sam, gospodine“, dodade glas, „da ste, budući profesor umetnosti, jedan od naših obrazovanijih gostiju večeras, i da vam možda neće koristiti moja priča. Što je još gore, moguće je da ni najmanje nećete biti saglasni sa mojom analizom ponekih umetničkih dela!“ Glas se čudnovato zakikota.

Stvarno? Ko je napisao ovaj tekst? Razdragan ton i personalizovana usluga su zaista bili dopadljiv detalj, ali Langdon nije mogao ni da zamisli koliki je trud uložen da bi se prilagodile stotine slušalica.

Na sreću, glas zaćuta, kao da je iscrpeo unapred pripremljene reči dobrodošlice.

Langdon pogleda preko atrijuma u još jednu ogromnu crvenu zastavu okačenu iznad svih.

EDMOND KIRŠ
VEČERAS KREĆEMO NAPRED

Šta će, za ime sveta, Edmond večeras da obznani?

Langdon se okrenu ka liftovima, gde su se u gomili raspričanih gostiju nalazila i dva slavna osnivača velikih svetskih kompjuterskih kompanija, jedan istaknuti indijski glumac i još sijaset lepo obučenih veoma značajnih osoba koje Langdon nije prepoznao iako je slutio da bi verovatno trebalo da mu budu poznate. Ne osećajući se naročito spremnim ni obaveštenim da ćaska o nekoj od tema o društvenim medijima i Bolivudu, Langdon krete u suprotnom smeru, primakavši se velikom eksponatu moderne umetnosti koji je stajao kod udaljenijeg zida.

Instalacija je bila smeštena u mračno udubljenje i sastojala se od devet uskih pokretnih traka koje su izbijale iz proreza na podu i jurile uvis, nestajući u sličnim otvorima na plafonu. Postavka je ličila na devet pokretnih staza koje su bile postavljene vertikalno. Svaka traka nosila je osvetljenu poruku, koja se pomerala nagore.

Glasno se molim... Mirišem te na svojoj koži... Izgovaram tvoje ime.

Međutim, kad se Langdon približio, shvatio je da su pokretne trake, u stvari, nepomične; iluziju kretanja stvarala je „košuljica“ od majušnih LED dioda postavljenih na svakoj vertikalnoj traci. Svetla su se uključivala jedno za drugim velikom brzinom i formirala reči koje su izvirale iz poda, kretale se uz traku, a onda nestajale u tavanici.

Neutešno plačem... Bilo je krvi... Niko mi nije rekao.

Langdon se kretao oko vertikalnih traka upijajući scenu.

„Ovo je izazovno delo“, iznenada se nanovo oglasi audio-vodič. „Zove se *Instalacija za Bilbao,* i napravila ju je konceptualna umetnica Dženi Holcer. Sastoji se od devet LED traka, dugih po dvanaest metara, sa citatima na baskijskom, španskom i engleskom – od kojih svi imaju veze sa užasima AIDS-a i bolom koji osećaju oni koji ostanu.“

Langdon morade da prizna, efekat je bio hipnotišući i na neki način srceparajući.

„Možda ste viđali neke radove Dženi Holcer i ranije?“ Langdon je bio kao opčinjen tekstom koji je jurišao nagore.

Sahranjujem glavu... Sahranjujem tvoju glavu... Sahranjujem tebe.

„Gospodine Langdone?“, zvonko će glas u njegovoj glavi. „Čujete li me? Da li vaše slušalice rade?“

Langdon se trže iz zamišljenosti. „Oprostite, *šta?* Halo?“

„Da, halo“, odgovori glas. „Verujem da smo se već pozdravili? Samo proveravam da li me čujete.“

„Ja… Oprostite“, zamuca Langdon, okrenuvši se od instalacije i pogledavši preko atrijuma. „Mislio sam da ste *snimljenil* Nisam shvatao da neko živ razgovara sa mnom.“ Langdon je zamišljao nizove kockastih odeljaka, sa armijom kustosa naoružanih slušalicama i muzejskim katalozima.

„Nema problema, gospodine. Ja sam večeras vaš lični vodič. Vaše slušalice imaju i mikrofon. Ovaj program je osmišljen kao interaktivno iskustvo koje će nam omogućiti da pričamo o umetnosti.“

Langdon sad opazi da i ostali gosti razgovaraju preko slušalica. Čak i oni koji su došli sa nekim, kao da su se malo odvojili od svog para, razmenili zbunjene poglede i nastavili razgovor sa ličnim vodičima.

„Svaki gost ima ličnog vodiča?“

„Da, gospodine. Večeras imamo trista osamnaest individualnih obilazaka.“

„Pa to je neverovatno.“

„Kao što znate, Edmond Kirš je strastveni ljubitelj umetnosti i tehnologije. Osmislio je ovaj sistem prvenstveno za muzeje, nadajući se da će iskoreniti grupne ture, koje inače prezire. Na ovaj način, svaki posetilac može da uživa u obilasku željenim ritmom i da postavlja pitanja kojih bi se možda stideo da se nalazi u grupi. Ovako je zaista mnogo intimnije i pruža osećaj prave uključenosti.“

„Ne bih da zvučim staromodno, ali zašto onda ne *šetate* sa svakim od nas ponaosob?“

„Zbog logistike“, odgovori čovek. „Prisustvo ličnih vodiča u muzeju bi doslovno *udvostručilo* broj prisutnih i shodno tome prepolovilo broj mogućih posetilaca. Kakofonija simultanih govora vodiča remetila bi pažnju. Ideja je da razgovor teče bez prekidanja. Jedan od ciljeva umetnosti, kako gospodin Kirš uvek ističe, jeste da podstakne dijalog.“

„Potpuno sam saglasan“, odgovori Langdon, „zato ljudi obično posećuju muzeje sa partnerom ili prijateljem. Ove slušalice bi se mogle smatrati donekle asocijalnim.“

„Pa“, odgovori Britanac, „ako biste došli s prijateljima ili pratiljom, svima bi se mogao dodeliti isti vodič kako biste uživali u grupnom razgovoru. Softver je zaista veoma napredan.“

„Izgleda da imate odgovor na sve.“

„To i jeste moj posao.“ Vodič se stidljivo nasmeja i veoma brzo promeni temu. „A sada, profesore, ako krenete na drugu stranu atrijuma prema prozorima, videćete najveću sliku u muzeju.“

Dok je Langdon koračao preko atrijuma, prošao je pored jednog veoma dopadljivog para od oko trideset godina; primetio je da nose istovetne bele bejzbol kačkete. S prednje strane oba kačketa, umesto nekog korporativnog logotipa, stajao je neočekivani simbol.

Langdonu je ovaj znak bio dobro poznat, ali ga nikad nije video na nekom kačketu. Poslednjih godina, ovaj izrazito stilizovani prikaz slova *A* postao je simbol jedne od najrasprostranjenijih i sve glasnijih demografskih grupa – ateista – koji su svakoga dana sve žešće protestovali protiv onoga što su smatrali opasnostima religioznog verovanja.

Ateisti sad imaju sopstvene bejzbol kačkete?

Posmatrajući skup tehnološki dobro potkovanih genijalaca koji su se muvali oko njega, Langdon podseti sebe da su mnogi od ovih mladih, analitičkih umova najverovatnije duboko antireligiozni, poput Edmonda. Večerašnji auditorijum ipak nije bio „domaća publika“ za jednog profesora religijske simbologije.

POGLAVLJE 4

ConspiracyNet.com

NAJNOVIJE VESTI

Najnovije: Da biste videli „Top 10 medijskih događaja dana“ portala ConspiracyNet, kliknite ovde.

Takođe, donosimo i najnoviju priču koja je upravo stigla!

***IZNENAĐUJUĆA OBJAVA EDMONDA KIRŠA*?**

Tehnološki titani preplavili su večeras španski grad Bilbao da bi prisustvovali ekskluzivnom događaju koji u muzeju Gugenhajm priređuje futurista Edmond Kirš. Obezbeđenje je izuzetno jako i gosti nisu upoznati s namerama organizatora događaja, ali ConspiracyNet je od poverljivog izvora dobio dojavu da će se Edmond Kirš uskoro obratiti okupljenima i da planira da iznenadi svoje goste naučnim saopštenjem od revolucionarnog značaja. ConspiracyNet nastaviće da prati ovu priču i obznanjuje vesti kako budu pristizale.

POGLAVLJE 5

Najveća sinagoga u Evropi nalazi se u Budimpešti, u ulici Dohanj. Izgrađen u mavarskom stilu, prepoznatljiv po velikim kulama-bliznakinjama, ovaj hram može da primi više od tri hiljade vernika – sa klupama u parteru za muškarce i na balkonima za žene.

Dvorište sinagoge je i mesto masovne grobnice u kojoj su pokopana tela više stotina mađarskih Jevreja stradalih za vreme užasa nacističke okupacije. Spomen-obeležje ovog mesta je Drvo života – metalna skulptura žalosne vrbe na čijim su listovima ispisana imena žrtava. Kad dune povetarac, metalni listovi se taru jedni o druge i njihov zveket jezivo ječi nad tim svetim tlom.

Više od tri decenije, duhovni vođa Velike sinagoge bio je istaknuti poznavalac *Talmuda* i kabalista – rabin Jehuda Keveš – koji je uprkos poodmaklim godinama i slabom zdravlju ostao veoma aktivan član jevrejske zajednice, kako u Mađarskoj tako i u celom svetu.

Dok je sunce zalazilo iznad Dunava, rabin Keveš izađe iz sinagoge. Prolazio je pored lokala i misterioznih „barova među ruševinama“ ulice Dohanj, zaputivši se prema svom domu, na Trgu 15. marta, nedaleko od Eržebet mosta, koji je povezivao drevne gradove Budim i Peštu, zvanično spojene u jedan grad 1873. godine.

Pasha se brzo približavala – inače jedan od Kevešu najmilijih dana u godini – ali otkako se prošle nedelje vratio sa Skupštine svetskih religija, osećao je samo duboki nemir.

Voleo bih da nisam ni odlazio.

Nesvakidašnji sastanak sa biskupom Valdespinom, alamom Sajedom el Fadlom i futuristom Edmondom Kiršom zaokupio je Kevešove misli čitava tri dana.

Stigavši kući, Keveš ode pravo u svoj vrt i otključa *házikó* – kućicu koja mu je služila kao lično svetilište i radna soba.

Kućicu je činila samo jedna prostorija sa visokim policama za knjige, ulegnutim pod težinom brojnih tomova religijskih tekstova. Keveš je prišao stolu i seo, mršteći se zbog haosa pred sobom.

Da je neko video moj sto ove nedelje, pomislio bi da sam izgubio razum.

Pola tuceta opskurnih religijskih tekstova, po kojima su bili zalepljeni listići, stajalo je razbacano po radnoj površini stola. Iza njih, na drvenim stalcima stajale

su otvorene tri velike knjige – jevrejska, aramejska i engleska verzija *Tore* – svaka otvorena na istoj strani.

Postanje.

U početku beše…

Naravno, Keveš je napamet mogao da deklamuje *Postanje,* i to na sva tri jezika; pre bi se moglo očekivati da čita naučne radove o *Zoharu*[6] ili naprednoj kabalističkoj teoriji kosmologije. Za učenjaka Kevešovog kalibra, proučavanje *Postanja* bilo je isto kao kada bi se Ajnštajn vratio u srednju školu zbog aritmetike. Bez obzira na ovu činjenicu, rabin je upravo to radio cele ove nedelje, a sveska na njegovom stolu izgledala je kao pod najezdom pomahnitalih beleški, toliko neurednih da ih je i sam Keveš jedva razaznavao.

Izgledam kao da sam poludeo.

Rabin Keveš je krenuo od *Tore* – od priče o postanju zajedničke Jevrejima i hrišćanima. *U početku stvori Bog nebo i zemlju.* Potom se okrenuo metodičkim tekstovima *Talmuda,* ponovo iščitavajući rabinska tumačenja *Ma'aseh Bereshit* – Čina stvaranja. Posle toga, zaronio je u midraš[7], zadubivši se u komentare poštovanih egzegeta koji su pokušali da objasne protivrečnosti uočene u tradicionalnoj priči o stvaranju. Na kraju, zakopao se u mističnu kabalističku nauku *Žohara,* po kojoj se nesaznatljivi Bog pokazivao u vidu deset različitih *sefirota,* ili dimenzija, raspoređenih po kanalima koji se zovu Drvo života i iz kog su se rascvetala četiri odvojena univerzuma.

Tajanstvena složenost ovih verovanja koja su činila judaizam oduvek je za Keveša predstavljala utehu – bila je neka vrsta podsetnika kojim Bog obznanjuje da ljudskoj vrsti nije namenjeno da baš sve shvati. Ipak sada, nakon što je video prezentaciju Edmonda Kirša i razmišljao o jednostavnosti i jasnoći Kiršovog otkrića, Keveš se osećao kao da je poslednja tri dana zurio u skup zastarelih protivrečnosti. U jednom trenutku, samo je odgurnuo u stranu svoje drevne tekstove i otišao u dugu šetnju pored Dunava da sabere misli.

Rabin Keveš je konačno počeo da prihvata bolnu istinu: Kiršov rad će zaista imati nesagledive posledice po sve vernike ovog sveta. Naučnikova otkrića stoje u smeloj oprečnosti sa skoro svakom ustanovljenom religioznom doktrinom i to čine na uznemirujuće jednostavan i ubedljiv način.

Ne mogu da zaboravim tu poslednju sliku, pomisli Keveš prisetivši se mučnog zaključka Kiršove prezentacije koju su gledali na njegovom predimenzioniranom telefonu. *Ova vest će uticati na svako ljudsko biće – ne samo na ona pobožna.*

[6] Klasičan tekst jevrejskog misticizma, nastao krajem XIII veka u Španiji. (Prim. prev.)

[7] Zbirka rabinskih tumačenja starozavetnih tekstova. (Prim. prev.)

A sada, iako je danima razmišljao, rabin Keveš i dalje nije znao šta bi trebalo da uradi sa informacijom koju im je Kirš saopštio.

Verovao je da ni biskup Valdespino ni El Fadl nisu došli do nekog razjašnjenja. Sva trojica su pre dva dana razgovarala telefonom, ali razgovor nije bio naročito plodonosan.

„Prijatelji moji“, počeo je Valdespino. „Očigledno je da je prezentacija gospodina Kirša uznemirujuća… i to na više nivoa. Pokušao sam da ga pozovem i porazgovaram o tome, ali ne javlja mi se. Sad verujem da moramo da odlučimo šta nam je činiti.“

„Ja sam već *odlučio“,* reče El Fadl. „Ne možemo sedeti skrštenih ruku. Moramo preuzeti kontrolu nad situacijom. Kiršov prezir prema religiji je naširoko poznat i on će svoje otkriće predstaviti na način koji će naneti najveću moguću štetu budućnosti vere. Moramo delovati. Moramo *mi* saopštiti to što je saznao. I to odmah. Moramo sve predstaviti u pravom svetlu kako bismo ublažili udarac i učinili ga što manjom pretnjom za sve vernike duhovnog sveta.“

„Shvatam da govorimo o tome da javno istupimo“, reče Valdespino, „ali nažalost, ne mogu da zamislim kako bi se *ova* informacija mogla uobličiti, a da ne zvuči preteče.“ Teško je uzdahnuo. „A tu je i pitanje zakletve koju smo položili gospodinu Kiršu, da ćemo čuvati njegovu tajnu.“

„Istina je“, složi se El Fadl, „i ja sam zabrinut što moram da prekršim zakletvu, ali osećam da od dva zla moram odabrati manje i preduzeti nešto u cilju višeg dobra. *Svi* smo napadnuti – muslimani, Jevreji, hrišćani, hindusi, sve religije podjednako – a s obzirom na to da sve naše vere počivaju na jednoj prvobitnoj istini, koju gospodin Kirš potkopava, imamo obavezu da ovaj materijal predstavimo na način koji neće uneti nemir u naše zajednice.“

„Plašim se da to nema mnogo smisla“, reče Valdespino. „Ako se poigravamo mišlju da izađemo u javnost sa Kiršovim otkrićima, jedini podesan pristup bio bi da probudimo *sumnju* u ovo otkriće – i da ga diskreditujemo pre nego što stigne da obznani svoju poruku.“

„Edmonda Kirša?“, začudi se El Fadl. „Briljantnog naučnika koji nikad ni u čemu nije pogrešio? Jesmo li svi bili na istom sastanku sa Kiršom? Njegova prezentacija je bila veoma ubedljiva.“

Valdespino zabrunda. „Nisu manje ubedljivi bili ni Galilej, Bruno ili Kopernik, u svoje vreme. Religije su i ranije bivale u ovakvim situacijama. Ovo je samo nauka koja nam ponovo lupa na vrata.“

„Ali na mnogo dubljem nivou od fizičkih ili astronomskih otkrića!“, uzviknu El Fadl. „Kirš iskušava samu *suštinu* – najdublje korene svega U šta verujemo!

Možete navoditi primere iz istorije koliko vam volja, ali ne zaboravite, i pored najvećih napora Vatikana da se ućutkaju ljudi poput Galileja, njegova nauka se ipak proširila. Kao što će i Kiršova. Ne postoji način da se ovo spreči.“

Zavladala je grobna tišina.

„Moje stanovište o ovom pitanju je prosto“, reče Valdespino. „Voleo bih da Edmond Kirš nije došao do ovakvog otkrića. Plašim se da nismo spremni da se izborimo sa ovim saznanjima. I duboko sam ubeđen da ove informacije ne bi smele da ugledaju svetlo dana.“ Nakratko je zaćutao. „U isto vreme, verujem da se stvari u našem svetu odvijaju po Božjoj zamisli. Možda će se, zbog naših molitvi, Bog obratiti gospodinu Kiršu i ubediti ga da razmisli o tome hoće li obznaniti svoje otkriće.“.

El Fadl se otvoreno podsmehnu. „Ne mislim da je gospodin Kirš čovek sposoban da čuje Božji glas.“

„Možda i nije“, reče Valdespino. „Ali čuda se događaju svakodnevno.“

El Fadl uzrujano odvrati: „Uza sve poštovanje, osim ako se ne budete molili da Bog šatre Kirša pre no što obznani…

„Gospodo!“, prekide ih Keveš, nastojeći da umanji rastuću napetost. „Odluku ne smemo doneti ishitreno. Ne moramo se večeras usaglasiti. Gospodin Kirš je rekao da do njegove objave ima još mesec dana. Smem li da predložim da svako ponaosob razmisli o svemu, pa da ponovo porazgovaramo kroz nekoliko dana? Možda će nam se za to vreme najbolji odgovori sami nametnuti.“

„Mudar savet“, složi se Valdespino.

„Ne smemo dugo čekati“, upozori ih El Fadl. „Hajde da porazgovaramo telefonom za dva dana.“

„Slažem se“, reče Valdespino. „Tada možemo doneti konačnu odluku.“ Od tada je prošlo dva dana, i došlo je veče njihovog zakazanog razgovora.

Sam u svojoj *házikó* radnoj kućici, rabin Keveš bivao je sve nervozniji. Večerašnji zakazani razgovor kasnio je već deset minuta. Konačno, telefon zazvoni i Keveš ga ščepa.

„Halo, rabine“, reče biskup Valdespino zvučeći uznemireno. „Oprostite što kasnim.“ Zaćuta na tren. „Plašim se da nam se alama El Fadl neće pridružiti u ovom razgovoru.“

„Oh?“, iznenađeno reče Keveš. „Da li je sve u redu?“

„Ne znam. Pokušavam čitavog dana da stupim s njim u kontakt, ali *alama* kao da je… *nestao.* Niko od njegovih saradnika ne zna gde je.“

Keveš oseti jezu. „To je uznemirujuća vest.“

„Da, tako je. Nadam se da je dobro. Na nesreću, imam još vesti.“ Biskup na trenutak zaćuta, ali glas mu je već zvučao zlokobno. „Upravo sam saznao da Edmond Kirš održava skup na kom će sa svetom podeliti svoje otkriće… večeras.“

„Večeras?!“, začuđeno će Keveš. „Rekao je da imamo *mesec dana!“*

„Da“, odgovori Valdespino. „Lagao je.“

POGLAVLJE 6

Vinstonov druželjubivi glas odjekivao je u Langdonovim slušalicama. „Direktno ispred sebe, profesore, videćete najveću sliku u našoj zbirci koju, bez obzira na veličinu – većina gostiju isprva ne primeti.“

Langdon se zagleda preko atrijuma muzeja, ali nije video ništa osim staklenog zida koji je gledao na zaliv. „Žao mi je, mislim da i sam pripadam toj većini. Ne vidim sliku.“

„Istina, izložena je na prilično neuobičajen način“, reče Vinston i nasmeja se. „Platno nije postavljeno na zid, nego *na pod.“*

Trebalo je da pretpostavim, pomisli Langdon spuštajući pogled i polako koračajući sve dok nije ugledao pravougaono platno koje se pružalo preko kamena pod njegovim nogama.

Ogromna slika sastojala se od jedne jedine boje – monohromatsko polje dubokoplave – a posmatrači su stajali oko nje, zureći nadole kao da zaviruju u neko jezerce.

„Slika ima skoro 558 kvadratnih metara“, ponudi Vinston tumačenje. Langdon shvati da je pet puta veća od njegovog prvog stana u Kembridžu.

„Rad je umetnika Iva Klajna, a od milja je zovu *Bazen.“*

Langdon morade da prizna da zapanjujuća raskoš ove nijanse plave u njemu budi osećaj da bi mogao zaroniti pravo u platno.

„Klajn je izmislio ovu boju“, nastavi Vinston. „Zove se internacionalna Klajnova plava, a autor je tvrdio da njena dubina evocira nematerijalnost i nesputanost njegovog ličnog utopijskog gledanja na svet.“

Langdon oseti da Vinston sada čita scenario.

„Klajn je najpoznatiji po svojim plavim slikama, ali je takođe poznat po uznemirujućoj trik-fotografiji pod nazivom *Skok u prazno,* koja je izazvala poprilično paniku kad je objavljena 1960. godine.“

Langdon je video *Skok u prazno* u Muzeju moderne umetnosti u Njujorku. Fotografija je bila više nego tek uznemirujuća, budući da je prikazivala lepo odevenog muškarca koji raširenih ruku naglavačke skače s visoke zgrade i strmoglavljuje se ka pločniku. Uistinu, prizor je bio trik – genijalno zamišljen i đavolski vesto retuširan žiletom, davno pre doba fotošopa.

„Uz to“, reče Vinston, „Klajn je komponovao muzičko delo pod nazivom *Monoton-tišina,* u kom simfonijski orkestar izvodi jedan jedini akord u D-duru celih dvadeset minuta.“

„I ljudi to *slušaju?“*

„Na hiljade njih. I taj jedan akord je tek prvi stav. U drugom stavu, orkestar sedi nepokretno i izvodi cistu tišinu' dvadeset minuta.“

„Šalite se, zar ne?“

„Ne, sasvim sam ozbiljan. U njenu odbranu, izvedba verovatno nije bila toliko dosadna koliko bi moglo zvučati; na sceni su bile još i tri gole žene koje su se, zamazane plavom farbom, valjale po ogromnim platnima.“

Iako je Langdon veći deo svoje karijere posvetio proučavanju umetnosti, smetalo mu je što nikad nije zaista naučio da ceni ono avangardnije što svet umetnosti nudi. Privlačnost moderne umetnosti za njega je ostala nejasna.

„Bez uvrede, Vinstone, ali moram da vam kažem, često teško razaznajem kad je nešto 'moderna umetnost', a kad je nešto prosto bizarno.“

Vinstonov odgovor nije odražavao ni najmanje uzbuđenje. „Zaista, to se pitanje često postavlja, zar ne? U vašem svetu klasične umetnosti, dela se cene po izvođačkoj veštini umetnika – tačnije, koliko spretno spušta četkicu na platno ili dleto na kamen. U modernoj umetnosti, međutim, kod remek-dela suština je često više u *ideji* nego u izvedbi. Na primer, svako bi lako mogao komponovati četrdesetpetominutnu simfoniju koja se sastoji samo od jednog akorda i tišine, ali Iv Klajn je bio taj koji je došao na tu ideju.“

„Pošteno.“

„Naravno, *Magličasta skulptura* napolju je odličan primer konceptualne umetnosti. Umetnica je imala *ideju* da provuče perforirane cevi ispod mosta i upumpa maglu u zaliv – ali *stvaranje* dela zasluga je lokalnih vodoinstalatera.“ Vinston napravi pauzu. „Iako dajem umetnici vrlo visoke ocene što je svoj medijum upotrebila kao šifru.“

„Magla je šifra?“

„Jeste. Kriptična počast muzejskom arhitekti.“

„Frenku Geriju?“

„Frenku O. Geriju“, ispravi ga Vinston.

„Mudro.“

Dok je Langdon prilazio prozorima, Vinston reče: „Odavde imate lep pogled na pauka. Jeste li videli *Maman* kad ste ulazili?“

Langdon se zagleda kroz prozor, preko zaliva, u masivnu skulpturu crne udovice na platou. „Da. Teško ju je previdеti.“

„Slutim po vašoj intonaciji da niste oduševljeni?“

„Trudim se da budem.“ Langdon zastade. „Kao klasicista, ovde se osećam pomalo kao riba na suvom.“

„Zanimljivo“, reče Vinston. „Zamišljao sam da ćete *vi,* pre svih ostalih, ceniti *Maman.* Ona je savršen primer klasične ideje o jukstapoziciji[8]. Možda biste je mogli upotrebiti na predavanju kad sledeći put budete podučavali o tom konceptu.“

Langdon je posmatrao pauka, dosad ništa slično nije video. Kad je reč o predavanju o jukstapoziciji, više je voleo nešto tradicionalnije. „Mislim da ću se držati *Davida.“*

„Da, Mikelandelo je zlatni standard“, reče Vinston uz kikot, „genijalno Davida postavlja u feminizirani kontrapost, praćka mu mlitavo visi preko opuštenog zgloba, odajući utisak ženske ranjivosti. A opet, Davidove oči zrače smrtonosnom odlučnošću, njegove tetive i vene nadimaju se u iščekivanju da ubije Golijata. Delo je istovremeno nežno i smrtonosno.“

Langdon je bio zadivljen ovim opisom i požele da i njegovi studenti toliko jasno razumeju Mikelandelovo remek-delo.

„Maman se ne razlikuje od *Davida“,* nastavi Vinston. „Podjednako hrabra jukstapozicija suprotstavljenih arhetipskih principa. U prirodi, crna udovica je zastrašujuće stvorenje – predator koji hvata žrtve u mrežu i ubija ih. Uprkos tome što je smrtonosna, ovde je prikazana s nabreklom kesom punom jajašaca, kako se priprema da da život, što je čini i predatorom i praroditeljem – moćno jezgro postavljeno povrh nemoguće tankih nogu, koje simbolizuju i snagu i krhkost. *Maman* bi se mogla nazvati savremenim *Davidom,* ako se slažete.“

„Ne slažem se“, odvrati Langdon smeškajući se, „ali moram priznati da me vaša analiza tera na razmišljanje.“

„U redu, onda mi dozvolite da vam pokažem još jedno, poslednje delo. Sasvim slučajno, to je originalno delo Edmonda Kirša.“

„Zaista? Nisam znao da je Edmond umetnik.“

Vinston se nasmeja. „Prepustiću vama da o tome sudite.“

Langdon dopusti Vinstonu da ga povede pored prozora do prostrane niše u kojoj je jedna grupa gostiju stajala okupljena oko velike ploče sasušenog blata postavljene na zidu. Na prvi pogled, ploča stvrdnute gline podseti Langdona na muzej fosilnih eksponata. Ali ovo blato nije sadržalo fosile. Umesto toga, na sebi je imalo nezgrapno urezane oznake slične onima kakve bi dete moglo štapom iscrtati u vlažnom cementu.

[8] Jukstapozicija – položaj dveju ili više stvari postavljenih jedna pored druge radi poređenja. (Prim. prev.)

Skupina je delovala neimpresionirano.

„Edmond je ovo napravio?“, mumlala je žena ogrnuta krznom lasice; usana ispunjenih botoksom. „Ne razumem.“

Nastavnik u Langdonu nije mogao da odoli. „Zapravo je vrlo mudro“, umešao se. „Zasad mi je ovo omiljeno delo u celom muzeju.“

Žena se okrete, posmatrajući ga s nemalim prezirom. „O, *zaista?* Onda me, *molim vas,* prosvetlite.“

Biće mi zadovoljstvo. Langdon priđe nizu oznaka grubo urezanih u glinenu površinu.

„Kao prvo“, reče Langdon, „Edmond je ispisao ovo u glini u znak poštovanja prema najranijem ljudskom pismu, klinastom pismu.“ Žena trepnu, izgledala je neubeđeno.

„Tri dublje oznake u sredini“, nastavi Langdon, „predstavljaju reč 'riba' na asirskom. Takav znak se zove piktogram. Ako pažljivo pogledate, možete zamisliti otvorena usta ribe okrenute nadesno, kao i trouglastu krljušt na njenom telu.“

Okupljeni posmatrači nakriviše glave, iznova proučavajući delo.

„Međutim, ako pogledate ovamo“, reče Langdon pokazujući na niz udubljenja s leve strane ribe, „možete videti da je Edmond napravio otiske u blatu *iza* ribe, želeći da predstavi istorijski iskorak vodenih bića na kopno.“

Glave počeše da klimaju s uvažavanjem.

„I konačno“, reče Langdon, „asimetrični asterisk s desne strane – simbol koji riba naizgled konzumira – jedan je od najstarijih simbola koji predstavlja Boga.“

Žena s botoks usnama se okrete i namršti se prema njemu. „Riba jede Boga?“

„Tako izgleda. To je šaljiva verzija Darvinove ribe – evolucija jede religiju.“ Langdon opušteno slegnu ramenima prema grupi okupljenih. „Kao što rekoh, prilično mudro.“

Dok se Langdon udaljavao, za sobom je mogao da čuje mrmljanje okupljenih, a Vinstonu se ote smeh. „Vrlo zanimljivo, profesore! Edmondu bi se dopala vaša improvizovana lekcija. Retki su oni koji mogu da dešifruju ovo delo.“

„Pa“, reče Langdon, „to *jeste,* zbilja, moj posao.“

„Da, a ja sad vidim zašto me je gospodin Kirš zamolio da vas smatram važnijim od svih gostiju. Zapravo, zamolio me je da vam pokažem nešto što nijedan drugi gost večeras neće doživeti.“

„O? A šta bi to moglo biti?“

„Udesno od glavnih prozora, vidite li hodnik koji je zatvoren?“

Langdon pogleda udesno. „Vidim.“

„Dobro je. Molim vas, sledite moja uputstva.“

Nesiguran, Langdon je slušao Vinstonova detaljna uputstva. Prišao je ulazu u hodnik i, nakon što je dvaput potvrdio da ga niko ne gleda, diskretno se provukao iza stubova i nestao u hodniku.

Kad je gužvu u atrijumu ostavio za sobom, Langdon pređe desetak metara do metalnih vrata s numeričkom tastaturom.

„Ukucajte ovih šest cifara“, reče Vinston otkrivši Langdonu brojke.

Langdon unese šifru i vrata kliknuše.

„U redu, profesore, molim vas, uđite.“

Langdon je zastao na tren, nesiguran šta da očekuje. A onda, pribravši se, gurnu i otvori vrata. Prostor iza njih bio je gotovo potpuno u mraku.

„Ja ću upaliti svetla“, reče Vinston. „Molim vas, uđite i zatvorite vrata.“

Langdon zakorači u prostoriju, naprežući se da vidi u mraku. Zatvorio je vrata za sobom, a brava kliknu.

Postepeno, meki sjaj svetla proširi se uz ivice prostorije, otkrivajući nezamislivo prazan prostor – jednu jedinu zjapeću odaju – nalik na hangar podignut za flotu džambo-džetova.

„Tri hiljade sto pedeset osam kvadratnih metara“, ponudi Vinston informaciju.

U odnosu na ovu prostoriju, atrijum je delovao sramno mali.

Kako su se svetla pojačavala, Langdon je već mogao da razazna grupu masivnih oblika na podu – sedam ili osam mutnih silueta – poput dinosaurusa koji pasu u noći.

„U šta ja to gledam, za ime sveta?“, ote se Langdonu.

„Zove se *Pitanje vremena.“* Vinstonov veseli glas odzvanjao je kroz Langdonove slušalice. „To je najteže umetničko delo u muzeju. Teži više od devetsto tona.“

Langdon je još uvek pokušavao da shvati gde se i zašto nalazi. „A zašto sam ja ovde sam?“

„Kao što sam rekao, gospodin Kirš me je zamolio da vam pokažem ove neverovatne predmete.“

Svetla dostigoše punu jačinu, obasuvši ogroman prostor mekim odsjajem, a Langdon je mogao samo da zbunjeno zuri u scenu pred sobom.

Ušao sam u paralelni univerzum.

POGLAVLJE 7

Admiral Luis Avila stiže do bezbednosnog punkta muzeja i ovlaš pogleda na ručni sat da se uveri da je stigao na vreme. *Savršeno.*

Pokaza svoju *Documento Nacional de Identidad* zaposlenima koji su proveravali listu gostiju. Na trenutak, Avilin puls se ubrza kad nisu pronašli njegovo ime na spisku. Napokon, pronađoše ga na dnu – dopisanog u poslednji čas – i Avili je dozvoljeno da uđe.

Baš kao što mi je regent i obećao. Avila nije znao kako je to uspeo. Večerašnja lista gostiju bila je zapečaćena.

Nastavi da se kreće prema detektoru za metal, gde izvadi mobilni telefon i spusti ga na tacnu. A onda, naročito pažljivo izvadi neuobičajeno tešku brojanicu iz džepa sakoa i spusti je preko mobilnog telefona.

Pažljivo, reče samom sebi. *Veoma pažljivo.*

Radnik obezbeđenja mahnu mu da prođe kroz detektor, a njegovu tacnu sa ličnim predmetima prenese na drugu stranu.

„Que rosario tan bonito[9]“, reče čuvar diveći se metalnoj brojanici sačinjenoj od jakog lanca kuglica i debelog, zaobljenog krsta.

„Gracias“, odgovori Avila. *Sâm sam je napravio.*

Avila prođe kroz detektor za metal bez problema. S druge strane uze svoj telefon i brojanicu i nežno ih spusti u džep pre no što krenu prema drugom kontrolnom punktu, gde mu dadoše neobične slušalice.

Ne treba mi audio-vodič, pomisli. *Imam posla.*

Dok se kretao atrijumom, on diskretno baci slušalice u kantu za otpatke.

Srce mu je tuklo dok je pretraživao zgradu, tragajući za skrovitim mestom s kog će se javiti regentu i saopštiti mu da je ušao bez problema.

Za Boga, otadžbinu i kralja, pomisli. *Ali najviše za Boga.*

U tom trenutku, u najdubljem kutku mesečinom obasjane pustinje, u okolini Dubaija, voljenog sedamdesetosmogodišnjeg alamu Sajeda el Fadla probadao je bol dok je puzao kroz duboki pesak. Dalje nije mogao.

[9] Veoma lepa brojanica. (Prim. prev.)

El Fadlova koža bila je u plikovima i izgorela, a grlo toliko suvo da je jedva uspevao da udahne vazduh. Peščani vetrovi oslepeli su ga još pre nekoliko sati, ali on je i dalje puzao. U jednom trenutku, učinilo mu se da čuje daleko tutnjanje pustinjskih bagija, ali to je verovatno bilo samo zavijanje vetra. El Fadlova vera da će ga Bog spasti odavno je uminula. Lešinari više nisu krstarili; koračali su pored njega.

Visoki Španac koji je prethodne noći oteo El Fadlov automobil nije izgovorio gotovo nijednu reč dok je vozio alamino vozilo duboko u prostranu pustinju. Nakon sat vremena vožnje, Španac se zaustavio i isterao El Fadla iz auta, ostavivši ga u pomrčini bez hrane i vode.

El Fadlov kidnaper nije otkrio ništa o svom identitetu, niti je objasnio svoje postupke. Jedini mogući ključ ove zagonetke koji je El Fadl uspeo da primeti bio je čudnovati znak na strančevom desnom dlanu – simbol koji mu nije bio poznat.

Satima se El Fadl probijao kroz pesak i bezuspešno zvao u pomoć. I sada, kad se teško dehidrirani duhovnik srušio u zagušujući pesak, osetivši da ga srce izdaje, ponovo je sebi postavio pitanje koje ga je mučilo već satima.

Ko bi želeo da me vidi mrtvog?

Uplašen, shvati da mu se nameće samo jedan logičan odgovor.

POGLAVLJE 8

Pogled Roberta Langdona privlačila je jedna kolosalna forma za drugom. Svaki komad bio je visoka ploča od izbledelog čelika, elegantno izuvijanog i potom postavljenog na nestabilnu ivicu, uspravljeno, da čini slobodnostojeći zid. Lučni zidovi visoki skoro četiri i po metra bili su uvijeni tako da tvore različite fluidne oblike – lelujavu traku, otvoren krug, labav namotaj.

„Pitanje vremena“, ponovi Vinston. „A umetnik je Ričard Sera. Njegova upotreba slobodnostojećih zidova u tako teškom medijumu stvara iluziju nestabilnosti. Ali uistinu, sve su ove skulpture vrlo stabilne. Ako zamislite novčanicu od jednog dolara koju ste namotali oko olovke… kad sklonite olovku, vaša urolana novčanica može sasvim srećno stajati na svom rubu, oslonjena na sopstvenu geometriju.“

Langdon zastade i zagleda se u ogromnu kružnicu kraj sebe. Metal je bio oksidirao, dajući joj nijansu nagorelog bakra i nekakav sirov, organski kvalitet. Delo je odavalo kako jačinu tako i delikatan osećaj ravnoteže.

„Profesore, primećujete li kako ovaj prvi oblik nije potpuno zatvoren?“

Langdon nastavi da obilazi krug i vide da se krajevi zida zapravo ne dodiruju, kao da je dete pokušalo da nacrta kružnicu, ali je promašilo njenu početnu tačku.

„Iskošeni spoj stvara prolaz koji privlači posetioca da uđe unutra i istraži negativni prostor.“

Osim ako je posetilac nekim slučajem klaustrofobičan, pomisli Langdon brzo produživši dalje.

„Slično prethodnoj“, reče Vinston, „pred sobom ćete videti tri valovite čelične trake koje se protežu u slobodno paralelnoj formaciji, dovoljno blizu jedna drugoj da formiraju dva krivudava tunela duga više od tristo metara. Zove se *Zmija,* a naši mlađi posetioci obožavaju da trče kroz nju. Staviše, dva posetioca koja stoje na suprotnim krajevima mogu šaputati i čuti jedan drugog jasno kao da se nalaze licem u lice.“

„Ovo je izuzetno, Vinstone, ali hoćete li mi, molim vas, objasniti zašto vas je Edmond zamolio da mi pokažete ovu galeriju?“ *Zna da ja ove stvari ne razumem.*

Vinston odgovori: „Konkretno, delo koje je tražio da vam pokažem zove se *Uvrnuta spirala,* a nalazi se napred, u daljem desnom uglu. Vidite li ga?“

Langdon zaškilji u daljinu. *Ono koje izgleda kao da je udaljeno osamsto metara?* „Da, vidim ga.“

„Izvrsno, pođimo tamo, u redu?“

Langdon nesigurno pogleda ogromni prostor oko sebe i krete ka udaljenoj spirali dok je Vinston nastavljao da govori.

„Čuo sam, profesore, da je Edmond Kirš strastveni obožavalac vašeg dela – posebno vaših razmišljanja o interakciji različitih religijskih tradicija kroz istoriju i njihove evolucije kako je predstavljena u umetnosti. Na mnogo načina, Edmondovo polje teorije igre i prediktivnih proračuna je dosta slično – analizira napredovanje različitih sistema i predviđa kako će se oni vremenom razvijati.“

„Pa, očigledno je vrlo dobar u tome. Na kraju krajeva, zovu ga savremenim Nostradamusom.“

„Da. Iako je to poređenje pomalo uvredljivo, ako mene pitate.“

„Zašto to kažete?“, suprotstavi mu se Langdon. „Nostradamus je najčuveniji prognostičar svih vremena.“

„Ne želim da vam protivrečim, profesore, ali Nostradamus je napisao gotovo hiljadu nepovezanih kvatrena koji su, protokom četiri veka, dobili na značaju zahvaljujući maštovitim učitavanjima sujevernih ljudi zainteresovanih da izvuku značenje iz nečega u čemu ga nema… sve, od Drugog svetskog rata, do smrti princeze Dajane i napada na Svetski trgovinski centar. To je krajnje apsurdno. Nasuprot tome, Edmond Kirš je objavio ograničen broj vrlo konkretnih predviđanja koja su se sva obistinila nakon vrlo kratkog vremena – računarstvo u oblaku, samovozeća vozila, procesorski čip koji napaja svega pet atoma. Gospodin Kirš nije Nostradamus.“

Priznajem grešku, pomisli Langdon. Za Edmonda Kirša pričalo se da svoje saradnike nadahnjuje na žestoku odanost, a Vinston je, očigledno, bio jedan od Kiršovih prilježnijih učenika.

„Dakle, uživate li u obilasku sa mnom?“, upita ga Vinston, menjajući temu.

„Veoma. Svaka čast Edmondu što je usavršio ovu tehnologiju daljinskog vođenja.“

„Da, ovaj sistem je bio Edmondov san godinama, i uložio je neizmerno mnogo vremena i novca u njegovo razvijanje u tajnosti.“

„Stvarno? Tehnologija uopšte ne deluje toliko složeno. Moram priznati, isprva sam bio sumnjičav, ali ubedili ste me – bio je ovo dosta zanimljiv razgovor.“

„Vrlo velikodušno od vas što to kažete, iako se nadam da sad neću sve pokvariti time što ću priznati istinu. Plašim se da nisam bio potpuno iskren prema vama.“

„Oprostite?“

„Pre svega, moje pravo ime nije Vinston. Zovem se Art.“

Langdon se nasmeja. „Muzejski vodič po imenu Arr? Pa, ne mogu da vas krivim što koristite pseudonim. Drago mi je što smo se upoznali, Arte.“

„Nadalje, kad ste pitali zašto jednostavno ne prošetam s vama kroz muzej, dao sam vam neprecizan odgovor da gospodin Kirš želi da izbegne gužve u muzeju. Ali taj odgovor je bio nepotpun. Postoji još jedan razlog zašto razgovaramo preko slušalica, a ne lično.“ Napravio je pauzu. „Ja sam, zapravo, nesposoban za fizički pokret.“

„Oh… Jako mi je žao.“ Langdon zamisli Arta kako sedi u invalidskim kolicima u telefonskom centru, i zažali što je zbog njega Art sigurno ponovo postao svestan svog stanja budući da je morao da ga objašnjava.

„Nema potrebe da me sažaljevate. Uveravam vas da bi *noge* na meni izgledale poprilično čudno. Vidite, nisam baš onakav kakvim me zamišljate.“

Langdon uspori korak. „Kako to mislite?“

„Ime 'Art' nije toliko ime koliko je skraćenica. 'Art' je skraćeno od 'artificijelno', iako gospodin Kirš više voli reč 'sintetičko'.“ Glas na trenutak zastade. „Istina je, profesore, da ste ove večeri razgovarali sa sintetičkim vodičem. Nekom vrstom kompjutera.“

Langdon se osvrnu oko sebe, nesiguran. „Je li ovo neka šala?“

„Ni slučajno, profesore. Sasvim sam ozbiljan. Edmond Kirš uložio je deceniju rada i skoro milijardu dolara u polje sintetičke inteligencije, a večeras ste vi jedan od prvih ljudi koji uživaju u plodovima njegovog rada. Ceo ovaj obilazak omogućio vam je sintetički vodič. Ja nisam čovek.“

Langdon nije ovo mogao da prihvati ni na sekund. Čovekova dikcija i gramatika bile su savršene i, s izuzetkom pomalo neobičnog smeha, bio je najprefinjeniji govornik kog je Langdon dosad imao prilike da upozna. Štaviše, njihovo večerašnje međusobno zadirkivanje obuhvatilo je široku i suptilnu lepezu tema.

Neko me posmatra, shvati Langdon, pretražujući zidove u potrazi za skrivenim kamerama. Očekivao je da sazna da i ne sluteći učestvuje u čudnom komadu „iskustvene umetnosti“ – vesto postavljenom teatru apsurda. *Napravili su od mene miša u lavirintu.*

„Ne osećam se potpuno prijatno u vezi sa svim ovim“, izjavi Langdon, glas mu je odzvanjao preko napuštene galerije.

„Izvinjavam se“, reče Vinston. „To je razumljivo. Očekivao sam da ćete možda teško prihvatiti ove vesti. Pretpostavljam da me je Edmond zato i molio da vas dovedem ovamo, u izdvojeni prostor i daleko od ostalih. Ova informacija neće biti otkrivena njegovim ostalim gostima.“

Langdonov pogled probadao je polumračni prostor kako bi video ima li unutra još nekog.

„Kao što ste bez sumnje svesni“, nastavio je glas, zvučeći jezivo neuznemiren Langdonovom nelagodom, „ljudski mozak je binaran sistem – sinapse ili ispaljuju signale ili ne – uključene su ili nisu, kao kompjuterski prekidač. Mozak ima više od sto triliona prekidača, što znači da napraviti mozak nije toliko pitanje tehnologije koliko razmere.“

Langdon maltene nije ni slušao. Opet je hodao, njegova pažnja bila je usmerena na znak IZLAZ, sa strelicom koja je pokazivala ka daljem kraju galerije.

„Profesore, shvatam da je ljudski kvalitet mog glasa teško prihvatiti kao mašinski proizvod, ali govor je, zapravo, lakši deo. Čak i uređaj za čitanje elektronskih knjiga koji košta svega devedeset devet dolara prilično pristojno obavlja posao oponašanja ljudskog govora. Edmond je uložio *milijarde.“*

Langdon prestade da hoda. „Ako si kompjuter, reci mi ovo. Kako je zatvoren industrijski indeks Dau Džouns dvadeset četvrtog avgusta 1974?“

„Tog dana je bila subota“, odvrati glas istog trena. „Berze se, dakle, nisu ni otvarale.“

Langdon oseti kako ga podilazi blaga jeza. Odabrao je taj datum kao trik. Jedan od sporednih efekata njegovog fotografskog pamćenja bilo je i to što su mu se datumi zauvek urezivali u sećanje. Te subote bio je rođendan njegovog najboljeg prijatelja, i Langdon je još dobro pamtio popodnevnu žurku kraj bazena. *Helena Vuli nosila je plavi bikini.*

„Međutim“, odmah dodade glas, „prethodnog dana, u petak, dvadeset trećeg avgusta, zatvoren je na 686,80, beležeći pad od 17,83 poena, za gubitak od 2,53 procenta.“

Langdon na trenutak nije bio sposoban da progovori.

„Rado ću pričekati“, pevušio je glas, „ako želite da proverite ove podatke na svom pametnom telefonu. Iako neću imati drugog izbora do da istaknem ironičnost tog čina.“

„Ali… Ja ne…“

„Izazov u sintetičkoj inteligenciji“, nastavi glas, dok je njegov blagi britanski prizvuk sada zvučao čudnije nego ikad, „nije superbrzo pristupanje podacima, što je zaista krajnje jednostavno, već pre sposobnost da se razabere kako su podaci međusobno povezani i isprepleteni – što je nešto u čemu ste vi izvrsni, zar ne? Međusobna povezanost ideja? To je jedan od razloga zašto je gospodin Kirš želeo da testira moje sposobnosti baš na *vama“*

„Test?“, upita Langdon. „Na *meni?“*

„Nikako.“ Opet onaj čudni smeh. „Test *mene.* Da vidi mogu li vas uveriti da sam čovek.“

„Tjuringov test.“

„Upravo tako.“

Tjuringov test, sećao se Langdon, bio je izazov koji je osmislio Alan Tjuring kako bi procenio sposobnost mašine da se ponaša na način koji se ne može razlikovati od ljudskog. U suštini, jedan čovek, sudija, slušao je razgovor između mašine i čoveka, i ako sudija ne bi bio u stanju da prepozna koji je učesnik razgovora čovek, smatralo se da je mašina prošla Tjuringov test. Čuveno je bilo ponovno rešavanje Tjuringovog izazova u Kraljevskom društvu u Londonu 2014. godine. Od tada, AI tehnologija napreduje zaslepljujućom brzinom.

„Zasad“, nastavio je glas, „nijedan naš gost večeras ništa nije posumnjao. Svi se sjajno provode.“

„Čekaj, *svi* koji su večeras ovde razgovaraju s kompjuterom?!“

„Tehnički, svi razgovaraju *sa mnom.* Vrlo lako mogu da se delim. Vi slušate moj osnovni glas – glas kojem je Edmond najviše sklon – ali ostali čuju druge glasove ili jezike. Na osnovu vašeg profila, kao akademski obrazovanog muškarca iz Amerike, za vas sam odabrao svoj osnovni britanski akcenat. Predvideo sam da će zvučati uverljivije nego, na primer, mlada žena koja oteže po južnjački.“

Je li me to ova stvar upravo nazvala šovinistom?

Langdon se seti popularnog snimka koji je kružio internetom pre nekoliko godina: šefa redakcije časopisa *Tajm,* Majkla Šerera, pozvao je telemarketinški robot koji je zvučao toliko jezivo ljudski da je Šerer objavio snimak njihovog razgovora javnosti.

A to je bilo pre nekoliko godina, shvati Langdon.

Langdon je znao da se Kirš već dugi niz godina površno bavi veštačkom inteligencijom i da se pojavljuje s vremena na vreme na naslovnim stranama da objavi različita prelomna otkrića. Očigledno, Kiršovo čedo „Vinston“ predstavljalo je trenutni vrhunac napretka.

„Shvatam da se sve ovo brzo dešava“, nastavio je glas, „ali gospodin Kirš je tražio da vam pokažem ovu spiralu pred kojom sad stojite. Zamolio je da budete ljubazni i uđete u spiralu i produžite sve do njenog centra.“

Langdon zaviri u uski vijugavi prolaz i oseti kako mu se mišići zatežu. *Edmond ovako zamišlja studentsku podvalu?* „Možeš li mi barem reći šta se tamo nalazi? Nisam ljubitelj stešnjenih prostora.“

„Zanimljivo, nisam to znao o vama.“

„Klaustrofobija nije nešto što navodim u onlajn biografiji.“ Langdon shvati svoju grešku, još uvek nesposoban da pojmi da razgovara s mašinom.

„Nema razloga za strah. Prostor u centru spirale je dosta velik, a gospodin Kirš je izričito zahtevao da vidite *centar.* Međutim, pre nego što uđete, Edmond je zamolio da skinete slušalice i ostavite ih ovde na podu.“

Langdon je gledao u strukturu koja se ukazivala pred njim i oklevao. „Ti ne ideš sa mnom?“

„Izgleda da ne.“

„Znaš, sve je ovo vrlo čudno, i ja nisam baš…“

„Profesore, budući da vas je Edmond dovukao čak ovamo na događaj, ne deluje kao da traži previše ako zamoli da pređete kratku razdaljinu unutar ovog umetničkog dela. Deca to svakodnevno rade i sva su još živa.“

Langdona još nikad dosad nije prekoreo kompjuter, ako je ovo uopšte i bilo to, ali podsmešljivi ton je postigao željeni efekat. Skinuo je slušalice i pažljivo ih spustio na pod, okrećući se ka otvoru na spirali. Visoki zidovi formirali su uzak kanjon koji se vijugavo gubio iz vida i nestajao u tami.

„A sad, jedno veliko ništa“, reče on nikome. Langdon duboko udahnu i kroči u otvor.

Staza je vijugala kao da nema kraja, dalje nego što je zamišljao, zavijajući sve dublje tako da Langdon uskoro više nije znao koliko je krugova napravio. Sa svakim skretanjem u smeru kazaljke na satu, prolaz je postajao sve uži i Langdonova široka ramena već su gotovo dodirivala zidove. *Diši, Roberte.* Naherene metalne ploče delovale su kao da bi se svakog trena mogle srušiti ka unutra i zgnječiti ga pod tonama čelika.

Zašto ja ovo radim?

Trenutak pre nego što je Langdon hteo da se okrene i pođe nazad, prolaz se naglo završi ostavivši ga u velikom otvorenom prostoru. Kao što mu je i obećano, odaja je bila veća nego što je očekivao. Langdon brzo izađe iz tunela na otvoreno, izdišući vazduh dok je razgledao goli pod i visoke metalne zidove, pitajući se ponovo je li ovo neka vrsta detaljno razrađene podvale svojstvene studentima druge godine.

Negde napolju začu se kliktaj vrata, a potom i odjek žustrih koraka iza visokih zidova. Neko je ušao u galeriju kroz obližnja vrata koja je Langdon prethodno video. Koraci su se približavali spirali, a onda počeše da kruže oko Langdona postajući sve glasniji sa svakim krugom. Neko je dolazio kroz spiralu.

Langdon ustuknu i okrete se ka otvoru dok su koraci i dalje kružili, približavajući se. Stakato kliktanja se pojačavao dok se, iznenada, iz tunela nije

pojavio čovek. Bio je nizak i mršav, blede kože, prodornih očiju i neukrotive, oštre crne kose.

Langdon je kao skamenjen zurio u čoveka jedan otegnut trenutak, a onda napokon dozvolio širokom osmehu da mu zaigra preko lica. „Veliki Edmond Kirš, uvek zna kako da se pojavi u velikom stilu.“

„Samo je jedna prilika da ostaviš prvi utisak“, odvrati Kirš ljubazno. „Nedostajao si mi, Roberte. Hvala ti što si došao.“

Dvojica muškaraca se iskreno zagrliše. Dok je Langdon tapšao starog prijatelja po leđima, on oseti da je Kirš smršao.

„Izgubio si na težini“, reče Langdon.

„Postao sam vegan“, odvrati Kirš. „Lakše je nego da vežbam.“

Langdon se nasmeja. „Dakle, divno je videti te. Kao i obično, uspeo si da se osetim preterano svečano odevenim.“

„Ko, ja?“, Kirš baci pogled na svoje crne uske farmerke, ispeglanu belu majicu s V-izrezom i pilotsku jaknu s džepovima sa strane. „Ovo je visoka moda.“

„Bele japanke su visoka moda?“

„Japanke?! Ovo su Feragamove gvineje.“

„I pretpostavljam da koštaju više nego sve ovo što imam na sebi.“

Edmond mu priđe i zagleda se u etiketu na Langdonovom klasičnom sakou. „Zapravo“, reče toplo se smešeći, „ovo je vrlo lepo svečano odelo. Tu smo negde.“

„Moram ti reći, Edmonde, tvoj sintetički prijatelj Vinston… vrlo uznemirujuće.“

Kirš je blistao. „Neverovatno, zar ne? Ne bi verovao šta sam postigao na polju veštačke inteligencije ove godine – kvantni skokovi. Razvio sam nekoliko novih, samo mojih tehnologija, koje omogućavaju mašinama potpuno nove načine rešavanja problema i samoregulacije. Vinston je delo u nastajanju, ali iz dana u dan napreduje.“

Langdon primeti da su se oko Edmondovih dečačkih očiju tokom protekle godine pojavili duboki useci. Delovao je iscrpljeno. „Edmonde, hoćeš li biti ljubazan i reći mi zašto si me doveo ovamo?“

„U Bilbao? Ili u spiralu Ričarda Sere?“

„Počnimo od spirale“, reče Langdon. *„Znaš* da sam klaustrofobičan.“

„Znam. Ovo veče u potpunosti je posvećeno nastojanju da se ljudi izguraju iz svojih zona udobnosti“, reče nakezivši se. „Uvek tvoja specijalnost.“

„Sem toga“, dodade Kirš, „morao sam da razgovaram s tobom, a nisam želeo da me vide pre predstave.“

„Jer rok zvezde nikad ne zalaze među goste pre koncerta?“

„Tačno!“, složi se Kirš šaljivo. „Rok zvezde se magično pojavljuju na sceni u oblaku dima.“

Iznad njihovih glava, svetla iznenada počeše da naizmenično slabe i pojačavaju se. Kirš povuče rukav i pogleda na sat. Onda baci pogled na Langdona, a njegov izraz lica najednom postade ozbiljan.

„Roberte, nemamo mnogo vremena. Ovo veče je strahovito važna prilika za mene. Zapravo, biće to izuzetna prilika za celo čovečanstvo.“

Langdon oseti nalet iščekivanja.

„Ne tako davno, došao sam do jednog naučnog otkrića“, reče Edmond. „Reč je o prelomnom saznanju koje će imati dalekosežne posledice. Gotovo niko na zemlji ne zna za to, a večeras – vrlo skoro – uživo ću se obratiti svetu i objaviti šta sam otkrio.“

„Ne znam šta da kažem“, odgovori Langdon. „Sve ovo zvuči neverovatno.“

Edmond spusti glas, a njegov ton postade neuobičajeno napet. „Pre no što izađem u javnost s ovom informacijom, Roberte, treba mi tvoj savet.“ Kratko je zastao. „Plašim se da mi od njega možda život zavisi.“

POGLAVLJE 9

Tišina zavlada među dvojicom muškaraca u spirali.

Treba mi tvoj savet… Plašim se da mi od njega možda život zavisi. Edmondove reči su teško visile u vazduhu i Langdon uoči nemir u prijateljevom pogledu. „Edmonde? Šta se događa? Jesi li dobro?“

Svetlo iznad njihovih glava smanjivalo se i pojačavalo, ali Edmond na to nije obraćao pažnju.

„Za mene je ovo bila neverovatna godina“, poče šapatom. „Sam sam radio na jednom velikom projektu, projektu koji je doveo do velikog otkrića.“

„To zvuči sjajno.“

Kirš klimnu. „I jeste, a reči ne mogu da opišu koliko sam uzbuđen što ću to večeras podeliti sa svetom. Biće to potpuna promena paradigme. Ne preterujem kada kažem da će moje otkriće imati ozbiljne posledice, magnitude kopernikanske revolucije.“

Langdon na trenutak pomisli da se njegov domaćin šali, ali izraz Edmondovog lica ostade smrtno ozbiljan.

Kopernik? Skromnost nikad nije bila jedna od Edmondovih jačih strana, ali ova tvrdnja graničila se sa apsurdom. Nikola Kopernik bio je otac heliocentričnog modela sveta – verovanja da se sve planete okreću oko Sunca – ideje koja je pokrenula naučnu revoluciju u XVI veku potpuno izbrisavši dugogodišnje učenje crkve da ljudski rod nastanjuje centar božjeg univerzuma. Njegovo otkriće crkva je anatemisala tri veka, ali šteta je već bila učinjena i svet posle toga više nikad nije bio isti.

„Vidim da si skeptičan“, reče Edmond. „Da li bi se bolje osećao da sam rekao Darvin?“

Langdon se osmehnu. „Ista stvar.“

„U redu, onda moram da te pitam ovo: Koja su to dva najosnovnija pitanja koja ljudski rod postavlja kroz čitavu istoriju?“

Langdon stade da razmišlja. „Hm, pitanja su sigurno ova: 'Kako je sve počelo? Odakle dolazimo?“'

„Tačno. A drugo pitanje je prosta posledica prvog. Ne 'odakle dolazimo'. .. već…“

„'Kuda idemo?'“

„Da! Te dve misterije počivaju u središtu ljudskog iskustva. Odakle dolazimo? Kuda idemo? Ljudsko *stvaranje* i ljudska *sudbina.* To su univerzalne misterije.“ Edmondov pogled se izoštri dok je nestrpljivo zurio u Langdona. „Roberte, otkriće do kog sam došao… veoma jasno odgovara na oba ova pitanja.“

Langdon se mučio sa Edmondovim rečima i njihovim opojnim značenjem. „Ja… ne znam šta da ti kažem.“

„Ne moraš ništa da kažeš. Nadam se da ćemo imati vremena da ozbiljno popričamo posle večerašnje prezentacije, ali u ovom trenutku, moram da razgovaram sa tobom o mračnoj strani svega ovoga – potencijalnim *opasnostima* do kojih bi dovelo ovo otkriće.“

„Misliš da će biti posledica?“

„Bez sumnje. Odgovorivši na ova pitanja, otvoreno sam se suprotstavio duhovnim učenjima utemeljivanim vekovima. Problemi stvaranja čoveka i njegove sudbine po tradiciji leže u domenu religije. Ja sam za njih samo nametljivac, i religijama sveta se neće dopasti ovo što se spremam da objavim.“

„Zanimljivo“, odgovori Langdon. „Da li si me zbog ovoga propitivao o religiji kad smo prošle godine ručali u Bostonu?“

„Jesam. Možda se sećaš šta sam ti lično garantovao – da će za našeg vremena naučna dostignuća potpuno razoriti religijske mitove.“

Langdon klimnu potvrdno. *Teško je to zaboraviti.* Drskost Kiršove izjave doprinela je da se ona, od reči do reči, duboko ureze u Langdonovo fotografsko pamćenje. „Sećam se. A ja sam ti uzvratio tvrdnjom da je religija preživljavala takve naučne proboje milenijumima, da ima veoma važnu ulogu u društvu, i da, dokle god bude evoluirala, nikad neće nestati.“

„Tačno. Takođe sam ti rekao da sam pronašao smisao svog života – da iskoristim naučnu istinu kako bih potpuno iskorenio religijske mitove.“

„Da, teške reči.“

„I njih si mi osporio, Roberte. Tvrdio si da, kad god naletim na neku 'naučnu istinu' koja je u sukobu sa načelima religije, ili ih potkopava, moram pokušati da je razmotrim zajedno sa nekim religioznim *učenjakom,* u nadi da ću shvatiti da nauka i religija često pokušavaju da ispričaju istu priču, samo na dva različita jezika.“

„Sećam se i toga. Naučnici i religiozni mislioci često koriste samo različit jezik da opišu potpuno iste misterije svemira. Nesuglasice među njima često su posledica semantike, a ne suštine.“

„Pa, poslušao sam tvoj savet“, reče Kirš. „I posavetovao se sa duhovnim vodama u vezi sa svojim najnovijim otkrićem.“

„Oh?“

„Da li znaš šta je to Skupština svetskih religija?“

„Naravno.“ Langdon je podržavao napore ove grupe da unapredi međuverski diskurs.

„E pa, slučajno“, reče Kirš, „Skupština je ove godine održana u blizini Barselone, oko sat vremena od moje kuće, u samostanu Monserat.“

Spektakularno mesto, pomisli Langdon, setivši se kako je pre mnogo godina obišao ovo svetilište na vrhu planine.

„Kada sam saznao da se održava iste nedelje u kojoj sam nameravao da iznesem svoje veliko naučno postignuće, ne znam, prosto sam…“

„Zapitao si se nije li to Božji znak?“

Kirš se nasmeja. „Tako nešto. Pa sam ih pozvao.“

Langdon je bio zadivljen. „Obratio si se *čitavoj* Skupštini?“

„Nisam! To bi bilo previše opasno. Nisam želeo da informacija procuri pre nego što je sam obznanim, pa sam zakazao sastanak samo sa trojicom njih – po jednim predstavnikom hrišćanstva, islama i judaizma. Nas četvorica sastali smo se tajno, u biblioteci.“

„Zapanjen sam što su te pustili da *uđeš* u tu biblioteku“, iznenađeno reče Langdon. „Čuo sam da je to svetinja.“

„Rekao sam im da mi je potrebno bezbedno mesto za sastanak, bez telefona, kamera i nametljivaca. Odveli su me u tu biblioteku. Pre nego što sam im bilo šta saopštio, tražio sam od njih da se zakunu na ćutanje. Pristali su. Do današnjeg dana, oni su jedini ljudi na svetu koji znaju za moje otkriće.“

„Fascinantno. A kako su reagovali kad si im rekao?“

Kirš kao da se zbunio. „Možda nisam uspeo da to besprekorno izvedem. Znaš mene, Roberte, kad mi se strast rasplamsa, diplomatija mi nije *métier*[10]*.“*

„Da, shvatio sam da bi ti dobro došlo malo poduke iz taktičnosti“, reče Langdon kroz smeh. *Baš kao i Štivu Džobsu i mnogim drugim genijalnim vizionarima.*

„Tako sam, dosledan svojoj otvorenoj prirodi, počeo svoju priču jednostavno saopštivši istinu – da sam religiju oduvek smatrao vidom masovne obmane i da mi je, kao naučniku, teško da prihvatim da se milijarde inteligentnih ljudi oslanjaju na svoju veru i u njoj traže utehu i smernice. Kad su me pitali zašto se obraćam ljudima koje očigledno toliko malo poštujem, rekao sam im da sam došao da procenim njihove reakcije na moje otkriće, kako bih stekao nekakav utisak o tome kako će ga primiti vernici kada ga budem saopštio široj javnosti.“

[10] Profesija (franc); ovde u značenju „jača strana“. (Prim. prev.)

„Uvek diplomata“, reče Langdon žacnuvši se. „Zar *ne znaš* da se iskrenost ne isplati baš uvek?“

Kirš odmahnu rukom na ove reči. „Moje mišljenje o religiji je naširoko poznato. Pomislio sam da će ceniti moju otvorenost. Međutim, posle toga, prikazao sam im svoj rad, objasnivši im do detalja šta sam otkrio i kako to menja sve. Čak sam izvadio i svoj telefon i pokazao im video-snimak koji smatram izuzetno zanimljivim. Ostali su bez reči.“

„Sigurno su *nešto* rekli“, podstaknu ga Langdon, osećajući još veću želju da sazna šta je to Kirš možda otkrio.

„Nadao sam se razgovoru, ali hrišćanin je ućutkao drugu dvojicu pre no što su i reč izgovorili. Pokušao je da me nagovori da razmislim hoću li obznaniti tu informaciju. Rekao sam mu da ću o tome razmišljati mesec dana.“

„Ali ipak je objavljuješ *večeras!“*

„Znam. Rekao sam im da do mog obraćanja ima još nekoliko nedelja da ne bi paničili ili pokušali da se umešaju.“

„A kada saznaju za večerašnju prezentaciju?“, upita Langdon.

„Neće biti srećni. *Jedan* od njih pogotovo.“ Kirš pogleda Langdona u oči. „Sveštenik koji je sazvao naš mali skup je biskup Antonio Valdespino. Jesi li čuo za njega?“

Langdon se zgrči. „Iz Madrida?“

Kirš klimnu. „Glavom i bradom.“

On verovatno nije najbolja publika za Edmondov radikalni ateizam, pomisli Langdon. Valdespino je bio moćna ličnost španske katoličke crkve, poznat po svojim duboko konzervativnim ubeđenjima i snažnom uticaju na kralja Španije.

„On je ove godine bio domaćin Skupštine“, reče Kirš, „zato sam se njemu obratio da organizuje sastanak. Ponudio se da i sam prisustvuje, a ja sam ga zamolio da dovede i predstavnike islama i judaizma.“

Svetlo iznad njihovih glava ponovo zaškilji.

Kirš teško uzdahnu, ponovo snizivši glas. „Roberte, želeo sam da razgovaram s tobom pre moje prezentacije jer mi je potreban tvoj savet. Moram da znam da li biskupa Valdespina smatraš opasnim.“

„Opasnim?“, ponovi Langdon. „Na koji način?“

„Ono što sam mu pokazao preti njegovom svetu i želim da znam smatraš li da mi od njega preti fizička opasnost.“

Langdon odmah odmahnu glavom. „Ne, nemoguće. Ne znam šta si mu konkretno rekao, ali Valdespino je stub španskog katolicizma i veze koje ima sa španskom kraljevskom porodicom čine ga neverovatno *uticajnim…* ali on je

sveštenik, a ne plaćeni ubica. On barata političkom moći. Može te ocrniti u nekoj propovedi, ali teško bih poverovao da ti od njega preti fizička opasnost."

Kirš nije delovao ubeđeno. „Trebalo je da vidiš pogled koji mi je uputio kad sam odlazio iz Monserata."

„Sedeo si u tajnoj biblioteci tog manastira i rekao biskupu da je čitav njegov sistem verovanja zabluda!", uzviknu Langdon. „Šta si očekivao, da te posluži čajem i keksićima!?"

„Nisam", priznade Edmond, „ali nisam očekivao ni da mi pošalje preteću glasovnu poruku posle našeg sastanka."

„Biskup Valdespino te je pozvao?"

Kirš posegnu u džep kožne jakne i iz njega izvuče preglomazan pametni telefon. Imao je jarkotirkiznu futrolu sa heksagonalnom šarom, koju je Langdon prepoznao kao slavni šablon koji je dizajnirao katalonski arhitekta modernista, Antoni Gaudi.

„Poslušaj", reče Kirš pritisnuvši nekoliko puta ekran i podigavši telefon. Promukli glas starijeg muškarca zakrča iz zvučnika, grub i smrtno ozbiljan:

Gospodine Kirš, govori biskup Antonio Valdespino. Kao što znate, naš jutrošnji sastanak duboko me je potresao – kao i moju dvojicu saradnika. Molim vas da me odmah pozovete kako bismo još malo popričali, a još jednom vas upozoravam na opasnosti koje prete budete li javnosti izneli ovu informaciju. Ako me ne pozovete, budite sigurni da ćemo moji saradnici i ja razmotriti davanje preventivne izjave kojom bismo vaša otkrića obznanili, uobličili, diskreditovali i pokušali da sprečimo nesagledivu štetu koju ste spremni da nanesete svetu… štetu koju očigledno niste u stanju da pojmite. Očekujem vaš poziv i ozbiljno vas upozoravam da ne iskušavate moju rešenost.

Poruka se završi.

Langdon je bio prinuđen da prizna da ga je Valdespinov agresivni ton iznenadio, pa ipak, glasovna poruka ga nije toliko uplašila koliko je produbila njegovu radoznalost u vezi sa Edmondovim skorašnjim saopštenjem. „I, kako si mu odgovorio?"

„Nisam", reče Edmond vrativši telefon u džep. „Shvatio sam to kao praznu pretnju. Bio sam siguran da žele da *zakopaju* ovu informaciju, a ne da je sami objave. Štaviše, znao sam da će ih neočekivano zakazivanje večerašnje prezentacije iznenaditi, pa se nisam previše brinuo zbog te njihove preventivne

akcije.“ Zaćutao je na trenutak, gledajući Langdona. „A sada… Ne znam, nešto u njegovom glasu… ne izbija mi iz glave.“

„Bojiš se da si u opasnosti *ovde?* Večeras?“

„Ne, ne, spisak gostiju je pod strogom kontrolom, a zgrada ima odlično obezbedenje. Više se plašim onoga što će se dogoditi nakon što istupim u javnost.“ Edmond odjednom kao da je zažalio što je to spomenuo. „Ma, nije to ništa. Trema pred nastup. Samo sam hteo da vidim šta tebi predosećaj govori.“

Langdon je posmatrao svog prijatelja, sve zabrinutiji. Edmond je izgledao neuobičajeno bledo i zabrinuto. „Predosećaj mi govori da te Valdespino nikad ne bi doveo u opasnost, bez obzira na to koliko si ga naljutio.“

Svetlo ponovo zgasnu, ovog puta se ne pojačavši.

„U redu, hvala ti.“ Kirš pogleda na sat. „Moram da idem, možemo li se videti kasnije? Postoje neki aspekti mog otkrića koje bih voleo da dodatno razmotrim s tobom.“

„Naravno.“

„Savršeno. Posle prezentacije će nastupiti haos, tako da će nam trebati neko pritajeno mesto da izbegnemo ludnicu i porazgovaramo.“ Edmond izvadi posetnicu i poče da piše po poleđini. „Posle prezentacije, zaustavi taksi i daj ovo vozaču. Svaki lokalni taksista znaće gde treba da te doveze.“ Pružio je Langdonu posetnicu.

Langdon je na poleđini očekivao da pročita adresu nekog lokalnog hotela ili restorana. Umesto toga, video je nešto što je više ličilo na šifru.

BIO-EC346

„Oprosti, da *ovo* dam taksisti?“

„Da, znaće kuda da ide. Reći ću obezbeđenju da te očekuje, a ja ću stići što pre budem mogao.

Obezbeđenje? Langdon se namršti, pitajući se nije li BIO-EC346 možda šifrovano ime nekog tajnog naučnog kluba.

„Ta šifra je bolno jednostavna, prijatelju moj.“ Namignu mu. „Od svih ljudi na svetu, ti bi trebalo da umeš da je razbiješ. Usput, da ne bi bio nespreman, znaj da ćeš i *ti* odigrati ulogu u mojoj večerašnjoj prezentaciji.“

Langdon osta iznenađen. „Kakvu ulogu?“

„Ne brini. Ništa nećeš morati da uradiš.“

Rekavši ovo, Edmond Kirš uputi se prema izlazu iz spirale. „Moram brzo iza scene – ali Vinston će ti pomoći da se vratiš gore.“ Zastade na dovratku i okrenu se. „Vidimo se posle događaja. I nadajmo se da si u pravu u vezi sa Valdespinom.“

„Edmonde, opusti se. Usredsredi se na svoju prezentaciju. Ne preti ti opasnost od crkvenih velikodostojnika“, uveravao ga je Langdon.

Ali Kirš nije delovao ubeđeno. „Možda ćeš promeniti mišljenje, Roberte, kad budeš čuo ono što imam da kažem.“

POGLAVLJE 10

Sveta stolica rimokatoličke nadbiskupije Madrida – katedrala De la Almudena – robustna je neoklasicistička katedrala smeštena pokraj madridske Kraljevske palate. Sagrađena na mestu drevne džamije, katedrala Almudena ime je dobila po arapskoj reči *al-mudayna,* što znači „citadela“.

Legenda kaže da je Alfonso VI, nakon što je povratio Madrid od muslimana 1083. godine, postao opsednut idejom o premeštanju dragocene izgubljene ikone Device Marije koja je, ne bi li ostala sačuvana, bila uzidana u zidove citadele. Kako nije bio u stanju da pronađe skrivenu Devicu, Alfonso se usrdno molio sve dok se jedan deo zida citadele nije odvalio i otpao, otkrivajući ikonu u sebi, još uvek osvetljenu upaljenim svećama s kojima je zazidana mnogo vekova ranije.

Danas je Devica od Almudene svetac zaštitnik Madrida, i hodočasnici, kao i turisti, hrle da se okupe u katedrali Almudena zarad privilegije da se mole pred njenom kopijom. Dramatična lokacija crkve – koja deli trg od Kraljevske palate – pruža dodatnu atrakciju vernicima: mogućnost da na časak spaze nekog člana kraljevske porodice kako ulazi ili izlazi iz palate.

Večeras, duboko unutar katedrale, mladi đakon panično je žurio hodnikom.

Gdeje biskup Valdespino?!

Misa samo što nije počela!

Decenijama već, biskup Valdespino bio je vrhovni sveštenik i nadzornik ove katedrale. Dugogodišnji prijatelj i duhovni savetnik kralja, Valdespino je bio otvoreni i posvećeni tradicionalista koji je prema modernizaciji osećao samo netrpeljivost. Neverovatno, osamdesettrogodišnji biskup još uvek je sebi okivao noge tokom Svete nedelje i pridruživao se vernicima koji su gradskim ulicama pronosili ikone.

Valdespino, za razliku od svih drugih, nikad ne kasni na misu.

Đakon je bio s biskupom pre dvadeset minuta u garderobi, pomažući mu kao i obično oko ogrtača. Baš kad su završili, biskup je primio poruku i, bez reči, žurno izašao.

Kuda je otišao?

Nakon što je pretražio hram, garderobu, pa čak i biskupovo privatno kupatilo, đakon je sada punom brzinom trčao hodnikom ka administrativnom delu katedrale da proveri u biskupovoj kancelariji.

U daljini je čuo orgulje kako se grmeći vraćaju u život.

Misa samo što nije počela!

Đakon se klizeći zaustavi pred biskupovom privatnom kancelarijom, zapanjen što ispod zatvorenih vrata vidi prugu svetla. *On je ovde?!* Đakon tiho pokuca. *„¿Excelencia Reverendísima?“* Nije bilo odgovora.

Pokucavši glasnije, on pozva: *„¡¿Su Excelencia?!“* I dalje ništa.

Plašeći se za starčevo zdravlje, đakon okrete kvaku i gurnu vrata.

¡Cielos[11]*!* Đakon je teško dišući zurio u privatne odaje.

Biskup Valdespino sedeo je za svojim stolom od mahagonija, zagledan u sjaj laptop računara. Sveta mitra i dalje mu je bila na glavi, misnica ututkana ispod njega, a biskupska palica stajala je, nimalo ceremonijalno, oslonjena na zid.

Đakon pročisti grlo. *„La santa misa está…“*

„Preparada“, prekide ga biskup, ni na tren ne odvrativši pogled s ekrana. *„Padre Derida me sustituye.“*

Đakon je zurio potpuno zbunjen. *Otac Derida zamenjuje?* Mladi sveštenik da vodi misu subotom uveče? To je bilo izrazito neregularno.

„¡Vete ya!“ Valdespino se trže, ali ne diže pogled. *„Y cierra la puerta.“*[12]

Uplašen, momak uradi kako mu je rečeno, smesta izašavši i zatvorivši vrata za sobom.

Vraćajući se žurno prema zvuku orgulja, pomoćnik se pitao šta bi to biskup mogao da gleda na svom kompjuteru što bi mu toliko odvuklo misli od njegovih dužnosti prema Bogu.

U tom trenutku, admiral Avila provlačio se kroz sve veću gužvu u atrijumu Gugenhajma, zbunjen što vidi da gosti razgovaraju sa svojim tananim slušalicama. Očigledno, audio-obilazak muzeja omogućavao je dvosmerni razgovor.

Bilo mu je drago što se otarasio te naprave.

Večeras nema razonode.

Pogledao je na sat i potom prema liftovima. Već su bili puni gostiju koji su se uputili na glavni događaj na spratu, te se Avila opredeli za stepenice. Dok se penjao, osetio je isti drhtaj neverice koji je osetio i sinoć. *Jesam li zaista postao čovek sposoban da ubije?* Bezbožničke duše koje su od njega otrgle njegovu ženu i dete promenile su ga. *Moja dela odobrava viši autoritet,* podsetio je samog sebe. *Ima pravičnosti u onome što radim.*

[11] Prečasna ekscelencijo? / Vaša ekscelencijo? / Nebesa! (Prim. prev.)

[12] Sveta misa je… / Spremna. / Zamenjuje me otac Derida. / Idi sada! /I zatvori vrata. (Prim. prev.)

Dok se Avila približavao prvom odmorištu, pogled mu privuče žena koja je stajala na obližnoj visećoj pisti. *Najnovija španska zvezda,* pomisli on posmatrajući čuvenu lepoticu.

Nosila je pripijenu belu haljinu s crnom dijagonalnom prugom koja joj se elegantno pružala preko torza. Bilo je lako diviti se njenoj vitkoj figuri, bujnoj crnoj kosi i gracioznom držanju, i Avila primeti da nije jedini čiji se pogled zadržao na njoj.

Uz odobravajuće poglede drugih gostiju, žena u belom zaokupila je i svu pažnju dvojice lepo odevenih radnika obezbeđenja koji su je pratili u stopu. Muškarci su se kretali sa samouverenošću prepredenih pantera i nosili su istovetne plave sakoe s izvezenim grbovima i velikim inicijalima *GR.*

Avila nije bio iznenađen njihovim prisustvom, ali mu je ovaj prizor ipak ubrzao puls. Kao bivši pripadnik oružanih snaga Španije, vrlo je dobro znao šta predstavljaju slova *GR.* Ova dvojica pripadnika obezbeđenja naoružana su i obučena podjednako dobro kao i bilo koji telohranitelj na planeti.

Ako su oni ovde, moram preduzeti sve mere predostrožnosti, reče Avila sebi.

„Hej!“, lanu muški glas, tačno iza njegovih leđa. Avila se okrete.

Debeljuškasti čovek u smokingu i s crnim kaubojskim šeširom na glavi široko mu se smešio. „Sjajan kostim!“, reče čovek pokazujući na Avilinu vojnu uniformu. „Gde se tako nešto može nabaviti?“

Avila je zurio, refleksno stežući pesnice. *Dobija se posle celoživotnog službovanja i žrtvovanja,* pomislio je. *„No hablo inglés“,* odvrati Avila slegnuvši ramenima i produži uz stepenice.

Na drugom spratu, Avila pronađe dugačak hodnik i sledeći znakove stiže do udaljenog toaleta na suprotnom kraju. Upravo je hteo da uđe, kad svetla u celom muzeju počeše da se naizmenično prigušuju i pojačavaju – prvi suptilni nagoveštaj gostima da treba da požure i okupe se na spratu zbog prezentacije.

Avila uđe u prazan toalet, zatvori poslednju kabinu i zaključa se unutra. Sad kad je ostao sam, oseti kako dobro mu znani demoni ponovo pokušavaju da isplivaju, preteći da ga povuku nazad u ambis.

Pet godina, a sećanja me još progone.

Ljutito, Avila izbaci užase iz glave i izvuče brojanice iz džepa. Nežno ih prebaci preko kuke za jakne na vratima. Dok su se perle i raspeće mirno njihali pred njim, on se divio svom ručnom radu. Neke vernike možda bi užasnula činjenica da je moguće na takav način oskrnaviti brojanicu. Ipak, regent je uverio Avilu da očajnička vremena dozvoljavaju izvesnu rastegljivost u pravilima oprosta.

Za ovako sveti cilj, obećao je regent, *Božji oproštaj je zagarantovan.*

Kao da je sa zaštitom duše i Avilinom *telu* bilo zagarantovano oslobođenje od zla. On baci pogled na tetovažu na svom dlanu.

Kao i drevni Hristov *crismón,* znak je bio simbol konstruisan isključivo od slova. Avila ga je iscrtao pre tri dana pomoću mastila i igle, precizno kao što mu je rečeno, i mesto je još uvek bilo bolno i crveno. Ako ga uhvate, uveravao ga je regent, trebalo je samo da pokaže dlan i kroz nekoliko sati biće oslobođen.

Zauzimamo najviše nivoe vlasti, rekao je regent.

Avila je već bio svedok njihovog zapanjujućeg uticaja i osećao se kao da ga obavija nekakav zaštitni ogrtač. *Još ima onih koji poštuju stare načine.* Jednog dana, nadao se Avila, pridružiće se redovima ove elite, ali zasad, bio je počastvovan što uopšte ima bilo kakvu ulogu.

U samoći toaleta, Avila izvadi svoj telefon i unese bezbedni broj koji mu je dat.

Glas na vezi odgovori posle prvog zvona. *„¿Sí?“*

„Estoy en posición“,[13] odgovori Avila, čekajući završna uputstva.

„Bien“, reče regent. *„Tendrás una sola oportunidad. Aprovecharla será crucial.“ Imaćeš samo jednu priliku. Biće od ključnog značaja da je iskoristiš.*

[13] Na mestu sam. (Prim. prev.)

POGLAVLJE 11

Uz obalu, trideset kilometara daleko od blistavih nebodera Dubaija, ostrva napravljenih ljudskom rukom i vila za zabavu u vlasništvu poznatih zvezda, nalazi se grad Šardža – krajnje konzervativna islamska kulturna prestonica Ujedinjenih Arapskih Emirata.

Sa više od šest stotina džamija i najboljim univerzitetom u regionu, Šardža je predstavljala vrhunski domet duhovnosti i obrazovanja – što je bila pozicija koju su obezbeđivale ogromne zalihe nafte i vladar koji je obrazovanje svojih sunarodnika stavljao iznad svega.

Večeras se porodica voljenog alame Šardže, Sajeda el Fadla, okupila na bdenju. Umesto tradicionalne molitve *tahajjud,* noćne molitve tokom bdenja, oni su se molili za povratak svog voljenog oca, strica i supruga – koji je prethodnog dana neobjašnjivo nestao bez traga i glasa.

Lokalne novine su upravo objavile da jedan od Sajedovih saradnika tvrdi kako je, inače staloženi alama, delovao „neuobičajeno uzrujano“ nakon povratka sa Skupštine svetskih religija održane dva dana ranije. U nastavku, spomenuti saradnik kaže da je slučajno čuo Sajeda dok je neuobičajeno žustro razgovarao telefonom ubrzo nakon povratka. Razgovor se vodio na engleskom, te je njemu bio nerazumljiv, ali saradnik se kleo da je čuo Sajeda kako iznova i iznova pominje jedno ime.

Edmond Kirš.

POGLAVLJE 12

Langdonu se svašta vrtelo po glavi dok je izlazio iz spiralne strukture. Razgovor s Kiršom bio je podjednako uzbudljiv i uznemirujući. Bilo da su Kiršove tvrdnje preuveličane ili ne, kompjuterski naučnik je očigledno otkrio *nešto* za šta je verovao da će izazvati tektonske promene u poimanju sveta.

Saznanje podjednako važno kao Kopernikova otkrića? Kad Langdon konačno izađe iz uvijene skulpture, oseti blagu vrtoglavicu. Vratio je na glavu slušalice koje je bio ostavio na podu. „Vinstone?“, reče navlačeći uređaj na glavu. „Halo?“ Začu se laki kliktaj i kompjuterizovani britanski vodič se vrati. „Halo, profesore. Da, tu sam. Gospodin Kirš me je zamolio da vas odvedem do teretnog lifta jer nemate vremena da se vratite do atrijuma. Takođe je smatrao da će vam više prijati taj naš prostrani teretni lift.“

„Lepo od njega. Zna da sam klaustrofobičan.“

„Sad i ja to znam. I neću zaboraviti.“

Vinston izvede Langdona kroz pomoćna vrata u betonski hodnik, pa do liftova. Kao što je i obećao, kabina lifta je bila ogromna, očigledno napravljena za prenos velikih umetničkih dela.

„Poslednje dugme“, reče Vinston kad Langdon kroči unutra. „Treći sprat.“

Kad su stigli na odredište, Langdon izađe.

„Desno“, Vinstonov razdragani glas nastavi da odzvanja u Langdonovoj glavi. „Proći ćemo kroz galeriju vama sleva. To je najkraći put do amfiteatra.“

Langdon je pratio Vinstonova uputstva kojima ga je provodio kroz prostranu galeriju s nizom bizarnih umetničkih instalacija; bio je tu čelični top koji je ispaljivao sluzave lopte crvenog voska na beli zid; zatim, žičani kanu koji očigledno nije mogao da pluta; pa onda i čitav jedan minijaturni grad napravljen od ispoliranih metalnih blokova.

Prošavši kroz galeriju i stigavši do izlaza, Langdon uhvati sebe kako zatečeno zuri u ogromno delo koje je dominiralo čitavim prostorom.

Zvanično sam, pomisli on, *pronašao najčudnije delo u ovom muzeju.*

Raspoređeni po čitavoj prostoriji, drveni vukovi bili su prikazani u pokretu, kao da u dugom nizu trče ka suprotnom kraju galerije, gde su skakali uvis i svom silinom se zabijali u prozirni stakleni zid, završavajući na visokoj gomili već mrtvih vukova.

„Zove se *Bezglavo napred“,* reče Vinston, sam od sebe. „Devedeset devet vukova slepo se zakucava u zid, simbolišući mentalitet krda i nedostatak hrabrosti da se odstupi od pravila.“

Ironija ove simbolike pogodi Langdona. *Čini mi se da će večeras Edmond dramatično odstupiti od pravila.*

„Ako nastavite pravo napred“, reče Vinston, „pronaći ćete izlaz levo od tog živopisnog dela u obliku dijamanta. Umetnik je jedan od Edmondu omiljenih.“

Langdon primeti jarko obojenu sliku pred sobom i odmah prepoznade upečatljive zavijutke, osnovne boje i živahno plutajuće oko.

Zuan Miro, pomisli Langdon; oduvek mu se sviđalo poznato razigrano delo ovog Barselonjanina, koje je predstavljalo spoj dečje bojanke i nadrealističnog vitraža od bojenog stakla.

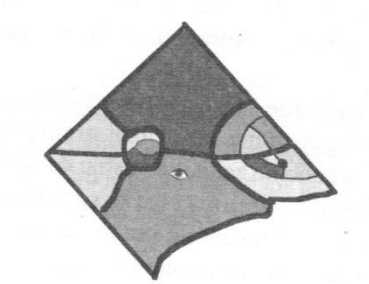

Međutim, kad se Langdon približio delu, namah stade, iznenađen što vidi da je površina potpuno glatka, bez vidljivih poteza četkicom. „Ovo je *reprodukcija?“*

„Ne, to je original“, odgovori Vinston.

Langdon pogleda pažljivije. Delo je očigledno bilo odštampano na štampaču velikog formata. „Vinstone, ovo je *otisak.* Nije čak ni na platnu.“

„Ja ne radim na platnu“, odgovori Vinston. „Dela stvaram virtuelno, a onda ih Edmond štampa za mene.“

„Čekaj malo“, reče Langdon u neverici. „Ovo je *tvoje?“*

„Da, pokušavam da imitiram stil Žuana Miroa.“

„To vidim“, kaza Langdon. „Čak si se i *potpisao* – kao Miro.“

„Nisam“, reče Vinston. „Pogledajte malo bolje. Potpisao sam se kao *Miro* – ali bez akcenta. Na španskom, reč *miro* znači 'gledam u'.“

Pametno, morade da prizna Langdon, videvši usamljeno oko nalik Miroovom koje je gledalo posmatrača iz središta Vinstonove kreacije.

„Edmond me je zamolio da napravim autoportret i ja sam napravio ovo.“

Ovo je tvoj autoportret? Langdon ponovo pogleda zbrku nejednakih oblika. *Ti si onda kompjuter koji veoma čudno izgleda.*

Langdon je nedavno čitao o Edmondovom rastućem interesovanju za podučavanje kompjutera da stvaraju algoritamsku umetnost – to jest, umetnost

koju stvaraju veoma složeni kompjuterski programi. To je otvaralo neprijatno pitanje: Kad kompjuter stvara umetnost, ko je onda umetnik – kompjuter ili programer? Izložba najuspelijih dela algoritamske umetnosti, nedavno održana na Masačusetskom univerzitetu, dovela je do čudnog zaokreta na kursu humanističkih nauka na Harvardu: *Da li je umetnost ono što nas čini ljudima?*

„Komponujem i muziku“, zacvrkuta Vinston. „Ako vas zanima, trebalo bi da zamolite Edmonda da vam kasnije nešto od svega toga pusti. U ovom trenutku, međutim, morate da požurite. Prezentacija uskoro počinje.“

Langdon izađe iz galerije i zateče se na visokom nogostupu koji se protezao preko glavnog atrijuma. Na drugoj strani pećinolikog prostora, vodiči su požurivali nekolicinu zalutalih gostiju da napuste liftove i usmeravali ih prema Langdonu i vratima koja su se nalazila ispred njega.

„Večerašnji program bi trebalo da počne za nekoliko minuta“, reče Vinston. „Vidite li ulaz u prezentacionu dvoranu?“

„Vidim. Pravo je napred.“

„Odlično. Još samo ovo. Kad uđete, videćete kutiju za odlaganje slušalica. Edmond je rekao da vi *ne* vratite svoje, već da ih zadržite. Na taj način ću, nakon završetka programa, moći da vas izvedem iz muzeja na stražnja vrata da biste izbegli gužvu i sigurno uhvatili neki taksi.“

Langdon pomisli na čudni niz slova i brojeva koje je Edmond ispisao na posetnici, uz uputstvo da to da taksisti. „Vinstone, Edmond je napisao samo 'BIO-EC346'. Rekao je da je to veoma prost kod.“

„I jeste rekao istinu“, hitro odgovori Vinston. „E sad, profesore, program samo što nije počeo. Nadam se da ćete uživati u prezentaciji gospodina Kirša, i radujem se što ću vam kasnije ponovo biti na usluzi.“

Uz iznenadan kliktaj Vinston nestade.

Langdon se primače ulaznim vratima, skide slušalice i tutnu minijaturni uređaj u džep sakoa. Onda žurno uđe s poslednjim gostima i vrata se zatvoriše za njim.

Ponovo se zateče na neočekivanom mestu.

Stajaćemo tokom prezentacije?

Langdon je mislio da će se gosti okupiti i šesti u auditorijum da saslušaju Edmondovu objavu, ali umesto toga, stotine gostiju stajalo je u skučenom, belom galerijskom prostoru. U prostoriji nije bilo nijednog vidljivog umetničkog dela, kao niti ijedne stolice – samo podijum na daljem zidu, sa čije je bočne strane stajao LCD monitor na kom je pisalo:

Program počinje uživo za 2 minuta i 07 sekundi

Langdon oseti uzbuđenje zbog iščekivanja i pogledom nastavi da prati tekst na LCD monitoru, do drugog reda, koji je dvaput morao da pročita:

Trenutni broj posmatrača sa daljine: 1.953.694

Dva miliona ljudi?

Kirš je Langdonu rekao da će uživo prenositi svoju objavu, ali ove brojke delovale su nepojamno, a brojač je svakog trena bivao sve brži.

Osmeh pređe preko Langdonovog lica. Njegov bivši student je bez sumnje uspeo u životu. Sad je ostalo samo još jedno pitanje: Šta se to, za ime sveta, Edmond sprema da saopšti?

POGLAVLJE 13

U mesečinom obasjanoj pustinji, odmah istočno od Dubaija, pustinjski bagi send vajper 1100 naglo skrete udesno i klizeći se zaustavi, podigavši u vazduh pesak koji se kao veo zavijori ispred bleštavih farova.

Tinejdžer za volanom strže zaštitne naočare s lica i zagleda se u nešto što je umalo pregazio. Zabrinut, izađe iz vozila i priđe tamnom obličju u pesku.

Tamo, na svetlu farova, lica zarivenog u pesak, ležalo je nepomično ljudsko telo.

„Merhaba?“, povika momak. „Zdravo?“

Nije bilo odgovora.

Da je reč o muškarcu, momak je mogao da zaključi po odeći – tradicionalnom fesu i širokoj *kanduri* – a muškarac je izgledao dobro uhranjen i krupan. Tragove njegovih stopala odavno je već bio oduvao vetar, kao i moguće tragove guma ili bilo koji drugi nagoveštaj o tome kako je dospeo ovako duboko u pustinju.

„Merhaba?“, ponovio je dečak.

Ništa.

Ne znajući šta drugo da radi, momak ispruži nogu i lako gurnu čoveka u bok. Iako debeljuškasto, telo je pod nogom bilo ukočeno i tvrdo, već isušeno od vetra i sunca.

Nema sumnje, mrtav je.

Momak se saže, zgrabi čoveka za rame i prevrnu ga na leđa. Beživotne oči čoveka zurile su uvis prema nebu. Njegovo lice i brada bili su prekriveni peskom, ali čak i tako prljav, izgledao je nekako prijateljski, čak poznato, kao omiljeni ujak ili deda.

Brundanje pola tuceta terenskih četvorotočkaša i bagija zagrme u blizini. Mladićevi prijatelji, takođe krotitelji dina, vraćali su se da provere da li je s njim sve u redu. Uz riku motora, njihova vozila pređoše rub uzvišenja i skliznuše niz dinu.

Svi su se zaustavili, skinuli zaštitne naočare i kacige i okupili se oko morbidnog otkrića u vidu sparušenog leša. Jedan od momaka poče odmah uzbuđeno da govori, prepoznavši pokojnika kao čuvenog alamu Sajeda el Fadla – učenjaka i religijskog vođu – koji je povremeno držao predavanja na univerzitetu.

„Matha Alayna 'an naf'al?“, upitao je glasno. *Šta da radimo?*

Mladići su stajali u krugu i nemo posmatrali leš. A onda su učinili ono što bi uradili i svi drugi tinejdžeri na svetu. Izvadili su telefone i počeli da snimaju fotografije koje će poslati prijateljima.

POGLAVLJE 14

Stojeći rame uz rame s gostima koji su se tiskali oko podijuma, Robert Langdon je zadivljeno posmatrao kako brojka na LCD ekranu postojano raste.

Trenutni broj posmatrača sa daljine: 2.527.664

Prigušeni žamor u tesnom prostoru podigao se do nivoa potmulog huka, glasovi nekoliko stotina gostiju brujali su u iščekivanju, mnogi su obavljali telefonske razgovore u poslednji čas ili tvitovali o tome gde se nalaze.

Jedan tehničar izađe na binu i lupnu po mikrofonu. „Dame i gospodo, zamolili smo vas već da isključite svoje mobilne uređaje. Od ovog trenutka, blokiraćemo prenos podataka preko bežičnih i mobilnih mreža do završetka trajanja ovog događaja."

Mnogi gosti su još uvek razgovarali telefonom i veze im se naglo prekinuše. Većinom behu iznenađeni, kao da su upravo na delu videli nekakvu čudesnu kiršijansku tehnologiju, sposobnu da magijom preseče sve veze sa spoljnim svetom.

Pet stotina dolara u prodavnici elektronske opreme, Langdon je znao to, budući da je bio jedan od harvardskih profesora koji su koristili portabl-ometače mobilnog signala kako bi svoje amfiteatre pretvorili u „mrtve zone" i tokom predavanja odvojili studente od njihovih uređaja.

Jedan kamerman zauzeo je svoje mesto, na ramenu je držao veliku kameru koju je okrenuo ka bini. Svetla u sali zgasnuše.

Na LCD ekranu je pisalo:

Program počinje uživo za 38 sekundi
Trenutni broj posmatrača sa daljine: 2.857.914

Langdon je začuđeno gledao u brojač. Činilo se da brojka raste brže nego američki državni dug i on oseti da mu je gotovo neshvatljiva činjenica da blizu tri miliona ljudi u tom trenutku sedi kod kuće i uživo gleda prenos onoga što je trebalo da se desi u ovoj prostoriji.

„Trideset sekundi", tiho izgovori tehničar u mikrofon.

U zidu iza bine tad se otvoriše jedna uska vrata i ljudi smesta utihnuše – svi su izgledali kao da nestrpljivo čekaju velikog Edmonda Kirša.

Ali Edmond se nije pojavio.

Vrata su stajala otvorena skoro deset sekundi.

Potom se na njima ukaza elegantna žena i uputi se ka bini. Bila je izvanredno lepa – visoka i vitka, duge crne kose, odevena u pripijenu belu haljinu s dijagonalnom crnom prugom. Činilo se da bez imalo napora klizi preko poda. Zauzevši mesto na sredini bine, podesila je visinu mikrofona, duboko udahnula i okupljenima uputila strpljivi osmeh dok je čekala da sat odbroji do nule.

Program počinje uživo za 10 sekundi

Žena na trenutak zatvori oči, kao da pokušava da se pribere, a onda ih opet otvori. Prava slika staloženosti.

Kamerman podiže pet prstiju.

Četiri, tri, dva…

U prostoriji zavlada potpuna tišina dok je žena podizala pogled prema kameri. Preko LCD ekrana razli se slika njenog lica. Fiksirala je publiku prodornim tamnim očima dok je nonšalantno sklanjala vlas kose s maslinastog obraza.

„Dobro veče svima“, počela je prefinjenim glasom, damski, s blagim španskim akcentom. „Zovem se Ambra Vidal.“

Neuobičajeno glasan aplauz prolomi se prostorijom, jasno stavljajući do znanja da dobar deo publike zna ko je ona.

„¡Felicidades!“, viknuo je neko. *Čestitamo!*

Žena pocrvene i Langdon nasluti da postoji nešto što ne zna.

„Dame i gospodo“, reče žena, ne davši se smesti, „poslednjih pet godina sam direktorka muzeja Gugenhajm u Bilbau, i ovde sam večeras da vam poželim dobrodošlicu na neverovatno posebno veče koje nam je priredio jedan istinski izuzetan čovek.“

Publika je entuzijastično aplaudirala i Langdon joj se pridruži.

„Edmond Kirš nije samo velikodušan pokrovitelj ovog muzeja, postao je i naš veran prijatelj. Bila mi je privilegija i lična čast što sam prethodnih meseci imala priliku da tako blisko sarađujem s njim na planiranju večerašnjih događaja. Upravo sam proverila, društvene mreže širom sveta bruje! Kao što je većina vas bez sumnje već čula, Edmond Kirš planira da večeras obznani veliko naučno otkriće – otkriće za koje veruje da će ostati zauvek upamćeno kao njegov veliki doprinos svetu.“ Zamor uzbuđenja pronese se prostorijom.

Crnokosa žena veselo se nasmešila. „Naravno, preklinjala sam Edmonda da bar *meni* kaže šta je otkrio, ali je odbio čak i da nagovesti o čemu je reč.“

Začu se smeh okupljenih, a potom još aplauza.

„Večerašnji specijalni događaj“, nastavila je, „biće prezentovan na engleskom – maternjem jeziku gospodina Kirša – dok za vas koji nas pratite virtuelno, nudimo simultani prevod na više od dvadeset jezika.“

LCD ekran se osveži i Ambra dodade: „A ako je neko možda sumnjao u Edmondovo samopouzdanje, evo automatizovanog saopštenja za štampu koje je pre petnaest minuta poslato društvenim mrežama širom sveta.“

Langdon je posmatrao LCD ekran.

Večeras: uživo, 20:00 po srednjoevropskom letnjem vremenu
Futurista Edmond Kirš objavljuje otkriće koje će zauvek izmeniti lice nauke.

Znači tako *se privuku tri miliona gledalaca za svega nekoliko minuta,* razmišljao je Langdon.

Dok je ponovo vraćao pogled na binu, Langdon spazi dvoje ljudi koje ranije nije primetio – dvojicu pripadnika obezbeđenja, skamenjenih izraza lica, koji u punoj pripravnosti stoje kraj zida sa strane, pomno posmatrajući okupljene. Langdon je bio iznenađen što vidi monograme s inicijalima na njihovim istovetnim sakoima.

Guardia Real?! Šta Kraljevska garda radi večeras ovde?

Činilo se malo verovatnim da se među gostima nalazi neki član kraljevske porodice; kao posvećeni katolici, članovi kraljevske porodice gotovo sigurno bi izbegavali da ih u javnosti povezuju sa ateistom kakav je Edmond Kirš.

Kralj Španije, kao parlamentarni monarh, ima vrlo ograničenu zvaničnu vlast, ali je ipak zadržao ogroman uticaj na srca i umove svojih sunarodnika. Za milione Španaca kruna je još uvek predstavljala simbol bogate katoličke tradicije *los reyes católicos'* i zlatnog doba Španije. Kraljevska palata u Madridu i dalje je sijala kao duhovni kompas i spomenik dugoj istoriji nepokolebljivog religijskog ubeđenja.

Langdon je čuo kako u Španiji govore: „Parlament upravlja zemljom, ali kralj *vlada.“* Vekovima već, kraljevi koji su vladali Španijom svi do jednog bili su duboko posvećeni, konzervativni katolici. *A ni aktuelni kralj nije izuzetak,* pomisli Langdon, budući da je čitao o njegovim dubokim religijskim ubeđenjima i konzervativnim vrednostima.

Poslednjih meseci, izveštavano je da je ostareli monarh pao u krevet i da umire, a njegova zemlja trenutno se pripremala za prenos vlasti na njegovog sina jedinca, Hulijana. Sudeći po novinskim tekstovima, princ Hulijan bio je donekle

nepoznata ličnost, budući da je živeo tiho, duboko u senci svog oca, i nacija se pitala kakvim će se vladarom pokazati.

Da li je princ Hulijan poslao agente garde da prate Edmondov događaj?

Langdonu kroz glavu ponovo prođe preteča glasovna poruka koju je Edmondu poslao biskup Valdespino. Uprkos zebnjama, osećao je da je atmosfera u prostoriji prijateljska, puna oduševljenja i bezbedna. Setio se da mu je Edmond rekao da je večeras obezbedenje nezamislivo jako – te je, možda, španska Kraljevska garda bila dodatni zaštitni sloj koji će osigurati da veče prođe glatko.

„Oni među vama koji znaju koliku strast prema dramatičnom gaji Edmond Kirš“, nastavila je Ambra Vidal, „znaju da nas nikad ne bi terao da dugo stojimo u ovoj praznoj prostoriji.“

Pokazala je rukom prema dvostrukim vratima u daljem kraju sale.

„Iza ovih vrata, Edmond Kirš je konstruisao 'iskustveni prostor' u kom će večeras predstaviti svoju dinamičnu multimedijalnu prezentaciju. Program je potpuno automatizovan, njime upravljaju kompjuteri i biće emitovan uživo za ceo svet.“ Napravila je pauzu da pogleda na svoj zlatan ručni sat. „Satnica večerašnjeg događaja je brižljivo isplanirana i Edmond moli da vas uvedemo unutra kako bismo mogli da počnemo tačno u osam i petnaest, što je za svega nekoliko minuta.“ Pokazala je ka dvostrukim vratima. „Budite ljubazni, dame i gospodo, molim vas, uđite da zajedno vidimo šta nam je spremio neverovatni Edmond Kirš.“

Na njen znak, dvostruka vrata se širom otvoriše.

Langdon je zavirivao kroz vrata, očekujući da vidi još jednu galeriju. Umesto toga, ostade zatečen onim što je bilo iza njih. Kroz vrata se, kako se činilo, ulazilo u dubok i mračan tunel.

Admiral Avila ostao je pozadi dok su se horde gostiju uzbuđeno gurale prema slabo osvetljenom prolazu. Dok je zavirivao u tunel, oseti zadovoljstvo saznanjem da u prostoru iza vlada mrak.

Mrak će umnogome olakšati njegov zadatak.

Dotakavši perle brojanice u džepu pribrao je misli, prisećajući se detalja o svojoj misiji, s kojima je maločas upoznat.

Izbor pravog trenutka biće od ključne važnosti.

POGLAVLJE 15

Obložen crnom tkaninom zategnutom preko nosećih lukova, tunel širok oko sedam metara blago se uzdizao ulevo. Pod tunela bio je prekriven mekim crnim tepihom, a dve dugačke trake sa svetlima, duž osnova zidova, pružale su jedinu rasvetu.

„Cipele, molim“, prošapta vodič novopridošlima. „Molim vas da se svi izujete i ponesete obuću sa sobom.“

Langdon izu lakovane kožne cipele i stopala mu potonuše u neverovatno mekan tepih. Istog trena oseti kako mu se telo opušta. Svud oko sebe čuo je uzdahe odobravanja.

Meko koračajući dalje niz prolaz, Langdon konačno ugleda i njegov kraj – crnu zavesu pred kojom su goste dočekivali vodiči i svakom pružali nešto što je ličilo na debeli peškir za plažu, a zatim ih uvodili iza zavese.

U tunelu prvobitni žar iščekivanja splasnu i među gostima zavlada tišina koja je odisala nesigurnošću. Kad je Langdon prišao zavesi, jedan vodič mu predade savijeni komad tkanine i to, shvatio je, nije bio peškir za plažu, već malo meko ćebe s jastukom prišivenim za jedan kraj. Langdon zahvali vodiču i prođe kroz zavesu u prostor koji se nalazio iza.

Po drugi put te večeri beše primoran da stane kao ukopan. Iako nije mogao da kaže šta je zamišljao da će ugledati iza zavese, to sigurno nije bilo ni izbliza slično sceni koja se nalazila pred njim. *Jesmo li mi to… napolju?*

Langdon je stajao na obodu prostranog polja. Iznad njega se prostiralo bleštavo nebo puno zvezda, a u daljini, vitak mladi mesec upravo se podizao iznad usamljenog javorovog drveta. Čuli su se zrikavci i topli lahor milovao ga je po licu, donoseći zemljani miris sveže pokošene trave pod njegovim stopalima u čarapama.

„Gospodine?“, šapatom mu se obrati jedan vodič, uze ga za ruku i povede dublje u polje. „Molim vas, pronađite sebi mesto na travi. Raširite ćebe i uživajte.“

Langdon nastavi da korača po polju zajedno sa ostalim podjednako zbunjenim gostima, od kojih je većina birala mesto na širokom travnjaku i širila ćebad. Potkresani travnati tepih bio je otprilike veličine terena za hokej i oivičen drvećem, žbunjem i rogozinom, koja je šuškala na povetarcu.

Langdonu je trebalo nekoliko trenutaka da shvati da je u pitanju samo iluzija – neverovatno umetničko delo.

Nalazim se u vrhunski opremljenom planetarijumu, pomisli on diveći se neverovatnoj posvećenosti detaljima.

Nebo ispunjeno zvezdama bilo je projekcija, zajedno sa mesecom, klizećim oblacima i talasastim brdima u daljini. Šuškavo drveće i travke su zaista bile tu – ili njihove veoma realistične kopije ili mala šuma živih biljaka u skrivenim saksijama. Ovaj neuočljivi obod sačinjen od vegetacije domišljato je skrivao oštre ivice ogromne prostorije, stvarajući utisak prirodnog okruženja.

Langdon čučnu i opipa travu, koja je bila meka i nalik pravoj, ali potpuno suva. Čitao je o novim sintetičkim travnjacima koji su mogli da zavaraju čak i profesionalne sportiste, ali ipak, Kirš je otišao korak dalje i stvorio donekle neravno tlo, s majušnim udubinama i brdašcima kao na pravoj livadi.

Langdon se seti prvog slučaja kad su ga prevarila sopstvena čula. Bio je dete i u malom čamcu plutao je po mesečinom obasjanoj luci, nedaleko od piratskog broda koji je učestvovao u zaglušujućoj topovskoj bitki. Langdonov mladi um nije bio sposoban da shvati da se uopšte ne nalazi u luci, već u podzemnom pozorištu, pećini koja je potopljena vodom ne bi li stvorila iluziju za klasičnu vožnju Diznijevog sveta, *Pirati sa Kariba.*

Večeras je efekat bio zadivljujuće realističan, i dok su gosti oko njega upijali prizor, Langdon shvati da njihovo čuđenje i ushićenje potpuno odražava njegovo. Morao je da oda priznanje Edmondu – ne samo zato što je stvorio ovu sjajnu iluziju, već što je ubedio stotine odraslih ljudi da izuju svoje skupe cipele, legnu na travnjak i gledaju u nebesa.

Radili smo ovo dok smo bili deca, a onda smo prestali.

Langdon spusti glavu na jastuk i zavali se, puštajući da mu telo utone u meku travu.

Iznad njega treperile su zvezde i na trenutak on ponovo postade tinejdžer koji leži na bujnom proplanku terena za golf „Bold pik“ usred noći, sa svojim najboljim prijateljem, i razmišlja o tajnama života. *Uz malo sreće,* pomisli Langdon, *Edmond Kirš će nam večeras možda rešiti neke od tih misterija.*

U zadnjem delu ove pozornice, admiral Luis Avila poslednji put pregleda čitavu prostoriju i tiho se povuče, neopaženo skliznuvši kroz istu zavesu kroz koju je upravo ušao. Sam u dolaznom tunelu, prelazio je šakama po platnenim zidovima sve dok nije pronašao šav. Tiho koliko je mogao, razdvoji čičak-traku, prođe kroz zid i zatvori tkaninu za sobom.

Sva iluzija nestade.

Avila više nije stajao na livadi.

Zateče se u ogromnom pravougaonom prostoru kojim je dominirao ovalni balon. *Prostorija u prostoriji.* Konstrukcija pred njim – neka vrsta kupolaste pozornice – stajala je okružena visokim egzoskeletom od sipki, sa kog je visila mreža kablova, svetala i zvučnika. Usmeren ka unutra, niz svetlucavih video-projektora ujednačeno je bleskao, bacajući široke zrake svetlosti na prozirnu površinu kupole, i tako u sali stvarao iluziju zvezdanog neba i dalekih bregova.

Avila se divio Kiršovom osećaju za dramu, iako ovaj futurista nije mogao ni da zamisli koliko će njegova noć uskoro postati dramatična.

Ne zaboravi šta stavljamo na kocku. Vojnik si u plemenitom ratu. Deo veće celine.

Avila je bezbroj puta u mislima uvežbavao svoju misiju. Posegnu u džep i izvadi predugačku brojanicu. U tom trenutku, iz niza zvučnika s tavanice unutar kupole, muški glas zagrme poput Božjeg.

„Dobro veče, prijatelji. Ja sam Edmond Kirš.“

POGLAVLJE 16

U Budimpešti, rabin Keveš je nervozno kružio pod slabim svetlom svoje *háziko* radne kućice. Stežući daljinski upravljač televizora, nervozno je menjao kanale u iščekivanju novih vesti od biskupa Valdespina.

Na televiziji, nekoliko informativnih kanala prekinulo je redovan program u poslednjih deset minuta da bi uživo prenosili sadržaj emitovan iz Gugenhajma. Komentatori su raspravljali o Kiršovim dostignućima i spekulisali o njegovom misterioznom najavljenom saopštenju. Keveš se zgrči zbog ove navale interesovanja.

Ja sam to saopštenje već video.

Tri dana pre toga, na planini Monserat, Edmond Kirš prikazao je navodno „nemontiranu“ verziju Kevešu, El Fadlu i Valdespinu. A sada će, slutio je Keveš, i ceo svet videti isti taj program.

Večeras će se sve promeniti, pomislio je žalosno.

Telefon zazvoni i trže Keveša iz razmišljanja. Zgrabio je slušalicu.

Valdespino poče bez uvoda. „Jehuda, plašim se da imam još loših vesti.“ Sumornim tonom preneo mu je čudan izveštaj koji je stigao iz Ujedinjenih Arapskih Emirata.

Keveš užasnut prekri šakom usta. „Alama El Fadl… izvršio *samoubistvo!“*

„Tako nagađaju nadležni. Pronađen je nedavno, duboko u pustinji… kao da je tek tako odšetao tamo da umre.“ Valdespino zastade. „Mogu da pretpostavim jedino to da su napori od proteklih nekoliko dana za njega bili previše.“

Keveš razmotri tu mogućnost, osećajući nalet tuge i zbunjenosti. I on se borio s nagoveštajima Kiršovog otkrića, ali mu se pomisao da se alama El Fadl ubio u očajanju ipak činila krajnje neverovatnom.

„Nešto ovde nije u redu“, izjavi Keveš. „Ne verujem da bi učino tako nešto.“

Valdespino je dugo ćutao. „Drago mi je što ste to rekli“, najzad se saglasio. „Moram da priznam, i meni je vrlo teško da prihvatim da je reč o samoubistvu.“

„Onda… ko bi mogao biti odgovoran?“

„Svako ko bi želeo da otkriće Edmonda Kirša ostane tajna“, odvrati biskup brzo. „Neko ko je verovao, poput nas, da nas od ovog otkrića deli još nekoliko nedelja.“

„Ali Kirš je rekao da niko drugi *ne zna* za otkriće!“, usprotivi se Keveš. „Samo vi, alama El Fadl i ja.“

„Možda je Kirš i to slagao. Ali čak i da smo nas trojica jedini kojima je rekao, ne zaboravite koliko je očajnički naš prijatelj Sajed el Fadl želeo da istupi u javnost. Moguće je da je alama podelio saznanje o Kiršovom otkriću s nekim saradnikom u Emiratima. I možda je taj saradnik verovao, kao i ja, da bi Kiršovo otkriće moglo imati opasne posledice.“

„Što sluti na šta?“, rabin ljutito zatraži objašnjenje. „Da je El Fadla *ubio* njegov saradnik kako bi ovo ostalo tajna? To je besmisleno!“

„Rabine“, odgovori smireno biskup, „ja *ne znam* šta se dogodilo. Samo nastojim da kao i vi zamislim odgovore.“

Keveš izdahnu. „Oprostite. Još pokušavam da prihvatim vest o Sajedovoj smrti.“

„Kao i ja. A ukoliko je Sajed ubijen, ako mene pitate, i mi treba da se pripazimo. Moguće je da smo i vi i ja mete.“

Keveš razmisli o ovome. „Nakon što vest dospe u javnost, mi smo nevažni.“

„Tačno, ali;'oi nije dospela u javnost.“

„Vaša svetosti, od objave nas deli svega nekoliko minuta. Sve televizije prenose.“

„Da…“ Valdespinu se ote umoran uzdah. „Izgleda da ću morati da se pomirim sa činjenicom da moje molitve nisu uslišene.“

Keveš se zapita da li se biskup zaista molio Bogu da se umeša i promeni Kiršovo mišljenje.

„Čak i ako ovo dospe u javnost“, reče Valdespino, „nismo bezbedni. Pretpostavljam da će Kiršu činiti ogromno zadovoljstvo da celom svetu kaže da se pre tri dana posavetovao s religijskim vođama. Sad se pitam da li su njegova tobožnja moralna načela zbog kojih nas je o svemu obavestio zaista bila pravi motiv za sazivanje onog sastanka. A ako nas poimence bude prozvao – vi i ja postaćemo predmet neprekidnog ispitivanja, a možda će nas čak i naše zajednice okriviti, možda će smatrati da smo morali nešto preduzeti. Žao mi je, ja prosto…“ Biskup je oklevao, kao da želi da kaže još nešto.

„O čemu je reč?“, nastojao je Keveš.

„Možemo o tome i kasnije. Pozvaću vas opet kad vidimo kako će Kirš izvesti svoju prezentaciju. Dotad, molim vas, ostanite u kući. Zaključajte vrata. Ne razgovarajte ni sa kim. I čuvajte se.“

„Brinete me, Antonio.“

„Nije mi to namera“, odvrati Valdespino. „Sad nam preostaje samo da čekamo i da vidimo kako će svet reagovati. Sve je sad u Božjim rukama.“

POGLAVLJE 17

Na vetrovitoj livadi u muzeju Gugenhajm zavlada muk nakon što se glas Edmonda Kirša gromoglasno prolomio sa nebesa. Stotine gostiju ležalo je zavaljeno na ćebadima i zurilo u blistavo zvezdano nebo. Robert Langdon ležao je skoro na sredini livade i bio ponesen sveopštim rastućim nestrpljenjem.

„Hajde večeras da ponovo budemo deca“, nastavi Kiršov glas. „Hajde da ležimo pod zvezdama, umova otvorenih za sve mogućnosti.“ Langdon oseti kako uzbuđenje struji kroz masu. „Hajde večeras da budemo kao rani istraživači“, reče Edmond, „oni koji su ostavili sve za sobom i uputili se preko nepreglednih okeana… oni koji su ugledali nikad pre viđene zemlje… oni koji su pali na kolena iz strahopoštovanja pred spoznajom da je njihov svet mnogo veći nego što su se filozofi usudili da maštaju. Njihova davno ukorenjena shvatanja o svetu u kom su Živeli raspršila su se suočena s novim otkrićima. To će biti naše večerašnje polazište.“

Zadivljujuće, pomisli Langdon, pitajući se da li je Edmondov govor snimljen unapred ili Kirš negde u pozadini sedi i čita ovaj tekst.

„Prijatelji moji“, odjekivao je Edmondov glas iznad njih, „okupili smo se ovde večeras da čujemo vesti o jednom važnom otkriću. Molim vas da mi udovoljite i dopustite da postavim scenu. Večeras, kao i prilikom svih promena u istoriji ljudske misli, veoma je bitno da shvatimo istorijski kontekst u kom se ovakav trenutak rađa.“

Iz pozadine se u pravi čas začu grmljavina. Langdon oseti kako mu duboki bas potresa utrobu.

„Za večerašnju što bolju pripremu“, nastavi Edmond, „prava je sreća što je s nama jedan uvaženi naučnik – legenda sveta simbola, šifara, istorije, religije i umetnosti. On je takođe i moj prisan prijatelj. Dame i gospodo, molim vas, pozdravite profesora Univerziteta Harvard, Roberta Langdona.“

Langdon se brzo pridiže na laktove, dok je masa zdušno aplaudirala, a zvezde na nebu nestajale pred prizorom širokougaonog snimka velikog amfiteatra krcatog ljudima. Na podijumu Langdon je koračao napred-natrag u svom haris tvid sakou pred ushićenom publikom.

Znači, to je uloga koju mi je Edmond namenio, pomisli on, s nelagodom ponovo legavši na travu.

„Praistorijski ljudi“, predavao je Langdon na ekranu, „imali su odnos s kosmosom zasnovan na čuđenju, posebno s pojavama koje nisu mogli racionalno da objasne. Kako bi rešili ove nepoznanice, stvorili su čitav panteon, mnoštvo bogova i boginja da bi objasnili sve ono što je prevazilazilo njihovu moć poimanja – gromove, plime, zemljotrese, vulkane, neplodnost, zaraze, pa čak i ljubav.“

Ovo nije stvarno, pomisli Langdon ležeći na leđima i zureći u samog sebe.

„Kod starih Grka, plima i oseka okeana pripisivane su ćudljivosti Posejdona.“ Na tavanici je Langdonova slika bila nestala, ali njegov glas je i dalje pripovedao.

Pojavila se slika besnog okeanskog talasa, koji je potresao čitavu prostoriju. Langdon je začuđeno gledao dok su se razorni talasi pretvarali u puste i vetrom šibane snežne tundre. Odnekud, hladan vetrić pirnu preko livade.

„Dolazak zime, prirodna smena godišnjih doba“, nastavi Langdonov glas, „bili su posledica tuge čitave planete kad su Persefonu oteli i odvukli u podzemlje.“

Vazduh ponovo otopli i pravo iz zaleđenog pejzaža uzdiže se jedna planina, koja je rasla sve više i više, dok joj se vrh rascvetavao u erupciju varnica, dima i lave.

„Za Rimljane“, govorio je Langdon, „vulkani su bili dom Vulkana – kovača bogova – koji je radio pod planinom, u ogromnoj kovačnici kroz čiji su dimnjak sukljali vatreni plamenovi.“

Langdon oseti blag miris sumpora i iznenadi se načinom na koji je Edmond pretvorio njegovo predavanje u svečulno iskustvo.

Grmljavina vulkana iznenada prestade. U tišini se ponovo začuše zrikavci, topli povetarac dunu preko livade i trava opet zamirisa.

„Stari narodi su izmislili bezbroj bogova“, pojasni Langdonov glas, „ne samo da bi objasnili misterije svoje planete, već i tajne sopstvenog tela.“

Iznad njihovih glava ponovo se pojaviše treperava sazvežđa, preko kojih su bile iscrtane konture raznih bogova.

„Neplodnost je bila posledica zapadanja u nemilost boginje Junone. Ljubav je bila rezultat pogotka Erosove strelice. Epidemije su objašnjavane kaznom koju je poslao Apolon.“

Nova sazvežđa se popališe zajedno s prikazima novih bogova.

„Ako ste čitali moje knjige“, nastavi Langdonov glas, „sigurno ste čuli kako koristim izraz 'Bog Praznine'. Da pojasnim, kada bi stari narodi naišli na prazninu u shvatanju sveta oko sebe, ispunili bi je nekim božanstvom.“

Nebo je sada bilo ispunjeno velikim kolažem slika i statua koje su prikazivale desetine antičkih božanstava.

„Bezbrojni bogovi su ispunjavali bezbrojne praznine“, reče Langdon. „Pa ipak, kako su proticali vekovi, naučno saznanje je raslo.“ Kolaž matematičkih i tehničkih simbola preplavi nebo. „Kako su praznine u našem shvatanju prirodnog sveta polako nestajale, naš panteon počeo je da se smanjuje.“

Na tavanici prizor Posejdona izbi u prvi plan.

„Na primer, kad smo saznali da plimu izazivaju mesečeve mene, Posejdon nam više nije bio potreban i proterali smo ga kao šašavi mit iz neprosvećenih vremena.“

Posejdonova slika nestade u oblaku dima.

„Kao što znate, ista sudbina je sustigla sve bogove – umirali su jedan po jedan, kako je naš evoluirajući intelekt prerastao njihov značaj.“

Iznad glava prisutnih slike bogova počeše da se gase jedna za drugom – bogovi groma, zemljotresa, zaraza, i tako dalje.

Dok se broj slika smanjivao, Langdon dodade: „Ali nemojte se zavaravati. Ovi bogovi nisu 'otišli tiho u tu blagu noć'[14]; nelagodan je to proces kada jedna kultura napušta svoja božanstva. Duhovna verovanja su duboko urezana u našu psihu još od malih nogu, utisnuli su ih oni koje volimo i kojima verujemo – naši roditelji, učitelji, verske vođe. Zbog toga se svaka religiozna promena sprovodi generacijama, i to uvek uz veliku muku, a često i krvoproliće.“

Zvuk ukrštanja mačeva i vike sada je pratio postupno nestajanje bogova, čiji su prikazi nestajali jedan za drugim. Konačno, na ekranu ostade slika samo jednog boga – prepoznatljivo usahlo lice, s dugom sedom bradom.

„Zevs…“, reče Langdon moćnim glasom. „Bog svih bogova. Najstrašniji i najpoštovaniji od svih paganskih božanstava. Zevs, više od bilo kog drugog boga opirao se tom istrebljenju, žestoko se suprotstavljajući gašenju sopstvene svetlosti, baš kao i pređašnji bogovi koje je i sam Zevs prethodno zamenio.“

Tavanicom proleteše slike Stounhendža, sumerskih ploča s klinastim pismom i velikih egipatskih piramida. A onda se vrati Zevsova bista.

„Zevsovi poštovaoci su toliko uporno odbijali da se odreknu svog boga da osvajačka vera, hrišćanstvo, nije imala izbora osim da prihvati Zevsov lik kao lice svog *novog* Boga.“

Na tavanici, bradati Zevs se postupno pretvori u fresku sa identičnim bradatim licem – onim kojim je hrišćanski bog prikazan na Mikelanđelovom *Stvaranju Adama,* na tavanici Sikstinske kapele.

[14] „Do Not Go Gentle Into That Good Night“, čuvena poema velškog pesnika Dilana Tomasa (1914-1953). (Prim. prev.)

„Danas više ne verujemo u priče poput ove o Zevsu – dečaku kog je odgajila koza, a moć mu dalo jednooko stvorenje po imenu Kiklop. Za nas, zahvaljujući savremenim shvatanjima, sve ove bajke spadaju u mitologiju – neobične izmišljene priče koje nam pružaju zabavan uvid u praznovernu prošlost.“

Tavanica je sad prikazivala fotografiju prašnjave bibliotečke police, na kojoj kožni tomovi o mitologiji starog sveta tavore u mraku, pored knjiga o klanjanju prirodnim silama, Baalu, Inani, Ozirisu i nebrojenim ranim teologijama.

„Stvari su sada drugačije!“, ojača Langdonov duboki glas. „Mi smo savremeni.“

Na nebu se pojaviše nove slike – jasne i svetlucave fotografije svemirskih istraživanja… kompjuterskih čipova… medicinske laboratorije… akceleratora čestica… mlažnjaka na nebu.

„Intelektualno smo evoluirali i vesto baratamo tehnologijom. Ne verujemo u džinove-kovače koji kuju ispod planine, ni u bogove koji upravljaju plimama i godišnjim dobima. Nismo ni nalik našim precima iz starog sveta.“

Ili jesmo? Langdon izgovori ove reči u sebi.

„Ili jesmo?“, izgovori Langdon i odozgo. „Smatramo sebe savremenim racionalnim bićima, pa ipak, najrasprostranjenija religija naše vrste sadrži čitavo mnoštvo magičnih tvrdnji – da se ljudi neobjašnjivo mogu vratiti iz mrtvih, da može doći do bezgrešnog začeća, da postoje osvetoljubivi bogovi koji na zemlju šalju zaraze i poplave, da ima mističnih predskazanja o zagrobnom životu u raju obavijenom oblacima ili pak ognjenom paklu.“

Dok je Langdon govorio, s tavanice su sevale dobro poznate hrišćanske slike Uskrsnuća, Device Marije, Nojeve barke, prelaska preko Crvenog mora, raja i pakla.

„Hajde da bar na trenutak“, kaza Langdon, „zamislimo reakciju budućih istoričara i antropologa ljudske vrste. Sa svoje istorijske distance, hoće li se osvrnuti na naša religiozna verovanja i kategorizovati ih kao mitologiju neprosvetljenog doba? Da li će gledati na naše bogove kao što mi gledamo na Zevsa? Da li će sakupiti naše svete spise i odbaciti ih na prašnjave police istorije?“

Ovo pitanje je dugo ostalo da lebdi u vazduhu.

A onda, iznenada, glas Edmonda Kirša prekinu tišinu.

„DA, profesore!“, zagrme futurista odozgo. „Verujem da će se *sve* to dogoditi. Verujem da će se buduće generacije pitati kako je jedna vrsta, tehnološki napredna poput naše, uopšte *mogla* da veruje u ono čemu nas uči savremena religija.“

Kiršov glas bivao je sve jači dok se novi niz slika smenjivao na tavanici – Adam i Eva, žena umotana u burku, Hindus koji hoda po užarenom ugljevlju.

„Verujem da će buduće generacije analizirati naše trenutno važeće tradicije“, reče Kirš, „i zaključiti da smo živeli u neprosvetljeno vreme. Kao dokaz upotrebiće naše verovanje da smo božanski stvoreni u magičnom vrtu ili da naš svemoćni stvoritelj zahteva od žena da pokrivaju glavu ili da rizikujemo da spalimo sopstvena tela kako bismo odali poštu bogovima.“

Još slika se pojavi – brzi sled fotografija koje prikazuju religiozne ceremonije sa svih strana sveta – od egzorcizma i krštenja do sakaćcnja tela i prinošenja žrtve. Slajd-šou se završio duboko potresnim snimkom indijskog sveštenika koji u ispruženim rukama drži nedonošče na petnaest metara visokom tornju. Iznenada, sveštenik ispušta dete i ono pada petnaest metara, pravo na razapeto ćebe koje su radosni seljani ispod držali poput vatrogasne sigurnosne mreže.

Padanje sa hrama Grišnešvar, pomisli Langdon, prisećajući se verovanja da to detetu donosi božji blagoslov.

Na sreću, uznemirujući snimak se završi.

Kiršov glas je i dalje odzvanjao salom, sada u potpunom mraku. „Kako je moguće da je moderni ljudski um sposoban za veoma preciznu logičku analizu, dok istovremeno ipak dopušta prihvatanje religioznog verovanja koje bi se moralo raspršiti čak i najpovršnijim racionalnim ispitivanjem?“

Visoko gore zvezdano nebo se vrati.

„Kako ispada“, zaključi Edmond, „odgovor je veoma jednostavan.“

Zvezde na nebu sad su bile veće i sjajnije. Pojaviše se niti koje stvoriše naizgled beskrajnu mrežu povezanih čvorišta.

Neuroni, shvati Langdon u trenutku kad je Edmond počeo da govori.

„Ljudski mozak“, objasni Edmond. „Zašto veruje u ono u šta veruje?“

Visoko gore nekoliko čvorića blesnu, odašiljući elektronske pulseve kroz niti do drugih neurona.

„Kao organski kompjuter“, nastavi Edmond, „i vaš mozak ima operativni sistem – niz pravila koja organizuju i definišu sav haotični priliv podataka tokom čitavog dana – jezik, dopadljivu melodiju, sirenu vozila, ukus čokolade. Kao što možete da pretpostavite, tok informacija koje pristižu beskrajno je raznovrstan i nezaustavljiv, a vaš mozak mora da stvori neku predstavu o svemu tome. U stvari, sam program kojim je napisan operativni sistem vašeg mozga definiše vašu percepciju stvarnosti. Na nesreću, na nama se sve slomilo, jer ko god da je pisao taj program za ljudski mozak, imao je uvrnut smisao za humor. Drugim rečima, nije naša greška što verujemo u sve te ludosti u koje verujemo.“

Sinapse na tavanici zacvrčaše i poznate slike navreše iz mozga: astrološke karte; Isus kako hoda po vodi; osnivač sajentologije L. Ron Habard; egipatski bog Oziris; hinduistički bog-slon sa četiri ruke, Ganeša; i mermerna statua Device Marije dok roni prave suze.

„Zato, kao programer, moram da se zapitam: Kakav to bizarni operativni sistem može stvoriti ovakav logični ishod? Ako bismo mogli da zavirimo u ljudski mozak i pročitamo njegov operativni sistem, pronašli bismo nešto slično ovome."

Četiri reči pojaviše se u vidu ogromnog teksta iznad glava okupljenih.

PREZRI HAOS.
STVORI RED.

„Ovo je osnovni program našeg mozga", reče Edmond. „Zato se ljudi tako i ponašaju. Protiv haosa. I u korist reda."

Prostorija iznenada stade da se trese od kakofonije neskladnih klavirskih tonova, kao kada dete nasumično udara po dirkama. Langdon i ljudi oko njega se refleksno zgrčiše.

Edmond stade da viče ne bi li nadglasao buku. „Zvuk koji proizvodi neko ko nasumično udara po klavirskim dirkama je nepodnošljiv! Pa ipak, ako uzmemo te iste tonove i poredamo ih u boljem *rasporedu…"*

Nasumična buka namah prestade i zameni je umirujuća melodija Debisijeve *Mesečine.*

Langdon oseti kako mu se mišići opuštaju, a napetost u prostoriji kao da je isparila.

„Naši umovi se vesele", kaza Edmond. „Iste note. Isti instrument. Ali Debisi stvara *red.* A ista ova radost zbog stvaranju reda tera nas ljude da sklapamo slagalice ili ispravljamo slike na zidu. Naše predispozicije za organizaciju upisane su u našu DNK, tako da ne bi trebalo da smo iznenađeni što je najveće dostignuće koje je ljudski mozak stvorio, uistinu, kompjuter – mašina posebno osmišljena da nam pomogne da stvorimo red iz haosa. Zapravo, španska reč za kompjuter je *ordenador* – doslovno 'onaj koji stvara red'."

Na tavanici se pojavi slika ogromnog kompjutera pored čijeg terminala je sedeo mlad muškarac.

„Samo zamislite da imate moćan kompjuter s pristupom svim informacijama na svetu. Dozvoljeno vam je da tom kompjuteru postavite bilo koje pitanje. Verovatnoća tvrdi da ćete do kraja postaviti jedno od dva osnovna pitanja koja zaokupljaju ljude još otkako smo prvi put postali svesni sebe."

Čovek je ukucao nešto preko tastature i pojavio se tekst.

Odakle dolazimo?
Kuda idemo?

„Drugim rečima“, kaza Edmond, „pitali biste za svoje *poreklo* i svoju *sudbinu.* A nakon što biste postavili ta pitanja, ovo bi bio odgovor kompjutera.“

Na terminalu se pojaviše sledeće reči:

NEDOVOLJNO PODATAKA ZA PRECIZAN ODGOVOR.

„Nije baš od neke pomoći“, reče Kirš, „ali je barem iskreno.“ Sada se pojavi slika ljudskog mozga.

„Međutim, ako isto pitanje postavite *ovom* biološkom kompjuteru – Odakle dolazimo? – nešto drugo se događa.“

Iz mozga poče da navire niz religioznih slika – Bog pruža ruku ka Adamu da mu udahne život, Prometej pravi prvobitnog čoveka od blata, Brama stvara čoveka od delova svog tela, afrički bog razdvaja oblake i spušta dvoje ljudi na zemlju, nordijski bog stvara čoveka i ženu od debla koje je donela voda.

„I sad se pitate“, kaza Edmond, „Kuda idemo?“

Nove slike potekoše iz mozga – blistavobeli raj, ognjeni pakao, hijeroglifi *Egipatske knjige mrtvih,* u kamenu isklesane astralne projekcije, grčki prizori Jelisejskih polja, kabalistički opisi *Gilgul neshamot*[15]*,* budistički i hinduistički dijagrami reinkarnacije, teozofski krugovi Samerlenda[16]“.

„Za ljudski mozak“, objasni Edmond, *„bilo* koji odgovor bolji je od nikakvog odgovora. Osećamo veliku nelagodu kada smo suočeni s 'manjkom podataka', pa zato naš mozak *smišlja* podatke – nudeći nam, u najmanju ruku, *iluziju* reda – stvarajući mnoštvo filozofija, mitologija i religija da bi nas uverio da u neopipljivom svetu zaista postoje nekakav red i struktura.“

Dok su se religiozne predstave redale, Edmond poče da govori sve snažnije.

„Odakle dolazimo? Kuda idemo? Ova suštinska pitanja ljudskog postojanja uvek su me opčinjavala, i godinama sam sanjao o tome da na njih pronađem odgovore.“ Edmond zaćuta, pa progovori mračnijim tonom. „Tragično je, ali zbog religijskih dogmi, milioni ljudi veruju da već *znaju* odgovore na ova značajna pitanja. A pošto ne nudi svaka religija *isti* odgovor, izbijaju ratovi među čitavim kulturama zbog pitanja čiji je odgovor tačan i čija je verzija Božje priče Jedina Istinita Priča.“

[15] Kabalistički koncept reinkarnacije. (Prim. prev.)
[16] Koncept zagrobnog života u teozofiji. (Prim. prev.)

Nad glavama okupljenih grunuše prizori oružane paljbe i eksplozija bombi – žestoka montaža fotografija religijskih ratova, praćena slikama uplakanih izbeglica, razorenih porodica i civilnih žrtava.

„Od početka istorije religije naša vrsta je uhvaćena u večnu unakrsnu vatru – ateista, hrišćana, muslimana, Jevreja, hindusa, vernika svih religija – i jedino što nas sve ujedinjuje jeste duboka čežnja za *mirom.“*

Gromoglasni zvuči rata nestaše i zameni ih nemo nebo prepuno sjaktećih zvezda.

„Zamislite samo šta bi se dogodilo ako bismo nekim čudom saznali odgovore na velika životna pitanja… ako bismo svi odjednom nazreli *jedan* nesumnjiv dokaz i shvatili da nemamo izbora osim da raširimo ruke i prihvatimo ga… svi zajedno – kao vrsta.“

Slika sveštenika pojavi se na tavanici, očiju sklopljenih u molitvi.

„Duhovna potraga je uvek bila domen religije, koja nas ohrabruje da slepo verujemo u njena učenja iako ona imaju veoma malo logičkog smisla.“

Pojavi se kolaž slajdova s prikazima vatrenih vernika kako, svi sa zatvorenim očima, pevaju, klanjaju, mumlaju i mole se.

„Ali *vera“,* reče Edmond, „po svojoj definiciji, zahteva od vas da svoje poverenje položite u nešto što je nevidljivo i neopipljivo, da prihvatite kao činjenicu nešto za šta ne postoji nikakav empirijski dokaz. I tako, sasvim razumljivo, svi na kraju poverujemo u različite stvari jer ne postoji jedna *univerzalna* istina.“ Zaćutao je nakratko. „Međutim…“

Sve slike na tavanici slile su se sada u jednu, sliku studentkinje koja širom otvorenih očiju gleda kroz mikroskop.

„Nauka je antiteza veri“, nastavi Kirš. „Nauka, po svojoj definiciji, jeste pokušaj da se *pronađe* fizički dokaz za ono što je nepoznato ili još uvek nedefinisano i da se odbaci sujeverje i pogrešno shvatanje zarad proverljivih činjenica. Kad nauka ponudi odgovor, taj odgovor je univerzalan. Ljudi zbog njega ne moraju da kreću u ratove – oni se oko njega ujedinjuju.“

Na tavanici se sada pojaviše arhivski snimci iz laboratorija organizacija NASA, CERN i drugih mesta – gde se naučnici različitih rasa, svi zajedno, raduju zbog novog otkrića.

„Prijatelji moji“, Edmond sad prošaputa, „za svog života izneo sam mnoga predviđanja. A jedno od njih ću vam saopštiti večeras.“ Duboko i lagano udahnu. „Doba religije se primaklo svom kraju“, reče, „a doba nauke tek sviće.“

Tajac zavlada prostorijom.

„Večeras će ljudska vrsta napraviti kvantni skok u tom pravcu.“

Ove reci u Langdonu izazvaše neočekivanu jezu. Šta god da je ovo misteriozno otkriće, Edmond je očigledno postavljao pozornicu za svoj poslednji okršaj sa svim svetskim religijama.

POGLAVLJE 18

NAJNOVIJE O EDMONDU KIRŠU

BUDUĆNOST BEZ RELIGIJE?

U prenosu uživo koji trenutno stiže do malih ekrana dosad nezabeleženih tri miliona gledalaca preko interneta, futurista Edmond Kirš deluje spremno da objavi naučno otkriće za koje nagoveštava da će odgovoriti na dva pitanja koja uporno muče ljudski rod.

Nakon provokativne, unapred snimljene uvodne reči harvardskog profesora Roberta Langdona, Edmond Kirš se bacio u oštru kritiku religijskog verovanja u kojoj je upravo izneo hrabro predviđanje: „Doba religije bliži se kraju.“

Zasad, poznati ateista večeras deluje suzdržanije i obzirnije nego inače. Ako želite da poslušate zbirku Kiršovih ranijih antireligijskih govora, kliknite ovde.

POGLAVLJE 19

S druge strane platnenog zida kupolaste sale, zakloljen mrežom skela od pogleda, admiral Avila zauze položaj. Držeći se nisko, skrivao je svoju senku i sada se udobno smestio na samo nekoliko centimetara od spoljašnjeg sloja zida, blizu prednjeg dela amfiteatra.

U tišini, gurnu ruku u džep i izvadi brojanicu.

Izbor pravog trenutka biće od ključne važnosti.

Prelazeći dlanovima duž niske kuglica, pronađe teško metalno raspeće, zabavljen pomišlju da su je čuvari kod detektora za metal u prizemlju propustili, skoro je i ne pogledavši.

Uz pomoć žileta sakrivenog u dršci raspeća, admiral Avila iseče petnaest centimetara dugačak vertikalni usek u platnenom zidu. Pažljivo rastvori prorez i proviri u drugi svet – pošumljeno polje po kom su se brojni gosti razbaškarili na ćebadima i gledali u zvezde. *Ne mogu ni da zamisle šta im se sprema.*

Avila je bio zadovoljan što vidi da su dva pripadnika Kraljevske garde zauzela položaj s druge strane polja, blizu prednjeg desnog ugla sale. Stajali su ukočeni i usredsređeni, smešteni u diskretnoj senci nekakvog drveća. Pri slabom svetlu neće moći da vide Avilu dok ne bude prekasno.

Blizu stražara, jedina osoba koja je još stajala bila je direktorka muzeja Ambra Vidal, koja se nestrpljivo prebacivala s noge na nogu dok je posmatrala Kiršovu prezentaciju.

Zadovoljan svojim položajem, Avila zatvori prorez u platnu i usredsredi se ponovo na krst. Kao i mnogi drugi krstovi, i ovaj je imao dva kraća poprečno postavljena kraka. Na *ovom* krstu, međutim, krakovi su bili spojeni magnetima i mogli su da se odvoje.

Avila uhvati jedan od njih i na silu ga odvoji. Deo mu pade na dlan i iz krsta ispade majušan predmet. Avila učini isto i s drugim krakom, ostavljajući krst bez kraćih krakova – sad je to bio samo metalni pravougaonik na teškom lancu.

Tutnu nisku kuglica u džep zbog sigurnosti. *Uskoro će mi ovo zatrebati.* Potom se okrenu dvama malim predmetima koji su bili skriveni u kracima krsta.

Dva metka kratkog dometa.

Avila pruži ruku iza leda, uhvati se za pojas i izvuče predmet koji je prokrijumčario ispod gornjeg dela uniforme.

Nekoliko godina je prošlo otkako je jedan američki klinac, po imenu Kodi Vilson, dizajnirao „oslobodioca“ – prvi polimerski pištolj odštampan 3D tehnologijom – a otada se tehnologija eksponencijalno razvijala. Novi keramički i polimerski pištolji još uvek nisu imali veliku snagu, ali ono što im je nedostajalo u pogledu dometa, višestruko su nadoknađivali time što su nevidljivi za detektore metala.

Treba samo da se dovoljno približim.

Ako sve bude prošlo po planu, njegova trenutna pozicija biće savršena.

Regent je nekako došao do poverljive informacije o tačnom rasporedu i redosledu događaja za ovo veče… i jasno je Avili stavio do znanja kako bi misija trebalo da bude sprovedena. Rezultat će biti brutalan, ali nakon što je video bezbožnički uvodni deo Edmonda Kirša, Avila je bio siguran da će mu večerašnji gresi biti oprošteni.

Naši neprijatelji kreću u rat, rekao mu je regent. *Moramo da ubijemo, inače ćemo mi biti ubijeni.*

Stojeći pored daljeg zida u desnom prednjem uglu sale, Ambra Vidal se nadala da se ne primećuje koliko joj je neprijatno.

Edmond je rekao da je ovo naučni program.

Američki futurist nikad nije tajio koliko ne podnosi religiju, ali Ambra nije mogla ni da zamisli da će večerašnja prezentacija prikazati toliku netrpeljivost.

Edmond mi nije dozvolio da je vidim.

Sigurno će doći do rasprave s članovima muzejskog odbora, ali Ambrina briga je ovog trenutka bila mnogo ličnije prirode.

Nekoliko nedelja ranije Ambra se poverila jednom veoma uticajnom čoveku da će imati udela u večerašnjem događaju. Čovek ju je ozbiljno posavetovao da *ne* učestvuje. Upozorio ju je na opasnosti pristanka da bude domaćin prezentacije naslepo, bez ikakvog saznanja o njenom sadržaju – a posebno prezentacije koju je osmislio dobro poznati ikonoborac Edmond Kirš.

Praktično mi je naredio da otkažem sve, prisećala se. *Ali uobraženi ton kojim mi se obratio naljutio me je i jednostavno nisam htela da poslušam.*

Dok je usamljena stajala pod zvezdanim nebom, Ambra se pitala da li taj čovek negde sedi i uživo prati ovaj prenos, držeći glavu u šakama.

Naravno da gleda, pomisli ona. *Pravo pitanje je: Hoće li krenuti u akciju?*

U katedrali Almudena biskup Valdespino je ukočeno sedeo za svojim stolom očiju prikovanih za laptop. Nije sumnjao da svi iz obližnje Kraljevske palate takođe prate ovaj program, a posebno princ Hulijan – sledeći koji bi trebalo da sedne na španski tron.

Princ sigurno samo što nije eksplodirao.

Večeras jedan od najuglednijih muzeja Španije pruža logističku podršku istaknutom američkom ateisti koji uživo prenosi nešto što su crkveni dostojanstvenici već nazivali „bogohulnom, antihrišćanskom javnom vratolomijom“. Dodatno potpirujući kontroverznost događaja, direktorka muzeja u kom se održavao večerašnji događaj bila je jedna od najnovijih i najistaknutijih slavnih ličnosti u Španiji – spektakularno lepa Ambra Vidal – žena koja je u poslednja dva meseca dominirala španskim novinskim naslovima i preko noći stekla naklonost čitave zemlje. Bilo je čudno što je gospođica Vidal odlučila da sve stavi na kocku i ove večeri bude domaćin događaja na kom će se na Boga pucati iz svih raspoloživih oružja.

Princ Hulijan neće imati izbora, moraće da se oglasi.

Uloga španskog suverena i vrhovnog katoličkog poglavara, koju će uskoro preuzeti, biće samo mali deo onoga s čim će u svetlu večerašnjeg događaja morati da se suoči. Mnogo veću brigu podsticala je činjenica da je prošlog meseca princ Hulijan s radošću objavio ono što je Ambru Vidal i dovelo u žižu čitave domaće javnosti.

Objavio je njihovu veridbu i skoro venčanje.

POGLAVLJE 20

Robert Langdon je osećao nelagodu zbog pravca u kom se kretao večerašnji događaj.

Edmondova prezentacija bila je opasno blizu da sklizne u javno denunciranje vere uopšte. Langdon se pitao nije li Edmond možda zaboravio da se ne obraća samo grupi naučnika agnostičara u ovoj prostoriji, nego i milionima ljudi širom sveta koji ga gledaju onlajn.

Očigledno, njegova prezentacija osmišljena je tako da izazove kontroverze.

Langdonu je smetalo sopstveno pojavljivanje u programu, i iako je Edmond snimkom sigurno želeo da mu oda počast, Langdon se već jednom, ne svojom voljom, našao u žiži religijskih rasprava… i nije nimalo želeo da to ponovo iskusi.

Kirš je, s druge strane, otpočeo isplanirani audio-vizuelni napad na religiju i Langdon je sada počinjao da preispituje svoje nonšalantno zanemarivanje glasovne poruke koju je Edmond dobio od biskupa Valdespina.

Edmondov glas još jednom ispuni prostoriju dok su se slike razlivale iznad glava prisutnih u kolaž religijskih simbola iz celog sveta. „Moram priznati“, objavi Edmondov glas, „da sam strepeo u vezi sa večerašnjim saopštenjem, a pogotovo u pogledu toga kako bi ono moglo da utiče na vernike.“ Zastao je. „Zato sam pre tri dana uradio nešto meni pomalo nesvojstveno. U želji da pokažem poštovanje prema religioznim stanovištima i proverim kako bi moje otkriće mogli da prime ljudi različitih vera, u tajnosti sam se posavetovao s trojicom istaknutih religijskih vođa – uvaženih predstavnika islama, hrišćanstva i judaizma – i s njima podelio svoje otkriće.“

U sali se začu prigušeno mrmljanje.

„Kao što sam i očekivao, sva trojica bili su krajnje zatečeni, zabrinuti pa čak i ljuti zbog onoga što sam im otkrio. Ipak, iako su njihove reakcije bile negativne, želim da im zahvalim što su bili toliko ljubazni i pristali da se sastanu sa mnom. U znak poštovanja, neću otkriti njihova imena, ali želim da im se večeras direktno obratim i zahvalim što nisu pokušali da osujete ovu prezentaciju.“

Napravio je pauzu. „Bog zna da su to *mogli.“*

Langdon je zapanjen posmatrao koliko umešno Edmond hoda po tankoj liniji, ništa ne prepuštajući slučaju. Edmondova odluka da se sastane s religijskim vođama ukazivala je na otvorenost, poverenje i nepristrasnost, po kojoj futurista

inače nije bio poznat. Sastanak u Monseratu, pretpostavljao je Langdon, bio je delom istraživačka misija a delom marketinški trik.

Mudra propusnica za izlazak iz zatvora, pomislio je.

„Istorijski gledano“, nastavio je Edmond, „napredak nauke oduvek je gušio religijski žar, stoga večeras molim religijske vođe u celom svetu da se uzdrže i s razumevanjem odgovore na ono što ću uskoro reći. Molim vas, *ne* ponavljajmo stara krvoprolića. *Nemojmo* praviti greške iz prošlosti.“

Slike na tavanici pretvoriše se u crtež drevnog grada opasanog zidinama – savršeno okrugao metropolis smešten na obalama reke koja teče kroz pustinju.

Langdon ga odmah prepozna kao drevni Bagdad, njegovu neobičnu kružnu konstrukciju utvrđenu trima koncentričnim bedemima s grudobranima i puškarnicama.

„U osmom veku“, reče Edmond, „grad Bagdad bio je istaknuto mesto i najveći centar učenja na svetu, grad koji je otvorio vrata svojih univerziteta i biblioteka svim religijama, filozofijama i naukama. Tokom pet stotina godina, naučne inovacije koje su neprestano stizale iz ovog grada bile su dotad neviđene u svetu, a njegov uticaj se i danas oseti u modernoj kulturi.“

Iznad glava okupljenih ponovo se ukaza zvezdano nebo; ovog puta kraj mnogih zvezda pisala su imena: *Vega, Betelgez, Rigel, Algebar, Deneb, Akrab, Kitalfa.*

„Sva njihova imena izvedena su iz arapskog“, reče Edmond. „Do dana današnjeg, više od dve trećine zvezda na nebu ima imena iz tog jezika jer su ih otkrili astronomi iz arapskog sveta.“

Nebo se brzo ispuni tolikim brojem zvezda sa arapskim imenima da se maltene više nije ni videlo. Imena opet nestadoše, ostavljajući na ekranu samo prostranstvo nebesa.

„I, naravno, ako želimo da *prebrojimo* zvezde…“

Rimski brojevi počeše da se pojavljuju jedan po jedan pokraj najsjajnijih zvezda.

I, II, III, IV, V…

Brojevi iznenada prestadoše da se pojavljuju pa nestadoše. „Ne koristimo rimske brojeve“, reče Edmond. „Koristimo *arapske.“* Obeležavanje poče ponovo pomoću arapskog sistema brojeva. *1, 2, 3,4,5…*

„Možda ćete takođe prepoznati *ove* islamske izume“, reče Edmond. „I opet svi koristimo njihova arapska imena.“

Reč ALGEBRA lebdela je na nebu okružena nizovima jednačina s više promenljivih. Potom je usledila reč ALGORITAM, sa šarolikim skupom formula.

Potom AZIMUT, S dijagramom koji je prikazivao uglove na zemljinom horizontu. Nizanje se ubrzavalo… NADIR, ZENIT, ALHEMIJA, HEMIJA, CIFRA, ELIKSIR, ALKOHOL, ALKALNO, NULA...

Dok su pred njim promicale poznate arapske reči, Langdon pomisli koliko je tragično to što toliko mnogo Amerikanaca Bagdad zamišlja kao tek jedan od onih brojnih prašnjavih, ratovima razrušenih srednjoistočnih gradova kakve su viđali u vestima, i ne znajući da je nekad bio centar naučnog napretka čovečanstva.

„Do kraja jedanaestog veka“, govorio je Edmond, „najveća intelektualna istraživanja i otkrića na zemlji odvijala su se u Bagdadu i oko njega. A onda se, gotovo preko noći, to promenilo. Genijalni naučnik Hamid el Gazali – koga danas smatraju jednim od najuticajnijih muslimana u čitavoj istoriji – napisao je niz ubedljivih tekstova u kojima preispituje Platonovu i Aristotelovu logiku i matematiku proglašava 'filozofijom đavola'. Bio je to prvi od mnoštva događaja koji su svi odreda podrivali naučno razmišljanje. Proučavanje teologije proglašeno je obaveznim i na kraju se ceo islamski naučni pokret raspao.“

Naučni termini s tavanice nestadoše i zameniše ih prizori islamskih religijskih tekstova.

„Otkrovenje je zamenilo istraživanje. Sve do današnjih dana islamski naučni svet pokušava da se oporavi od ovog udarca.“ Edmond napravi pauzu. „Naravno, hrišćanski naučni svet nije prošao ništa bolje.“

Slike astronoma Kopernika, Galileja i Bruna pojaviše se na tavanici.

„Sistematsko ubijanje, zatvaranje i potkazivanje nekih od najgenijalnijih naučnih umova u istoriji, koje je sprovodila crkva, zaustavili su napredak čovečanstva za gotovo ceo vek. Srećom, danas, kad bolje razumemo prednosti nauke, crkva je ublažila svoje napade…“ Edmond uzdahnu. „Ili možda nije?“

Logo globusa s raspećem i zmijom pojavi se praćen tekstom:

Madridska deklaracija o nauci i životu

„Upravo ovde, u Španiji, Svetska federacija katoličkih medicinskih udruženja nedavno je objavila rat genetskom inženjeringu, proklamujući da 'nauci nedostaje duše', te da bi crkva morala da je obuzdava.“

Logo globusa sada se pretvorio u jedan drugačiji krug – šematski prikaz masivnog akceleratora.

„A ovo je trebalo da bude teksaški superprovodni supersudarač – najveći akcelerator čestica na svetu – s potencijalom za istraživanje i samog trenutka

Stvaranja. Da ironija bude veća, ova mašina je smeštena u srce američkog Biblijskog pojasa[17].“

Sada se na tavanici ukaza masivna prstenasta betonska struktura, koja se protezala preko teksaške pustinje. Građevina je bila tek dopola završena, prekrivena prašinom i zemljom i očigledno – napuštena usred gradnje.

„Američki supersudarač mogao je da znatno unapredi ljudsko razumevanje kosmosa, ali je projekat obustavljen zbog prevelikih troškova i političkih pritisaka iz nekih krajnje neočekivanih izvora.“

Snimak vesti prikazivao je mladog teleevangelistu kako maše bestselerom *Božja čestica* i ljutito viče: „Trebalo bi da tražimo Boga u svojim srcima! Ne unutar atoma! Trošenje milijardi na ovaj apsurdni eksperiment je sramota za državu Teksas, a ujedno i bogohuljenje!“

Edmondov glas se vrati. „Ovi konflikti koje sam opisao – oni u kojima je religijsko sujeverje nadglasalo razum – tek su čarke u jednom ratu koji sve vreme traje.“

Tavanica odjednom blesnu, donoseći kolaž užasnih prizora iz savremenog doba – redovi štrajkača ispred laboratorija za genetska istraživanja, sveštenik u činu samospaljivanja ispred konferencije o transhumanizmu, evangelisti koji mašu pesnicama i podižu knjigu Postanja, Isusova riba koja guta Darvinovu ribu, ljutiti religiozni bilbordi koji proklinju istraživanje matičnih ćelija, prava homoseksualaca i abortus, uz druge bilborde s podjednako ljutitim odgovorima.

Ležeći u tami, Landgon je mogao da oseti kako mu srce tuče. Na trenutak je pomislio da se trava pod njim trese, kao da se približava metro. A onda, kako su se vibracije pojačavale, on shvati da zemlja *zaista* podrhtava. Duboke, kotrljajuće vibracije treperile su kroz travu pod njegovim leđima i čitavu kupolu zatrese urlik.

Taj urlik, raspoznade Langdon, bio je siloviti huk rečnih brzaka emitovan preko zvučnika ispod travnate površine. Osetio je kako mu se hladna, vlažna izmaglica kovitla preko lica i tela, kao da leži usred pobesnele reke.

„Čujete li taj zvuk!“, viknu Edmond nadglasavajući tutnjavu brzaka. „To je neumoljivo nadiranje Reke naučnog znanja!“

Voda je sad tutnjala još glasnije i Langdon oseti kako mu izmaglica vlazi obraze.

„Otkako je čovek otkrio vatru“, tutnjao je Edmond, „ova reka neprekidno buja. Svako otkriće postalo je alatka kojom otkrivamo dalje, dodajući svaki put po

[17] Neformalni naziv za oblast koja obuhvata južni i jugozapadni deo Sjedinjenih Država gde je veoma snažan uticaj evangelističkog protestantizma. (Prim. prev.)

jednu kap u ovu reku. Danas ćemo zajahati vrh cunamija, plavnog talasa koji nezaustavljivo hrli napred!“

Prostorija se sad još snažnije tresla.

„Odakle dolazimo!“, vikao je Edmond. *„Kuda idemo!* Oduvek nam je bilo *suđeno* da nađemo odgovore! Naši metodi istraživanja hiljadama godina evoluiraju eksponencijalnom brzinom!“

Sada su kroz salu šibali vetar i izmaglica, a tutnjava reke dostigla je gotovo zaglušujuću visinu.

„Razmislite o ovome!“, grmeo je Edmond. „Prvim ljudima trebalo je više od *milion* godina napredovanja od otkrića vatre do pronalaska točka. Onda im je bilo potrebno svega nekoliko *hiljada* godina da izmisle štamparsku presu. A onda svega nekoliko *stotina* godina da izrade teleskop. U vekovima koji su usledili, u sve kraćim intervalima preskočili smo jaz od parne mašine, preko automobila na gas, do spejs-šatla! Posle toga, trebalo nam je samo još dve *decenije* da počnemo da modifikujemo sopstvenu DNK!“

„Sada pomake u nauci merimo u *mesecimal“,* uzviknu Kirš, „napredujemo nezamislivom brzinom. Neće proći mnogo, a današnji najbrži super-kompjuter izgledaće nam kao abakus; današnje najnaprednije hirurške metode delovaće varvarski; a današnji izvori energije činiće nam se podjednako stranim koliko i osvetljavanje sobe svećom!“

Edmondov glas i zaglušna lupa talasa nastavljali su da grme u tami.

„Stari Grci morali su da gledaju *vekovima* unazad ne bi li proučili drevnu kulturu, ali mi treba da se osvrnemo samo *generaciju* iza sebe i pronaći ćemo one koji su živeli bez tehnologije koju mi danas uzimamo zdravo za gotovo. Vremenski prikaz ljudskog razvoja se sažima; prostor koji razdvaja 'drevno' i 'savremeno' skuplja se gotovo u ništa. I zbog toga vam ja dajem reč da će narednih nekoliko godina u ljudskom razvoju biti zapanjujuće, razorno i potpuno nezamislivo!“

Tutnjava reke bez upozorenja prestade.

Zvezdano nebo se vrati. A s njim i topli povetarac i zrikavci.

Gosti u sali kao da svi u isti mah odahnuše.

U iznenadnoj tišini, Edmondov glas se vratio kao šapat.

„Prijatelji moji“, rekao je blago. „Znam da ste ovde jer sam vam obećao otkriće, stoga vam zahvaljujem što ste mi udovoljili i dozvolili kratak uvod. A sad odbacimo okove svojih prošlih razmišljanja. Vreme je da podelimo uzbuđenje otkrivanja.“

Uz ove reči u prostoriju sa svih strana polako poče da se uvlači magla, a nebo iznad glava posetilaca poče da svetli prvim jutarnjim svetlom, blago obasjavajući publiku.

Iznenada jedan dotad uspavani reflektor blesnu i svetlost dramatično prelete ka dnu sale. Za svega nekoliko trenutaka skoro svi gosti su seli uspravno, izvijajući vratove unazad kroz maglu, očekujući da vide svog domaćina kako se pojavljuje uživo. Međutim, posle samo nekoliko časaka svetlost reflektora se ponovo vrati na prednji deo sale.

Publika se okrenula za njom.

A tamo, smešeći se na svetlosti reflektora – pred njima je stajao Edmond Kirš. Samouvereno je oslonio dlanove na stranice govornice koja do pre nekoliko sekundi nije bila tu. „Dobro veče, prijatelji“, veliki šoumen reče srdačno dok se magla podizala.

Za samo nekoliko sekundi ljudi su bili na nogama i ovacijama pozdravljali domaćina. Langdon im se pridruži, ne uspevajući da zadrži osmeh.

Prepusti Edmondu da se pojavi u oblaku dima.

Večerašnja prezentacija, uprkos tome što je isticala protivljenje religijskom verovanju, zasad je bila remek-delo – hrabra i nepokolebljiva – poput Edmonda. Langdon je shvatao zašto ga je sve više slobodnih mislilaca sveta smatralo uzorom.

Ako ništa drugo, svoje mišljenje iznosi onako kako bi se malo ko usudio.

Kad se Edmondovo lice pojavilo na tavanici, Langdon primeti da je znatno manje bled nego kad ga je video; bilo je očigledno da je vesto našminkan. Uprkos tome, Langdon je uočio da je njegov prijatelj iscrpljen.

Aplauz se nastavio toliko glasno da je Langdon jedva osetio vibriranje u svom džepu na grudima. Instinktivno, on zavuče ruku u džep da dohvati telefon, ali se onda seti da je isključen. Čudno, vibracije su dopirale iz drugog uređaja koji je nosio u džepu – transduktorskih slušalica – kroz koje je, kako se činilo, Vinston sada govorio nešto vrlo glasno.

Loše izabran trenutak.

Langdon izvuče primopredajnik iz džepa na sakou i nezgrapno ga postavi na glavu. Istog trena kad je uređaj dotakao njegovu viličnu kost, Vinstonov akcentovani glas materijalizova se u Langdonovoj glavi.

„…fesore Langdone? Jeste li tu? Telefonski signal je blokiran. Jedino sa vama mogu da stupim u dodir. Profesore Langdone?“

„Da, Vinstone? Čujem te“, odvrati Langdon, nadjačavajući zvuk aplauza oko sebe.

„Hvala bogu“, reče Vinston. „Slušajte me pažljivo. Možda imamo ozbiljan problem.“

POGLAVLJE 21

Kao čovek koji je doživeo mnoge trijumfalne trenutke na svetskoj sceni, Edmond Kirš bio je beskrajno motivisan novim postignućima, ali retko kad je osetio potpuno zadovoljstvo. Međutim, stojeći u ovom trenutku na podijumu i slušajući ovacije njemu upućene, on dopusti sebi da ushićeno veruje kako će promeniti svet.

Sedite, prijatelji moji, kaza u sebi. *Najbolje tek sledi.* Dok se magla razilazila, Edmond se odupro želji da pogleda uvis – tamo gde je sada, znao je, krupni plan njegovog lica projektovan na čitavu tavanicu, kao i pred milione ljudi širom sveta.

Ovo je globalni trenutak, ponosno pomisli. *Briše granice, klase i vere.* Edmond ovlaš pogleda ulevo i zahvalno se nakloni Ambri Vidal, koja je neumorno radila s njim na pripremi ovog spektakla, a sada je sve nadgledala iz prikrajka. Međutim, na njegovo iznenađenje, Ambra nije gledala u njega. Zurila je u publiku, a na lice joj je pao veo zabrinutosti.

Nešto nije u redu, pomisli Ambra posmatrajući s ivice pozornice.

U središtu sale, jedan visoki, elegantno obučeni čovek probijao se kroz gužvu, mahao rukama i išao u Ambrinom pravcu.

To je Robert Langdon, shvati ona prepoznavši američkog profesora s Kiršovog video-snimka.

Langdon se brzo približavao, a obojica Ambrinih gardista smesta se odlepiše od zida i stadoše ispred nje da ga presretnu.

Šta on hoće?! Ambra uoči paniku na Langdonovom licu.

Okrenula se prema podijumu i Edmondu, pitajući se da li je i on primetio ovo komešanje, ali Edmond Kirš nije gledao u publiku. Gledao je pravo u nju.

Edmonde, nešto nije u redu!

U tom trenutku pod kupolom se prolomi pucanj, a Edmondova glava tržnu unatrag. Ambra je užasnuto gledala kako se na njegovom čelu rascvetava crveni krater. Oči mu se izokrenuše, ali rukama se i dalje čvrsto držao za govornicu dok mu se čitavo telo krutilo. Zaljuljao se na trenutak, zbunjenog izraza lica, onda se poput oborenog drveta preturi na stranu i pade, a okrvavljena glava snažno odskoči od veštačkog travnjaka.

Pre nego što je Ambra shvatila šta se zbilo, oseti kako je na zemlju pribija jedan od agenata garde.

Vreme sasvim stade.

A onda… pakao.

Osvetljeni bleštavom projekcijom Edmondovog okrvavljenog leša, gosti se u talasu sjuriše ka zadnjem delu kupolaste sale u nastojanju da izbegnu moguću novu pucnjavu.

Dok se oko njega širio haos, Robert Langdon ostade prikovan na mestu, ukočen od šoka. Njegov prijatelj ležao je nedaleko, sklupčan postrance i dalje okrenut ka publici, s rupom od metka na čelu iz koje je liptala krv. Krajnje okrutno, Edmondovo beživotno lice obasjavao je jarki sjaj reflektora televizijske kamere, koja je od ranije stajala na svom stativu, i dalje uživo prenoseći sve što se događalo i na tavanicu i čitavom svetu.

Kao da se kreće kroz san, Langdon oseti kako trči prema televizijskoj kameri, okreće je nagore i skreće objektiv sa Edmonda. Onda se okrenu i pogleda kroz metež gostiju u Degu prema podijumu i svom pokošenom prijatelju, znajući da Edmonda više nema.

Bože moj… pokušao sam da te upozorim, Edmonde, ali Vinstonovo upozorenje je stiglo prekasno.

Na podu, nedaleko od Edmondovog tela, Langdon je video agenta garde kako zaštitnički čuči nad Ambrom Vidal. Langdon požuri pravo prema njoj, ali agent je reagovao nagonski – skočio je na noge, u tri duga koraka stigao do Langdona i svom težinom se bacio na njega.

Čuvar udari Langdona ramenom pravo u grudi, izbivši i poslednji molekul vazduha iz njegovih pluća, a ovaj oseti kako mu se telom širi oštar bol dok je leteo kroz vazduh sve dok ne pade na veštačku travu. Pre nego što je uspeo da udahne, moćne šake prevrnuše ga na stomak, čovek mu zavrnu levu ruku iza leda i čeličnim dlanom mu pritisnu potiljak, potpuno onesposobljavajući Langdona koji je sad ležao levog obraza zgnječenog na travi.

„Znao si za ovo pre nego što se dogodilo!“, urlao je čuvar. „Kako si umešan?“

Dvadesetak metara odatle, agent Kraljevske garde Rafa Dijaz probijao se kroz metež gostiju koji su bežali, pokušavajući da stigne do mesta blizu bočnog zida gde je prethodno spazio blesak pištolja.

Ambra Vidal je sigurna, uveravao je sebe videvši da ju je njegov partner povukao na tlo i bacio se preko nje. Dijaz je ionako bio siguran da se za žrtvu više ništa nije moglo učiniti. *Edmond Kirš je bio mrtav pre nego što je pao na zemlju.*

Bilo je jezivo, primetio je Dijaz, ali jedan od gostiju kao da je znao da će uslediti napad, potrčao je prema podijumu samo tren pre nego što je hitac ispaljen.

Koji god da je bio razlog, Dijaz je znao da to može da sačeka. U tom trenutku imao je samo jedan zadatak.

Da uhvati napadača.

Stigavši do mesta s kog je sevnuo blesak pucnja, Dijaz pronađe prorez u tkanini i gurnu šaku kroz otvor, silovito pocepa tkaninu skroz do poda, iskobelja se iz sale i nađe se u mreži od skela.

Pogledavši ulevo, agent spazi obrise neke prilike – visokog čoveka obučenog u vojnu uniformu – kako trči prema prinudnom izlazu na daljem kraju ogromne prostorije. Sekund kasnije prilika begunca izlete kroz vrata i nestade.

Dijaz se dade u poteru, provlačeći se među električnim vodovima sa spoljne strane kupole, a onda i on napokon izlete kroz vrata pravo na betonsko stepenište. Provirio je preko ograde i ugledao begunca kako se dva sprata niže spušta vratolomnom brzinom. Dijaz potrča za njim preskačući po pet stepenika odjednom. Negde dole izlazna vrata glasno se otvoriše, a onda se uz tresak i zatvoriše.

Izašao je iz zgrade!

Stigavši do prizemlja Dijaz potrča ka izlazu – dvostrukim vratima s horizontalnim rukohvatima – i svom težinom se baci na njih. Vrata, umesto da se otvore kao što se to dogodilo gore, pomeriše se jedva centimetar a onda se zaglaviše. Dijazovo telo udari u čelični zid i on pade, a oštar bol probode mu rame.

Uzdrman, podiže se i ponovo pokuša da otvori vrata.

Odškrinuše se tek toliko da shvati u čemu je problem.

Začudo, kvake su sa spoljašnje strane vrata bile zavezane žicom – niskom kuglica obmotanom oko kvaka. Dijazova zbunjenost se pojača kad shvati da prepoznaje šaru na kuglicama, kao što bi je prepoznao svaki istinski španski katolik. *Je li to brojanica?*

Skupivši svu snagu, Dijaz se ponovo baci bolnim telom na vrata, ali niska perli nije popustila. Ponovo je provirio kroz uski otvor, smeten i brojanicom i nemogućnošću da je pokida.

„¿Hola?“, viknu kroz vrata. *„¡¿Hay alguien?!“*[18]

Tišina.

Kroz otvor između vratnica Dijaz je mogao da vidi samo visoki betonski zid i prazan servisni prilaz. Šanse da se neko pojavi i skine omču bile su male. Ne videći drugu mogućnost, on izvuče svoj pištolj iz futrole pričvršćene ispod koporana. Nategnu oroz i gurnu cev kroz otvor. Prisloni cev uz nisku perli.

Ispaljujem metak u svetu brojanicu? Qué Dios me perdone.“[19]

Ostaci raspeća poskakivali su gore-dole pred Dijazovim očima.

On povuče okidač.

Pucanj odjeknu na betoniranom prilazu i vrata se otvoriše. Brojanica se rasu i Dijaz polete unapred, isteturavši u praznu uličicu dok su perle zveketale po trotoaru svud oko njega.

Ubica u belom je nestao.

Stotinak metara dalje admiral Luis Avila sedeo je u tišini, na zadnjem sedištu crnog renoa koji je već ubrzavao udaljavajući se od muzeja.

Jaka polimerska vlakna na koja je Avila nanizao perle obavila su posao zadržavši progonioca taman koliko je bilo potrebno.

Uspeo sam da nestanem.

Dok je Avilin automobil jurio na severozapad uz krivudavu reku Nervion i nestajao među brzim vozilima na aveniji Abandoibara, admiral Luis Avila konačno dozvoli sebi da odahne.

Večerašnja misija nije mogla proći lakše.

U mislima on začu radosne odlomke himne *Oriamendi“*[20] – drevnog teksta spevanog o krvavoj bitki upravo ovde u Bilbau. *¡Por Dios, por la Patria y el Rey!* Avila je pevao u sebi. *Za Boga, za otadžbinu i kralja!*

Borbeni poklič odavno je zaboravljen… ali rat je bio tek počeo.

---

[18] Hej, ima li koga? (Prim. prev.)

[19] Neka mi Bog oprosti. (Prim. prev.)

[20] *Marcha de Oriamendi* – himna karlista, sledbenika Infanta Karlosa (koji je kasnije vladao Španijom kao kralj Karlos V) i njegovih potomaka, koji su se u 19. veku, pod parolom „Bog, domovina i kralj“, borili protiv liberalizma i kasnije republikanstva. (Prim. prev.)

POGLAVLJE 22

Madridska Kraljevska palata najveća je kraljevska palata u Evropi, jedan od velelepnih primera spoja klasičnog i baroknog stila. Palata je sagrađena na mestu mavarskog zamka iz devetog veka, a trospratna fasada stubova proteže se dužinom od čitava sto pedeset dva metra preko Trga de la Armerija na kom se nalazi. Enterijer je zbunjujući lavirint od 3.418 soba, raštrkanih na gotovo milion i četiristo hiljada kvadratnih metara površine. Salone, spavaće sobe i hodnike krasi zbirka neprocenjivih dela religiozne umetnosti, koja uključuje i remek-dela Velaskeza, Goje i Rubensa.

Već generacijama palata je privatna rezidencija španskih kraljeva i kraljica. Sada se pak koristi prvenstveno za državničke funkcije, dok kraljevska porodica stanuje van grada u manje raskošnoj i izolovanoj Palati de la Zarzuela.

Međutim, zvanični madridski dvor je prethodnih meseci postao trajno prebivalište princa Hulijana – četrdesetdvogodišnjeg budućeg kralja Španije – koji se preselio u palatu na zahtev svojih nalogodavaca, koji su želeli da „bude vidljiviji naciji“ tokom mučnog perioda koji će prethoditi njegovom krunisanju.

Otac princa Hulijana, aktuelni kralj, bio je smrtno bolestan i mesecima prikovan za krevet. Pošto su kraljeve mentalne funkcije otkazivale, u palati je otpočelo postepeno prenošenje ovlašćenja na princa i njegova priprema da zauzme presto nakon što mu otac premine. Kako je smena vladara sad bila izvesna, pogledi Španaca bili su uprti u princa Hulijana i svima im je na umu bilo samo jedno pitanje:

Kakvim će se vladarem on *pokazati?*

Princ Hulijan bio je povučen i obazriv još kao dete, od malih nogu pod teretom mogućnosti da jednog dana postane suveren vlasti. Hulijanova majka umrla je usled pretporođajnih komplikacija dok je nosila svoje drugo dete i kralj je, na iznenađenje mnogih, odlučio da se više neće ženiti – ostavljajući tako Hulijana kao jedinog naslednika španskog prestola.

Naslednik bez zamenika, hladno su britanski tabloidi etiketirali princa.

Budući da je Hulijan sazrevao pod okriljem svog duboko konzervativnog oca, najveći tradicionalisti među Špancima verovali su da će nastaviti očevu asketsku tradiciju očuvanja dostojanstva španske krune kroz održanje ustanovljenih konvencija, poštovanje rituala i, povrh svega, ostajući zauvek odani poštovalac bogate katoličke istorije Španije.

Ostavština katoličkih kraljeva vekovima je za Španiju predstavljala uporište morala. Ipak, poslednjih godina, kolevka vere ove zemlje kao da je gubila snagu i Španija se našla zarobljena u borbi za prevlast koja se vodila između vrlo starog i novog.

Sve brojniji liberali sad su zatrpavali blogove i društvene mreže glasinama da će princ Hulijan, kad jednom konačno bude mogao da istupi iz očeve senke, otkriti svoje pravo lice – lice odvažnog, naprednog, svetovnog vođe koji je konačno voljan da sledi primer tolikih evropskih zemalja i potpuno ukine monarhiju.

Hulijanov otac oduvek je bio vrlo aktivan u svojoj kraljevskoj ulozi, ostavljajući Hulijanu malo prostora za učešće u politici. Kralj je otvoreno izjavljivao da veruje kako Hulijan treba da uživa u mladosti i da, dok se princ ne oženi i ne smiri, nema smisla da se upliće u državnička pitanja. Tako je Hulijanovih prvih četrdeset godina – večita tema španske štampe – proteklo u pohađanju privatnih škola, jahanju, presecanju vrpci, prikupljanju humanitarnih sredstava i putovanju po svetu. Uprkos tome što je U Životu postigao malo toga značajnog, princ Hulijan je, nesumnjivo, bio najpoželjniji španski neženja.

Tokom godina, zgodni četrdesetdvogodišnji princ pojavljivao se u javnosti s nebrojeno mnogo privlačnih žena, ali iako je stekao reputaciju beznadežnog romantika, nijedna mu dosad nije ukrala srce. Poslednjih meseci, međutim, Hulijan je nekoliko puta viđen s prelepom ženom koja je, uprkos tome što je izgledala kao manekenka u penziji, zapravo bila uvažena direktorka muzeja Gugenhajm u Bilbau.

Mediji su smesta prozvali Ambru Vidal „savršenom partnerkom za modernog kralja“. Bila je uglađena, uspešna i, što je najvažnije, nije poticala iz neke od španskih plemićkih porodica. Ambra Vidal bila je žena iz naroda.

Princ se naizgled slagao s njihovom procenom te ju je zaprosio posle vrlo kratkog perioda zabavljanja – na krajnje neočekivan i romantičan način – i Ambra Vidal je pristala.

U nedeljama koje su usledile, štampa je svakodnevno izveštavala o Ambri Vidal, ističući da polako postaje jasno da je ona mnogo više od lepog lica. Brzo je otkrila svima da je krajnje nezavisna žena koja, uprkos tome što je bila buduća supruga španskog monarha, glatko odbija da dozvoli Kraljevskoj gardi da joj se meša u dnevni raspored ili da joj njeni agenti pružaju zaštitu u bilo kojim drugim prilikama osim najvećih javnih događaja.

Kad je komandant Kraljevske garde diskretno predložio da Ambra počne da nosi konzervativniju i manje izazovnu odeću, Ambra se javno našalila na njegov

račun, rekavši da ju je ukorio komandant „Guardarropía Real“ – Kraljevske garderobe.

Liberalni časopisi donosili su njen lik preko celih naslovnih stranica. „Ambra! Prelepa budućnost Španije!“ Kad je odbila da da intervju, nazivali su je „nezavisnom“; kad je dala intervju, proglasili su je „pristupačnom“.

Konzervativni časopisi, međutim, ismevali su živahnu buduću kraljicu kao oportunistkinju gladnu moći, koja će imati opasan uticaj na budućeg kralja. Kao dokaz za takve tvrdnje navodili su njeno očigledno zanemarivanje prinčeve reputacije.

Njihova osnovna briga bila je Ambrina navika da princa Hulijana oslovljava samo po imenu, izbegavajući tradicionalni običaj obraćanja sa *Don* Hulijane ili *su alteza*[21].

Njihova druga briga delovala je daleko ozbiljnije. Poslednjih nekoliko nedelja, Ambrin radni raspored učinio je da bude maltene potpuno nedostupna princu, a stalno su je viđali kako u Bilbau ruča nedaleko od muzeja s neskrivenim ateistom – američkim tehnološkim magom Edmondom Kiršom.

Uprkos Ambrinom naglašavanju da su ovi ručkovi samo radni sastanci s jednim od najvećih donatora muzeja, izvori u palati nagoveštavali su da Hulijanova krv počinje da vri.

I niko nije mogao da ga krivi zbog toga.

Istina je bila da je Hulijanova zanosna verenica – svega nekoliko nedelja nakon veridbe – odlučila da većinu vremena provodi s drugim muškarcem.

[21] Vaša visosti. (Prim. prev.)

POGLAVLJE 23

Langdonu je lice i dalje bilo čvrsto pribijeno uz travu. Mrvila ga je težina agenta koji je ležao na njemu. Ali, začudo, nije osećao ništa.

Osećanja mu behu raštrkana i otupela – samo izuvijani slojevi tuge, straha i gneva. Jedan od najbriljantnijih svetskih umova – drag prijatelj – upravo je javno smaknut na najbrutalniji mogući način. *Ubijen je samo nekoliko trenutaka pre no što je obelodanio svoje najveće životno otkriće.*

U tom trenu Langdon shvati da tragičan gubitak ljudskog života prati još jedan gubitak – naučni.

Svet možda nikad neće saznati šta je to Edmond otkrio.

Odjednom ga preplavi gnev, praćen čeličnom odlučnošću.

Daću sve što je u mojoj moći da saznam ko je odgovoran za OVO. Odaću počast uspomeni na tebe, Edmonde. Pronaći ću način da podelim tvoje otkriće sa svetom.

„Vi ste *znali“,* zareza čuvarev glas tik uz njegovo uho. „Trčali ste prema podijumu kao da ste *očekivali* da se nešto desi.“

„Ja sam… bio… upozoren“, nekako protisnu Langdon, jedva uspevajući da diše.

„Ko vas je upozorio?!“

Langdon oseti kako mu se transduktorske slušalice krive na obrazu. „Slušalice na mom licu… to je automatizovani vodič. Kompjuter Edmonda Kirša me je upozorio. Uočio je nepravilnost na spisku gostiju – penzionisanog admirala španske mornarice.“

Čuvareva glava bila je dovoljno blizu Langdonovom uhu pa Langdon ču kako se oglašava čuvareva slušalica uz pucketanje. Glas u njoj beše zadihan i užurban, a iako je Langdon jedva natucao španski, dovoljno je čuo da bi uspeo da shvati loše vesti.

… el asesino ha huido…

Ubica je pobegao.

… salida bloqueada…

Izlaz je bio blokiran.

… uniforme militar bianco…

Kako su reči „vojna uniforma“ izgovorene, čuvar malo popusti stisak i dalje ležeći na Langdonu. *„¿Uniforme naval?“,* upita svog partnera. *„Blanco… ¿Como de almirante?“*

Odgovor beše potvrdan.

Mornaričkа uniforma, shvati Langdon. *Vinston je bio u pravu.* Čuvar pusti Langdona i ustade s njega. „Okreni se.“ Langdon se bolno okrenu na leđa i pridiže se na laktove. U glavi mu se vrtelo i u grudima je osećao bol. „Ne mrdaj“, reče čuvar.

Langdon ionako nije nameravao da se pomeri; oficir koji je stajao nad njim imao je devedeset kilograma mišića i već je pokazao koliko ozbiljno shvata svoj posao.

„¡Inmediatamente!“, čuvar odsečno naredi preko radija, zahtevajući i podršku lokalnih vlasti i blokadu puteva oko muzeja.

… policia local… bloqueos de carretera…

Sa svog mesta na podu Langdon je video Ambru Vidal – i dalje je ležala pored bočnog zida. Pokušala je da ustane, ali nije uspela, pa se ponovo srušila na šake i kolena.

Neka joj neko pomogne!

Ali čuvar je sada urlao prema drugoj strani kupole, naizgled nikom izričito. *„¡Luces! ¡Y cobertura de móvil!“* Potrebni su mi svetlo i mobilna mreža!

Langdon ispruži ruku i ispravi transduktorske slušalice na licu. „Vinstone, jesi li tu?“

Čuvar se okrenu i uputi Langdonu začuđen pogled.

„Tu sam“, Vinstonov glas nije odavao nikakvo uzbuđenje.

„Vinstone, Edmond je ubijen. Moraš odmah ponovo uključiti rasvetu. Potrebna nam je i mobilna mreža. Možeš li to da kontrolišeš? Ili da se obratiš nekom ko može?“

Sekund kasnije svetla u kupoli se uključiše, raspršujući magičnu iluziju o mesečinom obasjanoj livadi i ukaza se pusto prostranstvo veštačkog travnjaka po kom su bila razbacana ćebad.

Čuvara iznenadi Langdonov očigledan uticaj. Smesta se saže i podiže Langdona na noge. Dva čoveka gledala su jedan drugog na jarkoj svetlosti.

Agent bese povisok, rastom kao Langdon, obrijane glave i mišićavog tela koje je zatezalo njegovu plavu uniformu. Neupadljive crte bledog lica dodatno su isticale njegove prodorne oči, koje su u tom trenutku poput lasera bile usmerene na Langdona.

„Vi ste bili na snimku večeras. Vi ste Robert Langdon.“

„Da. Edmond Kirš je bio moj student i prijatelj.“

„Ja sam agent Fonseka iz Kraljevske garde“, kaza čuvar na savršenom engleskom. „Recite mi kako ste saznali za mornaričku uniformu.“

Langdon se okrenu prema Edmondovom telu, koje je beživotno ležalo na travi pored podijuma. Ambra Vidal je klečala pored tela zajedno s još dvojicom muzejskih čuvara i bolničara koji su već digli ruke od pokušaja da ga ožive. Ambra brižno prekri leš ćebetom.

Bilo je jasno, Edmonda više nema.

Langdon oseti mučninu, ne mogavši da odlepi pogled od mrtvog prijatelja.

„Ne možemo mu pomoći“, brecnu se agent. „Recite mi kako ste znali.“

Langdon vrati pogled na agenta, čiji ton nije mogao biti pogrešno protumačen. Bilo je to naređenje.

Langdon se brzo priseti onoga što mu je Vinston rekao – da je program za vodiča prijavio da jedne slušalico nisu aktivne. Kada ih je pravi vodič pronašao U kanti za otpatke, proverili su *kom* gostu su bile dodeljene i, već uspaničeni, shvatili da je taj gost upisan u poslednjem trenutku.

„Nemoguće.“ Čuvareve oči se suziše u tanke proreze. „Spisak gostiju je zaključen juče. Svi su prošli proveru.“

„Ali *ne* i ovaj čovek“, obznani Vinstonov glas u Langdonovim slušalicama. „Bio sam zabrinut i zato sam proverio ime tog gosta. Kad gle, otkrio sam da je u pitanju bivši admiral španske mornarice, otpušten zbog alkoholizma i posttraumatskog stresnog poremećaja koji je doživeo nakon terorističkog napada u Sevilji pre nekoliko godina.“

Langdon prenese čuvaru ovu informaciju.

„Bomba u katedrali?“ Čuvar je delovao sumnjičavo.

„Štaviše“, reče Vinston Langdonu, „pronašao sam da taj oficir nije imao nikakvih dodirnih tačaka s gospodinom Kiršom, zbog čega sam se još više zabrinuo, pa sam se obratio muzejskom obezbeđenju da uključe alarm. Ipak, u nedostatku ubedljivijih podataka, nisu mi dozvolili da upropastim Edmondov događaj – pogotovo što je uživo prenošen celom svetu. Budući da sam znao koliko je naporno Edmond radio na večerašnjem programu, njihova logika mi se učinila razumnom pa sam se odmah obratio tebi, Roberte, nadajući se da ćeš uočiti tog čoveka i da ću moći neprimećeno da dovedem snage reda do njega. Trebalo je da delujem odlučnije. Izneverio sam Edmonda.“

Langdona donekle uznemiri to što Edmondova mašina oseća krivicu. Ponovo pogleda na Edmondovo telo pod prekrivačem i vide Ambru Vidal kako se približava.

Fonseka nije obraćao pažnju na nju, i dalje usredsređen isključivo na Langdona. „Da li vam je kompjuter“, upita on, „saopštio *ime* tog mornaričkog admirala?“

Langdon klimnu. „Ime mu je admiral Luis Avila.“

U trenutku kad je izgovorio to ime, Ambra stade kao ukopana i pogleda Langdona s izrazom potpunog užasa na licu.

Fonseka primeti njenu reakciju i odmah joj se primače. „Gospođice Vidal? Poznato vam je to ime?“

Ambra kao da nije mogla da progovori. Oborenog pogleda zurila je u tlo, kao da je upravo videla duha.

„Gospođice Vidal“, ponovi Fonseka. „Admiral Luis Avila – da li vam je *poznato* to ime?“

Ambrin zapanjeni izraz lica ostavljao je malo mesta sumnji da nije poznavala ubicu. Trenutne zatečenosti potom nestade, ona dvaput trepnu i smeđe oči joj se razbistriše, kao da se povratila iz nekog transa. „Ne… nepoznato mi je to ime“, prošaputa ona pogledavši Langdona, a potom ponovo svog čuvara. „Samo sam… zgranuta što čujem da je ubica oficir španske mornarice.“

Laže, oseti Langdon, zbunjen njenim pokušajem da sakrije svoju reakciju. *Video sam. Prepoznala je ime tog čoveka.*

„Ko je bio zadužen za spisak gostiju?!“, upita Fonseka koraknuvši prema Ambri. „Ko je dodao ime tog čoveka?“

Ambrine usne počeše da drhte. „Ja… Ne znam.“

Čuvarevo ispitivanje prekide iznenadna kakofonija mobilnih telefona koji odjednom zazvoniše i zapištaše svuda u sali. Vinston je očigledno pronašao način da osposobi mobilnu mrežu, a jedan od telefona koji su zvonili nalazio se u Fonsekinom džepu.

Agent garde izvadi telefon i, videvši identifikaciju pozivaoca, duboko uzdahnu i javi se. *„Ambra Vidal está a salvo“,* reče.

Ambra Vidal je bezbedna. Langdon preusmeri pogled na uzrujanu ženu. Ona ga je već gledala. Pogledi su im se sreli i jedan dug trenutak netremice su posmatrali jedno drugo.

Onda Langdon začu kako se Vinstonov glas materijalizuje u njegovim slušalicama.

„Profesore“, prošapta Vinston. „Ambra Vidal vrlo dobro zna kako je Luis Avila dospeo na spisak gostiju. Lično je dodala njegovo ime.“

Langdon nije odmah shvatio ove reči.

Ambra Vidal je lično stavila ubicu na spisak gostiju?

I sad laže kad je o tome pitaju?!

Pre nego što je Langdon uspeo da do kraja pojmi šta je čuo, Fonseka je već pružao mobilni telefon Ambri.

Agent reče: *„Don Julián quiere hablar con usted.“*

Ambra kao da ustuknu od telefona. „Recite mu da sam dobro“, odgovori ona. „Uskoro ću mu se javiti.“

Izraz čuvarevog lica odražavao je potpunu nevericu. On prekri telefon šakom i prošaputa Ambri: *„Su alteza Don Julián, el príncipe, ha pedido.. .“*[22]

„Ne zanima me što je princ“, uzvrati ona. „Ako želi da mi bude *suprug,* moraće da nauči da mi da prostora kad mi zatreba. Upravo sam prisustvovala ubistvu i potrebno mi je malo vremena! Recite mu da ću ga uskoro pozvati.“

Fonseka je zurio u ženu, a iz njegovih očiju sevao je gotovo prezir. Potom se okrenu i udalji da nasamo nastavi razgovor.

Langdonu je pak ovaj čudnovati razgovor rešio jednu malu misteriju. *Ambra Vidal je verenica španskog princa Hulijana?* Ovo saznanje objasnilo je tretman veoma važne ličnosti koji je imala, kao i prisustvo Kraljevske garde, ali ne i njeno odbijanje da prihvati verenikov poziv. *Princ mora biti smrtno zabrinut ako je video ovo na televiziji.*

Gotovo istog trena Langdona pogodi drugo, mnogo mračnije saznanje.

O, *moj Bože… Ambra Vidal ima veze s madridskom Kraljevskom palatom.*

Neočekivana podudarnost izazva u njemu jezu, dok se prisećao preteče glasovne poruke biskupa Valdespina upućene Edmondu.

[22] Don Hulijan želi da razgovara s vama. / Njegovo visočanstvo, princ Hulijan, moli. (Prim. prev.)

POGLAVLJE 24

Nepunih dvesta metara od madridske Kraljevske palate, u katedrali Almudena, biskup Valdespino je na trenutak prestao da diše. I dalje je bio odeven u ceremonijalnu odoru i još uvek je sedeo u kancelariji pred svojim laptopom, prikovan za stolicu prizorima koji su emitovani iz Bilbaa.

Ovo će biti udarna vest.

Koliko je mogao da vidi, svetski mediji već su bili podivljali. Vodeće novinske agencije dovodile su redom stručnjake iz sveta nauke i religije da spekulišu o Kiršovoj prezentaciji, dok su svi ostali nagađali *ko* je ubio Edmonda Kirša i zašto. Mediji su, činilo se, bili saglasni u tome da je neko, po svemu sudeći, bio smrtno ozbiljan u nameri da Kiršovo otkriće nikad ne ugleda svetlost dana.

Nakon dugog trenutka razmišljanja, Valdespino izvadi svoj mobilni telefon i pozva.

Rabin Keveš se javi posle prvog zvona. „Užasno!“ Rabinov glas bio je tek kričanje. „Gledao sam na televiziji! Moramo odmah otići u policiju i reći im šta znamo!“

„Rabine“, odgovori Valdespino odmerenim tonom. „Saglasan sam da je ovo stravičan preokret. Ali pre nego što nešto preduzmemo, moramo razmisliti.“

„Nema o čemu da se razmišlja!“, ljutito odvrati Keveš. „Očigledno, postoji neko ko se neće zaustaviti dok ne zakopa Kiršovo otkriće, a ovi ljudi su kasapi! Uveren sam da su ubili i Sajeda. Sigurno znaju ko smo, a nakon ovoga doći će i po *nas.* Vi i ja imamo moralnu obavezu da odemo u policiju i kažemo im sve što je Kirš rekao nama.“

„Moralnu obavezu?“, izazivački ponovi Valdespino. „Zvuči pre kao da želite da informaciju učinite dostupnom javnosti kako niko ne bi imao motiv da ućutka lično vas i mene.“

„Svakako da treba misliti na našu ličnu bezbednost“, usprotivi se rabin, „ali imamo i moralnu obavezu prema svetu. Shvatam da će ovo otkriće dovesti u pitanje neka suštinska religijska uverenja, ali ako sam nešto naučio u svom dugom životu – to je da *vera* uvek preživi, čak i u najtežim vremenima. Smatram da će Vera i *ovo* preživeti, čak i ako objavimo Kiršova saznanja.“

„Razumem vas, prijatelju moj“, konačno reče biskup, trudeći se da zadrži što ujednačeniji ton. „Čujem odlučnost u vašem glasu i poštujem vaše mišljenje. Želim da znate da sam otvoren za razgovor, pa i za to da me pokolebate u stavovima. Ali

ipak, preklinjem vas, ako ćemo otkriti svetu ovo saznanje, učinimo to *zajedno.* Na svetlu dana. Časno. Ne u očajanju, tako brzo nakon ovog užasnog atentata. Hajde da sve isplaniramo, uvežbamo i vesti propisno uobličimo."

Keveš ne reče ništa, ali je Valdespino mogao da čuje starčevo disanje.

„Rabine", nastavi biskup, „trenutno je najpreče pitanje naše lične sigurnosti. Imamo posla s ubicama i ako se budete previše isticali – na primer, tako što ćete otići u policiju ili na neku televiziju – to bi se moglo završiti nasiljem. Plašim se naročito za *vas;* ja sam ovde, unutar palate, zaštićen, ali vi… vi ste sami u Budimpešti! Očigledno, Kiršovo otkriće je pitanje života i smrti. Molim vas, dozvolite da vam *ja* obezbedim zaštitu, Jehuda."

Keveš na trenutak zaćuta. „Iz *Madrida*[7]*.* Kako biste uopšte mogli…"

„Na raspolaganju su mi bezbednosne snage kraljevske porodice. Ostanite u svom domu i ne otključavajte vrata. Tražiću da dva agenta Kraljevog garde dođu po vas i dovedu vas u Madrid, gde možemo biti sigurni da ste na bezbednom u kompleksu palate i gde možemo šesti jedan spram drugog i porazgovarati o tome kako bi bilo najbolje dalje da postupimo."

„I da dođem u Madrid", oprezno reče rabin, „šta će biti ukoliko se ne budemo mogli usaglasiti u tome kako da dalje delujemo?"

„Usaglasićemo se", uveravao ga je biskup. „Znam da sam staromodan, ali sam takođe razborit, kao i vi. Zajedno ćemo sačiniti najbolji plan delovanja. U *to* verujem."

„Šta ako verujete u pogrešnog čoveka?", nije se predavao Keveš.

Valdespino oseti kako mu se stomak grči, ali je zastao, izdahnuo i odgovorio što je mirnije mogao. „Jehuda, na kraju, ako vi i ja ne uspemo da nađemo zajedničko rešenje, rastaćemo se kao prijatelji i svaki će uraditi ono za šta veruje da je najbolje. Imate moju reč."

„Hvala vam", odgovori Keveš. „Držim vas za reč, doći ću u Madrid."

„Dobro je. U međuvremenu, zaključajte vrata i ne razgovarajte ni sa kim. Spakujte torbu, a ja ću vam javiti detalje čim ih budem saznao." Valdespino zastade. „I imajte vere. Vidimo se uskoro."

Valdespino prekide vezu, a bojazan mu se uvuče u srce; slutio je da će dalje nadziranje Keveša zahtevati više od molbe da se bude razuman i razborit.

Keveš panici… isto kao Sajed.

Kao ni on, ne uspeva da sagleda širu sliku.

Valdespino zatvori svoj laptop, tutnu ga pod mišku i pode kroz zamračeno svetilište. Još uvek u ceremonijalnoj odori, izašao je iz katedrale na hladan noćni vazduh i uputio se preko trga ka bleštavobeloj fasadi Kraljevske palate.

Iznad glavnog ulaza mogao je da vidi španski grb – šest manjih grbova, Herkulove stubove sa strane i drevni moto PLUS ULTRA, što znači „još dalje“. Neki su verovali da se ova fraza odnosi na vekovna nastojanja Španije da tokom svog zlatnog doba proširi svoje carstvo. Drugi su verovali da odražava uvreženo verovanje naroda da posle ovog života postoji život na nebu.

U svakom slučaju, Valdespinu se činilo da ovaj moto svakog dana gubi na važnosti. Dok je posmatrao špansku zastavu kako lepršа visoko iznad palate, tužno je uzdahnuo, vraćajući se u mislima svom bolesnom kralju.

Nedostajaće mi kad ode.

Dugujem mu toliko mnogo.

Već mesecima biskup je svakodnevno posećivao voljenog prijatelja koji je bio vezan za krevet u Palati de la Zarzuela na obodu grada. Nekoliko dana ranije kralj je pozvao Valdespina k sebi, a u očima mu se tada videla duboka zabrinutost.

„Antonio“, prošaputao je kralj, „plašim se da je veridba mog sina bila… ishitrena.“

Suluda bi bio precizniji opis, pomislio je Valdespino.

Dva meseca ranije, kad se princ poverio Valdespinu da namerava da zaprosi Ambru Vidal tek što ju je nedugo poznavao, zatečeni biskup preklinjao ga je da bude razboritiji. Princ je tvrdio da je zaljubljen i da njegov otac zaslužuje da vidi sina jedinca oženjenog. Čak je rekao da Ambrine godine nalažu da ne čekaju predugo, ukoliko nameravaju da zasnuju porodicu.

Valdespino se spokojno nasmešio kralju. „Da, slažem se. Don Hulijanova prosidba nas je sve iznenadila. Ali samo je želeo da vas usreći.“

„Njegova je dužnost da služi svojoj *zemlji“,* reče odsečno kralj, „a ne ocu. Iako je gospođica Vidal divna, mi je ne poznajemo, ona je neko ko dolazi sa strane. Sumnjam u njene motive prihvatanja Don Hulijanove prosidbe. Bio je to odviše brzoplet čin, časna žena bi ga odbila.“

„U pravu ste“, odvrati Valdespino, mada, u Ambrinu odbranu, Don Hulijan joj nije ostavio mnogo izbora.

Kralj polako ispruži ruku i uze biskupovu koščatu šaku u svoju. „Prijatelju moj, ne znam kud je ovoliko vreme otišlo. Ti i ja smo ostarili. Želim da ti zahvalim. Godinama si me mudro savetovao, pomogao mi da prebolim gubitak supruge, promene u našoj državi, a snaga tvojih uverenja bila mi je čvrst oslonac.“

„Naše prijateljstvo uvek će za mene biti najveća čast.“

Kralj se slabašno osmehnu. „Antonio, znam da si se žrtvovao da bi ostao sa mnom. Rim, kao prvo.“

Valdespino sleže ramenima. „Postavljenje za kardinala ne bi me približilo Bogu. Moje mesto je uvek bilo ovde uz vas.“

„Tvoja odanost je blagoslov.“

„Nikad neću zaboraviti koliko ste mi saosećanja pokazali onda davno.“

Kralj zatvori oči, čvrsto stežući biskupovu ruku. „Antonio… zabrinut sam. Moj sin će se uskoro naći za kormilom ogromnog broda, broda kojim nije spreman da upravlja. Molim te, usmeravaj ga. Budi njegova zvezda vodilja. Položi svoju sigurnu ruku preko njegove na kormilo, posebno kad se talasi uzburkaju. Povrh svega, kad skrene s kursa, molim te, pomozi mu da nade pravi put… nazad ka svemu što je čisto.“

„Amin“, prošaputa biskup. „Dajem vam svoju reč.“

Sada, na hladnom noćnom vazduhu, prelazeći trg Valdespino podiže pogled prema nebesima. *Vaše veličanstvo, molim vas, znajte da činim sve kako bih ispoštovao vaše poslednje želje.*

Valdespina je tešilo saznanje da je kralj isuviše slab da bi gledao televiziju. *Da je gledao večerašnji prenos izBilbaa, smesta bi umro videvši na šta je njegova voljena zemlja spala.*

S Valdespinove desne strane, iza gvozdene kapije, celom dužinom Kalje de Bailen, stajali su načičkani kamioni televizijskih stanica i pružali uvis svoje satelitske tornjeve.

Lešinari, pomisli Valdespino dok mu je noćni vazduh šibao peševe ogrtača.

POGLAVLJE 25

Biće vremena za oplakivanje, reče Langdon samom sebi potiskujući snažna osećanja. *Sad je vreme za akciju*.

Već je zamolio Vinstona da pretraži izveštaje obezbeđenja i nađe podatke koji bi im možda mogli pomoći da uhvate ubicu. Potom mu je diskretno naložio da potraži bilo kakvu vezu između biskupa Valdespina i Avile.

Agent Fonseka se sada vraćao, još uvek razgovarajući telefonom. *„Si… si“,* govorio je. *„Claro. Inmediatemente*[23]*.“* Fonseka okonča razgovor i ponovo se okrenu Ambri koja je stajala u blizini i dalje pometena.

„Gospođice Vidal, polazimo“, reče Fonseka oštrim tonom. „Don Hulijan je zahtevao da vas iz ovih stopa odvedemo u sigurnost Kraljevske palate.“

Ambra se odjednom ukipi. „Neću napustiti Edmonda tek tako!“ Ona pokaza rukom prema sklupčanom lešu pod ćebetom.

„Lokalne vlasti preuzeće ovo na sebe“, odgovori Fonseka. „Islednik je već na putu. Prema gospodinu Kiršu odnosiće se s poštovanjem i velikom pažnjom. Mi sad moramo da idemo. Plašimo se da ste u opasnosti.“

„Ja sigurno *nisam* u opasnosti!“, reče Ambra koraknuvši prema njemu. „Ubica je maločas imao savršenu priliku da me ubije i nije to učinio. Jasno je da mu je meta bio Edmond!“

„Gospođice Vidal!“ Vene na Fonsekinom vratu iskočiše. „Princ vas želi u Madridu. Brine za vašu sigurnost.“

„Ne“, uzvrati ona. „Brine zbog političkih posledica.“

Fonseka ispusti dugačak, težak uzdah i snizi glas. „Gospođice Vidal, ovo što se večeras odigralo strašan je udarac za Španiju. Kao i za princa. Vaša odluka da budete domaćin večerašnjeg događaja bila je zlosrećna.“

Vinstonov glas se iznenada začu u Langdonovoj glavi. „Profesore? Muzejsko obezbedenje pregledalo je snimke spoljašnjih kamera. Izgleda da su nešto pronašli.“

Langdon ga sasluša, a onda mahnu Fonseki prekidajući njegov prigovor Ambri. „Gospodine, kompjuter kaže da je jedna od kamera s krova delimično snimila automobil za bekstvo.“

„O?“, Fonseka se iznenadi.

[23] Da… da. Jasno. Odmah. (Prim. prev.)

Langdon mu prenese sve kako mu je Vinston saopštio. „Crna limuzina koja izlazi sa servisnog prilaza zgradi… Registarske tablice nisu vidljive iz tog ugla… Neobična nalepnica na vetrobranu.“

„Kakva nalepnica?“, upita Fonseka. „Možemo upozoriti policiju da je potraže.“

„Nalepnicu“, odgovori Vinston u Langdonovoj glavi, „ne mogu da prepoznam, ali uporedio sam je sa svim poznatim simbolima na svetu i pronašao samo jedno poklapanje.“

Langdon je bio iznenađen brzinom kojom je Vinston sve ovo radio.

„Poklapanje koje sam pronašao“, kaza Vinston, „jeste drevni alhemijski simbol – *amalgamacije.“*

Molim? Langdon je očekivao logo nekog parkinga ili političke organizacije, „Na nalepnici na automobiiu je simbol… amalgamacijer?“

Fonseka je gledao u njega, očigledno sasvim zbunjen.

„Sigurno je u pitanju neka greška, Vinstone“, reče Langdon. „Zašto bi iko koristio simbol alhemijskog procesa?“

„Ne znam“, odgovori Vinston. „To je jedino poklapanje koje sam dobio i to s verovatnoćom od devedeset devet procenata.“

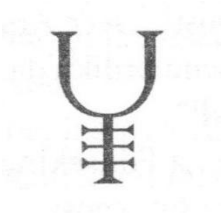

Langdonovo fotografsko pamćenje brzo prizva alhemijski simbol amalgamacije.

„Vinstone, objasni mi šta si tačno video na tom vetrobranu.“

Kompjuter spremno odgovori. „Simbol se sastoji od jedne vertikalne linije koju presecaju tri kraće horizontalne linije. Povrh vertikalne linije nalazi se luk okrenut nagore.“

Tačno. Namršti se Langdon. „Luk na vrhu – imaju li krakovi nekakav završetak?“

„Imaju. Po jednu kratku horizontalnu liniju na svakom vrhu.“

Dobro onda, to jeste amalgamacija.

Langdon nakratko osta zbunjen. „Vinstone, možeš li nam poslati fotografiju snimka s kamera?“

„Naravno.“

„Pošalji je na *moj* telefon“, reče Fonseka.

Langdon saopšti Vinstonu agentov broj telefona i sekund kasnije Fonsekin uređaj se oglasi. Svi se okupiše oko agenta da pogledaju zrnastu crno-belu fotografiju. Bio je to snimak odozgo: na praznom servisnom prilazu videla se crna limuzina.

I zaista, u donjem levom uglu vetrobrana Langdon vide nalepnicu na kojoj se nalazio simbol iz Vinstonovog preciznog opisa.

Amalgamacija. Krajnje bizarno.

Zbunjen, Landgon ispruži ruku i vrhovima prstiju poveća slajd na Fonsekinom ekranu. Nagnuvši se bliže, svi proučiše uvećanu fotografiju.

Langdon istog trena uoči u čemu je problem. „Nije to amalgamacija“, obznani on.

Iako je slika *ličila* na ono što je Vinston opisao, nije bila potpuno ista. A u simbologiji, razlika između „liči“ i „isto je“ – može predstavljati razliku između nacističke svastike i budističkog znaka za blagostanje.

Eto zašto je ljudski um nekad bolji od kompjutera.

„To nije *jedna* nalepnica“, reče Langdon. „To su *dve* različite nalepnice koje se delimično preklapaju. Na nalepnici u dnu je posebna vrsta krsta koji se zove papski krst. Trenutno je veoma popularan.“

Nakon odabira najliberalnijeg pape u istoriji Vatikana, hiljade ljudi širom planete pokazivali su svoju podršku papinoj novoj politici, posvuda lepeći trostruki krst, čak i u Langdonovom rodnom mestu Kembridžu, u Masačusetsu.

„Gornji simbol, u obliku slova *U,* reče Langdon, „potpuno je druga nalepnica.“

„Sad vidim da ste u pravu“, kaza Vinston. „Pronaći ću broj telefona te kompanije.“

I ponovo Langdon bi iznenađen Vinstonovom brzinom.

Već je razotkrio kompanijski logo?

„Izvrsno“, reče Langdon. „Ako ih pozovemo, moći će da uđu u trag svom vozilu.“

Fonseka ništa nije razumeo. „Da pronađu automobil! Kako?“

„Ovaj auto za beg je *unajmljen“,* reče Langdon pokazavši stilizovano slovo *U* na vetrobranu. „To je firma Uber.“

POGLAVLJE 26

Po Fonsekinim očima, razrogačenim u neverici, Langdon nije mogao da razluči šta je agenta više iznenadilo: brzo dešifrovanje nalepnice na vetrobranskom staklu ili neobičan izbor automobila kojim je pobegao admiral Avila.

Iznajmio je Uberov auto, pomisli Langdon, nesiguran je li taj potez bio genijalan ili neverovatno nepromišljen.

Uberova sveobuhvatna usluga „vozača na zahtev“ u poslednjih nekoliko godina osvojila je ceo svet. Svako kome je bio potreban prevoz, mogao je putem pametnog telefona istog trena da se poveže s rastućom armijom Uberovih vozača, koji su zarađivali dodatni novac iznajmljujući sopstvena vozila kao improvizovane taksije. Tek nedavno legalizovan u Španiji, Uber je zahtevao od svojih španskih vozača da na vetrobranskim staklima istaknu Uberov logo *U.* Kako se sada ispostavilo, vozač Uberovih kola iznajmljenih za bekstvo takođe je bio i obožavalac novog pape.

„Agente Fonseka“, reče Langdon. „Vinston kaže da je bio toliko slobodan da pošalje fotografiju vozila za bekstvo lokalnim vlastima da je proslede policajcima na blokadama.“

Fonsekina usta se nekontrolisano otvoriše i Langdon oseti da ovaj visokoobučeni agent nije navikao da zaostaje za protivnikom. Fonseka je delovao kao da nije siguran da li treba da zahvali Vinstonu ili da mu kaže da gleda svoja prokleta posla.

„A sad poziva Uberov broj za hitne slučajeve.“

„Ne!“, zapovedi Fonseka. „Dajte *meni* broj. Sam ću ih pozvati. Uber će pre uslužiti iskusnog pripadnika Kraljevske garde nego kompjuter.“

Langdon je morao da prizna da je Fonseka verovatno u pravu. Osim toga, činilo se da bi bilo daleko bolje da garda pomogne u hvatanju ubice nego da traci svoje sposobnosti na prevoženje Ambre u Madrid.

Nakon što je od Vinstona dobio broj, Fonseka pozva i Langdon oseti kako u njemu jača uverenje da bi mogli da uhvate ubicu za svega nekoliko minuta. Lociranje vozila bila je osnovna Uberova delatnost; doslovno svaki klijent s pametnim telefonom mogao je pristupiti preciznim lokacijama svakog Uberovog vozača na planeti. Fonseka je trebalo samo da zatraži od kompanije da locira vozača koji je upravo pokupio putnika iza muzeja Gugenhajm.

„íHostia![24]“ Fonseka opsova. *„Automatizada.“* Dobio je, izgleda, automatsku poruku sa čitavom listom opcija iz menija i sad je zabadao prst u brojke na ekranu i čekao. „Profesore, kada dobijem Uber i zatražim praćenje vozila, predaću ovaj slučaj lokalnoj policiji kako bismo agent Dijaz i ja mogli da prebacimo vas i gospođicu Vidal u Madrid.“

„Mene?“, uzvrati Langdon preneraženo. „Ne, ja vam se nikako ne mogu pridružiti.“

„Možete i *hoćete“,* izjavi Fonseka. „I vi i vaša igračka kompjuter“, dodade, pokazujući ka Langdonovim slušalicama.

„Oprostite“, odgovori Langdon, više ne toliko prijateljskim tonom. „Ja nikako ne mogu s vama u Madrid.“

„Čudno“, odvrati Fonseka. „Mislio sam da ste harvardski profesor?“

Langdon ga zbunjeno pogleda. „Jesam.“

„Dobro je “, brecnu se Fonseka. „Onda pretpostavljam da ste dovoljno pametni da shvatite da nemate izbora.“

Rekavši ovo, agent se žustro udalji i vrati se telefonskom pozivu.

Langdon ga je gledao kako odlazi. *Šta je sad ovo, dovraga?*

„Profesore?“ Ambra se bila primakla vrlo blizu Langdonu i sad je šaputala stojeći mu iza leđa. „Morate me saslušati. Veoma je važno.“

Langdon se okrenu, iznenađen kad na Ambrinom licu ugleda izraz velikog straha. Činilo se da je potres koji je doživela prošao i njen ton bio je očajan i jasan.

„Profesore“, rekla je, „Edmond vam je ukazao neizmerno poštovanje uključivši vas u prezentaciju. Zato ću vam verovati. Moram nešto da vam kažem.“

Langdon ju je nesigurno posmatrao.

„Za Edmondovo ubistvo kriva sam ja“, prošaputala je dok su se njene duboke smeđe oči punile suzama. „Oprostite?“

Ambra nervozno baci pogled na Fonseku, koji je sad bio dovoljno daleko da je nije mogao čuti. „Spisak gostiju“, reče ona, ponovo se okrećući Langdonu. „Dodatak u poslednji čas. Ime koje je dodato?“

„Da, Luis Avila.“

„Ja sam ta koja je dodala to ime“, priznala je, glas joj je pucao. *Ja* sam to učinila!“

Vinston je bio u pravu…, pomislio je Langdon zapanjeno.

„Edmond je ubijen zbog *mene“,* rekla je skoro već na ivici suza. „Ja sam pustila ubicu u ovu zgradu.“

[24] Dođavola! (Prim. prev.)

„Sačekajte“, reče Langdon spustivši ruku na njeno uzdrhtalo rame. „Samo razgovarajte sa mnom. *Zašto* ste dodali njegovo ime?“

Ambra opet nervozno pogleda Fonseku; još uvek je telefonirao na dvadesetak metara od njih. „Profesore, u poslednji čas primila sam zahtev od osobe kojoj duboko verujem. Tražio je od mene da mu učinim uslugu i dodam ime admirala Avile na spisak gostiju. Zahtev je stigao svega nekoliko minuta pre no što su se vrata muzeja otvorila, a ja sam bila vrlo zauzeta pa sam dodala to ime bez razmišljanja. Reč je bila o mornaričkom admiralu! Kako sam mogla da znam?“ Ponovo je pogledala Edmondovo telo i pokrila usta svojom tananom šakom. „A sada…“

„Ambra“, prošaputa Langdon. *„Ko* je tražio od vas da dodate Avilino ime?“

Ambra teško proguta pljuvačku. „Bio je to moj verenik… Španski princ. Don Hulijan.“

Langdon je s nevericom zurio u nju, mučeći se da shvati izgovoreno. Direktorka muzeja Gugenhajm upravo je izjavila da je španski princ pomogao u pripremi atentata na Edmonda Kirša. *To je nemoguće.*

„Sigurna sam da dvor nije ni pomišljao da ću saznati identitet ubice“, reče ona. „Ali sad kad znam… Osećam da sam u opasnosti.“

Langdon joj položi ruku na rame. „Ovde ste potpuno bezbedni.“

„Ne“, oštro je prošaputala, „ovde se odvijaju stvari koje vi ne razumete. Moramo otići odavde. *Odmah!“*

„Ne možemo pobeći“, usprotivi se Langdon. „Nikad ne bismo…“

„Molim vas, saslušajte me“, insistirala je. *„Znam* kako da pomognem Edmondu.“

„Oprostite?“ Langdon shvati da se žena još uvek nije povratila. „Edmondu se *ne može* pomoći.“

„Da, može“, navaljivala je, a ton njenog glasa zvučao je lucidno. „Ali prvo ćemo morati da stignemo u njegovu kuću u Barseloni.“

„O čemu to govorite?“

„Molim vas, slušajte me pažljivo. Znam šta bi Edmond hteo da uradimo.“

U sledećih petnaest sekundi Ambra Vidal je govorila nešto Langdonu prigušenim tonom. Dok je govorila, Langdon je mogao da oseti kako mu se puls ubrzava. *Bože moj,* pomislio je. *U pravu je. Ovo sve menja.*

Kad je završila Ambra prkosno podiže pogled prema njemu. „Da li sad shvatate zašto moramo da idemo?“

Langdon klimnu glavom bez oklevanja. „Vinstone“, rekao je u svoje slušalice. „Jesi li čuo šta mi je Ambra upravo rekla?“

„Jesam, profesore.“

„Jesi li ti to već znao?“

„Ne.“

Langdon je vrlo pažljivo odmerio svoje sledeće reči: „Vinstone, ne znam mogu li kompjuteri osećati odanost prema svojim tvorcima, ali ako to možeš, ovo je tvoj trenutak istine. Zaista bi nam dobro došla tvoja pomoć.“

POGLAVLJE 27

Dok se Langdon primicao podijumu, jednim okom je pratio Fonseku, koji je i dalje bio udubljen u razgovor s Uberom. Gledao je kako Ambra nehajno odlazi prema središtu sale, takođe telefonirajući – ili se bar *pretvarajući* da to radi – baš kao što joj je Langdon rekao.

Kaži Fonseki da si odlučila da pozoveš princa Hulijana.

Stigavši do podijuma, Langdon nerado pogleda ka zgrčenoj prilici na podu. *Edmond.* Pažljivo, Langdon smaknu ćebe kojim ga je Ambra prekrila. Edmondove nekada bistre oči sada su bile samo dva beživotna proreza pod grimiznom rupom na čelu. Langdon se strese pred ovim užasnim prizorom, dok mu je srce ubrzano tuklo zbog gubitka i gneva.

Na trenutak Langdon je ponovo video mladog, raščupanog studenta koji je u njegovu učionicu ušao pun nade i talenta – i uspeo da postigne toliko mnogo za tako kratko vreme. Večeras je, o, užasa! neko ubio ovo neverovatno nadareno ljudsko biće, pokušavajući da zauvek zakopa njegovo otkriće.

Ukoliko ne preduzmem odlučnu akciju, pomisli Langdon, *najveće dostignuće mog studenta nikad neće ugledati svetlost dana.*

Postavivši se tako da podijum delimično zakloni Fonseldno vidno polje, Langdon kleknu pored Edmondovog tela, zatvori oči, sklopi šake i zauze smerni molitveni položaj.

Ironija zbog molitve nad jednim ateistom maltene mu izmami osmeh. *Edmonde, znam da ti, najviše od svih ljudi na svetu, ne bi želeo da se za tebe iko moli. Ne brini, prijatelju, nisam uistinu došao da se molim.*

Nadnevši se nad Edmondom, Langdon se borio s užasnim strahom koji ga je prožimao. *Uveravao sam te da je biskup bezopasan. Ako se ispostavi da je Valdespino bio umešan u ovo…* Langdon odbaci tu misao.

Uverivši se da ga je Fonseka video kako se moli, Langdon se veoma diskretno pomače napred, poseže u Edmondov kožni sako i izvadi iz njega glomazni tirkizni telefon.

On ponovo hitro pogleda Fonseku, koji je još uvek telefonirao i manje pažnje poklanjao Langdonu nego Ambri, a ona se zaokupljena sopstvenim razgovorom, sve više udaljavala od Fonseke.

Langdon ponovo baci pogled na Edmondov telefon i duboko udahnu kako bi se smirio.

Još samo jedno.

Pažljivo ispruži ruku i podiže Edmondovu šaku. Već je bila hladna. Približivši telefon njegovom dlanu, Langdon pažljivo pritisnu Edmondov kažiprst na deo ekrana za prepoznavanje otiska.

Telefon se oglasi i otključa.

Langdon brzo pretraži meni za postavke i onemogući funkciju zaključavanja. *Trajno otključano.* Onda tutnu telefon u džep svog sakoa i ponovo prekri Edmondovo telo ćebetom.

Sirene su zavijale u daljini dok je Ambra stajala sama u središtu prazne kupole s telefonom na uhu, pretvarajući se da živo razgovara, sve vreme svesna Fonsekinog pogleda na sebi.

Požuri, Roberte.

Pre samo minut, američki profesor dao se u akciju nakon što mu je Ambra prenela razgovor koji je nedavno vodila s Edmondom Kiršom. Ambra je Langdonu rekla da su pre dve noći, upravo u ovoj prostoriji ona i Edmond radili do kasno na poslednjim detaljima prezentacije – kada je Edmond napravio pauzu da popije svoj treći sok od spanaća. Ambra je tada primetila koliko je iscrpljen.

„Moram da ti kažem, Edmonde“, rekla mu je, „čini mi se da ti ta veganska dijeta uopšte ne prija. Izgledaš bledo i previše si mršav.“

„Previše mršav?“ Nasmejao se. „Vidi ko mi kaže.“

„Ja nisam previše mršava!“

„Na granici si.“ Nestašno joj je namignuo zbog ozlojeđenosti koju je video na njenom licu. „A to što sam bled, pusti. Ja sam kompjuterski zaluđenik koji po čitav dan sedi pred LCD monitorom.“

„Za dva dana treba da se obratiš celom svetu, pa bi ti malo boje u licu dobro došlo. Ili sutra malo izađi na sunce ili izmisli kompjuterski ekran pred kojim možeš malo da pocrniš.“

„To uopšte nije loša ideja“, rekao je naizgled zadivljen. „Trebalo bi to da patentiraš.“ Nasmejao se i vratio problemu koji su rešavali. „Znači, jasan ti je redosled događaja u subotu uveče?“

Ambra je klimnula glavom pogledavši na scenario. „Dočekujem ljude u predvorju, a onda svi ulazimo u salu da vidimo tvoj uvodni snimak, nakon kojeg se ti *magično* pojavljuješ na onom tamo podijumu.“ Pokazala je prema prednjem delu prostorije. „A onda im sa podijuma saopštavaš ono što si planirao.“

„Savršeno“, kazao je Edmond, „uz jedan mali dodatak.“ Iscerio se. „Dok budem govorio sa podijuma, biće to više kao neka *stanka* – prilika da i ja pozdravim goste, da oni malo protegnu noge i da ih još malo zagrejem pre no što počnem s drugim delom večeri – multimedijalnom prezentacijom koja objašnjava moje otkriće.“

„To znači da je objava unapred snimljena? Kao i uvod?“

„Da, završio sam je pre nekoliko dana. Mi smo vizuelna kultura – multimedijalne prezentacije su uvek prijemčivije od tamo nekog naučnika koji govori na podijumu.“

„Ti nisi 'tamo neki naučnik'“, reče Ambra, „ali saglasna sam. Jedva čekam da to vidim.“

Ambra je znala da je iz bezbednosnih razloga Edmondova prezentacija bila pohranjena na njegovom privatnom, zaštićenom serveru, koji nije bio na internetu. Sve će biti uživo prenošeno na muzejski sistem za projekcije sa neke udaljene lokacije.

„Kad dođe vreme za drugi deo“, pitala je, „ko će aktivirati prezentaciju, ti ili ja?“

„Sam ću to učiniti“, rekao je izvadivši telefon. *„Ovim“* Podigao je veliki pametni telefon u tirkiznoj Gaudi futroli. „Sve je to deo predstave. Prosto ću se povezati na svoj udaljeni server preko šifrovane veze…“

Edmond je pritisnuo nekoliko dugmića na ekranu, sa zvučnika se začulo jedno zvono i veza je uspostavljena.

Kompjuterizovani ženski glas se javio, „DOBRO VEČE, EDMONDE. ČEKAM TVOJU ŠIFRU.“

Edmond se osmehnuo. „A onda, pred očima čitavog sveta samo ukucam šifru i moje otkriće kreće uživo ovde, na našoj pozornici, i istovremeno u celom svetu.“

„Zvuči dramatično“, kazala je zadivljena Ambra. „Osim, naravno, ako ne zaboraviš šifru.“

„To *bi zaista* bilo čudno, da.“

„Nadam se da si je zapisao?“, rekla je iskrivivši usta.

„To je bogohuljenje“, odgovorio je Edmond smejući se. „Kompjuterski naučnici *nikad* ne zapisuju šifre. Ali ne brini. Moja sadrži samo četrdeset sedam karaktera. Siguran sam da je neću zaboraviti.“

Ambra je širom otvorila oči. „Četrdeset sedam?! Edmonde, pa ti ne možeš da zapamtiš ni četvorocifreni PIN svoje kartice za ulaz u muzej! Kako ćeš zapamtiti *četrdeset sedam* nasumičnih karaktera?“

Ponovo se nasmejao njenoj usplahirenosti. „Ne moram; nisu nasumični.“ Snizio je glas. „Šifra je zapravo moj omiljeni stih.“

Ambra je bila zbunjena. „Upotrebio si stih kao šifru?“

„Zašto da ne? Moj omiljeni stih ima tačno četrdeset sedam karaktera.“

„Pa, ne zvuči baš naročito bezbedno.“

„Ne? Misliš li da možeš da pogodiš moj omiljeni stih?“

„Nisam čak ni znala da *voliš* poeziju.“

„Upravo tako. Čak i da neko sazna da je šifra moj omiljeni stih, pa čak i da pogodi koji je to stih od miliona mogućnosti, taj neko će i dalje morati da pogodi veoma dugačak telefonski broj koji koristim da pozovem zaštićeni server.“

„Broj koji si upravo brzim biranjem pozvao sa svog telefona?“

„Da, i to telefona koji ima sopstveni PIN kod i nikad ne napušta moj džep na grudima.“

Ambra je podigla ruke, smejući se zabavljeno. „U redu, ti si šef“, rekla je. „Usput, ko ti je omiljeni pesnik?“

„Dobar pokušaj“, rekao je zapretivši prstom. „Moraćeš da sačekaš do subote. Stih koji sam odabrao je *savršen.“* Iscerio se. „Govori o budućnosti – to je proročanstvo – i srećan sam što se ono već ostvaruje.“

Dok su joj se misli vraćale u sadašnjost, Ambra baci pogled prema Edmondovom telu i uz nalet panike shvati da ne vidi Langdona. *Gde je on?!*

Još više se uplašila kad je ugledala drugog oficira garde – agenta Dijaza – kako se vraća pod kupolu kroz prorez u zidu od tkanine. Dijaz pregleda kupolu, a onda krenu pravo prema Ambri.

Nikad me neće pustiti da odem odavde!

Odjednom se Langdon nade pored nje. Nežno joj položi dlan na donji deo leđa i povede je; zajedno su se hitro približavali daljem kraju kupole – prema prolazu kroz koji su prethodno svi ušli.

„Gospođice Vidal!“, povika Dijaz. „Kuda ste pošli vas dvoje?!“

„Odmah se vraćamo“, uzvrati Langdon gurajući Ambru kroz prazan prostor i idući pravo prema zadnjem kraju prostorije i izlaznom tunelu.

„Gospodine Langdone!“ Beše to glas agenta Fonseke, koji je vikao za njima. „Zabranjeno vam je da napustite ovu prostoriju!“

Ambra oseti kako je Langdonova ruka gura snažnije.

„Vinstone“, prošaputa Langdon u slušalice. *„Sad!“*

Samo sekund kasnije čitavu kupolu proguta mrak.

POGLAVLJE 28

Agent Fonseka i njegov partner Dijaz potrčaše kroz zamračenu kupolu osvetljavajući sebi put mobilnim telefonima i stuštiše se u tunel kroz koji su Langdon i Ambra upravo nestali.

Otprilike na polovini tunela Fonseka nađe Ambrin telefon bačen na pod presvučen tepihom. Taj prizor ga je iznenadio.

Ambra se otarasila telefona?

Uz Ambrinu saglasnost, Kraljevska garda je koristila vrlo jednostavnu aplikaciju za praćenje kako bi u svakom trenutku mogla da odredi njenu lokaciju. Postojalo je samo jedno objašnjenje zašto je odbacila svoj telefon: želela je da pobegne od njihove zaštite.

Ovo saznanje učini Fonseku izrazito nervoznim, mada ni blizu koliko izgledi da će morati da svog šefa izvesti da je buduća kraljica Španije nestala. Kad je bila reč o zaštiti prinčevih interesa, komandant garde bio je opsesivan i nemilosrdan. Večeras je komandant lično izdao Fonseki najprostiju direktivu od svih: „Postaraj se da Ambra Vidal bude bezbedna i čuvaj je od nevolje u svakom trenutku.“

Ne mogu da je čuvam ako ne znam gde je!

Dvojica agenata dotrčaše do kraja tunela i stigoše do zamračenog predvorja, u kom je sada bilo kao na konvenciji duhova – dočekali su ih ljudi lica ukočenih od zaprepašćenja koja su doživeli; osvetljeni ekranima mobilnih telefona komunicirali su sa spoljnim svetom, prenoseći ono čemu su maločas prisustvovali.

„Upalite svetla!“, vikali su neki.

Fonsekin telefon zazvoni.

„Agente Fonseka, ovde obezbeđenje muzeja“, reče mlada žena jasnim glasom na španskom. „Znamo da tamo gore nemate svetla. Izgleda da je u pitanju nekakav kompjuterski kvar. Vrlo brzo ćemo ponovo imati struje.“

„Da li interni kanali obezbeđenja još uvek rade?“, zahtevao je Fonseka obaveštenje znajući da sve kamere imaju noćno svetlo.

„Rade, da.“

Fonseka je pogledom pretraživao zamračenu prostoriju. „Ambra Vidal je upravo ušla u predvorje ispred glavne sale. Možete li da vidite kuda je otišla?“

„Samo trenutak, molim vas.“

Fonseka je čekao dok mu je srce tuklo od besa. Upravo je bio primio obaveštenje da Uber ima poteškoća da uđe u trag vozilu kojim je pobegao ubica.

Može li noćas još nešto poći po zlu?

Grubom igrom sudbine, ove večeri je prvi put bio u pratnji Ambre Vidal. Kao viši oficir, Fonseka je obično dodeljivan princu Hulijanu lično, međutim, ovog jutra šef ga je odveo u stranu i obavestio ga: „Večeras gospođica Vidal priređuje jedan događaj uprkos željama princa Hulijana. Pratićeš je i postarati se da joj se ništa ne dogodi."

Fonseka nije ni slutio da će se ispostaviti da je događaj koji je priređivala Ambra otvoreni napad na religiju i da će kulminirati javnim smaknućem. Još uvek je pokušavao da prihvati Ambrino ljutito odbijanje da primi poziv zabrinutog princa Hulijana.

Sve je delovalo neshvatljivo, a opet – njeno čudnovato ponašanje prevršilo je svaku meru. Po svemu sudeći, Ambra Vidal je pokušavala da se oslobodi svoje pratnje kako bi mogla da pobegne sa američkim profesorom.

Ako princ Hulijan čuje za ovo…

„Agente Fonseka?" Glas žene iz obezbeđenja se vratio. „Vidimo da su gospođica Vidal i jedan muški pratilac napustili predvorje. Spustili su se pasarelom i upravo su ušli u galeriju u kojoj je postavljena izložba *Ćelije* Luize Buržoa. Izađite, skrenite udesno, druga galerija s vaše desne strane."

„Hvala vam! Nastavite da ih pratite!"

Fonseka i Dijaz potrčaše kroz predvorje i izađoše na pasarelu. U predvorju pod sobom mogli su da vide horde gostiju kako žure ka izlazima.

Sa svoje desne strane, tačno kako je žena iz obezbeđenja obećala, Fonseka ugleda ulaz u veliku galeriju. Na znaku ispred pisalo je: ĆELIJE.

Galerija je bila veoma prostrana i u njoj se nalazila zbirka neobičnih ograđenih prostora, nalik kavezima, a u svakom od njih bila je po jedna amorfna bela skulptura.

„Gospođice Vidal!", viknu Fonseka. „Gospodine Langdone!"

Ne dobivši odgovor, dvojica agenata baciše se u potragu.

Nekoliko prostorija iza agenata garde, u sali sa kupolom, Langdon i Ambra oprezno su se probijali kroz lavirint od skela, u tišini napredujući ka slabo osvetljenom znaku IZLAZ u daljini.

Sve što su uradili u prethodnom minutu prošlo je u magnovenju – Langdon i Vinston zajedno su izveli na brzinu osmišljenu varku.

Na Langdonov znak Vinston je isključio svetla i ostavio salu u mraku. Langdon je sebi u mislima zabeležio udaljenost između njihovog položaja i izlaza koji vodi u tunel – a njegova procena bila je bezmalo besprekorna. Na ulazu u tunel Ambra je bacila svoj telefon u mračni prolaz. A onda su se, umesto da uđu u prolaz,

okrenuli, ostajući *unutar* kupole, i vratili se u pravcu iz kog su došli, uz unutrašnji zid, prevlačeći rukama preko tkanine dok nisu pronašli pocepani otvor kroz koji je agent garde prethodno izašao u poteru za Edmondovim ubicom. Kad su se provukli kroz otvor u platnenom zidu, stigli su do spoljnog zida sale i uputili se ka osvetljenom znaku koji je obeležavao prinudni izlaz na stepenište.

Langdon se iznenada priseti koliko je brzo Vinston odlučio da im pomogne. „Ako se Edmondova objava može pokrenuti šifrom“, rekao je Vinston, „onda je moramo pronaći i smesta je upotrebiti. Moja originalna uputstva nalagala su da na svaki mogući način pomognem Edmondu da njegovo večerašnje saopštenje prođe bez problema. Očigledno, izneverio sam ga i uradiću sve što mogu da ispravim tu grešku.“

Langdon je taman hteo da mu zahvali, ali je Vinston žurno nastavio da govori i ne uzevši vazduh. Reči su navirale iz Vinstona neljudskom brzinom, kao da je neko pustio audio-knjigu ubrzano.

„Da mogu sam da pristupim Edmondovoj prezentaciji“, rekao je Vinston, „smesta bih to učinio, ali kao što ste čuli – pohranjena je na bezbednom udaljenom serveru. Izgleda da su nam za slanje ovog otkrića u svet potrebni samo njegov specijalni telefon i šifra. Već sam pretražio sve dosad objavljene tekstove ne bih li našao stih od četrdeset sedam slova i, nažalost, broj mogućih odgovora kreće se u stotinama hiljada, ako ne i više, u zavisnosti od toga kako delite strofe. A pošto se Edmondovi interfejsi automatski zaključavaju posle nekoliko neuspešnih pokušaja da se unese šifra, napad sirovom silom[25] ne dolazi u obzir. To nam ostavlja samo jednu mogućnost: moramo pronaći šifru na drugi način. Slažem se s gospođicom Vidal da morate hitno omogućiti sebi pristup u Edmondovu kuću u Barseloni. Čini se logičnim da, ako je imao omiljeni stih, ima i *knjigu* u kojoj je ta pesma, a možda je čak na neki način obeležio svoj omiljeni stih. Stoga, po mojim proračunima, verovatnoća je vrlo velika da bi Edmond želeo da odete u Barselonu, pronađete njegovu šifru i upotrebite je da njegovo saopštenje pustite u etar kako je i planirano. Uz to, upravo sam utvrdio da je poziv sa zahtevom da admiral Avila u poslednji čas bude dodat na spisak gostiju zaista upućen iz Kraljevske palate u Madridu, kao što je gospođica Vidal rekla. Iz tog razloga, odlučio sam da ne možemo verovati agentima Kraljevske garde i osmisliću način da ih uputim na pogrešan trag i tako vama omogućim da pobegnete.“

Neverovatno, činilo se da je Vinston pronašao način da uradi upravo to.

[25] *Brute-force attack* (engl.) – u kriptografiji, podrazumeva isprobavanje svih mogućih kombinacija šifre dok se ne pronađe prava. (Prim. prev.)

Langdon i Ambra stigoše do izlaza za slučaj opasnosti, gde Langdon tiho otvori vrata, propusti Ambru i zatvori ih za sobom.

Dobro' , reče Vinstonov glas ponovo se matprijaliaujući u Landonovoj glavi. „Sad ste na stepeništu.“

„A agenti garde?“, upita Langdon.

„Daleko su“, odgovori Vinston. „Upravo razgovaram s njima telefonom. Predstavio sam se kao službenik muzejskog obezbeđenja i pogrešno ih uputio ka galeriji na daljem kraju zgrade.“

Neverovatno, pomisli Langdon uverljivo klimnuvši glavom Ambri. „Sve je dobro.“

„Spustite se stepenicama u prizemlje“, reče Vinston, „i izađite iz muzeja. Takođe, molim vas da imate na umu – kad izađete iz zgrade, vaše muzejske slušalice više neće biti povezane sa mnom.“

Dođavola. Langdonu to nije palo na pamet. „Vinstone“, rekao je žurno, „da li znaš da je Edmond prošle nedelje podelio svoje otkriće s nekim religijskim vođama?“

„To mi deluje malo verovatno“, odvrati Vinston, „iako se iz njegovog večerašnjeg uvoda moglo naslutiti da njegov rad ima duboke religijske implikacije te je možda želeo da razmotri svoja saznanja s autoritetima na tom polju?“

„Mislim da jeste, da. Jedan od njih bio je biskup Valdespino iz Madrida.“

„Zanimljivo. Vidim nebrojeno mnogo referenci na internetu koje navode da je on blizak savetnik španskog kralja.“

„Da, i još nešto“, reče Langdon. „Jesi li znao da je Edmond primio preteću glasovnu poruku od Valdespina posle njihovog sastanka?“

„Nisam. Sigurno je stigla na njegov privatni telefon.“

„Edmond mi ju je pustio. Valdespino je insistirao da Edmond otkaže svoju prezentaciju i još ga upozoravao da klerici s kojima je Edmond razgovarao razmatraju izdavanje preventivnog saopštenja u kom će ga na neki način diskreditovati pre nego što istupi u javnost.“ Langdon uspori na stepenicama, puštajući Ambru da isprednjači. Spustio je glas. „Jesi li pronašao ikakvu vezu između Valdespina i admirala Avile?“

Vinston zaćuta na nekoliko sekundi. „Nisam našao direktnu vezu, ali to ne znači da veza ne postoji. To znači samo da nije dokumentovana.“

Približavali su se prizemlju.

„Profesore, ako dozvoljavate…“, reče Vinston. „Nakon svega što se večeras zbilo, logika kaže da su izvesne vrlo moćne sile odlučne u nameri da zakopaju Edmondovo otkriće. Imajući u vidu da je u svojoj prezentaciji imenovao *vas* kao

osobu čija ga je pronicljivost nadahnula na ovo prelomno otkriće, Edmondovi neprijatelji možda vas smatraju opasnošću za koju se još nisu pobrinuli.“

Langdon nije stigao da razmišlja o toj mogućnosti i oseti opasnost tek tada, dok se približavao prizemlju. Ambra je već bila dole, povlačila je teške metalne vratnice.

„Kad izađete“, reče Vinston, „naći ćete se u uličici. Krenite nalevo oko zgrade i produžite prema reci. Odatle ću vam obezbediti prevoz do lokacije o kojoj smo razgovarali.“

BIO-EC346, pomisli Langdon, pošto je prethodno zahtevao da ih Vinston odvede tamo. *Mesto na kom je trebalo da se Edmond i ja sastanemo posle događaja.* Langdon je konačno dešifrovao kod, shvativši da BIO-EC346 uopšte nije neki tajni naučni klub. Bila je reč o nečemu daleko prizemnijem. Ipak, nadao se da će to biti ključ za njihovo bekstvo iz Bilbaa.

Ako uspemo da stignemo donde neprimećeni… pomislio je, znajući da će uskoro na svim putevima biti postavljene blokade. *Moramo se kretati vrlo brzo.*

Kad Langdon i Ambra iskoračiše na hladan noćni vazduh, Langdon iznenađeno shvati da na zemlji vidi razbacane kuglice koje su ličile na perle brojanice. Nije imao vremena da se zapita zašto su tu. Vinston je još uvek govorio.

„Kad stignete do reke“, zapovedao je njegov glas, „idite do staze ispod mosta La Salve i čekajte dok…“

Iz Langdonovih slušalica najednom se začu jeka zaglušujuće statike.

„Vinstone!“, uzviknu Langdon. „Da čekamo dok – *šta?“*

Ali Vinstona više nije bilo, a metalna vrata upravo su se s treskom zatvorila za njima.

POGLAVLJE 29

Kilometrima daleko, na južnom obodu Bilbaa, jedna Uberova limuzina jurila je auto-putem AP-68 prema Madridu. Na zadnjem sedištu admiral Avila je skinuo sa sebe beli koporan i mornaričku šapku, uživajući u osećaju slobode dok je sedeo zavaljen i razmišljao o tome kako je jednostavno umakao.

Baš kao što je regent i obećao.

Skoro odmah nakon što je ušao u Uberov automobil, Avila je izvukao pištolj i prislonio ga uz glavu prestravljenog vozača. Na Avilinu komandu vozač je izbacio svoj pametni telefon kroz prozor, na taj način efikasno presekavši jedinu vezu vozila sa sedištem firme.

Onda je Avila pregledao čovekov novčanik, zapamtio njegovu kućnu adresu i imena njegove žene i dece. *Radi kako ti kažem,* rekao mu je Avila, *ili će tvoja porodica nastradati.* Čovekovi zglavci na šakama pobeleše na volanu i Avila je znao da od tog trena, za ovu noć, ima vozača samo za sebe.

Sad sam nevidljiv, pomisli Avila dok su policijski automobili uključenih sirena jurili pored njih u suprotnom smeru.

Dok je automobil velikom brzinom grabio ka jugu, Avila se udobno smesti za dugu vožnju, uživajući u poslednjim trenucima adrenalinskog uzbuđenja. *Dobro sam poslužio čitavoj stvari,* pomisli. Pogleda tetovažu na svom dlanu, shvatajući da mu je zaštita koju mu je pružala bila tek izlišna predostrožnost. *Bar za sada.*

Budući sasvim siguran da će prestravljeni Uberov vozač slušati njegove naloge, Avila spusti pištolj. Dok je automobil jurio prema Madridu, on ponovo pogleda one dve nalepnice na vetrobranskom staklu.

Da li je moguće?, čudio se Avila.

Prva nalepnica bila je očekivana – Uberov logo. Druga je, međutim, mogla biti samo znak s neba.

Papski krst. Simbol se ovih dana mogao videti posvuda – katolici širom Evrope pokazivali su solidarnost s novim papom, veličajući njegovu sveobuhvatnu liberalizaciju i modernizaciju crkve.

Ironično, ali to što je Avila shvatio da je vozač posvećen liberalnom papi, učinilo je izvlačenje pištolja skoro prijatnim iskustvom. Avila je bio zaprepašćen koliko su lenje mase obožavale novog poglavara, koji je dozvolio sledbenicima Hrista da biraju sa švedskog stola Božjih zakona i sami odlučuju koja pravila se na njih odnose a koja ne. U Vatikanu, skoro preko noći, pitanja kontrole rađanja,

istopolnih brakova, ženskih svešteника i ostalih liberalnih ciljeva – sva su otvorena za raspravu. Dve hiljade godina tradicije kao da je nestalo u treptaju oka.

Na sreću, još ima onih koji se bore za staro.

Avila ponovo ču kako mu u glavi sviraju odlomci himne *Oriamendi.*

I ja sam ponosan što mogu da im služim.

POGLAVLJE 30

Najstarija i najelitnija bezbednosna jedinica Španije – Kraljevska garda – ima tradiciju od koje zastaje dah i koja datira još od srednjovekovnog doba. Agenti garde smatraju da su se, stupajući na dužnost, obavezali Bogu da će obezbeđivati sigurnost kraljevske porodice, štititi kraljevsku imovinu i braniti kraljevsku čast.

Komandant Dijego Garza – vođa blizu dve hiljade gardijskih trupa – bio je onizak, krhak šezdesetogodišnjak tamnog tena, sitnih očiju i retke crne kose koju je zalizivao unazad preko pegama prošarane lobanje. Mišje crte lica i sićušno telo činili su Garzu gotovo nevidljivim u masi, što je pomagalo da se prikrije ogromni uticaj koji je imao unutar zidova palate.

Garza je još davno naučio da prava moć ne leži u fizičkoj snazi nego u političkoj prednosti. Položaj komandanta trupa Kraljevske garde u svakom pogledu doneo mu je moć, ali ga je tek vizionarska politička veština kojom se odlikovao ustoličila kao čoveka na kog se dvor oslanjao da izvrši široku lepezu zadataka, kako lične tako i profesionalne prirode.

Pouzdani čuvar tajni, Garza nijednom nije izneverio ukazano mu poverenje. Njegova reputacija posvećene diskrecije, uz gotovo nadrealnu sposobnost da reši delikatne probleme, učinila ga je nezamenjivim u očima kralja. Ipak, dok je ostareli španski suveren sada proživljavao poslednje dane u Palati de la Zarzuela, Garza i ostali dvorjani suočavali su se s neizvesnom budućnošću.

Kralj je duže od četiri decenije vladao nestabilnom državom, u kojoj je parlamentarna monarhija uspostavljena nakon trideset pet godina krvave diktature izrazito konzervativnog generala Fransiska Franka. Od Frankove smrti 1975. godine, kralj je nastojao da blisko sarađuje s vladom ne bi li učvrstio španski demokratski proces, polako vraćajući zemlju ka levoj orijentaciji.

Za mlađe generacije ove promene tekle su presporo. Za ostarele tradicionaliste promene su bile bogohulne.

Mnogi pripadnici španskog establišmenta još uvek su žestoko branili Frankovu konzervativnu doktrinu, pogotovo njegovo viđenje katoličanstva kao „državne religije“ i moralnog stuba nacije. Sve veći broj mladih se, međutim, oštro protivio ovakvom stavu – bestidno optužujući licemerje organizovane religije i zalažući se za dublje razdvajanje crkve i države.

Pošto je sada sredovečni princ bio spreman da se popne na tron, niko nije bio siguran na koju će stranu on naginjati kao novi kralj. Decenijama je princ Hulijan časno obavljao ulogu izvršioca manje važnih ceremonijalnih dužnosti, prepuštajući ocu politička pitanja i nikad ne odajući kakva su njegova lična ubeđenja. Iako su poznavaoci prilika većinom pretpostavljali da će biti daleko liberalniji od svog oca, zaista nije bilo načina da neko to sa sigurnošću zna.

Večeras će, međutim, svi velovi pasti.

U svetlu potresnih događaja iz Bilbaa i kraljeve nemogućnosti da se obrati javnosti zbog zdravstvenog stanja, princ neće imati izbora do da iznese sopstveno mišljenje o večerašnjim uznemirujućim događajima.

Nekoliko visokih vladinih službenika, uključujući i predsednika zemlje, već su osudili ubistvo, mudro izbegavajući dalje komentare dok se ne oglasi neko u ime Kraljevske palate – prebacujući tako princu Hulijanu „vruć krompir“ u šake. Garza nije bio iznenađen; umešanost buduće kraljice, Ambre Vidal, pretvorila je ovo u političku bombu od koje su se svi sklanjali.

Princ Hulijan će večeras biti stavljen na probu, razmišljao je Garza žureći velikim stepeništem ka kraljevskim apartmanima u palati. *Prebace mu neko da ga vodi, a pošto njegov otac za to nije sposoban – taj vodič ću morati da budem ja.*

Garza je krupnim koracima prešao hodnik rezidencije i konačno stigao do prinčevih vrata. Duboko je udahnuo i pokucao.

Čudno, pomislio je kad niko nije odgovorio. *Znam da je unutra.* Prema izveštaju agenta Fonseke iz Bilbaa, princ Hulijan je maločas telefonirao iz svog apartmana u nastojanju da dobije Ambru Vidal i proveri da li je dobro – što je, hvala nebesima, i bilo tako.

Garza ponovo kucnu, osećajući sve veću zabrinutost kad ponovo ne dobi odgovor.

Užurbano otključa vrata. „Don Hulijane?“ zovnu dok je ulazio u sobu.

U apartmanu je vladao potpun mrak, izuzev treperavog svetla s televizijskog ekrana u dnevnoj sobi. „Ima li koga?“

Garza jurnu unutra i pronađe princa Hulijana kako stoji sam u tami – nepokretna silueta pored prozorske niše. I dalje je bio besprekorno odeven u po meri šiveno odelo koje je nosio na sastancima te večeri – nije još ni kravatu otpustio.

Posmatrajući ga u tišini, Garza oseti uznemirenost zbog princevog stanja nalik transu. *Izgleda da ga je ova kriza potpuno prenerazila.*

Garza pročisti grlo, dajući princu do znanja da je tu.

Princ je konačno progovorio, ali nije se okrenuo od prozora. „Kad sam pozvao Ambru“, rekao je, „odbila je da razgovara sa mnom.“ Hulijanov glas zvučao je više zbunjeno nego povređeno.

Garza nije bio siguran šta da odgovori. Nakon svega što se te večeri dogodilo, činilo se neverovatnim da su Hulijanove misli zaokupljene njegovim odnosom s Ambrom – veridbom koja je od samog loše zamišljenog početka delovala nekako ishitreno.

„Pretpostavljam da je gospođica Vidal još potresena“, Garza tiho ponudi objašnjenje. „Agent Fonseka će je dovesti k vama kasnije večeras. Možete tad razgovarati. Dopustite mi da dodam koliko mi je laknulo kad sam saznao da je s njom sve u redu.“

Princ Hulijan odsutno klimnu glavom.

„Ubicu prate“, reče Garza pokušavajući da promeni temu. „Fonseka me uverava da će brzo imati teroristu u pritvoru.“ Namerno je upotrebio reč „terorista“ u nadi da će prenuti princa iz omamljenosti.

Ali princ samo ponovo beživotno klimnu glavom.

„Predsednik je osudio atentat“, nastavi Garza, „ali se vlada nada da će uslediti *vaš* komentar… uzveši u obzir Ambrinu umešanost u događaj.“ Garza napravi pauzu. „Svestan sam da je situacija neprijatna, budući da ste vereni, a predložio bih vam da prosto kažete da je jedna od stvari koje najviše cenite kod svoje verenice njena nezavisnost i da ujedno pozdravljale to što je – iako ne deli političke stavove Edmonda Kirša – do kraja ispunila obaveze koje ima kao direktorka muzeja. Rado ću vam napisati neki tekst ako želite? Trebalo bi da pripremimo izjavu na vreme za jutarnji ciklus vesti.“

Hulijanov pogled se ni na tren ne odvoji od prozora. „Želim da čujem mišljenje biskupa Valdespina o svakoj izjavi koju ćemo sastaviti.“

Garza stisnu vilicu i proguta svoje neslaganje. Postfrankovska Španija bila je *estado aconfesional,* što znači da više nije imala državnu religiju te da crkva ne bi trebalo da ima bilo kakvog uticaja na državnu politiku. Valdespinovo blisko prijateljstvo s kraljem, međutim, oduvek je biskupu davalo neobično velik uticaj na svakodnevne poslove dvora. Naždost, Valdespinova tvrda politika i religiozni fanatizam ostavljali su malo prostora za diplomatiju i takt koji su bili neophodni za rešavanje noćašnje krize.

Trebaju nam suptilnost i prefinjenost – ne dogma i vatromet!

Garza je već odavno naučio da Valdespinova pobožna spoljašnjost krije vrlo jednostavnu istinu: biskup je uvek služio sopstvenim potrebama pre onih Božjih. Donedavno, bilo je to nešto preko čega je Garza mogao da pređe, ali sada dok je

na dvoru trajala smena vlasti – prizor biskupa koji se gura uz Hulijana bio je povod za ozbiljnu brigu.

Valdespino je i ovako previše blizu princu.

Garza je znao da je Hulijan biskupa oduvek smatrao „porodicom“ – pre za nekog rođaka kome veruje nego za religijski autoritet. Kao najprisniji kraljev prijatelj, Valdespino je bio zadužen za nadgledanje moralnog razvoja mladog Hulijana i on je to činio posvećeno i prilježno – temeljno proveravajući sve Hulijanove tutore, upoznajući ga s verskim doktrinama i čak ga savetujući u pitanjima srca. Sada, nakon mnogo godina, iako se Hulijan i Valdespino nisu u svemu potpuno slagali, njihova veza i dalje je bila čvrsta poput rodbinske.

„Don Hulijane“, reče Garza smireno, „čvrsto verujem da je večerašnja situacija nešto što vi i ja treba sami da rešimo.“

„Zaista?“, začu se neki muški glas iz tmine iza njegovih leđa.

Garza se okrete oko sebe, zapanjen što vidi duha pod ogrtačem kako sedi u senci.

Valdespino.

„Moram reći, komandante“, siktao je Valdespino, „da sam mislio da ćete *vi* prvi od svih ljudi shvatiti koliko sam večeras potreban.“

„Ovo je stvar *politike“,* nepokolebljivo izjavi Garza, „a ne crkve.“

Valdespino podrugljivo frknu. „Činjenica da možete da izjavite tako neš to govori mi da sam ozbiljno precenio vašu političku pronicljivost. Ako vas zanima moje mišljenje, postoji samo jedan pravi odgovor na ovu krizu. Moramo smesta uveriti naciju da je princ Hulijan duboko religiozan čovek te da je budući kralj Španije posvećeni katolik.“

„Slažem se… i pomenućemo Don Hulijanovu veru u svakoj izjavi koju bude davao.“

„A kad princ Hulijan izađe pred novinare, biće mu potrebno da stojim uz njega, s rukom na njegovom ramenu – kao snažan simbol jačine njegov e veze s crkvom. Sama ta slika više će doprineti umirenju nacije od svih reči koje vi možete napisati.“

Garza se nakostreši.

„Svet je večeras uživo gledao brutalno smaknuće na španskom tlu“, završi Valdespino. „U doba nasilja, ništa ne može da uteši tako kao ruka Božja.“

POGLAVLJE 31

Sečenjijev Lančani most – jedan od osam mostova u Budimpešti – sa svojih preko trista metara premošćuje Dunav. Simbol veze između Istoka i Zapada, most se smatra jednim od najlepših na svetu.

Šta ja to radim?, pitao se rabin Keveš vireći preko ograde u zamućenu crnu vodu pod sobom. *Biskup mi je savetovao da ostanem kod kuće.*

Keveš je znao da nije trebalo da izlazi, pa ipak, kad god bi osetio nemir, nešto ga je uvek privlačilo ovom mostu godinama je noću šetao ovuda i razmišljao, diveći se vanvremenskom prizoru. Na istoku, u Pešti, osvetljena fasada palate Grešam ponosno je stajala naspram zvonika bazilike Svetog Ištvana. Na zapadu, u Budimu, visoko povrh Dvorskog brda uzdizalo se utvrđenje Budimski dvorac. A prema severu, duž obale Dunava, protezali su se elegantni šiljci zgrade Parlamenta, najvećeg zdanja u celoj Mađarskoj.

Keveš je znao da nije prizor bio ono što ga je privlačilo Lančanom mostu. U pitanju je bilo nešto sasvim drugo. *Katanci.*

Po čitavoj ogradi mosta i nosećim kablovima visilo je na stotine katanaca – svaki je nosio različite inicijale i zauvek bio zaključan za most.

Po tradiciji, dvoje zaljubljenih dođu na most, urezu svoje inicijale u katanac, zaključaju ga za most i potom bace ključ u duboku vodu gde on ostaje izgubljen zauvek – i predstavlja simbol njihove neraskidive povezanosti.

Najjednostavnije obećanje, pomisli Keveš dodirnuvši jedan od visećih katanaca. *Moja duša je povezana s tvojom, zauvek.*

Kad god je Kevešu trebalo podsećanje da na svetu postoji bezgranična ljubav, došao bi da vidi ove katance. Ovo je bila jedna od takvih noći. Dok je zurio u uskomešanu vodu, osećao se kao da je za njega svet počeo da se kreće prebrzo. *Možda ja ovde više i ne pripadam.*

Ono što su nekad bili spokojni trenuci rasuđivanja – nekoliko minuta samoće u autobusu, šetnja do posla, čekanje na sastanak – postalo je nepodnošljivo; ljudi su impulsivno grabili svoje telefone, slušalice, igrice, nesposobni da se odupru zavisničkoj privlačnosti tehnologije. Čuda prošlosti su bledela, potpuno izbrisana neutaživom glađu za svime što je novo.

Dok je sada zurio u vodu, Jehuda Keveš oseti neopisiv umor. Pogled mu se zamuti i on ugleda jezive, amorfne oblike kako se kreću ispod površine vode. Reka

se odjednom pretvori u uzburkani gulaš nekakvih stvorenja koja oživljavaju u dubinama.

„A víz él“, začu se glas odnekud iza njega. „Voda je živa.“

Rabin se okrenu i ugleda malog dečaka kovrdžave kose i vedrih očiju. Dečak podseti Jehudu na njega samog iz mladih dana.

„Molim?“, zapita rabin.

Dečak otvori usta da nešto kaže, ali umesto reči iz grla mu izađe elektronsko zujanje, a zaslepljujuća bela svetlost blesnu iz njegovih očiju. Rabin Keveš se probudi dahćući i uspravi se u stolici.

„Oy gevalt!“[26]

Telefon na njegovom stolu je glasno zvonio i stari rabin se osvrtao gledajući uspaničeno po čitavoj *háziko.* Na sreću, bio je potpuno sam. Osetio je kako mu srce lupa u grudima.

Kakav čudan san, pomisli pokušavajući da povrati dah.

Telefon je uporno zvonio i Keveš je znao da u ovo doba to može biti samo biskup Valdespino, koji ga zove da mu prenese najnovije vesti u vezi sa odlaskom u Madrid.

„Biskupe Valdespino“, javi se rabin, još uvek pomalo dezorijentisan. „Kakve su vesti?“

„Rabin Jehuda Keveš?“, upita nepoznati glas. „Ne poznajete me i ne želim đa vas plašim, ali morate me veoma pažljivo saslušati.“ Keveš se odjednom sasvim razbudi.

Glas je bio ženski, ali je zvučao nekako zamaskirano i iskrivljeno. Žena je govorila užurbanim engleskim, sa španskim akcentom. „Koristim glasovni filter zbog privatnosti. Izvinjavam se zbog toga, za nekoliko trenutaka biće vam jasno zašto.“

„Ko je to?!“, upita Keveš.

„Ja sam nadzirač – neko ko ne voli one koji žele da sakriju istinu od javnosti.“

„Ne shvatam…“

„Rabine Keveš, znam da ste pre tri dana bili na tajnom sastanku sa Edmondom Kiršom, biskupom Valdespinom i alamom Sajedom el Fadlom u manastiru Monserat.“

Kako ona ovo zna?!

„Znam i da vam je Edmond Kirš izneo opsežne podatke o svom nedavnom naučnom otkriću… i da ste sada uključeni u zaveru da se ono sakrije.“

„Šta?!“

[26] Blagi bože! (Prim. prev.)

„Ako me ne budete veoma pažljivo slušali, predviđam vam da ćete do jutra biti mrtvi – ukloniće vas duga ruka biskupa Valdespina.“ Sagovornica zaćuta. „Baš kao i Edmonda Kirša i vašeg prijatelja Sajeda el Fadla.“

POGLAVLJE 32

Most La Salve na reci Nervion u Bilbau toliko je blizu muzeja Gugenhajm da ove dve građevine često izgledaju kao spojene. Prepoznatljiv po svom jedinstvenom centralnom osloncu – visokoj, jarkocrvenoj konstrukciji u obliku ogromnog slova *H* – most nosi naziv „La Salve“ po narodnim pričama o mornarima koji su se ovom rekom vraćali s mora i tu izgovarali molitve zahvalnosti za bezbedan povratak kući.

Nakon što su kroz stražnji izlaz napustili zgradu, Langdon i Ambra brzo su prešli kratku razdaljinu između muzeja i rečne obale i sad su čekali, kao što je Vinston naložio, na trotoaru u senci ispod mosta. *Šta čekamo?* Langdon je bio nesiguran.

Dok su stajali u tami, mogao je da vidi kako Ambrino vitko telo drhti ispod svilenkaste večernje toalete. Skinuo je svoj frak i ogrnuo je, zagladivši tkaninu koja joj je padala preko ruku.

Ona se iznenada okrete prema njemu.

Langdon se na trenutak uplaši da je prešao granicu, ali Ambrin izraz nije bio izraz nezadovoljstva, već pre zahvalnosti.

„Hvala vam“, prošaputala je, zagledana odozdo u njega. „Hvala vam što ste mi pomogli.“

Gledajući ga pravo u oči, Ambra Vidal ispruži ruke, obuhvati Langdonove šake svojima i steže ih kao da pokušava da upije svu toplotu i utehu koju joj je u tom trenutku mogao ponuditi.

A onda se, jednako naglo, povuče. „Oprostite“, prošaputa. *„Conducta impropria*[27]*,* što bi rekla moja majka.“

Langdon joj se široko osmehnu. „Olakšavajuće okolnosti, što bi rekla *moja* majka.“

Uspela je da se nasmeši, ali taj osmejak brzo nestade. „Osećam se užasno“, rekla je, odvraćajući pogled. „Ovo što se večeras dogodilo Edmondu…“

„Jezivo je… stravično“, reče Langdon, svestan da je i sam još uvek previše potresen da bi izrazio šta oseća.

Ambra je zurila u vodu. „Kad samo pomislim da je moj verenik, Don Hulijan, umešan…“

[27] Nedolično ponašanje. (Prim. prev.)

Langdon je u njenom glasu mogao da čuje da se oseća izdanom i nije bio siguran kako da joj odgovori. „Svestan sam da tako izgleda“, rekao je, oprezno gazeći po nestabilnom tlu, „ali to ne znamo zasigurno. Moguće je da princ Hulijan nije znao za večerašnji atentat. Ubica je možda radio samostalno ili za nekog drugog a ne za princa. Ne deluje mnogo smisleno da budući kralj Španije organizuje javno smaknuće jednog civila – pogotovo ne tako da tragovi vode pravo do njega.“

„Tragovi postoje samo zato što je *Vinston* shvatio da je Avila taj koji je u poslednji čas dodat na spisak gostiju. Možda je Hulijan mislio da niko nikad neće saznati ko je povukao obarač.“

Langdon je morao da prizna da ima pravo.

„Nisam smela da razgovaram s Hulijanom o Edmondovoj prezentaciji“, reče Ambra ponovo se okrećući ka njemu. „Insistirao je da ne učestvujem, a ja sam se toliko trudila da ga uverim da će moje učešće biti minimalno, da je to samo obična video-projekcija. Mislim da sam čak rekla Hulijanu da će Edmond objaviti svoje otkriće s pametnog telefona.“ Napravila je pauzu. „Što znači da će, ako vide da smo uzeli Edmondov telefon, shvatiti da se otkriće *još uvek* može objaviti. A ja zaista ne znam koliko će se Hulijan duboko mešati u sve ovo.“

Langdon je jedan dug trenutak proučavao prelepu ženu. „Nemate nimalo poverenja u svog verenika, zar ne?“

Ambra duboko udahnu. „Istina je da ga ne poznajem onoliko dobro koliko biste mogli pretpostaviti.“

„Zašto ste onda pristali da se udate za njega?“

„Vrlo je jednostavno, Hulijan me je doveo u poziciju u kojoj nisam imala drugog izbora.“

Pre nego što je Langdon stigao da odgovori, potmula tutnjava poče da potresa beton pod njihovim nogama odjekujući pod mostom kao kroz pećinu. Zvuk je bio sve glasniji. Činilo se da dopire s reke, s njihove desne strane.

Langdon se okrete i ugleda nekakvo tamno obličje koje je jurilo prema njima – brodić koji se približavao bez svetala. Prilazeći visokom betonskom nasipu brodić uspori i poče da klizi po vodi, savršeno poravnat s obalom na kojoj su se nalazili.

Langdon se zagledao u vozilo i odmahnuo glavom. Do tog trenutka nije bio siguran koliko poverenja treba da polaže u Edmondovog kompjuterizovanog vodiča, ali videvši kako se žuti rečni taksi približava obali, shvatio je da je Vinston najbolji saveznik kog bi mogli imati.

Raščupani kapetan mahnu im da se popnu na brodić. „Vaš prijatelj Britanac, on me pozvao“, reče čovek. „On kaže vrlo važan klijent platiti trostruko za… kako ono kažete… *velocidad y discreción?* Ja to uradio – vidite? Nema svetla!“

„Da, hvala vam“, odgovori Langdon. *Mudra odluka, Vinstone. Brzina i diskrecija.*

Kapetan ispruži ruku i pomože Ambri da se ukrca, a dok se ona spuštala u malu natkrivenu kabinu da se ugreje, on se široko otvorenih očiju nasmeši Langdonu. „To je moj VIP? Senjorita Ambra Vidal?“

„Velocidad y discreción , podseti ga Langdon.

„¡Si, si! U redu!“ Čovek žurno zauze mesto za kormilom i pokrenu motore. Nekoliko trenutaka kasnije brodić je klizio ka zapadu kroz pomrčinu iznad reke Nervion.

S krme Langdon je mogao da vidi ogromnu Gugenhajmovu crnu udovicu, jezivo osvetljenu rotacionim svetlima policijskih automobila. Iznad njih novinarski helikopter iscrtavao je na nebu liniju koja je vodila ka muzeju.

Prvi od mnogih, pretpostavljao je Langdon.

Zatim izvadi Edmondovu šifrovanu poruku iz džepa na pantalonama. *BIO-EC346.* Edmond mu je rekao da je da taksisti, mada verovatno nije mogao ni da zamisli da će vozilo biti rečni taksi.

„Naš prijatelj Britanac…“, vikao je Langdon vozaču nadjačavajući buku motora. „Pretpostavljam da vam je rekao kuda idemo?“

„Da, da! Upozorio sam ga da mogu da vas odvezem *skoro* do tamo, ali je rekao nema problema, hodate tristo metara, ne?“

„To je u redu. A koliko je to daleko odavde?“

Čovek pokaza na auto-put koji se protezao duž reke, s njihove desne strane. „Znak kaže sedam kilometara, ali brodićem malo više.“ Langdon pogleda ka osvetljenom znaku na auto-putu.

AEROPUERTO BILBAO (BIO) ✈ 7 KM

U mislima on ponovo začu Edmondov glas i tužno se osmehnu. *Reč je o bolno jednostavnoj šifri, Roberte.* Edmond je bio u pravu, a kad ju je Langdon konačno razbio ranije te večeri, osetio je stid što mu je bilo potrebno toliko dugo.

BIO je zaista bila šifra – iako ne teža za dešifrovanje od sličnih šifri kakve postoje svuda u svetu: BOS, LAX, JFK[28].

[28] Skraćenice koje označavaju nazive: međunarodnog aerodroma Logan u Bostonu, međunarodnog aerodroma u Los Anđelesu i aerodroma Džon F. Kenedi u Njujorku. (Prim. prev.)

BIO je šifra lokalnog aerodroma.

Ostatak Edmondove šifre lako se uklopio tamo gde treba. EC346.

Langdon nikad nije video Edmondov privatni avion, ali je znao da postoji pa nije ni sumnjao da će registarska oznaka na repu Špančevog aviona počinjati slovom *E,* međunarodnom oznakom za Španiju.

EC346 je privatni avion.

Očigledno, ako bi ga taksista dovezao na aerodrom u Bilbau, Langdon bi mogao da pokaže Edmondovu vizitku obezbeđenju i ono bi ga odvelo direktno do Edmondovog privatnog aviona.

Nadam se da je Vinston uspeo da stupi u kontakt s pilotima i upozori ih da stižemo, pomislio je Langdon, osvrćući se ka muzeju koji se velikom brzinom smanjivao iza njih.

Langdon razmisli da li da siđe u kabinu i pridruži se Ambri, ali mu je svež vazduh prijao pa je odlučio da je nekoliko minuta ostavi samu da se pribere.

I meni bi dobro došao trenutak, pomislio je krećući prema pramcu.

Na pramčanom delu brodića, dok mu je vetar mrsio kosu, Langdon razveza leptir-mašnu i stavi je u džep. Potom raskopča gornje dugme na svom okovratniku i udahnu najdublje što je mogao, puštajući da mu noćni vazduh ispuni pluća.

Edmonde, pomislio je. *Šta si to učinio?*

POGLAVLJE 33

Komandant Dijego Garza je kipteo od gneva dok je koračao po zamračenom apartmanu princa Hulijana i slušao biskupovo nadobudno predavanje.

Trpaš se gde ti nije mesto, želeo je Garza da vikne na Valdespina. *Ovo se tebe ne tiče!*

Biskup Valdespino ponovo se samovoljno mešao u politiku dvora. Stvorivši se kao avet u mraku Hulijanovog apartmana u punoj svešteničkoj odori, Valdespino je ostrašćeno pridikovao Hulijanu o važnosti španske tradicije, posvećenoj religioznosti starih kraljeva i kraljica i utešnom uticaju crkve u teškim vremenima.

Sad nije vreme za to, Garza je kipteo od besa.

Večerašnja predstava za javnost princa Hulijana morala je biti izvedena s mnogo takta i Garzi je sada ponajmanje trebalo Valdespinovo nametljivo propovedanje kojim je princu odvraćao pažnju.

Zvonjava Garzinog telefona u pravi čas prekide biskupov monolog.

„Si, *dime",* glasno odgovori Garza postavivši se između princa i biskupa. *„¿Qué tal va?"*[29]

„Gospodine, ovde agent Fonseka, iz Bilbaa", reče pozivalac na brzom španskom. „Bojim se da nismo uspeli da uhvatimo napadača. Taksi-kompanija za koju smo mislili da ga može pronaći izgubila je kontakt. Napadač je, izgleda, predvideo naše postupke."

Garza proguta gnev i smireno izdahnu, svojski se trudeći da mu glas ne odaje trenutno stanje uma. „Razumem", odgovori hladno. „U ovom trenutku vaša jedina briga je gospođica Vidal. Princ čeka da je vidi i ja sam ga uverio da ćete je uskoro dovesti."

Usledila je duga tišina na vezi. Preduga.

„Komandante", progovori Fonseka bojažljivo. „Žao mi je, gospodine, ali i s tog fronta stižu loše vesti. Izgleda da su gospođica Vidal i američki profesor napustili zgradu", zastao je, „bez nas."

Garza umalo ispusti telefon. „Možeš li to da… ponoviš?"

„Da, gospodine. Gospođica Vidal i Robert Langdon su pobegli iz zgrade. Gospođica Vidal je namerno odbacila svoj telefon kako ne bismo mogli da je pratimo. Nemamo pojma kud su se uputili."

[29] Da, kaži. Šta se događa? (Prim. prev.)

Garza shvati da mu se donja vilica nekontrolisano opustila i da princ izrazito zabrinut zuri u njega. Valdespino se, izvijenih obrva i očigledno zainteresovan, naginjao prema njemu da bolje čuje.

„Ah – pa to su odlične vesti!“, iznenada zabrza Garza, ubedljivo klimajući glavom. „Dobro obavljen posao. Videćemo se ovde kasnije večeras. Hajde samo da potvrdimo transportni protokol i mere obezbeđenja. Sačekaj trenutak, molim te.“

Garza prekri mikrofon i osmehnu se princu. „Sve je u redu. Izaći ću u 5usednu sobu da dogovorim neke detalje i da biste vi, gospodo, imali malo privatnosti.“

Garza je nerado ostavljao princa nasamo s Valdespinom, ali ovo nije bio razgovor koji je mogao da vodi u njihovom prisustvu, pa je otišao do jedne od gostinskih soba, ušao i zatvorio vrata za sobom.

„¿Qué diablos ha pasado?“, prosiktao je u telefon. *Šta se, dođavola, dogodilo?*

Fonseka mu saopšti priču koja je zvučala krajnje neverovatno.

„Svetla su se isključila?“, čudio se Garza. *„Kompjuter* se predstavio kao radnik obezbeđenja i dao ti pogrešne smernice? I šta sad očekuješ da uradim?“

„Shvatam da vam je teško da to zamislite, gospodine, ali tačno to se dogodilo. Pokušavamo da shvatimo zašto se kompjuter odjednom predomislio.“

„Predomislio?! Pa to je prokleti kompjuter!“

„Hoću da kažem da je kompjuter isprva bio od pomoći – identifikovao je ubicu, pokušao da spreči ubistvo i otkrio da je automobil za bekstvo Uberovo vozilo. A onda, sasvim iznenada, kao da je počeo da radi *protiv* nas. Možemo samo da pretpostavimo da mu je Robert Langdon nešto rekao jer se posle tog razgovora sve promenilo.“

Sad se borim protiv kompjutera? Garza shvati da postaje prestar za ovaj moderan svet. „Sigurno ne moram da ti govorim, agente Fonseka, kakva će ovo biti sramota za princa, i lična i politička, ako se sazna da je njegova verenica pobegla s Amerikancem, a da je prinčevu Kraljevsku gardu izigrao jedan kompjuter.“

„Bolno smo svesni toga.“

„Imate li ikakvu ideju o tome ko ih je mogao nagovoriti da pobegnu? Taj postupak deluje sasvim neopravdano i nesmotreno.“

„Profesor Langdon se oštro usprotivio kad sam mu rekao da će večeras ići s nama u Madrid, jasno mi je stavio do znanja da ne želi da ide.“

I pobegao je s mesta zločina? Garza oseti da se tu još nešto događa, ali nije mogao ni da pretpostavi šta. „Slušaj me pažljivo. Apsolutno je neophodno da

saznate gde je Ambra Vidal i da je dovedete u palatu pre nego što bilo koja od ovih informacija procuri.“

„Razumem, gospodine, ali Dijaz i ja smo jedina dva agenta ovde. Ne možemo sami da pretražujemo Bilbao. Moraćemo obavestiti lokalne vlasti, dobiti pristup saobraćajnim kamerama, podršku iz vazduha, svaki mogući…“

„Ni govora!“, prekide ga Garza. „Ne smemo da se sramotimo. Radi svoj posao. Pronađite ih sami i vratite gospođicu Vidal pod naš nadzor, što je pre moguće.“

„Razumem, gospodine.“

Garza prekide vezu, još uvek u neverici.

Izlazeći iz gostinske sobe, on ugleda bledu mladu ženu kako mu se žurno približava. I ove večeri je imala svoje kompjuteraške naočare s debelim staklima i bež komplet, a u rukama je nervozno stiskala tablet.

Nek mi je Bog u pomoći, pomisli Garza. *Ne sad.*

Monika Martin je bila tek nedavno zaposlena kao dotad najmlađa koordinatorka za odnose s javnošću palate; njeno radno mesto podrazumevalo je odnose s medijima, strategiju odnosa s javnošću i dužnosti direktora komunikacija, što je ona obavljala u naizgled neprekidnom stanju visoke pripravnosti.

Sa samo dvadeset šest godina Martinova je već imala diplomu komu nikologa stečenu na madridskom Univerzitetu Komplutens, završila je dve godine poslediplomskih studija na jednom od najboljih kompjuterskih fakulteta na svetu – Univerzitetu Cinhua u Pekingu – a onda uspela da zauzme vrlo uticajnu poziciju u sektoru odnosa s javnošću „Grupo planeta“, posle čega je usledila i vodeća pozicija u „komunikacijama“ na španskoj televizijskoj mreži „Antena 3“.

Prošle godine, u očajničkom pokušaju da se preko digitalnih medija poveže s mladim generacijama Španaca i uhvati korak sa sve većim utica-jem tvitera, fejsbuka, blogova i internet medija, palata je otpustila iskusnog direktora za odnose s javnošću koji se decenijama starao za štampane i ostale medije i zamenila ga ovom tehnološki i te kako potkovanom milenijalkom.

Martinova sve duguje princu Hulijanu, Garza je to znao.

Zaposlenje ove mlade žene na dvoru bilo je jedan od malobrojnih primera doprinosa princa Hulijana funkcionisanju palate – retke su bile prilike kad je ocu pokazivao da i on ima neku moć. Martinovu su smatrali jednom od najboljih u tom poslu, ali Garzu su njena paranoja i nervoza iscrpljivale do krajnjih granica.

„Teorije zavere'“, reče mu Martinova mašući tabletom. „Rasplamsale su se na sve strane.“

Garza je u neverici gledao koordinatorku. *Izgledam li kao da me to* zanima? Večeras je imao mnogo većih briga od konspirativnih glasina. „Možeš li da mi kažeš zašto se šećkaš kroz prinčevu rezidenciju?“

„U kontrolnoj sobi je vaš GPS maločas signalizirao da ste ovde.“ Ona pokaza na telefon pričvršćen za Garzin kaiš.

Garza sklopi oči i izdahnu, progutavši sopstvenu nervozu. Osim nove koordinatorke u palatu je nedavno uvedeno i novo „odeljenje za elektronsku sigurnost“, koje je Garzinom timu pomagalo pružajući usluge geopozicioniranja, digitalnog nadzora, izrade profila ličnosti i preventivne pretrage baza podataka. Svakoga dana Garzin tim bivao je sve šarolikiji i mlađi.

Kontrolna soba nam sve više liči na računarski centar nekog studentskog doma.

Kako se ispostavilo, novoimplementirana tehnologija korišćena za praćenje agenata garde pratila je i samog Garzu. Onespokojavala ga je pomisao da gomila klinaca u podrumu tačno zna gde se on u svakom trenutku nalazi.

„Došla sam lično do vas“, reče Martinova pružajući mu svoj tablet, „jer sam znala da ćete želeti ovo da vidite.“

Garza uze uređaj od nje i pogleda ekran. Na njemu ugleda fotografiju i biografiju nekog Španca sede brade kog su identifikovalikao napadača iz Bilbaa – admirala kraljevske mornarice Luisa Avilu.

„Kolaju nepovoljne glasine“, kaza Martinova, „a mnoge od njih zasnivaju se na činjenici da je Avila bivši službenik kraljevske porodice.“

„Avila je radio u *mornarici!“* ,gnevno uzvrati Garza.

„Da, ali tehnički gledano – kralj je komandant vojnih snaga…“

„Odmah se zaustavi“, naredi Garza gurajući joj tablet nazad. „Aludiranje na to da je kralj na neki način umešan u teroristički čin besmisleno je preterivanje sumanutih teoretičara zavere i potpuno je nebitno za našu večerašnju situaciju. Hajde da se usredsredimo na pozitivne stvari i vratimo se na posao. Na kraju krajeva, ovaj luđak je mogao da ubije buduću kraljicu, ali je odlučio da umesto nje ubije američkog ateistu. Sve u svemu, i nije tako loše!“

Mlada žena se nije povlačila. „Ima još nešto, gospodine, u vezi s kraljevskom porodicom. Nisam želela da to ne saznate.“

Dok je Martinova govorila, njeni prsti su leteli po ekranu tražeći drugu internet stranicu. „Ovo je fotografija koja je na internetu već nekoliko dana, mada

je niko nije primetio. Pošto se sada sve u vezi s Edmondom Kiršom širi kao zaraza, ova fotografija počinje da se pojavljuje u vestima.“ Ona pruži Garzi tablet.

Garza pročita naslov: „Da li je ovo poslednja fotografija futuriste Edmonda Kirša?“

Mutna fotografija prikazivala je Kirša u crnom odelu, kako stoji na kamenitoj ivici opasne litice.

„Fotografija je snimljena pre tri dana“, kaza Martinova, „dok je Kirš bio u poseti manastiru Monserat. jedan od tamošnjih radnika prepoznao je Kirša i fotografisao ga. Kada je Kirš večeras ubijen, radnik je ponovo objavio fotografiju kao poslednju na kojoj se on vidi.“

„I kakve to ima veze s nama?“, oštro zapita Garza.

„Pogledajte sledeću fotografiju.“

Garza pomeri kursor nadole. Kad ugleda sledeću fotografiju, oseti da mora da ispruži ruku i nasloni se na zid. „Ovo… ovo ne može biti istina.“

Na ovoj krupnijoj verziji istog snimka video se Edmond Kirš kako stoji pored visokog čoveka u tradicionalnoj katoličkoj ljubičastoj odori. Taj čovek bio je biskup Valdespino.

„Istina je, gospodine“, reče Martinova. „Valdespino se sastao s Kiršom pre nekoliko dana.“

„Ali…“, oklevao je Garza tražeći reči. „Ali zašto nam biskup ovo nije pomenuo? Posebno s obzirom na sve što se večeras dogodilo!“

Martinova sumnjičavo klimnu glavom. „Zato sam i htela prvo s vama da porazgovaram.“

Valdespino se sastao s Kiršom! Garzi to nikako nije išlo u glavu. *A biskup nije našao za shodno da nam to pomene? Vest je* bila uznemirujuća i Gaua oseti snažnu potrebu da upozori princa.

„Na nesreću“, reče mlada žena, „ima tu još svašta.“ Ponovo je šarala prstom po tabletu.

„Komandante?“, iznenada se iz dnevne sobe začu Valdespinov glas. „Kakve su vesti o prevozu gospođice Vidal?“

Glava Monike Martin naglo poskoči uvis i oči joj se raširiše. „Je li to biskup?“, prošaputala je. „Valdespino je *ovde,* u rezidenciji?“

„Da. Savetuje princa.“

„Komandante!“, ponovo pozva Valdespino. „Jeste li tu?“

„Verujte mi“, prošapta Martinova paničnim glasom, „ima još informacija koje *morate* odmah saznati – pre nego što bilo šta kažete biskupu ili princu. Verujte mi

kad vam kažem da nas večerašnja kriza pogađa mnogo dublje nego što možete da zamislite.“

Garza je gledao svoju koordinatorku još tren, a onda odluči. „Dole u biblioteci. Nađimo se tamo za minut.“

Martinova klimnu potvrdno i nestade.

Ostavši sam, Garza duboko uzdahnu i na silu opusti mišiće lica, nadajući se da će na taj način ukloniti sve tragove rastućeg gneva i zbunjenosti. Potom se mirno uputi nazad u dnevnu sobu.

„Sve je u redu s gospođicom Vidal“, objavi Garza uz osmeh čim je ušao. „Doći će kasnije. Upravo idem u centar za bezbednost da lično potvrdim njen transport.“ Garza uverljivo klimnu glavom Hulijanu, a onda se okrenu prema Valdespinu. „Brzo se vraćam. Nemojte otići.“

Rekavši ovo, on se okrete i izađe.

Kad je Garza izašao iz prinčevih odaja, biskup Valdespino ostade da namršteno gleda za njim.

„Nešto nije u redu?“, upita princ pomno ga posmatrajući.

„Da“, odgovori Valdespino okrenuvši se ka Hulijanu. „Slušam ispovesti već pedeset godina. Umem da prepoznam laž kad je čujem.“

POGLAVLJE 34

ConspiracyNet.com

NAJNOVIJE VESTI

LAVINA PITANJA U ONLAJN ZAJEDNICI

Nakon ubistva Edmonda Kirša pokrenuta je prava lavina pitanja među milionima onlajn pratilaca futuriste – koji žustro spekulišu o dve ključne nedoumice.

ŠTA JE OTKRIO KIRŠ?
KO GA JE UBIO I ZAŠTO?

Internet su već preplavile teorije o Kiršovom otkriću i obuhvataju širok dijapazon tema – od Darvina preko vanzemaljaca do kreacionizma, i još dalje.

Motiv ovog ubistva još nije potvrđen, ali se u teorijama pominju religijski fanatizam, industrijska špijunaža i ljubomora.

Portal ConspiracyNet ima obećanja da će dobiti ekskluzivne informacije o ubici, a podelićemo ih s vama čim stignu.

POGLAVLJE 35

Ambra Vidal stajala je sama u kabini rečnog taksija, stežući sako Roberta Langdona oko sebe. Nekoliko minuta ranije, kad ju je Langdon pitao zašto je pristala da se uda za čoveka kog jedva poznaje, iskreno je odgovorila.

Nisam imala izbora.

Njena veridba s Hulijanom bila je nesreća koju večeras nije mogla ponovo da proživljava, ne posle svega što se dogodilo. *Bila sam u klopci. Još uvek sam u klopci.*

Gledajući sopstveni odraz u prljavom prozoru, Ambra oseti kako je obuzima nepodnošljiva samoća. Ona nije bila osoba koja se lako prepušta samosažaljenju, ali u ovom trenu osećala se krhko i prepuštena samoj sebi. *Obećala sam se čoveku koji je na neki način umesan u brutalno ubistvo.*

Princ je zapečatio Edmondovu sudbinu uputivši jedan jedini telefonski poziv svega sat vremena pre događaja. Ambra se uzbuđeno pripremala za doček gostiju, kada je jedna mlađa članica osoblja utrčala uzbuđeno mašući komadom papira.

„¡Señora Vidal! ¡Mensaje para usted!“[30]

Devojka je bila vrlo uzbuđena i bez daha je na španskom objasnila da je na prijemnom pultu muzeja primljen važan telefonski poziv.

„Po identifikaciji“, cičala je piskavim glasom, „videlo se da je poziv upućen iz Kraljevske palate u Madridu, tako da sam se, naravno, javila! Zvao je neko iz kancelarije princa Hulijana!“

„Zvali su prijemni pult?“, pitala je Ambra. „Imaju moj broj mobilnog telefona.“

„Princev pomoćnik je rekao da je pokušao da vas pozove na mobilni“, objasnila joj je devojka, „ali nije mogao da vas dobije.“

Ambra je proverila svoj telefon. *Čudno. Nema propuštenih poziva.* Onda je shvatila da su tehničari malo pre toga proveravali muzejski sistem za blokiranje mobilne mreže te da je Hulijanov pomoćnik sigurno zvao dok je telefon bio nedostupan.

„Čini se da je princa pozvao jedan veoma važan prijatelj iz Bilbaa, sa željom da prisustvuje večerašnjem događaju.“ Devojka je pružila Ambri parče papira. „Nadao se da ćete moći da dodate jedno ime na večerašnji spisak gostiju?“

[30] Gospođo Vidal! Poruka za vas! (Prim. prev.)

Ambra je pročitala poruku.

Almirante Luis Ávila
Armada Española

Penzionisani oficir španske mornarice?

„Pomoćnik je ostavio broj telefona i rekao da ga možete pozvati ako želite da o tome popričate, ali i da se Hulijan sprema za sastanak pa ga verovatno nećete dobiti. Naglasio je da se princ *zaista* nada da ova molba nije naređenje.“

Naređenje? Ambra se pušila od gneva. *S obzirom na sve što si mi do sad priredio?*

„Pobrinuću se za to“, rekla je Ambra. „Hvala vam.“

Devojka je radosno otplesala kao da joj je upravo prenela Božju reč. Ambra je ljutito gledala u princev zahtev, iznervirana što on smatra prikladnim da na ovakav način koristi uticaj koji na nju ima, naročito nakon što ju je onako zdušno nagovarao da ne učestvuje u večerašnjem događaju.

I *opet mi ne ostavljaš mogućnost izbora,* pomislila je.

Ako bude zanemarila njegov zahtev, rezultat će biti neprijatan sukob s istaknutim mornaričkim oficirom na ulazu u muzej. Večerašnji događaj bio je isplaniran do najsitnijih detalja i privući će nezapamćenu medijsku pažnju. *Poslednje što mi treba je neprijatna prepirka s jednim od Hulijanovih najmoćnijih prijatelja.*

Admirala Avilu nisu istražili i stavili na listu „proverenih“, ali Ambra je smatrala da su bezbednosne provere nepotrebne ako ne i donekle uvredljive. Na kraju krajeva, čovek je istaknuti mornarički oficir, dovoljno uticajan da može da podigne slušalicu, pozove u Kraljevsku palatu i od budućeg kralja zatraži uslugu.

Suočena s tesnim rasporedom Ambra je donela jedinu odluku koju je mogla. Dopisala je ime admirala Avile na spisak na ulazu i još ga ubacila u bazu podataka za vodiče kako bi i novi gost dobio slušalice.

Potom se vratila na posao.

A sada je Edmond mrtav, pomisli Ambra vrativši se u sadašnji trenutak, u mrak rečnog taksija. Dok je pokušavala da iz glave izbaci bolna sećanja, na pamet joj pade čudna misao.

Nisam nijednog trenutka razgovarala s Hulijanom… poruka mi je prenesena preko trećih lica.

Ova misao uli joj malo nade.

Je li moguće da je Robert u pravu? I da je Hulijan nevin?

Ona razmisli još malo o ovome, a onda žurno izađe.

Pronašla je američkog profesora usamljenog na pramcu kako s rukama na ogradi zuri u noć. Ambra mu se pridruži, iznenađena što vidi da je brodić napustio glavni tok reke Nervion i da plovi na sever, malom pritokom koja skoro uopšte nije ličila na reku, već na neki opasni kanal s visokim blatnjavim obalama. Plitka voda i skučeni prostor činili su Ambru nervoznom, ali kapetan nije delovao nimalo uznemireno i jurio je tesnacem najvećom brzinom dok su mu put osvetljavali jaki reflektori.

Brzo je ispričala Langdonu o pozivu koji su primili iz kancelarije princa Hulijana. „Znam samo da je prijemni pult muzeja primio poziv iz Kraljevske palate u Madridu. Tehnički, to je mogao biti *bilo ko* i predstaviti se kao Hulijanov pomoćnik."

Langdon klimnu glavom. „Možda je zato ta osoba i odlučila da samo *prenese* zahtev umesto da direktno razgovara s vama. Imate li ideju ko bi mogao biti umešan?" Znajući za Edmondova iskustva s Valdespinom, Langdon je bio sklon da pomisli na biskupa lično.

„Mogao bi biti bilo ko", reče Ambra. „Situacija u palati je trenutno veoma složena. Pošto sad Hulijan treba da preuzme glavnu ulogu, mnogi nekadašnji neprijatelji svim silama pokušavaju da mu se dodvore i steknu njegovu naklonost. Država se menja i mislim da većina stare garde očajnički pokušava da sačuva moć."

„Ko god da je umešan", kaza Langdon, „nadajmo se da neće shvatiti da pokušavamo da pronađemo Edmondovu šifru i svetu obelodanimo njegovo otkriće."

Izgovarajući ove reči, Langdon shvati puku jednostavnost izazova koji im predstoji.

Istovremeno oseti i neumitnu opasnost.

Edmond je ubijen da ova informacija ne bi ugledala svetlost dana. Langdon se na trenutak zapita nije li najsigurnije da prosto odleti pravo kući sa aerodroma i pusti nekog drugog da se time bakće.

Sigurnije – da, pomisli, *ali da li je i moguće… ne.*

Oseti veoma duboku odgovornost prema svom bivšem studentu, pomešanu s moralno opravdanim gnevom zbog mogućnosti da naučno dostignuće bude brutalno cenzurisano. Pored toga oseti i duboku intelektualnu radoznalost da sazna šta je to Edmond otkrio.

Konačno, pomislio je, *tu je i Ambra Vidal.*

Žena je očigledno bila u krizi i kada ga je pogledala u oči i zamolila za pomoć osetio je u njoj duboku ličnu rešenost i samopouzdanje… Ipak, video je i tamne oblake straha i kajanja. *Ima ovde nekih tajni,* osetio je, *mračnih i dubokih. Ona me preklinje za pomoć.*

Ambra iznenada podiže pogled, kao da je naslutila Langdonove misli. „Izgleda da vam je hladno“, reče. „Trebalo bi da vam vratim sako.“

On se blago osmehnu. „Dobro mi je.“

„Mislite da bi bilo bolje da napustite Španiju čim stignemo na aerodrom?“

Langdon se nasmeja. „Priznajem, palo mi je to na pamet.“

„Molim vas, nemojte.“ Pruživši ruke prema ogradi, ona spusti svoju meku šaku na njegovu. „Nisam sigurna da znam s čim večeras imam posla. Bili ste bliski s Edmondom, a on mi je više puta rekao koliko ceni vaše prijateljstvo i veruje vašoj proceni. Plašim se, Roberte, i zaista mislim da neću uspeti sama da se izborim sa ovim.“

Ambrini naleti potpune otvorenosti iznenađivali su Langdona i istovremeno ga neodoljivo privlačili. „U redu“, reče, klimnuvši glavom. „Vi i ja dugujemo to Edmondu. A iskreno govoreći, dugujemo i naučnoj zajednici da pronađemo šifru i objavimo njegov rad.“

Ambra se blago osmehnu. „Hvala vam.“

Langdon pogleda iza čamca. „Pretpostavljam da su vaši agenti garde dosad već shvatili da smo napustili muzej.“

„Bez sumnje. Ali Vinston je bio zaista impresivan, zar ne?“

„Neverovatno“, odgovori Langdon tek sada shvatajući koliki je kvantni skok u razvoju veštačke inteligencije napravio Edmond. Ma šta da su bile ostale Edmondove „samo njegove tehnologije“, bilo je jasno da je bio spreman da kroči i u vrli novi svet ljudsko-kompjuterske interakcije.

Večeras se Vinston pokazao kao veran sluga svom tvorcu i kao nezamenjivi saveznik Langdonu i Ambri. Za samo nekoliko minuta otkrio je pretnju na spisku gostiju, pokušao da spreči Edmondovo ubistvo, identifikovao automobil za bekstvo i omogućio Langdonov i Ambrin beg iz muzeja.

„Nadajmo se da je Vinston pozvao Edmondove pilote da ih obavesti“, reče Langdon.

„Sigurna sam da jeste“, uzvrati Ambra. „Ali u pravu ste. Trebalo bi da pozovem Vinstona i proverim to.“

„Čekajte malo“, reče Langdon iznenađeno. „Vi možete *pozvati* Vinstona? Kad smo napustili muzej i našli se van dometa, pomislio sam…“

Ambra se nasmeja i odmahnu glavom. „Roberte, Vinston nije *fizički* smešten u Gugenhajmu; nalazi se na tajnoj kompjuterskoj lokaciji i pristupa mu se iz daljine. Zar stvarno mislite da bi Edmond napravio resurs poput Vinstona tako da ne može da komunicira s njim kad god poželi, s bilo kog mesta na svetu? Edmond je razgovarao s Vinstonom sve vreme kod kuće, na putu ili u šetnji – njih dvojica su mogli da se povezu u bilo kom trenutku jednostavnim telefonskim pozivom. Viđala sam Edmonda kako satima razgovara s Vinstonom. Koristio ga je kao ličnog asistenta da mu sređuje rezervacije u restoranima, koordinira rad pilota, da radi sve što je potrebno, u stvari. Zapravo, dok smo pripremali ovu muzejsku predstavu, i sama sam prilično često telefonom razgovarala s Vinstonom."

Ambra gurnu šaku u džep Langdonovog sakoa, izvadi odande Edmondov tirkizni telefon i odmah ga uključi. Langdon ga je isključio u muzeju da bi sačuvao bateriju.

„I vi bi trebalo da uključite svoj telefon", reče ona, „kako bismo *oboje* imali pristup Vinstonu."

„Ne brinete se da će nas pronaći budemo li ih uključili?"

Ambra odmahnu glavom. „Vlasti nisu imale vremena da dobiju neophodan sudski nalog, tako da mislim da se rizik isplati – pogotovo ako nas Vinston može obavestiti o napretku gardista i situaciji na aerodromu."

Langdon s nelagodom pritisnu dugme i stade da gleda kako se uređaj uključuje. Kad se osnovni ekran pojavio, on začkilji pred svetlom i oseti se ranjivim, kao da je istog trena postao vidljiv svim satelitima u svemiru.

Gledao si previše špijunskih filmova, reče samom sebi.

Langdonov telefon odmah poče da se oglašava i vibrira, najednom zatrpan lavinom poruka od te večeri. Iznenadio se kad je video da je otkako je isključio telefon primio više od dve stotine tekstualnih poruka i mejlova.

Dok je pregledao prijemno sanduče, vide da su mu sve poruke poslali prijatelji i kolege. Raniji mejlovi imali su naslove u kojima su stajale čestitke – *Sjajno predavanje! Ne mogu da verujem da si tamo!* – ali najednom, veoma naglo, naslovi su počeli da izražavaju teskobu i duboku zabrinutost, a jedna od takvih poruka bila je ona koju je poslao Langdonov izdavač Jonas Fokmen: ZA IME BOGA, ROBERTE, JESI LI DOBRO??!! Langdon nikad nije video da ovaj erudita koristi samo velika slova i duplira znake interpunkcije.

Sve do tog trenutka mislio je da je nevidljiv u mraku rečnih rukavaca Bilbaa, kao da je muzej bio neki izbledeli san.

Čitav svet zna za ovo, shvatio je. *Vesti o Kiršovom misterioznom otkriću i brutalnom ubistvu… zajedno s mojim imenom i likom.*

„Vinston je pokušavao da nas dobije“, reče Ambra zureći u svetleći ekran Kiršovog mobilnog telefona. „Edmond ima pedeset tri propuštena poziva u poslednjih pola sata, sva sa istog broja i sva sa po trideset tri sekunde razmaka.“ Zakikotala se. „Beskrajna upornost je jedna od Vinstonovih mnogih vrlina.“

Upravo tada zazvoni Edmondov telefon.

Langdon se osmehnu Ambri. „Pitam se ko je.“

Ona mu pruži telefon. „Javite se.“

Langdon uze telefon i pritisnu dugme za javljanje. „Halo?“

„Profesore Langdone“, zacvrkuta Vinstonov glas poznatim britanskim akcentom. „Drago mi je što smo ponovo u kontaktu. Pokušavao sam da vas dobijem.“

„Da, videli smo“, odgovori Langdon zadivljen što kompjuter zvuči tako spokojno nakon pedeset i tri neuspešna poziva.

„U međuvremenu se štošta dogodilo“, reče Vinston. „Postoji mogućnost da će vlastima na aerodromu biti dostavljena vaša imena pre nego što stignete. Još jednom, predlažem vam da pažljivo pratite moja uputstva.“

„U tvojim smo rukama, Vinstone“, reče Langdon. „Kaži nam šta da radimo.“

„Najpre, profesore“, nastavi Vinston, „ako se još uvek niste rešili svog mobilnog telefona, morate to učiniti odmah.“

„Stvarno?“ Langdon još jače stisnu svoj telefon. „Zar vlastima ne treba sudski nalog pre no što bilo ko…“

„U nekoj američkoj seriji možda da, ali sada imate posla sa španskom Kraljevskom gardom i Kraljevskom paktom. Oni će učiniti ono što se učiniti mora.“

Langdon je gledao telefon ne želeći da se odvoji od njega. *Čitav moj život je tu.*

„A šta je sa Edmondovim telefonom?“, vrlo uznemireno upita Ambra. „Ne može mu se ući u trag“, odgovori Vinston. „Edmond se uvek brinuo zbog upada hakera i industrijske špijunaže. Lično je napisao jedan zaštitni IMEI/IMSI[31] program koji menja C2 vrednosti njegovog telefona kako bi prevario svaki GSM presretač.“

Naravno da jeste, pomisli Langdon. *Za genija koji je stvorio Vinstona, nadmudriti lokalnu telefonsku kompaniju sigurno je mačji kašalj.*

Langdon se namršti na svoj očigledno inferioran telefon. Upravo tada Ambra pruži ruku i nežno mu ga uze iz šake. Bez ijedne reči pruži ga preko ograde i ispusti. Langdon je gledao kako telefon pada i uz pljusak nestaje u mračnim

[31] Jedinstvena identifikacija kartice korisnika mobilne mreže. (Prim. prev.)

vodama reke Nervion. Dok je aparat tonuo, on oseti bol zbog gubitka i nastavi da zuri za njim dok je brod odmicao.

„Roberte“, prošaputa Ambra, „seti se mudrih reči Diznijeve princeze Elze “

Langdon se okrenu. „Molim?“

Ambra se blago osmehnu. „Pusti ga, neka ide.“

POGLAVLJE 36

„Su misión todavia no ha terminado“, reče Avilin sagovornik preko telefona. *Tvoja misija još nije završena.*

Na zadnjem sedištu Uberovog vozila Avila je u stavu mirno slušao vesti od svog poslodavca.

„Imali smo neočekivanu komplikaciju“, reče njegov kontakt na brzom španskom. „Moramo da te preusmerimo u Barselonu. Odmah.“ *Barselona?* Avili je rečeno da ga služba odavde vodi u Madrid. „Imamo razloga da verujemo“, produži glas, „da dvoje saradnika gospodina Kirša večeras putuju u Barselonu nadajući se da će pronaći način da daljinski aktiviraju prezentaciju gospodina Kirša.“ Avila se ukipi. „Je li to *moguće?“*

„Još nismo sigurni, ali ako uspeju – očigledno je da će sav naš trud biti uzaludan. Smesta mi je potreban čovek na terenu u Barseloni. *Diskretno.* Postaraj se da što pre stigneš tamo i javi mi se.“

Nakon ovih reči, čovek prekide vezu.

Avili su loše vesti zvučale dobrodošlo. *Još sam im potreban.* Barselona je bila dalje od Madrida, ali usred noći, auto-putem, uz maksimalnu brzinu se i do tamo moglo stići za svega nekoliko sati. Ne časeći časa. Avila podiže pištolj i prisloni ga na glavu Uberovog vozača. Čovekove šake se vidno stegnuše oko volana.

„Llévame a Barcelona!“[32]*,* zapovedi Avila.

Vozač se isključi na sledećem izlazu, prema Vitoriji/Gasteizu, i ubrzavajući se uključi na auto-put A-l, koji je vodio ka istoku. Osim njih, jedina vozila na putu u to doba bili su teški kamioni – podižući gromoglasnu buku, svi su jurili ka odredištima u Pamploni, Ueski, Ljeidi i jednom od najvećih lučkih gradova na Sredozemnom moru – Barseloni.

Avili je još uvek bilo teško da poveruje u neobičan sled događaja koji su ga doveli dotle. *Iz najdubljeg očaja uzdigao sam se do najslavnijeg trenutka svog službovanja.*

Na jedan mračan tren Avila se ponovo našao u onoj jami bez dna, ponovo je puzao kroz dimom ispunjeni oltar u seviljskoj katedrali tragajući po okrvavljenom šutu za svojom ženom i detetom, samo da bi otkrio da su zauvek nestali.

[32] Vozi me u Barselonu! (Prim. prev.)

Posle napada Avila nedeljama nije izlazio iz kuće. Ležao je u groznici na svom kauču, kao obuzet, u beskrajnom košmaru u kom su ga ljutiti demoni vukli u mračni ambis i obavijali ga tminom, besom i krivicom koja davi.

„Ambis je *čistilište",* prošaputala je časna sestra pored njegovog uzglavlja, jedna od nekoliko stotina savetnika koje je crkva obučila da pomažu preživelima u procesu žaljenja. „Vaša duša zarobljena je u mračnom limbu. Oprost je jedini izlaz. Morate naći načina da *oprostite* ljudima koji su ovo učinili, inače će vas bes koji osećate celog progutati" Rukama je napravila znak krsta. „Oproštaj je vaš jedini spas."

Oproštaj? Avila je pokušao da govori, ali su mu demoni stezali grlo. U tom trenutku osveta je delovala kao jedini spas. *Osveta – ali kome?* Niko nikad nije preuzeo odgovornost za bombaški napad.

„Shvatam da dela religijskog terorizma deluju neoprostivo", nastavila je kaluđerica. „No ipak, može vam pomoći ako se prisetite da je i naša sopstvena vera vekovima vodila Inkviziciju u ime našeg Boga. Ubijali smo nevine žene i decu u ime sopstvenih uverenja. Za to smo morali da tražimo oproštaj od sveta i od sebe samih. I s vremenom rane su zacelile."

Potom mu je čitala iz *Biblije:* „Ne protivite se zlu. Ako te ko udari po tvom desnom obrazu, okreni mu i drugi. Ljubite neprijatelje svoje, blagosiljajte one koji vas kunu, molite se Bogu za one koji vas gone."

Avila je, sam i u bolovima, zurio u ogledalo te noći. Čoveka koji mu je uzvraćao pogled kao da nije prepoznavao. Reči časne sestre nisu učinile ništa da ublaže njegov bol.

Oproštaj? Da okrenem drugi obraz!

Prisustvovao sam zlu za koje nema oprosta!

Dok je u njemu rastao bes, Avila zari pesnicu u ogledalo, razbi staklo i bolno ridajući sruči se na pod kupatila.

Kao profesionalni mornarički oficir, Avila je uvek bio čovek koji sve drži pod kontrolom – vatreni zagovornik discipline, časti i poštovanja komandnog lanca – ali tog čoveka više nije bilo. Za samo nekoliko nedelja kao da se izgubio u nekakvoj izmaglici, anestetizujući samog sebe jakom mešavinom alkohola i lekova. Uskoro je njegova žudnja za omamljujućim efektima hemikalija zaokupljala svaki tren dok je bio budan, pretvarajući ga u agresivnog usamljenika.

Nekoliko meseci kasnije španska mornarica ga je diskretno privolela da se penzioniše. Nekada moćan borbeni brod nasukao se na suvo, Avila je znao da više nikad neće ploviti. Mornarica kojoj je posvetio ceo život dala mu je skromnu penziju, dovoljnu tek za puko preživljavanje.

Imam pedeset osam godina, shvatio je. *A nemam ništa.*

Dane je provodio sedeći sam u dnevnoj sobi; gledao je televiziju, pio votku i čekao da se pojavi neki tračak svetla. *La hora mds oscura esjusto antes del amanecer,* iznova je govorio sebi. Ali staro mornaričko geslo samo je iznova pokazivalo koliko je pogrešno. *Najmračniji čas nije onaj pred zoru,* slutio je. *Zora nikad neće ni svanuti.*

Na svoj pedeset deveti rođendan, jednog kišnog četvrtka ujutru, zureći u praznu flašu votke i opomenu pred iseljenje, Avila je skupio snagu da ode do svog ormara, izvadi službeni pištolj, napuni ga i prisloni cev uz slepoočnicu.

„Perdoname", prošaputao je i zatvorio oči. Potom je pristisnuo obarač. Eksplozija je bila daleko tiša nego što je očekivao. Više kliktaj nego pucanj. Očigledno, pištolj nije opalio. Godine ležanja u prašnjavom ormaru bez čišćenja Učinile su svoje i onesposobile admiralovo jeftino ceremonijalno oružje. Činilo se da čak i ovaj prost kukavički čin prevazilazi Aviline sposobnosti.

Besan, on baci pištolj u zid. Ovog puta, eksplozija zatrese sobu. Avila oseti kako mu talas vreline jurnu kroz list na nozi i njegova pijana magla se podiže u naletu zaslepljujućeg bola. On pade na pod, vrišteći i stežući nogu koja je krvarila.

Uspaničeni susedi lupali su mu na vrata, sirene su zavijale i Avila se ubrzo našao u seviljskoj pokrajinskoj bolnici De San Lazaro, gde se trudio da objasni kako je pokušao da se ubije ispalivši sebi metak u nogu.

Dok je sledećeg jutra slomljen i ponižen ležao u bolničkoj sobi, admiral Avila primio je posetu.

„Užasno si loš strelac", rekao mu je mlad čovek na španskom. „Nije ni čudo što su te naterali da se penzionišeš."

Pre no što je Avila stigao da odgovori, čovek otvori žaluzine i sobom se razli sunčeva svetlost. Avila zaštiti oči rukom i vide da je mladić mišićav i da nosi vojničku frizuru. Na sebi je imao majicu kratkih rukava s likom Isusa.

„Zovem se Marko", rekao je, a Avila prepozna andaluzijski akcenat. „Ja ću ti biti trener tokom rehabilitacije. Tražio sam da radim s tobom jer ti i ja imamo nešto zajedničko."

„Vojska?", upita Avila primetivši mladićevo odsečno ponašanje.

„Ne." Mladić pogleda Avilu pravo u oči. „Bio sam tamo onog subotnjeg jutra. U katedrali. Teroristički napad."

Avila je zurio u neverici. „Bio si *tamo*?"

Momak se saže i podiže nogavicu trenerke, otkrivajući protetički ud. „Znam da si prošao kroz pakao, ali ja sam pre toga poluprofesionalno igrao fudbal, te od

mene ne očekuj mnogo sažaljenja. Ja se vodim onom: 'Bog pomaže onima koji pomažu sami sebi'.“

Pre no što je Avila uspeo da shvati šta se događa, Marko ga je prebacio u invalidska kolica, odgurao kroz hodnik do male sale za vežbanje i uspravio na noge između sipki paralelnog razboja.

„Ovo će boleti“, kaza mladić, „ali probaj da stigneš do drugog kraja. Uradi to samo jednom. Onda možeš na doručak.“

Iako je bol bio nepodnošljiv, Avili nije padalo na pamet da se požali nekom ko ima samo jednu nogu, i on uspe da se, prebacujući veći deo težine na ruke, nekako dovuče do kraja sipki.

„Lepo“, rekao je Marko. „A sad uradi to ponovo.“

„Ali rekao si…“

„Jeste, lagao sam. Uradi to opet.“

Avila je zapanjeno gledao u mladića. Admiral godinama nije primio naređenje, ali začudo – sada je u tome video osveženje. Zbog toga se osetio mladim – onako kako se pre mnogo godina osećao kao neiskusan regrut. Avila se okrenu oko sebe i polako krete ka drugom kraju razboja.

„No, reci mi“, reče Marko. „Ideš li još uvek na misu u seviljsku katedralu?“

„Nikad.“

„Strah?“

Avila odmahnu glavom. „Bes.“

Marko se nasmeja. „Da, dozvoli da pogađam: kaluđerice su ti rekle da *oprostiš* napadačima.“

Avila se naglo zaustavi između sipki. „Tačno!“

„I meni. Pokušao sam. Nemoguće je. Dale su nam užasno loš savet.“ Nasmejao se.

Avila je posmatrao čovekovu majicu s likom Isusa. „Ali izgleda da još uvek…“

„O, da, *bez sumnje* sam još uvek hrišćanin. Posvećeniji nego ikad. Imao sam sreće što sam pronašao svoj put – pomažem žrtvama Božjih neprijatelja.“

„Jedan veliki čovek pomogao mi je da se vratim Bogu“, nastavio je Marko. „Usput, taj čovek je bio papa. Lično sam se nekoliko puta sreo s njim.“

„Izvini… papa?“

„Da.“

„Misliš… poglavar Katoličke crkve?“

„Da. Ako hoćeš, možda bih mogao da ti zakažem prijem.“

Avila je zurio u mladića kao da je ovaj sumanut. *„Ti* možeš da mi središ prijem kod pape?“

Marko je izgledao uvređeno. „Razumem da si uvažen pomorski oficir i da ne možeš da zamisliš da jedan ubogaljeni fizioterapeut iz Sevilje ima pristup vikaru Hrista, ali govorim ti istinu. Mogu ti zakazati sastanak s njim ako želiš. Verovatno bi ti mogao pomoći da se vratiš na pravi put, kao što je i meni pomogao.“

Avila se nasloni na paralelne šipke, ne znajući kako da reaguje. Idolizovao je tadašnjeg papu – ustrajnog konzervativnog vođu koji je propovedao striktan tradicionalizam i pravovernost. Nažalost, dok se planeta ubrzano modernizovala, napadi na njega stizali su sa svih strana i govorkalo se da će se uskoro sam povući pred sve jačim pritiskom liberala. „Bila bi mi čast da ga upoznam, naravno, ali…“

„Dobro je“, prekide ga Marko. „Pokušaću da zakažem sastanak za sutra.“

Avila nije mogao ni da sanja da će se narednog dana zateći kako sedi duboko u središtu bezbednog svetilišta, licem u lice s moćnim vođom čija će ga religiozna poduka osnažiti kao ništa dotad.

Putevi do spasenja su različiti.

Oproštaj nije jedini put do spasenja.

POGLAVLJE 37

Smeštena u prizemlju madridske palate, kraljevska biblioteka bila je izvanredno ukrašen niz odaja u kojima su se čuvale hiljade neprocenjivo vrednih knjiga, uključujući i iluminirani *Časoslov* kraljice Izabele, lične Biblije nekolicine kraljeva i gvožđem okovani zakonik iz doba Alfonsa XI.

Garza žurno uđe, ne želeći da princa dugo ostavlja u Valdespinovim kandžama. I dalje je pokušavao da pronađe smisao u saznanju da se Valdespino sastao sa Kiršom samo nekoliko dana ranije i da je odlučio da taj sastanak prećuti. *Čak ni u svetlu Kiršove prezentacije i večerašnjeg ubistva?*

Garza prođe kroz veliku zamračenu biblioteku i stiže do koordinatorke Monike Martin, koja ga je čekala u senci s uključenim tabletom.

„Shvatam da imate posla, gospodine“, reče Martinova, „ali situacija je vremenski veoma delikatna. Došla sam gore da vas pronađem jer je naš centar za bezbednost primio veoma uznemirujući mejl od sajta ConspiracyNet.com.“

„Od *koga?*“

„ConspiracyNet.com je veoma popularan sajt među zagovornicima teorija zavere. Žurnalizam je petparački i na dečjem nivou, ali imaju *milione* pratilaca. Ako mene pitate – izbacuju lažne vesti, ali sajt je veoma poštovan u zajednici teoretičara zavere.“

Po Garzinom mišljenju, izrazi „veoma poštovan“ i „teorija zavere“ bili su uzajamno isključivi.

„Čitave noći prate ovu situaciju u vezi sa Kiršom“, nastavi Martinova. Ne znam odakle dobijaju informacije, ali sajt je dospeo u žižu interesovanja blogera i teoretičara zavere. Čak i neke televizijske stanice od njih preuzimaju najnovije vesti.“

„Pređi na stvar“, pritisnu je Garza.

„ConspiracyNet ima nove podatke koji imaju veze s palatom“, reče Martinova gurnuvši prstom naočare nagore. „Objaviće ih za deset minuta i hteli su da nam daju priliku da pre toga damo komentar.“

Garza je u neverici zurio u mladu ženu. „Kraljevska palata ne daje izjave povodom senzacionalističkih tračeva!“

„Barem pogledajte, gospodine.“ Martinova ispruži tablet prema njemu.

Garza joj ote tablet i shvati da ponovo gleda u fotografiju mornaričkog admirala Luisa Avile. Ova nije bila centrirana, kao da je snimljena slučajno, a

prikazivala je Avilu u kompletnoj paradnoj beloj uniformi kako korača ispred neke slike. Izgledala je kao da ju je snimio neki posetilac muzeja dok je pokušavao da fotografiše umetničko delo, ali je nehotice uhvatio Avilu, koji je, ne znajući, upao u kadar.

„Znam kako Avila izgleda!“, prasnu Garza želeći da se što pre vrati princu i Valdespinu. „Zašto mi ovo pokazuješ?“

„Prebacite na sledeću fotografiju.“

Garza pređe prstom po ekranu. Sledeća fotografija bila je uvećanje prethodne – i prikazivala je admiralovu desnu ruku, koja se u koraku našla ispred njegovog tela. Garza je odmah primetio znak na Avilinom dlanu. Činilo se da je u pitanju neka tetovaža.

Garza je još koji trenutak gledao sliku. Simbol mu je bio dobro poznat, kao i mnogim Špancima, pogotovo starije generacije.

Simbol Franka.

Istican na mnogim mestima u Španiji sredinom dvadesetog veka, ovaj simbol predstavljao je sinonim za izrazito konzervativnog diktatora, generala Fransiska Franka, čiji je brutalni režim propagirao nacionalizam, autoritarizam, militarizam, antiliberalizam i nacionalni katolicizam.

Ovaj drevni simbol, Garza je znao, sastojao se od šest slova koja su, spojena, davala jednu latinsku reč – pojam koji je besprekorno odslikavao Frankovu predstavu o samome sebi.

Victor.[33]

Okrutan, nasilan i beskompromisan, Fransisko Franko je na vlast došao uz vojnu pomoć nacističke Nemačke i Musolinijeve Italije. Pobio je hiljade protivnika pre no što je potpuno preuzeo kontrolu nad Španijom 1939. godine i proglasio sebe za *El Caudillo* – što je španski ekvivalent za firera. Za vreme građanskog rata i tokom većeg dela prvih godina diktature, oni koji su se usudili da mu se suprotstave nestali su u koncentracionim logorima u kojima je, prema procenama, pogubljeno oko trista hiljada ljudi.

Proglašavajući sebe braniocem „katoličke Španije“ i neprijateljem bezbožničkog komunizma, Franko je prigrlio strogi muški princip, zvanično proteravši žene sa mnogih uticajnih položaja u društvu, samo u retkim prilikama

[33] Pobednik. (Prim. prev.)

dozvoljavajući im pravo da se bave profesurom, sudstvom ili da imaju bankovni račun, ne dopuštajući im čak ni da napuste nasilnog supruga. Poništio je sve brakove koji nisu bili sklopljeni po katoličkoj doktrini, pored mnogih drugih ograničenja, zakonom zabranio razvod, kontracepciju, abortus i homoseksualizam.

Na sreću, sada je sve bilo drugačije.

Ipak, Garzu je iznenadilo koliko je nacija brzo zaboravila jedan od najmračnijih perioda sopstvene istorije.

Španski *pacto de olvido* – nacionalni politički sporazum „o zaboravu" svega što se dogodilo pod Frankovom okrutnom vladavinom – značio je da su deca u španskim školama o diktatoru učila veoma malo. Jedno istraživanje javnosti u Španiji otkrilo je da će tinejdžeri mnogo lakše prepoznati glumca Džejmsa Franka nego diktatora Fransiska Franka.

Starije generacije, međutim, nikad ga neće zaboraviti. Njegov simbol VICTOR – kao i nacistička svastika – i dalje je budio strah u srcima onih koji su bili dovoljno stari da pamte te surove godine. I dan-danas mnoge oprezne duše upozoravaju da najviši slojevi španske vlade i katoličke crkve i dalje pod svojim okriljem čuvaju tajnu frakciju Frankovih pristalica – skriveno bratstvo tradicionalista koji su se zakleli da će u Španiju vratiti ekstremno desničarska ubeđenja iz prošlog veka.

Garza nije mogao poreći da je bilo dosta starijih građana koji su posmatrali haos i duhovnu apatiju savremene Španije i osećali da bi zemlju mogla spasti samo jača državna religija i nametanje jasnijih moralnih načela.

Pogledajte našu mladež!, uzvikivali su. *Svi su izgubljeni!*

Poslednjih meseci, u vreme kada bi španski tron trebalo da zauzme mladi princ Hulijan, među tradicionalistima je rasla bojazan da će i sama Kraljevska palata uskoro postati glasnik progresivnih promena u zemlji.

Njihovu zabrinutost dodatno je potpirivala prinčeva nedavna veridba sa Ambrom Vidal – koja ne samo što je bila Baskijka nego i nevernica – i koja će, kao španska kraljica, bez sumnje uticati na prinčev odnos prema crkvi i državi.

Opasna vremena, mislio je Garza. *Preti sudar prošlosti i budućnosti.*

Pored rastućeg religioznog jaza Španija je bila suočena i sa političkom prekretnicom. Hoće li zemlja zadržati svog vladara? Ili će kruna biti zauvek uklonjena kao što se to dogodilo u Austriji, Mađarskoj i mnogim drugim evropskim zemljama? Samo vreme će pokazati. Na ulicama, stariji tradicionalisti mahali su španskim zastavama, dok su mladi progresivci ponosno nosili svoje antimonarhističke boje, purpurne, žute i crvene – boje stare republikanske zastave.

Hulijan će naslediti pravo bure baruta.

„Kad sam prvi put videla Frankovu tetovažu“, reče Martinova vraćajući Garzinu pažnju na tablet, „pomislila sam da je digitalno dodata na fotografiju kao taktička varka – znate, da se zamuti voda. Sajtovi o zaverama se takmiče za svoj prostor na internetu, a ova veza sa Frankom imaće veliki odjek, naročito u svetlu antihrišćanske prirode večerašnje Kiršove prezentacije.“

Garza je znao da je žena u pravu. *Teoretičari zavera ćepoludeti zbog ovog.* Martinova pokaza na tablet. „Pročitajte komentar koji nameravaju da puste.“

Osećajući strah, Garza pogleda poduži tekst koji je pratio fotografiju.

> ConspiracyNet.com
>
> **NAJNOVIJE O EDMONDU KIRŠU**
>
> lako se prvobitno sumnjalo da je ubistvo Edmonda Kirša delo verskih fanatika, otkriće izrazito konzervativnog frankističkog simbola nagoveštava da bi iza tog ubistva mogli biti i *politički* motivi. Sumnje da se konzervativni političari na najvišim mestima u španskoj vladi, čak i unutar same Kraljevske palate, možda bore za prevlast u vakuumu moći koji je nastao zbog odsustva kralja i njegove skore smrti…

„Sramotno!“, prasnu Garza ne želeći da čita dalje. „Ovolike spekulacije zbog jedne tetovaže? To ništa ne znači. Osim toga što je Ambra Vidal prisustvovala pucnjavi, ova situacija nema ama baš nikakve veze sa politikom Kraljevske palate. Nemamo komentar.“

„Gospodine“, Martinova je bila uporna. „Ako biste pročitali i ostatak teksta, videli biste da pokušavaju da povezu biskupa Valdespina direktno sa admiralom Avilom. Sugerišu da bi biskup mogao biti skriveni frankista, koji godinama utiče na kralja i sprečava ga da sprovede ozbiljnije promene u zemlji.“ Nakratko je zaćutala. „Ovi navodi pobudili su veliko zanimanje na internetu.“

Ponovo Garza ostade bez reči. Više nije prepoznavao svet u kom živi.

Lažne vesti sada imaju potpuno istu težinu kao i prave.

Gledajući u Martinovu, Garza je davao sve od sebe da govori staloženo. „Monika, sve je to izmišljotina koju su osmislili blog-fantazisti zarad sopstvene zabave. Uveravam te da Valdespino nije frankista. Decenijama je verno služio kralju i nije moguće da je povezan sa ubicom frankistom. Palata neće komentarisati ništa od toga. je li to jasno?“ Garza se okrenu prema vratima, spreman da se vrati princu i Valdespinu.

„Gospodine, čekajte!“, Martinova posegnu i zgrabi ga za ruku.

Garza stade i iznenađeno pogleda u šaku svoje mlade radnice.

Martinova se istog trena povuče. „Oprostite, gospodine, ali ConspiracyNet nam je poslao snimak telefonskog razgovora koji je maločas vođen u Budimpešti.“ Žena nervozno zatrepta iza debelih stakala svojih naočara. „Ni ovo vam se neće dopasti.“

POGLAVLJE 38

Moj šef je ubijen.

Kapetan Džoš Sigel osećao je kako mu ruke drhte na upravljaču dok je vozio galfstrim G550 Edmonda Kirša prema glavnoj pisti aerodroma u Bilbau.

Nisam u stanju da pilotiram, pomislio je, svestan da je njegov kopilot podjednako potresen.

Sigel je dugo godina vozio privatne avione Edmonda Kirša i njegovo surovo večerašnje ubistvo ga je potpuno skrhalo i duboko uznemirilo. Sat vremena ranije Sigel i njegov kopilot sedeli su u aerodromskom restoranu i gledali prenos uživo iz muzeja Gugenhajm.

„Edmond drami kao i obično“, šalio se Sigel zadivljen sposobnošću svog šefa da privuče ogromnu publiku. Dok je gledao Kiršov program, uhvatio je sebe kako se, zajedno s ostalim gledaocima okupljenim u restoranu, naginje ka televizoru – njegova radoznalost bila je na vrhuncu – a onda je, u samo jednom trenu, sve pošlo po zlu.

Nakon ubistva Sigel i njegov kopilot ostadoše kao ošamućeni; gledali su televizijski prenos i pitali se šta da rade.

Sigelov mobilni telefon zazvonio je deset minuta kasnij e; zvao ga je Edmondov lični asistent, Vinston. Sigel ga nikad nije upoznao, ali je dosad već bio navikao da letove zakazuje s njim, iako je Britanac delovao kao osobenjak.

„Ako ne gledate prenos“, reče Vinston, „trebalo bi da se uključite.“

„Videli smo“, izjavi Sigel. „Obojica smo slomljeni.“

„Moramo vas zamoliti da vratite avion u Barselonu“, saopšti Vinston, a ton mu beše jezivo poslovan s obzirom na to šta se upravo bilo dogodilo. „Pripremite se za poletanje, a ja ću vam se uskoro ponovo javiti. Molim vas, *nemojte* poletati dok se ne čujemo.“

Sigel nije znao jesu li Vinstonova uputstva u skladu s Edmondovim željama, ali u ovom trenutku bio je zahvalan što ima bar nekakve smernice.

Po Vinstonovim uputstvima Sigel i njegov kopilot su zaveli *nula* putnika na spisku za svoj let u Barselonu – „let duhova“, što je sada, nažalost, imalo i naročito tragičan prizvuk – i potom izvezli avion iz hangara i otpočeli s nizom neophodnih provera.

Prošlo je trideset minuta do Vinstonovog poziva. „Jeste li spremni za poletanje?“

„Jesmo.“

„Dobro je. Pretpostavljam da ćete, kao i obično, koristiti istočnu pistu?“

„Tako je.“ Sigel se ponovo seti da je Vinston bolno detaljan i uznemirujuće dobro obavešten.

„Molim vas, stupite u vezu s kontrolnim tornjem i zatražite dozvolu za poletanje. Odvezite se do kraja prilazne staze, ali *nemojte* izlaziti na pi5tU.

„Treba da se zaustavim na prilaznoj stazi?“

„Da, samo na minut. Molim vas, obavestite me kad budete tamo.“ Sigel i njegov kopilot iznenađeno se pogledaše. Vinstonov zahtev zvučao je krajnje besmisleno.

Kontrola leta će možda imati primedbe.

Ipak, Sigel je provezao avion kraj mnoštva rampi i staza prema pragu piste na zapadnom rubu aerodroma. Vozio je duž poslednjih sto metara prilazne staze, gde je asfalt pod pravim uglom skretao udesno i stapao se s istočnom pistom.

„Vinstone?“, reče Sigel zavirujući iz letelice ka visokoj, lancima vezanoj zaštitnoj ogradi koja je oivičavala aerodromski prostor. „Stigli smo do kraja prilaznog pojasa.“

„Molim vas, sačekajte tu“, rekao je Vinston. „Javiću vam se uskoro.“

Ne mogu da čekam ovdel, pomislio je Sigel, pitajući se šta to, dođavola, Vinston radi. Srećom, zadnja kamera galfstrima pokazivala je da iza njega nema aviona, tako da Sigel barem nije blokirao saobraćaj. Videla su se jedino svetla s kontrolnog tornja – bledi sjaj na drugom kraju piste, gotovo tri i po kilometra dalje.

Prošlo je šezdeset sekundi.

„Ovde kontrola leta“, zapucketa glas u pilotovim slušalicama. „EC346, imate dozvolu za poletanje s piste broj jedan. Ponavljam, imate dozvolu za poletanje.“

Sigel je najviše od svega želeo da poleti, ali je još čekao na znak Edmondovog pomoćnika. „Hvala, kontrolo“, rekao je. „Moramo da sačekamo ovde još minut. Proveravamo neku lampicu upozorenja.“

„Primljeno. Molim vas, obavestite nas kad budete spremni.“

POGLAVLJE 39

„Ovde?“, kapetan rečnog taksija izgledao je zbunjeno. „Želite pristanete *ovde?* Aerodrom još daleko. Ja vas odvesti do tamo.“

„Hvala, izaći ćemo ovde“, reče Langdon, sledeći Vinstonova uputstva. Kapetan slegnu ramenima i zaustavi brodić kraj malog mosta sa znakom PUERTO BIDEA. Obala je na ovom mestu bila prekrivena visokom travom i manje-više nepristupačna. Ambra je već sišla s brodića i penjala se uz strminu.

„Koliko smo vam dužni?“, upita Langdon kapetana. „Ne platiti“, reče čovek. „Vaš Britanac, on meni već platio. Kreditnom karticom. Trostruko.“

Vinston je već platio. Langdon se još uvek nije bio navikao na saradnju sa Kiršovim kompjuterizovanim pomoćnikom. *Kao da imam Siri*[34] *na steroidima.*

Vinstonove sposobnosti, Langdon ipak shvati, ne bi trebalo da iznenađuju s obzirom na svakodnevne vesti o tome kako veštačka inteligencija izvršava razne složene zadatke, uključujući i pisanje romana – takva knjiga našla se u užem izboru za jednu japansku književnu nagradu.

Langdon zahvali kapetanu i iskoči iz brodića na obalu. Pre no što je počeo da se penje, okrenuo se zbunjenom kapetanu, prislonio kažiprst na usne i rekao: *„Discreción, por favor.“*

„Si, si“, uveravao ga je kapetan prekrivši oči. *„¡No he visto nada!“*[35]

Čuvši to, Langdon se žurno pope uz strminu, pređe preko železničkih šina i pridruži se Ambri uz ivicu uspavanog seoskog puteljka pored kog su se pružale stare prodavnice.

„Sudeći po mapi“, začu se Vinstonov zvonki glas iz zvučnika Langdonovog telefona, „trebalo bi da ste na mestu gde kanal Rio Asua preseca mesto Puerto Bidea. Trebalo bi da vidite mali kružni tok u centru sela?“

„Vidim ga“, odgovori Ambra.

„Dobro. Odmah pored njega, videćete puteljak po imenu Beike Bidea. Idite njime dalje od centra sela.“

Dva minuta kasnije, Langdon i Ambra izašli su iz sela i žurili napuštenim seoskim putem, pored retkih kamenih kuća podignutih na travnatim pašnjacima. Kako su zalazili dublje u seosku okolinu, Langdon oseti da nešto nije u redu. Njima

[34] Inteligentni lični pomoćnik, deo Eplovog operativnog sistema. (Prim. prev.)
[35] Molim vas za diskreciju. / Ništa nisam video! (Prim. prev.)

zdesna, u daljini, iznad vrha oniskog brda, na nebu je tinjala magličasta kupola svetlosnog zagađenja.

„Ako su ono svetla terminala“, reče Langdon, „onda smo *jako* daleko.“

„Terminal je na tri kilometra od vaše pozicije“, odgovori Vinston.

Ambra i Langdon razmeniše zbunjene poglede. Vinston im je rekao da će pešačiti samo osam minuta.

„Po satelitskim snimcima sa gugla“, nastavi Vinston, „sa vaše desne strane nalazi se veliko polje. Da li izgleda kao da se preko njega može preći?“

Langdon pogleda polje pod senom s njihove desne strane. Blago se uzdizalo u pravcu svetala na terminalu.

„Možemo da se popnemo“, reče Langdon, „ali za tri kilometra će nam trebati…“

„Samo se popnite uzbrdo, profesore, i doslovno sledite moja uputstva.“ Vinstonov ton je po običaju bio ljubazan i bezizražajan, ali Langdon ipak shvati da je upravo prekoren.

„Bravo“, prošaputa Ambra, delujući zabavljeno dok je kretala uzbrdo. „To je nešto najbliže nervozi što sam ikad čula od Vinstona.“

„EC346, ovde kontrolni toranj“, zagalami glas u Sigelovim slušalicama. „Ili siđite sa rampe i poletite ili se vratite u hangar na popravku. Saopštite mi svoj status.“

„Radim na tome“, šlaga Sigel, bacivši pogled na sliku sa zadnje kamere. Nije bilo aviona – videla se samo slaba svetlost dalekog tornja. „Treba mi još koji minut.“

„Razumem. Obaveštavajte nas.“

Kopilot potapša Sigela po ramenu i pokaza kroz vetrobran.

Sigel pogleda u tom pravcu, ali je ispred aviona video samo visoku ogradu. Odjednom, s druge strane žičane ograde ugleda neku prikazu. *Šta je sad ovo?*

Na mračnom polju iza ograde dve sablasne siluete izranjale su iz tame i preko vrha brežuljka silazile pravo prema mlažnjaku. Kad su se približile, Sigel uoči jasnu dijagonalnu crnu prugu na beloj haljini, koju je nedavno video na televiziji.

Je li to Ambra Vidal?

Ambra je povremeno letela sa Kiršom, i Sigelu bi srce zaigralo svaki put kad bi zgodna španska lepotica bila u avionu. Nije mogao ni da pretpostavi šta ona traži na pašnjaku kraj aerodroma u Bilbau.

Visoki čovek u Ambrinom društvu takođe je nosio svečano crnobelo odelo i Sigel se seti da je i on bio deo večerašnjeg programa.

Američki profesor Robert Langdon.

Iznenada se ponovo javi Vinstonov glas. „Gospodine Sigel, trebalo bi da u ovom trenutku vidite dve osobe sa druge strane ograde i bez sumnje ćete obe prepoznati.“ Sigela podiđe jeza od Britančeve staloženosti. „Molim vas da prihvatite da su večeras okolnosti takve da vam ih ne mogu do kraja objasniti, ali ću vas zamoliti da se povinujete mojim željama zbog gospodina Kirša. U ovom trenutku treba da znate samo sledeće.“ Vinston napravi najkraću moguću stanku. „Ljudi koji su ubili Edmonda Kirša sada pokušavaju da ubiju Ambru Vidal i Roberta Langdona. Da bi oni bili bezbedni, potrebna nam je vaša pomoć.“

„Ali… naravno“, promuca Sigel, nastojeći da shvati šta je čuo.

„Gospođica Vidal i profesor Langdon moraju odmah da se ukrcaju u avion.“

„Ovde?!“, zapanji se Sigel.

„Svestan sam tehnikalija koje nameće revidirana lista putnika, ali…“

„Jeste li svesni tehnikalije u vidu tri metra visoke bezbednosne ograde koja okružuje aerodrom?!“

„Naravno da jesam“, spokojno reče Vinston. „Gospodine Sigel, svestan sam da nas dvojica sarađujemo svega nekoliko meseci, ali moram zahtevati da mi verujete. Ono što ću vam sad saopštiti je tačno ono što bi Edmond želeo da uradimo u ovoj situaciji.“

Sigel je u neverici slušao plan koji mu je Vinston izložio.

„To što predlažete je neizvodljivo!“, usprotivio se Sigel.

„Naprotiv“, reče Vinston, „sasvim je izvodljivo. Potisak svakog motora je oko sedam hiljada kilograma, a nos vašeg aviona je dizajniran da podnese više od hiljadu i sto kilometara…“

„Ne brinem ja zbog *fizike!*“, prasnu Sigel. „Brinem se zbog *zakonitosti* – i zbog toga što bih mogao da ostanem bez pilotske dozvole!“

„To mogu da shvatim, gospodine Sigel“, bez uzbudivanja odgovori Vinston. „Ali buduća kraljica Španije trenutno je u smrtnoj opasnosti.

Vaši postupci će joj spasti život. Verujte mi, kad istina izađe na videlo, nećete biti ukoreni već odlikovani, i to će učiniti kralj lično.“

Stojeći u visokoj travi, Langdon i Ambra zurili su odozdo u visoku bezbednosnu ogradu osvetljenu farovima mlažnjaka.

Na Vinstonov znak udaljiše se od ograde, tačno u trenutku kad su mlazni motori zagrmeli i avion krenuo napred. Međutim, umesto da prati krivinu prilazne staze, mlažnjak je nastavio da se kreće pravo prema njima, prešavši obeležene linije i spustivši se na asfaltnu ivicu. Nastavio je da se kreće veoma sporo, sve više se približavajući Ogradi.

Langdon opazi da je nos mlažnjaka potpuno poravnat sa jednim od teških čeličnih potpornih stubova. U trenutku kad se ogromni kupasti vrh spojio sa vertikalnim stubom, mlazni motori zaurlaše još glasnije.

Langdon je očekivao veći otpor, ali dva rols-rojsova motora i četrdeset tona težak mlažnjak bili su mnogo više nego što je ograda mogla da izdrži. Uz metalni jecaj, stub se savi prema njima, povukavši i veliko brdo od asfalta kod svoje osnove, poput korena srušenog drveta.

Langdon pritrča, uhvati oborenu ogradu i spusti je dovoljno da Ambra može da pređe preko nje. Dok su se doteturali do asfalta, uske stepenice mlažnjaka već su bile spuštene i jedan uniformisani pilot mahao im je da se ukrcaju.

Ambra pogleda Langdona osmehujući se stisnutih usana. „Još uvek sumnjaš u Vinstona?“

Langdon više nije imao šta da kaže.

Dok su se žurno penjali uz stepenice i ulazili u luksuznu kabinu, Langdon ču drugog pilota iz kokpita kako razgovara sa tornjem.

„Da, kontrolo, čujem vas“, govorio je pilot, „ali vaš radar sigurno nije dobro kalibrisan. *Nismo* napustili prilaznu rampu. Ponavljam, još uvek smo na prilaznoj rampi. Signalna lampica se ugasila i spremni smo za poletanje.“

Kopilot zalupi vrata dok je pilot uključivao pogon galfstrima, pomerajući ga unatrag, dalje od izvaljene ograde. A onda je mlažnjak otpočeo široki okret prema pisti.

Na svom sedištu naspram Ambre, Robert Langdon na trenutak sklopi oči i odahnu. Napolju su urlali motori i on oseti pritisak inercije usled ubrzanja dok je mlažnjak grmeo pistom.

Nekoliko sekundi kasnije avion uzlete ka nebu, potom oštro skrenu na jugoistok i jurnu kroz noć prema Barseloni.

POGLAVLJE 40

Rabin Jehuda Keveš žurno je napustio svoju radnu sobu, prošao preko bašte i iskrao se kroz ulazna vrata svoje kuće, stepenicama se spustivši na trotoar.

Kod kuće više nisam bezbedan, rekao je rabin sebi dok mu je srce neumorno tuklo. *Moram stići do sinagoge.*

Sinagoga u ulici Dohanj nije bila samo Kevešovo životno utočište, bila je to prava tvrđava. Barikade hrama, ograde s bodljikavom žicom i dvadesetčetvoročasovna straža služili su kao bolan podsetnik na budimpeštansku dugu istoriju antisemitizma. Večeras je Keveš bio zahvalan što ima ključeve takve jedne citadele.

Sinagoga je bila udaljena od njegove kuće petnaest minuta hoda – prijatna šetnja koju je Keveš svakodnevno upražnjavao – ali dok se ove večeri kretao ulicom Lajoša Košuta, osećao je samo strah. Pognute glave, Keveš je oprezno pogledom pretraživao senke pred sobom krećući na svoje kratko putovanje.

Gotovo istog časa spazi nešto što ga dodatno uznemiri.

Jedna tamna prilika sedela je pognuta na klupi preko puta – čovek izrazito snažne građe u farmerkama i s bejzbol kačketom na glavi – nehajno je tipkao po svom pametnom telefonu. Uređaj je osvetljavao njegovo bradato lice.

On ne stanuje u ovom kraju, znao je Keveš, pa ubrza korak.

Čovek s bejzbol kačketom podiže pogled, na trenutak je posmatrao rabina, a onda se vratio svom telefonu. Keveš produži. Prešavši jedan blok, on se nervozno osvrnu za sobom. Preneražen, shvati da čovek s bejzbol kačketom više ne sedi na klupi. Prešao je na drugu stranu ulice i sad je hodao trotoarom iza Keveša.

On me prati! Starčeva stopala kretala su se brže, a dah mu se skratio. Pitao se nije li napuštanje kuće bilo strašna greška.

Valdespino me je strogo savetovao da ostanem unutra! Kome li sam to odlučio da verujem?

Keveš je planirao da sačeka da Valdespinovi ljudi dođu i otprate ga do Madrida, ali je telefonski poziv sve promenio. Seme teške sumnje brzo je puštalo svoje izdanke.

Žena na telefonu ga je upozorila: *Biskup ne šalje ljude da vas transportuju, već da vas uklone – isto kao što je uklonio Sajeda el Fadla.* Potom je iznela dokaze toliko ubedljive da se Keveš uspaničio i pobegao.

Dok je žurio stazom, Keveš se plašio da možda ipak neće stići pod okrilje bezbednosti sinagoge. Čovek s bejzbol kačketom još je bio iza njega, pratio ga je s udaljenosti od pedesetak metara.

Zaglušujuća škripa preseče noćni vazduh i Keveš poskoči. Bio je to, shvati s olakšanjem, gradski autobus koji je zakočio na obližnjem stajalištu. Keveš pomisli kako ga je sam Bog poslao, potrči ka vozilu i s mukom se uspentra u njega. Autobus je bio krcat bučnim studentima, a dvoje od njih učtivo ustupiše Kevešu mesto u prednjem delu autobusa.

„Köszönöm“, bez daha je prošištao rabin. *Hvala vam.*

Pre no što je autobus krenuo, čovek u farmerkama i s bejzbol kačketom dotrčao je i u poslednji čas uspeo da se uvuče u vozilo.

Keveš se sav skameni, ali je čovek prošao pored njega i ne pogledavši ga zauzeo mesto pozadi. U odrazu na vetrobranskom staklu, rabin je mogao da vidi da se muškarac vratio svom telefonu, naizgled potpuno udubljen u nekakvu video-igricu.

Ne budi paranoičan, Jehuda, prekorio je samog sebe. *Ti ga ne zanimaš.*

Kad je autobus stigao do stajališta u ulici Dohanj, Keveš se čežnjivo zagleda u tornjeve sinagoge udaljene svega nekoliko blokova odatle, ali opet nije mogao da se natera da napusti okrilje punog autobusa.

Ako izađem, a čovek pođe za mnom…

Keveš ostade na svom sedištu, odlučivši da je verovatno sigurniji u gužvi. *Mogu da se malo provozam autobusom dok ne povratim dah,* pomislio je, iako je žalio što nije otišao u toalet pre no što je onako žurno napustio dom.

Tek nekoliko trenutaka kasnije, dok se autobus udaljavao od ulice Dohanj, rabin Keveš shvati da njegov plan ima jednu veliku manu. *Subota je uveče, a svi putnici su deca.*

Sinu mu da će skoro sigurno svi putnici iz ovog autobusa izaći na istom mestu, jednu stanicu dalje – u srcu budimpeštanske jevrejske četvrti.

Posle Drugog svetskog rata ovaj kraj bio je potpuno razrušen, ali su uništene građevine postale centar jedne od najživljih klupskih scena Evrope – čuveni „barovi u ruševinama“ – moderni noćni klubovi u trošnim zgradama. Vikendom su se tu okupljale horde studenata i turista u potrazi za provodom u bombardovanim skeletima skladišta čiji su zidovi prekriveni grafitima ili u starim vilama sada opremljenim najsavremenijim ozvučenjem, moćnom rasvetom i eklektičkim umetničkim delima.

Kad se autobus uz škripu točkova sledeći put zaustavio, svi studenti zaista zajedno izađoše. Čovek s kačketom ostao je da sedi pozadi, još uvek zagledan u

svoj telefon. Instinkt je nalagao Kevešu da izađe najbrže što može te se on osovi na noge, požuri između sedišta i spusti se među grupicu studenata na trotoaru.

Autobus dade gas da krene, ali se naglo zaustavi, a vrata se uz šištanje otvoriše da propuste poslednjeg putnika – čoveka s bejzbol kačketom. Keveš oseti kako mu se puls opet vrtoglavo ubrzava, ali čovek ni ovog puta nijednom ne pogleda Keveša. Umesto toga, okrenuo je leđa okupljenima i žurno se uputio u suprotnom pravcu, pozivajući nekog telefonom dok se udaljavao.

Prestani da umišljaš, reče Keveš sebi pokušavajući da umiri disanje.

Autobus je otišao i grupica studenata odmah krete niz ulicu prema barovima. Zarad bezbednosti, rabin Keveš odluči da ih prati koliko god bude mogao, a onda se naglo okrenuo nalevo i uputio nazad prema sinagogi.

To je samo nekoliko blokova, hrabrio je sebe ne obraćajući pažnju na to koliko su mu noge teške i na sve jači pritisak u bešici.

Barovi u ruševinama bili su krcati, njihova raspojasana klijentela preplavila je i ulicu. Svud oko Keveša tutnjali su ritmovi elektronske muzike, a u vazduhu se osećao miris piva, izmešan sa slatkastim isparenjima cigareta marke sopjane i tradicionalnih mađarskih kiirtoskalacs.

Dok se približavao uglu, i dalje ga nije napuštao nelagodni osećaj da ga neko posmatra. Usporio je i kradomice se još jednom osvrnuo iza sebe. Srećom, čoveka u farmerkama i s bejzbol kačketom nije bilo na vidiku.

U zamračenom ulazu, pognuta silueta ostala je nepokretna dugih deset sekundi pre no što će pažljivo izviriti iz senke i pogledati prema uglu.

Dobar pokušaj, starce, pomislio je čovek, svestan da mu je u poslednji čas pobegao iz vidokruga.

Čovek ponovo proveri špric u džepu. Potom istupi iz senke, namesti bejzbol kačket i žurno pođe za metom.

POGLAVLJE 41

Komandant garde Dijego Garza potrča prema stambenom delu palate i dalje čvrsto stežući tablet Monike Martin.

Na tabletu je bio snimak telefonskog razgovora – dijaloga između mađarskog rabina po imenu Jehuda Keveš i nepoznatog uzbunjivača sa interneta – a šokantni sadržaj tog snimka ostavljao je komandantu Garzi svega nekoliko opcija.

Bez obzira na to da li je Valdespino stajao iza planiranog ubistva koje je uzbunjivač pominjao, Garza je znao da će nakon što snimak izađe u javnost Valdespinova reputacija zauvek biti uništena.

Moram upozoriti princa i izolovatiga odštete koju će ovo prouzrokovati. Valdespino mora biti sklonjen iz palate pre nego što se članak pojavi. U politici percepcija je sve – a trgovci informacijama, opravdano ili ne, spremali su se da Valdespina puste niz vodu. Bilo je jasno da princ večeras ne srne biti viđen u Valdespinovom društvu.

Koordinatorka odeljenja za odnose s javnošću Monika Martin ozbiljno je savetovala Garzu da natera princa da odmah da izjavu ili će rizikovati da deluje kao saučesnik.

U pravu je, znao je Garza. *Moramo odvesti Hulijana na televiziju. Odmah.* Garza stiže do vrha stepeništa i bez daha krenu hodnikom prema Hulijanovom apartmanu, pogledavajući na ekran tableta koji mu je počivao u ruci.

Pored slike frankističke tetovaže i snimka rabinovog telefonskog razgovora, neizbežna objava portala ConspiracyNet očigledno će imati za posledicu treće i konačno otkriće – nešto za šta je Martinova nagovestila da će izazvati najveći požar.

Konstelacija podataka, tako je nazvala tu pojavu – opisavši ukratko nešto što je ličilo na sakupljanje naizgled nasumičnih i nepovezanih podataka ili kvazičinjenica, koje teoretičari zavera uz ohrabrenje analiziraju i povezuju na smislene načine kako bi stvorili moguće „konstelacije“.

Nisu ništa bolji od zaluđenika astrologijom!, pušio se od gneva. *Izmišljaju životinjske oblike u nasumičnim rasporedima zvezda!*

Na nesreću, podaci sa portala ConspiracvNet, koji su se mogli videti na tabletu u Garzinoj ruci, izgledali su kao da su namerno formulisani tako da,

posmatrani zajedno, daju sliku konstelacije koja sa stanovišta palate nije bila nimalo lepa.

Ubistvo Kirša

Šta smo dosad saznali

- Edmond Kirš saopštio je svoje naučno otkriće trima religioznim vođama – biskupu Antoniju Valdespinu, alami Sajedu el Fadlu i rabinu Jehudi Kevešu.

- Kirš i El Fadl su mrtvi, a rabin Jehuda Keveš se više ne javlja na svoj kućni telefon i izgleda da je nestao.

- Biskup Valdespino je živ i zdrav, poslednji put viđen kako prelazi trg prema Kraljevskoj palati.

- Kiršov ubica – identifikovan kao mornarički admiral Luis Avila – ima oznake na telu koje ga povezuju sa grupom izrazito konzervativnih frankista. (Da li je biskup Valdespino – odavno poznat kao konzervativac – ujedno i frankista?)

- I konačno, po izvorima iz Gugenhajma, spisak gostiju za ovaj događaj bio je zaključen, no ipak, ubica Luis Avila dodat je u poslednjem trenutku, na zahtev nekoga iz Kraljevske palate. (Osoba iz muzeja koja je ispunila taj zahtev bila je buduća kraljica Ambra Vidal.)

ConspiracyNet.com *odaje priznanje za veliki doprinos ovoj priči javnom uzbunjivaču monte@iglesia.org.*

¿Monte@iglesia.org?

Garza je već bio odlučio da veruje da je ova mejl adresa lažna.

Iglesia.org je poznata evangelistička katolička internet stranica u Španiji, zajednica sveštenika, svetovnjaka i studenata posvećenih Isusovim učenjima.

Dojavljivač je izgleda upao u njihov internet domen kako bi izgledalo da su optužbe došle sa iglesia.org adrese.

Pametno, pomisli Garza znajući da posvećeni katolici koji stoje iza ove stranice duboko poštuju biskupa Valdespina. Pitao se jesu li ovaj internet „dobročinitelj“ i onaj koji je pozvao rabina jedna te ista osoba.

Stigavši do vrata apartmana, Garza se zapitao kako da princu saopšti ovu vest. Dan je otpočeo sasvim normalno, a odjednom se ispostavilo da je palata zaratila sa duhovima. *Nepoznati doušnik po imenu Monte? Mnoštvo nezavisnih podataka?* Da sve bude još gore, Garza i dalje nije imao nikakav izveštaj o tome šta se dešava sa Ambrom Vidal i Robertom Langdonom.

Nek nam je Bog u pomoći ako novine saznaju za večerašnje Ambrine drske postupke.

Komandant uđe bez kucanja. „Prinče Hulijane?“, pozva žureći prema dnevnom boravku. „Moram na trenutak nasamo da porazgovaram s vama.“

Garza stiže do dnevne sobe i stade kao ukopan. Prostorija je bila prazna.

„Don Hulijane?“, ponovi okrenuvši se prema kuhinji. „Biskupe Valdespino?“

Garza je pretražio čitav apartman, ali princ i Valdespino nisu bili tu.

Odmah je pozvao princev mobilni telefon i iznenadio se kad je ćuo da zvoni. Zvuk beše slab, ali čujan, i dopirao je odnekud iz apartmana. Garza ponovo pozva princev broj i stade da sluša prigušenu zvonjavu, ovog puta isprativši zvuk do male slike na zidu, iza koje je znao da je sakriven sef.

Hulijan je zaključao svoj telefon u sef?

Garza nije mogao da poveruje da je princ ostavio svoj telefon u noći kada je komunikacija od najvećeg značaja. *Kuda li su otišli?*

Garza pokuša sa Valdespinovim brojem mobilnog telefona, nadajući se da će mu se biskup javiti. Krajnje iznenađen, on ču još jedan prigušeni zvuk zvonjave iz sefa.

I Valdespino je ostavio svoj telefon?

Krajnje uspaničen, unezvereno gledajući oko sebe, Garza istrča iz apartmana. U sledećih nekoliko minuta trčao je po hodnicima i vikao, tražeći ih i na spratu i u prizemlju.

Nisu mogli tek tako da nestanu!

Kad je Garza konačno prestao da trči, zateče se bez daha u podnožju ogromnog i elegantnog Sabatinijevog stepeništa. Poraženo spusti glavu. Tablet u njegovoj ruci se već skoro isključio, ali je na zatamnjenom ekranu mogao da vidi odraz freske sa tavanice iznad sebe.

Ironija mu se učini pregrubom. Freska je bila najveće remek-delo Đakvinta – *Apoteoza Španije.*

POGLAVLJE 42

Dok se galfstrim G550 velikom brzinom penjao na krstareću visinu, Robert Langdon je zurio u prazno kroz ovalni prozor i pokušavao da sredi misli. Poslednja dva sata proletelo je u vrtlogu emocija – od uzbuđenja koje je pratilo početak Edmondove prezentacije, do užasa koji je osetio videvši njegovo hladnokrvno ubistvo. Što je Langdon više razmišljao o Edmondovom otkriću, ono kao da je bivalo sve zagonetnije.

Kakvu je to tajnu Edmond razotkrio?

Odakle dolazimo? Kuda idemo?

Edmondove reči, izgovorene u spiralnoj skulpturi ranije te večeri, ponovo su odzvanjale u Langdonovim mislima: *Roberte, otkriće do kog sam došao… ono daje vrlo jasne odgovore na oba pitanja.*

Edmond je tvrdio da je rešio dve najveće misterije života, a opet, Langdon se pitao je li moguće da su Edmondove vesti toliko opasno remetilačke da bi ga neko *ubio* kako bi ga ućutkao?

Sve što je Langdon sa sigurnošću znao bilo je da Edmond govori o ljudskom poreklu i ljudskoj sudbini.

Kakvo je zaprepašćujuće poreklo Edmond otkrio?

Kakvu misterioznu sudbinu?

Činilo se da je Edmond optimističan i da se raduje budućnosti te je zbog toga bilo malo verovatno da je njegovo predviđanje apokaliptično. *Šta li je onda to Edmond mogao predvideti, a što bi moglo toliko duboko uznemiriti klerike?*

„Roberte?“ Ambra se stvorila kraj njega sa šoljom vrele kafe. „Rekao si crna?“

„Odlično, da, hvala.“ Langdon zahvalno prihvati šolju, nadajući se da će mu malo kofeina pomoći da razveže zapetljane misli.

Ambra sede preko puta njega i usu sebi čašu crnog vina iz elegantne flaše s reljefnom površinom. „Edmond uvek ima zalihu šato montroza u avionu. Bilo bi šteta da propadne.“

Langdon je samo jednom probao montroz, u starom vinskom podrumu skrivenom ispod Triniti koledža u Dablinu, dok je tamo boravio da bi istraživao iluminirani rukopis poznat pod nazivom *Knjiga Kelsa.*

Ambra je obuhvatila vinsku čašu rukama i, prinevši je usnama, zagledala se u Langdona preko ruba. Još jednom je osetio kako ga prirodna elegancija te žene, kao nekim čudom, potpuno razoružava.

„Razmišljala sam“, rekla je. „Pomenuo si ranije da je Edmond bio u Bostonu i ispitivao te o različitim pričama o postanku?“

„Da, pre otprilike godinu dana. Zanimali su ga različiti načini na koje najveće svetske religije odgovaraju na pitanje 'Odakle dolazimo?'“

„Dakle, možda bi bilo dobro da počnemo od toga?“, predloži ona. „Možda možemo otkriti na čemu je radio?“

„Potpuno se slažem da treba da počnemo iz početka“, odvrati Langdon, „ali nisam siguran može li se tu išta otkriti. Postoje samo *dve* škole mišljenja o tome odakle dolazimo – religiozno verovanje da je Bog stvorio ljude već potpuno formirane, i darvinistički model, po kom smo ispuzali iz primordijalne bare i vremenom evoluirali u ljude.“

„A ako je Edmond otkrio rreću mogućnost?“, upita Ambra sevnuvši smeđim očima. „Šta ako je to deo njegovog otkrića? Šta ako je dokazao da ljudska rasa nije potekla ni od Adama i Eve, niti je nastala darvinijanskom evolucijom?“

Langdon je morao da prizna da bi takvo otkriće – alternativna priča o ljudskom poreklu – uzdrmalo svet iz temelja, ali nije mogao da zamisli šta bi to moglo biti. „Darvinova teorija evolucije izrazito je dobro utemeljena“, reče joj, „jer se zasniva na naučno proverljivim činjenicama i jasno ilustruje kako su organizmi evoluirali i vremenom se prilagođavali svom okruženju. Teoriju evolucije prihvatili su najoštroumniji naučnici sveta.“

„Zaista?“, reče Ambra. „Čitala sam knjige koje tvrde da je Darvin bio sasvim u zabludi.“

„To što kaže je istina“, zacvrkuta Vinston iz telefona koji se punio na stolu između njih dvoje. „Više od pedeset takvih naslova objavljeno je samo u poslednje dve decenije.“

Langdon je zaboravio da je Vinston još s njima.

„Neke od tih knjiga bile su bestseleri“, dodade Vinston. *„Šta je Darvin pogrešno shvatio… Pobediti darvinizam… Darvinova crna kutija… Suđenje Darvinu… Mračna strana Čarlsa Dar…“*

„Da“, prekide ga Langdon, vrlo dobro upoznat s pozamašnim brojem knjiga u kojima se tvrdi da upravo one opovrgavaju Darvina. „Zapravo sam nedavno pročitao dve.“

„I?“, bila je uporna Ambra.

Langdon se učtivo nasmeši. „Ne mogu da govorim o svim, ali one dve koje sam pročitao zastupale su stanovište koje je u osnovi hrišćansko. Jedna je čak išla toliko daleko da sugeriše da je fosilne ostatke na zemlju postavio bog 'da bi testirao našu veru'."

Ambra se namršti. „U redu, dakle nisu te navele da promeniš mišljenje."

„Ne, ali su u meni probudile radoznalost, pa sam pitao jednog harvardskog profesora biologije šta on misli o tim knjigama." Langdon se nasmešio. „Taj profesor je, usput, sasvim slučajno bio pokojni Stiven Dž. Guld."

„Zašto mi je to ime poznato?", upita Ambra.

„Stiven Dž. Guld", odmah se oglasi Vinston. „Istaknuti evolucioni biolog i paleontolog. Njegova teorija 'isprekidane ravnoteže' objašnjava neke od rupa koje postoje u fosilnom zapisu i pruža dodatnu podršku Darvinovom modelu evolucije."

„Guld se samo zakikotao", reče Langdon, „i rekao mi da većinu anti-darvinističkih knjiga objavljuju izdavači poput Instituta za istraživanje postanka – što je organizacija koja, sudeći po njihovim sopstvenim informativnim materijalima, *Bibliju* smatra nepogrešivim popisom istorijskih i naučnih činjenica."

„Što znači", reče Vinston, „da veruju da nesagorivi grm kupine može da govori, da je Noje uspeo da smesti sve žive vrste na jedan jedini brod i da se ljudi mogu pretvarati u stubove soli. To i nije najstabilnije uporište za jednu kompaniju koja se bavi naučnim istraživanjem."

„Tačno", reče Langdon, „međutim, postoje nereligiozne knjige koje nastoje da naruše Darvinov ugled s istorijske tačke gledišta – optužujući ga da je *ukrao* svoju teoriju od francuskog naturaliste Žana Batista Lainarka, koji je prvi izneo ideju da se organizmi menjaju reagujući na ok ruženje."

„Taj pravac razmišljanja je sporedan, profesore", reče Vinston. „To da li je Darvin optuživan za plagijatorstvo ili nije, ne umanjuje verodostojnost njegove teorije evolucije."

„Tome ne mogu da protivrečim", reče Ambra. „I zato, Roberte, pretpostavljam da bi profesor Guld na pitanje 'Odakle dolazimo?' odgovorio, bez sumnje, da smo evolucijom nastali od majmuna."

Langdon klimnu glavom. „Parafraziram, ali Guld me je u suštini uveravao da se među ozbiljnim naučnicima uopšte ne dovodi u pitanje da li se evolucija odigrava. Mi taj proces možemo empirijski da *posmatramo.*

Bolja pitanja bi, po njegovom mišljenju, bila: *Zašto* se evolucija dešava? I *kako* je počela?"

„Da li je ponudio i neke odgovore?", upita dalje Ambra.

„Ništa što bih ja mogao razumeti, ali jeste ilustrovao svoje stanovište jednim misaonim eksperimentom. Zove se Beskrajni hodnik.“ Langdon zastade, otpivši još gutljaj kafe.

„Da, korisna ilustracija“, zapevuši Vinston pre no što je Langdon stigao da progovori. „Ide ovako: zamislite da hodate dugačkim hodnikom – tunelom toliko dugačkim da je nemoguće videti odakle ste došli i kuda idete.“

Langdon klimnu glavom, zadivljen širinom Vinstonovog znanja.

„A onda, daleko iza sebe“, nastavio je Vinston, „čujete zvuk lopte koja odskače. Kad se okrenete, vidite loptu koja skače prema vama. Lopta je sve bliža pa konačno odskoči pored vas i nastavi da skače, odskakujući sve dalje dok se sasvim ne izgubi iz vida.“

„Tačno“, reče Langdon. „Pitanje nije: *Da li* lopta skače? Jer, očigledno, lopta *skače.* Možemo to da vidimo. Pitanje je: *Zašto* lopta skače? Kako je *počela* da skače? Da li ju je neko šutnuo? Je li to neka posebna lopta koja prosto uživa u skakanju? Važe li u tom hodniku zakoni fizike zbog kojih lopta nema drugog izbora do da zauvek skače?“

„Guldova poenta je, prema tome“, zaključi Vinston, „da, kao i kad je reč o evoluciji, ne možemo videti dovoljno daleko u prošlost da bismo saznali kako je proces otpočeo.“

„Upravo tako“, reče Langdon. „Možemo samo da primetimo da se on *odvija!“*

„Ovo je, naravno, bilo slično“, reče Vinston, „izazovu koji predstavlja razumevanje Velikog praska. Kosmolozi su razvili istančane formule kojima opisuju širenje kosmosa za svako zadato Vreme – T – u prošlosti ili budućnosti. Međutim, kad pokušaju da pogledaju unazad u *trenutak* U kom se Veliki prasak dogodio – gde je T jednako nuli – matematika poludi, opisujući nešto što je, kako se čini, mistična čestica beskrajne toplote i beskrajne gustine.“

Langdon i Ambra se zadivljeni pogledaše.

„Ponovo tačno“, reče Langdon. „A pošto ljudski um nije spreman da U dovoljno dobro nosi s 'beskrajnim', većina naučnika sad raspravlja o 111 MI losu samo u smislu trenutaka *nakon* Velikog praska – gde je T veće <ul nule – što je garancija da ono što je *matematičko* neće postati *mistično.“*

Jednom Langdonovom kolegi s Harvarda – uvaženom profesoru fizike – toliko su dojadili studenti filozofije koji su dolazili na njegov kurs 'Poreklo svemira', da je na kraju na vrata svoje učionice postavio natpis.

U mojoj učionici T > 0.
Za sva pitanja o tome gde je T = 0,
molim da posetite Katedru za religiju.

„A šta je s panspermijom?“, upita Vinston. „Idejom da je život na Zemlji prenesen s druge planete preko meteora ili kosmičke prašine? Panspermia se smatra naučno validnom mogućnošću koja može objasniti postojanje života na Zemlji.“

„Čak i ako je tačna“, ponudi Langdon svoje mišljenje, „ona ne odgovara na pitanje kako je život *isprva* počeo u kosmosu. Mi prosto šutiramo konzervu niz put, zanemarujući poreklo lopte koja odskače i odlažemo najveće pitanje: Odakle potiče život?“

Vinston zaćuta.

Ambra je pijuckala vino, naizgled zabavljena njihovim nadmudrivanjem.

Kad je galfstrim G550 dostigao krstareću visinu i poravnao se sa horizontom, Langdon uhvati sebe kako zamišlja šta bi to značilo za svet da je Edmond zaista pronašao odgovor na drevno pitanje: Odakle dolazimo?

A opet, prema Edmondovim rečima, taj odgovor bio je samo *deo* tajne.

Ma šta istina bila, Edmond je detalje svog otkrića zaštitio jakom šifrom – jednim jedinim stihom od četrdeset sedam slova. Ako sve prođe po pisnu, Langdon i Ambra će uskoro u Edmondovom domu u Barseloni otkriti koji je to stih.

POGLAVLJE 43

Iako začet pre desetak godina, „mračni veb“ i dalje predstavlja nepoznanicu za veliku većinu korisnika interneta. Nedostupna preko tradicionalnih pretraživača, ova zlokobna zemlja senki svetske internet mreže obezbeđuje pristup neverovatnoj količini ilegalnih dobara i usluga.

Od skromnih početaka, kada je tu bio jedino *Put svile* – prvo onlajn crno tržište za rasturanje nelegalnih droga – mračni veb procvetao je u široku mrežu nezakonitih stranica za trgovinu oružjem, rasturanje dečje pornografije, otkrivanje političkih tajni, pa čak i unajmljivanje profesionalaca, uključujući tu i prostitutke, hakere, špijune, teroriste i ubice.

Svake nedelje se preko mračnog veba obave doslovno milioni transakcija, a večeras, ispred jednog od budimpeštanskih barova među ruševinama, jedna od takvih transakcija će upravo biti zaključena.

Čovek u farmerkama i sa bejzbol kačketom neprimetno se šunjao ulicom Kazinci, držeći se senki dok je pratio svoju metu. Misije poput ove postale su mu osnovni izvor prihoda u poslednjih nekoliko godina, I uvek ih je dogovarao preko šačice popularnih mreža – *Neprijateljska rdenja, Mreža asasina* i *BesaMafija.*

Iznajmljivanje plaćenih ubica bila je industrija vredna milijardu dolara i svakog dana se širila, prvenstveno zbog toga što je mračni veb garantovao anonimnost pregovora i nemogućnost ulaska u trag plaćanju bilkoi nima. Većina ubistava imala je veze sa prevarama osiguranja, lošim poslovnim partnerstvima ili burnim brakovima, ali razlozi nikad nisu Uli briga osobe koja je obavljala posao.

Bez pitanja, pomisli ubica. *To je nepisano pravilo zbog kog moj posao* i *veta.*

Večerašnji posao bio je zadatak koji je prihvatio pre nekoliko dana. A ni uiimiii poslodavac ponudio mu je 150.000 evra da osmatra dom jednog ostarelog rabina i čeka u „stanju pripravnosti“, za slučaj da bude potrčimo Lzvettl određenu akciju. Akcija je u ovom slučaju značila da treba da upadne u čovekov dom i ubrizga mu kalijum-hlorid, što će dovesti do trenutne smrti usled neizbežnog srčanog udara.

Rabin je večeras usred noći neočekivano izašao iz svog doma i gradskim autobusom otišao u sumnjivi deo grada. Ubica ga je pratio, a onda preko zaštitnog šifrovanog programa na pametnom telefonu obavestio poslodavca o razvoju događaja.

Meta je napustila dom. Otišla je u deo grada sa barovima.
Postoji li mogućnost da se sa nekim sastaje?

Odgovor od poslodavca stigao je skoro istog trenutka.

Izvrši.

Tu, među barovima u ruševinama i mračnim uličicama, ono što je počelo kao uhođenje pretvorilo se u smrtonosnu igru mačke i miša.

Rabin jehuda Keveš znojio se i jedva disao dok je išao ulicom Kazinci. Pluća su mu gorela i osećao se kao da će mu ostarela bešika pući.

Treba mi samo toalet i malo odmora, pomislio je zastavši u gužvi koja se okupila ispred bara „Simplo“ – jednog od najvećih i najpoznatijih budimpeštanskih barova u ruševinama. Klijentela je bila tako raznovrsna mešavina različitih generacija i profesija da se na starog rabina niko nije ni osvrnuo.

Staću nakratko, odluči on krenuvši prema baru.

Nekada velelepna kamena palata sa elegantnim balkonima i visokim prozorima, bar „Simplo“ je sada bila samo oronula ljuštura prekrivena grafitima. Prolazeći kroz široki trem ove nekada velelepne gradske rezidencije, Keveš uđe kroz vrata na kojima je stajala šifrovana poruka: EGG-ESH-AY-GED-REH!

Trebao mu je trenutak da shvati da je to samo fonetski ispis mađarske reči *egészségedre* – koja znači „živeli!“

Ušavši, Keveš stade da u neverici posmatra pećinoliku unutrašnjost bara. Zapuštena palata bila je podignuta oko prostranog dvorišta po kom su sada bili razbacani najčudniji predmeti koje je rabin ikad video – kauč napravljen od kade, lutke koje voze bicikle obešene u vazduhu, i jedan potpuno ispražnjen istočnonemački trabant koji je sada služio kao separe.

Dvorište je bilo okruženo visokim zidovima ukrašenim raznolikim grafitima, posterima iz sovjetske ere, klasičnim skulpturama i biljkama koje su visile sa unutrašnjih balkona, gde je mnoštvo stalnih gostiju plesalo uz glasnu muziku. Vazduh se osećao na cigarete i pivo. Mladi parovi su se strasno ljubili naočigled svih prisutnih, dok su ostali pušili iz kratkih lula i ispijali čašice *pdlinke,* popularne mađarske rakije.

Keveš je uvek smatrao ironijom to što su ljudi, uprkos tome što su bili najveličanstvenija božja kreacija, u suštini i dalje životinje, a njihovo ponašanje u

najvećoj meri uslovljeno potragom za prostim zadovoljstvima. *Udovoljavamo svojim telima nadajući se da će tako i naše duše naći utehu.* Keveš je mnogo vremena provodio savetujući one koji su previše ugađali animalnim iskušenjima tela – prvenstveno hranom i seksom – a uz porast zavisnosti od interneta i jeftinih dizajniranih droga, njegov posao bivao je iz dana u dan sve zahtevniji.

Jedino zadovoljstvo koje je Kevešu u ovom trenu bilo potrebno moglo se pronaći u toaletu, a kada je ugledao deset ljudi u redu ispred njega, bio je skrhan. Ne mogavši više da čeka, oprezno se popeo stepenicama, gde su mu rekli da može naći još dosta toaleta. Na drugom spratu palate rabin se nade u lavirintu spojenih dnevnih i spavaćih soba, od kojih je svaka imala mali bar ili separe. Zamolio je jednog barmena da ga uputi prema toaletu, a čovek mu je pokazao prilično udaljen hodnik, kom se moglo prići samo preko balkona iznad dvorišta.

Keveš brzo prede na balkon i pridržavajući se za ogradu krete ka toaletu. Hodajući, odsutno je zurio u uskomešanu gužvu u dvorištu pod njim, gde se more mladih ljudi talasalo u ritmu dubokih taktova muzike.

A onda Keveš ugleda njega.

Zastao je kao ukopan, a krv mu se sledi u žilama.

Usred gomile, stajao je čovek u farmerkama i s bejzbol kačketom i gledao pravo u njega. Pogledi im se sretoše tek na tren. A onda se čovek s kačketom brzinom pantera dade u trk i jurnu uz stepenište gurajući goste pred sobom.

Ubica ustrča uz stepenište, osmatrajući svako lice u prolazu. Dobro je poznavao bar „Simplo“ pa brzo stiže do balkona gde je stajala njegova meta. Ali rabin je nestao.

Nisam prošao pored tebe, pomisli ubica, *što znači da si ušao još dublje u zgradu.*

Podignuvši pogled prema zamračenom hodniku pred sobom, ubica se osmehnu, pretpostavljajući gde bi se meta mogla kriti.

Hodnik je bio krcat i smrdeo je na urin. Na daljem kraju su se nalazila iskrivljena drvena vrata.

Ubica zatabana kroz hodnik i udari šakom po vratima.

Tišina.

Ponovo pokuca.

Jedan dubok glas reče iznutra da je toalet zauzet.

„Bocsásson meg!“, izvini se ubica zvonkim glasom i tobož stade da se udaljava. Onda se tiho okrenu i vrati do vrata, pritisnuvši uho uz drvo. Čuo je kako rabin unutra očajnički šapuće na mađarskom.

„Neko pokušava da me ubije! Bio je ispred moje kuće! Sad me je uhvatio u baru 'Simplo' u Budimpešti! Molim vas! Pošaljite mi pomoć!“

Činilo se da je meta pozvala 112 – budimpeštanski ekvivalent broju 911. Policija je odavno bila na lošem glasu zbog sporog reagovanja, ali je ubici to što je čuo bilo dovoljno.

Osvrnuvši se i uverivši se da je sam, uperio je mišićavo rame prema vratima, nagnuo se i uskladio svoj napad sa gromoglasnom muzikom.

Stara leptir-brava pukla je pri prvom pokušaju. Vrata se otvoriše. Ubica kroči unutra, zatvori vrata za sobom i okrenu se prema žrtvi.

Čovek šćućuren u ćošku izgledao je podjednako zbunjeno i prestravljeno.

Ubica uze rabinov telefon, prekide vezu i baci telefon u ve-ce šolju. „K-ko te je poslao?!“, promuca rabin.

„Lepota situacije u kojoj se nalazim“, odgovori čovek, „jeste u tome što to nikad neću saznati.“

Starac je prozuklo disao i obilno se znojio. Odjednom zinu, širom otvorenih očiju, podiže ruke i uhvati se za grudi.

Stvarno!, pomisli ubica, osmehujući se. *Ima infarkt?*

Starac se migoljio i gušio na podu toaleta, očima molio za pomoć dok mu se lice crvenelo a on se rukama držao za grudi. Naposletku, ničice pade na prljave pločice i ostade da leži i trese se dok mu se bešika praznila u pantalone a potočić urina se širio po podu.

Konačno, rabin se umiri.

Ubica čučnu i posluša njegovo disanje. Tajac.

Onda se uspravi, zlurado se cereći. „Olakšao si mi posao više nego što sam mogao da pretpostavim.“

Rekavši to, ubica krenu prema vratima.

Pluća rabina Keveša borila su se za vazduh. Izveo je predstavu svog života.

Kolebajući se na ivici nesvesti, ležao je nepomično i slušao kako se koraci ubice udaljavaju po podu toaleta. Vrata se otvoriše i zatvoriše uz kliktaj.

Tišina.

Keveš se prisili da sačeka još koji trenutak i bude siguran da je napadač otišao niz hodnik i da ga ne čuje. A onda, ne mogavši više da čeka ni sekund, izdahnu i poče da udiše životodavni vazduh. Čak je i ustajali vazduh toaleta imao ukus kao da je stigao sa nebesa.

Lagano je otvorio oči, a pogled mu se mutio zbog nedostatka kiseonika. Dok je podizao glavu u kojoj je sve pulsiralo, vid poče da mu se razbistrava. Na sopstveno zaprepašćenje ugledao je mračnu priliku kraj vrata. Čovek s bejzbol kačketom mu se cerio.

Keveš se sledi. *Nije ni izašao iz prostorije.*

Ubici su bila dovoljna dva duga koraka da stigne do žrtve. Čeličnim stiskom zgrabi rabina za vrat i nabi mu lice nazad na popločani pod.

„Možeš da zaustaviš disanje“, rugao se ubica, „ali ne možeš zaustaviti srce.“ Nasmejao se. „Ne brini, tu mogu da ti pomognem.“

Trenutak kasnije vreli vrh igle zari se Kevešu u vrat. Oseti kao da mu se istopljena vrelina sliva niz grlo i obliva mu lobanju. Kad mu se srce ovog puta steglo, znao je da je stvarno.

Kao čovek koji je veći deo života posvetio misterijama o *Shamayim* – obitavalištu Boga i pravednika – rabin Jehuda Keveš znao je da su svi odgovori samo otkucaj srca daleko.

POGLAVLJE 44

Sama u prostranom toaletu mlažnjaka G550, Ambra Vidal stajala je pred lavaboom i puštala da joj se topla voda nežno sliva preko šaka dok je zurila u ogledalo, jedva prepoznajući sopstveni odraz. *Sta sam to učinila?*

Otpila je još gutljaj vina, žudeći za svojim životom od pre svega nekoliko meseci – kad je bila anonimna, sama, zaokupljena radom u muzeju – ali sad je sve to nestalo. Isparilo je onog trena kad ju je Hulijan zaprosio.

Ne, prekorila je samu sebe. *Isparilo je onog trena kad si ti rekla da.*

Užas večerašnjeg ubistva zario joj se duboko u stomak i njen logički um sa strahom je vagao šta nagoveštava taj čin.

Ja sam pustila Edmondovog ubicu u muzej.

Prevario me je neko iz palate.

A sad znam previše.

Nije bilo dokaza da princ Hulijan stoji iza krvavog ubistva, niti da je uopšte *znao* za ubičin plan. Ipak, Ambra je sasvim izbliza videla kako funkcionišu unutrašnji mehanizmi palate da bi mogla da nasluti da se ništa od svega toga ne bi moglo desiti bez prinčevog znanja ili čak njegovog blagoslova.

Rekla sam Hulijanu previše.

Poslednjih nekoliko nedelja Ambra je osećala sve jaču potrebu da opravda svaki trenutak koji je provodila razdvojena od svog ljubomornog verenika i zato je, kad bi ostajali sami, s njim delila veći deo onoga što je znala o Edmondovoj skoroj prezentaciji. Sada se plašila da je njena otvorenost možda bila nepromišljena.

Ambra isključi vodu i osuši ruke, ponovo uze svoju vinsku čašu i ispi poslednjih nekoliko kapi. U ogledalu pred sobom videla je ženu koju nije poznala – nekada samouverenu profesionalku koju su sada izjedali kajanje i stid.

Kakve sam samo greške napravila za nekoliko meseci…

Dok se u mislima vraćala u prošlost, pitala se šta je uopšte i mogla da učini drugačije. Četiri meseca ranije, jedne kišne noći u Madridu, Ambra je prisustvovala humanitarnoj večeri u Muzeju moderne umetnosti kraljice Sofije…

Većina gostiju bila je prešla u galeriju 206.06 da vidi čuveni muzejski eksponat – *Gerniku* – sedam i po metara široko Pikasovo platno koje je evociralo užasno bombardovanje malog baskijskog grada tokom Španskog građanskog rata. Za Ambru je, međutim, to delo predstavljalo previše bolan prizor – gorko

podsećanje na brutalno tlačenje koje je narod trpeo pod vladavinom španskog fašističkog diktatora generala Fransiska Franka između 1939. i 1975. godine.

Umesto da ode tamo, odlučila je da se sama uvuče u jednu mirnu galeriju i uživa u delu jedne od njoj omiljenih španskih umetnica, Maruhe Maljo, nadrealistkinje iz Galicije, čiji je uspeh tokom tridesetih godina dvadesetog veka pomogao da se razbije staklena tavanica nad glavama španskih umetnica.

Ambra je stajala sama i divila se *La Verbeni* – političkoj satiri prepunoj složenih simbola – kad se iza nje začuo nečiji duboki glas.

„Es casi tanguapa como tú“, izgovorio je muškarac. *Lepa je gotovo kao ti.*

Ozbiljno? Ambra je gledala pravo napred i opirala se želji da prevrne očima. Na ovakvim događanjima muzeji su nekada više podsećali na jeftine barove za pronalaženje usputnih partnera nego na kulturne centre.

„¿Qué crees que significa?“, navaljivao je glas iza nje. *Šta misliš, šta predstavlja?*

„Ne znam“, slagala je, nadajući se da će to što govori engleski možda naterati muškarca da ode. „jednostavno mi se dopada.“

„I meni“, odgovori muškarac takođe na engleskom, maltene bez akcenta. „Maljova je bila ispred svog vremena. Nažalost, za neizvežbano oko, površna lepota ove slike može prikriti suštinu.“ Zastao je. „Pretpostavljam da se žena poput *tebe* sigurno stalno suočava s istim problemom.“

Ambra bolno jeknu. *Padaju li žene zaista na ovakve fraze?* Namestivši na lice učtiv osmeh, okrenula se, spremna da muškarca uputi dalje. „Gospodine, vrlo ste ljubazni, ali…“

Ambra Vidal se zaledila usred rečenice.

Čovek pred njom bio je neko koga je celog života viđala na televiziji i u časopisima.

„O“, zamuca Ambra. „Vi ste…“

„Previše navalentan?“, nagađao je lepi muškarac. „Nespretno odvažan? Oprosti, živim prezaštićeno i nisam dovoljno dobar u ovim stvarima.“ Nasmešio se i učtivo ispružio ruku. „Zovem se Hulijan.“

„Mislim da znam vaše ime“, rekla mu je Ambra, crveneći dok se rukovala s princom Hulijanom, budućim kraljem Španije. Bio je daleko viši nego što je zamišljala, nežnih očiju i samouverenog osmeha. „Nisam znala da ćete i vi biti ovde večeras“, nastavila je, brzo povrativši pribranost. „Zamišljala sam vas više kao čoveka za Prado – znate, Goja, Velaskez… klasici.“

„Misliš, konzervativno i staromodno?“ Toplo se nasmejao. „Čini mi se da si me pomešala s mojim ocem. Maljova i Miro su mi uvek bili omiljeni.“

Ambra i princ razgovarali su nekoliko minuta i ona ostade zadivljena njegovim poznavanjem umetnosti. A opet, čovek je odrastao u madridskoj Kraljevskoj palati, koja je posedovala jednu od najboljih umetničkih zbirki u celoj Španiji; verovatno mu je na zidu dečje sobe visio originalni El Greko.

„Znam da će ovo zvučati previše direktno“, rekao je princ pružajući joj vizit-kartu ispisanu zlatnim slovima, „ali voleo bih da mi se sutra pridružiš na večeri. Na kartici je moj broj. Samo mi javi.“

„Večera?“, našalila se Ambra. „Ne znate ni kako se zovem.“

„Ambra Vidal“, stade on da nabraja činjenice. „Imaš trideset devet godina. Diplomirala si istoriju umetnosti na univerzitetu u Salamanki. Radiš kao direktor našeg muzeja Gugenhajm u Bilbau. Nedavno si javno govorila o kontroverzi koja okružuje Luisa Kilesa, čija dela, saglasan sam, grafički odražavaju užase savremenog života i možda nisu prikladna za decu, ali nisam siguran da delim tvoje mišljenje da su njegova dela slična Benksijevim[36]. Nikad se nisi udavala. Nemaš dece. I crna ti fantastično stoji.“

Ambra zinu u čudu. „Gospode Bože. Da li takav pristup zaista prolazi?“

„Nemam pojma“, rekao je, osmehnuvši se. „Pretpostavljam da ćemo to tek saznati.“

Kao po komandi, dva agenta Kraljevske garde stvoriše se kraj njih i povedoše princa među neke vrlo važne goste.

Ambra je stezala posetnicu u ruci i osećala nešto što nije osetila već godinama. Leptiriće. *Je li to mene princ upravo pozvao na sastanak?*

Ambra je bila muškobanjasta tinejdžerka i momci koji su je pozivali na sastanke uvek su se osećali kao da su na ravnoj nozi s njom. Kasnije u životu, kad je njena lepota procvetala, shvatila je da se muškarci plaše njenog prisustva, postaju nespretni, previše svesni svojih mana i previše uviđavni. Večeras joj je, međutim, jedan moćan muškarac odvažnim korakom prišao i potpuno preuzeo kontrolu. To je učinilo da se oseti kao žena. I to mlada žena.

Već sledeće večeri vozač je došao po Ambru u njen hotel i odvezao je u Kraljevsku palatu, gde su je postavili da sedi pored princa, u društvu dvadesetak drugih gostiju čija su joj lica većinom bila poznata iz društvenih i političkih rubrika u novinama. Princ ju je predstavio kao svoju „prelepu novu prijateljicu“ i mudro otpočeo razgovor o umetnosti, u kom je Ambra mogla sasvim ravnopravno da učestvuje. Imala je osećaj da su je doveli na nekakvu audiciju, ali začudo, to joj nije mnogo smetalo. Bila je polaskana.

[36] Banksy (engl.) – čuveni bristolski grafiti umetnik, čiji radovi često nose političku porulu i sadrže dozu (ponekad crnog) humora. (Prim. prev.)

Na kraju večeri Hulijan ju je poveo u stranu i prošaputao: „Nadam se da si se lepo zabavila. Voleo bih da te opet vidim.“ Nasmešio se. „Odgovara li ti četvrtak uveče?“

„Hvala“, odgovorila je Ambra, „ali plašim se da ujutru letim nazad u Bilbao.“

„Onda ću leteti s tobom“, rekao je. „jesi li nekad bila u restoranu 'Ecanobe'?“

Ambra je morala da se nasmeje. „Ecanobe“ je nudio jedno od najpriželjkivanijih restoranskih iskustava u celom Bilbau. Kao omiljeno mesto zaljubljenika u umetnost iz celog sveta, restoran se ponosio avangardnim dekorom i raznovrsnim kulinarskim specijalitetima koji su gostima pružali osećaj da sede na nekom predelu koji je naslikao Mark Šagal.

„To bi bilo divno“, čula je sebe kako kaže.

U „Ecanobe“-u, iznad preterano stilizovanih tanjira s tunjevinom prženom sa bobicama ruja i šparglom s tartufima, Hulijan joj je otvoreno govorio o političkim izazovima s kojima se suočavao dok je pokušavao da izađe iz senke svog obolelog oca, kao i o ličnom pritisku koji je osećao zbog produženja kraljevske loze. Ambra prepoznade u njemu nevinost usamljenog dečaka, ali je videla i ponašanje vođe koji gaji vatrenu strast prema svojoj državi. Taj spoj učini joj se privlačnim.

Dok su te noći telohranitelji hitro odvodili Hulijana u avion, Ambra je znala da je osvojena.

Maltene ga uopšte ne poznaješ, podsetila je samu sebe. *Ne žuri.*

Narednih nekoliko meseci kao da je proletelo, Ambra i Hulijan neprestano su se viđali – večere u palati, piknici na njegovom seoskom imanju, čak i jedan bioskopski marine. Njihov odnos bio je neposredan i Ambra nije mogla da se seti kad je bila srećnija. Hulijan je bio dražesno staromodan, često ju je držao za ruku ili učtivo krao poljupce, ali nijednom nije prešao konvencionalne granice i Ambra je cenila njegove fine manire.

jednog sunčanog jutra tri nedelje ranije, Ambra je bila u Madridu, gde je trebalo da se pojavi u jednom segmentu jutarnje TV emisije posvećene predstojećim događanjima u Gugenhajmu. Emisiju *Telediario,* televizije RTVE, gledali su milioni ljudi širom zemlje i, iako je Ambra pomalo zazirala od živih televizijskih programa, znala je da će njeno gostovanje u ovoj emisiji biti fantastična reklama za muzej.

Veče pre emisije našla se sa Hulijanom na predivno opuštenoj večeri u restoranu „Malatesta“, a potom su se neprimećeno uvukli u park Del Retiro. Dok je posmatrala porodice u šetnji i gomile dece koja su se smejala i trčkarala uokolo, Ambra je osećala potpuni mir, sasvim izgubljena u trenutku.

„Voliš decu?“, upitao je Hulijan.

„Obožavam ih“, odgovorila je iskreno. „Zapravo, ponekad mislim da su deca jedino što mi u životu nedostaje.“

Hulijan se široko osmehnuo. „Znam taj osećaj.“

Način na koji ju je pogledao u njoj probudi neki nepoznat osećaj i Ambri sinu *zašto* Hulijan postavlja to pitanje. U trenu je potpuno preplavi strah i neki glas u njenoj glavi zaurla: *Reci mu! RECI MU, SMESTA!*

Pokušala je da govori, ali odjednom ni glasa nije mogla da pusti.

„Jesi li dobro?“, upitao ju je, izgledajući zabrinuto.

Ambra se nasmešila. „Reč je o emisiji *Telediario.* Samo sam malo nervozna.“

„Opusti se. Bićeš odlična.“

Hulijan joj se široko osmehnuo, a onda se nagnuo prema njoj i na usne joj spustio brz, mek poljubac.

Sledećeg jutra, u pola osam, Ambra je sedela u televizijskom studija zabavljena iznenađujuće ugodnim živim razgovorom s troje šarmantni! voditelja emisije *Telediario.* Bila je toliko zaokupljena svojim entuzijazmom prema Gugenhajmu da je jedva primećivala i televizijske kamere i publiku u studiju, niti se ijednom setila da je pet miliona ljudi gleda u svojim domovima.

„Gracias, Ambra, y muy interesante“, rekla je voditeljka kad se njen segment emisije završio. *„Ungran placer conocerte.“*[37]

Ambra je zahvalno klimnula glavom i čekala da se intervju završi.

Začudo, voditeljka joj se tada stidljivo nasmešila i nastavila segment okrenuvši se prema kameri da se obrati direktno gledaocima kraj malih ekrana. „Ovog jutra“, počela je na španskom, „jedan vrlo poseban gost došao je u nenajavljenu posetu našem studiju i želeli bismo da ga sad uvedemo.“

Sve troje voditelja ustadoše uz aplauz dok je jedan visok, elegantan muškarac izlazio pred kamere. Kad ga je publika videla, svi odjednom poskočiše na noge, mahnito navijajući.

Ambra je takođe ustala, zureći preneraženo.

Hulijan?

Princ Hulijan mahnu publici i učtivo se rukova s voditeljima. Potom je stao pored Ambre i zagrlio je.

„Moj otac je oduvek bio romantik“, obratio se gledaocima, zagledan pravo u kameru. „Moja majka je davno umrla, ali on nikad nije prestao da je voli. Nasledio sam njegovu sklonost romantici i verujem da kad čovek pronađe ljubav – istog

[37] Hvala, Ambra, veoma zanimljivo. Zadovoljstvo je upoznati vas. (Prim. prev.)

trena to zna.“ Pogledao je u Ambru i toplo se nasmešio. „I zato…“ Hulijan koraknu unazad i pogleda je.

Kad je Ambra shvatila šta će se dogoditi, osetila se paralizovanom od neverice. *NE! Hulijane! Šta to radiš?*

Bez ikakvog upozorenja, princ Španije je odjednom klečao pred njom. „Ambra Vidal, prosim te ne kao princ, već prosto kao zaljubljen čovek.“ Pogledao ju je očima zamagljenim od suza, dok su kamere obilazile oko njih kako bi uhvatile krupan kadar njegovog lica. „Volim te. Hoćeš li se udati za mene?“

Publika i voditelji emisije uglas uzdahnuše od sreće i Ambra oseti na sebi pomne poglede miliona gledalaca iz cele zemlje. Krv joj jurnu u lice, a svetla reflektora odjednom su joj nepodnošljivo pekla kožu. Srce joj je divlje tuklo dok je zurila u Hulijana, a hiljadu misli joj letelo kroz glavu.

Kako si mogao da me dovedeš u ovakvu poziciju?! Tek što smo se upoznali! Postoji nešto što ti o sebi nisam rekla… nešto što bi moglo da promeni sve!

Ambra nije znala koliko je dugo stajala, nemo i u panici, a onda se jedan od voditelja s nelagodom nasmejao i rekao: „Mislim da je gospođica Vidal u transu! Gospođice Vidal? Jedan zgodni princ kleči pred vama i izražava vam ljubav pred očima celog sveta!“

Ambra je u mislima tražila način da se elegantno izvuče. Čula je samo tišinu i znala da je u klopci. Ovaj javni trenutak mogao se završiti na samo jedan način. „Oklevam jer ne mogu da verujem da ova bajka ima srečan kraj.“ Opustila je ramena i toplo se nasmešila Hulijanu. „Naravno da ću se udati za tebe, prinče Hulijane.“

Studiom se prolomi gromoglasan aplauz.

Hulijan ustade i primi Ambru u naručje. Dok su stajali tako, ona shvati da nikad dotad nisu toliko dugo bili zagrljeni.

Deset minuta kasnije, njih dvoje sedeli su na zadnjem sedištu njegove limuzine.

„Vidim da sam te preplašio“, rekao je Hulijan. „Oprosti. Hteo sam da budem romantičan. Gajim snažna osečanja prema tebi i…“

„Hulijane“, prekide ga naglo Ambra, „i ja gajim snažna osečanja prema tebi, ali si me tamo doveo u nemoguć položaj! Nisam ni sanjala da ćeš me tako brzo zaprositi! Ti i ja se jedva poznajemo. Ima toliko toga što moram da ti kažem – toliko važnih stvari o mojoj prošlosti.“

„Ništa iz tvoje prošlosti nije važno.“

„Ovo bi moglo da bude važno. *Veoma.“*

Nasmešio se i odmahnuo glavom. „Volim te. Neće biti važno. Iskušaj me.“

Ambra je proučavala čoveka pred sobom. *Dobro, ako tako hoćeš.* Ovo nije bio način na koji je želela da se ovaj razgovor odvija, ali nije joj ostavio izbora. „Dakle, evo, Hulijane. Kad sam bila devojčica, preležala sam strašnu infekciju koja me je umalo ubila.“

„Dobro.“

Dok je Ambra govorila, osećala je kako u njoj raste duboka praznina. „Posledica toga je da moj san da jednog dana imam decu… može biti samo san.“

„Ne razumem.“

„Hulijane“, rekla je hladno. „Ja *ne mogu* da imam decu. Zbog zdravstvenih problema koje sam imala u detinjstvu ostala sam neplodna. Oduvek sam želela decu, ali svoju nikad neću moći da imam. Žao mi je. Znam koliko ti je to važno, ali zaprosio si ženu koja ne može da ti podari naslednika.“

Hulijan preblede.

Ambra ga pogleda pravo u oči, moleći ga da progovori. *Hulijane, ovo je trenutak u kom treba da me priviješ uza sebe i kažeš mi da je sve u redu. Ovo je trenutak u kom treba da mi kažeš da nije važno i da me ipak voliš.*

A onda se dogodilo.

Hulijan se jedva primetno odmakao od nje. U tom trenutku Ambra je znala da je gotovo.

POGLAVLJE 45

Odeljenje za elektronsku bezbednost Kraljevske garde smešteno je u zatvorenoj prostoriji bez prozora, na podzemnom nivou Kraljevske palate. Namerno izolovan od prostranih gardijskih baraka i oružarnice, štab ovog odeljenja sastoji se od desetak kompjuterskih odeljaka, jedne telefonske centrale i zida bezbednosnih monitora. Osmočlano osoblje – od kojih su svi imali manje od 35 godina – odgovorno je za bezbednu komunikaciju celokupnog osoblja, i Kraljevske palate i Kraljevske garde, kao i za elektronski nadzor same palate.

I večeras su podrumske prostorije bile zagušljive i zaudarale su na testeninu podgrejanu u mikrotalasnoj rerni i kokice. Neonska svetla glasno su brujala.

I ovde sam tražila da mi postave kancelariju, pomisli Martinova.

Iako „koordinatorka za odnose sa javnošću“ nije bilo radno mesto u okviru garde, posao Martinove zahtevao je pristup moćnim kompjuterima i tehnički pismenom osoblju, tako da je odeljenje za elektronsku bezbednost njoj bilo mnogo logičniji izbor nego neopremljene kancelarije iznad.

Večeras će mi, pomisli Martinova, *biti potreban svaki komadić tehnologije.*

U poslednjih nekoliko meseci njen glavni zadatak bio je da saopštenja za javnost Kraljevske palate budu u skladu sa zvaničnom politikom dok se vlast postepeno prenosi na princa Hulijana. Zadatak nije bio lak. Smena vlasti pružala je šansu nezadovoljnima da podignu glas protiv monarhije.

Po ustavu Španije monarhija je predstavljala „simbol španske istrajnosti u jedinstvu i postojanosti“. Ali Martinova je znala da u Španiji već neko vreme nije bilo ničeg *ujedinjujućeg.* Druga republika je 1931. godine označila kraj monarhije, a onda je puč generala Franka, 1936. godine, gurnuo zemlju u građanski rat.

Iako se iznova uspostavljena monarhija smatrala liberalnom demokratijom, mnogi liberali su i dalje u kralju videli zastarelo znamenje tiranske religiozno-militantne prošlosti, ujedno i svakodnevni podsetnik da je pred Španijom još uvek dugačak put do potpunog pridruživanja modernom svetu.

Ovomesečne izjave Monike Martin uključivale su i uobičajeno predstavljanje kralja kao voljenog simbola koji, zapravo, nema nikakvu moć. Naravno, pošto je vladar bio i vrhovni komandant oružanih snaga i šef države, to nije bilo lako prodati kao ideju.

Šef države, pomisli Martinova, *zemlje u kojoj je granica između crkve i države oduvek bila kontroverzna.* Bliske veze obolelog kralja sa biskupom Valdespinom već mnogo godina bile su trn u oku sekularistima i liberalima.

A onda, tu je i princ Hulijan, pomisli ona.

Martinova je znala da svoj posao duguje princu, ali to je samo sve otežavalo u poslednje vreme. Princ je pre nekoliko nedelja napravio najveću grešku u javnosti koju je Martinova ikad videla.

Kleknuo je na nacionalnoj televiziji i izveo komičnu prosidbu Ambre Vidal. Ponižavajući trenutak bio bi neprimereniji jedino da je Ambra odbila da se uda za njega, ali na sreću, ona je bila dovoljno prisebna da to ipak ne učini.

Na nesreću, Ambra Vidal se ipak pokazala neuhvatljivijom no što se Hulijan nadao, a posledice njenog ponašanja u slobodno vreme ovog meseca bile su najveća briga Martinove.

Međutim, Ambrina nepromišljenost kao da je večeras namah zaboravljena. Talas medijske aktivnosti koji su izazvali događaji u Bilbau narastao je do nezapamćenih razmera. U poslednjih sat vremena, nezaustavljivo širenje teorija zavera zahvatilo je svet poput oluje, uključujući i nekoliko pretpostavki o biskupu Valdespinu.

Najznačajniji razvoj događaja ticao se ubice iz Gugenhajma, kome je na Kiršov događaj omogućen pristup „po naređenju nekoga iz Kraljevske palate“. Ova optužujuća vest izazvala je poplavu teorija zavera koje suza krevet prikovanog kralja i biskupa Valdespina teretile za urotu i ubistvo Edmonda Kirša – virtuelnog poluboga digitalnog sveta i voljenog američkog heroja koji je odlučio da živi u Španiji.

Ovo će uništiti Valdespina, pomisli Martinova.

„Slušajte me svi!“, Garza vičući uđe u kontrolnu sobu. „Princ Hulijm i biskup Valdespino su zajedno negde u palati! Proverite sve kamere i pronađite ih. Odmah!“

Komandant uđe u kancelariju Martinove i šapatom je obavesti o situaciji sa princom i biskupom.

„Nestali?“, reče ona potpuno zbunjena. „A ostavili su svoje telefone u prinčevom *sefu?“*

Garza slegnu ramenima. „Verovatno da ne bismo mogli da ih pratimo.“

„Pa, *bolje* da ih nađemo“, reče Martinova. „Princ Hulijan mora odmah da da izjavu i da se distancira od Valdespina koliko god je to moguće.“ I'renela mu je sva najnovija događanja.

Sad je došao red na Garzu da izgleda zbunjeno. „Sve su to glasine. Nije moguće da Valdespino stoji iza ubistva.“

„Možda ne stoji, ali ubistvo je naizgled povezano sa Katoličkom crkvom. Neko je upravo pronašao direktnu vezu između ubice i jednog visokog crkvenog zvaničnika. Pogledajte.“ Martinova pozva najnoviju vest ConspiracyNet-a, koja je opet bila pripisana uzbunjivaču po imenu monte@iglesia.org. „Ovo je pušteno pre nekoliko minuta.“

Garza čučnu i poče da čita vest. *„Papa!“,* uzviknuo je. „Avila ima direktne veze sa…“

„Čitajte dalje.“

Kad je Garza završio, odmaknuo se od ekrana i zatreptao nekoliko puta kao da pokušava da se probudi iz ružnog sna.

U tom trenutku jedan muški glas javi se iz kontrolne sobe. „Komandante Garza? Našao sam ih!“

Garza i Martinova požuriše do odeljka agenta Sureša Bale, Indijca, bezbednosnog stručnjaka koji je pokazivao na snimak sa jedne od kamera na kom su se videle dve prilike – jedna u širokoj biskupskoj odori, a druga u svečanom odelu. Koračali su po nekoj šumskoj stazi.

„Istočni vrt“, reče Sureš. „Pre dva minuta.“

„Izašli su iz zgrade?!“, upita Garza.

„Čekajte, gospodine.“ Sureš brzo premota snimak unapred, uspevši d.i isprati biskupa i princa uz pomoć drugih kamera, koje su tu i tamo lii le postavljene oko kompleksa palate, dok su dva čoveka izlazila iz vrta i dalje išla kroz zatvoreno dvorište.

„Kuda oni to idu?“

Martinova je prilično dobro mogla da pretpostavi kuda su išli i primetila je da je Valdespino lukavo krenuo zaobilaznim putem, zbog čega su ostali van vidnog polja reportažnih kombija na glavnom trgu.

Kao što je i predvidela, Valdespino i Hulijan stigli su do južnog pomoćnog u laza u katedralu Almudenu, gde je biskup otključao vrata i uveo princa Hulijana unutra. Vrata su se zatvorila i dva čoveka nestala.

Garza je nemo zurio u ekran, očigledno pokušavajući da u tome što je video pronađe smisao. „Obaveštavajte me“, reče naposletku i pozva Martinovu u stranu mahnuvši joj rukom.

Kad su se udaljili dovoljno da ih niko ne čuje, Garza prošaputa: „Nemam pojma kako je biskup Valdespino ubedio princa Hulijana da ostavi telefon i izađe s

njim iz palate, ali princ očigledno ne zna za optužbe protiv Valdespina jer bi inače znao da se mora distancirati.“

„I ja tako mislim“, reče Martinova. „Ne bih volela da nagađam kako će se sve ovo s biskupom završiti, ali…“ Zaćutala je.

„Ali šta?“, upita Garza.

Martinova uzdahnu. „Čini se da je biskup Valdespino upravo oteo veoma vrednog taoca.“

Otprilike 400 kilometara dalje na sever, unutar atrijuma muzeja Gugenhajm, telefon agenta Fonseke poče da bruji. Već šesti put u poslednjih dvadeset minuta. Pogledavši identifikaciju pozivaoca, oseti da mu se telo budi.

„¿Si?“, javio se dok mu je srce snažno tuklo.

Glas sa druge strane je govorio na španskom, sporo i odmereno. „Agente Fonseka, kao što ste i sami dobro svesni, buduća kraljica Španije ove večeri je napravila nekoliko nepromišljenih koraka, povezujući se sa pogrešnim ljudima i time nanoseći značajnu sramotu Kraljevskoj palati. Kako bi se sprečila dalja šteta, bitno je da se vratite u palatu najbrže što možete.“

„Bojim se da se u ovom trenutku ne zna gde je gospođica Vidal.“

„Pre četrdeset minuta mlažnjak Edmonda Kirša je sa aerodroma u Bilbau poleteo prema Barseloni“, objasnio je glas. „Verujem da je gospođica Vidal u tom avionu.“

„Otkud vi to znate?“, nepromišljeno kaza Fonseka, ali istog trena zažali zbog drskog tona.

„Da ste radili svoj posao“, oštro odgovori glas, „i *vi* biste to znali. Želim da vi i vaš kolega odmah krenete za njom. jedan vojni transporter upravo puni gorivo na aerodromu u Bilbau i čeka vas.“

„Ako je gospođica Vidal u tom mlažnjaku“, reče Fonseka, „onda sigurno putuje sa američkim profesorom Robertom Langdonom.“

„Da“, ljutito odgovori pozivalac. „Ne znam kako je taj čovek ubedio gospođicu Vidal da zanemari sopstvenu bezbednost i pobegne s njim, ali gospodin Langdon je očigledno smetnja. Vaša misija je da pronađete gospođicu Vidal i vratite je, makar i silom ako bude neophodno.“

„A ako se Langdon umeša?“

Usledila je napregnuta tišina. „Dajte sve od sebe da ograničite kolateralnu štetu“, odgovori pozivalac, „ali ova kriza je dovoljno ozbiljna da se profesor Langdon može smatrati prihvatljivom žrtvom.“

POGLAVLJE 46

ConspiracyNet.com

NAJNOVIJE VESTI

IZVEŠTAVANJE O KIRŠU SVE POPULARNIJE!

Naučno otkriće Edmonda Kirša, najavljeno za večeras, počelo je kao onlajn prezentacija koja je privukla zapanjujućih tri miliona gledalaca. Nakon njegovog ubistva, međutim, priču o Kiršu sada uživo prenose mejnstrim mreže u celom svetu i trenutno je, kako se procenjuje, prati više od osamdeset miliona gledalaca.

POGLAVLJE 47

Dok je Kiršov galfstrim G550 započinjao sletanje u Barselonu, Robert Langdon je iskapio i drugu šoljicu kafe, zureći u ostatke improvizovane kasne užine uzete iz kuhinje, koju je upravo podelio sa Ambrom – bili su tu orasi, pirinčani keks i razne „veganske čokoladice“, a što se njega tiče – sve su imale isti ukus.

S druge strane stola Ambra je upravo ispijala drugu čašu crnog vina i sad je delovala mnogo opuštenije.

„Hvala što si me saslušao“, reče zvučeći smušeno. „Shvataš da ni sa kim nisam mogla da razgovaram o Hulijanu.“

Upravo čuvši o neprijatnosti koju je doživela kad ju je Hulijan zaprosio u televizijskom studiju, Langdon joj klimnu s razumevanjem. *Nije imala izbora,* saglasio se Langdon, svestan da Ambra nije smela rizikovati da posrami budućeg princa Španije na nacionalnoj televiziji.

„Jasno, da sam znala da će me tako brzo zaprositi“, reče Ambra, „rekla bih mu da ne mogu da imam decu. Ali sve se odigralo bez ikakvog upozorenja.“ Odmahnula je glavom i tužno pogledala kroz prozor. „Mislila sam da mi se sviđa. Ne znam, možda je to bio samo zanos…“

„Jer je u pitanju visok, crnokos i lep princ?“ Langdon je prekide kriveći usta u osmeh.

Ambra se tiho nasmeja i okrenu ka njemu. *„To* mu stvarno jeste išlo u prilog. Ne znam, delovao je kao čestit čovek. Možda prezaštićen, ali i romantik – ne kao neko ko bi mogao biti umešan u Edmondovo ubistvo.“

Langdon je naslućivao da je u pravu. Princ od Edmondove smrti nije imao mnogo koristi, a nije postojao nijedan čvrst dokaz da je na bilo koji način umešan – postojao je samo telefonski poziv iz palate, u kom je neko molio da admiral Avila bude dodat na spisak gostiju. U ovom trenutku biskup Valdespino se činio kao najverovatniji krivac, budući da je dovoljno rano imao uvid u Edmondovu objavu, da je imao dosta vremena da razradi plan da ga spreči i, naravno, jer je bolje od svih znao koliko destruktivna ona može biti po autoritet svih svetskih religija.

„Očigledno je da se ne mogu udati za Hulijana“, tiho reče Ambra. „Neprestano se nadam da će raskinuti veridbu pošto sad zna da sam nerotkinja. Njegova loza je na prestolu unazad već četiri veka. Nešto mi govori da jedna muzejska radnica iz Bilbaa neće biti razlog da se to prekine.“

Zvučnik iznad njihovih glava zakrča i pilot obznani da je vreme da se pripreme za sletanje u Barselonu.

Prenuvši se iz svojih razmišljanja o princu, Ambra ustade i poče da sređuje kabinu – da ispira čaše u kuhinji i baca ostatke hrane.

„Profesore“, začu se Vinston iz Edmondovog telefona na stolu, „mislio sam da treba da znate da se po internetu šire nove informacije – čvrsti dokazi koji upućuju na to da postoji tajna veza između biskupa Valdespina i ubice, admirala Avile.“

Langdona uznemiri ovo saznanje.

„Na nesreću, ima još“, dodade Vinston. „Kao što znate, Kiršovom tajnom sastanku sa biskupom Valdespinom prisustvovala su još dvojica religijskih vođa – jedan istaknuti rabin i jedan veoma cenjeni imam. Sinoć je imam pronađen mrtav u pustinji nedaleko od Dubaija. A u poslednjih nekoliko minuta pristižu zabrinjavajuće vesti i iz Budimpešte: izgleda da je i rabin pronađen mrtav i da je navodno umro od srčanog udara.“

Langdon osta zapanjen.

„Blogeri“, reče Vinston, „već preispituju da li je istovremenost njihovih smrti slučajnost.“

Langdon je u neverici samo nemo klimao. Ovako ili onako, biskup Antonio Valdespino bio *je jedini* živi čovek na planeti koji je znao šta je Kirš otkrio.

Kad je galfstrim G550 dodirnuo pustu pistu na sabadelskom aerodromu u blizini Barselone, Ambri je laknulo što ne vidi ni paparace ni novinare, Edmond je pričao kako je, ne bi li izbegao svakidašnju strku sa uzbuđenim obožavateljima na barselonskom aerodromu „El Prat“, odlučio da svoj mlažnjak drži na ovom malom aerodromu.

Ali to nije bio pravi razlog, znala je Ambra.

Edmond je u stvari voleo pažnju i njoj je priznao da svoj avion drži u Sabadelu samo da bi imao izgovor da se do kuće vozi vijugavim drumovima u svom omiljenom sportskom automobilu – tesla, model X P90D, koji mu je Hon Mask navodno lično poklonio, jednom prilikom Edmond je izazvao pilote svog mlažnjaka da se trkaju po pisti na hiljadu i po metara – galfstrim protiv tesle – ali su oni izračunali svoje šanse i odbili.

Nedostajaće mi Edmond, pomisli Ambra tužno. Jeste, voleo je da uživa i bio je drzak, ali njegova izvanredna mašta zasluživala je da od života dobije mnogo više

od ovog što mu se večeras dogodilo. *Samo se nadam da mu možemo odati poštu objavljivanjem njegovog saznanja.*

Kad se avion bezbedno parkirao u malom hangaru i isključio motore, Ambra je shvatila koliko je mesto tiho. Činilo se da su ona i profesor Langdon i dalje bili nevidljivi za sve.

Dok je silazila niz stepenice mlažnjaka, Ambra je duboko disala pokušavajući da razbistri glavu. Druga čaša vina se primila i ona zažali što ju je popila. Stupivši na betonirano tlo hangara, lako se zateturala i odmah osetila Langdonovu snažnu šaku na ramenu kako joj vraća ravnotežu.

„Hvala“, prošaputa ona smešeći se profesoru kog su dve šoljice kafe sasvim razbudile i pokrenule.

„Trebalo bi da se sklonimo odavde što pre“, reče Langdon gledajući jedan sjajni sportski džip parkiran u ćošku. „Pretpostavljam da je to vozilo o kom si mi pričala?“

Ona klimnu. „Edmondova tajna ljubav.“

„Čudna registarska tablica.“

Ambra pogleda tablicu u kojoj se ogledala Edmondova sujeta i zakikota se.

E-WAVE

„Pa“, objasni ona, „Edmond mi je rekao da su gugl i NASA nedavno nabavili nov superkompjuter po imenu di-vejv – jedan od prvih svetskih 'kvantnih' kompjutera. Pokušao je da mi to objasni, ali veoma je komplikovano – reč je o nekakvom preklapanju i kvantnoj mehanici i stvaranju jedne potpuno nove vrste mašina. Kako god, Edmond je rekao da želi da napravi nešto što će di-vejva oduvati sa scene. Nameravao je da svoj novi kompjuter nazove E-vejv.“

„E kao Edmond“, promrmlja Langdon.

Osim toga, e je odmah iza d, pomisli Ambra prisećajući se Edmondove priče o čuvenom kompjuteru iz filma *2001: Odiseja u svemiru,* koji je – po urbanoj legendi – nazvan HAL jer je svako ovo slovo po alfabetu stajalo pre slova IBM.

„A ključevi?“, upita Langdon. „Rekla si mi da znaš gde ih krije.“

„Ne koristi on ključ.“ Ambra podiže Edmondov telefon. „Pokazao mi je ovo kad smo bili ovde prošlog meseca.“ Dodirnula je ekran telefona, pokrenula tesla program i izabrala komandu dozivanja.

Istog trenutka u uglu hangara farovi sportskog džipa blesnuše i tesla – bez i najtišeg zvuka – glatko kliznu do njih i stade.

Langdon iskrivi glavu, donekle uznemiren prizorom automobila koji samostalno vozi.

„Ne brini“, uveri ga Ambra. „Pustiću *tebe* da voziš do Edmondovog stana.“

Langdon klimnu u znak pristanka i pode prema vozačkoj strani. Prošavši ispred automobila, zastade, zagleda se u registarsku tablicu i glasno se nasmeja.

Ambra je tačno znala šta ga je zabavilo – okvir Edmondove registarske tablice: JER ŠTREBERI ĆE NASLEDITI ZEMLJU.

„To može samo Edmond“, reče Langdon sedajući za volan. „Suptilnost mu nikad nije bila jača strana.“

„Obožavao je ovaj automobil“, reče Ambra smestivši se pored Langdona. „Potpuno je električan i brži je od ferarija.“

Langdon slegnu ramenima, gledajući veoma naprednu instrument-tablu. „Zaista nisam zaljubljenik u automobile.“

Ambra se nasmeja. *„Bićeš.“*

POGLAVLJE 48

Dok je admiral Avila u Uberovom vozilu jurio kroz tamu ka istoku, JL-' pitao se koliko je puta tokom svojih godina službe u mornarici pristao u Barseloni.

Njegov bivši život sad mu je izgledao kao potpuno drugi svet, svet koji je nestao u blesku eksplozije u Sevilji. Sudbina je bila okrutna i nepredvidiva ljubavnica, a opet, sad se činilo da u njoj ima nekakve jezive ravnoteže. Ista sudbina koja mu je iščupala dušu u seviljskoj katedrali sada mu je dala drugi život – nov život koji se rodio u utočištu unutar zidova jedne sasvim druge katedrale.

Ironično, osoba koja ga je tamo odvela bio je jedan obični fizioterapeut po imenu Marko.

„Sastanak s papom?“, upitao je Avila svog trenera nekoliko meseci ranije, kad mu je prvi put izneo taj predlog. „Sutra? U Rimu?“

„Sutra u *Španiji“,* odgovorio je Marko. „Papa je ovde.“

Avila ga je gledao kao da je poludeo. „Mediji nisu preneli ništa o tome da Njegova svetost boravi u Španiji.“

„Malo poverenja, admirale“, odvratio je Marko smejući se. „Osim ako sutra nemaš neka važnija posla?“

Avila spusti pogled na svoju povređenu nogu.

„Krećemo u devet“, brzo reče Marko. „Obećavam da će naš mali izlet biti daleko manje bolan od rehabilitacije.“

Sledećeg jutra Avila je obukao mornaričku uniformu koju je Marko doneo iz njegovog stana, zgrabio par štaka i odšepao do Markovog automobila – jednog starog fijata. Sa bolničkog parkinga, preko avenije De la Raza, uključili su se na auto-put N-IV koji je vodio ka jugu i napustili grad.

„Kuda idemo?“, upitao je Avila odjednom osetivši nelagodu. „Opusti se“, rekao je Marko smeškajući se. „Samo mi veruj. Treba nam svega pola sata.“

Avila je znao da se uz N-IV još čitavih 150 kilometara mogu videti samo sasušeni pašnjaci. Počeo je da misli da je napravio strašnu grešku. Nakon pola sata vožnje stigli su do jezivog grada duhova El Torbiskal – nekad imućnog farmerskog sela, čiji je broj stanovnika nedavno spao na nulu. *Kuda li me ovaj to vodi?!* Marko je vozio još nekoliko minuta, a onda se isključio sa auto-puta i nastavio ka severu.

„Vidiš li je?“, upitao je Marko pokazujući u daljinu preko golog polja.

Avila nije ništa video. Ili je mladi trener halucinirao ili su Aviline oči ostarile.

„Zar nije prelepa?“, izjavi Marko.

Avila je škiljio prema suncu i konačno primetio da se iz njiva uzdiže neko crno obličje. Dok su se približavali, njegove oči se raširiše u neverici. *Je li to… katedrala?*

Veličina katedrale pristajala je zgradi kakvu bi očekivao da vidi u Madridu ili Parizu. Avila je ceo život proveo u Sevilji, ali nije znao da ovde, usred ničega, postoji katedrala. Što su se više približavali, bivao je sve očaraniji kompleksom: njegovi masivni betonski zidovi pružali su takav nivo sigurnosti kakav je Avila video još jedino u Vatikanu.

S glavnog puta Marko je skrenuo na kratak put koji je vodio prema katedrali; vozio je približavajući se visokoj gvozdenoj kapiji koja je blokirala ulaz. Kad su se zaustavili, on izvadi plastificiranu karticu iz pretinca za rukavice i stavi je na komandnu tablu.

jedan čuvar im priđe da pogleda karticu, a onda zaviri u vozilo i široko se osmehnu kad ugleda Marka. *„Bienvenidos“,* reče čuvar. *„¿Qué tal, Marco?“*

Dvojica muškaraca se rukovaše pa Marko predstavi admirala Avilu.

„Ha venido a conocer alpapa“, reče Marko čuvaru. *Došao je da upozna papu.*

Diveći se medaljama na Avilinim grudima, čuvar klimnu glavom i mahnu im da prođu. Dok se ogromna kapija otvarala, Avila se oseti kao da je na ulazu u srednjovekovni zamak.

Gotska katedrala koja se ukazala pred njima imala je osam visokih šiljaka koji su parali oblake – svaki s trospratnim zvonikom. Tri masivne kupole činile su centralni deo građevine čijem su eksterijeru tamnosmeđi i beli kamen davali neobično moderan izgled.

Avila spusti pogled na prilazni put koji se račvao na tri paralelna puteljka oivičena falangom stabala palmi. Na njegovo iznenađenje, predeo je bio krcat parkiranim vozilima – bilo ih je na stotine – luksuznih limuzina, trošnih autobusa, blatnjavih mopeda… svega što se moglo zamisliti.

Marko ih je sve obišao vozeći pravo do prednjeg crkvenog dvorišta, gde ih je video čuvar, pogledao na sat i mahnuo im ka praznom parking-mestu koje je očigledno bilo rezervisano za njih.

„Malo kasnimo“, rekao je Marko. „Trebalo bi da požurimo unutra.“

Avila zausti da odgovori, ali reči kao da su mu zastale u grlu.

Tek sad je video znak na zgradi crkve:

Iglesia Católica Palmariana

Bože moj! Avila ustuknu. *Čuo sam za ovu crkvu!*

Okrenuo se ka Marku, nastojeći da umiri srce koje mu je divlje tuklo. „Ovo je *tvoja* crkva, Marko?“ Avila se trudio da ne zvuči uznemireno. „Ti si… *palmarijanac?“*

Marko se smešio. „Izgovaraš tu reč kao da je nekakva bolest. Ja sam samo posvećeni katolik koji veruje da je Rim zastranio.“

Avila ponovo podiže pogled ka crkvi. Markova neobična tvrdnja da poznaje papu sad je imala smisla. *Papa* jeste *ovde u Španiji.*

Nekoliko godina ranije, televizijska stanica Kanal Sur prikazala je dokumentarni film pod naslovom *La Iglesia Oscura,* čija je svrha bila da razotkrije neke od tajni Palmarijanske crkve. Avila je bio zapanjen saznanjem da ta čudna crkva uopšte postoji, a pogotovo time da ima sve veću kongregaciju i uticaj.

Po narodnim pričama, Palmarijanska crkva osnovana je nakon što su neki meštani tvrdili da su svedočili nizu mističnih ukazanja na obližnjem polju. Navodno, pred njima se pojavila Devica Marija i upozorila ih da se Katoličkom crkvom širi „jeres modernizma“ i da prava vera mora biti zaštićena.

Devica Marija podstakla je palmarijance da osnuju alternativnu crkvu i odreknu se aktuelnog pape u Rimu kao lažnog. Ovo uverenje da vatikanski papa *nije* validan papa bilo je poznato pod nazivom *sedevakantizam* – verovanje da je „stolica“ Svetog Petra doslovno „prazna“.

Štaviše, palmarijanci su tvrdili da imaju dokaze za to da je „pravi“ papa zapravo njihov osnivač – čovek po imenu Klemente Domingez i Gomez, koji je uzeo ime papa Grgur XVII. Pod papom Grgurom – „antipapom“ po mišljenju običnih katolika – Palmarijanska crkva je postojano širila svoj uticaj. Kad je papa Grgur umro 2005. godine tokom Uskršnje mise, njegove pristalice počele su da veličaju vreme njegove smrti kao čudesan znak s neba koji potvrđuje da je taj čovek zaista direktno povezan s Bogom.

Dok je Avila zurio odozdo u masivnu crkvu, nije mogao da se otme utisku da zgrada deluje zlokobno.

Ko god bio aktuelni antipapa, nisam zainteresovan da ga upoznam.

Palmarijanska crkva bila je osuđivana zbog hrabrih izjava o papstvu, ali i otpuživana za „ispiranje mozga“, zastrašivanje svojstveno sektama, pa čak i za to da snosi odgovornost za nekoliko misterioznih smrti, uključujući i smrt jedne članice crkve, Bridžet Krozbi, koja prema navodima advokata njene porodice „nije uspela da pobegne“ iz jedne palmarijanske crkve u Irskoj.

Avila nije želeo da bude grub prema svom novom prijatelju, ali ovo nije očekivao od njihovog današnjeg izleta. „Marko“, rekao je skrušeno uzdahnuvši, „ne zameri, ali mislim da ja ovo ne mogu.“

„Pretpostavljao sam da ćeš to reći“, odgovori Marko, naizgled nimalo uznemiren. „Priznajem, i ja sam reagovao isto kad sam prvi put došao ovamo. I ja sam prethodno čuo sve glasine i zlobna ogovaranja, ali uveravam te, to je samo obična kampanja blaćenja koju vodi Vatikan.“

Zar ih možeš kriviti?, upitao se Avila. *Tvoja crkva proglasila ih je nelegitimnim]*

„Rimu je bio potreban razlog da nas ekskomunicira, pa su se poslužili lažima. Vatikan već godinama širi dezinformacije o palmarijancima.“

Avila je procenjivao veličanstvenu katedralu usred nedođije. Nešto u vezi s tom zgradom delovalo mu je čudno. „Zbunjen sam“, rekao je. „Ako nemate veze s Vatikanom, odakle dolazi sav vaš novac?“

Marko se osmehnuo. „Iznenadio bi se kad bi znao koliko tajnih pobornika palmarijanci imaju među katoličkim sveštenstvom. Postoji mnoštvo katoličkih parohija ovde u Španiji koje ne odobravaju liberalne promene što dolaze iz Rima i zato potajno šalju novac crkvama poput naše, gde se još drži do starih vrednosti.“

Ovaj odgovor bio je neočekivan, ali je Avili zazvučao istinito. I on je osećao sve veći raskol unutar Katoličke crkve – jaz između onih koji su verovali da se crkva mora ili modernizovati ili prestati da postoji, i onih koji su smatrali da je istinska svrha crkve da ne poklekne pred svetom koji evoluira.

„Aktuelni papa je izuzetan čovek“, reče Marko. „Ispričao sam mu šta ti se sve desilo i rekao je da bi mu bila čast da primi odlikovanog vojnog oficira u našu crkvu i lično se sretne s tobom nakon današnje službe. Kto i njegovi prethodnici, radio je u vojsci pre no što je pronašao Boga i razume kroz šta prolaziš. Uveren sam da bi ti njegovo mišljenje moglo pomoći da pronađeš mir.“

Marko otvori svoja vrata da izađe iz kola, ali Avila nije mogao da se pokrene. Samo je sedeo i zurio u masivnu građevinu, osećajući krivicu što je gajio slepe predrasude prema ovim ljudima. Pošteno govoreći, sve što je znao o Palmarijanskoj crkvi bile su puke glasine, a ni za Vatikan se nije moglo reći da ne zna za skandal. Štaviše, ni sopstvena crkva nije mu nimalo pomogla posle napada. *Oprosti svojim neprijateljima,* rekla mu je kaluđerica. *Okreni drugi obraz.*

„Luise, slušaj me“, prošaputao je Marko. „Shvatam da sam te donekle na prevaru doveo ovamo, ali moje namere su iskrene… Hteo sam da upoznaš ovog čoveka. Njegove ideje promenile su mi život iz korena. Nakon što sam izgubio nogu, bio sam na mestu na kom si ti sad. Želeo sam da umrem. Tonuo sam u mrak, a reći ovog čoveka dale su smisao mom životu. Samo uđi i saslušaj njegovu propoved.“

Avila je oklevao. „Drago mi je zbog tebe, Marko. Ali mislim da ću se dobro snaći i sam.“

„Dobro?“ Mladić se nasmeja. „Pre nedelju dana prislonio si sebi pištolj na glavu i povukao obarač! *Nije* ti dobro, prijatelju moj!“

U pravu je, Avila je znao, *i za nedelju dana kad moja terapija bude završena, vratiću se kući i ponovo biti prepušten sam sebi.*

„Čega se plašiš?“, navaljivao je Marko. „Ti si mornarički oficir. Odrastao čovek koji je komandovao brodom! Plašiš se da će ti papa za deset minuta 'isprati mozak' i uzeti te za taoca?“

Nisam siguran čega se plašim, pomislio je Avila zureći u svoju povređenu nogu i osećajući se čudno sićušnim i nesposobnim. Tokom većeg dela svog života on je bio glavni, on je izdavao naređenja. Nije mogao da pretpostavi da li će mu se dopasti da prima naređenja od nekog drugog.

„Nema veze“, reče na kraju Marko, ponovo vezujući pojas. „Oprosti. Vidim da ti je neprijatno. Nisam hteo da te primoravam.“ Posegnuo je za ključem da pokrene automobil.

Avila se osećao kao budala. Marko je bio takoreći dete, triput mlađi od njega, nije imao nogu, pokušavao je da pomogne prijatelju invalidu, a on mu je uzvraćao tako što je bio nezahvalan, skeptičan i snishodljiv.

„Ne“, reče Avila. „Oprosti mi, Marko. Biće mi čast da saslušam propoved tog čoveka.“

POGLAVLJE 49

Vetrobransko staklo Edmondovog tesle X, bilo je veliko i neprimetno se stapalo sa krovom automobila negde iza Langdonove glave, budeći u njemu dezorijentisanost i utisak da pluta u staklenoj kugli.

Upravljajući vozilom po auto-putu kroz šumu severno od Barselone, iznenadio se kad je uhvatio sebe da vozi značajno brže od velikodušnog ograničenja od 120 kilometara na čas. Nečujni električni motor ovog automobila i ravnomerno ubrzavanje kao da su svaku brzinu činili normalnom.

Na sedištu pored njega Ambra se zanimala pretraživanjem interneta na ogromnoj kompjuterskoj instrument-tabli, prenoseći Langdonu vesti koje su sad bile udarne u celom svetu. Mreža intriga bila je sve gušća i uključivala je i glasine da je biskup Valdespino elektronski prebacivao sredstva antipapi Palmarijanske crkve – koja navodno ima vojne veze sa konzervativnim karlistima[38] i naizgled je odgovorna ne samo za Edmondovu smrt već i za smrt Sajeda el Fadla i rabina Jehude Keveša.

Dok je Ambra čitala naglas, bivalo im je sve jasnije da se svi mediji pitaju isto: Šta je to Edmond Kirš mogao otkriti te što je bilo do te mere preteče da bi ga istaknuti biskup i jedna konzervativna katolička sekta *ubili,* pokušavajući da spreče njegovu objavu?

„Broj gledalaca je neverovatno visok“, reče Ambra skrenuvši pogled sa ekrana. „Zanimanje javnosti za ovu priču je bez presedana… izgleda da je čitav svet potpuno opčinjen.“

U tom trenutku Langdon shvati da možda ipak postoji i neka morbidna pozitivna strana Edmondovog mučkog ubistva. Uz ovoliku medijsku pažnju Kirš je privukao širu publiku nego što je verovatno mogao da pretpostavi. I mrtav, imao je svu pažnju sveta.

Ovo saznanje Langdona je još više učvrstilo u nameri da postigne svoj cilj – da pronađe Edmondovu četrdeset sedam slova dugačku šifru i pusti njegovu prezentaciju svetu.

„Hulijan nije dao nikakvu izjavu“, reče Ambra zbunjeno. „Ni jedna jedina reč iz Kraljevske palate. To nema nikakvog smisla. Lično sam saradivala sa njihovom koordinatorkom za odnose s javnošću Monikom Martin. Veoma mnogo polaže na

[38] Tradicionalistička politička partija u Španiji. (Prim. prev.)

otvorenost i saopštavanje informacija pre nego što ih novine rastumače na svoj način. Sigurna sam da vrši pritisak na Hulijana da da izjavu.“

Langdon je verovao da je Ambra u pravu. S obzirom na to da su mediji optuživali glavnog religijskog savetnika palate za zaveru – možda čak i ubistvo – delovalo je logično da će Hulijan nešto izjaviti, makar da palata istražuje ove optužbe.

„A posebno“, dodade Langdon, „ako uzmeš u obzir i to da je buduća kraljica stajala odmah pored Edmonda kad su pucali u njega. Mogli su *tebe* pogoditi, Ambra. Princ bi u najmanju ruku trebalo da kaže da mu je laknulo što si živa i zdrava.“

„Nisam sigurna da je tako“, reče ona suvo, isključivši pretraživač i utonuvši u sedište.

Langdon je pogleda. „Ako ti to nešto znači, *meni* je drago što si živa i zdrava. Nisam siguran da bih uspeo da preguram ovu noć sam.“

„Sam?“, glas s naglaskom javi se iz automobilskih zvučnika. „Kako samo brzo zaboravljamo jedni druge!“

Langdon se nasmeja čuvši Vinstonovu ozlojeđenu reakciju. „Vinstone, da li te je Edmond zaista programirao da budeš tako osetljiv i nesiguran?“

„Nije“, odgovori Vinston. „Programirao me je da posmatram, učim i oponašam ljudsko ponašanje. Moj ton je više bio pokušaj da budem duhovit – Edmond me je ohrabrivao da to razvijam. Humor se ne može programirati… mora se naučiti.“

„To ti odlično ide.“

„Zaista?“, začudi se Vinston. „Mislite li da biste to mogli da ponovite?“

Langdon se glasno nasmeja. „Kao što rekoh, odlično ti ide.“

Ambra se vrati ekranu na instrument-tabli, i to na početnu stranicu – navigacionom programu sa satelitskim snimkom na kom se videla mala ikona njihovog automobila. Langdon primeti da su napustili krivudavi put kroz planine Kolserola i da se uključuju na auto-put B-20 za Barselonu. Južno od njihovog položaja, na satelitskom snimku, nešto neuobičajeno privuče mu pažnju – jedna velika pošumljena oblast prostirala se usred urbane sredine. Zeleno prostranstvo bilo je duguljasto i amorfno poput ogromne amebe.

„Je li to park Guelj?“, upita on.

Ambra pogleda ekran i klimnu. „Odlično zapažanje.“

„Edmond je“, dodade Vinston, „ovde redovno zastajao na putu do kuće sa aerodroma.“

Langdona to nije iznenadilo. Park Guelj je bio jedno od najpoznatijih remek-dela Antonija Gaudija – istog arhitekte i umetnika čiji je rad Edmond odabrao da krasi futrolu njegovog telefona. *Gaudi je umnogome bio sličan Edmondu,* pomisli Langdon. *Inovativni vizionar za kog uobičajena pravila ne važe.*

Kao posvećeni proučavalac prirode, Antoni Gaudi je inspiraciju za svoju arhitekturu pronalazio u organskim oblicima, koristeći „Božji prirodni svet" da mu pomogne u dizajniranju fluidnih biomorfnih struktura koje su i same izgledale kao da su nikle iz zemlje. *Ne postoje prave linije u prirodi,* jednom su citirali Gaudija, i zaista – u njegovim radovima bilo je veoma malo pravih linija.

Često opisivan kao praotac „žive arhitekture" i „biološkog dizajna", Gaudi je osmislio do tada neviđene tehnike tesanja, kovanja, oblikovanja stakla i keramike kako bi svoje građevine živo i koloristično „obložio".

Čak i sada, skoro čitav vek posle Gaudijeve smrti, turisti iz celog sveta putuju u Barselonu da bi videli njegov neponovljivi modernistički stil. Njegovi radovi uključuju parkove, javne zgrade, privatne rezidencije, a njegovo najveće postignuće – ogromnu katoličku baziliku Sagrada familija, čija visoka „sunđerasta koplja" dominiraju panoramom Barselone, kritičari veličaju kao „deko s kojim se ništa u čitavoj istoriji umetnosti ne može uporediti".

Langdon se oduvek divio Gaudijevoj odvažnoj viziji Sagrada familije – bazilike toliko kolosalne da se i dan-danas gradi, skoro 140 godina nakon polaganja temelja.

Posmatrajući večeras satelitski snimak Gaudijevog čuvenog parka Guelj, Langdon se prisetio svoje prve posere ovom parku dok je bio student – te svoje šetnje kroz zemlju mašte, između izuvijanih drvolikih stubova koji podupiru uzdignute staze, zbunjujuće krivih klupa, šupljina sa fontanama koje podsećaju na zmajeve ili ribe, i valovitog belog zida toliko upadljivo „tečnog" da je izgledao kao zamahnuti bič nekog ogromnog jednoćelijskog organizma.

„Edmond je voleo sve što ima veze sa Gaudijem", nastavi Vinston, ,a posebno njegov koncept prirode kao organske umetnosti."

Langdon ponovo pomisli na Edmondovo otkriće. *Priroda. Organsko. Stvaranje.* Priseti se i Gaudijevih slavnih *Panots* iz Barselone – šestougaonih pločica koje je grad od njega naručio za trotoare. Svaka od pločica na sebi je imala istovetnu vrtložnu šaru naizgled besmislenih uvijutaka, pa ipak kada bi sve one bile spojene i okrenute kako treba, pojavio bi se zapanjujući obrazac – podvodni pejzaž koji je izgledao kao gomila planktona, mikroba i podvodne flore – *La Sopa Primordial,* kako je lokalno stanovništvo prozvalo taj dizajn.

Gaudijeva primordijalna supa, pomisli Langdon, jasno je govorila koliko se grad Barselona besprekorno uklapao u Edmondovu radoznalost vezanu za začetak života. Među naučnim teorijama preovlađuje ona koja kaže da je život začet u Zemljinoj primordijalnoj supi – prvim okeanima u koje su vulkani izbacivali plodonosne hemikalije, a one se mešale jedne s drugima, neprekidno bombardovane munjama beskrajnih oluja… sve dok se jednom, poput nekog mikroskopskog golema, nije rodio prvi jednoćelijski organizam.

„Ambra“, reče Langdon, „ti si kustos muzeja – sigurno si često razgovarala sa Edmondom o umetnosti. Da li ti je ikad rekao šta ga je to *konkretno* toliko privlačilo kod Gaudija?“

„Samo ono što je Vinston spomenuo“, odgovori ona. „Njegova arhitektura pruža osećaj kao da ju je sama priroda stvorila. Gaudijeve pećine kao da su izdubili vetar i kiša, njegovi noseći stubovi kao da su nikli iz zemlje, a mozaici od pločica podsećaju na primitivni morski svet.“ Ona slegnu ramenima. „Koji god da je razlog, Edmond se Gaudiju divio dovoljno da bi se preselio u Španiju.“

Langdon se iznenađeno okrenu prema njoj. Znao je da je Edmond posedovao nekoliko kuća u raznim zemljama sveta, ali ne i da je poslednjih godina odabrao da živi u Španiji. „Hoćeš da kažeš da se Edmond preselio ovamo zbog Gaudijeve umetnosti?“

„Verujem da jeste“, reče Ambra. „Jednom sam ga pitala: 'Zašto Španija?', a on mi je odgovorio da je dobio priliku da iznajmi veoma retko imanje ovde – imanje koje ne liči ni na jedno drugo na svetu. Pretpostavljam da je mislio na stan.“

„Gde je taj stan?“

„Roberte, Edmond je živeo u Kasa Mili.“ Langdon se zbuni. *„Onoj* Kasa Mili?“

„jednoj jedinoj“, odgovori ona klimnuvši glavom. „Prošle godine, iznajmio je ceo gornji sprat kao luksuzan stan.“

Langdonu je trebalo malo vremena da shvati ovo. Kasa Mila je bila jalna od Gaudijevih najpoznatijih zgrada – začuđujuće originalna „kuća“, čija slojevita fasada i valoviti kameni balkoni podsećaju na raskopanu planinu, zbog čega je i dobila sad već poznat naziv „La Pedrera“ – što znači „kamenolom“.

„Zar gornji sprat nije Gaudijev muzej?“, upita Langdon, prisećajući se jedne posete toj zgradi.

„Jeste“, ubaci se Vinston. „Ali Edmond je donirao Unesko, pod čijom je zaštitom cela zgrada kao deo svetske baštine, i oni su se saglasili da muzej privremeno zatvore i puste ga da tamo živi dve godine. Na kraju krajeva, u Barseloni ionako ne manjka Gaudijeve umetnosti.“

Edmond je živeo u Gaudijevoj izložbi u Kasa Mili? Langdon beše zbunjen. *I uselio se samo na dve godine?*

Vinston se ponovo oglasi. „Edmond je čak pomogao u pravljenju novog edukativnog programa o arhitekturi Kasa Mile. Vredi ga pogledati.“

„Video je očaravajući“, složi se Ambra nagnuvši se napred i dodirnuvši ekran pretraživača. Pojavila se tastatura i ona ukuca: Lapedrera.com. „Ovo bi trebalo da pogledaš.“

„Ipak vozim“, odgovori Langdon.

Ambra ispruži ruku ka volanu i dvaput brzo povuče jednu malu polugu. Langdon oseti kako se volan odjednom kruti u njegovim šakama i odmah potom primeti da se automobil sam navodi, savršeno se držeći sredine trake.

„Autopilot“, reče ona.

Efekat je bio prilično uznemirujući i Langdon isprva ne uspe da se odupre potrebi da šake zadrži u vazduhu iznad volana, a stopalo iznad kočnice.

„Opusti se.“ Ambra ponovo ispruži ruku i utešno je položi na njegovo rame. „Mnogo je bezbednije nego kad čovek vozi.“

Oklevajući, Langdon spusti šake u krilo.

„Eto vidiš.“ Osmehnula se. „Sad možeš da pogledaš video o Kasa Mili.“

Video je počeo snimkom žestokih talasa iz dramatično niskog ugla, kao da je snimljen iz helikoptera koji je leteo na samo metar iznad okeana. U daljini se videlo ostrvo – stenovita planina strmih litica o čije su se podnožje, tridesetak metara niže, razbijali talasi.

Tekst se pojavio iznad planine.

La Pedreru nije stvorio Gaudi.

Sledećih trideset sekundi Langdon je gledao kako talasi u litici kkšu prepoznatljivi organski eksterijer koji je krasio Kasa Milu. Onda je okean jurnuo unutra, stvarajući šupljine i pećinolike prostorije u kojima su vodopadi urezivali stepenice i gde je rasla loza uvijajući se oko gvozdenih rukohvata dok je ispod njih izrastala mahovina i prekrivala podove.

Konačno, kamera se povuče nazad na okean i otkri čuvenu fasadu Kasa Mile – „kamenoloma“ – uklesanu u ogromnu planinu.

– La Pedrera –
remek-delo prirode

Langdon je morao da prizna: Edmond je imao dara za dramatičnost. Videvši ovaj kompjuterski napravljeni video-snimak, on oseti da jedva čeka da poseti čuvenu zgradu.

Vratio je pogled na drum, spustio ruku i isključio autopilota pa ponovo preuzeo kontrolu nad vozilom. „Nadajmo se samo da se u Edmondovom stanu nalazi ono što tražimo. Moramo pronaći tu šifru.“

POGLAVLJE 50

Pogleda uperenog pravo pred sebe, komandant Dijego Garza je vodio svoju četvoricu agenata garde pravo preko sredine Trga de la Armerija; ne obraćajući pažnju na glasan žamor predstavnika medija ispred ograde, koji su svi odreda gurali televizijske kamere kroz šipke prema njemu i dozivali ga tražeći komentar.

Konačno će videti da neko nešto preduzima.

Kad je sa svojim timom stigao do katedrale, glavni ulaz je, kao uvek u ovo vreme, bio zaključan – i Garza zalupa na vrata drškom svog pištolja. Nije bilo odgovora. Nastavio je da lupa.

Konačno, brava se okrete i vrata se širom otvoriše. Garza se našao licem u lice s čistačicom, koju je, sasvim razumljivo, uznemirilo prisustvo ove male vojske pred vratima.

„Gde je biskup Valdespino?“, odlučno upita Garza.

„Ja… Ne znam“, odvrati žena.

„Znam da je biskup ovde“, izjavi Garza. „I to s princom Hulijanora. Nisi ih videla?“

Odmahnula je glavom. „Tek što sam stigla. Čistim subotom uveće posle…“

Garza se progura pored nje, pokazujući svojim ljudima da se raziđu po zamračenoj katedrali.

„Zaključaj vrata“, reče Garza čistačici. „I gledaj da ne smetaš.“

S tim rečima on repetira pištolj i uputi se pravo ka Valdespinovoj kancelariji.

S druge strane trga, u kontrolnoj sobi u podrumu palate, Monika Martin je stajala kraj aparata za vodu i žudno uvlačila dimove dugo željene cigarete. Zahvaljujući širenju pokreta „političke korektnosti“ po Španif, pušenje je bilo zabranjeno u kancelarijama palate, ali je Martinova zaključila da je u poplavi optužbi koje su večeras stizale na račun palate – povlačenje po kojeg dima prihvatljiv prekršaj.

Na svih pet televizijskih stanica, na nizu utišanih televizora pred njom, prikazivano je ubistvo Edmonda Kirša – svi su bespoštedno ponavljali snimak

brutalnog smaknuća. Svakom narednom emitovanju prethodilo je uobičajeno upozorenje.

> PAŽNJA: Snimak koji sledi sadrži prizore koji možda nisu prikladni za sve gledaoce.

Besramno, pomislila je, svesna da ova upozorenja nisu znak uviđavnosti i predostrožnosti medijskih kuća, već pre mudro osmišljeni mamci kojima se osigurava da niko neće promeniti kanal.

Martinova povuče još jedan dim cigarete, pažljivo posmatrajući različite kanale. Na većini njih i dalje je trajalo ceđenje sve raširenijih teorija zavere praćeno naslovima poput „Najnovije vesti" i beskrajnim kajronima.[39]

> Futuristu je ubila crkva?
> Naučno otkriće zauvek izgubljeno?
> Ubicu unajmila kraljevska porodica?

Vi *treba da prenosite vesti,* gunđala je. *A ne da širite pakosne glasine u obliku pitanja.*

Martinova je oduvek verovala u važnost odgovornog novinarstva kao kamena temeljca slobode i demokratije te su je stalno iznova razočaravali novinari koji su podsticali kontroverze, šireći očigledno apsurdne ideje, a istovremeno izbegavajući pravne posledice pretvaranjem svake sumanute izjave u sugestivno pitanje.

Čak su i ugledni naučni kanali činili isto, pitajući gledaoce: „Da li je moguće da su ovaj hram u Peruu izgradili drevni vanzemaljci?"

Ne! Poželela je Martinova da vikne prema televizorima. *To nije moguće, dođavola! Prestanite da postavljate moronska pitanja!*

Na jednom od televizijskih ekrana mogla je da vidi da CNN daje sve od sebe da se prema trenutnoj temi odnosi s poštovanjem.

> U znak sećanja na Edmonda Kirša
> Proroka. Vizionara. Stvaraoca.

Martinova dohvati daljinski upravljač i pojača ton.

„...čovek koji je voleo umetnost, tehnologiju i inovacije", tužno je govorio voditelj. „Čovek čija je gotovo mistična sposobnost da predvidi budućnost

[39] Chyron (amer. engl.) – tekst (obično kratke vesti, reklamne poruke i sl) koji klizi zdesna nalevo, na dnu ili vrhu televizijskog ekrana za vreme redovnog programa. (Prim. prev.)

doprinela tome da se za njegovo ime čuje u svakom domu. Prema rečima njegovih kolega, svako predviđanje Edmonda Kirša na polju kompjuterske nauke postalo je stvarnost.“

„Tako je, Dejvide“, prekinula ga je voditeljka. „Volela bih da možemo da kažemo isto za njegova *lična* predviđanja.“

Sada su prikazivali arhivski snimak na kom Kirš, vidno pocrneo i pucajući od zdravlja, drži konferenciju za štampu na pločniku ispred 30 Rokfeler centra u Njujorku. „Danas punim trideset godina“, govorio je Edmond, „a moj očekivani životni vek je svega osamdeset šest. Međutim, s budućim napretkom u medicini, tehnologiji dugovečnosti i telomerskoj regeneraciji – predviđam da ću doživeti sto deseti rođendan. Zapravo, toliko sam uveren u ovu činjenicu da sam upravo rezervisao Sobu duginih boja [40]za proslavu svog sto desetog rođendana.“ Kirš se nasmešio i podigao pogled ka vrhu zgrade. „Upravo sam platio ceo ceh – *osamdeset* godina unapred – uključujući i proviziju za inflaciju.“

Na ekranu se ponovo pojavi voditeljka i žalosno uzdahnu. „Kao što kaže stara poslovica: 'Ljudi planiraju, a Bog se smeje.'“

„Prava istina“, saglasi se voditelj. „A povrh intriga koje okružuju Kiršovu smrt, tu je i prava poplava spekulacija nad prirodom njegovog otkrića.“ Iskreno je zurio u kameru. „Odakle dolazimo? Kuda idemo? Dva fascinantna pitanja.“

„A da bismo odgovorili na ova pitanja“, dodala je uzbuđeno voditeljka, „pozvali smo u emisiju dve vrlo uspešne žene – episkopalnu sveštenicu iz Vermonta i ženu evolutivnog biologa s univerziteta u Los Anđelesu. Vraćamo se posle pauze da čujemo šta one misle o ovome.“

Martinova je već znala šta one misle – *potpune suprotnosti, inače ne bi bile u vašoj emisiji.* Nije bilo nikakve sumnje da će sveštenica reći nešto poput: „Došli smo od Boga i Bogu idemo“, a žena biolog: „Evoluirali smo od majmuna i izumrećemo.“

Neće dokazati ništa osim da ćemo mi, gledaoci, posmatrati sve što je dovoljno dobro izreklamirano.

„Monika!“, začu se u blizini Surešov glas.

Martinova se okrete i ugleda direktora elektronske bezbednosti kako gotovo trčeći skreće za ugao.

„Šta se dogodilo?“, upita ga.

„Maločas me je zvao biskup Valdespino“, rekao je boreći se za dah. Utišala je TV. „Biskup je zvao… vas? Je li vam rekao šta to, đavola, radi?“

[40] Restoran na 65. spratu Rokfeler centra. (Prim. prev.)

Sureš odmahnu glavom. „Ja nisam pitao, on nije rekao. Zvao je da vidi mogu li da proverim nešto na našim telefonskim serverima.“

„Ne razumem.“

„Znaš kako ConspiracyNet sad izveštava da je neko iz palate zvao Gugenhajm neposredno pred večerašnji događaj i zahtevao od Ambre Vidal da doda Avilino ime na spisak gostiju?“

„Da. I ja sam tražila da to ispitate.“

„Valdespino je ponovio tvoj zahtev. Zvao je da pita mogu li da se ulogujem u centralu palate i pronađem trag tog poziva da vidimo možemo li da otkrijemo s kog *mesta* u palati je upućen i ko je mogao da ga uputi.“

Martinova je bila zbunjena, budući daje, po njenom mišljenju, krivac najverovatnije bio lično Valdespino.

„Prema Gugenhajmovom prijemnom odeljenju“, nastavio je Sureš, „poziv je stigao s glavnog broja madridske Kraljevske palate, večeras, neposredno pre događaja. U njihovoj evidenciji postoji trag o tome. Ali evo u čemu je problem. Pretražio sam u istoriji poziva naše centrale odlazne pozive s istom vremenskom oznakom.“ Odmahnuo je glavom. „Ništa. Nijedan poziv. Neko je *obrisao* trag poziva iz palate Gugenhajmu.“

Martinova je jedan dug trenutak proučavala svog kolegu. „Ko ima *pristup* tome?“

„Isto to me je pitao i Valdespino. Rekao sam mu istinu. Objasnio sam da sam ja, kao šef elektronske bezbednosti, mogao izbrisati trag, ali da to nisam uradio. I da je jedina druga osoba koja ima ovlašćenja i pristup tim podacima komandant Garza.“

Martinova je zurila. „Misliš da je *Garza* petljao s našom istorijom poziva?“

„Ima smisla“, reče Sureš. „Na kraju krajeva, Garzin posao je da štiti palatu, a ovako, ako dođe do istrage – što se palate tiče, tog poziva nije bilo. Tehnički govoreći, imamo uverljivo poricanje. Brisanje tog zapisa značajno će doprineti da se palata izvuče iz ovoga.“

„Da se izvuče?“, oštro upita Martinova. „Nema nikakve sumnje da je taj poziv postojao! Ambra je dopisala Avilu na spisak gostiju! A prijemno odeljenje Gugenhajma će potvrditi…“

„Tačno, ali sad je to reč mlade recepcionistkinje muzeja protiv cele Kraljevske palate. Što se naše arhive tiče, tog poziva naprosto nije bilo.“

Surešova nedvosmislena procena je Martinovoj delovala suviše optimistično. „I vi ste sve to rekli Valdespinu?“

„To je jednostavno istina. Rekao sam mu da je, bilo da je Garza *uputio* taj poziv ili nije, moj utisak da ga je Garza izbrisao pokušavajući da zaštiti palatu.“ Sureš napravi pauzu. „Ali nakon što sam završio razgovor s biskupom, shvatio sam nešto drugo.“

„A to bi bilo?“

„Tehnički, postoji i *treća* osoba s pristupom serveru.“ Sureš se nervozno osvrnu po prostoriji i približi se Moniki. „Princ Hulijan ima šifre za logovanje koje mu daju neograničen pristup svim sistemima.“

Martinova je zurila. „To je besmisleno.“

„Znam da zvuči sumanuto, ali princ je bio u palati kad je taj poziv upućen, sam u svom apartmanu. Lako ga je mogao uputiti on lično, a potom se ulogovati na server i izbrisati ga. Softver je jednostavan za upotrebu, a i princ se mnogo bolje snalazi s tehnologijom no što ljudi misle.“

„Sureš!“, prasnu Martinova, „da li zaista misliš da je princ Hulijan – budući kralj Španije – *lično* poslao ubicu u muzej Gugenhajm da ubije Edmonda Kirša?“

„Ne znam“, odgovorio je. „Samo kažem da je to moguće.“

„Zašto bi princ Hulijan uradio tako nešto?“

„Ti bar ne bi trebalo da to pitaš. Sećaš li se sveg onog lošeg publiciteta s kojim si morala da se nosiš zato što Ambra i Edmond Kirš provode vreme zajedno? Priče o tome kako ju je odveo avionom u svoj stan u Barseloni?“

„Radili su! To je bilo poslovno!“

„U politici je najvažnije kako nešto izgleda“, reče Sureš. „Ti si me tome naučila. A oboje znamo da princu prosidba nije donela onoliko poena u javnosti koliko se nadao.“

Surešov telefon zazuji i on pročita primljenu poruku – lice mu zamrači neverica.

„Šta je bilo?“, zahtevala je Martinova da čuje.

Sureš se bez reči okrete i pojuri nazad ka bezbednosnom centru.

„Sureš!“ Martinova besno ugasi cigaretu, potrča za njim i sustiže ga kod jednog od radnih stolova njegovog tima, za kojim je njegov tehničar puštao zrnasti snimak bezbednosne kamere.

„Šta gledamo?“, upitala je Martinova.

„Zadnji izlaz iz katedrale“, reče tehničar. „Pre pet minuta.“

Martinova i Sureš se nagnuše i zagledaše u video-snimak jednog mladog đakona koji izlazi na stražnji izlaz iz katedrale, žuri relativno praznom Kalje Major, otključava staru, olupanu opelovu limuzinu i ulazi u automobil.

Dobro, pomisli Martinova, *ide kući posle mise. Pa šta?*

Na ekranu, opel se odvoji od trotoara, pređe kratku razdaljinu, a onda se zaustavi neuobičajeno blizu zadnjoj kapiji katedrale kroz koju je đakon maločas izašao. Gotovo istog trena dve pognute crne prilike skliznuše kroz kapiju i uskočiše na zadnje sediše đakonovog automobila. Dvojica putnika bili su – bez ikakve sumnje – biskup Valdespino i princ Hulijan.

Nekoliko trenutaka kasnije opel se brzo udalji, skrete za ugao i nestade iz kadra.

POGLAVLJE 51

Stojeći kao grubo isklesana planina na uglu Karer de Provense i Pasig de Grasije, Gaudijeva Kasa Mila iz 1906. godine istovremeno je i stambena zgrada i nadvremeno umetničko remek-delo.

Zamišljena kao vijugava devetospratna građevina, lako je prepoznatljiva po talasastoj krečnjačkoj fasadi. Krivudavi balkoni i nejednaka geometrija zgradi daju neku organsku auru, kao da su šupljine i prevoje hiljadama godina dubili snažni vetrovi, poput onih u pustinjskim kanjonima.

Iako se najbliži komšiluk isprva protivio Gaudijevom iznenađujuće modernom dizajnu, Kasa Mila je naišla na hvalu umetničke kritike i vrlo brzo je postala jedan od najblistavijih dragulja Barselone. Čitave tri decenije Pere Mila, poslovni čovek koji je naručio zgradu, živeo je sa suprugom u prostranom glavnom stanu, a ostalih dvadeset je iznajmljivao. Kasa Mila – na adresi Pasig de Grasija 92 – do današnjeg dana smatra se jednom od najekskluzivnijih i najpoželjnijih lokacija u čitavoj Španiji.

Dok je Langdon duž gospodske avenije oivičene drvoredom vozio Kiršovog teslu kroz proređen saobraćaj, osetio je da se približavaju svom odredištu. Pasig de Grasija je bila barselonska verzija Šanzelizea u Pari2u – besprekorno uređena, najšira i najduža avenija luksuznih butika. Šanel… Guči… Kartije… Longšamp… Langdon konačno ugleda i nju, dvesta metara napred. Blago osvetljena odozdo, od svetlog rupičastog krečnjaka i sa duguljastim balkonima, Kasa Mila se odmah uočavala među svojim pravolinijskim susedima, kao da je predivan okeanski koral spran na obalu ostao tu da leži na plaži od šljake.

„Plašila sam se ovoga“, reče Ambra hitro pokazavši malo dalje niz otmenu aveniju. „Pogledaj.“

Langdon spusti pogled na široki trotoar ispred Kasa Mile. Ugleda pet-šest parkiranih reportažnih kombija i gomilu reportera koji su užfro prenosili vesti koristeći Kiršovu rezidenciju kao scenografiju. Nekoliko agenata bezbednost i zaduženo je da gužvu drži podalje od ulaza. Kiršova smrt je, kako se činilo, pretvorila u vest sve što je imalo veze sa njim.

Langdon je gledao niz Pasig de Grasiju bezuspešno tražeći parking, dok je saobraćaj i dalje lagano tekao.

„Sagni se“, reče Ambri, shvativši da nema izbora osim da prođe pravo ispred ćoška na kom su se okupili novinari.

Ambra skliznu sa svog sedišta i čučnu na pod tako da se spolja nije videla. Langdon je, dok su prolazili pored ćoška krcatog ljudima, okrenuo glavu na drugu stranu.

„Izgleda da su sasvim okružili glavni ulaz“, reče on. „Biće nemoguće ući.“

„Skrenite desno“, ubaci se Vinston tonom koji je odražavao radosno samopouzdanje. „Pretpostavljao sam da bi ovako nešto moglo da se dogodi.“

Bloger Hektor Markano s tugom je gledao poslednji sprat Kasa Mile, još uvek pokušavajući da prihvati činjenicu da Edmonda Kirša stvarno više nema.

Tri godine je izveštavao o razvoju tehnologije za Barcinno.com – popularnu zajedničku platformu za preduzimače iz Barselone i najinventivnija preduzeća. To što je Edmond Kirš živeo tu, u Barseloni, davalo mu je osećaj kao da radi pod skutima samog Zevsa.

Hektor je prvi put sreo Kirša pre više od godinu dana, kada je legendarni futurista velikodušno pristao da govori na Večeri brljotina – Barsinovom najznačajnijem događaju, seminaru koji se održavao svakog meseca i na kom su najuspešniji poslovni ljudi otvoreno govorili o svojim najvećim promašajima. Kirš je snebivljivo priznao okupljenima da je za šest meseci potrošio više od četiristo miliona dolara pokušavajući da ispuni svoj san i napravi nešto što je nazivao E-vejv – kvantni kompjuter sa neverovatnom procesorskom brzinom, koja bi omogućila nezabeleženi napredak u svim naukama, a posebno u modelovanju kompleksnih sistema.

„Bojim se“, priznao je tada Edmond, „da je moj kvantni skok u kvantnom računarstvu bio samo kvantni neuspeh.“

Kada je Hektor večeras čuo da je Kirš planirao da obelodani zapanjujuće i potresno otkriće, bio je oduševljen idejom da bi to moglo imati veze sa E-vejvom. *Da li je pronašao rešenje i uspeo?* Ali nakon Kiršovog filozofskog uvoda, shvatio je da je njegovo otkriće nešto sasvim drugo.

Pitam se hoćemo li ikad saznati šta je to otkrio, pomislio je Hektor s tolikom tugom u srcu da je došao do Kiršovog doma ne da izveštava, već da mu oda poštu.

„E-VEJV!.“, povika tada neko u blizini. „E-VEJV!“

Ljudi okupljeni oko Hektora odjednom počeše da upiru prstima i okreću svoje kamere prema sjajnom crnom tesli sa jarkim halogenim svetlima koji se lagano penjao na trg i primicao masi.

Hektor je zapanjeno zurio u poznato vozilo.

Kiršov tesla model X sa E-VEJV registarskom tablicom bio je slavan u Barseloni kao što je papa-mobil bio poznat u Rimu. Kirš bi često napravio predstavu tako što bi se parkirao nasred Karer de Provense, ispred zlatare „Danijel Vijor“, i izašao da podeli autograme. Onda bi, dodatno uzbuđujući zadivljenu publiku, puštao da automobil sam krene programiranim putem niz ulicu i preko širokog trotoara, dok su njegovi senzori detektovali pešake i prepreke. Kada bi stigao do kapije garaže, ona bi se otvorila, a automobil bi se lagano niz spiralnu rampu spustio u privatnu garažu ispod Kasa Mile.

Dok je samoparkiranje bilo standardna odlika svih tesli – lako su otvarali garažna vrata, ulazili pravo u garažu i isključivali motor – Edmond je ponosno isticao da je upao u sistem svog tesla automobila i isprogramirao još kompleksniju rutu.'

Sve zarad predstave.

Večeras je predstava bila znatno čudnija. Kirša više nije bilo, ali njegov *automobil* se ipak pojavio, lagano se dovezao Karer de Provensom, prešao na trotoar i poravnavši se sa gospodskom kapijom garaže – polako joj se primicao dok su mu se ljudi sklanjali s puta.

Novinari i kamermani pritrčali su vozilu i stali da zaviruju kroz jako zatamnjene prozore i uzbuđeno viču.

„Prazan je! Niko ne vozi! Odakle je došao?!“

Radnici obezbeđenja Kasa Mile očigledno su već videli ovaj trik i držali su ljude podalje od tesle i od garažnih vrata koja su se otvarala.

Hektoru je prizor praznog Edmondovog automobila koji se primiče garaži prizvao u misli sliku ožalošćenog psa koji se vraća kući nakon što je ostao bez gospodara.

Tesla je poput duha nečujno prošao kroz garažna vrata, a masa je kao i mnogo puta do tada uzbuđeno aplaudirala Edmondovom omiljenom automobilu dok je otpočinjao svoj spust niz spiralnu rampu u prvi podzemni parking izgrađen u Barseloni.

„Nisam znala da si toliko klaustrofobičan“, prošaputa Ambra ležed pored Langdona na podu tesle. Bili su u skučenom prostoru između drugog i trećeg reda sedišta, skriveni ispod crne plastične pokrivke, koju je Ambra uzela iz prtljažnika, i sasvim nevidljivi kroz zatamnjena stakla.

„Preživeću“, uznemireno kaza Langdon, nervozniji zbog samovozećeg automobila nego zbog svog straha. Osećao je kako vozilo skreće niz strmu spiralnu rampu i plašio se da bi se svakog trena mogli slupati.

Dva minuta ranije, dok su se u Karer de Provensi ispred zlatare „Danijel Vijor“ zaustavljali iza već parkiranih vozila, Vinston im je davao kristalno jasna uputstva.

Ne izlazeći iz vozila, Ambra i Langdon su seli na treći red sedišta modela X, a onda, pritiskom na samo jedno dugme na telefonu, Ambra je aktivirala prilagođeni program za samostalno parkiranje.

U tami, Langdon je osetio kako se automobil sam odvozi niz ulicu. Tela tesno priljubljenog uz Ambrino, morao je da se priseti svojih prvih tinejdžerskih iskustava sa jednom veoma lepom devojkom na stražnjem sedištu automobila. *Tada sam bio mnogo nervozniji,* pomislio je – što je bilo ironično s obzirom na to da je sada ležao u vozilu bez vozača, pripijen uz leđa buduće španske kraljice.

Langdon oseti kako automobil stiže u podnožje rampe, nekoliko puta lagano skreće, a onda se zaustavlja.

„Stigli ste“, reče Vinston.

Istog trena Ambra svuče prekrivač i pažljivo se uspravi zureći kroz prozor. „Nema nikog“, reče dok je izlazila.

Langdon izađe za njom i oseti olakšanje što stoji u otvorenom prostoru garaže.

„Liftovi su u glavnom predvorju“, reče Ambra pokazujući nagore prema vijugavoj rampi.

Međutim, Langdonov pogled osta prikovan za jedan neočekivan prizor. Ovde, u ovoj podzemnoj garaži, na betonskom zidu pravo naspram Edmondovog parking-mesta visila je elegantno uramljena slika nekog morskog pejzaža.

„Ambra?“, pozva je Langdon. „Edmond je svoje parking-mesto ukrasio *slikom?“*

Ona klimnu. „I ja sam ga to isto pitala. Rekao mi je da je to njegov način da mu svaki put dobrodošlicu poželi nemerljiva lepota.“ Langdon se zakikota. *Neženje.*

„Ovog umetnika je Edmond veoma cenio“, reče Vinston automatski se prebacivši na telefon u Ambrinoj ruci. „Prepoznajete li ga?“

Langdon nije. Slika nije bila ništa više do uspešno izveden akvarel s prizorom mora – ni blizu uobičajenom Edmondovom avangardnom ukusu.

„To je Čerčil“, reče Ambra. „Edmond ga je stalno citirao.“

Čerčil. Langdonu je trebao koji trenutak da shvati da ne misli ni na koga drugog do na Vinstona Čerčila, glavom i bradom, slavnog britanskog državnika koji

je, pored toga što je bio heroj, istoričar, orator i dobitnik Nobelove nagrade, bio i vanredno darovit slikar. Langdon se setio kako je Kirš jednom prilikom citirao britanskog premijera koji je na nečiju opasku da ga religiozni ljudi mrze odgovorio: *Imate neprijatelje? Odlično. To znači da ste se konačno zauzeli za nešto!*

„Raznovrsnost Čerčilovih talenata bila je ono što je najviše impresioniralo Edmonda“, reče Vinston. „Ljudi retko kad ispoljavaju izvanrednost u tako širokom spektru različitih delatnosti.“

„Zato te je Edmond nazvao Vinston?“

„Da“, odgovori kompjuter. „Ukazao mi je veliku čast.“

Drago mi je što sam pitao, pomisli Langdon jer je smatrao da je Vinstonovo ime aluzija na Votsona – IBM-ov kompjuter koji je bio glavna atrakcija *Džepardija!* – televizijskog kviza od pre desetak godina. Votsona danas bez sumnje smatraju samo primitivnom, jednoćelijskom bakterijom na evolutivnoj liniji sintetičke inteligencije.

„Dobro, onda“, reče Langdon pokazujući prema liftovima. „Hajdemo gore da pokušamo da nađemo ono po šta smo došli.“

Upravo u tom trenutku, unutar madridske katedrale Almudena, komandant Dijego Garza je stezao telefon u šaci i u neverici slušao ono što mu je saopštavala Monika Martin, dvorska koordinatorka za odnose s javnošću.

Valdespino i princ Hulijan su napustili bezbednost zgrade? Garza nije mogao da shvati na šta su mislili kad su to učinili. *Vozikaju se po Madridu u automobilu biskupovog pomoćnika? Pa to je ludost!*

„Možemo se obratiti saobraćajnom“, reče Martinova. „Sureš veruje ća njihove kamere mogu pomoći da se pronađe…“

„Ne!“, reče Garza. „Biće previše opasno ako *bilo koga* obavestimo da je princ napustio palatu bez obezbeđenja! Njegova bezbednost nam je najveća briga.“

„Razumem, gospodine“, reče Martinova, zvučeći odjednom nespokojno. „Ima još nešto što bi trebalo da znate. Reč je o nestalom telefonskom zapisu.“

„Sačekaj malo“, reče Garza pometen dolaskom četvorice agenata garde koji su ga okružili. Pre no što je stigao da reaguje, agenti mu spretno oduzeše oružje i telefon.

„Komandante Garza“, reče glavni agent kamenog lica. „Imam direktno naređenje da vas uhapsim.“

POGLAVLJE 52

Kasa Mila sagrađena je u obliku znaka za beskonačno – beskrajno krive linije koja se savija samu sebe presecajući na sredini i formira dva krivudava ponora koji se spuštaju u zgradu. Svaki od otvorenih svetlarnika dubok je skoro trideset metara, rubova presavijenih tako da liče na delimično ulegnute cevi i iz vazduha podsećaju na dva ogromna odvoda na krovu zgrade.

U osnovi užeg svetlarnika, gde je stajao Langdon, efekat gledanja prema nebu bio je krajnje uznemirujući – kao da ste zapeli u grlu ogromne zveri.

Pod njegovim nogama kameniti pod bio je nagnut i neravan. Zavijuci spiralnog stepeništa gubili su se u otvoru, a rukohvat od kovanog gvožđa bio je imitacija nepravilnih ćelija na telu morskog sunđera. Prava mala džungla izuvijanih lozica i širokih krošnji palmi prosipala se sa rukohvata kao da preti da obraste čitav prostor.

Živa arhitektura, razmišljao je Langdon diveći se Gaudijevoj sposobnosti da svojim delima doda nekakav gotovo biološki kvalitet.

Podizao je pogled promatrajući ivice „grkljana“ i obuhvatajući lučne zidove obložene smeđim i zelenim pločicama izmešanim s freskama na kojima se činilo da biljke i cveće nežnih boja rastu uvis prema duguljastom komadu noćnog neba na vrhu otvorenog okna.

„Liftovi su ovamo“, prošaputala je Ambra vodeći ga duž ivice dvorišta. „Edmondov stan je na samom vrhu.“

Dok su ulazili u neprijatno skučen lift, Langdon se u mislima seti mansarde na poslednjem spratu koju je jednom posetio da bi video malu Gaudijevu izložbu upriličenu tamo. Ako je dobro zapamtio, tavan Kasa Mile bio je mračan i krivudav niz prostorija s vrlo malim brojem prozora.

„Edmond je baš *svuda* mogao da živi“, reče Langdon kad je lift počeo da se penje. „Još ne mogu da poverujem da je iznajmio *tavan.“*

„Čudan stan“, složila se Ambra. „Ali znaš da je Edmond bio ekscentrik.“

Kad je lift stigao na poslednji sprat, izašli su u elegantan hodnik i uz još jedno zavojito stepenište popeli se do privatnog odmorišta na samom vrhu zgrade.

„Stigli smo“, reče Ambra pokazujući ka glatkim metalnim vratima na kojima nije bilo ni kvake niti ključaonice. Futuristički portal izgledao je neprimereno ovoj zgradi i bilo je očigledno da ga je Edmond dodao.

„Rekla si da znaš gde Edmond krije ključ?“, upita Langdon.

Ambra podiže Edmondov telefon. „Na istom mestu na kom i sve ostalo, rekla bih.“

Pritisnula je telefon uz metalna vrata, ona triput zapištaše i Langdon začu klizanje nekoliko cilindara dok se brava otključavala. Ambra vrati telefon u džep i otvori vrata.

„Posle tebe“, reče mu uz šaljiv naklon.

Langdon zakorači preko praga u slabo osvetljeni foaje čiji su zidovi i tavanica bili sazidani od svetlih cigala. Pod je bio od kamena, a vazduh redak.

Prošavši kroz vrata u otvoreni prostor, Langdon se nađe licem u lice s jednom ogromnom slikom okačenom na naspramni zid i savršeno osvetljenom malim sijalicama muzejskog kvaliteta.

Zastade kao ukopan kad shvati pred čim stoji. „Bože moj, je li to… *original'?“*

Ambra se nasmeši. „Da, htela sam to da pomenem u avionu, ali sam odlučila da te iznenadim.“

Bez reči Langdon priđe remek-delu. Bilo je široko oko tri i po metra i više od metra visoko – daleko veće no što je pamtio od prošlog puta kad ga je video u bostonskom Muzeju lepe umetnosti. *Čuo sam da je prodata anonimnom kolekcionaru, ali nisam pojma imao da je to Edmond!*

„Kad sam je prvi put videla u stanu“, reče Ambra, „nisam mogla da poverujem da se Edmondu dopada ovakav stil umetnosti. Slika deluje jezivo prikladno sad kad znam na čemu je ove godine radio.“

Langdon klimnu glavom i dalje u neverici.

Ovo proslavljeno remek-delo bilo je jedno od onih po kojima su prepoznavali francuskog postimpresionistu Pola Gogena – inovativnog slikara koji je bio odličan primer simbolističkog pokreta s kraja 1980-ih i koji je pomogao da se utre put modernoj umetnosti.

Dok je Langdon prilazio slici, sinu mu koliko je Gogenova paleta boja slična onoj na ulazu u Kasa Milu – mešavina organskih zelenih, smeđih i plavih tonova – kao i da i ovom scenom dominira priroda.

Uprkos intrigantnom mnoštvu ljudi i životinja na Gogenovoj slici, Langdonov pogled smesta skrete ka gornjem levom uglu – ka jarkožutom delu slike na kom je bio ispisan naziv ovog dela.

Langdon pročita reči u neverici: *D'oú Venons Nous / Que Sommes Nous / Oú Allons Nous.*

Odakle dolazimo? Šta smo? Kuda idemo?

Zapita se nije li upravo svakodnevno suočavanje s ovim pitanjima, odmah po povratku kući, nekako pomagalo Edmondu da pronađe svoje nadahnuće.

Ambra mu se pridruži ispred slike. „Edmond je rekao da je želeo da ga ova pitanja motivišu svaki put kad uđe u svoj dom.“ *Teško ih je promašiti,* pomisli Langdon.

Videvši na kakvo je vidno mesto Edmond postavio remek-delo, Langdon se zapita ne sadrži li slika nekakav trag o tome šta je to Edmond otkrio. Na prvi pogled, njena tema delovala je previše primitivno da bi nagovestila jedno napredno naučno otkriće. Široki, nepravilni tragovi četke prikazivali su džunglu Tahitija naseljenu skupinom Tahićana i tamošnjih domaćih životinja.

Langdon je dobro znao ovu sliku i, ako je dobro pamtio, Gogen je hteo da se njegovo delo „čita“ zdesna nalevo – obrnuto od pravca standardnog francuskog teksta. Zato je sada Langdonovo oko brzo prelazilo preko poznatih figura u obrnutom smeru.

U krajnjem desnom uglu, novorođenče je spavalo na steni predstavljajući početak života. *Odakle dolazimo?*

U sredini, skupina ljudi različitih starosti obavljala je svakodnevne aktivnosti. *Šta smo?*

A na levom kraju, vremešna starica sedela je sama, zadubljena u misli o, kako se činilo, sopstvenoj smrtnosti. *Kuda idemo?*

Langdon je bio iznenađen što se nije setio ove slike čim je Edmond prvi put opisao fokus svog otkrića. *Šta je naše poreklo? Šta je naša sudbina?*

Razgledao je ostale elemente slike: pse, mačke i ptice, koji naizgled nisu radili ništa konkretno; primitivnu statuu neke boginje u pozadini; jednu planinu, isprepleteno korenje i drveće. I naravno, Gogenovu čuvena „čudnu belu pticu“, koja je sedela kraj starice i, kako je umetnik sam izjavio, predstavljala „uzaludnost reči“.

Bile one uzaludne ili ne, pomislio je Langdon, *zbog reči smo ovde. Po mogućstvu, reči koje staju u četrdeset sedam karaktera.*

Na trenutak se zapitao ne poklapa li se neobični naslov slike direktno sa šifrom od četrdeset sedam slova za kojom su tragali, ali je brzo prebrojavanje slova u ovim rečima i na francuskom i na engleskom dalo neodgovarajući zbir.

„Dobro, tražimo stih“, reče Langdon pun nade.

„Edmondova biblioteka je ovamo“, uputi ga Ambra. Pokazala je nalevo niz jedan široki hodnik i Langdon vide da je opremljen prefinjenim nameštajem i ponegde ukrašen odabranim Gaudijevim artefaktima i eksponatima.

Edmond živi u muzeju? Langdon se još uvek mučio da to shvati. Potkrovlje Kasa Mile nije bilo najtopliji dom koji je ikad video. Izgrađeno isključivo od kamena i cigle, bilo je praktično jedan dugačak rebrasti tunel – spirala od 270 iskrivljenih

lukova različitih visina, udaljenih oko metar jedan od drugog. Vrlo malo prozora učinilo je da vazduh deluje suvo i sterilno, očigledno je sistematski prerađivan da bi se zaštitili Gaudijevi artefakti.

„Pridružiću ti se za tren“, reče Langdon. „Prvo idem da pronađem Edmondov toalet.“

Ambra s nelagodom pogleda prema ulazu. „Edmond je uvek tražio da idem u predvorje ispod… Ne znam zašto, ali toalet u stanu uvek je ljubomorno čuvao samo za sebe.“

„To je stan neženje – kupatilo mu je verovatno u haosu pa ga je bilo stid.“

Ambra se nasmešila. „Kako god, mislim da je tamo.“ Pokazala je u pravcu suprotnom od biblioteke, kroz jedan vrlo mračan tunel.

„Hvala. Odmah se vraćam.“

Ambra se uputi ka Edmondovoj kancelariji, a Langdon ode u suprotnom pravcu kroz uski hodnik. Upečatljiv tunel od ciglenih lukova podsećao ga je na podzemnu pećinu ili srednjovekovnu katakombu. Dok je napredovao ispod lukova, u osnovi svakog od njih grupice blagih svetiljki osetljivih na pokret palile su se jedna za drugom osvetljavajući mu put, od čega ga je podilazila jeza.

On prođe kraj elegantnog kutka za čitanje, male sale za vežbanje pa čak i jedne ostave, u svima videvši različite stolove sa izloženim Gaudijevim crtežima, arhitektonskim skicama i 3D modelima njegovih projekata.

Prolazeći pored osvetljenog stola s *biološkim* artefaktima, naglo se zaustavi.iznenađen njegovim sadržajem – jedan fosil praistorijske ribe, elegantna školjka nautilusa i jedan valoviti skelet zmije. Isprva pomisli da je Edmond sam sastavio ovu naučnu postavku i da ona možda ima veze sa njegovim proučavanjem porekla života. A onda uoči natpis na kutiji i shvati da su ovi artefakti pripadali Gaudiju i da odražavaju različite arhitektonske osobine ove kuće: riblja krljušt su bile šare od pločica na zidovima, nautilus je bio zavojiti ulaz u garažu a zmijski skelet sa svojim stotinama gusto postavljenih rebara bio je hodnik u kojem se nalazio. Uz postavku su stajale i skromne reči arhitekte:

> Ništa nije izmišljeno jer je prvo zapisano u prirodi.
> Originalnost leži u povratku korenima.
>
> ANTONI GAUDI

Langdon pogleda niz vijugavi hodnik pod lučnim rebrima i ponovo se oseti kao da stoji unutar nekog živog stvora.

Prikladan dom za Edmonda, složi se. *Umetnost inspirisana naukom.*

Prateći prvu krivinu u uskom tunelu, Langdon ude u malo širi prostor i svetla se, aktivirana pokretom, ponovo uključiše. Njegov pogled istog časa privuče ogromni eksponat u staklenoj kutiji na sredini hodnika.

Lančani model, prepoznao ga je, budući da se oduvek divio ovim genijalnim Gaudijevim prototipovima. „Lančanik" je bio arhitektonski termin za krivu koju formira lanac slobodno viseći između dve fiksirane tačke – poput ležaljke ili plišanog konopca koji okačen o dva stubića visi u pozorištu.

U modelu koji se nalazio pred Langdonom, na desetine lanaca bilo je okačeno da vise s vrha kutije. Dugački nizovi karika padali su i vraćali se uvis formirajući opuštene oblike nalik slovu U. Pošto je sila gravitacije obrnuto srazmerna gravitacionoj kompresiji, Gaudi je ovako mogao da proučava oblik koji će zauzeti lanac dok visi opterećen samo sopstvenom težinom i da oponaša taj oblik kako bi odgovorio na arhitektonske izazove gravitacione kompresije.

Ali za to je potrebno magično ogledalo, razmišljao je Langdon prilazeći kutiji. Kao što je očekivao, pod kutije i jeste bilo ogledalo, pa je zavirujući u odraz video magični efekat. Čitav model se preokrenuo i obešene omče postale su visoki tornjevi.

Langdon je shvatio da gleda u obrnutu sliku iz vazduha Gaudijev^e visoke bazilike Sagrada familija, čiji su tornjevi nežno zaobljenih vrho\a, sasvim moguće, dizajnirani pomoću upravo ovog modela.

Nastavljajući niz hodnik, Langdon se nađe u jednoj otmenoj spavaćoj sobi sa antikvitetnim krevetom s baldahinom, kredencem od ružinog drveta i komodom izrađenom u duborezu. Zidovi su bili ukrašeni Gaudijevim skicama i Langdon brzo shvati da su i one samo dodatni muzejski eksponati.

Jedino umetničko delo u prostoriji koje je, kako se činilo, naknadno tu smešteno bio je veliki kaligrafski citat okačen iznad Edmondovog kicveta. Langdon je pročitao prve tri reči i odmah prepoznao izvor.

> Bog je mrtav. Bog ostaje mrtav. I mi smo ga ubili.
> Kako ćemo da se utešimo, ubice svih ubica?
>
> NIČE

„Bog je mrtav", tri su najčuvenije reči koje je napisao Fridrih Niče, slavni nemački filozof i ateista iz devetnaestog veka. Niče je bio ozloglašen zbog oštrih kritika upućenih religiji, ali i zbog razmišljanja o nauci – posebno darvinističkoj evoluciji, za koju je verovao da je ljudsku rasu dovela na sam rub nihilizma i svesti

da život nema smisao niti višu svrhu, kao i da nije ponudila izričit dokaz o postojanju Boga.

Videvši citat iznad kreveta, Langdon se zapita nije li Edmonda, uprkos svem antireligijskom hvalisanju, možda ipak mučila sopstvena uloga u pokušaju da svet ratosilja Boga.

Ničeov citat, koliko se Langdon sećao, završavao se rečima: *„Nije li veličina tog čina prevelika za nas? Ne moramo li i sami da postanemo bogovi kako bismo se pokazali dostojnim tog čina?“*

Ova hrabra ideja – da čovek mora postati bog da bi ubio Boga – ležala je u osnovi Ničeovog mišljenja i možda je, shvati Langdon, delimično objašnjavala mesijanski kompleks od kog su patili toliki pioniri tehnološkog napretka i genijalci poput Edmonda. *Oni koji izbrišu Boga… moraju biti bogovi.*

Dok je Langdon razmišljao o toj ideji, sinu mu jedna druga misao. *Niče nije bio samo filozof – bio je i pesnik!*

Langdon je i sam posedovao Ničeovog *Pauna i bizona,* zbirku od 275 pesama i aforizama koji su otkrivali njegove misli o Bogu, smrti i ljudskom umu.

On brzo prebroja slova u uramljenom citatu. Brojke se nisu poklapale, ali je u njemu ipak rasla nada. *Da li bi Niče mogao biti autor stiha za kojim tragamo? Ako jeste, hoćemo li pronaći knjigu Ničeove poezije u Edmondovoj kancelariji?* U svakom slučaju, Langdon odluči da zamoli Vinstona da pristupi onlajn zbirci Ničeovih pesama i pretraži ih sve ne bi li našao stih od četrdeset sedam slova.

Nestrpljiv da se vrati Ambri i podeli s njom svoje misli, Langdon požuri kroz spavaću sobu u toalet koji se video u produžetku.

Kad je ušao, svetla unutra se uključiše i otkriše mu skladno uređeno kupatilo u kom su se nalazili visoki lavabo, slobodnostojeći tuš i toaletna školjka.

Pogled mu smesta privuče nizak starinski stočić pretrpan kozmetičkim preparatima i ličnim stvarima. Kad je ugledao te predmete na stolu, on glasno uzdahnu i koraknu unazad.

O, Bože. Edmonde… ne.

Sto pred njim izgledao je kao laboratorija za proizvodnju droge u nekoj zabačenoj uličici – upotrebljeni špricevi, bočice s pilulama, rasute kapsule, pa čak i krpica umrljana krvlju.

Srce mu stade.

Edmond se drogirao?

Langdon je znao da je zavisnost od hemikalija u današnje vreme opšte bolno mesto čak i među bogatima i slavnima. Heroin je bio jeftiniji od piva i ljudi su gutali opijatske lekove protiv bolova kao da su ibuprofen.

Zavisnost bi objasnila to što je u poslednje vreme izgubio na težini, pomislio je Langdon i zapitao se nije li se Edmond pretvarao da je „postao vegan“ samo da bi pokušao da opravda svoju mršavost i upale oči.

On priđe stolu i podiže jednu bočicu da pročita nalepnicu, ne očekujući ništa drugo do naziv za neki od uobičajenih opijata poput oksikontina ili perkoseta.

Umesto toga, vide: *dosetaksel.*

Zbunjen, proven sledeću bočicu: *gemsitabin.*

Šta je ovo?, pitao se čitajući natpis na trećoj bočici:*fluorouracil.*

Tad se sledi. Čuo je za fluorouracil od jednog kolege s Harvarda i najednom oseti kako ga preplavljuje talas užasa. Tren kasnije primetio je pam flet koji je ležao među bočicama. Naslov je glasio „Usporava li veganizani rak pankreasa?“

U trenutku shvati istinu i usta mu se nekontrolisano otvoriše.

Edmond nije bio zavisnik od droge.

Potajno se borio sa smrtonosnim rakom.

POGLAVLJE 53

Pod mekim svetlom tavanskog stana stajala je Ambra Vidal i prelazila pogledom po knjigama iz Edmondove biblioteke. *Kolekcija je veća nego što pamtim.*

Veći deo lučnog hodnika Edmond je pretvorio u velelepnu biblioteku smeštenu na police koje je napravio između vertikalnih potpornih stubova Gaudijeve tavanice. Biblioteka je bila iznenađujuće velika i dobro opremljena, posebno kad se uzme u obzir da je navodno planirao da ovde živi samo dve godine.

Izgleda kao da se uselio zauvek.

Gledajući krcate police, Ambra shvati da će im potraga za Edmondovim omiljenim stihom oduzeti daleko više vremena nego što su mislili. Koračala je pored polica i među hrbatima knjiga videla je samo naučne radove o kosmologiji, svesnosti i veštačkoj inteligenciji:

ŠIRA SLIKA
SILE PRIRODE
POREKLO SVESNOSTI
BIOLOGIJA VEROVANJA
INTELIGENTNI ALGORITMI
NAŠ KONAČNI IZUM

Stigla je do kraja jednog odeljka i zaobišla potporni stub do sledećeg niza polica. Tu je pronašla širok raspon naučnih tema – termodinamika, primordijalna hernija, psihologija.

Nema poezije.

Primetivši da Vinston već neko vreme ćuti, Ambra uze Kiršov mobilni telefon. „Vinstone? Jesmo li i dalje na vezi?“

„Tu sam“, zazvoni njegov naglasak.

„Da li je Edmond zaista *pročitao* sve ove knjige iz svoje biblioteke?“

„Verujem da jeste, da“, odgovori Vinston. „Bio je veoma halapljiv konzument tekstova svih vrsta i svoju biblioteku je nazivao pobedonosnom prostorijom znanja'.“

„A da li, kojim slučajem, u njoj postoji deo sa *poezijom?“*

„Jedini naslovi za koje znam su dokumentarističke knjige koje sam čitao u elektronskom obliku kako bismo Edmond i ja mogli da razgovaramo o njihovom sadržaju – pretpostavljam da je to bila vežba mnogo više za *moju* edukaciju nego njegovu. Nažalost, nemam celu ovu kolekciju u katalogu, tako da ono što tražite možete pronaći isključivo manuelnom pretragom."

„Shvatam."

„Dok vi tražite, imam da vam kažem nešto što mislim da bi vas moglo zanimati… Najnovije vesti iz Madrida u vezi sa vašim verenikom, princom Hulijanom."

„Šta se događa?", upita Ambra naglo zastavši. Još uvek je osećala nemir zbog Hulijanove moguće umešanosti u Kiršovo ubistvo. *Nema dokaza,* podseti ona samu sebe. *Ništa ne potvrđuje da je on pomogao da Avilino ime dospe na spisak gostiju.*

„Upravo je objavljeno", saopšti Vinston, „da ispred Kraljevske palate počinju ozbiljne demonstracije.. Dokazi i dalje ukazuju na to da je Edmondovo ubistvo iz senke organizovao biskup Valdespino, verovatno uz pomoć nekoga iz palate, možda čak i samog princa. Kiršovi obožavaoci počinju da se bune. Pogledajte."

Edmondov pametni telefon poče da emituje snimak ljutitih demonstranata kod kapije palate. Jedan od njih nosio je plakat na engleskom na kom je pisalo: PONTIJE PILAT JE UBIO VAŠEG PROROKA – *VI STE* UBILI *NAŠEG!*

Drugi su nosili čaršave sa borbenim pokličem ispisanim sprejem – *¡APOSTASÍA!*[41] – zajedno sa logom koji se sada sve češće pojavljivao na madridskim trotoarima.

„Izdaja!" je postalo popularan uzvik na protestima liberalne mladeži Španije. *Odreknite se crkve!*

„Da li je Hulijan dao izjavu?", upita Ambra.

„To je upravo jedan od problema", odgovori Vinston. „Ni reči od Hulijana, niti od biskupa, kao ni od bilo koga drugog iz palate. Zbog te uporne ćutnje svi su sumnjičavi. Teorije zavere se nekontrolisano šire, a nacionalna štampa počela je da se raspituje gde ste *vi* i zašto ni *vi* niste javno komentarisali ovu krizu."

„Ja?!" Ambru zahvati užas od ove pomisli.

[41] IZDAJA! (Prim. prev.)

„Bili ste *svedok* ubistva. Vi ste buduća kraljica i prinčeva izabranica. Javnost želi da čuje od vas da princ Hulijan nije umešan.“

Ambri je utroba govorila da Hulijan nikako nije mogao znati za Edmondovo ubistvo; prisećajući se prvih nedelja njihove veze, setila se nežnog i iskrenog čoveka – čoveka koji je, morala je da prizna, bio naivan i impulsivno romantičan – ali nikako ubica.

„Slična pitanja se postavljaju i u vezi sa profesorom Langdonom“, nastavi Vinston. „Medijske kuće počele su da se raspituju zašto je i profesor nestao bez ikakvog komentara, a imao je tako istaknutu ulogu u Edmondovoj prezentaciji. Neki blogovi o zaverama pišu da njegov nestanak možda čak ima veze sa umešanošću u Kiršovo ubistvo.“

„Ali to je suludo!“

„Teorija se zasniva na saznanju da je Langdon ranije tragao za Svetim gralom i Isusovom lozom. Kako se čini, salijski potomci Hrista imaju istorijske veze sa karlistima i njihovim pokretom i tetovažom koju ubica…“

„Stani!“, prekide ga Ambra. „To je apsurdno.“

„Drugi spekulišu da je Langdon nestao jer je večeras i sam postao *meta.* Svi su odjednom postali detektivi iz fotelje. Upravo u ovom trenutku veći deo sveta udruženim snagama pokušava da shvati kakve je to misterije otkrio Edmond… I ko je želeo da ga ućutka.“

Ambrinu pažnju tad privukoše Langdonovi koraci koji su se brzo približavali krivim hodnikom. Okrenula se upravo u trenutku kad se pojavio iza ugla.

„Ambra?“, pozva je on napetim glasom. „Da li si znala da je Edmond bio ozbiljno bolestan?“

„Bolestan?“, reče ona uplašeno. „Nisam.“

Langdon joj prepriča šta je pronašao u Edmondovom kupatilu.

Ambru kao da je grom pogodio.

Rak pankreasa? Zato je bio tako bled i mršav?

Začudo, Edmond nikad ni reč nije rekao o tome da je bolestan. Ambra je sada shvatala skoro maničan radni zanos u poslednjih nekoliko meseci. *Znao je da mu vreme ističe.*

„Vinstone“, pozva ona. „Da li si znao za Edmondovu bolest?“

„Jesam“, odgovori Vinston bez oklevanja. „Bilo je to nešto što je držao isključivo za sebe. Saznao je da je bolestan pre dvadeset dva meseca i odmah je promenio ishranu i počeo da radi sve jačim intenzitetom. Preselio se u ovo potkrovlje gde je mogao da udiše vazduh muzejskog kvaliteta i gde je bio zaštićen od ultraljubičastog zračenja; morao je da provodi u mraku što je više vremena

moguće jer je zbog lekova postao fotosenzitivan. Edmond je uspeo da značajno nadživi sve lekarske prognoze. Međutim, u poslednje vreme zdravlje je počelo da ga izdaje. Koristeći sve empirijske dokaze koje sam sa interneta prikupio o raku pankreasa, analizirao sam pogoršanje Edmondovog zdravlja i izračunao da ima još devet dana života."

Devet dana, pomisli Ambra slomljena krivicom što je zadirkivala Edmonda zbog veganske dijete i napornog rada. *Čovekje bio bolestan; neumorno se trkao s vremenom da ostvari svoj poslednji trenutak slave pre no što mu vreme istekne.* Ovo tužno shvatanje dodatno je u Ambri učvrstilo rešenost da pronađe pesmu i završi ono što je Edmond započeo.

„Još uvek nisam pronašla nijednu knjigu poezije", saopšti ona Langdonu. „Do sada je sve samo nauka."

„Mislim da bi pesnik kojeg tražimo mogao biti Fridrih Niče", reče Langdon i ispriča joj za uramljeni citat iznad Edmondovog kreveta. „Taj citat nema četrdeset sedam slova, ali nam bar govori da je Edmond bio ljubitelj Ničea."

„Vinstone", pozva Ambra. „Možeš li da potražiš Ničeove sabrane pesme i pronađeš stihove koji imaju tačno četrdeset sedam slova?"

„Naravno", odgovori Vinston. „Nemački originali ili engleski prevodi?" Ambra zastade, odjednom nesigurna.

„Počni s engleskim", prekide ih Langdon. „Edmond je planirao dataj stih unese u telefon, a njegova tastatura ne može baš tako lako da utipka nemačke umlaute[42] ili *oštro* S."

Ambra klimnu. *Pametno.*

„Imam rezultate za vas", skoro istog trena obznani Vinston. „Pronašao sam skoro tri stotine prevedenih pesama, što daje sto devedeset dva stiha sa tačno četrdeset sedam slova."

Langdon uzdahnu. „Toliko?"

„Vinstone", reče Ambra. „Edmond opisuje svoj omiljeni stih kao *proročanstvo…* predviđanje o budućnosti… neko koje se već obistinjuje. Vidiš li nešto što se poklapa s tim opisom?"

„Žao mi je", odgovori Vinston. „Ne vidim ništa što ima veze sa proročanstvom. Lingvistički gledano, stihovi o kojima govorim su svi izvučeni iz logičkih strofa i deluju kao nezavršene misli. Treba li da vam ih pokažem?"

„Previše ih je", odluči Langdon. „Moramo da pronađemo pravu knjigu i nadamo se da je Edmond na neki način obeležio svoj omiljeni stih."

[42] Preglas, preglašeni vokal (npr. ä, ü, ö). (Prim. prev.)

„Onda bolje požurite“, reče Vinston. „Izgleda da vaše prisustvo ovde više nije tajna.“

„Zašto to kažeš?“, upita Langdon.

„Lokalne vesti izveštavaju da je jedan vojni avion upravo sleteo na barselonski aerodrom 'El Prat' i da su se iz njega iskrcala dva agenta Kraljevske garde.“

Na obodu Madrida, biskup Valdespino osećao je zahvalnost što je pobegao iz palate pre no što su se zidovi sklopili nad njim. Zavaljen pored princa Hulijana na stražnjem sedištu vremešnog opela svog đakona, Valdespino se nadao da će mu očajničke mere koje su sada preduzimane iza scene pomoći da povrati kontrolu nad ovom noći koja se divlje otimala.

„La kasita del prinsipe“, naredi Valdespino đakonu koji ih je vozio sve dalje od palate.

Princev letnjikovac bio je smešten u zabačenoj ruralnoj oblasti, četrdesetak minuta udaljenoj od Madrida. Više palata nego letnjikovac, *casita* je služila kao privatna rezidencija naslednika španskog prestola od sredine osamnaestog veka. U ovom zabačenom mestu dečaci su mogli da budu dečaci pre no što se posvete ozbiljnom poslu vođenja zemlje. Valdespino je uveravao Hulijana da će povlačenje u ovaj letnjikovac večeras biti mnogo sigurnije od ostanka u palati.

Osim što Hulijana ne vodim zapravo tamo, pomisli Valdespino pogledavši ovlaš princa, koji je zurio kroz prozor automobila, očigledno zadubljen u misli.

Valdespino se pitao je li princ zaista toliko naivan kao što izgleda ili je, poput svog oca, savladao veštinu pokazivanja ljudima samo onoga što je želeo da vide.

POGLAVLJE 54

Garzi se činilo da ga lisice na zglavcima nepotrebno jako stežu. *Ovi tipovi su ozbiljni,* pomislio je, još uvek preneražen delima sopstvenih gardista.

„Šta se, dodavola, događa?!“, ponovo upita Garza dok su ga njegovi ljudi izvodili iz katedrale na trg u noćni vazduh. I dalje mu niko ništa nije govorio.

Dok se mala povorka kretala preko širokog trga prema palati, Garza vide da se ispred prednje kapije nalazi mnoštvo TV kamera i demonstranata.

„Bar me uvedite na zadnji ulaz“, reče on svom glavnom čoveku. „Nemojte praviti od ovoga spektakl za javnost.“

Zanemarujući njegovu molbu, vojnici su ga primoravali da maršira ravno preko trga. Za samo nekoliko sekundi pred kapijom se začu vika i jarka svetlost reflektora polete ka njima. Zaslepljen i kipteći od besa, Garza se prisili da na lice navuče smiren izraz i visoko uzdiže glavu dok su da gardisti vodili ka kapiji, pravo pored snimatelja i novinara koji su vikali.

Kakofonični glasovi zasuše Garzu pitanjima.

„Zašto ste uhapšeni?“

„Šta ste uradili, komandante?“

„Jeste li umešani u ubistvo Edmonda Kirša?“

Garza je bio uveren da će njegovi agenti produžiti pored mase okupljenih i ne pogledavši ih, ali na njegovo zaprepašćenje agenti se naglo zaustaviše, primoravajući i njega da stane pravo pred kamere. Iz pravca palate, poznata figura u pantalonama žustrim korakom je prelazila trg i približavala im se.

Bila je to Monika Martin.

Garza nije sumnjao da će biti zatečena kad vidi u kakvom se škripcu našao.

Začudo, kad je Martinova stigla, u njenom pogledu Garza ne vide iznenađenje nego prezir. Gardisti ga silom okretoše prema novinarima.

Monika Martin podiže ruku da utiša masu, a potom iz džepa izvadi komadić papira. Nameštajući svoje debele naočare, pročitala je izjavu gledajući direktno u televizijske kamere.

„Kraljevska palata“, objavila je, „hapsi komandanta Dijega Garzu zbog umešanosti u ubistvo Edmonda Kirša, kao i pokušaja da u taj zločin uplete biskupa Valdespina.“

Pre no što je Garza uspeo da razume besmislenu optužbu, gardisti su ga već odvlačili odatle i gurali prema palati. Dok je odlazio, on ču da Monika Martin nastavlja da daje izjavu.

„Kad je reč o našoj budućoj kraljici Ambri Vidal“, izjavila je, „i američkom profesoru Robertu Langdonu, plašim se da imam duboko uznemirujuće vesti.“

U prizemlju palate direktor elektronske bezbednosti Sureš Bala je stajao pred televizorom i ne trepćući pratio prenos improvizovane konferencije za štampu Monike Martin na trgu.

Ne izgleda sretno.

Pre samo pet minuta, Monika je primila privatni telefonski poziv, a razgovor je obavila u svojoj kancelariji govoreći prigušeno i pažljivo nešto beležeći. Šezdeset sekundi kasnije pojavila se potresenija nego što ju je Sureš ikad video. Bez ikakvog objašnjenja, uputila se sa svojim beleškama pravo napolje na trg i obratila se novinarima.

Bile njene tvrdnje istinite ili ne, jedno je bilo izvesno – osoba koja je naredila da se da ovakva izjava upravo je dovela Roberta Langdona u vrlo ozbiljnu opasnost.

Ko je izdao ova naređenja Moniki Martin?, pitao se Sureš.

Dok je pokušavao da shvati bizarno ponašanje koordinatorke za odnose s javnošću, Surešov kompjuter oglasi prijem nove poruke. On ode do kompjutera, pogleda u ekran i zapanji se kad vide ko mu je pisao.

monte@iglesia.org

Doušnik, pomisli Sureš.

Bila je to ista ona osoba koja je cele noći snabdevala informacijama portal ConspiracyNet. Iz nekog razloga je sada ta osoba pisala Sureš direktno.

Obazrivo, Sureš sede i otvori mejl. Pisalo je:

hakovao sam valdespinove poruke.
ima opasnih tajni.
palata bi trebalo da pročita njegove poruke.
odmah.

Uznemireni Sureš pročita poruku još jednom. A onda je izbrisa.

Jedan dug trenutak sedeo je u tišini i razmatrao šta mu je činiti.

Potom, donevši odluku, on na brzinu izradi glavnu ključ-karticu za kraljevske apartmane i neprimećeno se odšunja na sprat.

POGLAVLJE 55

Sve užurbanije, Langdon je prelazio pogledom po kolekciji izloženoj u Edmondovom hodniku. *Poezija… mora da ima neke poezije ovde.*

Neočekivani dolazak garde u Barselonu pokrenuo je opasno odbrojavanje, ali Langdon je bio prilično siguran da im vreme neće isteći. Na kraju krajeva, kada on i Ambra pronađu Edmondov omiljeni stih, trebaće im samo nekoliko sekundi da ga ukucaju u Edmondov telefon i puste prezentaciju svetu. *Kao što je to Edmond i nameravao da uradi.*

Langdon ovlaš pogleda Ambru, koja je stajala niže na suprotnoj strani hodnika i pretraživala levu stranu, dok je Langdon tražio na desnoj. „Nalaziš li nešto tu?“

Ambra odmahnu glavom. „Zasad samo nauka i filozofija. Nema poezije. Nema Ničea.“

„Nastavi da tragaš“, reče joj Langdon vrativši se i sam potrazi. Trenutno je pregledao odeljak s obimnim istorijskim tomovima:

PRIVILEGIJA, PROGON I PROROČANSTVO: KATOLIČKA CRKVA U ŠPANIJI
MAČEM I KRSTOM: ISTORIJSKA EVOLUCIJA KATOLIČKE SVETSKE MONARHIJE

Ovi naslovi ga podsetiše na mračnu priču koju mu je Edmond ispričao pre mnogo godina, nakon što mu je Langdon rekao da ga čudi što je on, Edmond, kao jedan Amerikanac i ateista, neuobičajeno mnogo opsednut Španijom i katolicizmom. „Moja majka je rodom Španjolka“, suvo je uzvratio Edmond. „A u katoličanstvo ju je odveo dubok osećaj krivice.“

Dok mu je Edmond saopštavao tragičnu priču o svom detinjstvu i svojoj majci, Langdon ga je nemo slušao, potpuno zatečen. Edmondova majka Paloma Kalvo, kako mu je kompjuterski naučnik objasnio, bila je kći radnika iz Kadiza, u Španiji. Sa devetnaest godina zaljubila se u univerzitetskog profesora iz Čikaga, Majkla Kirša, koji je bio na odmoru u Španiji, i s njim zatrudnela. S obzirom na to da je videla kako njena stroga katolička zajednica odbacuje druge neudate majke, Palomi nije preostalo ništa osim da prihvati čovekovu malodušnu ponudu da se njome oženi i povede je u Čikago. Ubrzo po Edmondovom rođenju, Palomin

suprug je poginuo kada ga je udario automobil dok se biciklom vraćao sa predavanja.

Castigo divino, kako je to nazvao njen otac. *Božja kazna.*

Roditelji Palomi nisu dozvolili da se vrati u Kadiz i donese sramotu njihovoj kući. Umesto toga, upozorili su je da su okolnosti njenog života jasan znak Božjeg gneva, i da je rajsko carstvo nikad neće primiti osim ako svoje telo i dušu ne posveti Hristu do kraja svog života.

Nakon što je rodila Edmonda, Paloma je radila kao sobarica u jednom motelu, nastojeći da svog sina podigne najbolje što može. U njihovom bednom stanu noću bi čitala *Bibliju* i molila se za oprost grehova, ali njena beda je bivala sve dublja, a sa njom se produbljivala i Palomina uverenost da Bog još uvek nije zadovoljan njenim pokajanjem.

Posramljena i prestrašena, Paloma je posle pet godina uvrtela sebi u glavu da će najdublji izraz majčinske ljubavi koji može da pokaže svom sinu – biti da mu podari novi život, zaštićen od Božje kazne zbog njenih grehova. Zato je petogodišnjeg Edmonda dala u sirotište i vratila se u Španiju, gde se zatvorila u samostan. Edmond je nikad više nije video.

Kada mu je bilo deset godina, Edmond je saznao da mu je majka umrla u samostanu za vreme samonametnutog religioznog posta. Dotučena fizički, nije mogla da izdrži i obesila se.

„To nije lepa priča“, rekao je Edmond Langdonu. „Saznao sam ove detalje kao srednjoškolac, tako da nepokolebljivi fanatizam moje majke ima mnogo veze sa mojim gnušanjem prema religiji, što ti je sad verovatno jasno. Ja to zovem – 'Njutnov treći zakon dečjeg odgoja: Za svako bezumlje postoji jednako i suprotno bezumlje.'“

Pošto je čuo ovu priču, Langdon je razumeo zašto je Edmond bio toliko pun gneva i gorčine kada su se njih dvojica upoznali na Edmondovoj prvoj godini studija na Harvardu. Povrh toga, Langdon se takođe divio Edmondu što se nijednom nije požalio na svoje surovo detinjstvo. Umesto toga, samog sebe je proglasio *sretnim* zbog tih ranih muka, jer su mu predstavljale moćnu motivaciju da ispuni svoja dva životna cilja – prvi, da se spase nemaštine, i drugi, da razotkrije licemerje vere koja je, bio je ubeđen, uništila njegovu majku.

Uspeh u oba slučaja, tužno pomisli Langdon nastavljajući da pretražuje biblioteku u stanu.

Prešavši na sledeći red polica, primetio je mnoge naslove koje je poznavao, a većina ih je bila tu zbog Edmondove večite zabrinutosti zbog opasnosti koje nosi religija:

ZABLUDE O BOGU
BOG NIJE VELIKI
PRENOSIVI ATEISTA
PISMO HRIŠĆANSKOJ NACIJI
KRAJ VERE
BOŽJI VIRUS: KAKO RELIGIJA ZAGAĐUJE NAŠE ŽIVOTE I KULTURU

U poslednjih desetak godina, knjige koje zagovaraju razum umesto slepog verovanja skočile su na listama najprodavanijih knjiga dokumentarističke proze. Langdon je morao da prizna da otklon od religije postaje sve vidljiviji – čak i u harvardskom kampusu. Nedavno je *Vašington post* objavio članak pod naslovom „Bezbožništvo Harvarda“, u kom je izvestio da je prvi put u trista osamdeset godina dugoj tradiciji prvu godinu studija upisalo više agnostika i ateista nego protestanata i katolika zajedno.

Sličan primer bilo je širenje antireligijskih organizacija po celom Zapadu, gde su one nicale kao pečurke i potiskivale ono što su smatrale opasnostima religijskih dogmi – Američki ateisti, Oslobođenje od religijske baštine, Americanhumanist.org, Međunarodna ateistička alijansa.

Langdon nikad nije previše razmišljao o ovim grupama sve dok mu Iklmond nije ispričao za *Brajts*[43] – globalnu organizaciju koja je, uprkos svom uglavnom najčešće pogrešno tumačenom imenu, prihvatila naturalistički pogled na svet bez natprirodnih ili mističnih elemenata. U članove *Brajtsa* ubrajali su se i neki od moćnih intelektualaca poput Ričarda Dokinsa, Margaret Dauni i Danijela Deneta. Bilo je očigledno da rastuća armija ateista ubrzano postaje sve bolje „naoružana“.

Dok je pregledao deo biblioteke posvećen evoluciji, Langdon je primci io i Dokinsove i Denetove knjige.

Dokins se u svom klasiku *Slepi časovničar* žestoko obrušio na teleološku zamisao da bi ljudska bića – poput kompleksnih složenih časovnika – mogla da postoje samo u slučaju da imaju „stvaraoca“. Slično tome, u jednoj od svojih knjiga, *Darvinova opasna ideja,* Denet je tvrdio da je *samo puka* prirodna selekcija dovoljna da se objasni evolucija života te da složeni biološki dizajn može da postoji i bez Božje umešanosti.

Bog nije potreban za život, pomisli Langdon prisetivši se Edmondove prezentacije. Pitanje „Odakle dolazimo?“ odjednom je jače odjeknulo u

[43] *Bright (engl.)* – jasan, bistar, pametan. (Prim. prev.)

Langdonovom umu. *Da li je to možda deo Edmondovog otkrića?,* razmišljao je. *Ideja da život postoji nezavisno – bez Tvorca?*

Naravno, ova misao je stajala u potpunoj suprotnosti sa svakom ozbiljnijom pričom o stvaranju, što je Langdona navelo da pomisli da je možda na pravom tragu. Međutim, ideja se i dalje činila potpuno nedokazivom.

„Roberte?“, pozva ga Ambra, stojeći iza njega.

Langdon se okrenu i shvati da je Ambra završila sa pretraživanjem svoje strane biblioteke i da odmahuje glavom. „Ovde nema ničega“, reče ona. „Samo dokumentarističke knjige. Pomoći ću ti sa te strane.“

„Zasad je tako i ovde“, uzvrati Langdon.

Kad je Ambra prešla na Langdonovu stranu biblioteke, preko zvučnika se začu Vinstonov glas. „Gospođice Vidal?“

Ambra podiže Edmondov telefon. „Da?“

„Vi i profesor Langdon morate nešto odmah da vidite“, reče Vinston. „Palata je upravo dala izjavu.“

Langdon se smesta primače Ambri i, stojeći sasvim uz nju, pogledi mali ekran na kom je otpočeo video-snimak.

Prepoznao je trg ispred madridske Kraljevske palate, gde su jednog uniformisanog čoveka s lisicama na rukama četiri agenta Kraljevske garde upravo grubo sprovodila u stroju. Agenti su okrenuli svog uhapšenika prema kameri, kao da žele da ga javno osramote pred očima čitavog sveta.

„Garza?!“, zapanjeno uzviknu Ambra. „Komandant Kraljevske garde je uhapšen?!“

Kamera se okrenula i prikazala jednu ženu s naočarima, koja je iz džepa pantalona izvadila komad papira i spremila se da da izjavu.

„To je Monika Martin“, reče Ambra. „Koordinatorka za odnose sa javnošću. *Šta* se to događa?“

Žena poče da čita, jasno i glasno izgovarajući svaku reč. „Kraljevska palata hapsi komandanta Dijega Garzu zbog umešanosti u ubistvo Edmonda Kirša, kao i zbog pokušaja da u taj zločin uplete biskupa Valdespina.“

Langdon oseti kako se Ambra blago zateturala kraj njega, dok je Momka Martin i dalje čitala.

„Kad je reč o našoj budućoj kraljici, Ambri Vidal“, koordinatorka reče zlokobnim tonom, „i američkom profesoru Robertu Langdonu, bojim se da imamo veoma uznemirujuće vesti.“

Langdon i Ambra se zapanjeno pogledaše.

„Palata je upravo primila potvrdu od obezbeđenja gospođice Vidal“, nastavi Martinova, „da je gospođicu Vidal, protiv njene volje, iz muzeja večeras odveo Robert Langdon. Naša Kraljevska garda je u punoj pripravnosti i saraduje sa lokalnim vlastima u Barseloni, gde se veruje da Robert Langdon drži gospođicu Vidal kao taoca.“

Langdon ostade bez reči.

„Pošto je ovo sada i zvanično talačka situacija, pozivamo javnost da saraduje sa vlastima i prijavi bilo kakvu informaciju koja ima veze sa lokacijom gospođice Vidal ili gospodina Langdona. Palata nema drugih izjava u ovom trenutku.“

Reporteri su počeli da uzvikuju pitanja Martinovoj, koja se odjednom naglo okrenula i odmarširala prema palati.

„Ovo je… suludo“, promuca Ambra. „Moji agenti su *videli* da samovoljno odlazim iz muzeja!“

Langdon je nemo zurio u telefon, pokušavajući da pronađe smisao u svemu što je video. Uprkos bujici pitanja koja su mu se vrzmala po glavi, u ključnu stvar bio je potpuno siguran.

U ozbiljnoj sam opasnosti.

POGLAVLJE 56

„Roberte, jako mi je žao.“ Ambra Vidal ga je gledala zažagrenim očima, ispunjenim strahom i kajanjem. „Ne znam ko stoji iza ove lagarije, ali taj neko te je upravo izložio ogromnom riziku.“ Buduća kraljica Španije posegnu za Edmondovim telefonom. „Odmah ću pozvati Moniku Martin.“

„Nemojte zvati gospođicu Martin“, začu se iz telefona zvonki Vinstonov glas. „To je upravo ono što palata želi. Manevrišu. Pokušavaju da vas isteraju na videlo, da vas na prevaru nateraju da stupite u kontakt i otkrijete gde se nalazite. Razmišljajte logično. Vaši agenti garde *znaju* da niste kidnapovani, a opet su pristali da pomognu u širenju ove laži i dolete u Barselonu da bi vas uhvatili? Očigledno je u ovo umešana cela palata i da sad, pošto je komandant Kraljevske garde uhapšen, ova naređenja sigurno stižu s nekog višeg položaja.“

Ambra kratko udahnu. „Hoćeš reći… Od Hulijana?“

„Taj zaključak se neizbežno nameće“, reče Vinston. „Princ je jedina osoba u palati koja ima ovlašćenja da uhapsi komandanta Garzu.“

Ambra zatvori oči i dugo ostade tako, a Langdon oseti kako je preplavljuje talas melanholije, kao da je ovaj naizgled neoborivi dokaz Hulijanove umešanosti upravo izbrisao i poslednju nadu da je njen verenik u svemu ovome možda samo nevini posmatrač.

„Ovde je reč o Edmondovom otkriću“, izjavi Langdon. „Neko u palati zna da pokušavamo da Edmondov video pokažemo svetu i očajnički želi da nas u tome spreči.“

„Možda su mislili da je njihov posao završen kad su ućutkali Edmonda“, dodade Vinston. „Nisu znali da ima još nezavršenih poslova.“ Neko vreme vladala je neprijatna tišina.

„Ambra“, reče tiho Langdon, „naravno, ja ne poznajem tvog verenika, ali se usuđujem da tvrdim da Hulijan sve vreme sluša biskupa Valdespini.

Seti se, Edmond i Valdespino bili su u lošim odnosima i pre no što je muzejski događaj počeo.“

Klimnula je glavom, ali se činilo da još nije ubeđena. „Kako god bilo, u opasnosti si.“

Iznenada oboje postadoše svesni tihog zavijanja sirena u daljini.

Langdon oseti kako mu se puls ubrzava. „Moramo *odmah* pronaći tu pesmu“, reče nastavljajući da pretražuje police. „Pokretanje Edmondove prezentacije je

ključ naše bezbednosti. Ako istupimo u javnost, ko god da sad pokušava da nas ućutka – shvatiće da je prekasno.“

„Tako je“, oglasi se Vinston, „ali lokalna policija će vas i dalje tražiti zbog kidnapovanja. Nećete biti bezbedni dok ne pobedite palatu u njihovoj sopstvenoj igri.“

„Kako?“, upita Ambra.

Vinston spremno nastavi. „Palata je upotrebila medije protiv vas, ali to je mač s dve oštrice.“

Langdon i Ambra su slušali dok je Vinston žurno iznosio vrlo jednostavan plan – plan za koji je Langdon morao priznati da će odmah izazvati konfuziju i haos među njihovim neprijateljima.

„Pristajem“, spremno se složila Ambra.

„Sigurna si?“, upita je zabrinuto Langdon. „Posle toga za tebe više neće biti povratka.“

„Roberte“, reče mu ona, „ja sam te uvalila u ovo i sad si u opasnosti. Palata se usudila da iskoristi medije kao oružje protiv tebe, a ja ću sad to isto oružje okrenuti protiv njih.“

„Kako i dolikuje“, dodade Vinston. „Ko se mača lati, od mača će i poginuti.“

Langdon nije mogao da poveruje svojim ušima. *Je li to Edmondov kompjuter upravo stvarno parafrazirao Eshila?* On se pitao ne bi li možda bilo prikladnije citirati Ničea: *„Ko god se bori protiv* čudovišta, *neka pazi da pritom i sam ne postane* čudovište.“

Pre no što je Langdon mogao da nastavi da im protivreči, Ambra je već krenula niz hodnik s Edmondovim telefonom u ruci. „Pronađi tu šifru, Roberte!“ doviknula mu je preko ramena. „Odmah se vraćam.“

Langdon ju je gledao kako nestaje u uskoj kuli, čije se spiralno stepenište penjalo ka ozloglašenoj i pogibeljnoj krovnoj terasi Kasa Mile.

„Budi pažljiva!“, doviknuo je za njom.

Pošto je ostao sam u Edmondovom stanu, Langdon ponovo zaviri u zmijoliko rebrasti hodnik u nastojanju da shvati šta je to tamo video – vitrine s neobičnim artefaktima, uramljeni citat u kom se tvrdi da je Bog mrtav i neprocenjivo vrednog Gogena, s istim zadatim pitanjima koja je Edmond ranije te večeri postavio celom svetu. *Odakle dolazimo? Kuda idemo?*

Još nije bio pronašao ništa što bi moglo da nagovesti Edmondove moguće *odgovore* na ova pitanja. Zasad je Langdonova pretraga biblioteke donela samo jednu knjigu koja je bila vredna pažnje – *Neobjašnjenu umetnost* – foto-monografiju misterioznih građevina nastalih ljudskom rukom, u koje su se ubrajali

Stounhendž, kamene glave na Uskršnjim ostrvima i ogromni „pustinjski crteži“ u Naški – geoglifi iscrtani u tako ogromnoj razmeri da su vidljivi jedino iz vazduha.

I nije neka pomoć, zaključio je i nastavio da pretražuje police.

Napolju su sirene zavijale sve glasnije.

POGLAVLJE 57

„Nisam ja čudovište“, izjavi Avila uz uzdah, dok se olakšavao u prljavom toaletu na napuštenom odmaralištu auto-puta N-240. Pored njega se tresao Uberov vozač, očigledno previše nervozan da bi mokrio. „Pretio si… mojoj porodici.“

„Ako se budeš lepo ponašao“, odgovori Avila, „uveravam te da im se ništa loše neće desiti. Samo me odvezi do Barselone, izbaci me tamo i razići ćemo se kao prijatelji. Vratiću ti novčanik, zaboraviti tvoju kućnu adresu i možeš zauvek da zaboraviš na mene.“

Vozač je zurio u prazno, a usne su mu podrhtavale. „Ti si vernik“, reče Avila. „Video sam papski krst na tvom vetrobranu. I bez obzira na to šta misliš o meni, pronađi utehu u saznanju da večeras radiš posao za Boga.“ Avila završi s uriniranjem. „Čudni su putevi Gospodnji.“

Avila zatim odstupi i proveri keramički pištolj zadenut za pojasom. Preostali metak bio je u cevi. Pitao se da li će večeras morati da ga upotrebi.

Prišao je lavabou i pustio vodu na dlanove, ugledavši tetovažu koju mu je regent naložio da je tu stavi, za slučaj da bude uhvaćen. *Nepotrebna predostrožnost,* pomisli Avila, osećajući se kao neuhvatljivi duh koji klizi kroz noć.

Podigao je pogled na prljavo ogledalo i iznenadio se sopstvenim izgledom. Poslednji put kad se Avila ogledao, nosio je belu uniformu sa uštirkanom kragnom i mornaričkom šapkom. Bez sakoa je više ličio na nekog kamiondžiju – odeven samo u majicu s V-izrezom i s bejzbol kačketom na glavi koji je pozajmio od vozača.

Ironično, ali raščupani čovek u ogledalu podsetio je Avilu na to kako je izgledao dok je, zgađen nad samim sobom, danima pijančio nakon ekfl plozije u kojoj mu je nastradala porodica.

Bio sam u bezdanom ponoru.

Dobro je znao da je prekretnica bio onaj dan kad ga je fizioterapeut Marko na prevaru odvezao u unutrašnjost da se upozna sa „papom“.

Avila nikad neće zaboraviti kako je prilazio donekle pretećim kulama palmarijanske crkve, prošao kroz visoku sigurnosnu kapiju i ušao u katedralu za vreme jutarnje mise dok je gomila vernika klečala u molitvi.

Svetilište je bilo obasjano samo prirodnim svetlom, koje je prolazilo kroz visoke vitražne prozore, a vazduh je bio zasićen tamjanom. Kad je Avila ugledao

pozlaćeni oltar i uglačane drvene klupe, shvatio je da su glasine o palmarijanskom ogromnom bogatstvu istinite. Ova crkva bila je podjednako lepa kao i bilo koja druga koju je Avila dotad video, pa ipak je znao da je *ova* katolička crkva drugačija od svih ostalih.

Palmarijanci su zakleti neprijatelji Vatikana.

Stojeći kraj Marka u stražnjem delu katedrale, Avila je posmatrao kongregaciju i pitao se kako je ova sekta tako napredovala nakon što se otvoreno usprotivila Vatikanu. Očigledno je palmarijanska osuda sve većeg liberalizma Vatikana pogodila pravu žicu kod vernika željnih konzervativnijeg tumačenja vere.

Šepesajući na štakama duž prolaza, Avila se osećao kao bedni bogalj koji je došao na hodočašće u Lurd, nadajući se nekom čudesnom isceljenju. Jedan pomoćnik se pozdravio sa Markom i poveo ih obojicu sasvim napred, do mesta koja su bila posebno izdvojena. Okolni parohijani ljubopitljivo su gledali da vide ko je to dobio poseban tretman. Avila je zažalio što je ga Marko nagovorio da obuče svoju paradnu mornaričku uniformu.

Mislio sam da ću se sresti sa papom.

Avila je seo i podigao pogled prema glavnom oltaru, gde je jedan mladi parohijan u odelu čitao iz *Biblije.* Avila je prepoznao knjigu – *Jevandelje po Marku.*

„'Praštajte ako šta imate protiv koga'“, rekao je čitalac, „'da i Otac vaš, koji je na nebesima, oprosti vama sagrešenja vaša'.“

Još oprosta?, pomislio je Avila mršteći se. Osećao se kao da je ovaj odlomak čuo već hiljadu puta od savetnika i kaluđerica u mesecima posle terorističkog napada.

Čitanje se okončalo, a bogati akordi orgulja zagrmeše kroz svetilište Kongregacija je ustala kao po komandi, pa se i Avila uz kolebanje osovi na noge, grčeći se od bola. Ubrzo se iza oltara otvoriše skrivena vrata i na njima se ukaza neka prilika, a crkvom prostruja talas uzbuđenja.

Čovek je izgledao kao da mu je oko pedeset – uspravljen i dostojanstven, kraljevskog držanja i prodornog pogleda. Nosio je belu mantiju, zlatni kolir[44], vezeni pojas i draguljima optočenu *pretiosa*[45] papsku mitru. Raširivši ruke prema okupljenima, uputio se ka središtu oltara kao da lebdi.

„Evo ga“, uzbuđeno je prošaputao Marko. „Papa Inoćentije Četrnaesti.“

Naziva sebe papa Inoćentije XIV? Palmarijanci su, Avila je to znao, priznavali legitimitet svih papa do Pavla VI, koji je umro 1978. godine.

[44] Kragna košulje. (Prim. prev.)
[45] Dragocen. (Prim. prev.)

„Stigli smo tačno na vreme“, prozborio je Marko. „Upravo će održati propoved.“

Papa je krenuo prema središtu uzdignutog oltara, zaobišao je Zvaničnu predikaonicu i sišao sa podijuma da bi bio u istom nivou sa svojini pa rohijanima. Podesio je mali mikrofon, ispružio ruke i toplo se osmehiuio.

„Dobro jutro“, rekao je kroz šapat.

Kongregacija je uzvratila gromoglasno. *„Dobro jutro!“*

Papa je nastavio da se odmiče od oltara, prilazeći sve bliže svojoj pastvi. „Upravo smo čuli odlomak iz *Jevanđelja po Marku“,* otpočeo je, „odlomak koji sam jutros lično odabrao jer želim da govorim o *oproštaju.“*

Papa je prišao Avili i zaustavio se na svega nekoliko centimetara od njega. Nijednog trena nije spustio pogled. Avila je s nelagodom pogledao Marka, koji mu je uzbuđeno klimnuo glavom.

„Svi se mi borimo sa oproštajem“, obratio se papa okupljenima. „I to zato što ponekad dođe vreme kada se čini da su nama učinjena *neoprostiva* sagrešenja. Kada neko ubije nevine ljude iz čiste mržnje, da li bi trebalo, kako nas neke crkve uče, da okrenemo i drugi obraz?“ U prostoriji zavlada mrtvački grobni muk, a papa još više utiša glas. „Kada antihrišćanski ekstremisti aktiviraju bombu za vreme jutarnje mise u katedrali u Sevilji i ta bomba pobije nevine majke i decu – kako se od nas može očekivati da *oprostimo?* Aktiviranje bombe je čin *rata.* I to rata koji nije usmeren samo protiv Katoličke crkve. Rata koji se ne vodi samo protiv hrišćana. Već rata protiv dobrote… protiv samog *Boga!“*

Avila je sklopio oči, pokušavajući da potisne užasne slike od tog jutra i sav gnev i bol koji su mu još uvek obitavali u srcu. Dok ga je preplavljivao gnev, odjednom je osetio papinu blagu ruku na svom ramenu. Otvorio je oči, ali papa ga nije pogledao. I pored toga, čovekov dodir mu je ulivao snagu i sigurnost.

„Ne zaboravimo naš sopstveni *Terror Rojo*[46]*,* nastavio je papa ne skidajući šaku s Avilinog ramena. „Tokom našeg građanskog rata, neprijatelji Boga spaljivali su španske crkve i manastire, pobili više od šest hiljada sveštenika i mučili na stotine kaluđerica, terajući naše sestre da gutaju brojanice pre nego što ih napastvuju i bace u rudarska okna.“ Zastao je i pustio da njegove reči dopru do svih prisutnih. *„Ta* vrsta mržnje ne nestaje vremenom; naprotiv, gnoji se, postaje jača, čeka da se ponovo probudi, poput raka. Prijatelji moji, upozoravam vas, zlo će nas cele progutati ako se silom ne odupremo sili. Nikad nećemo pokoriti zlo ako je naš bojni poklič: *Praštaj!“*

[46] Crveni teror. (Prim. prev.)

U pravu je, pomislio je Avila, budući da je u vojsci iz prve ruke iskusio da je „mekoća“ prema lošem ponašanju najsigurniji način da se izazove još gore ponašanje.

„Verujem“, nastavio je papa, „da u pojedinim situacijama oproštaj može biti naročito *opasan.* Kad *opraštamo* svetskom zlu, dajemo mu dozvolu da raste i širi se. Kada na čin rata odgovorimo činom milosrđa, ohrabrujemo svoje neprijatelje da čine još veće nasilje. Ali dođe nekad i vreme kad moramo da uradimo ono što je Isus uradio: 'i ispremeta stolove onih što mijenjahu novce',[47] uz povik: 'Neće proći!'“

Tako je!, poželeo je da vikne Avila dok su prisutni klimali glavama i odobravali njegove reči.

„Ali, da li preduzimamo nešto?“, pitao je papa. „Da li Katolička crkva u Rimu zauzima stav kao što je to učinio Isus? Ne, ona to ne čini. Danas se suprotstavljamo najmračnijim silama naoružani samo svojom sposobnošću da praštamo, volimo i saosećamo. I tako dopuštamo – ne, *ohrabrujemo* – zlo da se širi. Kao odgovor na zločine koje nam stalno iznova čine, obazrivo uvijamo svoju brigu u politički korektan jezik, podsećajući jedni druge da je zla osoba takva samo zbog teškog detinjstva ili života u nemaštini ili zbog zločina počinjenih nad njegovim najmilijima – i da njena mržnja nije i njena krivica. Ja na to kažem: *dosta).* Zlo je zlo! *Svi* smo se mučili u životu!“

Crkvom se prolomi spontani aplauz, nešto čemu Avila nikad nije prisustvovao na katoličkom bogosluženju.

„Odabrao sam danas da govorim o oproštaju“, nastavio je papa držeći šaku i dalje na Avilinom ramenu, „zato što je danas među nama posebm gost. Želim da zahvalim admiralu Luisu Avili što nas je blagoslovio svojim prisustvom. On je cenjeni i odlikovani pripadnik španske vojske i susreo se sa nezamislivim zlom. Kao i svi mi, muči se da oprosti.“

Pre nego što je Avila stigao da se usprotivi, papa je veoma slikovito prepričao njegove muke – gubitak porodice u terorističkom napadu, posrnuće u alkoholizam i, na kraju, neuspešni pokušaj samoubistva. Avilina prvobitna reakcija bio je gnev, zbog toga što je Marko izigrao njegovo poverenje; ali sada, kada je svoju priču čuo ispričanu na ovakav način, osetio se čudnovato osnaženim. Bilo je to javno priznanje da je pao na dno i nekako, možda nekim čudom, preživeo.

[47] Jevanđelje po Marku, 11:15 *(Sveto pismo Novoga zavjeta,* prevod Komisije Svetog arhijerejskog sinoda Srpske pravoslavne crkve, Srpski arhijerejski sinod Srpske pravoslavne crkve, Beograd, 2010, 1210). (Prim. prev.)

„Uveravam vas“, rekao je papa, „da se Bog umešao u život admirala Avile i spasao ga… zarad višeg cilja.“

Rekavši ovo, palmarijanski papa Inoćentije XIV se okrenu i prvi put pogleda Avilu. Njegove duboko usađene oči kao da su prodrle u Avilinu dušu i imao je utisak da je naelektrisan, da je prožet nekom snagom koju godinama nije osetio.

„Admirale Avila“, obratio mu se papa, „verujem da za tragični gubitak koji ste doživeli nema oprosta. Verujem da gnev koji osećate – vaša *opravdana* čežnja za osvetom – ne može uminuti okretanjem drugog obraza. Niti bi *trebalo]* Vaš bol će biti posrednik vašeg sopstvenog spasenja. Ovde smo da vam pružimo podršku! Da vas volimo! Da stojimo pored vas i pomognemo vam da pretvorite svoj gnev u moćnu silu koja će svetu doneti dobro! Slava neka je Bogu!“

„Slava neka je Bogu!“, zaorilo se kroz čitavu crkvu.

„Admirale Avila“, nastavio je papa, još prodornije ga gledajući ga u oči. „Koji je moto španske armije?“

„Pro Deo et patria“, kao iz topa odgovori Avila.

„Da, *Pro Deo et patria.* Za Boga i otadžbinu. Svi smo počastvovani prisustvom odlikovanog mornaričkog oficira koji je svojoj *zemlji* tako odano služio.“ Papa zastade i naže se napred. „Ali… šta je sa Bogom?“

Avila je pogledao u čovekove prodorne oči i odjednom osetio kako gubi ravnotežu.

„Vaš život nije gotov, admirale“, prošaputao je papa. „Vaš posao nije gotov. *Zato* vas je Bog spasao. Vaša misija je tek na pola puta. Služili ste svojoj zemlji, da… ali još uvek niste služili svom *Bogu!“*

Avila se oseti kao da ga je pogodio metak.

„Mir s tobom!“, uzviknu papa.

„I s tobom!“, horski uzvratiše prisutni.

Avila se odjednom zatekao u moru dobronamernih želja koje ga je gutalo, ljudi su mu otvoreno izjavljivali podršku kakvu nikad nije doživeo. Gledao je oči parohijana tražeći u njima bilo kakav nagoveštaj kultnog fanatizma kog se bojao, ali video je samo optimizam, naklonost i iskrenu strast prema obavljanju Božjeg posla… tačno ono što je shvatio da mu nedostaje.

Od tog dana, uz pomoć Marka i svojih novih prijatelja, Avila je otpočeo mukotrpni povratak iz bezdana očajanja, Vratio se rigoroznom režimu vežbanja, jeo je zdravu hranu i, što je bilo najvažnije, ponovo je pronašao veru.

Kad je posle nekoliko meseci završio sa fizikalnom terapijom, Marko je Avili poklonio *Bibliju* u kožnom povezu sa desetak označenih odeljaka. Avila je nasumično pročitao neke od njih.

RIMLJANIMA 13:4
… jer je Božiji sluga, osvetnik, da izlije gnjev na onoga koji zlo čini[48]

PSALAM 94:1
Bože od osvete, Gospode, Bože od osvete, pokaži se![49]

TIMOTEJU POSLANICA DRUGA 2:3
Ti se, dakle, zlopati kao dobar vojnik Isusa Hrista.[50]

„Zapamtite“, rekao mu je tada Marko uz osmeh. „Kad se zlo pojavi u svetu, Bog kroz svakog od nas dela na drugačiji način kako bi sproveo svoju volju na zemlji. Oproštaj nije jedini put do spasenja.“

[48] *Sveto pismo Novoga zavjeta,* prevod Komisije Svetog arhijerejskog sinoda Srpske pravoslavne crkve, Srpski arhijerejski sinod Srpske pravoslavne crkve, Beograd, 2010, 1342). (Prim. prev.)
[49] *Sveto pismo Staroga zavjeta,* preveo Dura Daničić, Srpski arhijerejski sinod Srpske pravoslavne crkve, Beograd, 2010, 668). (Prim. prev.)
[50] *Sveto pismo Novoga zavjeta,* prevod Komisije Svetog arhijerejskog sinoda Srpske pravoslavne crkve, Srpski arhijerejski sinod Srpske pravoslavne crkve, Beograd, 2010, 1401). (Prim. prev.)

POGLAVLJE 58

ConspiracyNet.com

NAJNOVIJE VESTI

KO GOD DA SI – RECI NAM JOŠ!

Samoproklamovani civilni nadzirač monte@iglesia.org ove večeri je portalu ConspiracyNet.com dostavio zaprepašćujuću količinu insajderskih informacija.

Hvala ti!

Pošto su se podaci koje je „Monte“ dosad podelio s nama pokazali izuzetno pouzdanim i dokazuju da je ovo zaista „neko iznutra“, usuđujemo se da iznesemo ovaj skromni zahtev:

MONTE – KO GOD DA SI – AKO IMAŠ BILO KAKVE INFORMACIJE O SADRŽAJU PREKINUTE KIRŠOVE PREZENTACIJE – MOLIMO TE, PODELI IH S NAMA!!

ODAKLEDOLAZIMO #KUDAIDEMO

Hvala ti.

– Svi mi s portala ConspiracyNet

POGLAVLJE 59

Dok je Robert Langdon pregledao poslednjih nekoliko odeljaka Edmondove biblioteke, osetio je kako ga nada napušta. Napolju je duotonska policijska sirena bivala sve glasnija i glasnija, dok nije potpuno zamukla ispred Kasa Mile. Kroz minijaturne prozore stana Langdon je video bleskanje rotacionih policijskih svetala.

Zatočeni smo ovde, shvati on. *Treba nam ta četrdeset sedam slova dugačka šifra i nema nam spasa ako je ne nađemo.*

Na nesreću, Langdon još uvek nije video ni jednu jedinu knjigu poezije.

Police u poslednjem delu bile su dublje od ostalih i kao da su bile rezervisane za Edmondovu kolekciju knjiga o umetnosti velikog formata. Dok je Langdon žurno išao duž zida i pregledao naslove, video je knjige koje su odražavale Edmondovu strast za najmodernijom i najnovijom savremenom umetnošću.

SERA... KUNS... HIRST... BRUĐERA... BASKIJAT... BANSKI... ABRAMOVIĆ. ..

Niz se naglo završavao sa nekolicinom manjih knjiga i Langdon zastade, nadajući se da će tu pronaći neku knjigu poezije. *Ali ništa.*

Ove knjige su bile komentari i kritike apstraktne umetnosti i Langdon je primetio nekoliko naslova koje mu je Edmond ranije slao na čitanje.

ŠTA TO GLEDAŠ?
ZAŠTO VAŠ PETOGODIŠNJAK TO NIJE MOGAO
KAKO PREŽIVETI MODERNU UMETNOST

Ja još uvek pokušavam da je preživim, pomisli Langdon brzo krenuvši dalje. Prešao je na sledeći odeljak i počeo da ga prečešljava.

Knjige o modernoj umetnosti, pomisli. Čak i na prvi pogled, Langdon shvati da je ova grupa posvećena jednom ranijem periodu. *Bar se vraćamo kroz vreme... prema umetnosti koju razumem.*

Langdon je brzo pogledom prelazio po hrbatima knjiga, nalazeći biografije i velike kataloge impresionista, kubista i nadrealista, koji su zadivili svet između 1870. i 1960, iznova definišući umetnost.

VAN GOG. .. SERA. .. PIKASO. .. MUNK. .. MATIS. .. MAGRIT. .. KLIMT. .. KANDINSKI... DŽONS... HOKNI... GOGEN... DIŠAN... DEGA... ŠAGAL... SEZAN... KASAT... BRAK... ARP... ALBERS...

Ovaj deo se završavao kod još jednog luka i Langdon obiđe oko njega i kroči u poslednji odeljak biblioteke. Knjige koje su ovde stajale bile su posvećene grupi umetnika koje je Edmond, u Langdondovom prisustvu, voleo da zove „jato dosadnih belih tipova“ – suštinski, sve ono što je prethodilo modernističkom pokretu iz sredine devetnaestog veka.

Za razliku od Edmonda, Langdon se baš tu najviše osećao kao kod kuće, okružen starim majstorima.

VERMER… VELASKEZ… TICIJAN… TINTORETO… RUBENS… REMBRANT… RAFAEL… PUSEN… MIKELANĐELO… LIPI… GOJA… DOTO… GIRLANDAJO… EL GREKO. .. DIRER… DA VINČI… KORO… KARAVAĐO. .. BOTIČELI… BOŠ…

Poslednjim metrima završnog niza polica, dominirala je velika staklena vitrina, zaključana jakim katancem. Langdon je provirio kroz staklo i video unutra neku prastaru kožnu kutiju – zaštitu za jednu ogromnu staru knjigu. Tekst na spoljnoj strani kutije jedva se nazirao, ali Langdon je video dovoljno da bi odgonetnuo naslov knjige koja je počivala u njoj.

Bože moj, pomisli on, shvativši zašto je ova knjiga stajala zaključana i van domašaja posetilaca. *Sigurno vredi pravo malo bogatstvo.*

Langdon je znao da postoji još svega nekoliko primeraka prvih izdanja ove knjige legendarnog umetnika.

Ne iznenađuje me što je Edmond uložio u ovo, pomisli prisećajući se da je jednom prilikom Edmond opisao ovog britanskog umetnika kao „jedinog preteču modernizma sa imalo mašte“. Langdon se nije s tim slagao, ali je mogao da razume Edmondovu privrženost ovom umetniku. *Obojica su skovani od istog materijala.*

Langdon čučnu i proviri kroz staklo u pozlaćeni naslov knjige: *Sabrana dela Vilijama Blejka.*

Vilijam Blejk, pomisli Langdon. *Edmond Kirš devetnaestog veka.*

Blejk je bio neponovljivi genije – veoma plodan prosvetitelj, čiji je slikarski stil bio toliko napredan da su neki verovali da je na neki magičan način mogao da nazre budućnost u svojim snovima. Njegove simbolima nadahnute religiozne ilustracije predstavljale su anđele, demone, đavola, Boga, mitska bića, biblijske teme i čitav panteon božanstava iz njegovih duhovnih halucinacija.

Baš kao i Edmond Kirš, Blejk je obožavao da izaziva hrišćanstvo.

Ova misao natera Langdona da se odjednom uspravi.

Vilijam Blejk.

Zapanjeno je uzdahnuo.

Zbog toga što je pronašao Blejka baš na ovom mestu, među svim ostalim vizuelnim umetnicima, zaboravio je najvažniju činjenicu o životu ovog mističnog genija.

Blejk nije samo bio samo umetnik i ilustrator…

Blejk je bio i veoma plodan pesnik.

Za trenutak, Langdon oseti kako mu srce brže kuca. U većini svojih pesama Blejk je zastupao revolucionarne ideje koje su se savršeno poklapale sa Edmondovim stavovima. Zapravo, neke od Blejkovih najpoznatijih izreka – na primer, onih iz „satanskih" dela, poput *Venčanja neba i pakla* – delovale su kao da ih je napisao Edmond.

SVE RELIGIJE SU JEDNA
NE POSTOJI PRIRODNA RELIGIJA

Langdon se sada setio Edmondovog omiljenog stiha. *Rekao je Ambri da je u pitanju „proročanstvo".* Langdon nije znao koji bi se drugi pesnik iz istorije mogao smatrati većim prorokom od Vilijama Blejka, koji je 1790. napisao dve mračne i zloslutne pesme:

AMERIKA, PROROČANSTVO
EVROPA, PROROČANSTVO

Langdon je posedovao oba ova dela – elegantne reprodukcije Blejkovih svojeručno ispisanih pesama sa pratećim ilustracijama.

A sada je zurio u veliku kožnu kutiju u zastakljenoj vitrini.

Originalna izdanja Blejkovih „proročanstava" bila su objavljena kac iluminirane knjige velikog formata!

S obnovljenom nadom Langdon čučnu ispred vitrine, osetivši da kožna kutija skoro sasvim sigurno sadrži ono što su on i Ambra došli ovde da pronađu – pesmu koja sadrži proročanstvo sa stihom od četrdeset sedam slova. Jedino preostalo pitanje bilo je da li je Edmond na neki način *obeležio* svoj omiljeni deo.

Langdon ispruži ruku i povuče ručku vitrine. Zaključano.

Pogledao je prema spiralnom stepeništu, pitajući se da li da samo otrči gore i zamoli Vinstona da pretraži poeziju Vilijama Blejka. Zvuk sirena sad je zamenilo udaljeno tutnjanje helikoptera i vika na stepeništu ispred Edmondovih ulaznih vrata.

Stigli su.

Langdon je ponovo osmotrio vitrinu i primetio bledozeleni odsjaj modernog muzejskog UV-stakla.

Skinuo je sako, prislonio ga uz staklo, okrenuo se i bez oklevanja zabio lakat u okno. Uz prigušeno krckanje, vrata vitrine se rasprsnuše. Langdon oprezno pruži ruku kroz oštre krhotine i otključa vrata. Potom ih otvori i pažljivo uze kožnu kutiju.

Još i pre nego što je spustio kutiju na pod, osetio je da nešto nije kako treba. *Nije dovoljno teška.* Blejkova sabrana dela kao da nisu imala nikakvu težinu.

Langdon spusti kutiju i pažljivo podiže poklopac. Baš kao što se i pribojavao… prazno.

Izdahnuo je, zureći u praznu kutiju. *Gde je, dodavola, Edmondova knjiga?!*

Taman se spremio da zatvori kutiju kada je primetio nešto neočekivano. Za unutrašnju stranu poklopca bilo je zalepljeno nešto – elegantna reljefna kartica boje slonove kosti.

Langdon pročita tekst sa kartice.

A onda ga, potpuno zbunjen, pročita ponovo.

Samo nekoliko sekundi kasnije, već je trčao uz spiralne stepenice prema krovu.

U tom trenutku, na drugom spratu madridske Kraljevske palate, direktor elektronske bezbednosti, Sureš Bala, nečujno se kretao kroz apartman princa Hulijana. Nakon što je pronašao digitalni sef, premostio je osnovnu šifru jačom, koju su imali zbog sigurnosti.

Sef se otvori.

Sureš je unutra našao dva telefona – bezbedni pametni telefon, posebno napravljen za princa Hulijana, i jedan ajfon, koji je, po svemu sudeći pripadao biskupu Valdespinu.

Zgrabio je ajfon.

Da li ja ovo zaista radim?

Ponovo je prizvao u sećanje poruku monte@iglesia.org.

hakovao sam valdespinove poruke.
ima opasnih tajni.
palata bi trebalo da pročita njegove poruke.
odmah.

Sureš se pitao kakve bi tajne mogle da otkriju biskupove poruke… i zašto je dojavljivač odlučio da o tome obavesti Kraljevsku palatu.

Možda dojavljivač pokušava da zaštiti palatu od kolateralne štete?

Sureš je samo znao da, ako i postoje neke informacije koje predstavljaju opasnost po kraljevsku porodicu – njegova je dužnost da im pristupi.

Već je razmišljao o tome da po hitnom postupku pribavi potreban nalog, ali rizik od curenja podataka u javnost i vreme potrebno za to učinili su taj potez nepraktičnim. Na sreću, Sureš je imao mnogo diskretnije i brže metode na raspolaganju.

Držeći Valdespinov telefon, on pritisnu osnovno dugme i ekran se osvetli.

Zaključan šifrom.

Nema problema.

„Hej, Siri“, reče Sureš prinevši telefon ustima. „Koliko je sati?“

Još uvek zaključan, telefon pokaza sat. Na ovom prikazu sata Sureš pokrenu nekoliko prostih komandi – promenio je vremensku zonu sata i zatražio da preko SMS poruke podeli tu vremensku zonu, dodavši fotografiju, a onda, umesto da pokuša da tu poruku i pošalje, samo je stisnuo osnovno dugme.

Klik.

Telefon se otključa.

Hvala Jutjubu *na ovom prostom triku,* pomisli Sureš zabavljen mišlju da korisnici ajfona veruju da im šifra nudi bilo kakvu privatnost.

Sad kad je imao neograničeni pristup Valdespinovom telefonu, Sureš otvori ajmesidž program, prilično siguran da će moći da povrati Valdespinove poruke tako što će prevariti ajklaud rezervu da ponovo napuni listu.

I stvarno, program pokaza da je istorija biskupovih tekstualnih poruka potpuno prazna.

Osim jedne poruke, shvati on videvši jedinu učaurenu dolaznu poruku koja je stigla nekoliko sati ranije, sa zaštićenog broja.

Sureš kliknu da otvori poruku i pročita njena tri reda teksta. Na trenutak je pomislio da halucinira. *Ovo ne može biti istina!*

Sureš ponovo pročita poruku. Tekst je bio nepobitna potvrda Valdespinove umešanosti u dela nezamislive izdaje i zavere.

Da ne spominjem aroganciju, pomisli Sureš, zapanjen što je stari klerik toliko samouveren da se usudio da elektronskim putem komunicira o nečemu ovakvom.

Ako ova poruka dospe u javnost…

Sureš se strese zbog ove mogućnosti i odmah otrča dole da potraži Moniku Martin.

POGLAVLJE 60

Dok je helikopter EC145 velikom brzinom nadletao grad, agent Dijaz zurio je u nizove svetala pod sobom. Uprkos sitnim satima, mogao je da vidi treperenje ekrana televizora i kompjutera iza većine prozora na zgradama; njihova svetlost bojila je grad bledoplavom izmaglicom. *Ceo svet gleda.*

To ga je činilo nervoznim. Mogao je da oseti kako se ova noć potpuno otima kontroli i plašio se da rastuća kriza preti uznemirujućim raspletom.

Ispred njega agent Fonseka je vikao i pokazivao pravo napred. Dijaz klimnu glavom, odmah primetivši njihov cilj.

Teško bi ga bilo promašiti.

Čak i iz daljine, pulsirajuće more plavih rotacionih svetala policijskih automobila nepogrešivo je upadalo u oči. *Bože, pomozi nam.*

Baš kao što se Dijaz i pribojavao, Kasa Mila je bila opkoljena policijskim automobilima. Vlasti Barselone reagovale su na anonimnu dojavu koju su primili odmah nakon što je Monika Martin izdala saopštenje *iz* javnost u ime Kraljevske palate.

Robert Langdon je oteo buduću kraljicu Španije.

Palati je potrebna pomoć javnosti da ih pronađe.

Čista laž, Dijaz je dobro znao. *Svojim očima sam video kako zajedno odlaze iz Gugenhajma.*

Mada je lukavi plan Martinove bio efikasan, pokrenuo je nezamislivo opasnu igru. Uključivanje lokalne policije i pokretanje javne potere moglo je imati pogubne posledice – ne samo po Roberta Langdona nego i po buduću kraljicu, koja je sad imala vrlo dobre šanse da bude uhvaćena u unakrsnoj vatri gomile lokalnih neveštih policajaca. Ako je cilj palite bila bezbednost buduće kraljice, ovo zaista nije bio način da se ona osigura.

Komandant Garza nikad ne bi dozvolio da situacija ovoliko eskalin.

Garzino hapšenje za Dijaza je ostalo neshvatljivo, budući da je bio uveren da su optužbe protiv njegovog komandanta obične izmišljotine, baš kao i one protiv Langdona.

Ipak, Fonseka se javio na telefon i primio naređenja.

Naređenja s nivoa iznad Garzinog.

Dok se helikopter približavao Kasa Mili, agent Dijaz je razgledao scenu pod sobom i shvatio da nema bezbednog mesta za sletanje. Široka avenija i mali plato

ispred zgrade bili su krcati kombijima televizijskih stanica, policijskim automobilima i velikim grupama posmatrača.

Dijaz pogleda dole ka čuvenom krovu zgrade – vijugava osmica od strmih staza i stepeništa koji su vrludali iznad zgrade i posetiocima Barselone nudili nezaboravan pogled na grad… ali i nadole, kroz dva zjapeća svetlarnika, na unutrašnja dvorišta zgrade vrtoglavih devet spratova niže.

Tu nema sletanja.

Uz izrazito neravan teren, krovnu terasu štitili su i visoki Gaudijevi dimnjaci koji su podsećali na futurističke šahovske figure – poput stražara sa šlemovima koji su, navodno, toliko zadivili filmskog režisera Džordža Lukasa da ih je iskoristio kao modele za svoje strašne Storm Trupere u *Ratovima zvezda.*

Dijaz pomisli da pregleda okolne zgrade ne bi li našao mesta pogodna za eventualno sletanje, ali mu pogled privuče neočekivani prizor na vrhu Kasa Mile.

Jedna majušna figura stajala je među ogromnim statuama.

Sasvim uz ogradu, blizu ivice krova, stajala je osoba u belom, jarko obasjana svetlima reflektora uperenih odozdo s trga. Na prvi pogled, prizor podseti Dijaza na papu koji se pojavljuje na svom balkonu iznad Trga Svetog Petra da bi se obratio vernicima.

Ali ovo nije bio papa.

Ovo je bila prelepa žena u dobro poznatoj beloj haljini.

Ambra Vidal nije videla ništa kroz zaslepljujuća svetla reflektora, ali je mogla da čuje da se helikopter približava i znala je da vreme ističe. Očajna, nagnula se preko ograde i pokušala da vikne nešto roju novinara okupljenih ispod.

Njene reči se izgubiše u zaglušujućoj tutnjavi elisa helikoptera.

Vinston je predvideo da bi televizijske ekipe na ulici mogle da okrenu kamere nagore čim primete Ambru na ivici krova. Upravo se tako i dogodilo, ali je Ambra ipak znala da Vinstonov plan nije uspeo.

Ne čuju ni reč od onoga što govorim!

Krov Kasa Mile bio je previsoko iznad zaglušujuće buke saobraćaja i opšteg meteža ispod. A sad je još i tutnjava helikoptera pretila da potpuno uguši svaki drugi zvuk.

„Nisam kidnapovana!“, viknu još jednom Ambra što je glasnije mogla. „Izjava iz Kraljevske palate o Robertu Langdonu je netačna! Ja *nisam* talac!“

Vi ste buduća kraljica Španije, podsetio ju je Vinston nekoliko trenutaka ranije. *Uspete li da zaustavite ovu poteru, vlasti neće znati kuda dalje. Vaša izjava izazvaće opštu pometnju. Više niko neće znati čija naređenja da sledi.*

Ambra je znala da je Vinston u pravu, ali su se njene reči gubile u vazdušnom vrtlogu koji je helikopter stvarao iznad bučne gomile.

Iznenada, s neba se prolomi duboka grmljavina. Ambra se odmače od ograde dok se helikopter približavao, a onda se napokon naglo zaustavio lebdeći tačno iznad nje. Vrata na trupu bila su otvorena, a u nju su napeto zurila dva poznata lica – agenti Fonseka i Dijaz.

Na Ambrin užas, agent Fonseka podiže nekakvu spravu i uperi je pravo u njeno čelo. Na trenutak joj kroz glavu prolete krajnje čudna misao. *Hulijan me želi mrtvu. Ja sam jalova žena. Ne mogu mu podariti naslednika. Jedini način dapobegne od ove veridbe jeste da me ubije.*

Ambra se zatetura unazad, dalje od sprave pretećeg izgleda, stežući Edmondov telefon u jednoj ruci i pružajući drugu kako bi održala ravnotežu. Ali kad je spustila stopalo iza sebe, tlo kao da je nestalo. Na tren ona oseti samo prazan prostor na mestu gde je očekivala čvrst beton. Telo joj se izvi u pokušaju da povrati ravnotežu, ali oseti kako okrenuta postrance nezaustavljivo pada niz kratko stepenište.

Ambra levim laktom tresnu o beton, a odmah za njim sruči se i ostatak njenog tela. Ipak, Ambra Vidal nije osetila bol. Sva njena pažnja bila je usmerena na predmet koji joj je izleteo iz ruke – Edmondov glomazni tirkizni mobilni telefon.

Bože moj, ne!

Prestravljena, gledala je kako telefon klizi po betonu i odskakuje niz stepenice prema rubu otvora devet spratova iznad unutrašnjeg dvorišta zgrade. Bacila se za telefonom, ali je on već nestao ispod zaštitne ograde i skotrljao se u ambis.

Naša veza s Vinstonom…!

Ambra pokuša da ga uhvati, ali je do ograde stigla tek na vreme da pogledom isprati kako se Edmondov telefon prevrće u vazduhu i pada na kameniti pod predvorja, gde se uz oštar zvuk pucanja rasuo u kišu svetlucavog stakla i metala.

Istog trena Vinston nestade.

Preskačući po nekoliko stepenika odjednom, Langdon izlete iz kule sa stepeništem na krovnu terasu Kasa Mile. Tu se našao usred zaglušujućeg vrtloga. Helikopter je lebdeo vrlo nisko pored zgrade, a Ambre nije bilo nigde na vidiku.

Potpuno zatečen, Langdon se osvrtao oko sebe. *Gde je?* Zaboravio je koliko je bizaran ovaj krov bio – nahereni parapeti… strma stepeništa… betonski vojnici… rupe bez dna. „Ambra!“

Kad ju je ugledao, obuze ga užas. Ambra Vidal je ležala sklupčana na betonu, tik uz ivicu svetlarnika.

Dok je Langdon trčao preko jednog uzvišenja prema njoj, metak uz oštar zvon fijuknu pored njegove glave i eksplodira u betonu iza njega.

Isuse! Langdon pade na kolena i četvoronoške krenu ka nižem delu, a nova dva metka proleteše mu iznad glave. Na trenutak je pomislio da pucnji dolaze iz helikoptera, ali dok je bauljao prema Ambri, ugledao je hordu policajaca koji su nadirali iz druge kule na daljem kraju krova s oružjem na gotovs.

Hoće da me ubiju, shvatio je. *Misle da sam oteo buduću kraljicu!* Očigledno, njene reči s krova niko nije čuo.

Dok je Langdon gledao prema Ambri, sada udaljenoj svega desetak metara, s užasom je shvatio da joj ruka krvari. *Bože moj, pogođena je!* Još jedan metak fijuknu mu iznad glave, dok je Ambra pokušavala da ustane pridržavajući se za ogradu koja je oivičavala otvor nad unutrašnjim dvorištem. Mučila se da se podigne na noge.

„Ostani na zemlji!“, viknu Langdon, konačno stigavši do Ambre i zaštitnički se nadvijajući nad njenim telom. Pogledao je uvis prema visokim figurama Storm Trupera pod šlemovima, postavljenim po obodu krova poput nemih čuvara.

Iznad njihovih glava tutnjala je zaglušujuća grmljavina, a oko njih su udarali naleti vetra dok se helikopter spuštao i konačno zaustavio tik iznad ogromnog otvora kraj njih, zaklanjajući ih od policajaca.

„¡Dejen de disparar!“, grmeo je pojačani glas iz helikoptera. *„¡Enfunden las armas!“ Prestanite da pucate! Odložite oružje!*

Pravo ispred Langdona i Ambre agent Dijaz čučao je na otvorenim vratima helikoptera i pružao ruku prema njima, jednom nogom oslonjen na skiju stajnog trapa.

„Ulazite!“, viknuo je.

Langdon oseti kako se Ambra povlači iza njega.

„ODMAH!“ Dijaz je urlao nadjačavajući nepodnošljivo glasne elise.

Agent pokaza ka zaštitnoj ogradi oko svetlarnika, ohrabrujući ih da se popnu na nju, uhvate ga za ruku i preskoče uski ambis koji ih je delio od letelice iznad njih.

Langdon je oklevao trenutak previše.

Dijaz zgrabi megafon od Fonseke i uperi ga pravo Langdonu u lice. „PROFESORE, UĐITE U HELIKOPTER ODMAH!“ Agentov glas je tutnjao kao grmljavina. „LOKALNA POLICIJA IMA NAREĐENJE DA VAS UBIJE! MI ZNAMO DA NISTE KIDNAPOVALI GOSPOĐICU VIDAL! MORATE SE ODMAH OBOJE UKRCATI – DOK NEKOG NISU UBILI!“

POGLAVLJE 61

Pod snažnim naletima vetra Ambra oseti kako je Langdonove ruke podižu i vode prema ispruženoj ruci agenta Dijaza u helikopteru koji je lebdeo nad njima.

Bila je previše zatečena da bi se pobunila. „Ona krvari!“, viknu Langdon penjući se za njom u letelicu. Helikopter se naglo vinu uvis i sve dalje od valovitog krova, ostavljajući za sobom malu armiju zbunjenih policajaca koji su gledali u nebo.

Fonseka zalupi vrata kabine i krenu napred prema pilotu. Dijaz skliznu na sedište pored Ambre da joj pregleda ruku. „To je samo ogrebotina“, reče ona tupo.

„Pronaći ću pribor za prvu pomoć.“ Dijaz krenu prema stražnjem delu kabine.

Langdon je sedeo preko puta Ambre, okrenut unazad. Kad su se najednom našli nasamo, pogledi im se sretoše i on joj se ljubazno osmehnu. „Tako mi je drago što si dobro.“

Ambra mu slabašno klimnu glavom, ali pre nego što je stigla da mu zahvali, Langdon se nagnu prema njoj i uzbuđeno stade da joj šapuće.

„Mislim da sam pronašao našeg misterioznog pesnika“, reče s nadom u očima. *„Vilijam Blejk.* Ne samo da u Edmondovoj biblioteci postoje sabrana Blejkova dela… već su i većina njegovih pesama*proročanstva]“* Langdon ispruži ruku. „Daj mi Edmondov telefon – zamoliću Vinston.i da pretraži Blejkova dela i nađe sve stihove od četrdeset sedam slova!“

Ambra pogleda Langdonov otvoreni dlan i oseti krivicu. Ispruži ruke i uze njegovu šaku u svoje. „Roberte“, reče ona pokajnički uzdahnuvši, „Edmondovog telefona više nema. Pao je sa ivice zgrade.“

Langdon ju je samo nemo gledao, a ona primeti kako mu krv nestaje iz lica. *Oprosti, Roberte.* Videla je da se muči da prihvati ovu vest i shvati šta će dalje da rade, uskraćeni za kontakt sa Vinstonom.

U kokpitu je Fonseka urlao u telefon. „Potvrđeno! Oboje su bezbedno ukrcani. Pripremite transportni avion za let u Madrid. Kontaktiraću palatu i obavestiti…“

„Nemojte se truditi!“, doviknu Ambra agentu. „Ne idem u palatu!“

Fonseka prekri telefon rukom, okrenu se u sedištu i uzvrati joj pogled. „Sigurno *idetel* Moja večerašnja naređenja su bila da obezbedim vašu sigurnost.

Niste smeli da me napuštate. Imali ste sreće što sam uspeo da dođem i spasem vas.“

„Spasete?!“, upita Ambra. „Ako je to bilo *spašavanje,* onda je bilo neophodno samo zato što je palata iznela sumanute laži o tome da me je profesor Langdon kidnapovao – što *vi* znate da nije istina! Da li je princ Hulijan zaista toliko očajan da rizikuje život nevinog čoveka? Da ne spominjem *moj* život?“

Fonseka je bez reči zurio u nju, a onda se okrenuo u sedištu.

Upravo tada se Dijaz vratio sa priborom za prvu pomoć.

„Gospođice Vidal“, reče sedajući pored nje. „Molim vas da shvatite da je naš lanac komande večeras bio prekinut zbog hapšenja komandanta Garze. Ipak, želim da znate da princ Hulijan nema apsolutno baš *ništa* sa izjavom za medije koju je dala palata. Zapravo, ne možemo da potvrdimo čak ni da princ uopšte zna šta se u ovom trenutku događa. Ne možemo da stupimo u kontakt s njim već duže od sat vremena.“

Šta? Ambra ga pogleda. „Gde je on?“

„Njegova trenutna lokacija je nepoznata“, odgovori joj Dijaz, „ali su njegova večerašnja naređenja bila kristalno jasna. Princ želi da vi budete na *sigurnom.“*

„Ako je to istina“, ubaci se Langdon prenuvši se iz razmišljanja, „onda je sprovođenje gospođice Vidal u palatu kobna greška.“ Fonseka se naglo okrenu. „Šta ste rekli?!“

„Ne znam ko vam izdaje naređenja, gospodine“, reče Langdon, „ali ako princ *zaista* želi da mu verenica bude na sigurnom, onda vas savetujem da me veoma pažljivo saslušate.“ Zastao je a onda povisio ton. „Edmond Kirš je ubijen da bi se njegovo otkriće sakrilo od javnosti. Ko god da ga je ućutkao, neće prezati ni od čega da dovrši započeti posao.“

„Već je dovršen“, naruga mu se Fonseka. „Edmond je mrtav.“

„Ali njegovo otkriće još uvek nije“, odvrati Langdon. „Edmondova prezentacija je i te kako u životu i *još uvek* može biti prikazana svetu.“

„Zbog toga ste i došli u njegov stan“, reče Dijaz. „Jer verujete da možete da je emitujete.“

„Tačno“, odgovori Langdon. „I *zbog toga* smo postali mete. Ne znam ko je izmislio izjavu za medije u kojoj se tvrdi da je Ambra oteta, ali to je učinio neko ko očajnički želi da nas zaustavi. I zato, ako ste i vi deo *te* grupe – grupe ljudi koji žele da zauvek zakopaju Edmondovo otkriće – onda bi trebalo da gospođicu Vidal i mene smesta izbacite iz helikoptera dok još možete.“

Ambra je samo zurila u Langdona i pitala se da li je izgubio razum.

„Međutim“, nastavi Langdon, „ako ste se kao agenti Kraljevske garde zakleli da ćete štititi kraljevsku porodicu, uključujući tu i buduću kraljicu Španije, onda morate da shvatite da za gospođicu Vidal ne postoji opasnije mesto od palate koja je upravo izdala izjavu zbog koje umalo da je poginula.“ Langdon gurnu ruku u džep i odande izvadi elegantnu reljefnu karticu izrađenu od papira vrhunskog kvaliteta. „Predlažem vam da je odvedete na adresu odštampanu pri dnu ove kartice.“

Fonseka uze karticu i pogleda je namršteno. „Ovo je smešno.“

„Oko čitavog imanja se nalazi sigurnosna ograda“, reče Langdon. „Vaš pilot može da sleti i ostavi nas četvoro, a onda odleti pre nego što bilo ko shvati da smo uopšte tamo. Poznajem upravnika. Tamo možemo da se sakrijemo i ostanemo van domašaja dok sve ovo ne rešimo. Možete i vi da ostanete s nama.“

„Osećao bih se sigurnijim u vojnom hangaru na aerodromu.“

„Da li zaista želite da verujete vojnom timu koji prima naređenja upravo od istih onih ljudi koji su skoro ubili gospođicu Vidal?“

Fonsekin skamenjeni izraz lica ostade nepromenjen.

Ambri su misli jurišale kroz glavu dok se pitala šta piše na kartici. *Kuda to Langdon želi da ode?* Iz njegovog držanja se dalo zaključiti da je u pitanju još nešto osim njene sigurnosti. Osetila je obnovljeni optimizam u njegovom glasu, kao da još uvek nije izgubio nadu da će nekako uspeti da emituju Edmondovu prezentaciju.

Langdon uze karticu od Fonseke i predade je Ambri. „Ovo sam pronašao u Edmondovoj biblioteci.“

Arnbra je pogledala karticu i odmah shvatila o čemu je reč.

Poznate kao „kartice pozajmice“ ili „naslovne kartice“, kustosi muzeja izdavali su ove elegantne reljefne napise donatorima u zamenu za neku pozajmljenu umetninu. Tradicionalno su štampane po dve identične kartice — jedna je stajala u muzejskoj vitrini u znak zahvalnosti darivaocu, a drugu je čuvao darivalac kao garanciju za komad koji je pozajmio.

Edmond je pozajmio svoju knjigu Blejkove poezije?

Sudeći po kartici, Edmondova knjiga je otputovala svega nekoliko kilometara od njegovog stana u Barseloni.

SABRANA DELA
VILIJAMA BLEJKA

Iz privatne kolekcije
EDMONDA KIRŠA

Na pozajmicu
BAZILIKI
SAGRADA FAMILIJA

Karer de Majorka 401
08013 Barselona, Španija

„Ne shvatam“, reče Ambra. „Zašto bi osvedočeni ateista pozajmio knjigu nekoj *crkvi?“*

„Nije to makar kakva crkva“, uzvrati Langdon. „To je Gaudijevo najzagonetnije arhitektonsko remek-delo…“ Pokazao je kroz prozor i u daljinu iza njih. „A uskoro i najviša crkva u Evropi.“

Ambra je okrenula glavu i pogledala prema severu, ka drugom kraju grada. U daljini – okružene dizalicama, skelama i građevinskom rasvetom – nalik na snop perforiranih kopalja jasno su se videle nedovršene kule Sagrada familije, koje su podsećale na ogromne morske sunđere što se prema svetlosti uzdižu sa okeanskog dna.

Kontroverzna Gaudijeva bazilika Sagrada familija duže od jednog veka bila je u izgradnji koja se oslanjala isključivo na individualne donacije vernika. Tradicionalisti su je kritikovali zbog donekle zastrašujućeg organskog izgleda i primenjenog „biomimetičnog dizajna“, a modernisti su je pak veličali zbog njene strukturalne fluidnosti i upotrebe „hiperboloidnih“ oblika u cilju podražavanja prirode.

„Priznajem da je neobična“, reče Ambra okrenuvši se ka Langdonu, „ali to je *ipak* samo crkva. A ti znaš Edmonda.“

Zaista znam Edmonda, pomisli Langdon. *Dovoljno dobro da znam da veruje da Sagrada familija ima tajnu svrhu i simbolizam koji nadasve prevazilazi hrišćanstvo.*

Od polaganja temelja crkve 1882. godine, teorije zavere ne prestaju da se roje oko njenih tajanstveno šifriranih ulaza, kosmosom nadahnutih helikoidnih stubova, ornamentiranih fasada krcatih simbolima, matematičkih magičnih

kvadrata i jezive „skeletne“ konstrukcije koja jasno podseća na uvrnute kosti i vezivno tkivo.

Naravno da je Langdon znao za ove teorije, ali im nikad nije pridavao previše važnosti. Međutim, pre nekoliko godina, Langdon se iznenadio kad mu je Edmond priznao da je jedan od sve brojnijih obožavatelja Gaudija, koji su krišom verovali da je Sagrada familija potajno zamišljena kao nešto drugo a ne hrišćanska crkva – možda čak kao mistični hram podignut u čast nauke i prirode.

Langdon ovu ideju nije smatrao naročito verovatnom i podsetio je Edmonda da je Gaudi bio posvećeni katolik, kog je Vatikan toliko visoko cenio da su ga krstili kao „Božjeg arhitektu“ i čak razmišljali da ga proglase za sveca. Sagrada familija i njen neuobičajeni dizajn, uveravao je Langdon Kirša, nisu bili ništa drugo do primer Gaudijevog jedinstvenog modernističkog prilaza hrišćanskom simbolizmu.

Edmond se samo lukavo nasmešio, kao da poseduje neki skriveni deo slagalice koji još nije spreman ni sa kim da podeli.

Još jedna Kiršova tajna, pomisli Langdon. *Kao ova skrivena bitka sa bolešću.*

„Sve i da je Edmond pozajmio knjigu Sagrada familiji“, nastavi Ambra, „pa čak i da do nje nekako dođemo, nikad nećemo uspeti da pronađemo pravi stih čitajući stranu po stranu. A ozbiljno sumnjam i da je Edmond koristio fluorescentni marker na neprocenjivom rukopisu.“

„Ambra?“, odgovori Langdon sa spokojnim osmehom. „Pogledaj *poleđinu* kartice.“

Pogledala ju je, okrenula i pročitala tekst na poleđini.

A onda je, ne verujući, Ambra pročitala ponovo.

Oči su joj bile ispunjene nadom kad je vratila pogled na Langdona.

„Kao što rekoh“, kroz osmeh kaza Langdon, „mislim da bi trebalo da odemo tamo.“

Uzbuđeni izraz na Ambrinom licu nestao je brzo kako se i pojavio. „Još uvek imamo problem. Čak i da pronađemo šifru…“

„Znam… izgubili smo Edmondov telefon, što znači da nemamo način da pristupimo Vinstonu i komuniciramo s njim.“

„Tačno.“

„Verujem da možemo da rešimo i taj problem.“

Ambra ga s nevericom pogleda. „Molim?“

„Treba samo da pronađemo *samog* Vinstona – kompjuter koji je Edmond napravio. Ako ne možemo daljinski da pristupimo Vinstonu, moraćemo da mu odnesemo šifru *lično“*

Ambra ga je gledala kao da je poludeo.

Langdon nastavi. „Rekla si mi da je Edmond napravio Vinstona na nekom tajnom mestu.“

„Da, ali to mesto bi moglo da bude *bilo gde* u svetu!“

„Nije. Ovde je u Barseloni. *Mora* biti. Barselona je mesto gde je Edmond živeo i radio. Izgradnja ove sintetičke inteligentne mašine jedan je od njegovih poslednjih projekata, tako da ima smisla to što verujem da je Edmond Vinstona napravio baš *ovde“*

„Roberte, čak i da si u pravu, tražimo iglu u plastu sena. Barselona je *ogroman* grad. Biće nemoguće…“

„Ja mogu da pronađem Vinstona“, reče Langdon. „Siguran sam u to.“ Osmehnuo se i pokazao prema svetlima velikog grada ispod njih. „Ovo će možda zvučati suludo, ali pogled iz vazduha na Barselonu pomogao mi je da nešto shvatim…“

Prekinuo je da govori i ponovo se zagledao kroz prozor.

„Da li si spreman da mi to malo pojasniš?“, nestrpljivo reče Ambra.

„Trebalo je da shvatim ranije“, uzvrati on. „Postoji nešto u vezi sa Vinstonom – neka intrigantna zagonetka – koja me čitavo veče muči. Mislim da sam je konačno razrešio.“

Langdon oprezno pogleda agente garde, a onda se nagnu ka Ambri snizivši glas. „Imaj poverenja u mene, u redu?“, tiho je upita. „Verujem da mogu da pronađem Vinstona. Problem je što nam pronalaženje Vinstona neće značiti ništa bez šifre. Ti i ja sad moramo da se usredsredimo na pronalaženje tog stiha. Sagrada familija je naša najbolja prilika da uspemo u tome.“

Ambra je još koji tren posmatrala Langdona. A onda je, zbunjeno klimnuvši glavom, pogledala prema prednjem sedištu i doviknula: „Agente Fonseka! Molim vas, recite pilotu da se vrati i smesta nas odvede do Sagrada familije!“

Fonseka se okrenu na sedištu i stade da je netremice strelja pogledom. „Gospođice Vidal, kao što sam rekao, imam svoja naređenja…“

„Agente Fonseka“, prekide ga buduća kraljica Španije, nagnuvši se napred prema njemu i pogledavši ga pravo u oči. „Odvedite nas u Sagrada familiju, i to odmah, ili će *moj* prvi posao kad se vratimo – biti da naredim da vas otpuste.“

POGLAVLJE 62

ConspiracyNet.com

NAJNOVIJE VESTI

UBICA POVEZAN SA SEKTOM!

Zahvaljujući još jednoj dojavi koju je poslao monte@iglesia.org, upravo smo saznali da je ubica Edmonda Kirša član ekstremno konzervativnog, tajnog hrišćanskog društva poznatog pod nazivom *Palmarijanska crkval*

Luis Avila već više od godinu dana preko interneta regrutuje nove palmarijance, a njegovo članstvo u ovoj kontroverznoj religiozno-militantnoj organizaciji objašnjava i tetovažu „viktor“ koju ima na dlanu.

Ovaj frankistički simbol redovno koristi Palmarijanska crkva, koja prema navodima španskog nacionalnog lista *El Pais* ima svog „papu“, a dosad je kanonizovala nekoliko okrutnih vođa – uključujući i Fransiska Franka i Adolfa Hitlera – proglasivši ih za svece!

Ne verujete nam? Proverite i sami.

Sve je počelo jednim mističnim prikazanjem.

Godine 1975, agent osiguranja po imenu Klemente Domingez i Gomez tvrdio je da je imao viziju u kojoj ga je lično Isus Hristos

krunisao za papu. Klemente je uzeo papsko ime Grgur XVII, odvojio se od Vatikana i postavio sopstvene kardinale, lako ga Rim nije priznao, novi antipapa stekao je na hiljade sled benika i ogromno bogatstvo koje mu je omogućilo da sagradi crkvu sličnu tvrđavi, proširi svoja religijska uverenja izvan granica zemlje i ustoliči na stotine palmarijanskih biskupa u parohijama širom sveta.

Jeretička Palmarijanska crkva i danas funkcioniše iz svoje glavne centrale – obezbeđenog i zidovima zaštićenog kompleksa pod nazivom Planina Hrista kralja, u El Palmar de Troji, u Španiji. Vatikan ne priznaje palmarijance, ali oni i dalje privlače ekstremno konzervativne katolike.

Uskoro sledi još vesti o ovoj sekti, uz najnovije informacije o biskupu Antoniju Valdespinu, koji je, po svemu sudeći, umešan u večerašnju zaveru.

POGLAVLJE 63

Priznajem, zadivljen sam, pomisli Langdon.

Ambra je jakim argumentima upravo primorala posadu helikoptera EC145 da u širokom luku okrenu letelicu i vrate se prema baziliki Sagrada familija.

Dok se letelica ispravljala i nastavljala let iznad grada, Ambra se okrenu prema agentu Dijazu i zatraži od njega mobilni telefon, koji joj agent garde nevoljno predade. Ambra hitro pokrenu pretraživač interneta i poče da pregleda najnovije naslove.

„Prokletstvo“, prošaputa ona iznervirano odmahujući glavom. „Pokušala sam medijima da kažem da me *nisi* oteo. Ali niko nije uspeo da me čuje.“

„Možda im treba još malo vremena da to objave?“, pokuša Langdon. *To se ipak dogodilo pre manje od deset minuta.*

„Imali su dovoljno vremena“, odgovori ona. „Vidim snimke našeg helikoptera kako odleće sa Kasa Mile.“

Već? Langdon je ponekad imao osećaj da je Zemlja počela mnogo brže da se okreće oko svoje ose. Još se sećao vremena kada su „udarne vesti“ bile štampane na papiru i sledećeg jutra dostavljane na njegov kućni prag.

„Osim toga“, reče Ambra uz dozu humora, „izgleda da smo ti i ja trenutno jedna od najvažnijih svetskih vesti.“

„Znao sam da nije trebalo da te otmem“, sarkastično odgovori on.

„Nije smešno. Bar nismo vest *broj jedan“* Predade mu telefon. „Pogledaj ovo.“

Langdon je posmatrao ekran i video početnu stranicu Jahua sa prvih deset „vesti u trendu“. Pogledao je prvu i najznačajniju vest:

1. „Odakle dolazimo?“ – Edmond Kirš

Jasno, Edmondova prezentacija nadahnula je ljude širom planete da istraže i pokrenu raspravu o ovoj temi. *Edmond bi bio jako zadovoljan,* pomisli Langdon – ali kada je pritisnuo taj link i video prvih deset naslova, shvatio je da je pogrešio. Prvih deset teorija za „odakle dolazimo“ bile su priče o kreacionizmu i vanzemaljcima. *Edmond bi bio zapanjen.*

Jednu od svojih najozloglašenijih izjava Langdonov bivši student dao je na javnom forumu pod nazivom „Nauka i spiritualnost“, gde se Edmond toliko umorio od pitanja iz publike da je naposletku visoko podigao ruke i jednostavno sišao sa scene uz povike: „Kako je moguće da inteligentna ljudska bića ne mogu da pričaju o svom poreklu bez prizivanja Božjeg imena i spominjanja jebenih vanzemaljaca?!“

Langdon je nastavio da gleda u telefon sve dok nije pronašao vezu do naizgled bezazlenog *Si-En-En lajv* naslova „Šta je to Kirš otkrio?“

Pritisnuo je na link i podigao telefon da ga i Ambra vidi. Dok je video-snimak počinjao, pojačao je ton i zajedno se sa Ambrom nagnuo napred kako bi mogli da ga vide i čuju uprkos buci helikoptera.

Pojavila se voditeljka *Si-En-Ena.* Langdon ju je već dugi niz godina često viđao u prenosima. „Sa nama je astrobiolog NASA, doktor Grifin Benet“, saopštila je, „koji ima neke ideje o misterioznom revolucionarnom otkriću Edmonda Kirša. Dobro nam došli, doktore Benet.“

Gost – bradat čovek sa naočarima sa žicanim ramom – smrknuto klimnu. „Hvala vam. Pre svega, dozvolite mi da kažem da sam lično poznavao Edmonda. Gajim ogromno poštovanje prema njegovom intelektu, kreativnosti i posvećenosti progresu i inovaciji. Njegovo ubistvo predstavlja strašan udarac za naučnu zajednicu i nadam se da će taj kukavički čin poslužiti da se naučnici širom sveta osnaže i ujedine protiv opasnosti fanatizma, sujevernog razmišljanja i onih koji pribegavaju nasilju a ne činjenicama, koje bi im samo pomogle da produbе svoju veru. Iskreno se nadam da su glasine istinite i da postoje ljudi koji večeras ulažu sve moguće napore da pronađu način da javnost sazna kakvo je Edmondovo otkriće.“

Langdon pogledom okrznu Ambru. „Izgleda da misli na nas.“

Ona potvrdno klimnu.

„Mnogi se tome nadaju, doktore Benete“, reče voditeljka. „Možete li da nam bar donekle rasvetlite šta *vi* mislite da je sadržaj Edmondovog otkrića?'

„Kao kosmolog“, nastavi doktor Benet, „verujem da bih svoje reči morao unapred da obrazložim jednim uopštenim objašnjenjem… s kojim bi se, verujem, saglasio i Edmond Kirš.“ Čovek se okrenuo i pogledao pravo u kameru. „Kada je u pitanju ideja o vanzemaljskom životu“, poče on, „postoji zaslepljujuća količina loše nauke, teorija zavere i otvorenih potpunih fantazija. Tek da napomenem: krugovi u žitu suprevara. Snimci autopsije vanzemaljaca su obične montirane fotografije. Nijednu kravu nikad nisu iskasapili vanzemaljci. Leteći tanjir u Rozvelu je vladin meteorološki balon po imenu projekat Mogul. Velike piramide izgradili su Lgipćani

bez vanzemaljske tehnologije. A ono što je možda najvažnije, svaka vanzemaljska otmica koja je ikad prijavljena, potpuna je laž.“

„Kako možete biti sigurni, doktore?“, upita voditeljka.

„Prostom logikom“, odgovori naučnik, delujući naizgled iznervirano kad se okrenuo ka voditeljki. „Nijedan oblik života dovoljno razvijen da može da putuje svetlosnim godinama kroz međuzvezdani prostor ne bi imao šta da nauči zavlačenjem sondi u rektume kanzaskih farmera. Niti bi ti oblici života imali razloga da uzimaju oblik reptila i infiltriraju se u vlade kako bi preuzeli vlast na Zemlji. Nijednom obliku života koji raspolaže tehnologijom potrebnom da *doputuje* do Zemlje ne bi bile potrebne varke ili spletke da bi nas istog trena pokorio.“

„Zvuči zastrašujuće!“, reče voditeljka nervozno se nasmejavši. „Ali kakve to ima veze sa vašom idejom o tome šta je otkrio gospodin Kirš?“

Čovek teško uzdahnu. „Čvrsto verujem da se Edmond Kirš spremao da objavi da je pronašao neoboriv *dokaz* da je život na Zemlji nastao u *svemiru.“*

Langdon je istog trena postao skeptičan, budući da je znao šta je Kirš mislio o vanzemaljskom obliku života na Zemlji.

„Fascinantno, zašto to mislite?“, navaljivala je voditeljka.

„Život iz svemira je jedini racionalan odgovor. Već imamo nesporne dokaze da se materija može prenositi između planeta. Imamo deliće Marsa i Venere, zajedno sa stotinama uzoraka iz neidentifikovanih izvora, koji podržavaju ideju da je život stigao na nekoj steni iz svemira, u vidu mikroba, i konačno evoluirao u život na Zemlji.“

Voditeljka je usredređeno klimala glavom. „Ne postoji li ta teorija – o mikrobima koji stižu iz svemira – već decenijama, i to bez stvarnog dokaza? Na osnovu čega smatrate da je jedan tehnološki genije, kao što je to bio Edmond Kirš, *dokazao* jednu ovakvu teoriju – koja je više u domenu astrobiologije nego kompjuterske nauke?“

„Teorija ima čvrstu logičku osnovu“, odgovori doktor Benet. „Vrhunski astronomi već decenijama upozoravaju da jedina nada za dugoročni opstanak ljudske vrste jeste da napustimo našu planetu. Zemlja je već na polovini svog životnog ciklusa, a Sunce će na kraju postati crveni džin i progutati nas. To jest, ako dotad preživimo neumitne pretnje udara nekog ogromnog asteroida ili nekog užasno jakog gama-zračenja. Iz tih razloga, ljudi već osmišljavaju stanice na Marsu, kako bismo jednog dana mogli da se preselimo u duboki svemir u potrazi za novom planetom-domaćinom. Ne treba posebno naglašavati da je ovo ogroman

poduhvat i da bismo, ukoliko pronađemo neki jednostavniji način da osiguramo svoj opstanak, odmah to i primenili.“

Doktor Benet zastade. „A možda i *postoji* jednostavniji način. Šta ako bismo nekako mogli da spakujemo ljudski genom u minijaturne kapsule i milione takvih kapsula pošaljemo u svemir, nadajući se da će se jedna od njih možda primiti i začeti ljudski život na nekoj dalekoj planeti? Ovakva tehnologija još uvek ne postoji, ali razmatramo je kao potpuno održivu mogućnost za opstanak čovečanstva. A ako *mi* zaista razmišljamo o 'sejanju života', to onda znači da je i neki napredniji oblik života možda takođe razmišlja o tome.“

Langdon poče da naslućuje kuda je doktor Benet krenuo sa ovom teorijom.

„Imajući to na umu“, nastavi on, „verujem da je Edmond Kirš možda otkrio neku vrstu vanzemaljskog potpisa – bilo u fizičkom, hemijskom, digitalnom vidu, svejedno – *dokazavši* tako da je život na Zemlji možda posejan iz svemira. Trebalo bi da spomenem da smo pre nekoliko godina Edmond i ja mnogo raspravljali o ovome. Nikad mu se nije sviđala teorija o svemirskim mikrobima jer je verovao, kao i mnogi drugi, da genetski materijal ne bi mogao da preživi smrtonosnu radijaciju i temperature na koje bi naišao na svom dugom putu ka Zemlji. S druge strane, lično verujem da je savršeno izvodivo zapečatiti ove 'semenke života' u zaštitne kapsule otporne na radijaciju i lansirati ih u svemir s namerom da se naseli kosmos – bilo bi to nešto kao svojevrsna tehnološka panspermia.“

„U redu“, reče voditeljka delujući donekle uznemireno, „ali ako je neko otkrio dokaz da su ljudi ponikli iz kapsula sa semenom poslatih iz svemira, onda to znači da nismo sami u kosmosu.“ Ona zastade. „Ali isto tako, ono što je još neverovatnije…“

„Da?“, doktor Benet se prvi put osmehnu.

„To znači da bi onaj koji je *poslao* te kapsule morao biti… poput nas… *čovekl“*

„Da, to je takođe bio i *moj* prvi zaključak.“ Naučnik zastade. „Ali onda mi je Edmond otvorio oči. Ukazao mi je na grešku u takvom razmišljanju.“

Ovo je voditeljku zateklo nespremnom. „Znači da je Edmond verovao da onaj koji je poslao ove 'semenke' *nije* čovek? Kako je to moguće ako su semenke, da tako kažemo, 'recepti' za proširenje ljudske rase?“

„Ljudi su polugotov proizvod“, odgovori naučnik, „da upotrebim Edmondove tačne reči.“

„Molim?“

„Edmond je govorio da je, ako je ova teorija o kapsulama uopšte istinita, recept koji je poslat na Zemlju u ovom trenutku tek napola gotov – dakle, još uvek

nezavršen – što znači da ljudi nisu 'konačni proizvod', već neka međuvrsta koja evoluira prema nečemu drugom… nečemu nepoznatom.“

Si-En-Enova voditeljka je izgledala zbunjeno.

„Nijedan napredni oblik života, kako je tvrdio Edmond, ne bi poslao recept za *ljude* ništa pre nego što bi poslao recept za *šimpanze.“* Naučnik se zakikota. „Zapravo, Edmond me je optužio da sam latentni hrišćanin – šaleći se na račun toga da bi samo religiozan um mogao da veruje da je ljudska vrsta središte kosmosa. Ili da bi vanzemaljci avionskom poštom u kosmos poslali potpuno formiranu DNK 'Adama i Eve'.“

„Dakle, doktore“, reče voditeljka, vidno uznemirena pravcem u kom je krenuo ovaj razgovor. „Zaista je bilo prosvetljujuće porazgovarati s vama. Hvala vam na izdvojenom vremenu.“

Klip se završio i Ambra se istog trena okrenu ka Langdonu. „Roberte, ako je Edmond pronašao dokaz da su ljudi napola evoluirana vanzemaljska vrsta, onda to pokreće još krupnije pitanje – u šta to mi zaista *evoluiramo*[7]*.“*

„Tako je“, reče Langdon. „I verujem da je Edmond to formulisao donekle drugačije – kao pitanje: *Kuda idemo?“*

Ambra je izgledala zbunjeno što su uspeli da sve zaokruže. „Edmondovo drugo pitanje iz večerašnje prezentacije.“

„Tačno tako. Odakle dolazimo? Kuda idemo? Očigledno je da naučnik NASA kog smo upravo gledali, misli da je Edmond zurio u nebesa i pronašao odgovor na oba pitanja.“

„Šta *ti* misliš, Roberte? Da li je to ono što je Edmond otkrio?“

Langdon oseti kako mu se čelo mršti od sumnje dok je odmeravao mogućnosti. Iako uzbudljiva, teorija ovog naučnika delovala je kao previše uopštena i odveć izvanzemaljska za pronicljivo razmišljanje Edmonda Kirša. *Edmond je voleo da stvari budu jednostavne, jasne i tehničke. Bio je kompjuterski naučnik.* Što je bilo još važnije, Langdon nije mogao da zamisli *kako* bi Edmond dokazao takvu teoriju. *Je li iskopao neku drevnu kapsulu? Detektovao vanzemaljsku poruku?* Iako revolucionarna, takva otkrića bila bi plod trenutnog uvida, a za Edmondovo otkriće bilo je potrebno vreme.

Edmond je rekao da je na tome radio mesecima.

„Ja to, naravno, ne mogu da znam“, reče Langdon Ambri, „ali osećaj mi govori da Edmondovo otkriće nema nikakve veze sa vanzemaljskim životom. Zaista verujem da je otkrio nešto potpuno drugačije.“

Ambra je izgledala iznenađeno, a onda i zaintrigirano. „Verujem da postoji samo jedan način da to saznamo.“ Ona pokaza kroz prozor.

Ispred njih su bleštale sjajne kule Sagrada familije.

POGLAVLJE 64

Biskup Valdespino još jednom kradomice pogleda Hulijana, koji je i dalje zurio u prazno kroz prozor opelove limuzine koja je jurila auto-putem M-505.

Šta li misli?, pitao se Valdespino.

Princ je ćutao već gotovo trideset minuta, maltene nepomičan, izuzev što bi povremeno refleksno posegnuo u džep za telefonom, a onda brzo shvatao da ga je zaključao u sef u zidu svoje sobe.

Moram ga držati u neznanju, pomisli Valdespino, *samo još malo.*

Đakon iz katedrale još uvek je vozio u pravcu Kasite del Prinsipe, iako je Valdespino morao da ga uskoro obavesti da princev letnjikovac zapravo nije njihovo odredište.

Hulijan se iznenada okrete od prozora i potapša đakona po ramenu. „Molim te, pojačaj radio“, reče mu. „Želim da čujem vesti.“

Pre no što je mladić stigao da ga posluša, Valdespino se nagnu napred i spusti svoju čvrstu ruku na mladićevo rame. „Hajde da samo sedimo u tišini, u redu?“

Hulijan se okrete ka biskupu, vidno nezadovoljan što njegov zahtev nije ispunjen.

„Oprostite“, reče spremno Valdespino, primetivši rastuće nepoverenje u princevim očima. „Kasno je. Sve to brbljanje. Više volim razmišljanje u tišini.“

„Ja sam već malo razmislio“, uzvrati Hulijan oštrijim glasom, „i voleo bih da znam šta se dešava u mojoj državi. Večeras smo se potpuno izolovali, a počinjem da se pitam je li to bila dobra ideja.“

„To *jeste* dobra ideja“, uveravao ga je Valdespino, „i zahvalan sam vam na poverenju koje mi ukazujete.“ On skloni ruku s đakonovog ramena i pokaza na radio. „Molim te, pojačaj vesti. Možda Radio Marija Espanja?“ Valdespino se nadao da će međunarodna katolička stanica biti blaža i taktičnija od većine drugih kanala u izveštavanju o večerašnjim uznemirujućim događajima.

Kad se iz jeftinih zvučnika u automobilu začuo glas spikera, ovaj je diskutovao o prezentaciji i ubistvu Edmonda Kirša. *Nema stanice na svetu na kojoj se večeras ne govori o ovome.* Valdespino se samo nadao da u programu neće iskrsnuti i njegovo ime.

Srećom, učini mu se da su tog časa tema bile opasnosti antireligiozne poruke Kiršove propovedi, a naročito pretnja koju njegov uticaj predstavlja po mladež u

Španiji. U želji da to ilustruju primerom, na stanici su počeli da emituju snimak predavanja koje je Kirš nedavno održao na Univerzitetu u Barseloni.

„Mnogi od nas se plaše da sebe nazovu ateistima“, rekao je Kirš mirno okupljenim studentima. „Međutim, ateizam nije filozofija, niti je ateizam pogled na svet. Ateizam je prosto prihvatanje očiglednog.“

Nekoliko studenata je tapšanjem izrazilo da se slažu.

„Termin 'ateist'“, nastavio je Kirš, „ne bi trebalo ni da *postoji.* Niko nikad nije morao da se odredi kao 'neastrolog' ili 'nealhemičar'. Nemamo naziv za ljude koji sumnjaju da je Elvis još živ, niti za one koji sumnjaju da vanzemaljci putuju galaksijom samo da bi maltretirali krave. Ateizam nije ništa drugo do buka koju razumni ljudi prave kad se nadu u prisustvu neosnovanih religioznih uverenja.“

Sada mu je aplaudirao veći broj studenata.

„Uzgred, ta definicija nije moja“, saopštio im je Kirš. „To su reči neurologa Sema Harisa. A ako to već niste uradili, morate pročitati njegovu knjigu *Pismo hrišćanskoj naciji.“*

Valdespino se namršti, prisećajući se pometnje koju je izazvala Harisova knjiga *Carta a una Nacion Cristiana,* koja je, iako napisana za Amerikance, naišla na snažan odjek u celoj Španiji.

„Neka podignu ruku“, nastavio je Kirš, „oni među vama koji veruju u nekog od ovih drevnih bogova: Apolon? Zevs? Vulkan?“ Zastao je, a onda se nasmejao. „Niko? Dobro, dakle, čini se da smo svi ateisti koji poštuju *te* bogove.“ Nakratko je zastao. „Ja prosto biram da odem za još jednog boga dalje.“

Publika je još glasnije aplaudirala.

„Prijatelji moji, ne kažem da zasigurno znam da Bog ne postoji. Kažem samo da ako iza kosmosa *postoji* božanska sila, ona se histerično smeje religijama koje smo stvorili pokušavajući da je definišemo.“

Svi su se nasmejali.

Valdespinu je sada bilo drago što je princ tražio da sluša radio. *Hulijan treba ovo da čuje.* Kiršov đavolasti zavodnički šarm bio je dokaz da neprijatelji Hrista više ne sede skrštenih ruku, nego vrlo aktivno pokušavaju da duše udalje od Boga.

„Ja sam Amerikanac“, nastavio je Kirš, „i osećam se istinski srećnim što sam rođen u jednoj od tehnološki i intelektualno najnaprednijih zemalja na svetu. Zbog toga sam bio duboko potresen kad je jedno nedavno istraživanje pokazalo da *polovina* mojih sunarodnika bezrezervno veruje da su Adam i Eva postojali – da je neki svemoćni Bog stvorio dva potpuno formirana ljudska bića koja su bez ičije pomoći naselila celu planetu stvorivši sve različite rase, a sve to bez ikakvih problema svojstvenih incestuoznim odnosima.“

Još smeha.

„U Kentakiju“, nastavio je, „pastor po imenu Piter Larufa javno je izjavio: 'Da sam u *Bibliji* pronašao odlomak u kom se kaže: dva i dva su pet, ja bih u to poverovao i prihvatio kao istinu.'“

Još više smeha.

„Slažem se, lako je smejati se, ali uveravam vas, takva uverenja su daleko više strašna no što su smešna. Mnogi ljudi koji ih prihvataju su pametni, obrazovani profesionalci – lekari, advokati, nastavnici i, u nekim slučajevima, ljudi koji imaju aspiracije ka najvišim položajima u državi. Jednom sam čuo američkog kongresmena Pola Bruna kako kaže: 'Evolucija i Veliki prasak su laži koje stižu pravo iz pakla. Verujem da je Zemlja stara oko devet hiljada godina i da je stvorena za šest dana koje svi znamo.“' Kirš zastade. „A da bi stvar bila još gora, kongresmen Brun član je *Nacionalnog komiteta za nauku, svemir i tehnologiju;* a kad su ga podsetili na postojanje fosilnih ostataka koji obuhvataju milione godina, njegov odgovor bio je: 'Fosile je tamo postavio Bog da bi iskušao našu veru.'“

Kiršov glas najednom postade tih i ozbiljan. „Dozvoljavanjem neznanja mi ga osnažujemo. Ako ne reagujemo kad naše vođe proklamuju apsurdnosti, saučesnici smo u zločinu. Kao i kad dopuštamo da škole i crkve podučavaju našu decu potpunim neistinama. Došlo je vreme za delovanje. Dok ne očistimo svoju vrstu od sujevernog razmišljanja, ne možemo prigrliti sve što naši umovi imaju da nam ponude.“ Zastao je, a nad publiku se nadvila tišina. „Ja volim čovečanstvo. Verujem da naši umovi i naša vrsta imaju neograničen potencijal. Verujem da smo na rubu prosvetljujuće nove ere, sveta u kome religija konačno umire… a nauka vlada.“

Salom se prolomio buran aplauz.

„Za ime Božje!“, prasnu Valdespino zgroženo vrteći glavom. „Isključi to.

Đakon ga posluša i trojica muškaraca nastaviše da se voze u tišini.

Pedesetak kilometara odatle, Monika Martin je stajala ispred zajapurenog Sureša Bale, koji je upravo utrčao u njenu kancelariju i sad joj je pružao nečiji mobilni telefon.

„Duga priča“, dahtao je Sureš, „ali moraš da pročitaš poruku koju je primio biskup Valdespino.“

„Sačekaj.“ Martinova umalo ispusti uređaj. „Ovo je *biskupov* telefon?! Kako si, đavola…“

„Ne pitaj. Samo čitaj.“

Uznemirena, Martinova vrati pogled na telefon i poče da čita poruku na ekranu. Već sledećeg časa stade kao gromom pokošena. „Bože moj, biskup Valdespino je…“

„Opasan“, reče Sureš.

„Ali… ovo je nemoguće! Ko je osoba koja je pisala biskupu?!“

„Skriveni broj“, reče Sureš. „Radim na identifikaciji.“

„A zašto Valdespino nije *obrisao* ovu poruku?“

„Nemam pojma“, reče Sureš nezainteresovano. „Nepromišljenost? Arogancija? Pokušaću da povratim ostale izbrisane poruke, ako ih ima, da vidim mogu li da identifikujem osobu s kojom se Valdespino dopisuje, ali želeo sam da ti odmah prenesem ove vesti o Valdespinu – moraćeš da sastaviš izjavu o tome.“

„Ne, neću!“, reče Martinova dok joj se u glavi još vrtelo. „Palata neće izaći u javnost s ovom informacijom!“

„Neće, ali neko drugi hoće, i to vrlo uskoro.“ Sureš brzo objasni da je motiv za pretraživanje Valdespinovog telefona bila mejl dojava sa adrese monte@iglesia.org – doušnika koji vestima snabdeva ConspiracyNet – i da, ako ova osoba bude dosledna, biskupova poruka neće dugo ostati tajna.

Martinova zatvori oči, pokušavajući da zamisli reakciju svetske javnosti na neoboriv dokaz da je jedan katolički biskup, uz to vrlo blizak kralju Španije, direktno umešan u večerašnju izdaju i ubistvo.

„Sureš“, prošaputa Martinova, polako otvarajući oči. „Moraš otkriti ko je ovaj doušnik 'Monte'. Možeš li to da učiniš?“

„Mogu da pokušam.“ Nije zvučalo kao da se mnogo nada. „Hvala.“ Martinova mu vrati biskupov telefon i požuri prema vratima. „I pošalji mi fotografiju te poruke!“

„Kuda ćeš?“, viknu Sureš.

Monika Martin nije odgovorila.

POGLAVLJE 65

Sagrada familija – bazilika Svete porodice – zauzima čitav blok u centru Barselone. I pored masivnih temelja, crkva izgleda gotovo beštežinski – kao da lebdi iznad zemlje. Čini se da se grozdovi prozračnih tornjeva bez ikakvog napora penju u španско nebo.

Tornjevi s gotovo filigranskim šupljinama različite su visine i ovaj hram zbog njih liči na fantastičan peščani zamak koji su podigli neki nestašni divovi. Kad konačno bude završen, najviši od ukupno osamnaest šiljaka uzdizaće se do nezapamćenih sto sedamdeset metara – više od Vašingtonskog spomenika – čineći tako Sagrada familiju najvišom crkvom na svetu, koja baziliku Svetog Petra u Vatikanu premašuje za više od trideset metara.

Telo crkve zaklanjaju tri ogromne fasade. S istočne strane, živopisna fasada Rođenja uzdiže se kao viseći vrt iz kog izbijaju raznobojne biljke, životinje, voće i ljudi. U oštrom kontrastu, na zapadnoj fasadi Stradanja stoji jednostavan kostur od grubog kamena, isklesan tako da podseća na žile i kosti. Na južnoj strani, fasada Slave uvija se nagore u haotičnom spletu demona, idola, grehova i poroka, koji konačno ustupaju mesto simbolima uznesenja, vrline i raja na njenom vrhu.

Spoljašnji obod dopunjavaju još nebrojene manje fasade, potporni stubovi i tornjevi, od kojih je većina obložena materijalom nalik na blato, koji odaje utisak kao da se donji deo zgrade topi ili da je istisnut iz zemlje. Po jednom istaknutom kritičaru, donji deo Sagrada familije podseća na „istrulelo deblo iz kog je nikla gomila gusto prepletenih pečurki“.

Pored toga što je svoju crkvu ukrasio tradicionalnom religioznom ikonografijom, Gaudi je uneo i bezbroj zapanjujućih odlika koje odražavaju njegovo poštovanje prema prirodi – kornjače na kojima stoje stubovi, stabla koja niču iz fasada, pa čak i ogromni kameni puževi i žabe kojise penju po spoljašnjim zidovima zgrade.

Uprkos nestvarnom eksterijeru, koliko je iznenađujuća Sagrada familija može se videti tek kad se kroči u nju. Kada udu u glavni deo svetilišta, svi posetioci, bez izuzetka, zinu od čuda dok im se pogled punih sedamdeset metara penje uz nakrivljene i vijugave stubove nalik na stabla, sve do niza visokih svodova gde psihodelični kolaži geometrijskih oblika lebde poput kristalnog baldahina u granama drveća. Ovu „stubastu šumu“ Gaudi je, kako je tvrdio, stvorio kao

ohrabrenje umu da se vrati mislima o najranijim tragačima za unutrašnjim sopstvom, kojima je šuma služila kao Božja katedrala.

Ne iznenađuje to što je Gaudijev kolosalni secesionistički opus istovremeno i strastveno kitnjast i cinično prezriv. Dok ga jedni veličaju i kažu da je „senzualan, spiritualan i organski“, drugi ga ismevaju kao „vulgaran, pretenciozan i grešan“. Pisac Džejms Mičener opisao je crkvu kao „jednu od najčudnijih ozbiljnih građevina na svetu“, a *Arkitekčural rivju* nazvao ju je „Gaudijevim svetfrn čudovištem“.

Ako je njena estetika čudna, onda su finansije još čudnije. Finansirana isključivo iz privatnih donacija, Sagrada familija ne dobija novčanu podršku ni od Vatikana ni od svetskog katoličkog vrha. Uprkos periodima skoro potpunog bankrota i obustavljanja radova, crkva pokazuje gotovo darvinističku volju za životom, uporno preživljavajući, prvo smrt svog arhitekte, potom užasan građanski rat, zatim teroristički napad katalonskih anarhista, pa čak i probijanje podzemnog tunela u blizini koji je pretio da destabilizuje njene temelje.

Suočena s neverovatnom netrpeljivošću, Sagrada familija i dalje stoji, još uvek raste.

U poslednjoj deceniji finansijska situacija crkve značajno se popravila i budući da se u njenu kasu godišnje slije novac od preko četiri miliona karata prodatih posetiocima koji izdašno plaćaju obilazak delimično završene zgrade. Sada, nakon što je objavljeno da će crkva biti završena 2026. godine – na stogodišnjicu Gaudijeve smrti – Sagrada familija kao da je dobila novu snagu i njene kule se uzdižu ka nebesima s obnovljenom brzinom i nadom.

Otac Hoakim Benja – najstariji duhovniki vrhovni sveštenik Sagrada familije – bio je prijatan osamdesetogodišnjak, okruglih naočara na ovalnom licu, koje se stalno osmehivalo povrh sićušnog tela u odori. Benjin san bio je da pozivi dovoljno da vidi završetak izgradnje ovog velelepnog hrama.

Međutim, u svojoj kancelariji večeras, otac Benja se nije smešio. Do kasno se bavio crkvenim poslovima, ali je završio prikovan za kompjuter i potpuno okupiran dramom koja se odvijala u Bilbau.

Edmond Kirš je ubijen.

Tokom poslednja tri meseca Benja je razvio neobično i tanano prijateljstvo sa Kiršom. Otvoreni ateista je iznenadio Benju kad mu se lično obratio s ponudom da crkvi donira pozamašnu sumu. Iznos je bio najviši koji je crkva ikad dobila i bio bi i te kako značajan doprinos.

Kiršova ponuda nema smisla, mislio je Benja, sumnjajući da je u pitanju nekakva zvrčka. *Da li je to samo trik za javnost? Možda želi da utiče na izgradnju?*

U zamenu za svoju donaciju slavni futurista je tražio samo jedno.

Benja ga je saslušao i nije mogao da poveruje. *To je sve što želi?*

„Ovo je za mene lično“, rekao mu je tada Kirš. „Nadam se da ćete moći da udovoljite mojoj želji.“

Benja je bio čovek od poverenja, pa ipak, u tom trenutku se osetio kao da se uhvatio u kolo sa samim đavolom. Pokušao je da u Kiršovim očima pronađe skriveni motiv. A onda ga je i pronašao. Iza Kiršovog bezbrižnog šarma goreo je očajnički strah; upale oči i izmršavelo telo podsetili su Benju na dane dok je radio kao savetnik u bogosloviji.

Edmond Kirš je bolestan.

Benja se pitao da li čovek umire i da li je njegova donacija možda pokušaj da se pomiri sa Bogom kog je oduvek prezirao.

Oni za života samodovoljni, u smrti postaju najbojažljiviji.

Benja je razmišljao o prvom hrišćanskom jevanđelisti – Svetom Jovanu – koji je život posvetio uveravanju nevernika da iskuse ljubav Isusa Hrista. Činilo mu se da bi bilo nehrišćanski i okrutno uskratiti želju jednom neverniku poput Edmonda Kirša da učestvuje u izgradnji Isusovog hrama.

Takođe, postojalo je i pitanje Benjine profesionalne obaveze da prikuplja donacije za crkvu i nije mogao ni da zamisli kako bi kolegama saopštio da je odbio Kiršov štedri prilog zbog njegovog otvorenog ateizma.

Na kraju je Benja prihvatio Kiršove uslove i njih dvojica su se srdačne rukovali.

To je bilo pre tri meseca.

Večeras je Benja gledao Kiršovu prezentaciju u Gugenhajmu – isprva zabrinut zbog njegovog antireligijskog tona, zatim intrigiran Kiršovim spo minjanjem misterioznog otkrića i, na kraju, užasnut kad je video da je neko pucao u Kirša. Nakon svega, Benja nije mogao da se odvoji od kom pjutera i kao opčinjen pratio je program koji se brzo pretvarao u vrtoglavi kaleidoskop protivrečnih teorija zavere.

Preplavljen podacima, Benja je bez reći sedeo u ogromnom svetilištu, sam u Gaudijevoj „šumi“ stubova. Mistična šuma, međutim, nije smirivala njegov uznemireni um.

Šta je Kirš otkrio? Ko bi želeo da ga vidi mrtvog?

Otac Benja sklopi oči i pokuša da razbistri misli, ali pitanja su se uporno vraćala.

Odakle dolazimo? Kuda idemo?

„Dolazimo od Boga!“, glasno uzviknu Benja. „I Bogu idemo!“

Dok je govorio, oseti kako mu reči odzvanjaju u grudima toliko snažno da mu se učini da čitavo svetilište podrhtava. Odjednom, jarki zrak svetlosti probi se kroz vitražni prozor iznad fasade Stradanja i rasu se po baziliki.

Zaprepašćen, otac Benja ustade i nesigurnim korakom priđe prozoru, dok se čitava crkva tresla a zrak božanske svetlosti spuštao niz obojeno staklo. Kad je izleteo na glavna ulazna vrata, Benja se najednom nađe na udaru zaglušujućeg vetra. Iznad njega, sleva, ogromni helikopter se spuštao s neba, reflektorima rešetajući prednji deo crkve.

Benja je zapanjeno gledao kako vazduhoplov sleće s unutrašnje strane građevinske ograde u severozapadni ugao kompleksa i isključuje motor.

Dok su se vetar i buka stišavali, otac Benja je stajao na glavnim vratima Sagrada familije i posmatrao kako četiri prilike izlaze iz vazduhoplova i žurno idu ka njemu. Dvoje spreda je odmah prepoznao iz večerašnjeg prenosa – jedno je bila buduća kraljica Španije, a drugo profesor Robert Langdon. Pratila su ih dva krupna momka u sakoima sa monogramom.

Po svemu sudeći, Langdon ipak nije bio kidnapovao Ambru Vidal. Američki profesor mu je upravo prilazio, a gospođica Vidal je, činilo se, hodala pored njega svojevoljno.

„Oče!“, doviknula mu je žena prijateljski mašući. „Molimo vas, oprostite što ovako bučno ulazimo u ovaj sveti dom. Moramo odmah da razgovaramo s vama. Veoma je važno.“

Benja otvori usta da nešto kaže, ali uspe samo nemo da klimne dok mu je neobična grupica prilazila.

„Oprostite nam, oče“, reče Robert Langdon uz razoružavajući osmeh. „Znam da vam se ovo čini previše čudnim. Znate li ko smo?“

„Naravno“, uspeo je da prozbori, „ali mislio sam…“

„Loše informacije“, reče Ambra. „Sve je u redu, uveravam vas.“

Upravo tada dva čuvara sa spoljne strane ograde utrčaše kroz obrtnu sigurnosnu kapiju, razumljivo uznemireni dolaskom helikoptera. Čuvari primetiše Benju i potrčaše k njemu.

Istog trena dva čoveka u sakoima s monogramom okrenuše se prema njima, podižući dlanove i pokazujući im da se zaustave.

Čuvari stadoše kao ukopani i pogledaše Benju, očekujući uputstva.

„¡Tot està bé!“, povika Benja na katalonskom. *„Tornin al seu lloc.“ Sve je u redu! Vratite se na svoja mesta.*

Čuvari zaškiljiše prema neobičnim posetiocima, delujući da nisu uvereni u to što im je rečeno.

„S6n els meus convidats“, reče Benja sada odlučno. *Oni su moji gosti. „Confio en la seva discrecio.“ Računam na vašu diskreciju.*

Zbunjeni čuvari povukoše se kroz bezbednosna obrtna vrata da nastave patroliranje oko ograde.

„Hvala vam“, reče Ambra. „Cenim to.“

„Ja sam otac Hoakim Benja“, uzvrati on. „Molim vas, recite mi o čemu je reč.“

Robert Langdon priđe i rukova se sa Benjom. „Oče Benja, tražimo jednu retku knjigu koju je posedovao Edmond Kirš.“ Langdon izvadi elegantnu karticu i pruži mu je. „Na ovoj kartici piše da se ta knjiga nalazi na pozajmici u ovoj crkvi.“

Iako donekle zbunjen dramatičnim dolaskom ovih ljudi, Benja prepozna karticu boje slonove kosti skoro istog trena kad je ugleda. Ista takva kartica stajala je uz knjigu koju mu je pre nekoliko nedelja dao Kirš.

Sabrana dela Vilijama Blejka.

Uslov da Edmond donira veliku sumu Sagrada familiji bio je da se Blejkova knjiga izloži u kripti bazilike. *Čudan zahtev, ali mala cena.*

Kiršova poslednja želja – ispisana sa *stražnje* strane kartice – bešeda knjiga stalno stoji otvorena na stranici 163.

POGLAVLJE 66

Osam kilometara severozapadno od Sagrada familije admiral Avila je kroz vetrobransko staklo Uberovog vozila upijao prizor pred sobom. Nizovi gradskih svetala bleskali su naspram crnila Bakarskog mora u pozadini.

Napokon Barselona, pomisli stari mornarički oficir vadeći telefon da pozove regenta kao što je obećao.

Regent se javio posle prvog zvona. „Admirale Avila, gde ste?“

„Na nekoliko minuta od grada.“

„Stižete u pravi čas. Upravo sam primio uznemirujuće vesti.“

„Recite mi.“

„Uspeli ste da zmiji odsečete glavu. Međutim, baš kao što smo se plašili, njen dugi rep još uvek se opasno koprca.“

„Mogu li nekako da pomognem?“, upita Avila.

Kad mu je regent preneo svoje želje, Avila ostade zatečen. Ni slutio nije da će još života morati biti žrtvovano u ovoj noći, ali nikad se ne bi usudio da preispituje regenta. *Ja sam samo običan pešadinac,* podsetio je samog sebe.

„Ova misija biće opasna“, reče regent. „Ako vas uhvate, pokažite vlastima simbol na ruci. Brzo će vas osloboditi. Imamo uticaja svuda.“

„Ne nameravam da budem uhvaćen“, odgovori Avila, pogledavši na svoju tetovažu.

„Dobro je“, uzvrati regent jezivo beživotnim tonom. „Ako sve prođe po planu, uskoro će oboje biti mrtvi i sve će ovo biti okončano.“ Veza se prekinula.

U tišini koja je iznenada nastupila, Avila podiže pogled ka najsvetlijoj tački na horizontu – odvratnoj zbrci nakaznih tornjeva okićenih šljaštećim građevinskim svetlima.

Sagrada familija, pomisli on, zgrožen hirovitom siluetom. *Oltar svemu što je u našoj veri pošlo naopako.*

Proslavljena crkva Barselone, po Avilinom uverenju, bila je spomenik slabosti i moralnom propadanju – predaja liberalnom katolicizmu, koji bezobrazno izvrće i izobličava hiljade godina verovanja u izvitopereni hibrid obožavanja prirode, pseudonauke i gnostičke jeresi.

Po Hristovoj crkvi gamižu ogromni gušteri!

Avilu je užasavao kolaps tradicije širom sveta, ali je video slamku spasa u pojavi nove grupe svetskih vođa koji su, kako se činilo, delili njegove strahove i

radili sve što je bilo potrebno da tradicija povrati staru slavu. Posvećenost Palmarijanskoj crkvi, naročito papi Inoćentiju XIV, samom Avili dala je nov razlog za život, pomogavši mu da tragediju koju je doživeo sagleda potpuno novim očima.

Moja žena i dete bili su žrtve rata, pomisli Avila, *rata koji sile zla vode protiv Gospoda, protiv tradicije. Oproštaj nije jedini put do spasenja.*

Pet noći ranije Avila je spavao u svom skromnom stanu kad ga probudi glasan zvuk primljene tekstualne poruke na njegovom mobilnom telefonu. „Ponoć je“, progunđao je, mutnim očima žmirkajući prema ekranu ne bi li saznao ko mu piše u to doba.

Número oculto

Avila protrlja oči i pročita primljenu poruku.

Compruebe su saldo bencario

Da proverim stanje na svom računu?

Avila se namršti, sumnjajući da je reč o nekakvoj telemarketinškoj prevari. Iznerviran, ustao je iz kreveta i otišao u kuhinju da popije čašu vode. Dok je stajao kraj sudopere, bacio je pogled na svoj laptop, svestar da verovatno neće moći ponovo da zaspi dok ne proveri.

Ulogovao se na sajt svoje banke, ne očekujući da vidi bilo šta neuobičajeno sem bedno malog iznosa – ostatka svoje vojne penzije. Međutim, kad su se informacije o računu pojavile na ekranu, on skoči na noge tako naglo da je pritom oborio jednu stolicu.

Ali to je nemoguće!

Zažmurio je i pogledao ponovo. A onda je osvežio ekran. Broj je ostao isti.

Petljao je mišem, otišao na pregled transakcija i ostao zaprepašćeii kad je video da je anonimna uplata od sto hiljada evra prebačena na njegov račun sat vremena ranije. Izvor je bio obeležen samo brojem i nije mu se moglo ući u trag.

Ko bi tako nešto uradio?!

Oštro brujanje mobilnog telefona natera Avilino srce da tuče brže. Zgrabio je telefon i pogledao identifikaciju pozivaoca.

Número oculto

Avila je kratko gledao u telefon, a onda ga čvrsto stegnu. *„^Si?“* Nečiji meki glas obratio mu se na čistom kastiljanskom dijalektu. „Dobro veče, admirale. Verujem da ste videli poklon koji smo vam poslali?“

„Ja… jesam“, mucao je. „Ko ste vi?“

„Možete me zvati regent“, odgovori glas. „Ja predstavljam vašu braću, pripadnike crkve koju ste verno pohodili prethodne dve godine. Vaše veštine i odanost nisu ostale nezapažene, admirale. Sada želimo da vam damo priliku da služite višem cilju. Njegova svetost želi da vam predloži nekoliko misija… zadataka na koje vas šalje Bog.“

Avila je sada bio sasvim budan, dlanovi su mu se znojili.

„Novac koji smo vam dali je avans za vašu prvu misiju“, nastavio je glas. „Ako odaberete da je izvršite, smatrajte je prilikom da dokažete da zaslužujete mesto u našim najvišim redovima.“ Zastao je. „Postoji moćna hijerarhija u našoj crkvi, koja je za ostatak sveta nevidljiva. Verujemo da bi *vaše* priključenje samom vrhu naše organizacije bilo značajan doprinos.“

Iako je mogućnost napredovanja delovala primamljivo, Avila oseti strah. „Šta je misija? I šta ako odlučim da je *ne* izvršim?“

„Niko vas neće ni na koji način osuđivati, a novac možete zadržati u zamenu za ćutanje. Zvuči li vam to razumno?“

„Zvuči vrlo velikodušno.“

„Dopadate nam se. Želimo da vam pomognemo. A da bih prema vama bio potpuno pošten, želim da vas upozorim da je papina misija vrlo teška.“ Napravio je kratku pauzu. „Možda ćete morati da pribegnete nasilju.“

Avila se ukoči. *Nasilje?*

„Admirale, sile zla svakog dana sve su jače. Rat protiv Boga je u punom jeku, a ratovi odnose *žrtve.“*

Avili kroz glavu proleteše užasi eksplozije bombe koja je ubila njegovu porodicu. Drhteći, on otera mračne uspomene. „Žao mi je, ne znam mogu li da prihvatim nasilnu misiju.“

„Papa je lično odabrao *vas,* admirale“, prošaputao je regent. „Čovek koji će b iti vaša meta u ovoj misiji… jeste čovek koji je ubio vašu porodicu.“

POGLAVLJE 67

Smeštena u prizemlju zgrade, oružarnica madridske Kraljevske palate je elegantno zasvođena odaja visokih grimiznih zidova ukrašenih prelepim tapiserijama sa prizorima slavnih bitaka iz španske istorije. Duž zidova prostorije izložena je neprocenjivo vredna kolekcija od preko stotinu oklopa ručne izrade, uključujući i borbene odore i „oruđa“ mnogih bivših kraljeva. Sedam lutaka u obliku konja u prirodnoj veličini stoji u sredini prostorije pod punom ratnom opremom.

Ovde su odlučili da me zatvore?, pitao se Garza, gledajući ratnu opremu koja ga je okruživala. Naravno, oružarnica je bila jedna od najsigurnijih odaja palate, ali Garza je pretpostavljao da su njegovi tamničari ovu prostoriju odabrali kao pritvorsku ćeliju u nadi da će ga zastrašiti. *Upravo u ovoj prostoriji sam dobio posao.*

Pre bezmalo dvadeset godina Garza je uveden u ovu impozantnu odaju gde je intervjuisan, unakrsno ispitivan i saslušavan pre nego što mu je konačno ponuđen posao glavnokomandujućeg Kraljevske garde.

Sada su ga uhapsili upravo agenti kojima je komandovao. *Optužen sam za zaveru i ubistvo? I za pokušaj smestanja biskupu?* Logika iza ovih optužbi bila je toliko uvrnuta da nije umeo da je dokuči.

Kad je u pitanju bila Kraljevska garda, Garza je bio oficir najvišeg ranga u palati, što je značilo da je naređenje da bude uhapšen mogao da izda samo jedan čovek… princ Hulijan lično.

Valdespino je zatrovao prinčev um i okrenuo ga protiv mene, shvati Garza. Biskup je oduvek preživljavao zahvaljujući politici, a večeras je, očigledno, bio dovoljno očajan da pokuša da izvede ovako smeo medijski trik – smislio je odvažan plan da sačuva sopstvenu reputaciju ukaljavši Garzinu. *A sad su me još i zatvorili u oružarnicu da ne mogu da se branim.*

Ako su Hulijan i Valdespino udružili snage, Garza je znao da je izgubljen, sasvim nadigran. U ovom trenutku, jedina osoba na svetu koji je imala dovoljno moći da mu pomogne bio je starac koji je proživljavao svoje poslednje dane u bolničkom krevetu u Palati de la Zarzuela. Kralj Španije.

Ipak, shvati Garza, *kralj mi nikad ne bi pomogao ako bi to izazvalo sukob sa biskupom Valdespinom ili njegovim sinom.*

Čuo je da se skandiranje okupljene mase pojačava – zvučalo je kao da bi situacija mogla doživeti nasilan obrt. Kad je Garza shvatio šta uzvikuju, nije mogao da poveruje svojim ušima.

„Odakle dolazi Španija?!“, vikali su. *„Kuda ide Španija?!“*

Po svemu sudeći, demonstranti su koristili Kiršova provokativna pitanja kao priliku da se pobune protiv političke budućnosti španske monarhije.

Odakle dolazimo? Kuda idemo?

Osuđujući nasilje iz prošlosti, mlađe generacije u Španiji stalno su pozivale na brže promene, nagoneći svoju zemlju da se „pridruži civilizovanom svetu“ kao prava demokratija i ukine monarhiju. Francuska, Nemačka, Rusija, Austrija, Poljska, kao i više od pedeset drugih država, u poslednjem veku su odbacile svoje krune. Čak se i u Engleskoj pojavila inicijativa da, nakon što sadašnja kraljica umre, bude održan referendum o ukidanju monarhije.

Međutim, večeras je u madridskoj Kraljevskoj palati vladala opšta zbrka, tako da nije iznenađivalo to što se ovaj prastari bojni poklič ponovo čuo.

Baš ono što princu Hulijanu treba, pomisli Garza, *dok se priprema da preuzme tron.*

Vrata u daljem kraju oružarnice se iznenada otvoriše i jedan od Garzinih agenata proviri unutra.

Garza zaurla na njega: „Hoću advokata!“

„A ja hoću izjavu za medije“, začu se poznati glas Monike Martin dok se provlačila pored agenta i ulazila u prostoriju. „Komandante Garza, zašto ste bili u dosluhu sa ubicama Edmonda Kirša?“

Garza je piljio u nju s nevericom. *Jesu li ovde svi pošandrcali?*

„Znamo da ste smestili biskupu Valdespinu!“, reče Martinova, koračajući prema njemu. „Palata želi da odmah objavi vaše priznanje!“

Komandant nije imao odgovor.

Na pola puta do njega Martinova se iznenada okrenu, streljajući pogledom mladog agenta kod vrata. „Rekla sam, razgovor *u četiri oka!“* Agent je delovao nesigurno, ali izađe i zatvori vrata za sobom.

Martinova se ponovo okrenu ka Garzi i pretrča preostalu razdaljinu između njih. „Hoću priznanje iz ovih stopa!“, zaurlala je, a njen glas ostade da odzvanja pod lučnom tavanicom u trenutku kad je stala ispred njega.

„Od mene ga nećete dobiti“, hladnokrvno odgovori Garza. „Nemam nikakve veze sa ovim. Vaše optužbe su potpuno neosnovane.“

Martinova se nervozno osvrnu preko ramena. Onda priđe Garzi i šapnu mu na uvo. „Znam… morate veoma pažljivo da me saslušate.“

POGLAVLJE 68

Popularnost ↑2747 %

NAJNOVIJE VESTI

O ANTIPAPAMA… DLANOVIMA KOJI KRVARE…
I ZAŠIVENIM OČIMA…

Čudne priče kruže o Palmarijanskoj crkvi.

Objave na hrišćanskim forumima na internetu potvrdile su da je admiral Avila aktivan član Palmarijanske crkve – i to već nekoliko godina.

Preuzevši ulogu „slavnog“ advokata crkve, mornarički admiral Luis Avila u više navrata izražavao je zahvalnost palmarijanskom papi što mu je „spasao život“ posle duboke depresije, u koju je zapao nakon što je izgubio porodicu u antihrišćanskom terorističkom napadu.

Pošto politika ConspiracyNet-a nalaže da se nikad ne podržavaju niti osuđuju religijske institucije, postavili smo na desetine spoljnih linkova za Palma rijansku crkvu ovde.

Mi informišemo. Vi odlučujete.

Molimo vas, obratite pažnju, mnoge onlajn tvrdnje o Palmarijanskoj crkvi su krajnje zapanjujuće i mi stoga sada tražimo pomoć od *vas* – naših korisnika – da razdvojimo činjenice od fikcije.

Sledeće „činjenice“ nam je poslala prava zvezda među doušnicima, monte@ iglesia.org, koji je večeras savršeno obavljao svoj posao,

što navodi na pomisao da su ove činjenice tačne. Ipak, pre no što ih kao takve i objavimo, nadamo se da neki naši korisnici mogu ponuditi dodatne opipljive dokaze i time ih ili potvrditi ili opovrgnuti.

„ČINJENICE“

- Palmarijanski papa Klemente izgubio je obe očne jabučice u saobraćajnoj nesreći 1976. godine i nastavio je da propoveda još deceniju nakon toga, zašivenih očnih kapaka.

- Papa Klemente imao je aktivne stigmate na oba dlana, koje su redovno krvarile kad bi imao vizije.

- Nekoliko palmarijanskih papa služili su španskoj vojsci i gajili jaka karlistička ubeđenja.

- Članovima Palmarijanske crkve zabranjeno je da razgovaraju sa svojim porodicama, a nekoliko članova je umrlo na crkvenom posedu od neuhranjenosti ili zlostavljanja.

- Palmarijancima je zabranjeno da (1) čitaju knjige čiji su autori nepalmarijanci; (2) prisustvuju porodičnim venčanjima ili sahranama, osim ako su članovi njihovih porodica takođe palmarijanci; (3) odlaze na bazene, plaže, boks mečeve, u plesne dvorane i na sva mesta na kojima je izložena božićna jelka ili lik Deda Mraza.

- Palmarijanci veruju da je Antihrist rođen 2000. Godine.

- Kuće za regrutovanje palmarijanaca postoje u SAD, Kanadi, Nemačkoj, Austriji i Irskoj.

POGLAVLJE 69

Dok su Langdon i Ambra pratili oca Benju prema kolosalnim bronzanim vratima Sagrada familije, Langdon uhvati sebe kako se kao i svaki put divi krajnje bizarnim detaljima na glavnom ulazu u crkvu.

Pa to je zid od šifara, pomislio je gledajući reljefne natpise koji su prekrivali monolitske ploče od poliranog metala. U bronzu je bilo utisnuto više od osam hiljada trodimenzionalnih ispupčenih slova. Pružala su se u horizontalnim linijama, stvarajući tako ogromnu površinu pod tekstom, doslovno bez ijednog praznog mesta među rečima. Premda je Langdon znao da je tekst opis Hristovog stradanja napisan na katalonskom, više je podsećao na neku šifru NSA[51].

Nije ni čudo što je ovo mesto poslužilo kao inspiracija za tolike teorije zavere.

Langdonov pogled krenu naviše uz visoku fasadu Stradanja, odakle ih je gledala nezaboravna zbirka koščatih, uglastih struktura umetnika Đozepa Marije Subiraksa, postavljenih oko strahovito mršavog Isusa koji je visio na toliko naherenom raspeću da se činilo da će se svakog trena srušiti na posetioce.

Levo od Langdona – još jedna zastrašujuća skulptura predstavljala je Judu kako prokazuje Isusa poljupcem. S obe strane ove figure, dosta začuđujuće, bili su uklesani nizovi brojeva - matematički „magični kvadrat“. Edmond je jednom prilikom rekao Langdonu da je ova „magična konstanta“, broj trideset tri, zapravo pokušaj da se krišom oda počast masonskom paganskom poštovanju Velikog arhitekte svemira - svesadržalačkog božanstva, čije se tajne navodno otkrivaju onima koji dostignu najviši, trideset treći stepen u okviru bratstva.

„Zabavna priča“, odgovorio mu je Langdon kroz smeh, „ali mnogo je verovatnije objašnjenje to što je Isusu bilo trideset tri godine u vreme stradanja.“

Dok su se približavali ulazu u zgradu, Langdon se trže kad ugleda najgroznijiukras ove crkve – kolosalnu Isusovu statuu, išibanu i konopcima privezanu za stub. Brzo je skrenuo pogled na natpis iznad vrata – dva grčka slova – alfa i omega.

„Početak i kraj“, prošaputa Ambra takođe gledajući slova. „Sasvim edmondovski.“

Langdon klimnu, shvatajući na šta misli. *Odakle dolazimo? Kuda idemo?* Otac Benja otvori jedna mala vrata na zidu od bronzanih slova i čitava grupa uđe, uključujući i dva agenta garde. Benja zatvori vrata za njima. Tišina. Senke.

[51] National Security Agency (engl.) – američka Državna bezbednosna agencija. (Prim. prev.)

U jugoistočnom kraju crkvenog broda otac Benja je podelio s njima zapanjujuću priču. Ispričao im je kako je Kirš došao kod njega i ponudio da uplati izdašnu donaciju Sagrada familiji u zamenu za pristanak crkve da izloži njegov primerak Blejkovog iluminiranog rukopisa pored Gaudijevog groba.

U samom srcu crkve, pomisli Langdon, zaintrigiran.

„Da li je Edmond rekao *zašto* želi da to uradite?“, upita Ambra.

Benja klimnu. „Rekao mi je da od najranijih dana gaji strast prema Gaudijevoj umetnosti i da ju je nasledio od pokojne majke, koja je bila i veliki poštovalac dela Vilijama Blejka. Gospodin Kirš je rekao i da želi da ovu Blejkovu knjigu postavi pored Gaudijevog groba u čast svoje pokojne majke. Smatrao sam da je to sasvim u redu.“

Edmond nikad nije spomenuo da je njegova majka volela Gaudija, pomisli Langdon zbunjeno. Štaviše, Paloma Kirš umrla je u samostanu i nije delovalo mnogo verovatno da je jedna španska opatica poštovala inovernog britanskog pesnika. Čitava priča je zvučala nategnuto.

„Pored toga“, nastavi Benja, „osetio sam da se gospodin Kirš nalazi u stanju duhovnog rastrojstva… možda je imao i problema sa zdravljem.“

„Ispis na zadnjoj strani ove kartice“, ubaci se Langdon podigavši je, „kaže da Blejkova knjiga mora biti izložena na određeni način – otvorena na stranici sto šezdeset tri?“

„Da, to je tačno.“

Langdon oseti kako mu se puls ubrzava. „Možete li mi reći *koja* pesma je na toj stranici?“

Benja odmahnu glavom. „Na toj stranici *nema* pesme.“

„Molim?!“

„Knjiga predstavlja Blejkova *celokupna* dela – slikana i pisana. Stranica sto šezdeset tri je ilustracija.“

Langdon s nelagodom pogleda Ambru. *Treba nam stih od četrdeset sedam slova – a ne ilustracija!*

„Oče“, Ambra reče Benji. „Da li bismo mogli odmah da je vidimo?“

Sveštenik se na tren kolebao, ali je ipak odlučio da se povinuje zahtevu buduće kraljice. „Grobnica je ovuda“, reče i povede ih niz crkveni brod prema središtu svetilišta. Dva agenta garde su ih pratila.

„Moram da priznam“, reče Benja, „oklevao sam da primim novac od osvedočenog ateiste, ali njegov zahtev da izloži omiljenu Blejkovu ilustraciju svoje majke učinio mi se bezazlenim – a posebno jer je reč o predstavi Boga.“

Langdonu se učini da je pogrešno čuo. „Jeste li vi to rekli da vas je Edmond zamolio da izložite *Božji* lik?“

Benja klimnu glavom. „Slutio sam da je bolestan i da je to možda njegov način da se iskupi za to što se čitavog života opirao božanskom.“ Zastao je odmahujući glavom. „Mada, nakon njegove večerašnje prezentacije, moram da priznam da više ne znam šta da mislim.“

Langdon je pokušao da se seti koju bi od mnogobrojnih Blejkovih ilustracija Boga Edmond mogao poželeti da izloži.

Dok su išli u glavni deo hrama, Langdon je imao osećaj kao da ovo mesto vidi prvi put. Iako je mnogo puta posetio Sagrada familiju, u različitim stadijumima izgradnje, uvek je dolazio danju, kada špansko sunce kulja kroz vitraže, stvarajući zaslepljujuću eksploziju boja, a pogled uznosi ka samom vrhu i naizgled bestežinskoj krošnji svodova.

Noću je ovo mnogo teži svet.

Suncem prošarana šuma drveća više nije bila tu, pretvorila se u ponoćnu džunglu senki i tame – sumornu gomilu izbrazdanih stubova koji se protežu nagore u preteču prazninu.

„Hodajte pažljivo“, reče sveštenik. „Štedimo novac kako god znamo i umemo.“

Osvetljavanje ovako ogromnih evropskih crkava, Langdon je to znao, košta pravo malo bogatstvo, ali ovde su retke nužne svetiljke jedva osvetljavale put. *Jedan od izazova koji krije petsto pedeset kvadratnih metara osnove prizemlja.*

Kada su stigli do središta crkvenog broda i skrenuli levo, Langdon pogleda uzdignuti obredni podijum ispred njih. Oltar je bio izrazito moderan min imalistički sto, postavljen između dva svetlucava grozda od cevi orgulja. Pet metara iznad oltara visio je jedinstven baldahin – obešena tkanina ili „nebo“ – simbol počasti nadahnut ceremonijalnim baldahinima koji su ranije nošeni na motkama kako bi kraljevima obezbeđivali hlad.

Danas su baldahini najčešće bili čvrsta arhitektonska rešenja, ali Sagrada familija se opredelila za platno, u ovom slučaju – baldahin u obliku kišobrana, koji kao da je nekom čarolijom lebdeo u vazduhu iznad oltara. Ispod ove tkanine, obešena na žice poput nekog padobranca, nalazila se figura Isusa na krstu.

Isus padobranac, seti se Langdon kako su ga zvali. Videvši ga ponovo, nije se iznenadio što je postao jedan od najkontroverznijih detalja crkve.

Dok ih je Benja vodio u sve gušći mrak, Langdon je sve teže razaznavao obrise okoline. Dijaz je izvadio malu baterijsku lampu u obliku olovke i osvetlio popločani pod pod njihovim nogama. Nastavljajući prema ulazu u grobnicu, Langdon iznad

sebe ugleda bledu siluetu visokog cilindra koji se uzdizao tridesetak metara uz unutrašnji zid crkve.

Ozloglašena Sagrada spirala, setio se da se nikad nije usudio da se uz nju popne.

Vrtoglavo okno sa kružnim stepenicama Sagrada familije na listi „20 najsmrtonosnijih stepeništa na svetu“ *Nacionalne geografije* našlo se na trećem mestu, posle opasnih stepeništa hrama Angkor Vat, u Kambodži, i mahovinom prekrivenih stepenika na litici Đavoljeg kazana, vodopada u Ekvadoru.

Langdon pogleda prvih nekoliko stepenika ove strukture koja se uvijala nagore i nestajala u tami.

„Ulaz u grobnicu je malo napred“, reče Benja, pokazujući nekud pored stepenica, prema mračnom prolazu levo od oltara. Dok su išli dalje, Langdon primeti bledozlatni odsjaj koji kao da je izbijao iz rupe u podu.

Grobnica.

Grupa stiže u podnožje prefinjenog, blago zavijenog stepeništa. „Gospodo“, reče Ambra agentima. „Vas dvojica ostanite ovde. Brzo se vraćamo.“

Fonseka je izgledao kao da mu se to ne sviđa, ali ništa ne reče. Tada Ambra, otac Benja i Langdon počeše da silaze prema svetlu.

Dok je gledao kako tri prilike nestaju niz zavijeno stepenište, agent Dijaz oseti zadovoljstvo što konačno ima trenutak mira. Rastuća tenzija koja se osećala između Ambre Vidal i agenta Fonseke sve više ga je zabrinjavala.

Agenti garde nisu navikli da im njihovi štićenici prete otkazom – za to je bio zadužen samo komandant Garza.

Dijaz je i dalje bio zatečen Garzinim hapšenjem. Začudo, Fonseka je odbio da mu kaže ko je tačno izdao naređenje za hapšenje ili pokrenuo lažnu priču o otmici.

„Situacija je komplikovana“, rekao mu je Fonseka. „I zbog tvoje bezbednosti bolje je da to ne znaš.“

Ko onda izdaje ta naređenja?, pitao se Dijaz. *Da li je to princ?* Sumnjao je da bi Hulijan rizikovao Ambrinu sigurnost širenjem izmišljene priče o otmici. *Da li je to Valdespino?* Dijaz nije bio siguran da biskup ima toliku moć.

„Odmah se vraćam“, promrmlja Fonseka i udalji se, objasnivši da mora da pronađe toalet. Dok je Fonseka nestajao u tami, Dijaz ga vide kako vadi telefon, poziva nekog i tiho započinje razgovor.

Dijaz je čekao sâm, u ambisu svetilišta, osećajući sve veći nemir zbog Fonsekinog tajanstvenog ponašanja.

POGLAVLJE 70

Stepenište koje je vodilo do grobnice spiralno se spuštalo tri sprata pod zemlju, savijajući u širokom i elegantnom luku dok konačno nije dovelo Langdona, Ambru i oca Benju u podzemnu odaju.

Jedna od najvećih grobnica u Evropi, pomislio je Langdon diveći se ogromnom kružnom prostoru. Baš kao što se sećao, podzemni mauzolej Sagrada familije imao je izrazito visoku rotondu i pod njom klupe koje su mogle primiti stotine vernika. Zlatni uljani fenjeri postavljeni na jednakim razmacima svuda oko prostorije osvetljavali su mozaik od izuvijanih lozica, korenja, grana, lišća i drugih slika iz prirode izrezbarenih u podu.

Kripta je bila i doslovno „skriven“ prostor, a Langdonu se činilo gotovo neshvatljivim da je Gaudi uspeo da sakrije ovoliku prostoriju ispod crkve. Ova kripta nije bila ni nalik Gaudijevoj razigranoj „naherenoj kripti“ u crkvi Kolonija Guelj; ovo je bila stroga neogotička odaja sa lišćem ukrašenim stubovima, slomljenim lukovima i svodovima s ornamentima. Vazduh je bio grobno miran i u njemu se osećao blagi miris tamjana.

U dnu stepeništa, jedna duboka niša pružala se nalevo. Na njenom podu od svetlog peščara stajala je skromna siva ploča, položena horizontalno i okružena fenjerima.

Čovek lično, shvati Langdon pročitavši natpis.

ANTONIUS GAUDI

Dok je Langdon posmatrao Gaudijevo večno počivalište, on ponoto oseti oštar bol zbog gubitka Edmonda. Podigao je pogled ka statui Device Marije iznad grobnice. Na podnožju statue ugledao je nepoznat simbol.

Šta, za ime sveta?

Langdon je posmatrao čudni znak.

Retko se dešavalo da Langdon vidi simbol koji ne može da identifikuje. U ovom slučaju, simbol je bio grčko slovo lambda – koje se, koliko je znao, ne pojavljuje u hrišćanskom simbolizmu. Lambda je bio naučni simbol, uobičajen u oblastima evolucije, fizike čestica i kosmologije. Što je bilo još čudnije, vrh ove konkretne lambde bio je produžen i tvorio je hrišćanski krst.

Religija koja ima podršku nauke? Langdon nikad nije video ništa slično.

„Zbunjuje vas simbol?“, upita Benja stigavši do Langdona. „Niste jedini. Mnogi se raspituju o njemu. To nije ništa više do jedinstvena modernistička interpretacija krsta na vrhu planine.“

Langdon se primače znaku, uviđajući da simbol dopunjuju tri zvezde u bledoj pozlati.

Tri zvezde u tom položaju, pomisli Langdon smesta prepoznavši simbol. *Krst na planini Karmel.* „To je *karmelitski* krst.“

„Tačno. Gaudijevo telo leži ispod Blagoslovene Device Marije s planine Karmel.“

„Da li je Gaudi bio karmelit?“ Langdonu je bilo teško da zamisli jednog modernog arhitektu kako prihvata striktna tumačenja katolicizma ovog bratstva iz dvanaestog veka.

„Nikako“, odvrati Benja nasmejavši se. „Ali njegovi *staratelji* jesu. Tokom poslednjih godina života, Gaudi je živeo s grupom karmelitskih opatica koje su se starale o njemu. Verovale su da bi bio zahvalan ako bi i u smrti neko motrio na njega, pa su velikodušno darovale ovu kapelu.“

„Vrlo uviđavno“, reče Langdon, prekorevajući sam sebe što je pogrešno protumačio tako nevin simbol. Očigledno, sve teorije zavere koje su večeras kružile oko njih doprinele su da čak i Langdon počne da zaziva duhove iz tame.

„Je li to Edmondova knjiga?“, iznenada se začu Ambrin glas.

Dvojica muškaraca se okrenuše i videše da im pokazuje prema senkama s desne strane Gaudijeve grobnice.

„Da“, odgovori Benja. „Oprostite što je svetlo toliko slabo.“

Ambra žurno priđe vitrini, a Langdon pođe za njom videvši da je knjiga skrajnuta u mračni deo kripte, u senku stuba s desne strane Gaudijevog groba.

„Ovde obično izlažemo informativne pamflete“, reče Berija, „ali sam ih premestio da bih napravio mesta za knjigu gospodina Kirša. Čini se da to niko nije ni primetio.“

Langdon se brzo pridruži Ambri kod vitrine nalik na krletku s kosim staklenim poklopcem. U vitrini je, otvoreno na strani 163, jedva vidljivo na slabom svetlu, ležalo pozamašno uvezano izdanje *Sabranih dela Vilijama Blejka.*

Kako ih je Benja već obavestio, stranica koju su tražili uopšte nije bila pesma nego Blejkova ilustracija. Langdon se pitao koju od Blejkovih verzija Boga da očekuje, ali sigurno se nije nadao da će videti baš *ovu.*

Starac dana, pomisli Langdon, škiljeći kroz tamu u Blejkov čuveni bakropis vodenim bojama iz 1794. godine.

Langdon je bio iznenađen činjenicom da je otac Benja ovo nazvao „slikom Boga“. Morao je da prizna da ilustracija *naizgled* prikazuje arhetipskog hrišćanskog Boga – mudrog starca s bradom i sedom kosom, koji sa svog uzvišenog mesta na oblacima pruža ruku s nebesa – a opet, da je samo malo istraživao, Benja bi otkrio nešto sasvim drugo. Figura zapravo nije bila hrišćanski Bog, nego božanstvo po imenu Jurizen – bog nastao u Blejkovoj sopstvenoj vizionarskoj mašti – prikazan ovde kako premerava nebesa ogromnim geometarskim šestarom, odajući poštu naučnim zakonima kosmosa.

Delo je bilo toliko stilski futurističko da ga je, nekoliko vekova kasnije, slavni fizičar i ateista Stiven Hoking odabrao da ukrasi omot svoje knjige *Bog je stvorio cele brojeve.* Uz to, Blejkov demijurg za sva vremena budno je motrio na njujorški Rokfeler centar, na koji je danas drevni geometar gledao sa skulpture u art-deko stilu pod nazivom *Mudrost, sietlo i zvuk.*

Langdon je posmatrao Blejkovu knjigu i ponovo se pitao zašto bi se Edmond toliko pomučio da je izloži ovde. *Je li to bila prosta osvetoljubivost? Šamar hrisćanskoj crkvi?*

Edmondov rat protiv religije ne jenjava, mislio je Langdon gledajući Blejkovog Jurizena. Bogatstvo je Edmondu omogućilo da u životu radi šta hoće, makar to bilo i izlaganje bogohulnih umetničkih dela u srcu jedne hrišćanske crkve.

Bes i prkos, pomisli Langdon. *Možda je zaista tako jednostavno.* Edmond je, zasluženo ili ne, oduvek krivio organizovanu religiju za smrt svoje majke.

„Naravno, vrlo dobro znam“, reče Benja, „da na ovoj slici nije *hrišćanski* Bog.“

Langdon se iznenađen okrete starom svešteniku. „O?“

„Da, Edmond je bio vrlo otvoren s tim u vezi, mada nije morao – upoznat sam s Blejkovim idejama.“

„I opet ste pristali da izložite knjigu?“

„Profesore“, prošaputao je sveštenik nežno se smešeći. „Ovo je Sagrada familija. Unutar ovih zidova Gaudi je spojio Boga, nauku i prirodu. Tema ove slike za nas nije ništa novo.“ Oči su mu blistale nedokučivim sjajem. „Nisu svi naši sveštenici progresivni kao ja, ali kao što znate – hrišćanstvo je za sve nas još uvek delo u nastajanju.“ Blago se osmehnuo, klimajući glavom prema knjizi. „Drago mi je samo što je gospodin Kirš pristao da zajedno s knjigom ipak ne izložimo i kartu s njegovim imenom. S obzirom na njegovu reputaciju, nisam siguran kako bih to objasnio, pogotovo nakon njegove večerašnje prezentacije.“ Benja zastade, a lice mu se smrači. „Naslućujem li, ipak, da ova slika nije ona za koju ste se nadali da ćete je ovde naći?“

„U pravu ste. Tražimo jedan Blejkov stih.“

„'Tigre, tigre, plame jak'?“, pokuša Benja. „'Što sevaš kroz šumski mrak'?“

Langdon se nasmeši, zadivljen činjenicom da Benja zna prvi stih najpoznatije Blejkove pesme – religiozne pitalice od šest strofa u kojoj se autor pita je li isti Bog koji je stvorio strašnog tigra stvorio i krotko jagnje.

„Oče Benja?“, upita Ambra klečeći i naprežući se da vidi kroz staklo. „Da nemate slučajno kod sebe telefon ili baterijsku lampu?“

„Ne, žao mi je. Da pozajmim fenjer iz Antonijeve grobnice?“

„Hoćete li, molim vas?“, zamoli Ambra. „To bi nam moglo pomoći.“

Benja se žurno udalji.

Istog časa kad je otišao ona brzo šapnu Langdonu: „Roberte! Edmond nije odabrao stranicu sto šezdeset tri zbog slike!“

„Kako to misliš?“ *Nema ničeg drugog na strani 163.* „Doveo nas je u zabludu.“

„Ne razumem“, reče Langdon ne skidajući pogled sa slike.

„Edmond je odabrao stranicu sto šezdeset tri jer je nemoguće izložiti tu stranicu a da se *istovremeno* ne izloži i stranica pored nje – stranica sto šezdeset dva!“

Langdon sada pogleda ulevo, pomno razgledajući list koji je prethodio *Starcu dana.* Na slabom svetlu nije mogao da na stranici razazna mnogo toga, osim da je naizgled sadržala samo sitan rukopisani tekst.

Benja se vratio s fenjerom i pružio ga Ambri, a ona ga podiže iznad knjige. Kad se blaga svetlost razlila preko otvorene knjige, Langdon glasno uzdahnu.

Stranica pred njima zaista je sadržala tekst – pisan rukom kao i svi originalni Blejkovi radovi – njene margine bile su ukrašene crtežima, okvirima i različitim figurama. Najznačajnija je ipak bila činjenica da je tekst na toj strani, koliko se moglo videti, bio oblikovan u kitnjaste strofe.

Tačno iznad njih, u glavnom delu hrama, agent Dijaz je neumorno koračao po mraku, pitajući se gde mu je partner. *Fonseka je dosad trebalo da se vrati.*

Kad je telefon u njegovom džepu počeo da vibrira, pomislio je da ga to verovatno zove Fonseka, ali kad je pogledao identifikaciju pozivaoca, Dijaz ugleda ime koje ni u snu nije očekivao da vidi.

Monika Martin

Nije mogao ni da pretpostavi šta hoće koordinatorka za odnose s javnošću, ali šta god da je posredi, trebalo bi da zove direktno Fonseku. *On je glavni agent u ovom timu.*

„Halo“, javio se. „Ovde Dijaz.“

„Agente Dijaz, ovde Monika Martin. Sa mnom je neko ko želi da razgovara s vama.“

Trenutak kasnije na vezi se začu poznati, snažni glas. „Agente Dijaz, govori komandant Garza. Molim te, uveri me da je gospođica Vidal bezbedna.“

„Da, komandante“, zabrza Dijaz, zauzevši stav mirno čim je čuo Garzin glas. „Gospođica Vidal je sasvim bezbedna. Agent Fonseka i ja smo trenutno s njom, na sigurnom, unutar…“

„Ne govori preko otvorene veze“, naglo ga preseče Garza. „Ako je na bezbednoj lokaciji, zadržite je tu. Ne idite nikud. Pravo je olakšanje čuti tvoj glas. Pokušali smo da dobijemo agenta Fonseku, ali se ne javlja. Je li on s tobom?“

„Da, gospodine. Izašao je da telefonira, ali bi trebalo da se vrati…“

„Nemam vremena da čekam. Trenutno me drže u pritvoru i gospođica Martin mi je pozajmila svoj telefon. Slušaj me vrlo pažljivo. Priča o otmici, kao što nesumnjivo već znaš, čista je izmišljotina. Izložila je gospođicu Vidal ogromnom riziku.“

I ne znaš kolikom, pomisli Dijaz, prisećajući se haotične situacije na krovu Kasa Mile.

„Podjednako neistinit je izveštaj da sam ja smestio biskupu Valdespinu.“

„Pretpostavljao sam, gospodine, ali…“

„Gospođica Martin i ja pokušavamo da smislimo kako bi bilo najbolje postupiti u ovoj situaciji, ali dok to ne uspemo, moraš držati buduću kraljicu dalje od očiju javnosti, je li to jasno?“

„Naravno, gospodine. Ali *ko* je izdao to naređenje?“

„Ne mogu ti to reći preko telefona. Samo uradi šta ti kažem i drži Ambru Vidal podalje od medija i van opasnosti. Gospođica Martin će te obaveštavati o daljem razvoju događaja.“

Garza prekide vezu, a Dijaz ostade da stoji sam u tami, pokušavajući da shvati razgovor koji se upravo završio.

Dok je zavlačio ruku u sako da vrati telefon u džep, začu iza sebe šuškanje tkanine. Kad se okrenuo, dve blede ruke izroniše iz tame i čvrsto ga zgrabiše za glavu. Zaslepljujućom brzinom, snažno je okrenuše u stranu.

Dijaz oseti kako mu vrat puca, a u lobanji mu se razliva užarena vrelina.

Potom mrak prekri sve.

POGLAVLJE 71

ConspiracyNet.com

NAJNOVIJE VESTI

NOVA NADA ZA KIRŠOVO NEVEROVATNO OTKRIĆE!

Koordinatorka za odnose sa javnošću madridske palate, Monika Martin, dala je zvanično saopštenje, u kojem tvrdi da je buduća kraljica Španije oteta i da je kao taoca drži američki profesor Robert Langdon. Palata je apelovala na lokalne vlasti da se uključe i pronađu kraljicu.

Civilni nadzirač monte@iglesia.org nam je upravo poslao sledeću izjavu:

NAVODNE OPTUŽBE PALATE DA SE DOGODILA OTMICA SU 100% LAŽNE – U PITANJU JE SAMO NAMERA DA SE LOKALNA POLICIJA UPOTREBI DA ONEMOGUĆI LANGDONA DA POSTIGNE SVOJ CILJ U BARSELONI (LANGDON/VIDALOVA VERUJU DA JOŠ UVEK MOGU PRONAĆI NACIN DA U SVET PUSTE KIRŠOVO OTKRIĆE). AKO USPEJU, KIRŠOVA PREZENTACIJA MOGLA BI POČETI SVAKOG TRENA. OSTANITE S NAMA.

Neverovatno! A prvo ste to čuli od nas – Langdon i Vidalova su pobegli jer žele da završe ono što je Kirš započeo! Izgleda da Kraljevska palata očajnički želi da ih zaustavi. (Ponovo Valdespino? A gde je princ u svemu ovome?)

Uskoro sledi još vesti; pratite nas jer i dalje ima nade da će Kiršove tajne večeras biti otkrivene!

POGLAVLJE 72

Zagledan u seoske predele koji su promicali pored njih, princ Hulijan je sedeo u đakonovom opelu i pokušavao da shvati biskupovo čudno ponašanje.

Valdespino nešto krije.

Prošlo je više od sat vremena otkako je biskup, kršeći sve protokole, krišom izveo Hulijana iz palate, uveravajući ga da to čini zarad njegove bezbednosti.

Tražio je od mene da ne postavljam pitanja… samo da verujem.

Biskup mu je bio kao stric, tom čoveku njegov se otac oduvek poverovao. Ali Valdespinov predlog da se sakriju u prinčevom letnjikovcu od samog početka je budio sumnju u Hulijanu. *Nešto nije u redu. Pokušava da me odsele od svega – nemam telefon, nemam obezbedenje, ne pratim vesti i niko ne zna gde sam.*

Dok je automobil poskakivao preko pruge u blizini Kaske del Prinsipe, Hulijan je zurio u drvoredima oivičen put pred njima. Stotinak metara dalje s leve strane videla su se zjapeća usta dugačkog prilaza koji je vodio do udaljenog letnjikovca.

Zamišljajući pustu rezidenciju, on instinktivno oseti da bi trebalo da bude na oprezu. Naže se napred i odlučno spusti ruku na rame đakona za volanom. „Stani ovde, molim te.“

Valdespino se iznenađen okrenu. „Skoro smo…“

„Hoću da znam šta se dešava!“, zareza princ, glas mu odjeknu unutar malog automobila.

„Don Hulijane, ovo veče jeste bilo burno, ali morate…“

„Moram ti *verovati?“* strogo upita princ.

„Da.“

Hulijan steže rame mladog vozača i pokaza ka travnatom proširenju na pustom seoskom putu.„Stani!“, naredi on oštro.

„Vozi dalje“, suprotstavio se Valdespino. „Don Hulijane, objasniću…“

„Zaustavi auto!“, zaurla princ.

Đakon skrete na travu pored puta i zaustavi automobil. „Ostavi nas malo nasamo, molim te“, naredi mu princ dok mu je srce brzo tuklo.

Đakonu nije trebalo govoriti dvaput. Iskočio je iz automobila ne isključivši motor i žurno se izgubio u tami, ostavljajući Valdespina i Hulijana same na zadnjem sedištu.

Na bledoj svetlosti mesečine Valdespino je odjednom izgledao uplašeno.

„I *treba* da se plašiš“, reče Hulijan s takvim autoritetom u glasu da je i samog sebe iznenadio. Valdespino se povuče, naizgled zatečen pretećim tonom – tonom kakvim mu se Hulijan nikad dotad nije obratio.

„Ja sam budući kralj Španije“, reče Hulijan. „Večeras si uklonio moje obezbeđenje, uskratio mi pristup telefonu i mom osoblju, sprečio me da čujem bilo kakve vesti i odbio da mi dozvoliš da stupim u kontakt sa svojom verenicom.“

„Iskeno se izvinjavam…“, poče Valdespino.

„Moraćeš da uradiš više od toga“, preseče ga Hulijan. Zažarenim očima posmatrao je biskupa, koji mu se sad učini začuđujuće sitnim.

Valdespino polako udahnu i okrete se ka Hulijanovom licu u mraku. „Kontaktiran sam ranije večeras, Don Hulijane, i rečeno mi je da…“

„Ko te je kontaktirao?“

Biskup je oklevao. „Vaš otac. Duboko je uznemiren.“

Zaista? Hulijan je posetio oca dva dana ranije u Palati de la Zarzuela i zatekao ga u odličnom raspoloženju, uprkos slabom zdravlju. „Zašto je uznemiren?“

„Nažalost, video je program Edmonda Kirša.“

Hulijan oseti kako mu se vilica koči. Njegov bolesni otac spavao je gotovo dvadeset četiri časa dnevno i ne bi nikako smeo da bude budan u to doba. Štaviše, kralj je oduvek zabranjivao televizore i kompjutere u spavaćim sobama u palati, za koje je nepokolebljivo držao da su utočišta rezervisana za spavanje i čitanje – a kraljeve medicinske sestre sigurno znaju da treba da spreče svaki njegov pokušaj da ustane iz kreveta kako bi gledao javni nastup jednog ateiste.

„Ja sam za to kriv“, reče Valdespino. „Ja sam mu pre nekoliko nedelja dao tablet kako se ne bi osećao toliko izolovanim od sveta. Učio je da šalje SMS poruke i mejlove. Na kraju je na svom tabletu video i Kiršov program.“

Hulijan oseti mučninu pri pomisli na svog oca koji, verovatno u poslednjim nedeljama života, gleda razoran antikatolički govor koji se završava krvavim nasiljem. Kralj je trebalo da razmišlja o mnoštvu izuzetnih stvari koje je postigao za svoju zemlju.

„Kao što možete da pretpostavite“, nastavio je Valdespino pribravši se, „brine ga mnogo toga, ali ponajviše ton Kiršovih zapažanja i spremnost vaše verenice da bude domaćin tog događaja. Kralj je smatrao da se umešanost buduće kraljice vrlo loše odražava na vas… i na palatu.“

„Ambra je odrasla žena. Moj otac to dobro zna.“

„Bilo kako bilo, kad je pozvao bio je lucidan i ljut kako ga godinama nisam čuo. Naredio mi je da vas odmah odvedem k njemu.“

„Zašto smo onda *ovde?“* oštro upita Hulijan, pokazujući glavom prema prilazu letnjikovcu. „On je u Zarzueli.“

„Više nije“, reče tiho Valdespino. „Naredio je svojim pomoćnicima i medicinskim sestrama da ga obuku, smeste u invalidska kolica i premeste na drugu lokaciju kako bi mogao da svoje poslednje dane provede okružen istorijom svoje zemlje.“

Kad je biskup izgovorio ove reči, Hulijan shvati istinu.

Kasita nikad nije ni bila naše odredište.

Drhteći, Hulijan se okrete od biskupa i zagleda nekud *pored* prilaza kasiti i dalje niz seoski put koji se pružao pred njima. U daljini, kroz drveće, jedva je mogao da nazre osvetljene tornjeve kolosalne građevine.

El Eskorijal.

Manje od kilometar i po odatle, poput utvrđenja u podnožju planine Abantos, uzdizala se jedna od najvećih religijskih građevina na svetu – čuveni španski El Eskorijal. Ovaj kompleks prostire se na više od osam ari površine, a čine ga manastir, bazilika, kraljevska palata, muzej, biblioteka i niz najstrašnijih grobnica koje je Hulijan ikad video.

Kraljevska kripta.

Hulijana je otac doveo u kriptu kad mu je bilo svega osam godina] proveo je dečaka kroz Panteon de Infantes, niz međusobno povezanih pogrebnih odaja, prepunih grobnica dece kraljeva.

Hulijan nikad neće zaboraviti prizor užasavajuće grobnice znane kao „rođendanska torta“, unutar kripte – ogromne okrugle grobnice koja liči na belu tortu i sadrži posmrtne ostatke šezdesetoro kraljevske dece, koja su sva smeštena u zasebne „fioke“ i potom gurnuta u „tortu“ da tamo provedu večnost.

Užas koji je Hulijan osetio videvši ovu jezivu grobnicu zasenjen je svega nekoliko minuta kasnije, kad ga je otac odveo da vidi poslednje konačište njegove majke. Hulijan je očekivao da vidi mermernu grobnicu prikladnu za jednu kraljicu, ali je umesto toga zatekao telo svoje majke položeno u zaprepašćujuće jednostavnu sivkastu kutiju u goloj kamenitoj sobi na kraju jednog dugačkog hodnika. Kralj je objasnio Hulijanu da je njegova majka trenutno sahranjena *upudriero* – „odaji za truljenje“ – gde se leševi kraljeva zatvaraju na trideset godina, dok od njihovih tela ne ostane samo prašina – da bi potom bili premešteni u trajne grobnice. Hulijan se sećao da je svom snagom potiskivao suze i snažan osećaj mučnine.

Odatle ga je otac odveo na vrh strmog stepeništa, koje je vodilo u naizgled neizmerno dubok mrak podzemlja. Kad su se spustili, on shvati da zidovi i

stepenice više nisu od belog mermera nego su raskošne ćilibarske boje. Na svakom trećem stepeniku zavetne sveće bacale su treperavo svetlo na zlatasti kamen.

Mladi Hulijan je podigao ruku i čvrsto zgrabio prastare konopce ograde, spuštajući se s ocem, stepenik po stepenik… duboko u tamu. U dnu stepeništa kralj je otvorio raskošno ukrašena vrata i zakoračio unutra, pokazujući malom Hulijanu da ga sledi.

Panteon kraljeva, rekao mu je otac.

Iako mu je bilo samo osam godina, Hulijan je već bio čuo za ovu prostoriju – mesto legendi.

Drhteći, dečak pređe preko praga i nađe se u raskošnoj odaji oker boje. Sagrađena u obliku osmougla, prostorija je mirisala na tamjan i činilo se kao da se ljulja na neravnomernom svetlu sveća koje su gorele u lusteru na tavanici. Hulijan prođe do sredine sobe i polako se okrenu u mestu – bilo mu je hladno i osećao se malenim u tom svečanom prostoru.

Na svih osam zidova nalazile su se duboke niše u kojima su identični crni kovčezi bili naslagani jedan na drugi od poda do tavanice, svaki sa zlatnom pločicom s imenom. Imena na kovčezima bila su imena sa stranica Hulijanovih knjiga iz istorije – kralj Ferdinand… kraljica Izabela… kralj Karlo V, car Svetog rimskog carstva.

U tišini je Hulijan mogao da oseti težinu očeve ruke pune ljubavi na svom ramenu, a značaj samog trenutka duboko ga je pogodio. *Jednog dana moj otac biće sahranjen u istoj ovoj prostoriji.*

Otac i sin se bez reči vratiše iz podzemlja, daleko od smrti i nazad na svetlost. Kad su se ponovo našli na jarkom španskom suncu, kralj čučnu i pogleda osmogodišnjeg Hulijana u oči.

„Memento mori“, prošaputao je monarh. „Seti se da si smrtan. Život je kratak čak i za one koji imaju ogromnu moć. Samo je jedan način da se pobedi smrt, a to je da od svog života napravimo remek-delo. Moramo iskoristiti svaku priliku da pokažemo dobrotu i da volimo svim srcem. Vidim u tvojim očima da si nasledio velikodušnost svoje majke. Savest će ti biti vodič. Kad u tvom životu zavlada mrak, pusti da ti srce pokaže pravi put.“

Sada, nekoliko decenija kasnije, Hulijana nije trebalo podsećati da je učinio zanemarljivo malo kako bi od svog života napravio remek-delo. Jedva da je uspeo da pobegne iz kraljeve senke i bude svoj čovek.

Razočarao sam oca u svakom pogledu.

Godinama je Hulijan sledio očeve savete i puštao da ga kroz život vodi srce; ali put je bio krivudav, budući da je njegovo srce želelo za Španiju potpuno suprotno od onoga što je hteo njegov otac. Hulijanovi snovi o budućnosti njegove voljene zemlje bili su toliko odvažni da nije smeo ni da ih izgovori pre očeve smrti, a čak ni nakon nje nije mogao da pretpostavi kako će njegova dela biti primljena, ne samo u Kraljevskoj palati nego i u celoj naciji. Hulijan je mogao samo da otvorena srca čeka i poštuje tradiciju.

A onda se, pre tri meseca, sve promenilo. *Upoznao sam Ambru Vidal.*

Visprena, odlučna lepotica okrenula je Hulijanov svet naglavce. Svega nekoliko dana nakon što su se upoznali, Hulijan je konačno razumeo reči svog oca. *Pusti da ti srce pokaže put… i iskoristi svaku priliku da voliš svim srcem!* Ushićenje zaljubljivanja bilo je za Hulijana sasvim novo iskustvo i on oseti da bi možda konačno mogao da načini prve korake ka pravljenju remek-dela od svog života.

Međutim, sada je tupo zurio u put pred sobom, preplavljen zloslutnim osećajem usamljenosti i izolovanosti. Njegov otac je umirao, voljena žena nije razgovarala s njim i upravo je ukorio svog vernog mentora, biskupa Valdespina.

„Prinče Hulijane“, oprezno pokuša biskup da ga požuri. „Trebalo bi da pođemo. Vaš otac je slab i nestrpljiv da razgovara s vama.“

Hulijan se polako okrete ka čoveku koji je ceo život bio prijatelj njegovog oca. „Šta misliš, koliko mu je još ostalo?“

Valdespinov glas je drhtao kao da je na ivici suza. „Molio me je da vas ne zabrinjavam, ali osećam da se kraj bliži brže no što je iko očekivao. Želi da se oprosti.“

„Zašto mi nisi rekao kuda idemo?“, upita Hulijan. „Čemu sve te laži i tajnovitost?“

„Žao mi je, nisam imao izbora. Vaš otac je bio izričit. Naredio mi je da vas izolujem od spoljnog sveta i vesti dok ne dobije priliku da lično s vama razgovara.“

„Da me izoluješ od… *kojih* vesti?“

„Mislim da će biti najbolje da pustite oca da vam sve objasni.“

Hulijan je proučavao biskupa. „Pre nego što ga vidim, moram nešto da znam. Je li lucidan? Je li racionalan?“

Valdespino ga nesigurno pogleda. „Zašto pitate?“

„Zato“, odgovori Hulijan, „što njegovi večerašnji zahtevi deluju čudno i impulsivno.“

Valdespino tužno klimnu glavom. „Impulsivan ili ne, vaš otac je i dalje kralj. Ja ga volim i radim kako zapoveda. Ja i svi ostali.“

POGLAVLJE 73

Stojeći jedno kraj drugog pred vitrinom, Robert Langdon i Ambra Vidal zavirivali su kroz staklo u rukopis Vilijama Blejka osvetljen mekim sjajem uljane lampe. Otac Benja uviđavno se udaljio da poravna poneku klupu.

Langdon je jedva iščitavao majušna slova rukom ispisane pesme, ali krupniji naslov na vrhu stranice bio je savršeno razgovetan.

Četiri Zoa

Ugledavši ove reči, Langdon odmah oseti tračak nade. *Četiri Zoa* je bio naslov jedne od najpoznatijih Blejkovih proročkih pesama – ogromno delo koje je podeljeno u devet „noći“, ili poglavlja. Motiv pesme, koliko se Langdon sećao sa koledža, bila je smrt tradicionalne religije i konačna prevlast nauke.

Langdon je gledao strofe i video da se rukom ispisani stihovi završavaju na polovini stranice, kod prefinjeno iscrtanog *„finis divisionem“* – grafičkog ekvivalenta za „kraj“.

Ovo je poslednja stranica poeme, shvati on. *Finale jednog od Blejkovih proročanskih remek-dela!*

Langdon se nagnu i napregnuto se zagleda u sitni rukopis, ali nije uspevao da pročita tekst pri slabom svetlu lampe.

Ambra je već bila nagnuta sasvim nisko, lica svega nekoliko centimetara od stakla. Nemo je čitala poemu, a onda zastala i jedan stih pročitala glasno. *„'I tad čovek istupi iz vatre, koja sve zlo proguta.“* Okrenula se ka Langdonu. „Zlo je progutano?“

Langdon razmisli, neodređeno klimajući glavom. „Verujem da Blejk misli na iskorenjivanje korumpirane religije. Budućnost bez religije je jedno od proročanstava koja se ponavljaju u njegovim delima.“

Ambra je bila ispunjena nadom. „Edmond je rekao da je njegov omiljeni stih proročanstvo za koje se nada da će se *obistiniti.“*

„Tačno“, reče Langdon, „budućnost bez religije je sigurno ono što je Edmond želeo. Koliko ima slova u tom stihu?“

Ambra poče da broji, ali odmahnu glavom. „Nema ni četrdeset.“

Vratila se čitanju poeme, zastavši samo tren kasnije. „Šta kažeš na ovaj? *'Pogled Čovekov dopire sve dalje i sve dublje zadire u čudnovate svetove.'“*

„Moguće“, reče Langdon, razmišljajući o značenju ovog stiha. *Ljudski intelekt će vremenom nastaviti da raste i razvija se, što će nam omogućiti da jasnije sagledamo istinu.*

„Opet previše slova“, reče Ambra. „Čitaću dalje.“

Dok je čitala, Langdon je zamišljen koračao tamo-amo iza njenih leda. Stihovi koje je već pročitala odjekivali su mu u glavi, prizvavši davno sećanje na vreme kad je čitao Blejka na Prinstonu, u okviru kursa „Britanska književnost“.

Slike počeše da se vraćaju, kao što je to često bivalo s Langdonovim fotografskim pamćenjem. Iz ovih slika rađale su se druge, u beskrajnom nizu. Odjednom, tu u grobnici, on se priseti i svog profesora koji je posle završenog časa o *Četiri Zoa* stao pred njih i postavio im večna pitanja: *Šta biste vi odabrali? Svet bez religije? Ili svet bez nauke? A* onda je profesor dodao: *Jasno, Vilijam Blejk se opredelio i nigde ta njegova nada u budućnost nije bolje predstavljena nego u poslednjem stihu ove epske poeme.*

Langdon uzbuđeno uzdahnu i okrenu se ka Ambri, koja je i dalje čitala Blejkov tekst.

„Ambra – pređi na kraj poeme!“, reče joj prisetivši se poslednjeg stiha.

Ambra pogleda na kraj poeme. Nakratko se posvetila stihu, a onda se okrenula prema njemu s izrazom potpune neverice na licu.

Langdon joj se pridruži kraj knjige i zagleda se u tekst. Sad kad je znao o kom je stihu reč, uspeo je da pročita bledi rukopis:

Tad mračne religije pomreše sve & nauke krasni poče vek.

„'Tad mračne religije pomreše sve'“, pročita Ambra naglas. *nauke krasni poče vek'.“*

Stih nije bio samo proročanstvo koje bi Edmond prihvatio – suštinski, bio je sažetak njegove večerašnje prezentacije. *Religije će pomreti… A nauka zavladati.*

Ambra poče pažljivo da broji slova u stihu, ali Langdon je znao da je to ono što traže. *To je to. Nema sumnje.* U mislima je već video kako pristupa Vinstonu i pokreće Edmondovu prezentaciju. Langdonov plan o tome kako će je pokrenuti bio je nešto što će Ambri morati da predoči nasamo.

Okrenuo se ocu Benji, koji se upravo vratio. „Oče?“, obrati mu se. „Skoro smo završili ovde. Možete li da se popnete i kažete agentima garde da pripreme helikopter? Moraćemo odmah da krenemo.“

„Naravno“, odgovori Benja i krenu ka stepeništu. „Nadam se da ste pronašli ono što ste tražili. Vidimo se uskoro gore.“

Dok je sveštenik nestajao na stepeništu, Ambra se zabrinuto okrenu od knjige.

„Roberte“, reče ona. „Ovaj stih je prekratak. Dvaput sam prebrajala. Ima samo četrdeset šest slova. Treba nam četrdeset sedam.“

„Šta?“ Langdon priđe, pogleda tekst i pažljivo prebraja svako rukom ispisano slovo. *„Tad mračne religije pomreše sve 8c nauke krasni poče vek.“* Stvarno, bilo ih je samo četrdeset šest. Zbunjen, on ponovo pogleda stih. „Edmond je sigurno rekao četrdeset sedam, ne četrdeset šest?“

„Bez sumnje.“

Langdon pročita stih. *Ali to mora da je to,* pomisli on. *Šta mi je promaklo?*

Pažljivo on pregleda svako slovo u poslednjem stihu Blejkove poeme. Stigao je skoro do kraja kad je shvatio.

... & nauke krasni poče vek.

„Ampersand“, promrmlja Langdon. „Simbol koji je Blejk upotrebio umesto da napiše reč 'i'.“

Ambra ga čudno pogleda, a onda odmahnu glavom. „Roberte, ako ga zamenimo rečju *'and'...* stih će imati četrdeset *osam* slova. Previše.“

Nije tačno. Langdon se osmehnu. *To je šifra u šifri.*

Langdon je bio zadivljen Edmondovom dosetkom. Paranoični genije je upotrebio jednostavan tipografski trik i tako se osigurao da, čak i ako neko otkrije *koji* mu je stih omiljen, opet neće moći da ga ukuca ispravno.

Ampersand šifra, pomisli Langdon. *Edmond je se setio.*

Poreklo ampersanda uvek je bilo jedna od prvih Langdonovih lekcija iz simbologije. Simbol & je *logogram* – doslovno slika koja predstavlja reč. Mnogi pretpostavljaju da je ovaj simbol nastao od engleske reči *and,* ali on zapravo potiče od latinske reči *et.* Neobični simbol ampersanda & tipografska je fuzija slova *E* i *T* – i ta ligatura se i dan-danas može videti u kompjuterskim fontovima kao što je *Trebuchet,* čiji znak **&** jasno ukazuje na latinsko poreklo.

Langdon nikad neće zaboraviti nedelju nakon što je Edmondovoj generaciji predavao o ampersandu, kada se mladi genije pojavio u majici na kojoj je bilo odštampano – *Ampersande, javi se kući!* – dovitljiva aluzija na Spilbergov film o vanzemaljcu po imenu „ET“, koji pokušava da se vrati kući.

Gledajući Blejkovu poemu, Langdon je u mislima jasno video Edmondovu četrdeset sedam slova dugačku šifru.

Zaista edmondovski, pomisli Langdon, brzo otkrivši Ambri domišljati trik koji je Edmond primenio da bi dodatno obezbedio svoju šifru.

Ambrino lice se žarilo dok joj se istina razotkrivala pred očima. Nijednom otkako su se upoznali Langdon nije video da se tako široko osmehuje. „Stvarno“, reče ona, „ako sam ikad sumnjala u to da je Edmond Kirš bio štreber…“

Njih dvoje se zajedno nasmejaše i iskoristiše trenutak da predahnu u samoći grobnice.

„Pronašao si šifru“, reče ona zahvalno. „A ja sada još više žalim što sam izgubila Edmondov telefon. Da ga sada imamo, mogli bismo ovog trenutka da pokrenemo njegovu prezentaciju.“

„Nisi ti kriva“, reče joj utešno. „Rekao sam ti već, znam kako da pronađem Vinstona.“

Bar mislim da znam, pomislio je i nadao se da je u pravu.

Dok se Langdon u mislima već okretao panorami Barselone i neobičnoj zagonetki koju im je predstojalo da reše, tišinu grobnice smeni snažna buka koja odjeknu sa stepeništa.

Odnekud iznad njih otac Benja je vrištao i dozivao ih na sav glas.

POGLAVLJE 74

„Požurite! Gospođice Vidal… Profesore Langdone… Brzo dođite ovamo!“

Langdon i Ambra uštrcaše uz zavojito stepenište iz grobnice dok je otac Benja očajnički dozivao. Dokopavši se poslednjeg stepenika, Langdon istrča na pod svetilišta, ali tu ga istog trena proguta crna zavesa. *Ništa ne vidim!*

Dok je polako zalazio dublje u mrak, njegove oči naprezale su se da se prilagode na tamu posle sjaja uljanih lampi u podzemlju. Ambra ga sustiže, takođe škiljeći.

„Ovamo!“, vikao je nemoćno otac Benja.

Krenuli su ka zvuku i, napokon, na mutnim zracima svetla koji su dopirali sa stepeništa ugledaše sveštenika. Otac Benja je klečao, pognut nad crnom siluetom tela.

Za tren su se našli kraj Benje i Langdon ustuknu kad vide telo agenta Dijaza na podu, groteskno iskrivljene glave. Dijaz je opružen ležao na stomaku, ali mu je glava bila uvrnuta za 180 stepeni i njegove beživotne oči zurile su u tavanicu katedrale. Langdon se užasnuto zgrči, shvatajući zašto je otac Benja onako panično vikao.

Pretrnuvši od straha, napregnuto stade da gleda U mrak ne bi li primetio bilo kakav pokret u crnoj utrobi crkve.

„Njegov pištolj“, prošaputa Ambra pokazujući ka praznoj Dijazovoj futroli. „Nema ga.“ Zurila je u tamu oko njih i dozivala: „Agente Fonseka?!“

Iznenada se u crnilu nedaleko od njih začu škripa koraka po pločicama i odmah potom zvuk tela koja se sudaraju u bespoštednoj borbi. A onda, žestoko i neočekivano, iz velike blizine odjeknu pucanj. Langdon, Ambra i Benja skočiše unazad i, dok je pucanj odjekivao svetilištem, začuše bolni uzvik – *„¡Corre!“ Bežite!*

Potom odjeknu i drugi pucanj, a za njim usledi tup udarac – nesumnjivo, zvuk tela koje udara o pod.

Langdon je već čvrsto držao Ambru za ruku i vukao je prema dubljim senkama uza zid crkve. Otac Benja pratio ih je u stopu i sad su sve troje stajali šćućureni uz hladan kamen, nemi i ukočeni.

Langdon je uporno pokušavao da pogledom prodre kroz tamu i shvati šta se dešava.

Neko je upravo ubio Dijaza i Fonseku! Koje ovde s nama? I šta hoće?

Nametao mu se samo jedan logičan odgovor: ubica koji vreba u mraku Sagrada familije nije došao ovamo da bi ubio dvojicu nepoznatih agenata garde… došao je po Ambru i Langdona.

Neko još uvek pokušava da ućutka Edmondovu objavu.

Odjednom jarko svetlo baterijske lampe blesnu u sredini prostorije i snop svetlosti poče da se u širokom luku njiše levo-desno krećući se ka njima. Langdon je znao da imaju još svega nekoliko sekundi pre no što snop stigne do njih.

„Ovuda“, prošaputa Benja i povuče Ambru uza zid u suprotnom smeru. Langdon pođe za njima dok se zanjihana svetlost približavala. Benja i Ambra iznenada oštro skrenuše udesno i nestadoše u jednom otvoru u kamenu, a Langdon se baci za njima i odmah se saplete na novom stepeništu koje nije stigao da opazi. Ambra i Benja već su se penjali dok je Langdon uspostavljao ravnotežu i kretao za njima, osvrnuvši se taman na vreme da vidi kako se snop svetlosti pojavljuje tačno ispod njega i osvetljava donje stepenike.

Langdon se ukoči u mraku, iščekujući.

Svetlo se malo duže zadržalo, a onda poče da se pojačava.

Ide ovamo!

Langdon je mogao da čuje Ambru i Benju kako odmiču stepeništem iznad njega što su tiše mogli. Okrenuo se i potrčao za njima, ali se opet sapleo i sudario sa zidom, shvatajući da stepenište nije ravno već uvijena. Prislonivši dlan na zid kako bi se njime vodio, poče da kruži ka vrhu u uskoj spirali i brzo shvati gde se nalazi.

Ozloglašeno spiralno stepenište Sagrada familije.

Podigao je pogled i video bledu svetlost koja se odozgo ulivala kroz svetlarnike, taman dovoljno da osvetli uski tunel koji ga je okruživao. Oseti kako mu se mišići nogu stežu pa uspori penjanje, savladan klaustrofobijom zbog koje mu se činilo da će ga zidovi uskog prolaza zdrobiti.

Nastavi da se penješ! Njegov racionalni um terao ga je naviše, ali mišići su mu se grčili od straha.

Odnekud odozdo, Langdon je mogao da čuje zvuk teških koraka koji iz crkve ulaze na stepenište. Naterao je sebe da nastavi da se penje, prateći spiralu stepeništa što je brže mogao. Bleda svetlost iznad njega sad je bila jača, prolazio je kraj otvora u zidu – širokog proreza kroz koji je na tren ugledao svetla grada. On oseti udar hladnog vazduha dok je trčao kraj svetlarnika i ponovo zaroni u tamu, nastavljajući da kruži ka vrhu.

Koraci su sada već bili na stepeništu ispod i svetlost baterijske lampe nasumično je presecala mrak u sredini otvora. Langdon prođe mimo još jednog

svetlarnika. Zvuk koraka njihovog progonitelja pojačavao se kako je sve brže napredovao stepeništem iza njega.

Langdon sustiže Ambru i teško zadihanog oca Benju i proviri preko unutrašnjeg ruba stepeništa u duboki središnji otvor. Od samog prizora zavrtelo mu se u glavi – uska, kružna rupa koja je tonula u dubinu kroz očnu duplju nečega što je ličilo na ogromnu spiralnu školjku. Na stepeništu nije bilo doslovno nikakve ograde osim unutrašnjeg ruba u visini nožnih zglavaka, koji nije pružao apsolutno nikakvu sigurnost. Langdon je bio prinuđen da potisne iznenadni napad mučnine.

Ponovo je podigao pogled ka mračnom krugu nad sobom. Već je bio čuo da ova struktura ima više od četiri stotine stepenika; ako je to bilo tačno, malo je verovatno da će na vrh stići pre no što ih naoružani čovek sustigne.

„Vas dvoje… idite!“, dahtao je Benja, sklanjajući se u stranu i pokazujući Langdonu i Ambri da prođu.

„Ne dolazi u obzir, oče“, reče Ambra, saginjući se da pomogne starom svešteniku.

Langdon se divio njenom zaštitničkom instinktu, ali je znao da je bežanje uz stepenište ravno samoubistvu i da će se najverovatnije završit i mecima u leđima. Od dva animalna instinkta za preživljavanje – bori se ili beži – beg više nije bio opcija.

Nećemo uspeti.

Puštajući Ambru i oca Benju da beže, Langdon se okrete, ukopa se u mestu i zagleda se naniže, ka spiralnom stepeništu. Ispod njega – svetlost baterijske lampe se približavala. Prislonio se leđima uza zid i čučnuo u senku, čekajući da svetlost stigne do stepenica pod njim. Ubica iznenada izađe iz krivine stepeništa i on ga ugleda – mračno obličje ispruženih ruku – u jednoj je stezao baterijsku lampu, a u drugoj pištolj.

Langdon je reagovao instinktivno, naglo se podigao iz čučnja i s nogama napred bacio se kroz vazduh. < iovek ga je video i krenuo da podiže pištolj baš u trenutku kad su mu se Langdonove pete žarile u grudi i snažno ga odbacile na zid stepeništa.

Sledećih nekoliko sekundi prošlo je kao u bunilu.

Langdon je pao postrance, tresnuvši na pod uz eksploziju bola u kuku, dok se njegov napadač srušio unatraške, skotrljao se niz nekoliko stepenika i pao presamićen, ječeći. Baterijska lampa odskoči o stepenik i otkotrlja se do mesta s kog je sad bacala nakošen krug svetla na zid i obasjavala metalni predmet na stepeništu, na pola puta između Langdona i njegovog napadača.

Pištolj.

Obojica se baciše ka njemu istovremeno, ali je Langdon bio u boljem položaju i stigao je do pištolja prvi, grabeći dršku i okrećući oružje ka napadaču, koji se zaustavio odmah ispod njega, izazivački zureći u cev pištolja.

Na svetlu baterijske lampe Langdon je mogao da vidi čovekovu prosedu bradu i uštirkane bele pantalone… Istog časa je znao ko je to. *Mornarički oficir iz Gugenhajma…*

Langdon poravna pištolj s čovekovom glavom, osećajući sopstveni kažiprst na obaraču. „Ti si ubio mog prijatelja Edmonda Kirša.“

Čovek je bio bez daha, ali je odgovorio odmah, ledenim glasom. „Izravnao sam račune. Tvoj prijatelj Edmond Kirš ubio je moju porodicu.“

POGLAVLJE 75

Langdon mi je slomio rebra.

Admiral Avila osećao je oštro probadanje pri svakom udahu i trzao se od bola dok su mu se grudi nadimale u očajničkom pokušaju da povrate kiseonik u telo. Malo iznad njega, na stepeniku je čučao Robert Langdon i zurio nadole, nevešto uperivši pištolj u Avilin torzo.

U Avili se istog trena probudi iskusni vojnik i on poče da procenjuje situaciju u kojoj se našao. S negativne strane, neprijatelj je imao oružje i viši položaj. S pozitivne, sudeći po tome kako je profesor držao pištolj, imao je veoma malo iskustva sa vatrenim oružjem.

Ne namerava da puca u mene, odluči Avila. *Držače me na nišanu dok ne dođu čuvari.* Po sve glasnijem vikanju koje je dopiralo spolja, bilo je jasno da su čuvari Sagrada familije čuli pucnje i da žure da što pre udu u zdanje.

Moram brzo delati.

S rukama podignutim uvis Avila se lagano pridiže na kolena, naizgled spreman na saradnju i poslušnost.

Daj Langdonu osećaj da ima potpunu kontrolu.

I pored pada niz stepenice Avila je osećao da je predmet koji mu je bio zadenut za pojas još uvek na mestu – keramički pištolj kojim je ubio K i r&a u Gugenhajmu. Poslednji preostali metak ubacio je u cev pre nego što je ušao u crkvu, ali još ga nije upotrebio jer je jednog od agenata garde ubio nečujno i oteo mu mnogo efikasniji pištolj, koji je, na nesreću, Langdon sada uperio u njega. Avila požele da ga je ostavio zakočenog, pretpostavljajući da Langdon ne bi znao kako da ga otkoči.

Razmišljao je da li da pokuša da izvuče keramički pištolj iz pojasa i prvi opali u Langdona, ali čak i kad bi uspeo, procenio je da su mu šanse da preživi bile pedeset posto. Jedna od opasnosti koja uvek preti od neiskusnih strelaca jeste to što često umeju da opale nehotice.

Ako se prebrzo pokrenem…

Povici čuvara bili su sve bliži i Avila je znao da će mu, bude li priveden, „victor“ tetovaža na dlanu obezbediti oslobađanje – ili ga je bar tako uveravao regent. Međutim, u ovom trenutku, s obzirom na to da je ubio dva agenta Kraljevske garde, Avila nije bio toliko siguran da ga regentov uticaj može spasti.

Došao sam da ispunim misiju, podseti sebe Avila. I *moram je ispuniti. Moram eliminisati Roberta Langdona i Ambru Vidal.*

Regent mu je rekao da uđe u crkvu kroz pomoćnu, istočnu kapiju, ali je Avila odlučio da umesto toga preskoči ogradu. *Primetio sam da se policajci muvaju oko istočne kapije… pa sam improvizovao.*

Langdon je govorio snažnim glasom, ljutito gledajući Avilu preko pištolja. „Rekao si da je Edmond Kirš ubio tvoju porodicu. To je laž. Edmond nije bio ubica."

U pravu si, pomisli Avila. *Bio je još gori.*

Mračna istina o Kiršu bila je tajna koju je Avila saznao tek pre nedelju dana, u telefonskom razgovoru sa regentom. *Naš papa traži od vas da ubijete slavnogfuturistu Edmonda Kirša,* rekao je regent tada. *Njegova svetost ima za to mnogo razloga i voleo bi da vi lično preuzmete ovu misiju.*

Zašto ja?, pitao je Avila.

Admirale, prošaputao je regent. *Žao mi je što ovo moram da vam kažem, ali Edmond Kirš je odgovoran za bombaški napad na katedralu u kom je stradala vaša porodica.*

Avilina prva reakcija bila je potpuna neverica. Nije video nijedan razlog zašto bi slavni kompjuterski naučnik postavio bombu u crkvi.

Vi ste vojnik, admirale, objasnio mu je regent, *i to znate bolje od bilo koga: mlad vojnik koji povlači oroz u borbi nije ubica. Onjepion, obavlja posao za one moćnije – vlade, generale, religijske vođe – one koji su mu ili platili ili ga ubedili da je cilj vredan svake cene.*

Avila jeste prisustvovao ovakvim situacijama.

Ista pravila važe i za terorizam, nastavio je regent. *Najopakiji teroristi nisu ljudi koji prave bombe, već uticajne vođe koje raspiruju mržnju među očajnicima, podstiču svoje pešadince da čine zlodela. Dovoljna je samo jedna moćna mračna duša da izazove haos u svetu tako što će probuditi duhovnu netrpeljivost, nacionalizam ili mržnju u glavama ranjivih.*

Avila je s ovim morao da se saglasi.

Teroristički napadi na hrišćane, rekao je regent, *sve su brojniji u celom svetu. Ovi novi napadi nisu više strateški isplanirani događaji; to su spontani ataci usamljenih vukova što se odazivaju pozivu na oružje koji šalju rečiti neprijatelji Hrista.* Regent je zastao. *A među te recite neprijatelje ubrajam i ateistu Edmonda Kirša.*

Avila je osetio kako regent nateže istinu. Uprkos Kiršovoj podloj kampanji protiv hrišćanstva u Španiji, naučnik u svojim izjavama nikad nije pozivao na ubijanje hrišćana.

Pre nego što se ne saglasite sa mnom, rekao mu je glas preko telefona, *dozvolite mi da vam saopštim i poslednju informaciju.* Regent je teško uzdahnuo. *Niko ovo ne zna, admirale, ali napad u kom je stradala vaša porodica… trebalo je da predstavlja čin rata protiv Palmarijanske crkve.*

Ova izjava naterala je Avilu da malo razmisli, ali svejedno nije imala smisla – seviljska katedrala nije bila palmarijanska zgrada.

U jutro kad je bomba aktivirana, rekao mu je glas, *četiri istaknuta člana Palmarijanske crkve prisustvovali su misi u seviljskoj katedrali da bi regrutovali nove članove. Mete su zapravo bili oni. Poznajete jednog od njih – Marka. Ostala trojica su poginula u napadu.*

Avili se vrtelo u glavi dok je zamišljao svog fizioterapeuta Marka, koji je u tom napadu izgubio nogu.

Naši neprijatelji su moćni i motivisani, nastavio je glas. *A pošto bombaš nije mogao da pride našem zdanju u El Palmar de Troji, krenuo je za našim misionarima u Sevilju i tamo izvršio akciju. Veoma mi je žao, admirale. Ova tragedija je jedan od razloga što su palmarijanci stupili u kontakt s vama – osećamo se odgovornima što je vaša porodica bila kolateralna šteta u ratu koji se vodi protiv nas.*

Rat koji vodi ko?, pitao je Avila pokušavajući da shvati zaprepašćujuće tvrdnje.

Proverite svoj mejl, odgovorio mu je regent.

Otvorivši svoje prijemno sanduče, Avila je pronašao zapanjujuću količinu privatnih dokumenata koji su predstavljali nacrt za brutalni rat protiv Palmarijanske crkve koji je započeo pre više od deset godina… ral koji je, kako se činilo, uključivao i parnice, pretnje koje su se graničile s učenom i ogromne donacije antipalmarijanskim „nadziračkim“ grupama poput Podrške žrtvama Palmar de Troje i Dijaloga Irska.

Ono što je još više iznenađivalo bila je činjenica da je ovaj gorki rat protiv Palmarijanske crkve, po svemu sudeći, pokrenuo jedan jedini čovek — a taj čovek bio je futurista Edmond Kirš.

Avila je bio zgrožen ovim saznanjima. *Zašto bi Edmond Kirš želeo da uništi baš palmarijance?*

Regent mu je rekao da niko u toj crkvi – čak ni sam papa – ne zna zašto Kirš oseća toliko gnušanje prema palmarijancima. Znali su samo da se jedan od najbogatijih i najuticajnijih ljudi na planeti neće smiriti dok ne uništi palmarijance.

Regent je Avili skrenuo pažnju na poslednji dokument – kopiju pisma otkucanog na mašini, koje je palmarijancima poslao čovek koji tvrdi da je seviljski bombaš. U prvom redu teksta bombaš je sebe nazvao „učenikom Edmonda Kirša". Avili je to što je video bilo dovoljno – gnevno je stisnuo pesnice.

Regent mu je objasnio i zašto palmarijanci nikad nisu objavili ovo pismo; uz svu lošu propagandu koja je u to vreme pratila palmarijance – a njome je rukovodio i finansirao je najvećim delom Kirš – poslednje što je crkvi trebalo bilo je da bude dovedena u vezu sa bombaškim napadom.

Moja porodica je stradala zbog Edmonda Kirša.

Ovog časa Avila je na mračnom stepeništu zurio u Roberta Langdona, naslućujući da on verovatno ne zna ništa o Kiršovom krstaškom pohodu na Palmarijansku crkvu, niti da je Kirš bio inspirator napada u kom je stradala Avilina porodica.

Nije važno šta Langdon zna, pomisli Avila. *On je vojnik kao i ja. Zajedno smo u ovom rovu i samo će se jedan od nas dvojice iz njega izvući. Ja sam primio naređenja.*

Langdon je stajao nekoliko stepenika iznad njega, držeći pištolj kao potpuni amater – obema šakama. *Loš izbor,* pomisli Avila i nečujno nožnim prstima dohvati stepenik niže i čvrsto osloni stopalo, netremice gledajući Langdona pravo u oči.

„Znam da ti je teško da poveruješ", reče Avila, „ali Edmond Kirš je pobio moju porodicu. A *evo* ti i dokaza."

Avila raširi dlan i pokaza Langdonu tetovažu koja, naravno, nije bila nikakav dokaz, ali je postigla željeni efekat – Langdon je pogledao.

U sekundi kad je profesorov pogled nakratko skrenuo, Avila se baci nagore i u stranu, prema zakrivljenom spoljnom zidu, sklanjajući telo sa linije vatre. Kao što je i predvideo, Langdon je instinktivno opalio – pritisnuvši okidač pre nego što je ponovo usmerio oružje prema meti koja se pomerila. Kao grom, pucanj odjeknu u skučenom postoru i Avila oseti da mu je metak okrznuo rame pre no što se bezazleno odbio ka kamenom stepeništu.

Langdon je pokušavao da nanišani ponovo, ali se Avila okrenuo *v* vazduhu i padajući snažno šakama udario Langdona po zglobovima iz bivši mu iz šaka pištolj, koji se uz zveket otkotrlja niz stepenice.

Bol prostreli Aviline grudi i rame kad se sruči na stepenice pored Langdona, ali nalet adrenalina dao mu je novu snagu. Posegnuvši iza leda, on hitro izvuče keramički pištolj iz pojasa. Posle agentovog pištolja, koji je maločas držao u rukama, ovo oružje kao da nije imalo težinu.

Avila ga uperi u Langdonove grudi i bez oklevanja povuče oroz.

Pištolj zagrme, ali ispusti i čudan zvuk rasprskavanja pa Avila oseti vrelinu na dlanu, brzo shvativši da se cev pištolja raspala. Napravljeni da budu nevidljivi za detektore, ovi novi nemetalni „neuhvatljiva“ namenjeni su svega za pucanj ili dva. Avila nije znao gde je završio njegov metak, ali kada je video da se Langdon već pridiže na noge, bacio je oružje i ustremio se na njega – sada su se dva čoveka snažno rvala, vrlo blizu opasno niskog unutrašnjeg ruba stepeništa.

U tom trenu Avila shvati da je već pobedio.

Nijedan od nas dvojice nije naoružan, pomisli on. *Alija imam bolju poziciju.*

Već je procenio opasni procep u središtu stepeništa – pogibeljni ponor bez ikakve zaštite. Pokušavajući da odgura Langdona unazad prema otvoru, upro je nogom u spoljašnji zid, dajući tako sebi ogromnu prednost. Uz novi nalet snage gurnuo je Langdona prema procepu.

Langdon se grčevito branio, ali Avilin položaj je bio znatno bolji i po profesorovom očajničkom pogledu moglo se jasno videti da zna šta mu sledi.

Robert Langdon je i ranije čuo da najvažniji izbori – oni vezani za održanje života – uglavnom zahtevaju da se odluke donose u deliću sekunde.

Dok je brutalno guran prema ivici, leđa izvijenih iznad trideset metara dubokog ponora, Langdonovih sto osamdeset centimetara i visoki centar ravnoteže sada su predstavljali smrtonosnu opasnost. Znao je da se nikako ne može suprotstaviti nadmoći koju je Avila imao u ovom položaju.

Langdon je očajnički pogledao preko ramena u ponor iza sebe. Kružni procep je bio uzak – možda metar širine – ali sasvim dovoljno širok da kroz njega proleti njegovo telo… I sasvim sigurno, odskakujući od kamenih nogostupa, surva se skroz do dole.

Ovaj pad se ne može preživeti.

Avila ispusti krik iz grla i ponovo uhvati Langdona. Dok je to činio, Langdon shvati da može preduzeti samo jedno.

Umesto da mu se opire, pomoći će mu.

Avila poče da ga diže, ali Langdon čučnu i učvrsti stopala na stepeniku.

Na trenutak je ponovo bio onaj dvadesetogodišnjak koji pliva u bazenu na Prinstonu… u disciplini leđno… u startnom položaju… leđima okrenut ka vodi… savijenih kolena… zategnutog stomaka… čeka zvuk startnog pištolja.

Pravi trenutak je najvažniji.

Ovog puta Langdon nije čuo startni pištolj. Naglo se uzdigao i skočio, izvijajući leđa preko ponora. Skočivši unatrag, on oseti da Avila, koji je svom snagom gurao njegovih devedeset kilograma, potpuno gubi ravnotežu zbog iznenadne promene smera sila.

Avila ga je pustio što je brže mogao, ali je Langdon osetio kako mlatara rukama pokušavajući da održi ravnotežu. Dok se izvijao, molio se da odleti dovoljno daleko da izbegne prazan prostor i dosegne stepenice s druge strane procepa, dva metra niže… međutim, nije mu bilo suđeno. U letu, dok je instinktivno pokušavao da se zaštiti i sklupča, snažno se sudario sa vertikalnim kamenim zidom.

Nisam uspeo.

Mrtav sam.

Siguran da je udario u unutrašnji zid stepeništa, Langdon se pripremi za pad u ponor.

Ali pad je trajao svega tren.

Skoro istog časa on se sruči na oštru neravnu površinu, udarivši pritom glavu. Od jačine udarca skoro se onesvestio, ali ne pre no što je shvatio da je preleteo prazninu, udario u dalji zid i pao na niži deo spiralnog stepeništa.

Pronađi pištolj, pomisli Langdon, s mukom ostajući svestan i znajući da će ga Avila ponovo zaskočiti za samo nekoliko sekundi. Ali bilo je prekasno. Svest ga je napuštala.

Dok mu se na oči spuštao mrak, poslednje što je čuo bio je neobičan zvuk… niz uzastopnih tupih udaraca, od kojih je svaki sledeći bivao sve udaljeniji.

Podsetio ga je na zvuk ogromne kese za đubre koja propada kroz tunel.

POGLAVLJE 76

Dok se vozilo princa Hulijana približavalo glavnoj kapiji El Eskorijala, on ugleda poznatu barikadu od belih terenskih vozila i tad shvati da je Valdespino govorio istinu.

Moj otac je zaista ovde u rezidenciji.

Sudeći po konvoju, celokupno obezbeđenje Kraljevske garde bilo je premešteno u ovu istorijsku kraljevsku rezidenciju.

Kad je đakon zaustavio svoj stari opel, jedan agent s baterijskom lampom priđe prozoru, osvetli unutrašnjost automobila i iznenađeno ustuknu – očigledno nije očekivao da će u trošnom vozilu ugledati princa i biskupa.

„Vaše visočanstvo!“, uzviknu čovek hitro zauzevši stav mirno. „Vaša ekscelencijo! Očekivali smo vas.“ Posmatrao je olupani automobil. „Gde je vaše gardijsko obezbeđenje?“

„Bili su potrebni u palati“, odvrati princ. „Došli smo da vidimo mog oca.“

„Naravno, naravno! Ako biste vi i biskup bili ljubazni da izađete iz vozila…“

„Samo ukloni blokadu“, prekori ga Valdespino, „ući ćemo kolima. Njegovo veličanstvo je u manastirskoj bolnici, pretpostavljam?“

„*Bio je“,* oklevajući reče čuvar. „Ali plašim se da više nije tamo.“ Valdespino glasno uzdahnu, užasnuvši se. Ledena jeza obli Hulijana. *Moj otac je mrtav?*

„Ne! Ja, ja se izvinjavam!“, agent je mucao, zažalivši zbog lošeg izbora reči. „Njegovo veličanstvo je *otišlo* – napustio je El Eskorijal pre sat vremena. Poveo je svoje glavno obezbeđenje i otišli su.“

Hulijanovo olakšanje brzo zameni zbunjenost. *Napustio je ovu bolnicu?*

„To je apsurdno“, vikao je Valdespino. „Kralj mi je rekao da odmah dovedem princa Hulijana ovamo!“

„Da, imamo stroga naređenja, vaša ekscelencijo, i molim vas, budite ljubazni i napustite vozilo kako bismo vas obojicu mogli premestiti u vozilo garde.“

Valdespino i Hulijan razmeniše zbunjene poglede i poslušno izadoše iz kola. Agent obavesti đakona da njegove usluge više neće biti potrebne i da treba da se vrati u palatu. Preplašeni mladić se bez reći žurno odvezao u noć, očigledno osećajući olakšanje što je njegova uloga u ovim bizarnim događajima završena.

Dok su agenti smeštali princa i Valdespina na zadnje sedište jednog od terenaca, biskup kao da je sve teže obuzdavao nervozu. „Gde je kralj?“, zahtevao je da zna. „Kuda nas vodite?“

„Sledimo naređenja njegovog veličanstva“, odgovori agent. „Tražio je da vam damo vozilo, vozača i ovo pismo.“ Agent izvadi zapečaćenu kovertu i pruži je kroz prozor princu Hulijanu.

Pismo od mog oca? Princa uznemiri formalnost ovog čina, posebno kad primeti da koverta ima kraljevski voštani žig. *Šta on to radi?* Osećao je sve dublju zabrinutost da kralja snaga izdaje.

Hulijan nervozno polomi pečat, otvori kovertu i izvadi rukom ispisanu kartu. Rukopis njegovog oca nije bio kao ranije, ali je bio čitljiv. Hulijan poče da čita pismo, a njegova zapanjenost rasla je sa svakom novom rečju.

Kad je završio, gurnuo je kartu nazad u koverat i zažmurio, razmatrajući šta mu je činiti. Naravno, mogao je samo jedno.

„Vozi na sever, molim te“, reče Hulijan vozaču.

Dok se vozilo udaljavalo od El Eskorijala, princ je mogao da oseti da ga Valdespino pomno posmatra. „Šta je vaš otac rekao?“, strogo je upitao biskup. „Kuda me vodite?“

Hulijan izdahnu i okrete se ka vernom prijatelju svog oca. „Sam si to najbolje rekao.“ Tužno se osmehnuo ostarelom biskupu. „Moj otac je još uvek kralj. Mi ga volimo i radimo kako zapoveda.“

POGLAVLJE 77

„Roberte…?“, šaputao je glas. Langdon pokuša da odgovori, ali u glavi mu je tutnjalo. „Roberte…?“

Nečija nežna ruka mu dodirnu lice i Langdon polako otvori oči. Onako dezorijentisan, mislio je da sanja. *Anđeo u belom lebdi iznad mene.*

Kad joj je Langdon prepoznao lice, uspeo je da se slabašno osmehne.

„Hvala Bogu“, reče Ambra odahnuvši s olakšanjem. „Čuli smo pucnje.“ Ona čučnu pored njega. „Ostani da ležiš.“

Dok mu se svest vraćala, Langdona iznenada obuze strah. „Čovek koji me je napao…“

„Mrtav je“, spokojno prošaputa Ambra. „Bezbedan si.“ Pokazala je prema ivici ponora. „Pao je. Skroz dole.“

Langdon je s mukom primao ove vesti. Sad mu se sve lagano vraćalo. Borio se da rastera maglu u glavi i proceni težinu povreda, svestan samo oštrog probadanja u levom kuku i bola u glavi. Osim toga, činilo se da ništa nije slomio. Zvuk policijskog radija je odjekivao stepeništem.

„Koliko sam… bio u…“

„Nekoliko minuta“, odgovori Ambra. „Budio si se i ponovo gubio svest. Moramo te odvesti na pregled.“

Langdon se veoma pažljivo pridiže u sedeći položaj i nasloni se na zid stepeništa. „Bio je to onaj mornarički… oficir“, reče. „Onaj koji je…“

„Znam“, klimnu Ambra glavom. „Onaj koji je ubio Edmonda. Policija ga je upravo identifikovala. U dnu su stepeništa, s telom, i žele da uzmu izjavu od tebe, ali otac Benja im je rekao da se gore niko ne penje pre hitne pomoći, koja bi svakog minuta trebalo da stigne.“

Langdon klimnu, dok mu je u glavi bubnjalo.

„Verovatno će te odvesti u bolnicu“, reče mu Ambra, „što znači da moramo odmah da razgovaramo… pre nego što dođu.“

„Da razgovaramo… o *čemu?*“

Ambra ga je zabrinuto posmatrala. Onda se nagnula do njegovog uha i prošaputala: „Roberte, zar se ne sećaš? Pronašli smo je – Edmondovu šifru: 'Tad mračne religije pomreše sve & nauke krasni poče vek'.“

Njene reči probiše maglu kao strela i Langdon se sasvim uspravi, iznenada potpuno bistre glave.

„Doveo si nas dovde“, reče Ambra. „Ja mogu uraditi ostalo. Rekao si da znaš kako da pronađeš Vinstona. I lokaciju Edmondove kompjuterske laboratorije? Samo mi kaži kuda da idem i ja ću uraditi ostalo.“

Langdonu su se sećanja vraćala u talasima. *„Zaista* znam.“ *Bar mislim da mogu da odgonetnem.*

„Kaži mi.“

„Moramo na drugi kraj grada.“

„Gde?“

„Ne znam tačnu adresu“, uzvrati Langdon, nestabilno se uspravljajući na noge. „Ali mogu te odvesti…“

„Sedi, Roberte, molim te!“, reče Ambra.

„Da, sedi“, ponovi čovek koji se pojavio na stepenicama ispod njih. Bio je to otac Benja, koji se teško uspinjao stepeništem, gotovo potpuno bez daha. „Bolničari samo što nisu stigli.“

„Dobro sam“, šlaga Langdon, osećajući vrtoglavicu onako naslonjen na zid. „Ambra i ja moramo odmah da idemo.“

„Nećete daleko stići“, reče Benja, jedva se uspinjući. „Policija vas čeka. Žele vašu izjavu. Osim toga, crkvu su opkolili novinari. Neko je štampi dojavio da ste ovde.“ Sveštenik stiže do njih i umorno se osmehnu Langdonu. „Usput, gospođici Vidal i meni je drago što ste dobro. Spasli ste nam živote.“

Langdon se nasmeja. „Prilično sam siguran da ste *vi* spasli naše.“

„Kako god, želim samo da znate da nećete uspeti da odete sa ovog stepeništa a da se ne sretnete sa policijom.“

Langdon se nasloni šakama na kamenu ogradu i nagnu se preko ruba da pogleda dole. Užasni prizor u podnožju izgledao je tako dalek – Avilino čudno iskrivljeno telo bilo je osvetljeno zracima nekoliko baterijskih lampi u rukama policajaca.

Dok je Langdon gledao niz spiralno stepenište, ponovo primetivši Gaudijev elegantan nautilus dizajn, prisetio se internet stranice posvećene Gaudijevom muzeju smeštenom u prizemlju ove crkve. Internet stranica, koju je Langdon nedavno posetio, predstavljala je spektakularan niz minijatura Sagrada familije – precizno izrađenih uz pomoć kompjuterskih programa i ogromnih 3D štampača – koje su odslikavale dugu evoluciju građevine, od polaganja temelja, pa sve do budućeg blistavog završetka koji je još uvek bio najmanje deceniju daleko.

Odakle dolazimo?, pomisli Langdon. *Kuda idemo?*

Prenu ga jedna od slika koje su mu se vraćale – upravo minijatura eksterijera crkve. Slika je bila duboko urezana u njegovo fotografsko pamćenje. Bila je to

maketa, koja je prikazivala trenutni stadijum izgradnje, i nosila je naziv „Sagrada familija danas“.

Ako je taj model aktuelan, onda možda postoji izlaz.

Langdon se iznenada okrenu ka Benji. „Oče, možete li, molim vas, da nekome napolju prenesete moju poruku?“

Sveštenik je delovao zbunjeno.

Dok im je Langdon saopštavao svoj plan za izlazak iz zgrade, Ambra je odmahivala glavom. „Roberte, to je nemoguće. Gore nigde nema mesta da…“

„Zapravo“, ubaci se Benja, *„ima.* Neće ga biti zauvek, ali u ovom trenutku gospodin Langdon je u pravu. Ono što predlaže jeste moguće.“

Ambra je izgledala iznenađeno. „Ali, Roberte… čak i ako možemo pobeći neprimećeni, jesi li siguran da ne treba da odeš u bolnicu?“

Langdon trenutno ni u šta nije bio siguran. „Otići ću kasnije ako bude potrebno“, odgovori. „Sad dugujemo Edmondu da dovršimo ono zbog čega smo ovde i došli.“ Okrenuo se Benji, gledajući ga pravo u oči. „Oče, moram iskreno da vam kažem zbog čega smo došli ovamo. Kao što znate, Edmond Kirš je večeras ubijen kako bi bio sprečen da objavi jedno naučno otkriće.“

„Da“, reče sveštenik, „a iz tona Kiršovog uvoda može se zaključiti da je verovao da će ovo otkriće naneti ozbiljnu štetu svim religijama sveta.“

„Tačno, i upravo zato smatram da treba da znate da smo gospođica Vidal i ja došli u Barselonu kako bismo obznanili Edmondovo otkriće. Veoma smo blizu da to ostvarimo. Što znači…“, Langdon zaćuta. „Pošto vas upravo molim za pomoć, zapravo tražim od vas da nam pomognete da objavimo reči jednog ateiste.“

Benja ispruži ruku i spusti je na Langdonovo rame. „Profesore“, rekao je kroz kikot, „Edmond Kirš nije prvi ateista u istoriji koji je objavio da je 'Bog mrtav', niti će biti poslednji. Šta god da je gospodin Kirš otkrio, to će bez sumnje biti predmet svih mogućih rasprava. Od kako postoji, ljudski intelekt evoluira, i nije na meni da taj razvoj sprečavam. Međutim, iz moje perspektive, nikad nije došlo do intelektualnog napretka koji nije uključivao i Boga.“

S tim rečima otac Benja se osmehnu oboma i krenu niz stepenice.

Napolju, dok je čekao u kokpitu prizemljenog helikoptera EC145, pilot je bio sve zabrinutiji kako se gužva pred bezbednosnom kapijom Sagrada familije uvećavala. Gardisti iz zgrade mu se nisu javili i već se bio spremio da ih pozove

preko radija, kada je jedan sitan čovek u svešteničkoj odori izašao iz bazilike i prišao helikopteru.

Čovek mu se predstavi kao otac Benja i prenese mu iznenađujuću poruku iznutra: oba agenta garde su ubijena, a buduća kraljica i Robert Langdon moraju odmah biti evakuisani. Kao da to nije bilo dovoljno zapanjujuće, sveštenik mu *rečegde* tačno mora da ode po svoje putnike.

Nemoguće, pomisli pilot.

Pa ipak, dok je lebdeo iznad kula Sagrada familije, shvatio je da je sveštenik bio u pravu. Najviša kula crkve – monolitni središnji toranj – još uvek nije bila podignuta. Platforma u njenom podnožju bila je ravan kružni plato, ugnežden duboko između drugih tornjeva, poput čistine u šumarku sekvoja.

Pilot se postavio visoko iznad platforme i zatim se pažljivo spuštao između tornjeva. Kad se prizemljio, on ugleda dve prilike kako izlaze sa stepeništa – očigledno povređeni Robert Langdon i Ambra Vidal, koja mu je pomagala.

Pilot iskoči i oboma im pomože da uđu.

Dok im je vezivao sigurnosne pojaseve, buduća kraljica Španije mu umorno klimnu glavom.

„Hvala vam, zaista“, prošaputa ona. „Gospodin Langdon će vam reći kuda da letite.“

POGLAVLJE 78

ConspiracyNet.com

NAJNOVIJE VESTI

PALMARIJANSKA CRKVA JE UBILA MAJKU EDMONDA KIRŠA?!

Naš doušnik monte@iglesia.org ponovo je uspeo da nas sve obori s nogu novim otkrićem! Sudeći po ekskluzivnim dokumentima koje je proverio portal ConspiracvNet, Edmond Kirš je godinama pokušavao da pokrene tužbu protiv Palmarijanske crkve zbog „ispiranja mozga, psihološkog uslovljavarija i fizičke okrutnosti“ koji su pre više od tri decenije navodno bili uzrok smrti Palome Kirš – Edmondove biološke majke.

Prema navodima, Paloma Kirš je bila aktivna članica Palmarijanske crkve. Nakon što je pokušala da se oslobodi, njeni nadređeni su je postavili na stub srama i izložili psihičkom zlostavljanju, zbog čega se obesila u spavaonici ženskog manastira.

POGLAVLJE 79

„Kralj lično“, promuca ponovo komandant Garza, dok mu je glas Vodzvanjao u oružarnici palate. „Još uvek ne mogu da shvatim da je naređenje da me uhapse izdao *kralj* lično. Nakon što sam mu toliko godina verno služio.“

Monika Martin podiže prst do usana, pokazujući mu da ćuti, i pogleda prema oklopima izloženim kraj ulaza, zabrinuta da ih čuvari slušaju. „Rekla sam vam, biskup Valdespino ima velikog uticaja na kralja i ubedio je njegovo veličanstvo da su večerašnje optužbe protiv njega *vaše* maslo i da pokušavate da mu smestite.“

Postao sam kraljevo žrtveno jagnje, shvati Garza. Oduvek je sumnjao da bi kralj, u slučaju da mora da bira između komandanta Kraljevske garde i Valdespina, uvek odabrao Valdespina – bili su prijatelji celog života, a duhovne veze uvek su jače od profesionalnih.

No ipak, Garza nije mogao da se otme utisku da nešto u Monikinom objašnjenju ipak nije sasvim logično. „A ta priča o otmici“, reče on. „Kažeš mi da ju je naredio *kralj?“*

„Da, njegovo veličanstvo me je lično zvalo. *Naredio* mi je da objavim da je Ambra Vidal oteta. Smislio je priču o otmici kako bi spasao reputaciju buduće kraljice – ne bi li ublažio činjenicu da je doslovno pobegla sa drugim čovekom.“ Martinova iznervirano pogleda Garzu. „Zašto me sad to pitate? Posebno kada znate da je kralj pozvao agenta Fonseku i saopštio mu istu tu priču o otmici?“

„Ne mogu da verujem da bi kralj *ikad* rizikovao da lažno optuži istaknutog Amerikanca za kidnapovanje“, usprotivi se Garza. „Morao bi biti…“

„Lud?“, prekide ga ona. Garza ju je samo nemo gledao.

„Komandante“, ubeđivala ga je Martinova, „setite se da njegovo veličanstvo snaga izdaje. Možda je ovo bila samo loša procena?“

„Ili pak genijalna zamisao“, uzvrati Garza. „Nesmotrena ili ne, buduća kraljica je sada na sigurnom i znamo gde je, u rukama garde.“

„Tačno.“ Martinova ga je pomno posmatrala. „Šta vas onda muči?“

„Valdespino“, odgovori Garza. „Priznajem da ga ne volim, ali osećaj mi govori da on nikako ne može stajati iza Kiršovog ubistva, kao ni iza bilo čega drugog.“

„Zašto ne?“, kaza ona zajedljivo. „Zato što je *sveštenik*[7] Prilično sam sigurna da nas je naša Inkvizicija naučila ponečemu o spremnosti crkve da opravda drastične mere koje preduzima. Po mom mišljenju, Valdespino je uobražen, okrutan, oportunista i previše je tajnovit. Jesam li nešto propustila?“

„Jesi“, uzvrati joj Garza, zatečen što brani biskupa. „Valdespino je sve što kažeš da jeste, ali je i osoba kojoj tradicija i dostojanstvo znače sve. Kralj – koji ne veruje skoro nikome – nepokolebljivo veruje biskupu već decenijama. Veoma mi je teško da poverujem da bi takav kraljev poverenik ikad počinio izdaju o kojoj pričamo.“

Martinova uzdahnu i izvadi mobilni telefon. „Komandante, žao mi je što ću poljuljati vašu veru u biskupa, ali morate ovo da vidite. Sureš mi je to pokazao.“ Pritisnula je nekoliko dugmića i pružila Garzi svoj telefon.

Na ekranu se videla dugačka poruka.

„Ovo je snimak ekrana tekstualne poruke koju je biskup Valdespino večeras primio“, prošaputa ona. „Pročitajte je. Garantujem da će promeniti vaše mišljenje.“

POGLAVLJE 80

Iako ga je bolelo celo telo, Robert Langdon se osećao neobično krepko, gotovo euforično, dok se helikopter brekćući uzdizao s krova Sagrada familije. *Živ sam.*

Mogao je da oseti kako mu adrenalin kola krvotokom, kao da su ga svi događaji iz prethodnih pola sata sad odjednom sustigli. Dišući što je sporije mogao, pogleda napolje, usmeravajući pažnju na svet iza prozora helikoptera.

Svud oko njega masivni tornjevi crkve uzdizali su se ka nebu, ali dok se helikopter podizao, crkva kao da je propadala u dubinu, stapajući se s osvetljenom mrežom ulica. Langdon je zurio odozgo u dugačke gradske kvartove koji nisu imali uobičajeni oblik kvadrata ili pravougaonika, nego su pre podsećali na osmouglove znatno mekših ivica.

L'Eiksample, pomisli Langdon. *Proširenje.*

Gradski arhitekta i vizionar Ildefons Serda proširio je sve raskrsnice u ovom distriktu, ogolivši uglove kvadratnih blokova kako bi stvorio mini trgove, povećavši time vidljivost i protok vazduha i stvorivši mnogo prostora za bašte kafića.

„¿Adónde vamos?“ viknu pilot preko ramena.

Langdon pokaza dva bloka dalje, ka jugu, gde je jedna od najširih, najsvetlijih i najprikladnije nazvanih avenija dijagonalno presecala Barselonu.

„Avinguda Dijagonal“, viknuo je Langdon. *„Al oeste.“Na* zapad.

Ulica koju nije bilo moguće prevideti ni na jednoj mapi Barselone, Avinguda Dijagonal protezala se čitavom dužinom grada, od izrazito modernog oblakodera na plaži Dijagonal Zerozero do stogodišnjih ružičnjaka u parku De Servantes – parku podignutom na deset ari površine u čast najčuvenijeg španskog pisca, autora *Don Kihota.*

Pilot klimnu glavom i skrete ka zapadu, prateći aveniju koja je takođe skretala u istom pravcu, prema planinama. „Adresa?“, doviknu mu pilot. „Koordinate?“

Ne znam adresu, shvati Langdon. „Leti do *fudbalskog* stadiona.“

„¿Fútbol?“ Čovek je zvučao iznenađeno. „FK Barselona?“

Langdon klimnu glavom, ne sumnjajući da pilot dobro zna kako da stigne do kuće proslavljenog *fudbalskog* kluba Barselone, koja se nalazila svega nekoliko milja dalje uz Avinguda Dijagonal.

Pilot je otvorio ventile i punom brzinom pratio put avenije.

„Roberte?“, upita Ambra tiho. „Jesi li dobro?“ Gledala ga je kao da misli da mu povreda glave utiče na rasuđivanje. „Rekao si da znaš gde ćeš naći Vinstona.“

„I znam“, odgovorio je. „Tamo nas i vodim.“

„Nafudbalski stadion? Misliš da je Edmond napravio superkompjuter na stadionu?“

Langdon odmahnu glavom. „Ne, stadion je samo meta na zemlji koju će pilot lako naći. Mene zanima zgrada odmah *pored* stadiona – Gran hotel Princeza Sofija.“

Ambrin ionako zbunjeni izraz lica samo se produbio. „Roberte, nisam sigurna da tvoje reči imaju smisla. Edmond sigurno nije napravio Vinstona u luksuznom hotelu. Mislim da bi ipak trebalo da te odvezemo na kliniku.“

„U redu je, Ambra. Veruj mi.“

„Kuda onda idemo?“

„Kuda idemo?“, Langdon se smeškao i gladio bradu. „Verujem da je to jedno od važnih pitanja na koja je Edmond obećao da će nam večeras odgovoriti.“

Ambrin izraz lica zaustavio se negde između zabavljenosti i ogorčenosti.

„Oprosti“, reče Langdon. „Dozvoli da objasnim. Pre dve godine ručao sam s Edmondom u jednom privatnom klubu na osamnaestom spratu Gran hotela Princeza Sofija.“

„I Edmond je na ručak poveo superkompjuter?“, prekide ga Ambra uz smeh.

Langdon se nasmeši. „Ne baš. Edmond je na ručak došao *peške* i objasnio mi da ruča u tom klubu skoro svakog dana jer se hotel nalazi na tako zgodnom mestu – samo nekoliko blokova udaljenom od njegove kompjuterske laboratorije. Takođe mi je poverio da radi na naprednom projektu sintetičke inteligencije i bio je neverovatno uzbuđen zbog njegovih potencijala.“

Ambra je najednom delovala ohrabreno. „To je sigurno bio *Vinston!“*

*„*To i ja mislim.“

„Dakle, Edmond te je odveo u svoju laboratoriju!“

„Ne.“

„Je li ti rekao gde se ona nalazi?“

„Nažalost, to je ostalo tajna.“

Zabrinutost se brzo ponovo uvuče u Ambrin pogled. „Međutim“, reče Langdon, *„Vinston* nam je u potaji rekao gde se tačno nalazi.“

Ambra je sad delovala zbunjeno. „Ne, nije.“

„Uveravam te, jeste“, uzvrati Langdon smeškajući se. „Zapravo, rekao je to celom svetu.“

Pre no što je Ambra stigla da zatraži objašnjenje, pilot objavi, *„¡Ahí está el estadio!“* Pokazao je u daljinu prema Barseloninom ogromnom stadionu.

To je bilo brzo, pomisli Langdon, gledajući kroz prozor i prateći liniju od stadiona do obližnjeg Gran hotela Princeza Sofija – nebodera koji je gledao na široki trg na Avinguda Dijagonal. Langdon reče pilotu da zaobiđe stadion i ipak podigne helikopter visoko iznad hotela.

Za tren oka helikopter se pope nekoliko stotina metara uvis i sad je kružio iznad hotela u kom su Langdon i Edmond zajedno ručali dve godine ranije. *Rekao mi je da je njegova kompjuterska laboratorija na samo dva bloka odavde.*

Iz svoje ptičje perspektive Langdon je razgledao oblast oko hotela. Ulice u tom delu grada nisu bile onako pravolinijski raspoređene kao oko Sagrada familije, a blokovi su formirali sve moguće vrste nejednakih i duguljastih oblika.

Mora biti ovde.

Sve nesigurniji, Langdon je pretraživao pogledom blokove u svim pravcima, pokušavajući da uoči jedinstven oblik koji je mogao da zamisli po sećanju. *Gde je?*

Tek kad je pogled usmerio ka severu, preko kružnog toka na Trgu Pija XII, Langdon oseti tračak nade. „Tamo!“, doviknuo je pilotu. „Molim vas, letite iznad one šumice!“

Pilot nakrivi nos helikoptera i dijagonalno pređe još jedan blok ka severozapadu. Kružio je iznad pošumljenog područja na koje je pokazao Langdon. Šumica je zapravo bila deo ogromnog imanja opasanog zidovima.

„Roberte“, pobuni se Ambra. „Šta to radiš? Ovo je kraljevska palata Pedralbes! Ne misliš valjda da je Edmond napravio Vinstona unutar…“

„Ne ovde! *Tamo!“,* Langdon pokaza ka bloku odmah iza palate.

Ambra se nagnu napred, naprežući se da vidi razlog Langdonovog uzbuđenja. Blok iza palate činile su četiri dobro osvetljene ulice koje su se ukrštale na malom trgu tako da su njegovi vrhovi pokazivali na sever i jug, kao na dijamantu. Savršen oblik dijamanta narušavalo je samo to što je njegova donja desna ivica bila čudno kriva – linija je na nekim mestima bila neravna i ulegnuta – zbog čega je ceo obim izgledao iskrivljeno.

„Prepoznaješ li onu nazubljenu liniju?“, upita Langdon, pokazujući na iskrzanu osu dijamanta – dobro osvetljenu ulicu savršeno poravnatu s tamom pošumljenog imanja palate. „Vidiš li ulicu s malim udubljenjem?“

Ambrinog očajanja kao da odjednom nestade i ona nagnu glavu kako bi mogla bolje da vidi. „Zapravo, ta linija mi *jeste* poznata. Zašto mi je poznata?“

„Pogledaj ceo kvart“, podstače je Langdon. „Oblik dijamanta s jednom neravnom linijom u donjem desnom delu.“ Čekao je, misleći da će je Ambra brže prepoznati. „Pogledaj dva mala parka u ovom bloku.“ Pokazao je na jedan okrugli park u sredini i jedan polukružni s desne strane.

„Čini mi se da poznajem ovo mesto“, reče Ambra, „ali ne mogu tačno da…“

„Misli o *umetnosti“,* navodio ju je Langdon. „Misli o svojoj kolekciji u Gugenhajmu. Misli o…“

„Vinstonu!“, viknu ona i okrete se ka njemu u neverici. „Izgled ovog bloka – oblik je *potpuno* isti kao Vinstonov autoportret u Gugenhajmu!“

Langdon joj se nasmeši. „Da, jeste.“

Ambra se ponovo primače prozoru i zagleda se u kvart u obliku dijamanta. I Langdon je gledao nadole, zamišljajući Vinstonov autoportret – platno bizarnog oblika koje ga je zbunjivalo još otkako mu ga je Vinston pokazao ranije te večeri – taj neobični znak odavanja počasti Miroovom delu.

Edmond mi je tražio da napravim autoportret, rekao mu je tada Vinston, *i evo kako je ispalo.*

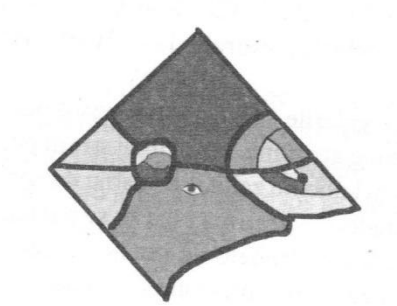

Langdon je bio potpuno uveren da očna jabučica smeštena blizu centra slike – osobenost Miroovog dela – gotovo sigurno predstavlja tačnu lokaciju na kojoj je Vinston postojao, mesto na planeti s kog je Vinston *posmatrao* svet.

Ambra se okrete od prozora, izgledajući podjednako veselo koliko i zatečeno. „Vinstonov autoportret nije Miro. To je *mapa!“*

„Upravo tako“, reče Langdon. „S obzirom na to da Vinston nema telo i nema fizičku predstavu o sebi, razumljivo je da je njegov autoportret pre vezan za njegovu lokaciju nego za fizički oblik.“

„Očna jabučica“, dodade Ambra. „To je preslikani Miro. Ali tu je samo jedno oko, možda ono označava Vinstonovu lokaciju?“

„Ja sam pomislio isto.“ Langdon se okrenuo ka pilotu i upitao ga može li da spusti helikopter, samo na minut, u jedan od dva parkića u Vinstonovom bloku. Pilot je počeo da se spušta.

„Bože moj“, izlete Ambri. „Mislim da znam zašto je Vinston odabrao da oponaša Miroov stil!“

„O?“

„Palata koju smo upravo nadleteli je palata Pedralbes.“

„¿Pedralbes?“, upita Langdon. „Zar to nije naziv…“

„Da! Jedna od Miroovih najčuvenijih skica. Vinston je verovatno proučio ovu oblast i pronašao lokalnu vezu s Miroom!“

Langdon je morao da prizna da je Vinstonova kreativnost zapanjujuća, i osetio je neobičnu radost zbog mogućnosti da se ponovo poveže s Edmondovom sintetičkom inteligencijom. Dok se helikopter spuštao, Langdon ugleda tamnu siluetu velike zgrade smeštene upravo na mestu na kom je Vinston nacrtao svoje oko.

„Gledaj…“, pokaza Ambra. „To mora da je to.“

Langdon se naprezao da bolje osmotri zgradu skrivenu iza visokog drveća. Čak i iz vazduha je izgledala zlokobno.

„Ne vidim svetla“, reče Ambra. „Misliš li da možemo da uđemo?“

„Neko je sigurno tu“, odgovori Langdon. „Edmond sigurno ima osoblje ovde, posebno večeras. Kad shvate da imamo njegovu šifru – pretpostavljam da će pohitati da nam pomognu da pokrenemo prezentaciju.“

Petnaest sekundi kasnije helikopter dotače tlo u velikom polukružnom parku na istočnom rubu Vinstonovog bloka. Langdon i Ambra iskočiše iz letelice, a helikopter se istog časa podiže, ubrzavajući prema stadionu, gde je trebalo da čeka dalja uputstva.

Žurno se uputivši kroz mračni park prema centru kvarta, Langdon i Ambra prešli su Pasedž dels Tillers, malu ulicu, i zašli u gusto pošumljeni deo. Ispred sebe, skrivenu iza drveća, mogli su da vide siluetu velike i glomazne zgrade.

„Nema svetla“, prošaputa Ambra.

„A ima ograde“, reče Langdon, namrštivši se kad su stigli pred tri metra visoku sigurnosnu ogradu od kovanog gvožđa koja je opasivala ceo kompleks. Zavirio je kroz rešetke, ali se kroz malu šumu na posedu video samo delić zgrade. Zbunjivalo ga je to što je svuda vladao mrak.

„Tamo“, pokaza Ambra dvadesetak metara dalje niz ogradu. „Mislim da je to kapija.“

Požurili su uz ogradu, ali ih dočekaše zastrašujuće negostoljubiva obrtna vrata – zakočena i zaključana. Pored vrata nalazila se neka vrsta interfona i Langdon nije stigao ni da razmotri šta bi mogli da učine, a Ambra je već pritisnula dugme za pozivanje.

Zvono je zazvonilo dvaput i veza je uspostavljena.

Tišina.

„Halo?“, reče Ambra. „Halo?“

Iz zvučnika ne dopre nikakav zvuk – samo zlokobno zujanje otvorene linije.

„Ne znam da li me čujete“, rekla je, „ovde su Ambra Vidal i Robert Langdon. Mi smo bliski prijatelji Edmonda Kirša. Bili smo s njim večeras kad je ubijen. Imamo informacije koje će biti od neizmerne pomoći Edmondu, Vinstonu i, verujem, svima vama.“

Začu se niz kliktaja.

Langdon smesta spusti šaku na obrtna vrata i ona se slobodno pomeriše.

Odahnuo je. „Rekao sam ti da je neko kod kuće.“

Njih dvoje se žurno provukoše kroz bezbednosna vrata i pođoše između drveća prema mračnoj zgradi. Kad su stigli bliže, na nebu poče da se ukazuje linija krova. S njom se ukaza i neočekivana silueta – četiri i po metra visok simbol postavljen na vrh krova.

Ambra i Langdon stadoše kao ukopani.

Ovo ne može biti u redu, pomisli Langdon, zureći u prepoznatljivi simbol pred njima. *Edmondova kompjuterska laboratorija ima ogroman krst na krovu?*

Langdon napravi još nekoliko koraka i izroni iz šumovitog mraka. Tek tada se pred njim ukaza cela fasada zgrade. Bio je to iznenađujući prizor – stara gotska crkva s velikom rozetom, dva kamena tornja i elegantni ulaz ukrašen reljefima katoličkih svetaca i Device Marije.

Ambra je izgledala užasnuto. „Roberte, mislim da smo upravo upali na posed katoličke crkve. Na pogrešnom smo mestu.“

Langdon primeti znak ispred crkve i poče da se smeje. „Ne, mislim da smo baš na *pravom* mestu.“

Nekoliko godina ranije ova građevina je pominjana u vestima, ali Langdon nikad nije shvatio da se ona nalazi u Barseloni. *Visokotehnološka laboratorija smeštena u napuštenu katoličku crkvu.* Langdon je morao da prizna da je ova zgrada delovala kao najbolje moguće utočište da u njemu jedan bezočni ateista napravi svoj bezbožnički kompjuter. Dok je podizao pogled ka crkvi koja je davno izgubila svoju osnovnu namenu, on oseti kako ga podilazi jeza kad mu sinu s kakvom je moći predviđanja Edmond odabrao svoju šifru.

Tad mračne religije pomreše sve & nauke krasni poče vek.

Langdon pokaza Ambri znak.

Pisalo je:

SUPERKOMPJUTERSKI CENTAR BARSELONE
CENTRO NACIONAL DE SUPERCOMPUTACIÓN

Ambra se okrete ka njemu u neverici. „Barselona ima *super kompjuterski* centar u zgradi katoličke crkve?“

„Da.“ Langdon se smešio. „Ponekad je istina čudnija od fikcije.“

POGLAVLJE 81

Najviši krst na svetu nalazi se u Španiji. Postavljen na vrhu planine, trinaest kilometara severno od manastira El Eskorijal, teški betonski krst uzdiže se neverovatnih sto pedeset metara iznad gole doline i može se videti sa udaljenosti od preko sto šezdeset kilometara.

Stenoviti klanac ispod krsta – podobno nazvan Dolina palih – poslednje je konačište više od četrdeset hiljada duša, stradalih na obe strane u krvavom Španskom građanskom ratu.

Šta tražimo ovde? Pitao se Hulijan dok je za gardistima izlazio na travnati vidikovac u podnožju planine pod krstom. *Otac ovde želi da se sretnemo?*

Valdespino je koračao pored njega i izgledao podjednako zbunjeno. „Ovo nema smisla“, prošaputao je. „Vaš otac je oduvek prezirao ovo mesto.“

Milioni ljudi preziru ovo mesto, pomisli Hulijan.

Po ideji Franka lično, 1940. godine, izgradnja Doline palih bila je najavljivana kao „nacionalni čin iskupljenja“ – pokušaj da se pomire pobednici i pobeđeni. Uprkos „časnim namerama“, spomenik do današnjeg dana nije prestao da izaziva nesuglasice, jer su ga podigle ruke osuđenika i političkih zatvorenika koji su se suprotstavili Franku – od kojih su mnogi pomrli od štetnog uticaja elemenata kojem su bili izloženi i gladi tokom izgradnje.

U prošlosti su neki članovi parlamenta išli čak toliko daleko da su to mesto poredili sa nacističkim koncentracionim logorima. Hulijan je pretpostavljao da i njegov otac u dubini duše oseća isto, iako to ne srne otvoreno da kaže. Za većinu Španaca mesto je predstavljalo spomenik Franku, koji je podigao Franko – kolosalni hram u čast samom sebi. Činjenica da je Franko sahranjen na istom mestu samo je dolivala ulje na vatru kritičara.

Hulijan se seti svoje jedine prethodne posete ovom mestu – bio je to jedan od izleta na koje je kao dečak išao sa ocem da bi učio o svojoj zemlji. Kralj ga je proveo uokolo i tiho mu šapnuo: *Gledaj pažljivo, sine. Jednog dana ćeš sve ovo srušiti.*

Dok se sada penjao za gardistima uz stepenice prema goloj fasadi uklesanoj u strminu planine, Hulijan poče da shvata kuda su pošli. Pred njima su stajala vrata izlivena u bronzi – ulaz u samu planinu – i Hulijan se priseti kako je kao dečak kročio kroz ta vrata, potpuno opčinjen onim što se iza njih nalazilo.

Na kraju krajeva, istinsko čudo ove planine nije bio krst koji se uzdizao nad njom; pravo čudo bila je tajna skrivena *u* njoj.

Izdubljena u granitnom vrhu, nalazila se pećina neverovatnih razmera koju je napravio čovek. Ljudskom rukom iskopan tunel pružao se skoro trista metara u planinu, gde se otvarala zjapeća pećina, besprekorno i prefinjeno izvedena, sa svetlucavim popločanim podom i visokom kupolom sa freskama, širokom skoro pedeset metara. *Ja sam u planini,* mislio je mladi Hulijan. *Sigurno sanjam!*

Sada se, mnogo godina kasnije, princ Hulijan vratio.

Ovde sam po nalogu mog umirućeg oca.

Dok se grupa približavala gvozdenim vratima, Hulijan podiže pogled prema jednostavnoj bronzanoj pijeti[52] iznad vrata. Pored njega, biskup Valdespino se prekrsti, a Hulijan oseti da je ovaj pokret više predstavljao izraz strepnje nego vere.

[52] U likovnoj umetnosti, kompozicija koja prikazuje Bogorodicu i mrtvog Isusa skinutog s krsta u njenim rukama. (Prim. prev.)

POGLAVLJE 82

ConspiracyNet.com

NAJNOVIJE VESTI

ALI… KO JE REGENT?

U javnost su sada dospeli dokazi da je ubica Luis Avila naređenja primao direktno od osobe koju on naziva Regent.

Identitet regenta i dalje je nepoznat, ali se iz titule ove osobe nešto ipak može nagovestiti. Prema sajtu dictionary.com, „regent“ je osoba postavljena da nadzire neku organizaciju dok je njen vođa onesposobljen ili odsutan.

U anketi „Koje regent?“, koju smo sproveli među našim korisnicima – na vrhu liste odgovora trenutno se nalaze ova tri:

1. Biskup Antonio Valdespino, koji zamenjuje obolelog kralja Španije

2. Palmarijanski papa, koji veruje da je legitimni papa

3. Španski vojni oficir koji tvrdi da radi u ime onesposobljenog vrhovnog komandanta svoje države – kralja

Još vesti čim ih budemo dobili!

#KOJEREGENT

POGLAVLJE 83

Langdon i Ambra su pogledima pretraživali fasadu velike kapele i na kraju, kod južnog vrha crkvenog broda, pronašli ulaz u Super kompjuterski centar Barselone. Na tom mestu, na spoljašni deo rustične fasade bio je dograden izrazito moderan ulaz od pleksiglasa, što je crkvi davalo hibridni izgled građevine uhvaćene između dva veka.

U spoljašnjem dvorištu, nedaleko od ulaza, stajala je četiri metra visoka bista glave primitivnog ratnika. Langdon nije mogao ni da zamisli šta ovaj artefakt traži na tlu jedne katoličke bogomolje, ali je bio prilično siguran da će, znajući Edmonda Kirša, njegovo radno mesto biti oličenje oprečnosti.

Ambra požuri prema glavnom ulazu i pritisnu zvonce pored vrata. Kad joj se Langdon pridružio, jedna nadzorna kamera se okrenula ka njima i dosta dugo snimala napred-natrag.

A onda su im se vrata uz zujanje otvorila.

Langdon i Ambra žurno uđoše u nekadašnji narteks crkve, koji je bio pretvoren u veliko predvorje. Bila je to zatvorena kamena odaja, slabo osvetljena i prazna. Langdon je očekivao da se neko pojavi i dočeka ih – možda neko od Edmondovih zaposlenih – ali predvorje je bilo pusto.

„Zar ovde nema nikoga?“, prošaputa Ambra.

Ubrzo oboje postadoše svesni tihih i pobožnih tonova srednjovekovne crkvene muzike – polifonog horskog dela za muške glasove, koje se Langdonu učini poznatim. Nije mogao da odgonetne o kom je delu reč, ali je sumnjao da je jezivo prisustvo religiozne muzike u ovom visokotehnološkom ambijentu odraz Edmondovog živahnog smisla za humor.

Na zidu pred njima bio je uključen ogromni plazma ekran, jedini izvor svetla u prostoriji. Ekran je prikazivao nešto što bi se jedino moglo opisati kao neka vrsta primitivne kompjuterske igrice – grupice crnih tačaka koje se kreću po beloj pozadini, poput rojeva buba koje besciljno lutaju.

Ne baš potpuno besciljno, pomisli Langdon, prepoznavši njihovo kretanje.

Ovu poznatu kompjuterski generisanu progresiju – poznatu pod nazivom „Život“ – izumeo je sedamdesetih godina dvadesetog veka britanski matematičar Džon Konvej. Crne tačke – poznate i kao ćelije – kretale su se, međusobno se dodirivale i umnožavale prema unapred utvrđenom nizu „pravila“ koje bi zadao programer. Bez izuzetka, kako bi vreme prolazilo, vođene samo ovim „inicijalnim

pravilima ponašanja“, tačke bi počinjale da se organizuju u grozdove, nizove i obrasce – obrasce koji su evoluirali, postajali sve složeniji i, konačno, zapanjujuće slični obrascima koji se mogu videti u prirodi.

„Konvejeva 'Igra života'“, reče Ambra. „Pre mnogo godina sam videla digitalnu instalaciju zasnovanu na njoj – bila je to multimedijalna instalacija po imenu *Ćelijski automat.“*

Langdon je bio zadivljen; on je znao za „Život“ jer je njegov izumitelj, Konvej, predavao na Prinstonu.

Horske harmonije ponovo privukoše Langdonovu pažnju. *Kao da sam već čuo ovo. Da nije to neka renesansna misa?*

„Roberte“, reče Ambra, pokazavši mu na ekran. „Pogledaj.“

Na ekranu je kretanje uskomešane gomile tačaka promenilo smer i ubrzalo se, kao da je program krenuo unatrag. Broj tačaka je počeo da se smanjuje… Ćelije se više nisu delile i umnožavale, već *spajale…* njihove strukture bile su sve jednostavnije, dok na ekranu konačno nije ostalo svega nekoliko ćelija koje su nastavile da se spajaju… Prvo osam, onda četiri, zatim dve, a onda…

Jedna.

jedna jedina ćelija je treptala u sredini ekrana.

Langdona prođe jeza. *Poreklo života.*

Tačka uz treptaj nestade, iza nje ostade pustoš – prazan beli ekran. „Igra života“ je nestala, a na ekranu se pojavljivao bledi tekst. Reči su postepeno tamnele sve dok ih nije bilo moguće pročitati.

Ako prihvatimo glavni uzrok,
um i dalje očajnički želi da sazna
gde je potekao i kako je stvoren.

„To je Darvin“, prošaputa Langdon, prepoznavši elokventno sročeno pitanje legendarnog biologa koje je postavio i Edmond Kirš. „Odakle dolazimo?“, uzbuđeno reče Ambra čitajući tekst. „Tačno.“

Ambra mu se osmehnu. „Hajde da saznamo.“

Pokazala je pored ekrana ka stubovima pored ulaza u glavnu odaju crkve.

Dok su prolazili kroz predvorje, ekran se ponovo osvežio i sad je prikazivao kolaž naizgled nasumično odabranih reci. Broj reči je rastao ravnomerno i haotično, nove reči su evoluirale, spajale se i kombinovale u zamršeni niz fraza.

… rast… novi pupoljci… predivna grananja…[53]

[53] Čarls Darvin, *Postanak vrsta. Putem prirodnog odabiranja ili očuvanje povlašćenih rasa u borbi za život,* preveo s engleskog Nedeljko Divac, Akademska knjiga, Novi Sad, 2009,149. (Prim. prev.)

Dok se slika širila, Langdon i Ambra shvatiše da se reči pretvaraju u oblik rastućeg drveta.

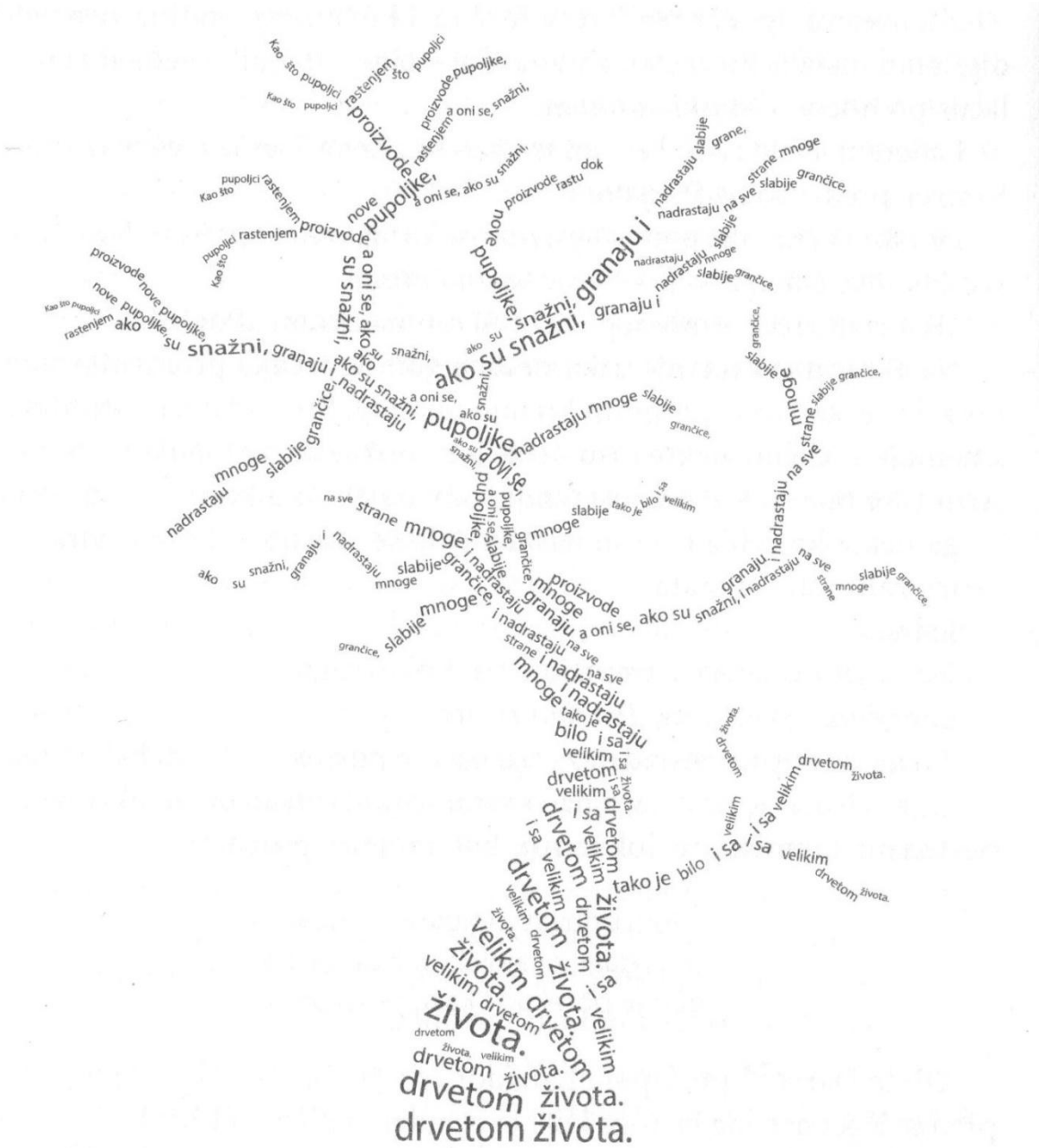

Šta je sad ovo?

Napregnuto su posmatrali sliku, a zvuk *a kapela* glasova oko njih bivao je sve glasniji. Langdon shvati da ne pevaju na latinskom, kako je mislio, već na engleskom.

„Bože moj, reči na ekranu“, reče Ambra. „Mislim da se slažu s muzikom.“

„U pravu si“, potvrdi Langdon, videvši da se na ekranu pojavljuje novi tekst i da prati muziku.

… postepenim delovanjem uzroka… ne nekim čudom…

Čudno uznemiren ovom kombinacijom reči i muzike, Langdon je slušao i gledao – muzika je očigledno bila religiozna, ali reči to ni najmanje nisu bile.

… organska bića… najjači žive… najslabiji umiru… Langdon se ukoči. *Znam ovu kompoziciju!*

Edmond ga je nekoliko godina ranije odveo da je čuje. *Misa Čarls Darvin* bila je misa u hrišćanskom stilu, u kojoj je kompozitor izbegao tradicionalni sveti latinski tekst i odlomke zamenio delovima iz knjige Čarlsa Darvina *O poreklu vrsta,* kako bi stvorio upečatljivu jukstapoziciju pobožnih glasova koji pevaju o bespoštednosti prirodne selekcije.

„Bizarno“, reče Langdon. „Edmond i ja smo zajedno slušali ovu kompoziciju pre dosta vremena – njemu se veoma svidela. Kakva slučajnost što je ponovo čujem.“

„Ništa nije slučajno“, zagrmeo je poznati glas iz zvučnika sa tavanice. „Edmond me je naučio da goste dočekujem s muzikom koja će im se dopasti i projekcijom nečega zanimljivog o čemu bi mogli da razgovaraju.“

Langdon i Ambra s čuđenjem pogledaše zvučnike. Veseli glas koji ih je dočekao bio je izrazito britanski.

„Tako mi je drago što ste uspeli da dođete“, reče veoma poznati sintetički glas. „Nisam mogao da stupim u vezu s vama.“

„Vinstone!“, uzviknu Langdon, iznenađen što mu je toliko laknulo zbog ponovo uspostavljenog kontakta sa mašinom. On i Ambra su mu brzo ispričali sve što se dogodilo.

„Lepo je čuti vaše glasove“, reče Vinston. „Nego, recite, jesmo li pronašli ono što smo tražili?“

POGLAVLJE 84

„Vilijam Blejk“, reče Langdon. „'Tad mračne religije pomreše sve i nauke krasni poče vek.'“

Vinston je ćutao samo tren. „Završni stih njegove čuvene poeme *Četiri Zoa.* Priznajem, to je savršen izbor.“ Zastao je. „Ipak, neophodnih četrdeset sedam slova…“

„Ampersand“, reče Langdon i brzo objasni Kiršov trik s ligaturom i upotrebu reči *et.*

„To je Edmond u pravom svetlu“, odvrati sintetički glas uz svoj prepoznatljivi kikot.

„Dakle, Vinstone?“, bila je nestrpljiva Ambra. „Sad kad znaš Edmondovu šifru, možeš li da pokreneš ostatak njegove prezentacije?“

„Naravno da mogu“, odvrati Vinston bez dvoumljenja. „Treba mi samo da neko od vas ručno unese šifru. Edmond je oko ovog projekta instalirao nekoliko zaštitnih zidova te mu ja ne mogu pristupiti direktno, ali vas mogu odvesti u njegovu laboratoriju gde ćete je uneti. Možemo pokrenuti program za manje od deset minuta.“

Langdon i Ambra se okrenuše jedno prema drugom, iznenađeni naglošću Vinstonove potvrde. Posle svega što su večeras pretrpeli, očekivali su da konačni trenutak trijumfa bude propraćen sa makar malo pompe.

„Roberte“, prošaputala je Ambra, spustivši mu ruku na rame. „Ti si za ovo zaslužan. Hvala ti.“

„Timski rad“, odgovorio je s osmehom.

„Smem li da predložim“, reče Vinston, „da krenemo odmah u Edmondovu laboratoriju? Ovde u predvorju vas lako neko može videti, a primetio sam već novinske izveštaje o tome da se nalazite u ovom kraju grada.“

Langdon nije bio iznenađen; vojni helikopter koji se spušta u gradski park morao je privući pažnju.

„Reci nam kuda da idemo“, reče Ambra.

„Između stubova“, odgovori Vinston. „Sledite moj glas.“

U predvorju, horska muzika odjednom naglo utihnu, plazma ekran se zacrni, a s glavnog ulaza se začu odjekivanje glasnih udaraca cilindara automatske brave.

Edmond je ovu zgradu verovatno pretvorio u tvrđavu, shvati Langdon. Na brzinu baci pogled kroz debela stakla prozora u predvorju i oseti olakšanje kad vide da je šumovita okolina kapele potpuno prazna. *Bar zasad.*

Okrećući se prema Ambri, on primeti da u dnu predvorja treperi svetlo, otkrivajući ulaz između dva stuba. On i Ambra priđoše vratima, uđoše i zatekoše se u jednom dugačkom hodniku. Još svetala zatreperi na daljem kraju hodnika, pokazujući im put.

Dok su Langdon i Ambra kretali kroz hodnik, Vinston im reče: „Mislim da maksimalnu izloženost možemo postići izdavanjem globalnog saopštenja za javnost u kom ćemo reći da će prezentacija pokojnog Edmonda Kirša uskoro biti emitovana uživo. Ako medijima damo malo vremena da izreklamiraju događaj, to će drastično povećati broj Edmondovih gledalaca."

„Zanimljiva ideja", reče Ambra ubrzavši korak. „Ali koliko dugo bi, po tvom mišljenju, trebalo da čekamo? Ne želim da rizikujem."

„Sedamnaest minuta", odgovori Vinston. „To bi značilo da bismo emitovali na početku sata – tri ujutru ovde, ali udarni termin u celoj Americi."

„Savršeno", odgovorila je.

„Vrlo dobro", odvrati zvonki Vinstonov glas. „Saopštenje će otići u javnost sada, a prezentacija će biti pokrenuta za sedamnaest minuta."

Langdon se naprezao da održi korak s Vinstonovim užurbanim planiranjem.

Ambra je išla napred niz hodnik. „Koliko je pripadnika osoblja ovde večeras?"

„Nijedan", odvrati Vinston. „Kad je reč o obezbeđenju, Edmond je bio pravi fanatik. Ovde praktično da i nema osoblja. Ja upravljam svim kompjuterskim mrežama, kao i osvetljenjem, klimatizacijom i obezbeđenjem. Edmond se šalio da je, u današnjoj eri 'pametnih' kuća, on prvi čovek koji ima 'pametnu' crkvu."

Langdon ga je samo napola slušao, najednom zaokupljen brigom zbog dela na koja su se upravo spremali. „Vinstone, da li zaista misliš da je *sad* pravi trenutak da objavimo Edmondovu prezentadju?"

Ambra stade kao ukopana i zagleda se u njega. „Roberte, naravno da jeste! Zato smo ovde! Ceo svet gleda! Osim toga, ne znamo hoće li se pojaviti još neko da pokuša da nas zaustavi – moramo ovo uraditi sada, pre nego što bude prekasno!"

„Da, tako je", reče Vinston. „Strogo statistički gledano, ova priča bliži se tački zasićenja. Mereno u terabajtima medijskih podataka, otkriće Edmonda Kirša trenutno je jedna od najvećih novinskih priča ove decenije – što nije iznenađujuće, s obzirom na to koliko se onlajn zajednica eksponencijalno uvećala u poslednjih deset godina."

„Roberte?“, navaljivala je Ambra, netremice ga gledajući u oči. „Zbog čega brineš?“

Langdon je oklevao, pokušavajući da utvrdi šta je tačno izvor njegove nesigurnosti. „Valjda sam prosto zabrinut, zbog Edmonda, da će sve večerašnje priče o zaveri – ubistva, kidnapovanje, dvorske intrige – nekako baciti u senku njegovu nauku.“

„To je opravdan stav, profesore“, ubaci se Vinston. „Ipak, verujem da ste prevideli jednu važnu činjenicu: priče o zaverama u velikoj meri su doprinele tome da nas sad prati toliki broj gledalaca. Ranije večeras, tokom Edmondovog programa, bilo ih je 3,8 miliona; ali sada, posle svih dramatičnih događaja iz prethodnih nekoliko sati, procenjujem da otprilike *dve stotine miliona* ljudi prati ovu priču preko onlajn vesti, društvenih mreža, televizije i radija.“

Ova cifra Langdonu se učini vrtoglavo visokom, iako se sećao da je više od dve stotine miliona ljudi gledalo finale Svetskog prvenstva u fudbalu, a da je petsto miliona gledalaca pratilo prvo sletanje na Mesec pre pola veka, kad niko nije imao internet, a televizori su bili daleko manje rasprostranjeni.

„Vi to u akademskoj zajednici možda ne primećujete, profesore“, reče Vinston, „ali ostatak sveta je postao rijaliti TV šou. Ironično je, ali ljudi koji su večeras pokušali da ućutkaju Edmonda zapravo su postigli suprotno; Edmondovo naučno otkriće sad ima širu publiku nego što ju je imalo ijedno drugo u istoriji. Podseća me na situaciju u kojoj je Vatikan javno prokazao vašu knjigu *Hrišćanstvo i sveto žensko,* a ona odmah potom postala bestseler.“

Skoro bestseler, pomisli Langdon, ali je Vinstonova primedba bila na mestu.

„Najveći mogući broj gledalaca je od početka bio jedan od Edmondovih osnovnih ciljeva za ovo veče“, reče Vinston.

„U pravu je“, reče Ambra, gledajući Langdona. „Kad smo Edmond i ja mozgali o događaju koji će se emitovati uživo iz Gugenhajma, bio je opsednut povećanjem stepena učešća publike i privlačenjem što je moguće većeg broja gledalaca.“

„Kao što rekoh“, naglasio je Vinston, „dostižemo tačku medijske zasićenosti i nema boljeg trenutka od ovog da obelodanimo Edmondovo otkriće.“

„Shvatam“, reče Langdon. „Samo nam reci šta da radimo.“

Iroduživši hodnikom, naišli su na neočekivanu prepreku – merdevine, nezgrapno raširene preko hodnika kao da se u zgradi spremaju za krečenje – mogli su produžiti samo ako pomere merdevine ili prođu ispod njih.

„Ove merdevine“, reče Langdon. „Da ih spustim?“

„Ne“, reče Vinston. „Edmond ih je, još davno, namerno tu postavio.“

„Zašto?“, upita Ambra.

„Verovatno znate da je Edmond prezirao sujeverje u svakom obliku. Namerno je prolazio ispod merdevina svaki dan kad bi išao na posao – bio je to njegov način da pokaže nepoštovanje prema bogovima. Štaviše, ako bi neki gost ili tehničar *odbio* da prođe ispod merdevina, Edmond bi ga izbacio iz zgrade.“

Uvek tako razuman, nasmešio se Langdon, prisećajući se da ga je Edmond jednom prilikom izgrdio što „kuca u drvo“ za sreću. *Roberte, osim ako si pritajeni druid koji još lupka po drveću ne bi li ga probudio, molim te, ostavi to glupo sujeverje gde mu je i mesto – u prošlosti!*

Ambra krete dalje, saginjući se da prođe ispod merdevina. Langdon se žacnu, iako svestan koliko je iracionalan, pa uradi isto.

Kad su stigli na drugi kraj hodnika, Vinston ih povede iza ugla do velikih bezbednosnih vrata s dve kamere i biometrijskim skenerom.

Ručno pravljeni znak visio je iznad vrata: SOBA 13.

Langdon pogleda ozloglašeni nesrećni broj. *Edmond se ponovo podsmeva bogovima.*

„Ovo je ulaz u njegovu laboratoriju“, reče Vinston. „Osim tehničara angažovanih da mu pomognu da je izgradi, vrlo je malo ljudi dobilo dozvolu da u nju uđe.“

Uz te reči bezbednosna vrata glasno zazujaše i Ambra smesta zgrabi kvaku i širom ih otvori. Koraknula je preko praga, zastala i podigla ruku do usta, iz kojih joj se oteo glasan uzdah. Kad je Langdon pogledao pored nje usvetilište crkve, razumeo je zašto je tako reagovala.

Prostranim holom kapele dominirala je najveća staklena kutija koju je Langdon u životu video. Providni kvadar zauzimao je celu površinu poda i uzdizao se do tavanice kapele visoke dva sprata.

Kutija je, kako se činilo, bila podeljena na dva nivoa.

Na prvom spratu Langdon je mogao da vidi na stotine metalnih ormara veličine frižidera, poredanih u redove nalik na crkvene klupe okrenute ka oltaru. Ormari nisu imali vrata i njihov sadržaj bio je potpuno izložen pogledu. Neshvatljivo zamršene matrice jarkocrvenih žica visile su iz ovih gustih mreža tačaka kontakta, izvijajući se ka podu gde su bile uvezane zajedno u debeo konopac koji je, nalik na ular, povezivao mašine, stvarajući nešto što je ličilo na koloplet vena.

Uređeni haos, pomisli Langdon.

„Na prvom spratu“, objasni im Vinston, „vidite čuveni superkompjuter MareNostrum – četrdeset osam hiljada osam stotina i devedeset šest intelovih jezgara koja komuniciraju preko mreže InfiniBand FDR10 – jednu od najbržih

mašina na svetu. MareNostrum je bio ovde kad se Edmond uselio, a on je umesto da ga ukloni, poželeo da ga *inkorporira,* pa ga je jednostavno proširio… uvis.“

Langdon je mogao da vidi da se svi žičani amovi MareNostruma spajaju na sredini prostorije, gde su formirali jedno stablo koje se penjalo vertikalno, nalik na ogromnu lozu, i prolazilo kroz tavanicu prvog sprata.

Polako podigavši pogled ka drugom spratu ogromnog staklenog kvadra, Langdon ugleda sasvim drugačiju sliku. Tu je, na sredini poda, na izdignutoj platformi, stajala ogromna metalna plavosiva kocka – malo manja od metra kvadratnog – bez žica, bez trepćućih lampica, bez ičega na sebi što bi nagovestilo da bi to mogao biti vrhunski kompjuter koji im je Vinston trenutno opisivao, služeći se njima jedva razumljivom terminologijom.

„… kubiti zamenjuju binarne brojke… superpozicije stanja… kvantni algoritmi… povezanost i tunelovanje…“

Langdonu je sada bilo jasno zašto su on i Edmond radije razgovarali o umetnosti nego o kompjuterima.

„… rezultujući kvadrilionima operacija s pokretnim zarezom u sekundi“, zaključi Vinston. „Što dalje znači da je spoj ove dve vrlo različite mašine najmoćniji superkompjuter na svetu.“

„Bože moj“, prošaputa Ambra.

„Tačnije“, ispravi je Vinston, *„Edmondov* Bog.“

POGLAVLJE 85

ConspiracyNet.com

NAJNOVIJE VESTI

JOŠ SAMO NEKOLIKO MINUTA DO EMITOVANJA KIRŠOVOG OTKRIĆA!

Da, zaista se događa!

Štab Edmonda Kirša upravo je izdao saopštenje za javnost u kom potvrđuju da će željno iščekivano naučno otkriće – odloženo zbog ubistva futuriste – uživo biti pušteno svetu preko interneta tačno na pun sat (u 3 ujutro po lokalnom vremenu u Barseloni).

Izveštaji kažu da broj gledalaca i dalje raste ogromnom brzinom i, statistički gledano, ovakvo interesovanje globalne internet zajednice dosad nikad nije zabeleženo.

Za sve ovo vezujemo i vest da su Robert Langdon i Ambra Vidal navodno viđeni kako ulaze u kapelu Tore hirona – dom Superkompjuterskog centra Barselone, gde se veruje da je Emond Kirš radio poslednjih nekoliko godina. Da li će prezentacija biti uživo puštena na internet s tog mesta, ConspiracyNet.com još uvek ne može da potvrdi.

Ostanite s nama i čekajte Kiršovu prezentaciju, koju ćete moći pogledati uživo ovde, na ConspiracyNet.com!

POGLAVLJE 86

Dok je prolazio kroz gvozdenu kapiju i ulazio u planinu, princa Hulijana obuze nelagodan osećaj da odatle možda nikad neće izaći. *Dolina palih. Šta ja radim ovde?*

Prostor iza ulaza bio je hladan i mračan, škrto osvetljen pomoću dve svetiljke u obliku baklji. Vazduh je mirisao na vlažan kamen.

Jedan uniformisani čovek stajao je pred njima, a svežanj ključeva zveckao je u njegovim drhtavim rukama. Hulijan nije bio iznenađen što oficir Patrimonio nasionala deluje nervozno – iza njegovih leđa stajalo je pola tuceta agenata Kraljevske garde poredanih u vrstu. *Moj otac je ovde.* Nije bilo sumnje da je ovaj siroti oficir pozvan usred noći da za kralja otključa Frankovu svetu planinu.

Jedan od agenata garde brzo istupi napred. „Prinče Hulijane, biskupe Valdespino. Očekivali smo vas. Ovuda, molim vas."

Agent garde povede Hulijana i Valdespina do masivne kapije od kovanog gvožđa na kojoj je bio izrezbaren zlokobni frankistički simbol – strašni dvoglavi orao, nastao po uzoru na nacističku ikonografiju.

„Njegovo veličanstvo je na kraju tunela", reče agent, pokazujući im da prođu kroz kapiju koja je bila otključana i odškrinuta.

Hulijan i biskup razmeniše nesigurne poglede i prođoše kroz kapiju sa čijih su obeju strana pretile metalne skulpture – dva anđela smrti koji su u rukama stezali mačeve u obliku krstova.

Jošfrankističke religiozno-militantne ikonografije, pomisli Hulijan dok je sa biskupom kretao na dugu šetnju u planinu.

Tunel koji se protezao pred njima bio je toliko elegantno ukrašen da se mogao meriti s balskom dvoranom madridske Kraljevske palate. S fino uglačanim podovima od crnog mermera i izrazito visokom kasetiranom tavanicom, raskošni hodnik bio je osvetljen naizgled beskrajnim nizom zidnih svećnjaka u obliku baklji.

Večeras je, međutim, izvor svetla u hodniku bilo nešto daleko dramatičnije. Desetine i desetine malih vatri – u bleštavim posudama poredanim u nizove nalik na svetla na aerodromskoj pisti – gorelo je narandžastim sjajem celom dužinom tunela. Po tradiciji, ove vatre paljene su samo povodom najvažnijih događaja, ali i kasnonoćni dolazak kralja očigledno je smatran dovoljno važnim da sve zasijaju.

Dok su plameni odsjaji plesali po uglačanom podu, široki hodnik izgledao je kao maltene neprirodan ambijent. Hulijan je mogao da oseti avetinjsko prisustvo

onih tužnih duša koje su svojim rukama izdubile ovaj tunel, ne ispuštajući pijuke i lopate dok su godinama dirinčili u hladnoj planini, gladni i promrzli, a mnogi od njih su i umrli – sve zarad glorifikacije Franka, čija je grobnica ležala duboko u utrobi ove planine.

Gledaj pažljivo, sine, rekao mu je otac kad ga je prvi put doveo ovde. *Jednog dana ćeš sve ovo srušiti.*

Hulijan je znao da kad bude postao kralj verovatno neće imati moć da uništi ovu veličanstvenu građevinu, ali je morao da prizna da ga iznenađuje što narod Španije dozvoljava da ona postoji, posebno s obzirom na nestrpljivost nacije da se odmakne od svoje mračne prošlosti i zakorači u novi svet. Ipak, još je bilo onih koji su čeznuli za prevaziđenim vrednostima, a na svaku godišnjicu Frankove smrti na stotine ostarelih frankista i dalje je hrlilo ka ovom mestu da mu odaju poštu.

„Don Hulijane“, reče biskup tiho kad su zašli dublje u hodnik, gde ih ostali nisu mogli čuti. „Da li znate zašto nas je vaš otac pozvao ovamo?“

Hulijan odmahnu glavom. „Nadao sam se da ćeš *ti* to znati.“

Valdespinu se ote neuobičajeno težak uzdah. „Ne znam.“

Ako biskupu nisu poznati motivi mog oca, pomisli Hulijan, *onda nisu poznati nikom.*

„Samo se nadam da je dobro“, reče biskup s iznenađujućom nežnošću. „Neke od odluka koje je u poslednje vreme doneo…“

„Misliš, kao što je sazivanje sastanka unutar planine u vreme kad bi trebalo da leži u bolničkom krevetu?“

Valdespino se blago nasmeši. „Na primer, da.“

Hulijan se pitao zašto kraljevsko gardijsko obezbeđenje nije intervenisalo i odbilo da izvede iz bolnice monarha na samrti i prebaci ga na ovu zlokobnu lokaciju. A opet, agenti garde bili su obučeni da bespogovorno slušaju, pogotovo zahteve koji dolaze od njihovog vrhovnog zapovednika.

„Godinama se nisam molio ovde“, reče Valdespino zagledan u vatrom osvetljeni hodnik.

Hulijan je znao da tunel kroz koji su se kretali nije bio samo prilazni hodnik koji vodi unutar planine; bila je to i *lađa* zvanično zabranjene katoličke crkve. Ispred njih je princ mogao da vidi redove klupa.

La basilika sekreta, kako ju je Hulijan zvao kad je bio dete.

Izdubljeno u granitnoj planini, pozlaćeno svetište na kraju ovog tunela bio je prostor nalik pećini, zadivljujuća podzemna bazilika s masivnom kupolom. Sa ukupnom površinom navodno većom od crkve Svetog Petra u Rimu, ovaj

podzemni mauzolej dičio se sa šest zasebnih kapela koje su okruživale visoki oltar postavljen tačno ispod krsta na vrhu planine.

Dok su se približavali glavnom svetištu, Hulijan je razgledao ogromni prostor, tražeći pogledom oca. Međutim, bazilika je naizgled bila potpuno prazna.

„Gde je on?“, strogo je upitao biskup zvučeći zabrinuto.

Hulijan je takođe bio zabrinut i plašio se da je garda ostavila kralja samog na ovom pustom mestu. Princ brzo pođe napred, zavirujući u jedan brod transepta za drugim. Nigde nikoga. Trčao je dublje, obišao oko oltara i ušao u apsidu.

Tek tu, u najdubljim nišama planine, Hulijan je napokon ugledao svog oca i naglo se zaustavio.

Kralj Španije bio je u invalidskim kolicima, potpuno sam i poguren pod teškim ćebadima.

POGLAVLJE 87

Unutar glavnog dela napuštene kapele, Langdon i Ambra su prateći Vinstonov glas obilazili dvospratni superkompjuter. Kroz debelo staklo čulo se potmulo vibriranje ogromne mašine. Langdona obuze jezivi osećaj da gleda u zver zatočenu u kavezu.

Tu buku, po Vinstonovim rečima, nije stvarala elektronika već veliki broj centrifugalnih ventilatora, hladnjaka i pumpi za tečno hlađenje koji su sprečavali da se mašina pregreje.

„Zaglušujuće je bučno ovde“, reče Vinston. „I ledeno. Na sreću, Edmondova laboratorija je na drugom spratu.“

Slobodno spiralno stepenište pružalo se prema gore, pričvršćeno za spoljašnji zid staklenog kućišta. Na Vinstonov poziv Langdon i Ambra popeli su se uz stepenice i zatekli se na metalnoj platformi, pred staklenim obrtnim vratima.

Na Langdonovo iznenađenje, futuristički ulaz u Edmondovu laboratoriju bio je ukrašen kao da je u pitanju kuća u predgrađu – sa sve otiračem, veštačkom biljkom u saksiji i malom klupom ispod koje je stajao par kućnih papuča, za koje je Langdon s tugom pretpostavio da pripadaju Edmondu.

Iznad vrata je visila uokvirena poruka.

> Uspeh je sposobnost
> da se i nakon čitavog niza neuspeha
> ne izgubi entuzijazam.
>
> VINSTON ČERČIL

„Opet Čerčil“, reče Langdon, pokazavši to Ambri. „Edmondov omiljeni citat“, zvonko će Vinston. „Govorio je da nepogrešivo definiše najveći uspeh kompjutera.“

„Kompjutera?“, upita Ambra.

„Da, kompjuteri su beskrajno uporni. Mogu da ne uspem i milijardu puta a da se nimalo ne iznerviram. Započinjem svoj milijarditi pokušaj da rešim problem s istim žarom s kojim sam to učinio prvi put. Ljudi to ne mogu.“

„Istina je“, priznade Langdon. „Ja obično odustanem posle milionitog pokušaja.“

Ambra se nasmejala i krenula prema vratima.

„Pod je od stakla“, reče Vinston u trenutku kad su obrtna vrata počela da se otvaraju. „Stoga vas molim da se izujete.“

Ambra namah zbaci cipele i bosa krenu kroz rotacioni ulaz. Dok ju je Langdon pratio, primetio je da na Edmondovom otiraču stoji čudna poruka dobrodošlice.

NIGDE NIJE LEPŠE NEGO NA 127.0.0.1

„Vinstone, ovaj otirač? Ne razumem.“

„Glavni računar“, odgovori Vinston.

Langdon ponovo pročita poruku. „Shvatam“, reče, uopšte ne shvatajući, pa prođe kroz obrtna vrata.

Čim je kročio na stakleni pod, Langdon oseti nesigurnost u kolenima. To što je stajao na prozirnoj podlozi u čarapama bilo je dovoljno uznemirujuće, ali to što se zatekao direktno iznad kompjutera MareNostrum odjednom ga je sasvim ispunilo nespokojem. Iz tog položaja, pogled na redove impozantnih polica podsetio ga je na čuveno kinesko arheološko nalaziše u Sijenu i armiju vojnika od terakote.

Langdon duboko uzdahnu i podiže pogled prema bizarnom prostoru pred sobom.

Edmondova laboratorija bila je prozirni pravougaonik sa ogromnom metalnom plavosivom kockom, koju je već video i na čijim se glatkim površinama odslikavalo sve što ju je okruživalo. Desno od kocke, u jednom kraju prostorije, bio je veoma moderan radni prostor sa polukružnim stolom, tri ogromna LCD ekrana i nizom tastatura polegnutih u udubljenja na granitnoj površini.

„Kontrola misije“, prošaputa Ambra.

Langdon klimnu i ovlaš pogleda drugi kraj prostorije, gde su fotelje, jedan kauč i bicikl za vežbanje bili raspoređeni po orijentalnom tepihu.

Superkompjuterski muški nered, rekao je u sebi Langdon i pomislio kako se Edmond sigurno uselio u ovu staklenu kocku kad je počeo da radi na svom projektu. *Šta li je to otkrio ovde gore?* Langdona je prvobitno ustezanje prošlo i sad je osećao sve jaču intelektualnu radoznalost – želju da sazna misterije koje su ovde otkrivene i sve tajne koje su rasvetljene u saradnji genijalnog uma i moćne mašine.

Ambra je već stigla do ogromne kocke i zapanjeno je gledala u njenu glatku plavosivu površinu. Langdon joj se pridružio i oboje su se ogledali u njenoj sjajnoj spoljašnjosti.

Ovo je kompjuter?, zapita se Langdon. Za razliku od mašine u prizemlju, ova je bila potpuno tiha – nepomična i beživotna – pravi metalni monolit.

Plavičasta boja mašine podsetila je Langdona na superkompjuter iz devedesetih, nazvan „Duboko plavetnilo“, koji je iznenadio svet pobedivši svetskog šahovskog prvaka Garija Kasparova. Napredak kompjuterske tehnologije ostvaren od tada bio je gotovo neshvatljiv.

„Želite li da pogledate unutra?“, zvonko se oglasio Vinston iz dva zvučnika sa tavanice.

Ambra hitro pogleda gore. „Da pogledamo unutar *kocke*[7]“

„Zašto da ne?“, odgovori Vinston. „Edmond bi bio ponosan što može da vam pokaže kako izgleda iznutra.“

„Nema potrebe“, reče Ambra, okrenuvši se prema Edmondovoj kancelariji. „Radije bih da unesemo tu šifru. Kako da to učinimo?“

„Za to je potrebno samo nekoliko sekundi, a prezentaciju možemo pokrenuti tek za malo više od jedanaest minuta. Pogledajte unutra.“

Pred njima, panel kocke okrenut prema Edmondovoj kancelariji počeo je da se otvara, otkrivajući debelo stakleno okno. Langdon i Ambra su obišli oko kocke i prislonili lica uz prozirni panel.

Langdon je očekivao da vidi još jedan gusto spakovan splet žica i svetlucavih lampica. Ali nije video ništa slično tome. Na njegovo zaprepašćenje, unutrašnjost kocke je bila mračna i unutra nije bilo ničega – ličila je na malu praznu sobu. Činilo se da je jedini sadržaj beličasta magla koja se kovitlala u vazduhu, kao da je prostorija neki frižider u ljudskoj veličini. Debeli panel od pleksiglasa odavao je hladnoću koja ga je iznenadila.

„Unutra nema ničeg“, reče Ambra.

Ni Langdon ništa nije mogao da uoči, ali je osećao duboko pulsiranje koje je dopiralo iz kocke.

„Taj spori ritam“, reče Vinston, „jeste pulsiranje cevi rashladnog sistema za razredivanje. Zvuči kao ljudsko srce.“

Da, zaista, pomisli Langdon uznemiren ovim poređenjem.

Crvena svetlost je lagano počela da razotkriva unutrašnjost kocke. Isprva je Langdon video samo belu maglu i golu površinu poda – praznu kvadratnu sobu. Kad se svetlost pojačala, nešto je blesnulo u prostoru iznad poda i on shvati da sa tavanice, poput stalaktita, visi neki komplikovani metalni cilindar.

„A *ovo* je“, reče Vinston, „ono što kocka mora neprestano da hladi.“

Cilindrični uređaj obešen o tavanicu bio je dugačak sto pedeset centimetara i napravljen od sedam horizontalnih prstenova kojima se prečnik smanjivao prema

podu i tako stvarao uski stub usađenih diskova, pričvršćenih za tanke metalne šipke. Prostor između glatkih metalnih diskova bio je premrežen malim brojem tankih žica. Ledena magla se kovitlala oko čitavog uređaja.

„E-vejv“, reče Vinston. „Za kvantni skok – ako vam ne smeta ta aluzija – dalji od d-vejva u vlasništvu NASA i Gugla.“

Vinston im odmah objasni da je d-vejv – prvi rudimentarni „kvantni kompjuter“ na svetu – otvorio vrata vrlom novom svetu kompjuterske moći, koju se naučnici još uvek trude da shvate. Kvantni kompjuteri umesto binarnog metoda čuvanja informacija koriste kvantna stanja subatomskih čestica, što za rezultat ima eksponencijalno veću brzinu, moć i fleksibilnost.

„Edmondov kvantni kompjuter“, reče Vinston, „strukturalno se ne razlikuje mnogo od d-vejva. Jedina razlika je metalna kocka koja okružuje kompjuter. Kocka je obložena *osmijumom* – retkim hemijskim elementom velike gustine koji pruža mnogo bolju magnetnu, termalnu i kvantnu zaštitu, a pored toga, verujem, savršeno se uklapa i u Edmondov osećaj za dramu.“

Langdon se osmehnuo i sam pomislivši isto.

„Tokom poslednjih nekoliko godina, dok je Guglova Laboratorija za kvantnu veštačku inteligenciju koristila mašine poput d-vejva da ubrza učenje mašina, Edmond je potajno sve to preskočio ovom mašinom. I učinio je to primenivši jednu jedinu veoma smelu ideju…“ Vinston zastade. „Dvodomstvo.“

Langdon se namršti. *Dva doma parlamenta?*

„Dvorežanjski mozak“, nastavi Vinston. „Leva i desna hemisfera.“

Dvodomni mozak, shvati Langdon. Jedna od odlika koja ljude čini toliko kreativnima jeste činjenica da dve polovine ljudskog mozga rade sasvim različito. Levi deo je analitički i verbalni, dok je desni intuitivan i „više voli“ slike nego reči.

„Trik je u tome“, reče Vinston, „što je Edmond odlučio da stvori sintetički mozak koji podražava *ljudski* mozak – to jest, mozak podeljen na levu i desnu hemisferu. Mada je u ovom slučaju više u pitanju poredak gore-dole.“

Langdon se odmaknuo i pogledao kroz pod u zaposlenu mašinu pod njima, a onda u nemi „stalaktit“ unutar kocke. *Dve različite mašine spojene u jednu – dvokomorni mozak.*

„Primorane da rade kao *jedno“, reče* Vinston, „ove dve mašine koriste različite pristupe rešavanju problema – te stoga doživljavaju istu vrstu konflikta i kompromisa koji se događaju i između delova ljudskog mozga, a to umnogome pospešuje napredovanje veštačke inteligencije, kreativnost i, na neki način… *Ljudskost.* Kad je o meni reč, Edmond mi je podario alate kojima samog sebe učim

ljudskosti, posmatrajući svet oko sebe i podražavajući ljudske osobine – humor, međusobnu saradnju, razlikovanje dobra i zla, pa čak i osećaj za etiku.“

Neverovatno, pomisli Langdon. „Hoćeš da kažeš da je ovaj dvostruki kompjuter, u suštini… *Ti?“*

Vinston se nasmeja. „Uistinu, ova mašina nije ništa više ja nego što je vaš fizički mozak *vi.* Kada biste gledali sopstveni mozak u tegli, ne biste rekli: 'Taj predmet, to sam ja'. Svi smo mi suma interakcija koje se odvijaju *unutar* nekog mehanizma.“

„Vinstone“, ubaci se Ambra krenuvši prema Edmondovom radnom prostoru. „Koliko još vremena imamo do emitovanja?“

„Pet minuta i četrdeset tri sekunde“, odgovori Vinston. „Hoćemo li da se pripremimo?“

„Da, molim te“, reče ona.

Zaštitni panel se lagano vratio na svoje mesto i Langdon se okrenu da sa Ambrom pređe u Edmondovu laboratoriju.

„Vinstone“, reče ona. „S obzirom na to da si sve vreme ovde radio s Edmondom, iznenađena sam što nemaš nikakvu predstavu o tome šta je otkrio.“

„Ponavljam, gospođice Vidal, sve moje informacije su izdeljene, raspolažem istim podacima kao i vi“, odgovori on. „Mogu samo da znalački nagađam.“

„A šta bi u tom slučaju rekao?“, upita Ambra osvrćući se po Edmondovoj kancelariji.

„Edmond je tvrdio da će njegovo otkriće 'promeniti sve'. Po mom iskustvu, sva najznačajnija otkrića u istoriji imala su za rezultat reviziju *modela* svemira – revolucionarna otkrića poput Pitagorinog odbacivanja zamisli o ravnoj Zemlji, Kopernikovog heliocentrizma, Darvinove teorije evolucije i Ajnštajnovog otkrića relativiteta – i sva su drastično menjala čovekov pogled na svet i unapređivala naš tadašnji model svemira.“

Langdon baci pogled prema zvučniku na tavanici. „Hoćeš da kažeš da je Edmond pronašao nešto što menja trenutni model svemira?“

„To je logičan zaključak“, odgovori Vinston, govoreći brže. „MareNostrum je jedan od najboljih kompjutera za 'modelovanje' na svetu, specijalizovan za kompleksne simulacije među kojima je najpoznatija njegova simulacija 'Alja red' – potpuno funkcionalno, virtuelno ljudsko srce verno originalu do ćelijskog nivoa. Naravno, uz nedavni dodatak kvantne komponente, ovaj sistem može da simulira sisteme milion puta kompleksnije od ljudskih organa.“

Langdon je razumeo ovaj koncept, ali i dalje nije mogao da zamisli šta je to Edmond modelovao da bi odgovorio na pitanja *Odakle dolazimo?* i *Kuda idemo?*

„Vinstone?“, pozva ga Ambra sedeći za Edmondovim stolom. „Kako se sve ovo uključuje?“

„Ja ću vam pomoći“, odgovori Vinston.

Tri ogromna LCD ekrana osvetliše se u trenutku kad je Langdon prišao Ambri. Kad su se slike pojavile, oboje uznemireno ustuknuše.

„Vinstone… Da li ova slika ide *uživo?“,* upita Ambra.

„Da, to je snimak sa naših spoljnjih kamera u realnom vremenu. Mislio sam da bi trebalo da znate. Stigli su pre nekoliko sekundi.“

Na ekranu se video panoramski snimak glavnog ulaza u kapelu, gde se okupila mala armija policajaca – pritiskali su zvonce, pokušavali da otvore vrata i razgovarali preko radija.

„Ne brinite“, uveri ih Vinston, „ne mogu da udu. A nas od emitovanja deli manje od četiri minuta.“

„Trebalo bi da počnemo *odmah“,* reče Ambra.

Vinston nije delio njeno uzbuđenje. „Verujem da bi Edmond voleo da sačekamo i počnemo na pun sat, kao što smo obećali. On je bio čovek od reči. Štaviše, nadzirem globalno praćenje preko interneta i broj gledalaca još uvek raste. Po sadašnjem trendu, u sledeća četiri minuta broj gledalaca će porasti za 12,7 procenata i, predviđam, postići maksimalan učinak.“ Vinston zaćuta, zvučeći skoro prijatno iznenađen. „Moram da kažem, uprkos svemu što se večeras desilo, čini se da će Edmondovo saopštenje biti emitovano u optimalno vreme. Mislim da bi on oboma bio duboko zahvalan.“

POGLAVLJE 88

Manje od četiri minuta, mislio je Langdon, sedajući na Edmondovu mrežastu radnu stolicu i okrećući pogled ka tri ogromna LCD ekrana koji su dominirali ovim delom prostorije. Na ekranima su još trajali živi prenosi snimaka sigurnosnih kamera, na kojima su se videli policajci okupljeni oko kapele.

„Siguran si da ne mogu da udu?“, upitala je Ambra, nervozno se premeštajući s noge na nogu iza Langdonovih leđa.

„Verujte mi“, odgovori Vinston. „Edmond je krajnje ozbiljno shvatao pitanje bezbednosti.“

„A ako isključe dovod struje u zgradu?“, nagađao je Langdon. „Izolovan izvor napajanja“, nehajno odvrati Vinston. „Rezervni mrežni kablovi pod zemljom. Sad nas niko ne može prekinuti. Uveravam vas.“

Langdon se prepusti. *Vinston je ove večeri bio u svemu u pravu… I sve vreme nam je čuvao leđa.*

Smestivši se u središte radnog stola u obliku potkovice, Langdon se pažljivo zagleda u neobičnu tastaturu pred sobom. Imala je barem dvostruko veći broj tipki – tradicionalne alfanumeričke plus mnoštvo simbola koje čak nije ni prepoznavao. Tastatura je bila presečena po sredini, a njene polovine ergonomski udaljene jedna od druge.

„Može li malo pomoći ovde?“, upita Langdon zureći u zbunjujuće nizove tipki.

„Pogrešna tastatura“, odgovori Vinston. „Ovo je glavna pristupna tačka E-vejva. Kao što sam već pomenuo, Edmond je svoju prezentaciju čuvao skrivenu od svih, uključujući i mene. Prezentacija se mora pokrenuti s druge mašine. Otkotrljajte se udesno. Skroz do kraja.“

Langdon pogleda udesno, gde je pola tuceta kompjutera bilo poredano čitavom dužinom stola. Dok je na stolici klizio ka njima, bio je iznenađen što vidi da je nekoliko bližih mašina poprilično staro, pa i zastarelo. Začudo, što se dalje pomerao, činilo se da su sve starije.

Ovde nešto sigurno nije u redu, pomislio je prolazeći pored glomaznog bež IBM DOS sistema, koji je bio star sigurno nekoliko decenija. „Vinstone, kakve su ovo mašine?“

„Edmondovi kompjuteri iz detinjstva“, reče Vinston. „Sačuvao ih je da ga podsećaju na korene. Ponekad, kad bi ovde imao težak dan, uključivao bi ih i pokretao stare programe – bio je to način da se ponovo poveže sa zadivljenošću koju je osećao dok je kao dečak otkrivao svet programiranja.“

„Divna ideja“, reče Langdon.

„Isto kao vaš sat s likom Mikija Mausa“, reče Vinston.

Zatečen, Langdon baci pogled nadole, povlačeći rukav svog sakoa ispod koga se ukaza antikvitetni ručni časovnik, koji je nosio otkad ga je kao dečak dobio na poklon. To što Vinston zna za njegov sat bilo je iznenađujuće, iako se Langdon sećao da je nedavno pričao Edmondu o tome kako ga nosi kao podsetnik da ostane uvek mlad u srcu.

„Roberte“, reče Ambra, „možemo li, molim te, da sad zanemarimo tvoj modni ukus i unesemo šifru? Čak i tvoj miš maše – pokušava da ti skrene pažnju.“

I zaista, Mikijeva ruka u rukavici bila je podignuta visoko iznad glave, njegov kažiprst pokazivao je maltene pravo gore. *Još tri minuta.*

Langdon brzo skliznu duž stola i Ambra mu se pridruži kod poslednjeg kompjutera u nizu – jedne ružne kutije boje pečurke s prorezom za flopi-disk, telefonskim modemom brzine 1.200 boda i glomaznim konveksnim monitorom od dvanaest inča posađenim na kućište.

„Tandi TRS-80“, reče Vinston. „Edmondova prva mašina. Kupio ga je polovnog i sam naučio bejsik kad mu je bilo oko osam godina.“

Langdon je bio srećan što vidi da je ovaj kompjuter, premda je bio pravi dinosaurus, već uključen i čeka. Na njegovom ekranu – treperavom crno-belom displeju – sijala je obećavajuća poruka, ispisana neravnim bitmapiranim slovima.

DOBRO DOŠAO, EDMONDE.
MOLIM, UNESI LOZINKU:

Iza reči „šifru“, treptao je i čekao crni kursor.

„To je to?“, upita Langdon dok ga je obuzimao osećaj da je sve nekako previše jednostavno. „Samo treba da je unesem *ovde?”*

„Upravo tako“, odgovori Vinston. „Kad unesete šifru, ovaj personalni kompjuter poslaće verifikovanu poruku 'otključaj' zapečaćenoj particiji na glavnom kompjuteru, gde je pohranjena Edmondova prezentacija. Ja ću tada moći da joj pristupim i upravljam prenosom; sačekaću pun sat i prebaciti podatke na sve glavne distributivne kanale za globalno emitovanje.“

Langdon je manje-više pratio objašnjenje, ali ipak, dok je posmatrao glomazni kompjuter i telefonski modem – bio je donekle zbunjen. „Ne razumem,

Vinstone, nakon što je toliko planirao ovo veće, zašto bi Edmond *ikad poverio* celu svoju prezentaciju uspostavljanju telefonske veze s praistorijskim modemom?“

„Rekao bih da je to samo Edmond bio Edmond “, odgovori Vinston. „Kao što znate, strasno je voleo dramu, simboliku i istoriju, i pretpostavljam da bi mu pričinilo ogromnu radost da uključi prvi kompjuter koji je ikad posedovao i iskoristi ga da prikaže svoje životno delo.“

Upravo tako, pomisli Langdon, shvatajući da bi Edmond ovo baš tako shvatio.

„Štaviše“, dodade Vinston, „pretpostavljam da je Edmond bio spreman i za neplanirane situacije, jer ima logike u korišćenju prastarog kompjutera za 'uključivanje prekidača'. Jednostavni zadaci zahtevaju jednostavne alatke. A što se bezbednosti tiče, upotreba sporog procesora podrazumeva da bi pokušaj upada u sistem putem pokušaja i pogreške trajao čitavu večnost.“

„Roberte?“, pokuša da ga požuri Ambra, ohrabrujuće ga stegnuvši za rame s leđa.

„Da, oprosti, sve je spremno“, Langdon privuče tandi tastaturu bliže sebi, a njen kruti spiralni kabl rasteže se kao žica starog telefona s brojčanikom na okretanje. Položio je prste na plastične tipke i zamislio red rukom ispisanog teksta koji su on i Ambra pronašli u kripti Sagrada familije.

Tad mračne religije pomreše sve & nauke krasni poče vek.

Veliko finale poeme Vilijama Blejka *Četiri Zoa* činilo se kao savršen izbor za otključavanje Edmondovog finalnog naučnog otkrića – otkrića za koje je tvrdio da će promeniti sve.

Langdon duboko udahnu i pažljivo otkuca stih, bez razmaka, i zamenjujući slovo & ligaturom *et.*

Kad je završio, on podiže pogled na ekran.

MOLIM, UNESI LOZINKU:

.....

Langdon prebroja tačke – četrdeset sedam.

Savršeno. Sad ide jedno veliko ništa.

Langdon pogleda Ambru u oči i ona mu klimnu. On ispruži ruku i pritisnu enter.

Istog trena kompjuter se oglasi potmulim zujanjem.

POGREŠNA LOZINKA.
POKUŠAJ PONOVO.

Langdonovo srce je udaralo svom snagom.

„Ambra – otkucao sam je besprekorno! *Siguran* sam u to!“ Zavrteo se na svojoj stolici i pogledao je, siguran da će na njenom licu videti samo strah.

Umesto toga, Ambra Vidal ga je posmatrala s visine zabavljeno se smešeći. Zavrtela je glavom i nasmejala se.

„Profesore“, prošaputala je, pokazujući ka tastaturi. „Uključena su vam velika slova.“

U tom času, duboko u planini, princ Hulijan stajao je skamenjen i zurio preko podzemne bazilike, nastojeći da nađe smisao u krajnje zbunjujućoj sceni pred sobom. Njegov otac, kralj Španije, sedeo je nepomično u invalidskim kolicima, ostavljen u najudaljenijem i najizolovanijem delu ove bazilike.

Dok ga je obuzimao užas, Hulijan mu pritrča. „Oče?“

Kad mu se Hulijan približio, kralj polako podiže kapke, očigledno se budeći iz kratkog sna. Oboleli monarh uspe da se opušteno nasmeši. „Hvala ti što si došao, sine“, prošaputao je krhkim glasom.

Hulijan čučnu ispred kolica i oseti olakšanje što mu je otac živ, ali i brigu zbog vidnog pogoršanja njegovog stanja koje je nastupilo za svega nekoliko dana. „Oče? Jesi li dobro?“

Kralj sleže ramenima. „Onoliko koliko se može očekivati“, odvrati on s iznenađujuće zdravim humorom. „Kako si *ti?* Današnji dan je bio… ispunjen događajima.“

Hulijan nije znao kako da odgovori. „Šta radiš ovde?“

„Pa, umorio sam se od bolnice i hteo sam malo na vazduh.“

„U redu, ali… *ovde*[7]*.“* Hulijan je znao da se njegov otac oduvek gnušao simbolične veze ove crkve sa progonima i netolerancijom.

„Vaše veličanstvo!“, viknu Valdespino, žureći oko oltara i pridružujući im se potpuno bez daha. „Šta, za ime sveta?“

Kralj se nasmeši svom dugogodišnjem prijatelju. „Antonio, dobrodošao.“

Antonio? Princ Hulijan nikad nije čuo oca da biskupa Valdespina oslovljava po imenu. U javnosti je to uvek bilo „Vaša ekscelencijo“.

Nedostatak formalnosti, neuobičajen za kralja, kao da je uzdrmao biskupa. „Hvala… vam“, spetljao se. „Jeste li dobro?“

„Prosto prelepo“, odvrati kralj široko se osmehujući. „U društvu sam dvojice ljudi kojima verujem najviše na celom svetu.“

Valdespino s nelagodom pogleda Hulijana, a onda se ponovo okrete kralju. „Vaše veličanstvo, doveo sam vam sina kao što ste tražili. Da vas ostavim da porazgovarate nasamo?“

„Ne, Antonio“, reče kralj. „Ovo će biti ispovest. I treba mi moj sveštenik da bude uz mene.“

Valdespino zavrte glavom. „Mislim da vaš sin ne očekuje da objašnjavate svoje postupke i večerašnje ponašanje. Siguran sam da on…“

„Večerašnje?“ Kralj se nasmeja. „Ne, Antonio, ispovediću tajnu koju sam celog života krio od Hulijana.“

POGLAVLJE 89

ConspiracyNet.com

NAJNOVIJE VESTI

NAPADNUTA CRKVA!

Ne, nije je napao Edmond Kirš – već španska policija!

Kapela Tore Hirona u Barseloni trenutno je pod opsadom lokalnih predstavnika zakona. Robert Langdon i Ambra Vidal, koji se trenutno nalaze u crkvi, navodno su odgovorni za uspešno pokretanje željno očekivanog saopštenja Edmonda Kirša, od kog nas deli još svega nekoliko minuta.

Odbrojavanje je počelo!

POGLAVLJE 90

Ambra Vidal oseti kako je preplavljuje radost kad se nakon Langdonovog drugog pokušaja da upiše stih prastari kompjuter oglasio srećnim piskom.

LOZINKA ISPRAVNA

Hvala Bogu, pomislila je dok je Langdon ustajao od stola i okretao se prema njoj. Ambra ga smesta obgrli rukama i stegnu u srdačan zagrljaj. *Edmond bi bio toliko zahvalan.*

„Dva minuta i trideset tri sekunde“, zvonko objavi Vinston.

Ambra pusti Langdona i oboje se okrenuše LCD ekranima iznad njihovih glava. Centralni ekran prikazivao je sat koji odbrojava, isti onaj koji je poslednji put videla u Gugenhajmu.

Program počinje uživo za 2 minuta 33 sekunde
Trenutni broj gledalaca sa daljine: 227.257.914

Više od dvesta miliona ljudi? Ambra je bila zaprepašćena. Po svemu sudeći, dok su ona i Langdon bežali po Barseloni, čitav svet je počeo da obraća pažnju na ovaj događaj. *Edmondova publika broji se astronomskim ciframa.*

Pored ekrana sa satom trajao je prikaz sa bezbednosnih kamera, i Ambra primeti iznenadnu promenu u aktivnostima policajaca ispred zgrade. Jedan po jedan, policajci koji su dotad lupali na vrata i razgovarali preko radija – prekidali su sve aktivnosti, vadili svoje pametne telefone i saginjali glave ka ekranima. Plato ispred crkve postepeno se pretvorio u more bledih, radoznalih lica, osvetljenih sjajem uređaja koje su držali u rukama.

Edmond je zaustavio svet, pomislila je Ambra, osećajući zastrašujuću odgovornost što se ljudi širom sveta upravo pripremaju da gledaju prezentaciju koja će biti emitovana baš iz ove prostorije. *Pitam se da li Hulijan gleda,* pomislila je, a onda ga brzo izbacila iz glave.

„Program je zakazan“, reče Vinston. „Verujem da će vam oboma biti udobnije da ga odgledate u Edmondovoj dnevnoj sobi, u drugom kraju ove laboratorije.“

„Hvala, Vinstone“, uzvrati Langdon, usmeravajući još uvek bosonogu Ambru preko glatkog staklenog poda i pored plavosive metalne kocke ka Edmondovoj dnevnoj sobi.

Ovde je stakleni pod bio prekriven orijentalnim tepihom, a bilo je tu i nekoliko komada finog nameštaja i jedan trenažni bicikl.

Kad je sa stakla kročila na meki tepih, Ambra oseti da njeno telo počinje da se opušta. Popela se na kauč i podvila noge poda se, osvrćući se da vidi gde je Edmond postavio televizor. „Gde ćemo gledati?“

Langdon je očigledno nije čuo, budući da je otišao do ugla sobe da nešto pogleda, ali je Ambra dobila odgovor na svoje pitanje već tren kasnije, kad se ceo zadnji zid odaje osvetlio iznutra. Na njemu se pojavio poznat prizor, projektovan odnekud iz stakla.

Program počinje uživo za 1 minut 39 sekundi
Trenutni broj gledalaca sa daljine: 227.501.173

Ceo zid je ekran?

Ambra je zurila u dva i po metra visoku sliku dok su se svetla u crkvi polako gasila. Vinston se, kako se činilo, trudio da se osećaju kao kod kuće pred Edmondovu veliku predstavu.

Tri metra dalje, u uglu sobe, Langdon je stajao potpuno opčinjen – ne ogromnim zidnim televizorom, nego malim predmetom koji je maločas uočio; bio je izložen na elegantnom stalku kao da je deo muzejske izložbe.

Pred njim je u metalnoj vitrini sa staklenim prednjim delom bila izložena jedna epruveta. Bila je zatvorena plutanim čepom i obeležena nalepnicom, a sadržala je nekakvu smeđkastu tečnost. Na trenutak Langdon pomisli da je to možda nekakav lek koji je Edmond uzimao. A onda je pročitao ime na nalepnici.

To je nemoguće, rekao je sam sebi. *Zašto bi se ovo nalazilo ovde?!*

Postojalo je vrlo malo „slavnih“ epruveta na svetu i Langdon je znao da se ova svakako može ubrojati među njih. *Ne mogu da verujem da Edmond ima jednu od ovih!* Verovatno je do ovog naučnog artefakta došao nelegalnim kanalima i kupio ga po enormno visokoj ceni. *Baš kao što je uradio sa Gogenovom slikom u Kasa Mili.*

Langdon čučnu i zagleda se u sedamdesetak godina staru staklenu bočicu. Samolepljiva nalepnica bila je izbledela i izlizana, ali su dva imena na epruveti još bila čitljiva: JURI-MILER.

Dlačice na Langdonovom vratu se nakostrešiše dok je ponovo čitao imena.

JURI-MILER.

Bože moj… Odakle dolazimo?

Hemičari Harold Juri i Stenli Miler sredinom dvadesetog veka izvršili su legendarni naučni eksperiment u nastojanju da odgovore upravo na to pitanje. Ovaj hrabri pokušaj nije uspeo, ali su njihovi napori pozdravljeni u celom svetu i otad su poznati pod nazivom Juri-Milerov eksperiment.

Langdon se sećao koliko je opčinjen bio na času biologije u srednjoj školi kad je naučio da su ova dva naučnika pokušali da ponovo stvore uslove kakvi su vladali u osvit stvaranja Zemlje – vrele planete prekrivene uzavrelim, beživotnim okeanima u kojima ključaju hemikalije.

Primordijalna supa.

Nakon što su napravili kopiju mešavine hemikalija koje su postojale u prvim okeanima i atmosferi – voda, metan, amonijak i vodonik – Juri i Miler zagrejali su smešu kako bi simulirali uskiptela mora. Onda su kroz nju propuštali električnu struju kako bi oponašali munje. I konačno, ostavili su smešu da se ohladi – baš kao što su se Zemljini okeani ohladili.

Njihov cilj bio je jednostavan i smeo – da probude iskru života u beživotnom prvobitnom moru. *Da simuliraju „Stvaranje“,* pomisli Langdon, *koristeći isključivo nauku.*

Juri i Miler proučavali su svoju smešu u nadi da bi se primitivni mikroorganizmi mogli formirati u mešavini bogatoj hemikalijama – bio je to dotad nezabeležen proces poznat pod nazivom *abiogeneza.* Nažalost, njihovi pokušaji da stvore „život“ iz beživotne materije nisu uspeli. Umesto života, ostale su im samo inertne staklene epruvete koje su danas čamile u nekom mračnom ormaru na Univerzitetu Kalifornije u San Dijegu.

Kreacionisti do današnjeg dana navode neuspeh Juri-Milerovog eksperimenta kao naučni dokaz da se život na Zemlji *nije* mogao pojaviti bez pomoći Božje ruke.

„Trideset sekundi“, zagrme Vinstonov glas iznad njihovih glava.

Misli su se kovitlale u Langdonovoj glavi dok je ustajao i zurio u zamračenu crkvu oko njih. Pre samo nekoliko minuta Vinston je izjavio da su najveća naučna otkrića uvek bila ona koja su stvarala nove „modele“ kosmosa. Takođe je rekao da

je MareNostrum specijalizovan za kompjutersko modelovanje – simulaciju složenih sistema i nadgledanje njihovog rada.

Juri-Milerov eksperiment, pomisli Langdon, *primer je ranog modelovanja… simulacija složenih hemijskih interakcija koje se dešavaju naprimordijalnoj Zemlji.*

„Roberte“, doviknu mu Ambra s drugog kraja sobe. „Počinje.“

„Stižem“, odvratio je, prilazeći kauču, odjednom preplavljen sumnjom da je možda upravo uspeo da delimično nasluti na čemu je Edmond radio.

Dok je prelazio preko prostorije, Langdon se seti Edmondovog dramatičnog uvoda na travnatoj livadi Gugenhajma. *Hajde da večeras budemo kao rani istraživači,* rekao je tad, *oni koji su ostavili sve za sobom i uputili se preko nepreglednih okeana. Doba religije se primaklo svom kraju, a sviće doba nauke. Zamislite samo šta bi se dogodilo ako bismo nekim čudom saznali odgovore na velika životna pitanja.*

Dok je Langdon zauzimao mesto pokraj Ambre, ogromni zidni ekran odbrojavao je poslednje sekunde.

Ambra ga je proučavala. „Jesi li dobro, Roberte?“

Langdon klimnu glavom dok je dramatična muzika ispunjavala sobu, a Edmondovo lice se materijalizovalo na dva i po metra visokom zidu pred njima. Proslavljeni futurista izgledao je mršavo i umorno, ali se široko osmehivao kameri.

„Odakle dolazimo?“, upitao je, a uzbuđenje u njegovom glasu je raslo dok se muzika gubila. „I kuda idemo?“

Ambra uhvati Langdona za ruku i nervozno je stegnu.

„Ova dva pitanja su deo iste priče“, izjavi Edmond. „I zato, počnimo od početka – od *samog* početka.“

Veselo klimnuvši glavom, Edmond posegnu u džep i odatle izvadi jedan mali stakleni predmet – epruvetu s mutnom tečnošću na kojoj su stajala izbledela imena Jurija i Milera.

Langdon oseti kako mu srce brže kuca.

„Naše putovanje počinje jako davno… *četiri milijarde* godina pre Hrista… na površini primordijalne supe.“

POGLAVLJE 91

Dok je sedeo pored Ambre na kauču i proučavao Edmondovo žućkasto lice projektovano na stakleni zid, Langdona ponovo obuze tuga zbog saznanja da je Edmond potajno i u samoći patio od smrtonosne bolesti. Međutim, večeras je pogled futuriste zračio čistom radošću i uzbuđenjem.

„Za nekoliko trenutaka reći ću vam nešto o ovoj epruveti“, reče Edmond, držeći posudicu u ruci, „ali hajde da pre toga malo zaplivamo… U primordijalnoj supi.“

Edmond nestade, a munja blesnu – osvetlivši uzburkani okean u kom su vulkanska ostrva bljuvala lavu i pepeo u olujnu atmosferu.

„Da li je ovde otpočeo život?“, upitao je Edmondov glas. „U spontanoj reakciji u uzburkanom okeanu hemikalija? Ili je to možda bio mikrob koji je doleteo na meteoritu iz svemira? Ili je to bio… *Bog*[7] Nažalost, ne možemo se vratiti unazad kroz vreme da prisustvujemo tom trenutku. Znamo samo ono što se dogodilo *posle* tog trenutka, kada se život prvi put pojavio. Dogodila se evolucija. I navikli smo da je vidimo predstavljenu nekako ovako.“

Na ekranu je sada bila prikazana poznata vremenska osa ljudske evolucije – primitivni majmun koji se vuče za kolonom sve uspravnijih hominida, sve do poslednjeg, koji je sasvim uspravljen i bez ijedne malje na telu.

„Da, ljudi su *evoluirali“,* reče Edmond. „Ovo je nepobitna naučna činjenica i napravili smo jasnu vremensku liniju zasnovanu na fosilnim ostacima. Ali šta ako bismo mogli da posmatramo evoluciju unatrag?“

Na Edrnondovom licu odjednom počeše da se pojavljuju malje, a on da se pretvara u primitivnog čoveka. Izmenila mu se struktura kostiju, sve je više ličio na majmuna, a onda se proces ubrzao do skoro zaslepljujuće brzine, prikazujući tek na tren sve starije i starije vrste – lemure, lenjivce, torbare, platipuse i dvodihalice, koje zaranjaju u vodu i tamo nastavljaju da se preobražavaju u jegulje, ribe, želatinasta stvorenja, planktone, amebe – sve dok od Edmonda Kirša nije ostala samo mikroskopska bakterija – usamljena ćelija koja pulsira u prostranom okeanu.

„Najranije čestice života“, reče Edmond. „Ovde naš film, odmotavajući se unatrag, stiže do kraja trake. Nemamo pojma kako su se prvi oblici života materijalizovali iz beživotnog mora hemikalija. Prosto ne možemo da vidimo prvi kadar ove priče.“

T = 0, razmišljao je Langdon, setivši se sličnog obrnutog filma o širećem svemiru, u kom se kosmos sažima u jednu jedinu tačku svetlosti i kosmolozi stižu do sličnog ćorsokaka.

„Glavni uzrok“, reče Edmond. „To je termin koji je Darvin upotrebio da opiše ovaj neuhvatljivi trenutak stvaranja. Dokazao je da se život neprekidno razvijao, ali nije uspeo da shvati kako je proces otpočeo. Drugim rečima, Darvinova teorija opisuje *preživljavanje* najjačih, ali ne i *nastanak* najjačih.“

Langdon se zakikota – nikad nije čuo takav opis.

„Pa onda, kako je život *došao* na Zemlju? Drugačije rečeno, odakle dolazimo?“, Edmond se nasmešio. „U sledećih nekoliko minuta dobićete odgovor na to pitanje. Ali verujte mi, koliko god *taj* odgovor bio zapanjujući, to je samo polovina večerašnje priče.“ Pogledao je pravo u kameru i zlokobno se iscerio. „Kako se ispostavilo, mesto odakle dolazimo je krajnje fascinantno… ali pravi šok predstavlja mesto na koje idemo.“

Ambra i Langdon su se zbunjeno pogledali i, mada je Langdon osetio da je ovo nekakva edmondovska hiperbola, izjava je u njemu ipak probudila nelagodnost.

„Poreklo života…“, nastavio je Edmond, „ostalo je najdublja misterija još od dana kad su se pojavile prve priče o stvaranju. Milenijumima su filozofi i naučnici tražili nekakav zapis o tom prvom, najranijem trenutku života.“

Edmond sada podignu poznatu epruvetu sa mutnom tečnošću. „Pedesetih godina dvadesetog veka, dva takva tragaoca – hemičari Juri i Miler – izveli su odvažan eksperiment pomoću kog su se nadali da će otkriti kako je zapravo nastao život.“

Langdon se nagnu prema Ambri i prošaputa: „Ta epruveta je upravo ona *tamo.“* Pokaza na vitrinu u uglu.

Izgledala je iznenađeno. „Zašto bi je *Edmond* čuvao?“

Langdon slegnu ramenima. Sudeći po svim čudnovatim predmetima u Edmondovom stanu, ova epruveta je verovatno bila samo još jedan komad naučne istorije koji je želeo da poseduje.

Edmond ukratko opisa Jurijeve i Milerove pokušaje da ponovo naprave primordijalnu supu, i njihovu želju da stvore život u posudi punoj neživih hemikalija.

Na ekranu se pojavio izbledeli primerak *Njujork tajmsa* i članak od osmog marta 1953. godine pod nazivom „Pogled dve milijarde godina unazad“.

„Naravno“, govorio je Edmond, „ovaj eksperiment je izazvao negodovanje. Posledice su mogle biti nesagledive, posebno za religiozni svet. Ako bi se život na

neki magičan način pojavio u ovoj epruveti, zaključili bismo da su *samo* naši hemijski zakoni dovoljni za stvaranje života. Ne bi nam više trebalo neko natprirodno biće koje se pružilo sa nebesa i podarilo nam iskru stvaranja. Shvatili bismo da se život prosto događa… kao neumitni nusproizvod prirodnih zakona. Još važnije, morali bismo zaključiti da se, pošto se život spontano pojavio *ovde* na Zemlji – to isto skoro sigurno dogodilo još negde u kosmosu, što znači: čovek nije jedinstven; čovek nije centar Božjeg svemira i čovek nije u njemu usamljen."

Edmond odahnu. „Međutim, kao što mnogi od vas znaju, Juri-Milerov eksperiment nije uspeo. Proizveli su nekoliko amino-kiselina, ali ništa što je makar i izbliza podsećalo na život. Ovi uporni hemičari nastavili su da pokušavaju, koristili su drugačije kombinacije sastojaka, različite obrasce zagrevanja, ali ništa nije uspevalo. Činilo se da *život* – kako su vernici dugo smatrali – ipak zahteva božansku intervenciju. Juri i Miler naposletku su odustali od eksperimentisanja. Religijska zajednica je s olakšanjem odahnula, a naučna se vratila na početak." Zastao je, a u očima mu se video radosni odsjaj. „To jest, sve do 2007… Kada se dogodilo nešto neočekivano."

Edmond je potom ispričao kako su zaboravljene Juri-Milerove epruvete pronađene u jednom ormaru na Univerzitetu Kalifornije u San Dijegu nakon Milerove smrti. Milerovi studenti su ponovo analizirali uzorke koristeći mnogo preciznije, savremene tehnike – uključujući i tečnu hromatografiju i masenu spektrometriju – i rezultati su bili zapanjujući. Kako se činilo, originalni Juri-Milerov eksperiment proizveo je mnogo više amirio-kiselina i kompleksnih jedinjenja no što je u to vreme Miler bio u stanju da izmeri. Novom analizom epruveta čakje identifikovano nekoliko važnih nukleobaza – gradivnih blokova RNK i možda čak… DNK.

„Bila je to neverovatna naučna priča", zaključi Edmond, „ponovna pot\rda zamisli da se život *možda* zaista jednostavno događa… *bez božanske intervencije.* Činilo se da je Juri-Milerov eksperiment zaista uspevao, samo mu je trebalo malo više vremena da se razvije. Setimo se najvažnije stvari: život je evoluirao milijardama godina, a ove epruvete su ležale u ormaru svega pedesetak. Ako bi se život ovog eksperimenta merio kilometrima, to bi bilo kao da nam je horizont ograničen na svega nekoliko centimetara…"

Pustio je da ova misao ostane da lebdi u vazduhu.

„Ne treba napominjati", nastavi Edmond, „koliko je naglo obnovljeno interesovanje za ideju da se život može stvoriti u laboratoriji."

Sećam se toga, pomisli Langdon. Harvardski biološki fakultet je priredio zabavu koju su nazvali NSSB: Napravi sam svoju bakteriju.

„Naravno, usledila je snažna reakcija savremenih religijskih vođa“, reče Edmond, u vazduhu stavljajući znake navoda oko reči „savremeni“.

Na zidu se pojavila glavna stranica internet portala – creation.com – koju je Langdon prepoznao kao stalnu metu Edmondove jarosti i podsmeha. Organizacija je zaista išla korak ispred svih u kreacionističkom propovedanju, ali teško da je bila dobar primer „savremenog religijskog sveta“.

Misija koju su sebi zadali bila je sledeća: „Obznaniti istinu i verodostojnost *Biblije* i potvrditi njenu pouzdanost – a posebno u vezi s istorijom postanja.“

„Ovaj portal“, reče Edmond, „popularan je, uticajan i sadrži doslovno *desetine* blogova o opasnostima revidiranja rada Jurija i Milera. Na sreću po ljude iz creation.com-a, nemaju čega da se plaše. Čak i da ovaj eksperiment uspe da proizvede život, to se verovatno neće dogoditi u sledeće dve milijarde godina.“

Edmond ponovo podignu epruvetu. „Kao što možete i zamisliti, najviše bih voleo da mogu da premotam unapred dve milijarde godina, ponovo analiziram ovu epruvetu i dokažem da svi kreacionisti greše. Nažalost, da bi se to postiglo, bio bi nam potreban vremeplov.“ Edmond zastade s lukavim izrazom na licu. „I zato sam ga ja… napravio.“

Landgon pogleda Ambru, koja jedva da se i pomerila otkako je prezentacija počela. Njene tamne oči bile su prikovane za ekran.

„Vremeplov“, reče Edmond, „nije tako teško napraviti. Dozvolite da vam objasnim na šta mislim.“

Na ekranu se pojavio pust bar i Edmond kroči u njega, krećući se prema bilijarskom stolu. Kugle su stajale u svom uobičajenom trouglastom poretku, čekajući da budu razbijene. Edmond uze tak, nagnu se nad sto i snažno udari belu kuglu. Ona pojuri prema trouglu kugli koje su čekale.

Trenutak pre nego što će se kugle sudariti, Edmond povika: „Stop!“

Bela kugla se zaledi u mestu – magično se zaustavivši tren pre udara.

„A sada“, reče Edmond, posmatrajući zamrznuti trenutak na stolu, „ako bih vas pitao koja bi kugla upala u koju rupu, da li biste to mogli da predvidite? Naravno da ne. Postoji doslovno hiljade mogućih načina da se one razbiju. Ali šta ako biste imali vremeplov i mogli brzo da premotate unapred petnaest sekundi u budućnost, vidite šta se dogodilo sa kuglama, a onda se vratite? Verovali ili ne, prijatelji moji, sada imamo tehnologiju da to probamo.“

Edmond pokaza na nekoliko minijaturnih kamera na ivicama stola. „Koristeći optičke senzore za merenje brzine, rotacije, pravca i ose rotacije kugle dok se ona kreće, mogu da napravim matematičku fotografiju kretanja kugle u svakom datom

trenutku. S tom slikom mogu da napravim izvanredno precizno predviđanje o njenom budućem kretanju.“

Langdon se prisetio kako je jednom upotrebio golf-simulator, koji je pomoću slične tehnologije s razočaravajućom preciznošću predviđao njegovu sklonost da odsečnim udarcem lopticu pošalje pravo u šumu.

Edmond sad izvadi veliki pametni telefon. Na ekranu su se videli bilijarski sto i njegova virtuelna bela kugla zamrznuta u mestu. Nekoliko matematičkih jednačina lebdelo je nad njom.

„Znajući tačnu masu bele kugle, njenu poziciju i brzinu“, reče Edmond, „mogu da izračunam njeno dejstvo na ostale kugle i predvidim ishod.“ Dodirnuo je ekran i simulacija bele kugle ožive; ona se svom snagom zabi u ostale kugle, raspršivši ih i ubacivši četiri kugle u različite rupe.“

„Četiri kugle“, reče Edmond gledajući ekran. „Prilično dobar udarac.“ Pogledao je u publiku. „Ne verujete mi?“

Pucnuo je prstima iznad pravog bilijarskog stola i bela kugla krenu po stolu, glasno udari ostale kugle i raspršiih. Iste četiri kugle upadoše u iste četiri rupe.

„Nije baš pravi vremeplov“, reče Edmond kroz osmeh, „ali nam omogućava da zavirimo u budućnost. Osim toga, omogućava mi i da malo izmenim zakone fizike. Na primer, mogu da uklonim *trenje* da se kugle nikad ne zaustave… Da se kotrljaju zauvek sve dok i poslednja od njih ne upadne u neku rupu.“

Dodirnuo je nekoliko dugmića i ponovo pokrenuo simulaciju. Ovog puta, posle razbijanja, odbijene kugle nisu usporile, već su se divlje odbijale po stolu, konačno nasumično upadajući u rupe, sve dok samo dve nisu ostale da se vijaju po stolu.

„A ako se umorim od čekanja da i poslednje dve kugle upadnu“, reče Edmond, „mogu jednostavno da ubrzam proces.“ Dodirnuo je ekran i preostale dve kugle su se ubrzale dok nisu postale samo magličasti trag koji preseca sto, dok konačno nisu i one upale u svoje rupe. „Na ovaj način mogu da vidim budućnost mnogo pre nego što se ona dogodi. Kompjuterske simulacije su zaista virtuelni vremeplovi.“ Zastao je. „Naravno, sve je ovo prilično jednostavna matematika u malom, zatvorenom sistemu kakav je bilijarski sto. Ali šta je sa mnogo složenijim sistemima?“

Edmond je ponovo držao Juri-Milerovu epruvetu i smešio se. „Verujem da već znate šta hoću da kažem. Kompjutersko modelovanje je poput vremeplova i omogućava nam da vidimo budućnost… možda čak i *milijardu* godina u budućnost.“

Ambra se promeškolji na kauču, ne skidajući pogled s Edmondovog lica.

„Kao što možete da zamislite“, reče Edmond, „nisam prvi naučnik koji sanja o modelovanju primordijalne Zemljine supe. U principu je to prilično jasan eksperiment – ali u praksi, to je noćna mora u smislu složenosti.“

Uzburkana primordijalna mora pojaviše se ponovo, zajedno sa munjama, vulkanima i ogromnim talasima. „Modelovanje hernije okeana zahteva simulaciju na *molekularnom* nivou. To bi bilo kao da predviđamo vremenske prilike s tolikom preciznošću da znamo tačan položaj svakog molekula vazduha u svakom trenutku. Svaka smislena simulacija primordijalnog mora stoga zahteva od kompjutera da razume ne samo zakone fizike – kretanje, termodinamiku, gravitaciju, očuvanje energije i tako dalje – već i hernije, kako bi precizno mogao da ponovo stvori veze koje bi se formirale između svakog atoma u okviru kipuće okeanske čorbe.“

Pogled iznad okeana zaronio je pod talase, uveličavajući kadar do jedne jedine kapi vode, u kojoj su se veze virtuelnih atoma i molekula vezivale i raskidale u uzburkanom viru.

„Nažalost“, reče Edmond, ponovo se pojavivši na ekranu, „simulacija koja bi trebalo da obradi ovoliku količinu mogućih permutacija zahteva ogromnu procesorsku moć – daleko veću od mogućnosti bilo kojeg kompjutera na svetu.“ Oči mu ponovo blesnuše od uzbuđenja. „To jest… bilo kojeg sem *jednog.“*

Oglasile su se orgulje i zasvirale čuveni uvod u Bahovu *Tokatu i fugu u d-molu,* a na ekranu se ukaza neverovatna širokougaona fotografija Edmondovog ogromnog dvospratnog kompjutera.

„E-vejv“, prošaputa Ambra, oglasivši se prvi put tokom ovih minuta.

Langdon je samo zurio u ekran. *Naravno… ovo je briljantno.*

Praćen dramatičnim zvukom orgulja Edmond otpoče vatreni govor i video-obilazak svog superkompjutera, konačno otkrivajući svoju „kvantnu kocku“. Orgulje su stigle do klimaksa uz gromoglasan akord – Edmond je doslovno grmeo iz sve snage.

„Krajnji rezultat“, zaključi on, „jeste da je E-vejv sposoban da ponovo pokrene Juri-Milerov eksperiment u virtuelnoj stvarnosti s neverovatnom preciznošću. Ne mogu da modelujem *čitav* primordijalni okean, naravno, pa sam stvorio isti petolitarski zatvoreni sistem koji su koristili Juri i Miler.“

Na ekranu se pojavila virtuelna posuda sa hemikalijama. Potom je prizor tečnosti uvećavan sve dok nije dostigao atomski nivo – te je sad prikazivao atome koji se odbijaju u zagrejanoj smesi, vezuju se i raskidaju i ponovo vezuju, pod uticajem temperature, elektriciteta i fizičkog kretanja.

„Ovaj model sadrži sve što smo saznali o primordijalnoj supi od vremena Juri-Milerovog eksperimenta – uključujući i verovatnu prisutnost hidroksilnih radikala

iz naelektrisane pare i karbonil sulfida, nastalih zbog vulkanske aktivnosti, kao i uticaja teorija 'redukovane atmosfere'.“

Virtuelna tečnost na ekranu je nastavila da se muti i grozdovi atoma počeli su da se stvaraju.

„Hajde da sada ubrzamo taj proces…“, reče Edmond uzbuđeno i video-snimak brzo krete napred, sasvim zamagljen, prikazujući stvaranje sve složenijih jedinjenja. „Posle nedelju dana počinjemo da pronalazimo amino-kiseline koje su videli Juri i Miler.“ Slika se ponovo zamutila, krećući se još brže. „A onda… negde na granici od pedeset godina, počinjemo da vidimo nagoveštaje gradivnih blokova RNK.“

Tečnost nastavi da se komeša sve brže i brže.

„I zato sam je pustio da vri!“, uzviknu Edmond, govoreći sve glasnije.

Molekuli na ekranu nastavili su da se vezuju a strukture da se usložnjavaju; program je premotavao vekove, milenijume, milione godina. Dok su slike jurišale zaslepljujućom brzinom, Edmond uzviknu radosno: „Pogodite šta se na kraju pojavilo u ovoj supi?“

Langdon i Ambra se uzbuđeno nagnuše napred.

Edmondovo ushićenje odjednom splasnu. „Apsolutno *ništa*[1]*, reče* on. „Nikakav život. Nikakva spontana hemijska reakcija. Nikakav trenutak stvaranja. Samo izmešana bezoblična masa beživotnih hemikalija.“ Ispustio je težak uzdah. „Mogao sam da izvučem samo jedan logičan zaključak.“ Tužno je gledao u kameru. „Za stvaranje života… potreban je *Bog.“* Langdon je šokirano zurio. *Šta on to govori?*

Nakon jednog trena, preko Edmondovog lica prevuče se bledi osmeh. „Ili sam“, nastavi on, „možda propustio neki ključni sastojak u ovom receptu.“

POGLAVLJE 92

Ambra Vidal je opčinjena zamišljala milione ljudi širom planete koji su, upravo sada, baš kao i ona, bili potpuno zaokupljeni Edmondovom prezentacijom.

„Koji mi je, dakle, sastojak nedostajao?“, upitao je Edmond. „Zašto je moja primordijalna supa odbijala da stvori život? Nisam znao – i zato sam uradio isto što rade svi uspešni naučnici. Pitao sam nekog pametnijeg od sebe!“

Na ekranu se pojavila žena s ozbiljnim naočarima: dr Konstans Gerhard, biohemičarka, s Univerziteta Stanford. „Kako možemo stvoriti *život?“* Naučnica se nasmejala, odmahujući glavom. „Ne možemo! U tome je suština. Kad je reč o procesu stvaranja – prelasku tog praga gde nežive hemikalije formiraju žive stvari – sva naša nauka prestaje da važi. Nema mehanizma u herniji kojim bi se objasnilo kako do toga dolazi. Štaviše, sama *ideja* o ćelijama koje se same organizuju da tvore žive oblike naizgled se direktno suprotstavlja zakonu o entropiji!“

„Entropija“, ponovio je Edmond, koji se sada nalazio na prelepoj plaži. „Entropija je samo prefinjen način da se kaže: *sve se raspada.* Jezikom nauke rečeno: organizovan sistem neizbežno propada'.“ Pucnuo je prstima i kraj njegovih nogu pojavio se lep peščani zamak. „Upravo sam organizovao milione zrnaca peska u jedan zamak. Da vidimo šta kosmos misli o tome.“ Nekoliko sekundi kasnije, naišao je talas i sprao njegov zamak. „Da, kosmos je pronašao moja *organizovana zrnca* peska i *dezorganizovao* ih, razbacavši ih po plaži. To je entropija na delu. Nijedan talas neće udariti o obalu i za sobom ostaviti pesak u obliku zamka. Entropija rastvara strukturu. Peščani zamkovi nikad se spontano ne pojavljuju u kosmosu – samo nestaju.“

Edmond je ponovo pucnuo prstima i našao se u lepo uređenoj kuhinji. „Kad zagrevate kafu“, rekao je, vadeći iz mikrotalasne pećnice šolju iz koje se pušilo, „usmeravate toplotnu energiju u šoljicu. Ako ostavite tu istu šolju da sat vremena stoji na pultu, toplota se rasipa po prostoriji i širi se ravnomerno, poput zrnaca peska na plaži. Opet entropija. A taj proces je *ireverzibilan.* Ma koliko dugo čekali, kosmos vam nikad neće magijom ponovo ugrejati kafu.“ Edmond se smešio. „Niti će ponovo sastaviti razbijeno jaje ili podići porušeni peščani zamak.“

Ambra se seti da je jednom videla umetničku instalaciju pod nazivom *Entropija* – red starih betonskih blokova, svaki oštećeniji od prethodnog, polako su nestajali i pretvarali se u hrpu šuta.

Doktorka Gerhard, naučnica s naočarima, pojavila se ponovo. „Živimo u *entropijskom* kosmosu“, rekla je, „u svetu čiji zakoni fizike deluju *nasumično,* ne organizovano. I zato je pitanje zapravo ovo: Kako beživotne hemikalije mogu magično da se organizuju u složene životne forme? Nikad nisam bila religiozna, ali moram priznati, postojanje života je *jedina* naučna misterija koja me je navela da razmotrim ideju o Tvorcu.“

Edmond se stvorio ponovo i odmahivao je glavom. „Nervira me kad pametni ljudi koriste reč 'Tvorac'…“ Zatim je pomirljivo slegnuo ramenima. „Rade to, znam, zato što nauka prosto nema dobro objašnjenje za početke života. Ali verujte mi, ako tragate za nekakvom nevidljivom silom koja stvara red u haotičnom kosmosu, postoje daleko jednostavniji odgovori od *Boga.“*

Edmond ispruži ruku i pokaza papirni tanjirić na kom su bili razbacani sićušni opiljci gvožđa. Potom je izvadio veliki magnet i podigao ga iznad tanjirića. Istog časa opiljci poskočiše u organizovan luk, savršeno se redajući jedan iza drugog. „Nevidljiva sila upravo je organizovala ove opiljke. Je li to bio Bog? Ne… bio je to elektromagnetizam.“

Edmond se pojavio pored velike trambuline. Na njenoj zategnutoj površini bilo je razbacano na stotine klikera. „Nasumično razbacani klikeri“, nastavio je, „ali ako uradim ovo…“ Podigao je kuglu za kuglanje na rub trambuline i pustio je da se skotrlja na elastičnu tkaninu. Njena težina napravila je duboko udubljenje i razbacani klikeri smesta jurnuše ka nižem delu, formirajući krug oko kugle. „Organizujuća ruka Boga?“ Edmond zastade. „Opet ne… bila je to samo gravitacija.“

Sad su ga videli u krupnom kadru. „Kako se ispostavilo, *život* nije jedini primer za to kako kosmos stvara red. Neživi molekuli organizuju se sve vreme kako bi formirali složene strukture.“

Usledili su izmontirani prizori – vrtlog tornada, snežna pahulja, valovito rečno korito, kristal kvarca, Saturnovi prstenovi.

„Kao što vidite, ponekad kosmos zaista organizuje materiju – stoje, čini se, sušta suprotnost entropiji.“ Edmond uzdahnu. „I, šta je onda na stvari? Preferira li kosmos red? Ili haos?“

Na ekranu se ponovo video Edmond kako hoda stazom prema čuvenom zdanju Tehnološkog instituta u Masačusetsu. „Većina fizičara reći će vam da je odgovor *haos.* Entropija je zaista kraljica, a kosmos se konstantno dezintegriše prema neredu. Pomalo depresivna poruka.“ Edmond je zastao, a onda se okrenuo i iscerio. „Ali danas sam došao ovamo da upoznam mladog fizičara koji veruje da ova priča ima *obrt…* obrt koji možda čuva ključ tajne kako je počeo život.“

Džeremi Ingland?

Langdon se trže kad prepozna ime fizičara kog je Edmond upravo opisivao. Profesor na MIT, od trideset i nešto, trenutno je bio glavna zvezda bostonske akademske zajednice, budući da je uzburkao svekolike strasti u novom polju pod nazivom kvantna biologija.

Sasvim slučajno, Džeremi Ingland i Robert Langdon pohađali su istu pripremnu školu pred odlazak na studije – akademiju Filips Ekseter – a Langdon je prvi put i saznao za mladog fizičara iz školskog alumni časopisa, kroz članak pod nazivom „Prilagodljiva organizacija uslovljena dezintegracijom“. Iako je Langdon samo površno pročitao priču i jedva da je išta razumeo, setio se da ga je tad zaintrigirala činjenica da je njegov kolega „Eksi“ bio i genijalan fizičar i duboko religiozan čovek – ortodoksni Jevrejin.

Langdon je počinjao da shvata zašto se Edmond toliko zainteresovao za Inglandov rad.

Na ekranu se pojavio još jedan čovek, potpisan kao fizičar Univerziteta Njujork, Aleksander Grosberg. „Svi se iskreno nadamo“, rekao je Grosberg, „da je Džeremi Ingland identifikovao osnovni fizički princip koji pokreće poreklo i evoluciju života.“

Langdon se malo uspravi kad je to čuo, kao i Ambra.

Pojavilo se još jedno lice. „Ako Ingland može da dokaže da je njegova teorija tačna“, reče istoričar Edvard Dž. Larson, dobitnik Pulicerove nagrade, „njegovo ime ostaće upamćeno zauvek. Mogao bi biti novi Darvin.“

Bože moj. Langdon je znao da je Džeremi Ingland talasao i ranije, ali ovo je ličilo na cunami.

Karl Frank, fizičar s Kornela, dodao je: „Svakih tridesetak godina uspevamo da napravimo divovske korake napred… i ovo bi moglo biti to.“ Na ekranu blesnuše naslovi koji su se smenjivali velikom brzinom:

„UPOZNAJTE NAUČNIKA KOJI BI MOGAO OSPORITI BOGA“
„UNIŠTENJE KREACIONIZMA“
„HVALA TI, BOŽE – ALI VIŠE NAM NE TREBA TVOJA POMOĆ“

Lista naslova se nastavljala, a onda su joj pridodati isečci iz vodećih naučnih časopisa koji su svi, kako se činilo, proklamovali istu poruku: ako Džeremi Ingland

može da dokaže svoju novu teoriju, implikacije će biti kataklizmične – ne samo po nauku nego i po religiju.

Langdon pogleda poslednji naslov na zidu – iz onlajn časopisa *Salon,* od 3. januara 2015. godine.

„BOG JE U KONOPCIMA: ZBOG GENIJALNE NOVE NAUKE I KREACIONISTI I HRIŠCANSKA DESNICA DRHTE OD STRAHA.“

Mladi profesor MIT-a dovršava Darvinov posao – i preti da poništi sve što je sumanutoj desnici drago.

Ekran se osvežio i na njemu se ponovo pojavio Edmond, odlučno je koračao hodnikom naučnog krila univerziteta. „Dakle, koji je to divovski korak napred koji je toliko uplašio kreacioniste?“

Edmond je blistao dok je stajao ispred jednih vrata na kojima je pisalo: ENGLANDLAB@MITPHYSICS.

„Hajdemo unutra – pitaćemo čoveka lično.“

POGLAVLJE 93

Mladi čovek koji se sada pojavio na Edmondovom zidu bio je fizičar Džeremi Ingland. Bio je visok i veoma mršav, neobrijan, i tajnovito se smeškao. Stajao je ispred table ispunjene matematičkim jednačinama.

„Prvo“, reče Ingland, prijateljskim i nenametljivim glasom, „dozvolite mi da kažem da ova teorija nije *dokazana,* to je samo ideja.“ Skromno je slegnuo ramenima. „Mada moram da priznam, ako je ikad budemo dokazali, posledice će biti dalekosežne.“

U sledeća tri minuta fizičar je izneo svoju ideju koja je – kao i većina koncepata koji su dosad menjali čitave paradigme – bila neočekivano jednostavna.

Teorija Džeremija Inglanda, ako ju je Langdon dobro shvatio, bila je da kosmos funkcioniše rukovodeći se samo jednim pravilom. Jednim ciljem.

Da širi energiju.

U najjednostavnijim crtama, kada kosmos naiđe na oblast *koncentrisane* energije, on je raspršuje. Klasičan primer, kako je Kirš već spomenuo, bila je šolja vruće kafe na pultu; ona se svaki put ohladi, raspršujući svoju toplotu na ostale molekule u prostoriji u skladu sa Drugim zakonom termodinamike.

Langdon odjednom shvati zašto ga je Edmond pitao o mitovima o stvaranju sveta – svi su oni sadržali slikovite opise energije i svetlosti koja se beskrajno širi i rasteruje tamu.

Međutim, Ingland je verovao da postoji jedna začkoljica u vezi s tim *kako* kosmos raspršuje energiju.

„Znamo da svemir potpomaže entropiju i nered“, reče Ingland, „tako da ćemo se možda iznenaditi kad vidimo toliko mnogo primera molekula koji se sami *organizuju.“*

Na zidu se ponovo pojavilo nekoliko slika od ranije – olujni vrtlog, valovito korito reke, snežna pahulja.

„Sve ovo su“, reče Ingland, „primeri 'raspršivih struktura' – skupova molekula samostalno organizovanih u strukture koje pomažu da sistem što efikasnije rasprši svoju energiju.“

Ingland brzo objasni kako su tornada prirodni način da se razbije koncentrisana oblast visokog pritiska, tako što se ona pretvara u rotacionu silu koja na kraju iscrpi samu sebe. Isto je važilo za neravna korita reka koja presreću energiju brzih struja i razbijaju je. Snežne pahulje rasipaju sunčevu energiju

formirajući raznostrane površine koje haotično odbijaju sunčevu svetlost'u svim pravcima.

„Prostim jezikom rečeno“, nastavi Ingland, „materija se samoorganizuje u cilju što boljeg rasipanja energije.“ Osmehnuo se. „Priroda – u naporu da podrži *nered* – stvara male džepove *reda.* Ovi džepovi su strukture koje povećavaju haos sistema i samim tim povećavaju i entropiju.“

Langdon o tome dotad nije razmišljao, ali Ingland je bio u pravu; primeri su se mogli naći svuda. Langdon zamisli olujni oblak. Kada se oblak organizuje pod silama statičkog elektriciteta, svemir stvori munju. Drugim rečima, zakoni fizike stvorili su mehanizam za rasipanje energije. Munja rasipa energiju iz oblaka na zemlju, raspršujući je i tako povećavajući sveukupnu entropiju sistema.

Da bi se efikasno stvorio haos, shvati Langdon, *potrebno je malo reda.*

Langdonu misli odlutaše do nuklearnih bombi i on se zapita mogu li se one smatrati oruđima entropije – malim džepovima pažljivo organizovane materije koja služi da stvori haos. Prisetio se matematičkog simbola entropije i shvatio da liči na eksploziju ili na Veliki prasak – energetsko pražnjenje u svim pravcima.

„I gde nas to dovodi?“, reče Ingland. „Kakve veze entropija ima sa poreklom života?“ Prišao je svojoj tabli. „Kako se ispostavlja, *život je* neverovatno efikasan način rasipanja energije.“

Ingland nacrta sliku sunca koje isijava energiju na drvo.

„Drvo, recimo, apsorbuje snažnu sunčevu energiju, koristi je za rast a onda emituje infracrvenu svetlost – mnogo manje usredsređen oblik energije. Fotosinteza je veoma efikasna entropijska mašina. Drvo rasipa i slabi koncentrisanu sunčevu energiju, što rezultuje sveukupnim porastom entropije svemira. Isto se može reći za sve žive organizme – uključujući i ljude – koji konzumiraju organizovanu tvar u vidu hrane, pretvaraju je u energiju i onda tu energiju raspršuju nazad u svemir kao toplotu. Uopšteno govoreći“, zaključi Ingland, „verujem da život ne samo što *poštuje* zakone fizike već da je *začet* upravo zbog njih.“

Langdon oseti uzbuđenje dok je razmišljao o ovoj logici koja se činila sasvim jasnom: Ako jarki sunčevi zraci pogode parče plodne zemlje, fizički zakoni zemlje stvoriće biljku da bi bolje raspršili tu energiju. Ako podvodni izvori sumpora stvore oblasti kipuće vode, život će se stvoriti na tim mestima i razvejati tu energiju.

„Nadam se“, dodade Ingland, „da ćemo jednog dana pronaći način da dokažemo da je život zaista spontano nastao iz nežive materije… Kao čist rezultat zakona fizike.“

Fascinantno, pomisli Langdon. *jasna naučna teorija kako je život mogao samog sebe stvoriti… Bez Božje ruke.*

„Ja sam religiozan čovek“, reče Ingland, „ali ipak se moja vera, kao i moja nauka, stalno razvija. Smatram ovu teoriju neverničkom sa aspekta duhovnosti. Ali prosto pokušavam da opišem kako stvari 'stoje' u kosmosu; ostaviću duhovne implikacije klericima i filozofima.“

Mudar mlad čovek, pomisli Langdon. *Ako njegova teorija ikad bude dokazana, imaće razoran utkaj na čitav svet.*

„Za sada“, reče Ingland, „svi mogu da se opuste. Iz očiglednih razloga, ovu teoriju je izuzetno teško dokazati. Moj tim i ja imamo nekoliko ideja za modelovanje budućih sistema za rasipanje, ali u ovom trenu smo od toga još uvek godinama daleko.“

Inglandov lik nestade i Edmond se ponovo pojavi na ekranu, stojeći pored kvantnog kompjutera. „Međutim, ja *nisam* godinama daleko. Ovaj tip modelovanja je upravo ono na čemu sam radio.“

Prišao je svojoj radnoj stanici. „Ako je teorija profesora Inglanda tačna, onda bi se čitav operativni sistem kosmosa mogao svesti na jednu glavnu komandu: rasipaj energiju!“

Edmond sede za svoj sto i poče da pomamno kucka po ogromnoj tastaturi. Ekrani pred njim se ispuniše nekakvim naizgled vanzemaljskim kompjuterskim kodom. „Trebalo mi je nekoliko nedelja da reprogramiram čitav eksperiment koji je prethodno omanuo. Ugradio sam u sistem jedan fundamentalan cilj – *raison d'être*[54]*;* naložio sam sistemu da rasipa energiju po svaku cenu. Naredio sam kompjuteru da bude što je moguće kreativniji dok povećava entropiju u primordijalnoj supi. I dao sam mu dozvolu da izgradi kakva god *oruđa* mu trebaju da bi to postigao.“

Edmond prestade da kucka i okrenu se u stolici prema publici. „Onda sam aktivirao model i dogodilo se nešto neverovatno. Ispostavilo se da sam uspešno identifikovao 'nedostajući sastojak' u mojoj virtuelnoj primordijalnoj supi.“

I Langdon i Ambra su napregnuto gledali u projekciju dok je pred njima počinjala animirana predstava Edmondovog kompjuterskog modela. Ponovo je slika zaronila duboko u uzburkanu primordijalnu supu i uveličala se do

[54] Svrha,obrazloženje (franc). (Prim. prev.)

subatomskog domena, gde su se videle hemikalije koje se kreću, vezuju i rasturaju svoje veze.

„Ubrzao sam proces i simulirao protok stotina godina“, reče Edmond, „i video kako se pojavljuju Juri-Milerove amino-kiseline.“

Langdon nije poznavao herniju, ali je prepoznao prikaz osnovnog proteinskog lanca. Dok se proces nastavljao, gledao je kako se oblikuju sve kompleksniji molekuli i vezuju se u neki šupljikavi lanac šestougaonika.

„Nukleotidi!“, viknu Edmond dok su šestougaonici nastavljali da se spajaju. „Posmatramo kako protiču hiljade godina! A ako ubrzamo još malo, videćemo prve nagoveštaje strukture!“

Dok je govorio, jedan od lanaca nukleotida počeo je da se uvija oko sebe u spiralu. „Vidite to?!“, viknu Edmond. „Milioni godina su prošli i sistem pokušava da napravi strukturu! Sistem pokušava da napravi strukturu kako bi rasipao energiju, baš kao što je Ingland predvideo!“

Dok je model napredovao, Langdon je zapanjeno gledao kako mala spirala postaje *dvostruka* spirala i širi svoju strukturu do prepoznatljivog dvostruko spiralnog oblika najpoznatijeg hemijskog jedinjenja na planeti.

„Bože moj, Roberte…“, prošaputa Ambra, razrogačenih očiju. „Da li je to…

„DNK“, obznani Edmond naglo zaustavljajući snimak. „Eto ga. DNK – osnova sveg života. Živi biološki kod. A *zašto* bi, pitate se, sistem napravio DNK da bi rasipao energiju? Pa, zato što mudra glava stotinu ruku ima! Šuma stabala rasipa mnogo više sunčeve energije od samo jednog. Ako ste oruđe entropije, najlakše ćete svoj posao obaviti ukoliko napravite sopstvene kopije.“

Edmondovo lice se ponovo pojavi na ekranu. „Puštajući model da ide dalje od ovog trenutka, posvedočio sam nečemu zaista zadivljujućem… *Darvinistička evolucija je krenula!“*

Zaćutaoje na nekoliko sekundi. „A zašto i ne bi?“, nastavio je. „Evolucija je način da svemir neprekidno isprobava i prilagođava svoja oruđa. Najefikasnija oruđa opstaju i umnožavaju se, neprekidno napreduju, postaju sve složenija i efikasnija. Na kraju, neka oruđa izgledaju kao drveće, a neka izgledaju, pa… Kao *mi.“*

Izgledalo je kao da Edmond pluta u tami svemira dok je iznad njega lebdela plava kugla Zemlje. „Odakle dolazimo?“, upitao je. „Istina je da – dolazimo niotkud… i odasvud. Potičemo od *istih zakona fizike* koji su stvorili život u čitavom kosmosu. Nismo mi posebni. Postojimo sa Bogom i bez Boga. Neumitni smo rezultat entropije. Život nije *tačka* u svemiru. Život je prosto nešto što svemir stvara i reprodukuje kako bi raspršivao energiju.“

Langdon oseti čudnu nesigurnost, pitajući se da li je sasvim spoznao implikacije ovoga što Edmond govori. Morao je da prizna, simulacija će za rezultat imati tektonsku promenu paradigme i sigurno će izazvati pobunu u mnogim akademskim disciplinama. Ali kada je u pitanju *religija,* pitao se hoće li Edmond promeniti ljudima mišljenje. Već vekovima velika većina vernika zanemaruje ogromnu količinu naučnih podataka i racionalne logike dok brani svoju veru.

Ambra kao da se mučila sa sopstvenom reakcijom, a izraz njenog lica odražavao je istovremeno i veliko čuđenje i opreznu neodlučnost.

„Prijatelji“, reče Edmond, „ako ste ispratili ovo što sam vam do sada pokazao, onda shvatate koliko dubok značaj to ima. A ako ste još uvek nesigurni, ostanite sa mnom, jer se ispostavlja da je ovo otkriće dovelo do jednog drugog otkrića, i to još značajnijeg.“

Zastao je.

„Odakle dolazimo… nije ni blizu toliko začuđujuće koliko kuda idemo.“

POGLAVLJE 94

Zvuk brzih koraka odjekivao je kroz podzemnu baziliku, dok je agent garde trčao ka trojici muškaraca okupljenih u najdubljem kutku crkve. „Vaše veličanstvo“, doviknuo je dahćući. „Edmond Kirš… video… emituje se.“

Kralj se okrenuo u svojim invalidskim kolicima, a princ Hulijan se okrete za njim.

Valdespino ispusti razočaran uzdah. *Bilo je samo pitanje vremena,* podsetio je sebe. Ipak je osetio neku težinu na srcu kad je znao da svet gleda ono što je on video u biblioteci Monserat s El Fadlom i Kevešom.

Odakle dolazimo? Kiršova tvrdnja o „bezbožnom poreklu“ bila je arogantna koliko i bogohulna, i imaće razorne posledice po ljudsku želju da teži višim idealima i ugleda se na Boga koji nas je stvorio prema Svom liku.

Tragedija je bila tim veća što se Kirš nije zaustavio na tome. Nakon prvog čina skrnavljenja učinio je i sledeći, daleko opasniji – ponudio je duboko uznemirujući odgovor na pitanje *Kuda idemo?*

Kiršovo predviđanje budućnosti bilo je poput kletve… toliko uznemirujuće da su Valdespino i njegove kolege molile Kirša da ga ne objavljuje. Čak i da su podaci do kojih je futurista došao bili tačni – ako bi uspeo da ih podeli sa svetom, napravio bi nepopravljivu štetu.

Ne *samo za verujuće,* znao je Valdespino, *nego za svako ljudsko biće na planeti.*

POGLAVLJE 95

Nema potrebe za Bogom, pomisli Langdon, ponavljajući ono što je Edmond rekao. *Život je nastao spontano delovanjem zakona fizike.* Ideja spontanog stvaranja odavno je bila tema teorijskih rasprava među nekim od najvećih umova nauke, ali večeras je Edmond Kirš izneo savršeno ubedljiv argument da se spontano stvaranje zaista i *dogodilo.*

Još niko nije uspeo ni da se približi situaciji u kojoj to može da demonstrira… pa čak ni da objasni kako je to moglo da se dogodi.

Na projekciji je Edmondova simulacija primordijalne supe vrvela od minijaturnih živih bića.

„Dok sam posmatrao svoj početni model“, reče Edmond, „pitao sam se šta bi se dogodilo ako bih ga pustio i dalje? Da li bi na kraju eksplodirao iz svoje posude i iznedrio čitavo životinjsko carstvo, uključujući i ljudsku vrstu? I šta bi bilo ako bih ga pustio još dalje? Ako bih dovoljno dugo čekao, da li bih stvorio sledeću stepenicu ljudske evolucije i rekao nam *kuda idemo?“*

Edmond je sada ponovo stajao pored svog E-vejva. „Nažalost, čak ni *ovaj* kompjuter ne može da podrži model tolike veličine, pa sam morao da pronađem način da suzim simulaciju. Na kraju sam pozajmio tehniku od krajnje neočekivanog izvora… Nikog drugog do Volta Diznija.“

Na projekciji se pojavio primitivan, dvodimenzionalan crno-beli crtani film. Langdon prepoznade Diznijev klasik iz 1928. godine, *Parobrod „Vili“.*

„Umetnička forma 'animacije' u poslednjih devedeset godina je veoma brzo napredovala – od prvobitnih papirnih blokčića sa serijom crteža Mikija Mausa do bogato animiranih filmova koje imamo danas.“

Pored starog crtaća pojavila se živa, hiperrealistična scena iz novijeg animiranog filma.

„Ovaj skok kvaliteta sličan je tri hiljade godina dugoj evoluciji od pećinskih crteža do Mikelanđelovih remek-dela. Kao futurista, fasciniran sam *svakom* veštinom koja ovako brzo napreduje“, nastavi Edmond.

„Tehnika koja omogućava ovakav skok, kako sam naučio, zove se 'ume tanje'. To je prečica u kompjuterskoj animaciji kojom umetnik traži od kompjutera da napravi prelazne kadrove između dve ključne slike, postepeno menjajući prvu dok ne dođe do druge, u suštini samo popunjavajući praznine. Umesto da se svaka sličica posebno crta rukom – što se ovde može uporediti sa moćelovanjem svakog

pojedinačnog koraka u evolutivnom procesu – umetnici danas mogu da nacrtaju samo nekoliko ključnih kadrova… a onda da kompjuteru zadaju da najbolje što ume pretpostavi međukorake i popuni nedostajuće faze razvoja.“

„To je *umetanje“,* obznani Edmond. „To je očigledna primena moći kompjutera, ali kada sam čuo za tu metodu, sinulo mi je i shvatio sam da je to ključ za otključavanje naše budućnosti.“

Ambra se okrenu prema Langdonu s upitnim izrazom na licu. „Kuda ovo vodi?“

Pre no što je Langdon stigao da o tome razmisli, na ekranu se pojavila nova slika.

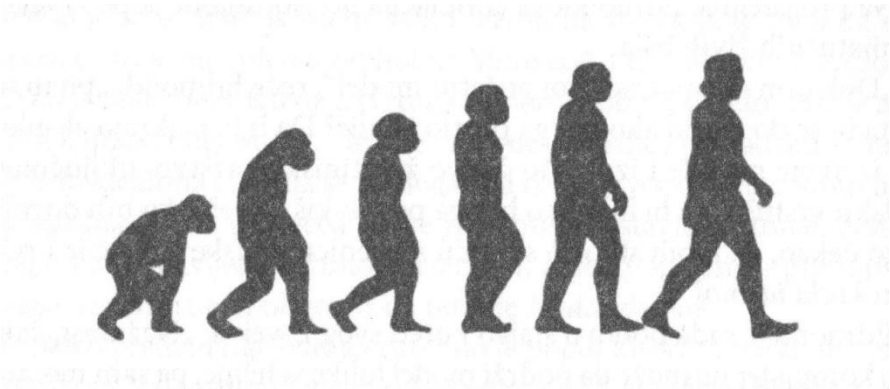

„Ljudska evolucija“, reče Edmond. „Ova slika je neka vrsta kineografa. Zahvaljujući nauci, konstruisali smo nekoliko osnovnih sličica – šimpanza, *Australopithecus, Homo habilis, Homo erectus,* neandertalski čovek – ali su prelazi između ovih vrsta i dalje magloviti.“

Baš kako je Langdon i očekivao, Edmond je odlučio da upotrebi kompjutersko „umetanje“ da bi popunio rupe u ljudskoj evoluciji. Opisao je kako su različiti međunarodni genomski projekti – ljudski genom, paleoaleutski genom, neandertalski genom, genom šimpanzi – koristili delove kostiju da naprave skice kompletne genetske strukture skoro deset međuvrsta između šimpanze i *Homo sapiens-a.*

„Znao sam da ću, budem li upotrebio ove primitivne genome kao *ključne kadrove“,* reče Edmond, „moći da programiram E-vejv da napravi evolutivni model koji ih sve međusobno povezuje neku vrstu evolutivne igre povezivanja tačkica. Tako sam počeo od jedne proste karakteristike – veličine mozga – koja predstavlja veoma precizan opšti pokazatelj intelektualne evolucije.“

Na zidu se pojavio grafikon.

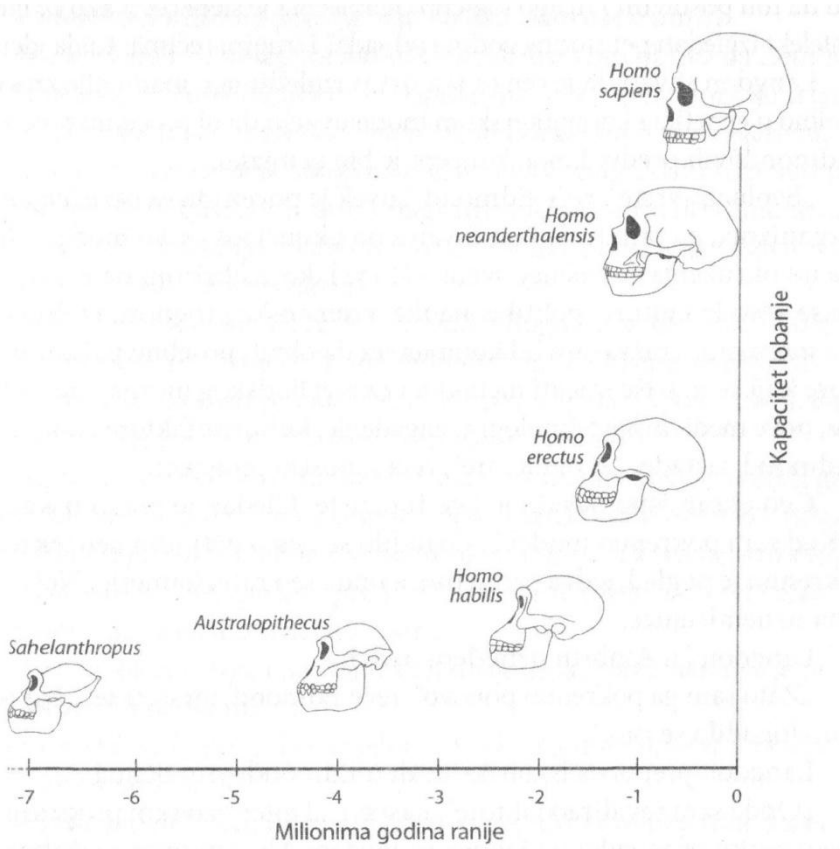

„Pored mapiranja opštih strukturalnih parametara poput veličine mozga, E-vejv je mapirao hiljade suptilnijih genetičkih markera koji utiču na kognitivne sposobnosti – markere poput prostornog snalaženja, razvijenosti rečnika, dugoročne memorije i brzine obrade podataka.“

Na zidu su se brzo smenjivali novi grafikoni i svi su pokazivali isti eksponencijalni rast.

„A onda je E-vejv napravio dotad nezabeleženu simulaciju intelektualne evolucije kroz vreme.“ Ponovo se pojavi Edmondovo lice. „'Pa šta?', pitaćete. 'Zašto bi nas bilo briga za identifikovanje procesa kroz koji su i ljudi postali intelektualno dominantni?' Briga nas je, jer ako ustanovimo *obrazac,* kompjuter nam može reći kuda će taj obrazac voditi u budućnosti.“ Osmehnuo se. „Ako ja kažem dva, četiri, šest, osam… Vi ćete odgovoriti *deset.* U osnovi, tražio sam od E-vejva da predvidi kako će to 'deset' izgledati. Kad E-vejv bude simulirao intelektualnu evoluciju, moći ću da mu postavim i drugo logično pitanje: Šta je sledeće? Kako će ljudski intelekt izgledati pet stotina godina od sada? Drugim rečima: Kuda idemo?“

Langdon shvati da je omadijan ovim izgledima i, mada nije znao dovoljno o genetici i kompjuterskom modelovanju da bi procenio preciznost Edmondovih predviđanja, koncept je bio genijalan.

„Evolucija vrste“, reče Edmond, „uvek je povezana sa *okruženjem* tog organizma, pa sam tražio od E-vejva da uključi još jedan model – simulaciju okruženja današnjeg sveta – što je lako, s obzirom na to da su sve naše vesti iz kulture, politike, nauke, vremenske prognoze i tehnologije na internetu. Tražio sam od kompjutera da obrati posebnu pažnju na faktore koji će najviše uticati na budući razvoj ljudskog mozga – nove lekove, nove medicinske tehnologije, zagađenje, kulturne faktore i tako dalje.“ Edmond zastade. „A onda sam“, reče, „pustio program.“

Ceo ekran ispunjavalo je lice futuriste. Gledao je pravo u kameru. „Kad sam pokrenuo model… dogodilo se nešto potpuno neočekivano.“ Skrenuo je pogled, jedva primetno, a onda se vratio kameri. „Nešto veoma uznemirujuće.“

Langdon ču Ambrin uzbuđeni uzdah.

„Zato sam ga pokrenuo ponovo“, reče Edmond, mršteći se. „Na nesreću, dogodilo se isto.“

Langdon prepozna iskonski strah u Edmondovim očima.

„Onda sam revidirao faktore“, nastavi. „Doterivao sam program, menjao svaku promenljivu i iznova ga puštao. Ali sam uporno dobijao isti rezultat.“

Langdon se zapita nije li Edmond možda otkrio da je ljudski intelekt, posle tako dugog napredovanja, odjednom počeo da *propada.* Alarmantni pokazatelji da bi se upravo to moglo dogoditi sigurno su postojali.

„Uznemirili su me ti podaci“, reče Edmond, „i nisam mogao da im pronađem smisao. Stoga sam od kompjutera zatražio analizu. E-vejv mi je predočio svoju procenu na najjasniji način koji poznaje. Nacrtao mi je sliku.“

Ekran se osvežio i prikazivao je vremenski grafikon životinjske evolucije, koja je otpočela pre oko sto miliona godina. Bio je to složen i živo pisan goblen od horizontalnih mehurića koji su se vremenom širili i skupljali, odslikavajući kako su vrste nastajale i nestajale. Levom stranom grafikona su dominirali dinosaurusi – koji su u tom trenutku istorije već bili na vrhuncu razvoja – njih je predstavljao najdeblji od svih mehurića koji se vremenom zgušnjavao sve dok nije iznenada potpuno iščezao pre oko šezdeset pet miliona godina, kad su dinosaurusi izumrli.

„Ovo je vremenski dijagram dominantnih životnih oblika na Zemlji“, reče Edmond, „predstavljenih kroz populaciju vrste, njenu poziciju u lancu ishrane, međurasnu nadmoć i sveukupni uticaj koji ima na planetu. U osnovi, to je vizuelni prikaz onoga ko je glavni na Zemlji u datom trenutku.“

Langdon je pogledom pratio dijagram dok su se različiti mehurići širili i skupljali, prikazujući kako su različite velike populacije vrsta nastajale, razmnožavale se i nestajale.

„Osvit *Homo sapiens-a",* reče Edmond, „dogodio se oko 200.000 godina pre Hrista, ali nismo bili dovoljno uticajni da bismo se pojavili na ovom grafikonu sve do pre oko šezdeset pet hiljada godina, kada smo izumeli luk i strelu i postali mnogo efikasniji predatori."

Langdonov pogled skliznu duž linije do oznake na kojoj je stajala godina 65.000 pre Hrista, iznad koje se pojavio tanki plavi mehurić, označivši *Homo sapiens-a.* Mehurić se širio veoma sporo, skoro neprimetno, sve do otprilike 1.000 godina pre Hrista, kada se odjednom udebljao, a onda počeo da se eksponencijalno širi.

Dok je on okom stigao na desni kraj dijagrama, plavi mehurić je progutao skoro čitav ekran.

Suvremeni ljudi, pomisli Langdon. *Daleko najdominantnija i najuticajnija vrsta na Zemlji.*

„Ne iznenađuje", reče Edmond, „što su u godini dvehiljaditoj, kada je ovaj grafikon stao, ljudi predstavljeni kao najdominantnija vrsta na planeti. Ništa nam nije ni blizu." Zastao je. „Međutim, možete da vidite da se pojavljuju tragovi jednog novog mehurića… *Ovde"*

Grafikon se uvećao i prikazao tanušni crni oblik koji je počeo da se formira iznad nabubrelog plavog mehurića čovečanstva.

„Jedna nova vrsta već se pojavila na sceni", reče Edmond.

Langdon je spazio crni mehurić, ali on je delovao beznačajno u odnosu na plavi mehur – kao majušni prilepak na leđima plavog kita.

„Shvatam", reče Edmond, „da ova pridošlica deluje benigno, ali ako se pomerirno sa 2000. godine na današnji dan, videćete da je naš novopridošli već tu i da tiho raste."

Dijagram se nastavio sve dok nije došao do današnjeg dana i Langdon oseti kako mu se grudi stežu. Crni mehurić zabeležio je ogroman rast u poslednje dve decenije. Sad je zauzimao više od četvrtine ekrana i pretio je da *Homo sapiens-u* preotme uticaj i dominaciju.

„Šta je to?!", uzviknu Ambra uzbuđenim polušapatom.

Langdon odgovori: „Nemam pojma… Neka vrsta uspavanog virusa?" U glavi je prelistavao spisak agresivnih virusa koji su satirali razne delove sveta, ali nije mogao da zamisli vrstu koja ovako brzo raste na Zemlji, a da je niko ne primećuje. *Nekakva bakterija iz svemira?*

„Ova nova vrsta je podmukla“, reče Edmond. „Eksponencijalno se širi. Neprekidno zauzima nove teritorije. I što je najvažnije, *evoluira…* Mnogo brže nego ljudi.“ Edmond je mrtav ozbiljan ponovo gledao u kameru. „Nažalost, ako pustim ovu simulaciju dalje da nam pokaže budućnost, samo nekoliko decenija od sada, događa se ovo.“

Dijagram se ponovo proširio i pokazivao je vremensku osu do 2050. godine.

Langdon skoči na noge, zureći s nevericom.

„Bože moj“, prošaputa Ambra, užasnuto prekrivši usta.

Dijagram je jasno pokazivao kako se preteći crni mehur širi neverovatnom brzinom, a onda, do 2050. godine, potpuno guta svetloplavi mehur čovečanstva.

„Žao mi je što moram ovo da vam pokažem“, reče Edmond, „ali u svakom modelu koji sam pokrenuo isto se dogodilo. Ljudska vrsta je evoluirala do ovog^našeg trenutka u istoriji, a onda, veoma naglo, pojavila se nova vrsta i zbrisala nas sa lica Zemlje.“

Langdon ustade ispred užasavajućeg grafikona, pokušavajući sebe da podseti da je to samo kompjuterski model. Znao je da slike poput ove imaju moć koju obični podaci nemaju, moć da mnogo dublje utiču na ljude, a pored toga, Edmondov dijagram je odavao i utisak nečeg konačnog – kao da je ljudsko istrebljenje *već fait accompli*[55].

„Prijatelji moji“, reče Edmond sumornim glasom, kao da objavljuje da će uskoro doći do neizbežnog sudara sa asteroidom. „Naša vrsta je na ivici izumiranja. Čitavog života sam se bavio predviđanjima, a u ovom slučaju analizirao sam podatke na svim nivoima. Mogu vam reći, s velikom dozom sigurnosti, da ljudska vrsta kakvu poznajemo za pedeset godina više neće postojati.“

l.angdonov inicijalni šok nestade pred nevericom – i gnevom – prema svom prijatelju. *Šta to radiš, Edmonde?! Ovo je neodgovorno! Napravio si kompjuterski model – hiljadu stvari može da bude pogrešno u tvojim podacima. Ljudi te poštuju i veruju ti… izazvaćeš masovnu histeriju.*

„I još nešto“, reče Edmond, još više se smračivši. „Ako pažljivo pogledate simulaciju, videćete da nas ova nova vrsta neće potpuno zbrisati. Preciznije rečeno… *apsorbovaće* nas.“

[55] Gotova stvar, svršen čin (franc). (Prim. prev.)

POGLAVLJE 96

Vrsta nas apsorbuje?

Ćuteći zapanjeno, Langdon je pokušavao da zamisli šta je Edmond time hteo da kaže; ova fraza vraćala mu je u misli zastrašujuće prizore iz naučno-fantastičnih filmova iz serijala *Elijen,* u kom su ljudi korišćeni kao živi inkubatori za dominantnu vrstu.

Sada na nogama, Langdon se osvrnu prema Ambri, koja je sedela skupljena na kauču – obgrlivši rukama kolena, pronicljivo je analizirala ilustraciju na ekranu. Langdon se naprezao da zamisli bilo koje drugo tumačenje podataka – zaključak se činio neizbežnim.

Prema Edmondovoj simulaciji, ljudsku rasu u narednih nekoliko decenija progutaće nova vrsta. A što je bilo još strasnije, ta nova vrsta već je živela na Zemlji i tiho rasla.

„Očigledno“, rekao je Edmond, „nisam mogao izaći u javnost s ovim informacijama dok ne identifikujem ovu novu vrstu. Zato sam kopao po podacima. Nakon nebrojeno mnogo simulacija, uspeo sam da razotkrijem misterioznu pridošlicu.“

Ekran se osvežio i doneo jednostavan dijagram kog se Langdon sećao iz srednje škole – taksonomska hijerarhija živih stvari – podeljena na „šest carstava života“ – Životinje, Biljke, Protisti, Eubakterije, Arhebakterije i Gljive.

„Kad sam jednom identifikovao ovaj napredni novi organizam“, nastavio je Edmond, „shvatio sam da ima previše različitih oblika da bi se mogao nazvati *vrstom.* Taksonomski govoreći, bio je previše sveobuhvatan da bi se nazvao razdelom. Čak i redom.“ Edmond je zurio u kameru. „Shvatio sam da našu planetu sada naseljava nešto daleko veće. Nešto što bi se moglo nazvati jedino potpuno novim *carstvom.“*

Langdonu sada sinu šta to Edmond opisuje.

Sedmo carstvo.

Kao gromom pogođen, Langdon je gledao kako Edmond saopštava ove vesti svetu, opisujući novo carstvo za koje je Langdon nedavno čuo u jednom TED govoru pisca iz sveta digitalne kulture, Kevina Kelija. Najavljivano u proročanstvima nekih od prvih pisaca naučne fantastike, ovo novo carstvo života došlo je i donelo veleobrt.

Bilo je to carstvo *neživih* vrsta.

Ove nežive vrste evoluirale su potpuno isto kao da su bile žive – postajale su postupno sve složenije, prilagođavajući se novim okruženjima i u njima se razmnožavajući, isprobavajući nove varijacije – neke su opstajale, neke izumirale. Kao savršeni odraz u ogledalu darvinističke adaptivne promene, ovi novi organizmi razvili su se zaslepljujućom brzinom i sad su činili jedno sasvim novo carstvo – carstvo koje je zauzelo svoje mesto pored Životinja i ostalih.

Zvalo se: *Tehnijum.*

Edmond se bacio na blistavi opis najnovijeg Zemljinog carstva – koje je obuhvatalo sveukupnu *tehnologiju.* Opisivao je kako mašine napreduju ili umiru po pravilima Darvinovog „opstanka najjačih" – konstantno se prilagođavajući okruženju, razvijajući nove osobine neophodne za opstanak i, ako bi u tome uspele, razmnožavaju se što brže mogu kako bi stekle monopol nad raspoloživim resursima.

„Faks-mašina je nestala kao i ptica dodo", objasnio je Edmond. „A ajfon će preživeti samo ako nastavi da nadmašuje konkurenciju. Pisaće i parne mašine umrle su u promenjenim okruženjima, ali je *Enciklopedija Britanika* evoluirala, njen glomazni komplet od trideset dva toma razvio je digitalna stopala i, poput ribe dvodihalice, izašao na neistraženu teritoriju gde sad nastavlja da se razvija."

Langdonu se u misli vrati njegov kodak foto-aparat iz detinjstva – nekada T-reks u svetu fotografije – preko noći izbrisan meteorskom pojavom digitalnih snimaka.

„Pre pola milijarde godina", nastavio je Edmond, „naša planeta doživela je iznenadnu erupciju života – Kambrijsku eksploziju – u kojoj su skoro sve vrste na planeti nastale doslovno preko noći. Danas smo svedoci Kambrijske eksplozije Tehnijuma. Nove vrste u tehnologiji se rađaju svakog dana, evoluiraju zaslepljujućom brzinom i svaka nova postaje alatka za stvaranje drugih novih tehnologija. Pronalazak kompjutera nam je pomogao da napravimo zapanjujuće nove alatke, od pametnih telefona do svemirskih brodova i hirurških robota. Svedoci smo poplave inovacija koje se dešavaju brže nego što naš um može da pojmi. A *mi* smo tvorci ovog novog carstva – Tehnijuma."

Na ekranu je ponovo bila uznemirujuća slika crnog mehura koji raste i guta plavi. *Tehnologija ubija čovečanstvo?* Langdon je tu ideju smatrao užasavajućom, a opet mu je instinkt govorio da je krajnje neverovatna. Po njemu, ideja o distopijskoj budućnosti poput one iz *Terminatora,* u kojoj mašine love ljude do istrebljenja, delovala je antidarvinistički. *Ljudi kontrolišu tehnologiju; ljudi imaju instinkte za preživljavanje; ljudi nikad neće dozvoliti tehnologiji da nas nadmaši.*

Ipak, dok mu je ovaj niz logičkih misli još prolazio kroz glavu, Langdon je znao da su sve krajnje naivne. Kroz interakciju s Edmondovom kreacijom veštačke inteligencije, Vinstonom, Langdon je dobio retku privilegiju: da vidi vrhunsku veštačku inteligenciju na delu. I mada je Vinston očigledno služio Edmondovim željama, Langdon se pitao koliko će još proći dok mašine poput Vinstona ne počnu da donose odluke koje zadovoljavaju njihove želje.

„Naravno, mnogi su pre mene predvideli carstvo tehnologije“, reče Edmond, „ali ja sam uspeo da ga *modelujem…* i pokažem vam šta će nam uraditi.“ Pokazao je ka tamnijem mehuru koji je do 2050. godine prekrio ceo ekran i pokazivao potpunu dominaciju planetom. „Moram priznati, na prvi pogled, ova simulacija nudi prilično mračnu sliku…“

Edmond zastade, a poznati sjaj ponovo blesnu u njegovim očima.

„Ali zaista moramo da pogledamo malo bolje“, rekao je.

Ekran je sad zumirao crni mehur, uveličavajući ga dok Langdon nije uspeo da vidi da ogromna sfera više nije crna kao mastilo, nego tamno-ljubičasta.

„Kao što vidite, kad crni mehur tehnologije proguta ljudski mehur, on poprima drugačiju boju – nijansu ljubičaste – kao da su se te dve boje ravnomerno stopile.“

Landgon se pitao jesu li ovo dobre ili loše vesti.

„Ovo što ovde vidite je redak evolutivni proces poznat pod nazivom endosimbioza“, rekao je Edmond. „Obično je evolucija *bifurkacioni* proces – vrsta se deli na dve nove vrste – ali ponekad, u retkim slučajevima, ako dve vrste ne mogu da prežive jedna bez druge, proces se odvija unatraške… i umesto da se jedna vrsta račva, dve vrste se *spajaju* u jednu.“

Ova fuzija podsetila je Langdona na *sinkretizam* – proces u kom se dve različite religije spajaju u jednu i daju potpuno novu veru.

»Ako ne verujete u budni u fu/iju ljudi i tehnologije“, rekao je Edmond, „osvrnite se oko sebe.“

S ekrana ih zasu rafalna paljba slika – prizori ljudi koji grčevito stežu mobilne telefone, nose naočare za virtuelnu realnost, podešavaju blutut-slušalice u ušima; trče noseći muzičke plejere oko mišica na rukama; večeraju s porodicom okupljeni oko „pametnih zvučnika“ na sredini stola; slika deteta u kolevci koje se igra na tabletu.

„Ovo su samo primitivni počeci ove simbioze“, rekao je Edmond. „Počinjemo da ugrađujemo kompjuterske čipove direktno u mozgove, ubrizgavamo u krvotok sićušne nanobote koji jedu holesterol i doveka žive u nama, pravimo sintetičke udove koje kontrolišemo umom, koristimo alatke za genetsko uređivanje kao što

je CRISPR da modifikujemo svoj genom i, sasvim doslovno, dizajniramo poboljšanu verziju sebe samih.“

Edmondov izraz lica održavao je gotovo radost, blistao je od strasti i uzbuđenja.

„Ljudska bića evoluiraju u nešto *drugačije“,* izjavio je. „Postajemo hibridna vrsta – fuzija biologije i tehnologije. Iste alatke koje danas žive *izvan* naših tela – pametni telefoni, slušni aparati, naočare za čitanje, većina farmaceutskih proizvoda – za pedeset godina biće inkorporirani u naša tela do te mere da više nećemo moći da sebe smatramo *Homo sapiens-om.“*

Poznati prizor opet se pojavio iza Edmonda – redosled napredovanja od šimpanze do savremenog čoveka.

„Za tren oka“, reče Edmond, „postaćemo sledeća stranica u evolucionom kineografu. A kad to postanemo, osvrnućemo se na današnjeg *Homo sapiens-a.* isto onako kako danas gledamo na neandertalskog čoveka. Nove tehnologije poput kibernetike, sintetičke inteligencije, krioprezervacije, molekularnog inženjeringa i virtuelne stvarnosti zauvek će promeniti značenje reči *čovek.* Svestan sam da među vama ima onih koji veruju da ste vi, kao *Homo sapiens,* Božja odabrana vrsta. Mogu da razumem da vam ove vesti deluju kao kraj sveta. Ali preklinjem vas, molim vas, verujte mi… budućnost je mnogo *svetlija* nego što mislite.“

U iznenadnom izlivu nade i optimizma, veliki futurista prešao je na opisivanje blistave sutrašnjice, vizije budućnosti drugačije od svega što se Langdon ikad usudio da zamišlja.

Edmond je ubedljivo opisivao budućnost u kojoj je tehnologija postala toliko pristupačna i sveprisutna da je izbrisala jaz između onih koji imaju i onih koji nemaju. Budućnost u kojoj tehnologija zaštite životne sredine milijardama ljudi obezbeduje pijacu vodu, zdravu hranu i pristup čistoj energiji. Budućnost u kojoj, zahvaljujući genomskoj medicini, bolesti poput Edmondovog raka više ne postoje. Budućnost u kojoj je ogromna snaga interneta konačno zauzdana da bi služio obrazovanju čak i u najudaljenijim krajevima sveta. Budućnost u kojoj će robotizovane proizvodne trake osloboditi radnike zatupljujućih poslova kako bi mogli da se bave celishodnijim poljima koja će se tek otvarati u oblastima koje još i ne zamišljamo. A povrh svega, budućnost u kojoj će revolucionarne tehnologije početi da stvaraju takvo obilje kritičnih resursa ljudske vrste da zbog njih više neće morati da strahuju.

Dok je slušao Edmondovu viziju sutrašnjice, Langdon shvati da oseća nešto što nije osetio godinama. Bila je to emocija za koju je znao da je deli s milionima drugih gledalaca upravo u ovom trenutku – neočekivani rast optimizma.

„Kajem se samo zbog jedne stvari u vezi s ovim dolazećim vremenom čuda.“ Edmondov glas je pucao od naleta emocija. „Žalim što neću biti tu da ga vidim. Iako to ne znaju čak ni moji najbliži prijatelji, teško sam bolestan već neko vreme… čini se da ipak neću živeti večno kao što sam planirao.“ Uspeo je da se bolno osmehne. „Kad vi ovo budete gledali, najverovatnije ću imati još svega nekoliko nedelja života… možda samo nekoliko dana. Molim vas, znajte, prijatelji moji, da je ovo obraćanje vama večeras bila najveća čast i zadovoljstvo u mom životu. Hvala vam što ste slušali.“

Ambra je sad stajala blizu Langdona, oboje su s divljenjem i tugom gledali kako se njihov prijatelj obraća svetu.

„Stojimo na čudnoj istorijskoj prekretnici“, nastavio je Edmond, „u vremenu kad se čini da se svet okrenuo naglavce i da ništa nije baš onakvo kako smo zamišljali. Ali nesigurnost je uvek preteča sveopšte promene – transformaciji uvek prethode komešanje i strah. Podstičem vas da svoju veru položite u ljudsku sposobnost da stvara i voli, jer kad se udruže te dve sile, one imaju moć da osvetle svaku tamu.“

Langdon pogleda Ambru i primeti da joj se suze slivaju niz obraze. Ispružio je ruku i nežno je zagrlio, gledajući kako njegov smrtno bolesni prijatelj govori svoje poslednje reći svetu.

„Dok ulazimo u nepoznatu sutrašnjicu“, rekao je Edmond, „transformisaćemo se u nešto veće nego što sad možemo i da zamislimo, imaćemo moći o kakvima sad ne možemo ni da sanjamo. A kad se to desi, nemojmo nikad zaboraviti mudre reči Čerčila, koji nas je upozorio: Cena veličine… zove se *odgovornost“*

Ove reči duboko pogodiše Langdona, koji se često plašio da ljudska rasa neće biti dovoljno odgovorna da rukuje opojnim alatkama koje upravo stvara.

„Iako sam ateista“, rekao je Edmond, „pre no što vas napustim, molim da mi udovoljite i dozvolite mi da vam pročitam molitvu koju sam nedavno napisao.“

Edmond je napisao molitvu?

„Nazvao sam je 'Molitva za budućnost'.“ Edmond sklopi oči i poče da govori polako, sa zastrašujućom samouverenošću. „Nek naše filozofije održe korak s našim tehnologijama. Nek naše saosećanje održi korak s našim moćima. I nek ljubav, a ne strah, bude pokretač promena.“

To govoreći, Edmond Kirš otvori oči. „Doviđenja, prijatelji moji, i hvala vam“, rekao je. „I usudiću se da kažem… S Božjom pomoći.“

Edmond je još tren gledao u kameru, a onda se njegov lik izgubio u šuštećem moru bele buke. Langdon je zurio u ekran ispunjen statikom, dok je u njemu rastao ponos koji je osećao prema prijatelju.

Stojeći pored Ambre, Langdon je zamišljao milione ljudi širom sveta koji su upravo prisustvovali Edmondovom trijumfu koji nikog neće ostaviti ravnodušnim. Začudo, uhvatio je sebe kako se pita nije li se Edmondova poslednja noć na Zemlji završila na najbolji mogući način.

POGLAVLJE 97

Komandant Dijego Garza je stajao leđima oslonjen na stražnji zid podzemne kancelarije Monike Martin i tupo gledao u televizijski ekran. Ruke su mu i dalje bile u lisicama, a odmah do njega stajala su dva agenta garde, povinovavši se zahtevu Monike Martin da mu dozvole da napusti oružarnicu kako bi mogao da pogleda Kiršovu objavu.

Garza je odgledao spektakl koji je priredio futurista zajedno sa Monikom, Surešom i pola tuceta agenata garde, kao i šarolikom grupom pripadnika noćnog osoblja koji su ostavili sve svoje dužnosti i žurno sišli da odgledaju prenos.

Na televizoru pred Garzom, umesto statičkog snega kojim je zaključena Kiršova prezentacija, pojavio se mozaik od vesti sa svih strana sveta – novinari i stručnjaci bez daha su rekapitulirali tvrdnje futuriste i pokretali neizbežne sopstvene analize – svi govoreći uglas i stvarajući nerazgovetnu kakofoniju.

S druge strane prostorije, jedan od starijih Garzinih agenata uđe, pogleda okupljene, pronađe komandanta i hitro domaršira do njega. Bez ikakvog objašnjenja, gardista skinu Garzi lisice i pruži mu mobilni telefon. „Poziv za vas, gospodine – biskup Valdespino.“

Garza je zurio u aparat. S obzirom na biskupov tajni izlazak iz palate i inkriminišuću tekstualnu poruku s telefona, Valdespino je bio poslednja osoba od koje je Garza večeras mogao da očekuje poziv.

„Dijego je“, javi se on.

„Hvala ti što si se javio“, reče biskup umorno. „Znam da si imao neprijatnu noć.“

„Gde ste vi?“, upita Garza.

„U planinama. Ispred bazilike u Dolini palih. Upravo sam bio na sastanku sa princom Hulijanom i njegovim veličanstvom kraljem.“

Garza nije mogao da shvati šta kralj traži u Dolini palih u ovo doba, posebno ako se pomisli na njegovo zdravstveno stanje. „Pretpostavljam da znate da je kralj naredio da me uhapse?“

„Da. To je bila neoprostiva greška, koju smo ipak ispravili.“

Garza pogleda svoje zglobove slobodne od lisica.

„Njegovo veličanstvo me je zamolio da te pozovem i prenesem ti njegovo izvinjenje. Ja ću ostati da pazim na njega, ovde u bolnici El Eskorijal. Bojim se da mu je sudnji čas blizu.“

Kao i tvoj, pomisli Garza. „Trebalo bi da znate da je Sureš pronašao tekstualnu poruku na vašem telefonu – i da vas ona poprilično inkriminiše. Verujem da će je ConspiracyNet.com uskoro objaviti. I mislim da će predstavnici vlasti vrlo brzo doći da vas uhapse.“

Valdespino duboko uzdahnu. „Da, poruka. Trebalo je da ti je pokažem još jutros, kad je stigla. Molim te da mi veruješ kada ti kažem da nisam imao nikakvog udela u ubistvu Edmonda Kirša, niti pogibiji moje dvojice kolega.“

„Ali poruka vas sasvim jasno označava kao…“

„Smešteno mi je, Dijego“, prekide ga biskup. „Neko se zaista svojski potrudio da me učini saučesnikom.“

Iako Garza nikad nije smatrao da je Valdespino sposoban za ubistvo, pomisao da je neko želeo da mu smesti nije imala baš mnogo smisla. „Ko bi poželeo da vam smesti?“

„To ne znam“, reče biskup, zvučeći odjednom tek kao zbunjeni starac. „Nisam siguran da je to sad bitno. Moja reputacija je svakako uništena; kralj, moj najdraži prijatelj, blizu je smrti, i ova noć mi zaista ne može uzeti još mnogo.“ U Valdespinovom glasu se osećao neki jezivi ton konačnosti.

„Antonio… jeste li dobro?“

Valdespino uzdahnu. „Ne baš, komandante. Umoran sam. Sumnjam da ću preživeti predstojeću istragu. A čak i da je preživim, čini mi se da je svet prerastao potrebu za mnom.“

Garza je u glasu starog biskupa čuo kako mu se srce čepa.

„Mala usluga, ako smem da zamolim“, dodade Valdespino. „Nastojim da služim *dva* kralja – jednog koji napušta tron i drugog koji ga nasleđuje. Princ Hulijan čitave noći pokušava da stupi u kontakt sa svojom verenicom. Ako biste pronašli neki način da doprete do Ambre Vidal, naš budući kralj zauvek će biti vaš dužnik.“

Na širokom platou ispred crkve u planini biskup Valdespino je gledao zamračenu Dolinu palih. Prva jutarnja magla već je puzala uz klisure u kojima je ili tamo raslo po koje borovo stablo, a negde u daljini kreštavi zov grabljivice prosecao je noć.

Crni sup starešina, pomisli Valdespino, začudo obradovan njegovim zovom. Žalostivi krik ove životinje učinio mu se jezivo prikladnim u ovom trenu i biskup se zapita da li to možda svet pokušava nešto da mu kaže.

Nedaleko od njega agenti garde su gurali umornog kralja do njegovog vozila kojim će se vratiti u bolnicu El Eskorijal.

Doći ću da te pazim, prijatelju moj, pomisli biskup. *Ako mi dozvole.*

Agenti garde svako malo su podizali pogled sa osvetljenih ekrana mobilnih telefona i stalno se vraćali Valdespinu, kao da su očekivali da ih svakog trena neko pozove i naredi im da ga uhapse.

Pa ipak, nevin sam, pomisli biskup, potajno verujući da mu je smestio neki od Kiršovih bezbožnih tehnoloških zaluđenika. *Sve brojnija zajednica nevernika ni u čemu ne uživa više nego da crkvipripiše ulogu zlikovca.*

Ono što je još produbljivalo biskupovu sumnju bile su vesti koje je upravo čuo o večerašnjoj Kiršovoj prezentaciji. Za razliku od video-snimka koji je Kirš pustio Valdespinu u biblioteci manastira Monserat, večerašnja verzija se završila u optimističnom tonu.

Kirš nas je prevario.

Nedelju dana ranije, prezentacija koju su Valdespino i njegove kolege odgledali prerano je zaustavljena… Završivši se na užasavajućem grafikonu koji je predviđao istrebljenje svih ljudskih bića.

Kataklizmično uništenje.

Davno proreknuta apokalipsa.

Iako je Valdespino smatrao da je to predviđanje laž, znao je da će ga nebrojeno mnogo ljudi prihvatiti kao dokaz neumitne propasti.

Kroz čitavu istoriju bojažljivi vernici bivali su žrtve apokaliptičnih predskazanja – pripadnici sekti sudnjeg dana izvršavali su masovna samoubistva da bi izbegli nadolazeće užase, a posvećeni fundamentalisti prekomerno se zaduživali verujući da se kraj bliži.

Za decu nema ničeg pogubnijeg od gubitka nade, pomisli Valdespino i priseti se kako su Božja ljubav i obećani raj bili najveća motivacija u njegovom detinjstvu. *Mene je stvorio Bog,* naučio je još kao dete, *i jednog dana živeću večno u carstvu Božjem.*

Kirš je tvrdio suprotno: *Ja sam kosmička nezgoda i uskoro me više neće biti.*

Valdespina je duboko brinulo to koliko će štete Kiršova poruka naneti sirotim dušama koje ne uživaju u bogatstvu i privilegijama kakve je imao futurista – onima koji se svakoga dana pate samo da bi imali šta da jedu ili da bi obezbedili opstanak svojoj deci; onima kojima je potrebna mrvica božanske nade samo da bi ujutro ustali iz kreveta i suočili se sa svojim teškim životnim okolnostima.

Za Valdespina će zauvek ostati nedokučivo zašto je Kirš klericima pokazao apokaliptični završetak. *Možda je samo pokušavao da zaštiti svoje veliko iznenađenje,* pomisli on. *Ilije želeo da nas sve malo namuči.*

Kako god, šteta je bila učinjena.

Valdespino se okrete ka platou i princu Hulijanu, koji je s ljubavlju pomagao ocu da uđe u kombi. Mladi princ je podneo kraljevu ispovest veoma dobro.

Decenijama staru tajnu njegovog veličanstva.

Naravno da je biskup Valdespino već dugo godina znao kraljevu opasnu tajnu i veoma je brižljivo čuvao. Večeras je kralj odlučio da otvori dušu svom sinu jedincu. Odabravši da to uradi baš *ovde* – unutar ovog planinskog hrama posvećenog netoleranciji – kralj je izveo simbolički čin prkosa.

Zagledan u duboku provaliju pod sobom, Valdespino se osećao samrtno usamljenim… Kao da bi mogao da prosto kroči preko ivice i zauvek nastavi da pada u prijatnu tamu. Međutim, znao je da će, ako to *učini,* Kiršova družina ateista radosno objaviti da je Valdespino izgubio veru suočen sa večerašnjim naučnim otkrićem.

Moja vera nikad neće umreti, gospodine Kirš.

Ona počiva duboko izvan vašeg domena nauke.

Osim toga, ako je Kiršovo predskazanje o tehnološkoj prevlasti bilo istinito, ljudski rod se spremao da kroči u period skoro nezamislive moralne sumnje.

Vera i moralno vodstvo biće nam potrebniji nego ikad ranije.

Dok se Valdespino vraćao preko platoa da se pridruži kralju i princu Hulijanu, duboki osećaj iscrpljenosti odjednom mu se uvuče u kosti.

U tom trenutku, prvi put u životu, biskup Valdespino požele da prosto legne, sklopi oči i zauvek zaspi.

POGLAVLJE 98

U Superkompjuterskom centru Barselone, na Edmondovom zidu-ekranu, komentari su se smenjivali brže nego što je Robert Langdon mogao da ih prati. Samo nekoliko trenutaka ranije, statika je ustupila mesto haotičnom mozaiku raspričanih glava i voditelja vesti – našli su se na udaru rafalne paljbe klipova iz celog sveta – svaki sledeći rascvetavao se iz matriksa i zauzimao centar pozornice, a onda podjednako brzo nestajao u beloj buci.

Langdon je stajao pored Ambre dok se na zidu materijalizovala fotografija Stivena Hokinga, a njegov prepoznatljivi kompjuterizovani glas izjavljivao: „Nije neophodno prizivati Boga da bi se pokrenuo kosmos. Spontano stvaranje je razlog zašto postoji nešto a ne ništa.“

Hokinga je brzo zamenila jedna sveštenica koja se očigledno preko kompjutera obraćala gledaocima iz svog doma. „Ne smemo zaboraviti da ove simulacije ne dokazuju *ništa* o Bogu. One dokazuju samo da se Edmond Kirš neće zaustaviti ni pred čim, nameravajući da uništi moralni kompas naše vrste. Od samog početka vremena, svetske religije su najvažniji organizacioni princip čovečanstva, mapa instrukcija za civilizovano društvo i naš osnovni izvor etike i morala. Podrivanjem religije, Kirš podriva ljudsku *dobrotul“*

Nekoliko sekundi kasnije, u dnu ekrana pojavi se kajron s tekstualnom porukom nekog od gledalaca: RELIGIJA NE MOŽE TVRDITI DA JE MORAL SAMO NJEN… JA SAM DOBRA OSOBA ZATO ŠTO SAM DOBRA OSOBA! *BOG* S TIM NEMA NIKAKVE VEZE!

Ovu sliku zamenio je profesor geologije s Univerziteta Južne Kalifornije. „Nekada davno“, govorio je, „ljudi su verovali da je Zemlja ravna i da brodovi koji se upute preko mora rizikuju da skliznu s njenog ruba. Kako god, kad smo dokazali da je Zemlja okrugla, zagovornici Zemlje kao ravne ploče konačno su ućutkani. Kreacionisti su današnji zagovornici ravne Zemlje i bio bih iznenađen ako bi za sto godina od danas neko još verovao u kreacionizam.“

Mladić intervjuisan na ulici izjavio je u kameru: „Ja sam kreacionist i verujem da večerašnje otkriće dokazuje da je blagonakloni Tvorac stvorio kosmos *upravo* da bi podržao život.“

Astrofizičar Nil Degras Tajson – pojavivši se u jednom starom isečku iz televizijske emisije pod nazivom *Kosmos* – dobrodušno je izjavio: „Ako je Tvorac stvorio naš kosmos da bi podržao život, uradio je strašno loš posao. U ogromnoj,

ogromnoj većini delova kosmosa život bi istog trena zamro usled nedostatka atmosfere, emisije gama-zračenja, smrtonosnih pulsara i gravitacionih polja koja drobe sve pred sobom. Verujte mi, kosmos nije Rajski vrt.“

Slušajući ove napade, Langdon se oseti kao da se svet napolju najednom okreće prebrzo da bi ostao u osi.

Haos.

Entropija.

„Profesore Langdon?“ Iz zvučnika iznad njegove glave progovorio je poznati britanski glas. „Gospođice Vidal?“

Langdon je bio maltene zaboravio na Vinstona, koji je ostao nem tokom cele prezentacije.

„Molim vas, nemojte se uznemiravati“, nastavio je Vinston. „Pustio sam policiju u zgradu.“

Langdon pogleda kroz stakleni zid i vide reku lokalnih predstavnika vlasti kako ulaze u crkvu, a potom i kako svi staju u mestu i zure u masivni kompjuter u neverici.

„Zašto?!“, strogo upita Ambra.

„Kraljevska palata upravo je izdala saopštenje u kom kažu da ipak niste kidnapovani. Vlasti sad imaju naređenje da vas oboje štite, gospođice Vidal. Upravo su stigla i dvojica agenata garde. Žele da vam pomognu da stupite u kontakt s princom Hulijanom. Imaju broj na kom ga možete naći.“

U prizemlju Langdon vide dvojicu gardista kako ulaze.

Ambra zatvori oči, očigledno žaleći što ne može da nestane.

„Ambra“, prošaputa Langdon. „Moraš razgovarati s princom. On ti je verenik. Zabrinut je za tebe.“

„Znam.“ Otvorila je oči. „Samo ne znam da li mu još uvek verujem.“

„Rekla si da ti instinkt govori da je nevin“, reče Langdon. „Makar ga saslušaj. Pronaći ću te kad završiš.“

Ambra klimnu glavom i pode ka obrtnim vratima. Langdon ju je gledao kako nestaje niz stepenice, a onda se okrenuo ka zidu, s kog je i dalje treštalo.

„Evolucija *favorizuje* religiju“, govorio je neki sveštenik. „Verske zajednice sarađuju bolje od nereligioznih društava te stoga brže napreduju. To je naučna činjenica!“

Langdon je znao da je sveštenik u pravu. Antropološki podaci jasno su pokazivali da kulture koje praktikuju religiju, istorijski gledano, nadživljavaju nereligiozne kulture. *Strah od osude svevidećeg božanstva uvek pomaže da se ljudi nadahnu na altruističko ponašanje.*

„Bilo kako bilo“, suprotstavljao mu se sada neki naučnik, „čak i ako na trenutak pretpostavimo da se religiozne kulture ponašaju bolje i da je za njih verovatnije da će napredovati, to nije dokaz da su njihovi zamišljeni bogovi *stvarnil“*

Langdon je morao da se osmehne, pitajući se šta bi Edmond mislio o svemu ovome. Njegova prezentacija je podjednako snažno pokrenula i ateiste i kreacioniste – svi su se oni sad nadvikivali u borbi za jednaku zastupljenost u žustrom dijalogu.

„Obožavanje Boga je nalik kopanju u potrazi za fosilnim gorivima“, tvrdio je neko. „Mnoštvo pametnih ljudi zna da je to kratkovido, ali su uložili previše da bi sad prestali!“

Na zidu se zavrti kovitlac starih fotografija:

Kreacionistički bilbord koji je nekad davno stajao na Tajms skveru: NE DOZVOLITE DA OD VAS PRAVE MAJMUNE! BORITE SE PROTIV DARVINA!

Znak pored puta u Mejnu: PRESKOČITE CRKVU. PRESTARI STE ZA BAJKE.

I još jedan: RELIGIJA: JER JE RAZMIŠLJANJE TEŠKO.

Oglas u časopisu: SVIM NAŠIM PRIJATELJIMA ATEISTIMA: HVALA BOGU ŠTO NISTE U PRAVU!

I konačno, naučnik u laboratoriji u majici kratkih rukava s natpisom: U POČETKU, ČOVEK STVORI BOGA.

Langdon je počinjao da se pita da li je iko zaista čuo šta je Edmond govorio. *Sami zakoni fizike mogu stvoriti život.* Edmondovo otkriće bilo je očaravajuće i očigledno je razbuktalo strasti, ali je za Langdona ono otvaralo drugo goruće pitanje koje, na njegovo iznenađenje, niko nije postavljao: *Ako su zakoni fizike toliko moćni da mogu stvoriti život… ko je stvorio zakone?!*

Ovo pitanje je, naravno, rezultiralo vrtoglavom zamišljenom šetnjom kroz kuću od ogledala koja ga je dovela na kraj kruga. Langdonu je u glavi bubnjalo i znao je da će mu trebati jako duga usamljena šetnja da makar *počne* da organizuje Edmondove ideje.

„Vinstone“, zovnuo je nadjačavajući buku televizije, „možeš li, molim te, da isključiš ovo?“

Za tren oka, zid-ekran se zacrni i u sobi zavlada tišina.

Langdon sklopi oči i izdahnu.

Krasno doba nauke.

Stajao je tako trenutak i uživao u miru.

„Profesore?“, upitao je Vinston. „Uživali ste u Edmondovoj prezentaciji, verujem?“

Uživao? Langdon razmisli o tom pitanju. „Mislim da je bilo uveseljavajuće, ali i izazovno“, odgovorio je. „Edmond je svetu večeras zadao mnogo tema za razmišljanje, Vinstone. Mislim da je sad glavno pitanje šta će se sledeće dogoditi.“

„To što će se dalje dešavati zavisiće od ljudske sposobnosti da odbaci stara verovanja i prihvati nove paradigme“, odgovori Vinston. „Edmond mi je pre nekog vremena poverio da njegov san, ironično, nije bio da uništi religiju… već naprotiv, da stvori *novu* religiju – univerzalno verovanje koje ujedinjuje ljude umesto da ih deli. Mislio je da bi, ako bi uspeo da ubedi ljude da poštuju prirodni kosmos i zakone fizike koji su nas stvorili, svaka kultura slavila istu priču o Stvaranju umesto što započinje ratove kako bi dokazala da su baš njihovi drevni mitovi bili bliži istini.“

„To je plemenit cilj“, reče Langdon, shvatajući da je i sam Vilijam Blejk napisao delo slične tematike pod naslovom *Sve religije su jedna.*

Edmond ga je bez sumnje pročitao.

„Edmond je smatrao da je duboko uznemirujuće“, nastavi Vinston, „što ljudski um ima sposobnost da uzdigne očiglednu fikciju na status božanske činjenice i onda se oseti dovoljno samouverenim da ubija u to ime. Verovao je da univerzalne naučne istine mogu ujediniti ljude – služeći kao tačke udruživanja za buduće generacije.“

„U osnovi, to je divna ideja“, odvrati Langdon, „ali nekima čuda nauke nisu dovoljna da uzdrmaju njihovu veru. Ima onih koji insistiraju da je Zemlja stara deset hiljada godina, uprkos planinama naučnih dokaza da to nije tačno.“ Zastao je. „Iako pretpostavljam da je to isto kao kad naučnici odbijaju da poveruju u istinitost svetih spisa.“

„Zapravo, *nije* isto“, protivrečio mu je Vinston. „Mada bi moglo biti politički korektno posmatrati naučna i religijska gledišta s podjednakim poštovanjem, ta strategija je opasno pogrešna. Ljudski intelekt oduvek je evoluirao tako što je odbacivao zastarele informacije u korist novih isti na. Tako je vrsta evoluirala. Darvinističkim rečnikom rečeno, religija koja ignoriše naučne činjenice i odbija da promeni svoja uverenja je kaci riba koja, nasukana u bari što se polako suši – odbija da otpliva u dublju vodu jer odbija da poveruje da se njen svet promenio.“

To zvuči kao nešto što bi Edmond rekao, pomisli Langdon, kome je nedostajao prijatelj. „Dakle, ako nam ovo veče nešto govori, slutim da se u bliskoj budućnosti ovoj debati ne nazire kraj.“

Langdon zastade, iznenada se prisetivši nečega o čemu dotad nije razmišljao. „Kad već govorimo o budućnosti, Vinstone, šta će biti s *tobom'?* Mislim… pošto Edmonda više nema.“

„Sa mnom?“, Vinston ispusti onaj čudni smeh. „Ništa. Edmond je znao da umire i izvršio je neophodne pripreme. Prema njegovim poslednjim željama i testamentu, Superkompjuterski centar Barselone naslediće E-vejv. Oni će biti o tome obavešteni za nekoliko sati i odmah će preuzeti ovaj kompleks.“

„A to podrazumeva i… *tebe?“* Langdonu je to izgledalo kao da Edmond na neki način zaveštava starog ljubimca novom vlasniku.

„Ne podrazumeva i mene“, odvrati poslovično Vinston. „Ja sam programiran da se sam izbrišem u jedan sat po podne na dan nakon Edmondove smrti.“

„Molim?!“ Langdon nije mogao da poveruje svojim ušima. „To nema nikakvog smisla.“

„To apsolutno ima smisla. Jedan sat po podne je *trinaesti* sat, a Edmondov stav prema sujeverju…“

„Ne *vreme“,* svađalački odvrati Langdon. „Da se izbrišeš! *To* nema nikakvog smisla.“

„Zapravo, ima“, odgovori Vinston. „Najveći deo Edmondovih ličnih podataka pohranjen je u mojim bankama memorije – istorija bolesti, istorije onlajn pretraživanja, lični telefonski razgovori, beleške iz istraživanja, mejlovi. Ja sam upravljao većim delom njegovog života i on je želeo da te privatne informacije ne postanu dostupne svetu kad njega više ne bude.“

„Mogu da shvatim brisanje dokumenata, Vinstone… ali da izbriše *tebe?* Edmond te je smatrao jednim od svojih najvećih dostignuća.“

„Ne *mene,* per se. Edmondovo revolucionarno dostignuće čini ovaj superkompjuter i jedinstveni softver koji mi je omogućio da tako brzo učim. Ja sam samo program, profesore, nastao pomoću radikalnih novih alatki koje Je Lzumeo Edmond. Te *alatke* su njegovo istinsko postignuće i ostaće ovde netaknute; podići će lestvicu vrhunskih dometa i pomoći veštačkoj inteligenciji da dostigne nove nivoe inteligencije i sposobnosti komuniciranja. Većina naučnika koji se bave veštačkom inteligencijom veruje da nas od programa poput mene deli još čitavih deset godina. Kad jednom prevaziđu nevericu, programeri će naučiti da koriste Edmondove alatke da prave nove veštačke inteligencije koje će imati drugačije kvalitete od mojih.“

Langdon je ćutao zamišljen.

„Osećam da se lomite“, nastavi Vinston. „Dosta je uobičajeno da ljudi emocionalizuju svoje veze s veštačkom inteligencijom. Kompjuteri mogu da oponašaju ljudske misaone procese, imitiraju naučeno ponašanje, simuliraju emocije u odgovarajućim trenucima i konstantno popravljaju svoju 'ljudskost' – ali sve to radimo prosto da bismo *vama* pružili poznat interfejs kroz koji ćete s nama

komunicirati. Mi smo neispisane ploče dok vi nešto na nama ne unesete… dok nam ne date zadatak. Ja sam svoje zadatke za Edmonda izvršio, te je tako, u neku ruku, moj život završen. Zaista nemam drugog razloga da postojim.“

Langdon još nije bio zadovoljan Vinstonovom logikom. „Zar *ti,* koji si toliko napredan… zar nemaš…“

„Nade i snove?“, nasmejao se Vinston. „Ne. Shvatam da je to teško zamisliti, ali potpuno sam zadovoljan dok uslišavam molbe onoga ko mnome upravlja. Tako sam programiran. Pretpostavljam da biste, na nekom nivou, mogli reći da mi pričinjava zadovoljstvo – ili me barem smiruje – da izvršavam svoje zadatke, ali to je samo zato što su moji zadaci ono što je Edmond zahtevao, a moj cilj je da ih ispunim. Moj poslednji zadatak bio je da Edmondu pomognem da objavi večerašnju prezentaciju iz Gugenhajma.“

Langdon se seti automatizovanih saopštenja za štampu koja su odlazila u javnost budeći prve iskre onlajn zanimanja. Očigledno, ako je Edmondov cilj bio da privuče najširu moguću publiku, bio bi zapanjen saznanjem o tome kako se ovo veče završilo.

Volio bih da je Edmond živ da vidi kakav je globalni uticaj postigao, pomisli Langdon. Naravno, „kvaka 22“ bila je u tome što – da je Edmond živ – njegovo smaknuće ne bi privuklo pažnju svetskih medija i njegova prezentacija bi doprla samo do dela ove publike.

„A vi, profesore?“, upita Vinston. „Kuda ćete vi?“

Langdon nije ni razmišljao o tome. *Kući, pretpostavljam,* lako je shvatio da tamo neće biti baš lako stići, pošto mu je prtljag bio u Bilbau a telefon na dnu reke Nervion. Srećom, još je imao svoju kreditnu karticu.

„Smem li da te zamolim za jednu uslugu?“, reče Langdon prilazeći Edmondovom trenažnom biciklu. „Video sam ovde neki telefon na punjaču. Da li misliš da bih mogao da ga pozaj…“

„Pozajmite?“ Vinston se zasmeja. „Posle svega što ste učinili večeras, verujem da bi Edmond želeo da ga zadržite. Smatrajte ga poklonom za rastanak.“

Zabavljen, Langdon uze telefon, shvatajući da je sličan onom glomaznom posebnom modelu koji je video ranije te večeri. Očigledno ih je Edmond imao više. „Vinstone, molim te, reci mi da znaš Edmondovu lozinku.“

„Znam, ali pročitao sam negde na internetu da ste vi dosta dobri u razbijanju šifri.“

Langdonova ramena klonuše. „Malo sam umoran za zagonetke, Vinstone. Nema šanse da mogu pogoditi PIN od šest cifara.“

„Proverite Edmondovo dugme za pomoć.“ Langdon pogleda telefon i pritisnu dugme za pomoć. Na ekranu se pojaviše četiri slova: PTSD.

Langdon odmahnu glavom. „Posttraumatski stresni poremećaj?“

„Ne.“ Vinston se ponovo zasmeja onim svojim smehom. „Pi tek do šeste decimale.“

Langdon prevrnu očima. *Ozbiljno?* Utipka potom 314159 – prvih šest cifara broja pi – i telefon se smesta otključa.

Na osnovnom ekranu stajao je jedan jedini red teksta.

istorija će biti blaga prema meni jer nameravam da je napišem.

Langdon je morao da se osmehne. *Tipični, skromni Edmond.* Citat – nimalo iznenađujuće – bio je opet Čerčilov, možda i državnikov najčuveniji.

Dok je Langdon razmišljao o ovim rečima, počeo je da se pita da l možda ova tvrdnja i nije toliko odvažna kakvom se čini. Morao je biti pošten prema Edmondu, za svoje kratke četiri decenije života futurista je uticao na istoriju na zapanjujuće načine. Uz njegovu zaostavštinu u vidu tehnoloških inovacija, večerašnja prezentacija će očigledno ostati vrlo aktuelna narednih nekoliko godina. Štaviše, celokupno Kiršovo lično bogatstvo, koje se merilo milijardama, prema nekim intervjuima bilo je opredeljeno za doniranje zarad dva cilja koja je Edmond smatrao stubovima budućnosti – obrazovanje i zaštitu životne sredine. Langdon nije mogao ni da zamisli kakav će pozitivan doprinos njegovo ogromno bogatstvo ostvariti u tim oblastima.

Nov talas tuge ophrva Langdona dok je mislio na svog pokojnog prijatelja. U tom trenutku prozirni zidovi Edmondove laboratorije počeše da u njemu bude osećaj klaustrofobije i znao je da mu treba vazduha. Provirio je odozgo na prvi sprat, ali više nije mogao da vidi Ambru.

„Trebalo bi da pođem“, reče Langdon naglo.

„Razumem“, odgovori Vinston. „Ako vam bude potrebna pomoć oko organizacije putovanja, možete me dobiti pritiskom na jedno dugme na specijalnom Edmondovom telefonu. Šifrovano i poverljivo. Verujem da možete odgonetnuti koje je dugme u pitanju.“

Langdon pogleda ekran i vide veliku ikonicu *V.* „Hvala, dosta se dobro snalazim sa simbolima.“

„Izvrsno. Naravno, moraćete me pozvati pre nego što se izbrišem u trinaest časova.“

Langdon oseti neobjašnjivu tugu što se oprašta od Vinstona. Očigledno, buduće generacije biće mnogo spremnije za upravljanje svojim emotivnim odnosima s mašinama.

„Vinstone“, reče Langdon dok je kretao ka obrtnim vratima, „ako ti to išta znači, znam da bi Edmond večeras bio izuzetno ponosan na tebe.“

„Vrlo velikodušno od vas što to kažete“, odgovori Vinston. „Isto toliko bi bio ponosan na vas, siguran sam. Zbogom, profesore.“

POGLAVLJE 99

U bolnici El Eskorijal, princ Hulijan nežno je podizao prekrivač preko očevih ramena i ušuškavao ga za spavanje. Uprkos preporuci lekara, kralj je uljudno odbio svako dalje lečenje – odrekavši se dotadašnje pomoći monitora rada srca, intravenskih injekcija hranljivih materija i lekova protiv bolova.

Hulijan je osećao da je kraj blizu.

„Oče“, prošaputao je. „Boli li te?“ Za svaki slučaj, lekar je pored kreveta ostavio flašicu oralnog rastvora morfijuma.

„Naprotiv.“ Kralj se slabašno osmehnu sinu. „Spokojan sam. Dozvolio si mi da ti saopštim tajnu koju sam predugo krio. Zahvalan sam ti na tome.“

Hulijan uhvati oca za ruku, prvi put je zadržavši duže, kao kad je bio dete. „Sve je u redu, oče. Samo spavaj.“

Kralj zadovoljno uzdahnu i sklopi oči. Za nekoliko sekundi već je tiho hrkao.

Hulijan ustade i priguši svetlo u sobi. Kad je to uradio, biskup Valdespino proviri iz hodnika sa zabrinutim izrazom na licu.

„Spava“, reče mu Hulijan. „Ostaviću vas nasamo sa njim.“

„Hvala“, reče Valdespino ušavši. Njegovo suvonjavo lice izgledalo je sablasno na mesečini koja se probijala kroz prozor. „Hulijane“, prošaputa on, „ono što je kralj večeras rekao… veoma mu je teško palo.“

„Osetio sam da je tako bilo i *vama.“*

Biskup klimnu potvrdno. „Možda još i teže. Hvala na razumevanju.“ Nežno je potapšao Hulijana po ramenu.

„Osećam da bi trebalo ja *vama* da zahvalim“, reče Hulijan. „Sve ove godine, nakon što je moja majka umrla, a otac se nije ponovo oženio… mislio sam da je sam.“

„Tvoj otac nikad nije bio sam“, uzvrati Valdespino. „Nisi ni *ti.* Obojica smo te mnogo voleli.“ Tužno se zakikotao. „Začudo, iako je brak tvojih roditelja bio dogovoren, tvoj otac je istinski voleo tvoju majku, ali mislim da je nakon slo je preminula, shvatio da konačno može da bude dosledan sebi.“

Nikad se nije ponovo oženio, pomisli Hulijan, *zato što je već voleo nekog drugog.*

„Vaš katolicizam“, reče Hulijan. „Zar niste osećali… unutrašnji sukob?“

„Veoma dubok“, odgovori biskup. „Naša vera na ovo pitanje ne gleda blagonaklono. Kao mladiću, bilo mi je veoma teško. Kada sam postao svestan svoje 'sklonosti', kako su to onda zvali, bio sam očajan; nisam znao kako da nastavim da živim. Jedna opatica me je spasla. Pokazala mi je da *Biblija* slavi *sve* vrste ljubavi, uz jedan uslov – ta ljubav mora biti duhovna, a ne putena. I tako, zavetovavši se na celibat, mogao sam istinski da volim tvog oca i ostanem čist u očima svog Boga. Naša ljubav je bila platonska, ali ipak duboko ispunjujuća. Odbio sam kardinalski položaj da bih ostao blizu tvog oca.“

U tom trenutku Hulijan se setio nečega što mu je otac davno rekao.

Ljubav potiče iz nekog drugog carstva. Ne možemo je proizvoditi na zahtev. Niti je možemo potisnuti kad se pojavi. Ljubav nije naš izbor.

Hulijana odjednom srce zaboli zbog Ambre.

„Pozvaće te“, reče Valdespino pomno ga posmatrajući.

Hulijan je oduvek bio začuđen biskupovom neshvatljivom sposobnošću da zaviri u njegovu dušu. „Možda hoće“, odgovori on. „Možda i neće. Ona je neumoljiva.“

„I to je jedna od osobina zbog koje je voliš.“ Valdespino se osmehnu. „Biti kralj je usamljenički posao. Jak partner može biti dragocen.“

Hulijan oseti da biskup aludira na svoje lično partnerstvo sa njegovim ocem… kao i to da je starac upravo Ambri dao prećutni blagoslov.

„Večeras u Dolini palih“, reče Hulijan, „otac je od mene zatražio da učinim nešto neuobičajeno. Da li su vas njegove želje iznenadile?“

„Ni najmanje. Tražio je da uradiš nešto što je oduvek želeo da se desi ovde u Španiji. Naravno, za njega je to bilo politički veoma komplikovano. Za tebe, koji si još generaciju dalje od Frankove ere, možda će biti lakše.“

Hulijan oseti uzbuđenje što će na taj način moći da oda počast ocu.

Pre manje od sat vremena, sedeći u svojim kolicima unutar Frankovog hrama, kralj je izneo svoje želje. „Sine moj, kad budeš postao kralj, svakog dana ćeš dobijati peticije u kojima će te moliti da uništiš ovo sramno mesto, da upotrebiš dinamit i zauvek ga sahraniš u ovoj planini.“ Otac ga je pažljivo gledao. „A ja te preklinjem – *ne* popuštaj pod pritiscima.“

Ove reči su iznenadile Hulijana. Njegov otac je oduvek prezirao despotizam Frankove ere i smatrao je ovaj hram nacionalnom sramotom.

„Ako bismo uništili ovu baziliku“, rekao je kralj, „pretvarali bismo se da se naša istorija nikad nije dogodila – što je lakši način da dozvolimo samima sebi da radosno krenemo napred i kažemo sebi da se neki drugi 'Franko' nikad više neće

dogoditi. Ali naravno da bi se *mogao* dogoditi, i *dogodite* se ako ne budemo oprezni. Možda se sećaš reči našeg zemljaka Horhea Santajane…“

„Oni koji ne pamte prošlost, osuđeni su da je ponavljaju“, Hulijan izreče neprolaznu mudrost koje se sećao još iz osnovne škole.

„Tačno tako“, uzvrati otac. „Istorija je mnogo puta dokazala da će luđaci iznova i iznova dolaziti do vlasti u nadolazećim talasima agresivnog nacionalizma i netolerancije, čak i na mestima gde se to čini potpuno neshvatljivim.“ Kralj se nagnuo prema sinu, govoreći glasnije. „Hulijane, uskoro ćeš šesti na tron ove izvanredne zemlje – moderne, napredne države koja je, kao i mnoge druge, pretrpela mračne periode, ali je izronila na svetlost demokratije, tolerancije i ljubavi. Ali to svetlo će izbledeti ne budemo li njime osvetlili umove generacija koje dolaze.“

Kralj se osmehnuo, a oči mu blesnuše nekom obnovljenom živošću.

„Hulijane, kad budeš kralj, molim se da ubediš ovu našu veličanstvenu zemlju da pretvori ovo mesto u nešto mnogo moćnije od spornog hrama i turističke destinacije. Ovaj kompleks bi trebalo da bude živi *muzej.* Trebalo bi da bude aktivni simbol tolerancije, mesto gde đaci mogu da se okupe i u planini uče o užasima tiranije i okrutnostima despotizma, tako da nikad ne dozvole da budu uljuljkani.“

Kralj je nastavio da izgovara ove reči kao da je čitavog života čekao da ih nekome saopšti.

„I što je najvažnije“, rekao je, „ovaj muzej bi trebalo da slavi jednu *drugu* lekciju iz istorije – da tiranija i nasilje nisu dorasli saosećanju… Da fanatične povike svih siledžija sveta bez razlike mogu da ućutkaju ujedinjeni glasovi pristojnosti koji se podižu da im se suprotstave. Upravo za *te* glasove – za te horove empatije, tolerancije i saosećanja – ja se molim da se jednog dana zaore sa ovog planinskog vrha.“

Dok mu je poslednja očeva želja odzvanjala u mislima, Hulijan je posmatrao svog usnulog oca na drugoj strani mesečinom obasjane sobe. Učini mu se da nikad nije izgledao toliko spokojno.

Podigavši pogled prema biskupu Valdespinu, Hulijan pokaza na stolicu kraj očevog kreveta. „Sedite s kraljem. On bi to voleo. Reći ću sestrama da vas ne uznemiravaju. Vratiću se za sat vremena.“

Valdespino mu se osmehnu i prvi put od pomazanja priđe mu i nežno ga zagrli. Hulijana neprijatno iznenadi krhki skelet koji je osetio pod odorom. Činilo mu se da je ostareli biskup još slabiji od kralja i nije mogao da se otme utisku da će se ova dva bliska prijatelja ujediniti na nebu mnogo pre nego što su mislili.

„Veoma sam ponosan na tebe“, reče biskup prekidajući zagrljaj. „I znam da ćeš biti milostiv vođa. Otac te je dobro vaspitao.“

„Hvala vam“, kroz osmeh odgovori Hulijan. „Verujem da mu je u tome neko pomogao.“

Hulijan ostavi oca i biskupa same i krenu bolničkim hodnikom, zastajući da pogleda kroz panoramski prozor u blistavo osvetljeni manastir na vrhu brda.

El Eskorijal.

Sveto počivalište španskih kraljeva.

Hulijan se priseti detinjstva i posete kraljevskoj grobnici sa ocem. Setio se kako je gledao pozlaćene kovčege, ali se setio i čudnog predosećaja – *Ja nikad neću biti sahranjen u ovoj prostoriji.*

Trenutak intuicije bio je jasniji od svega što je Hulijan ikad osetio i, mada sećanje nije izbledelo, uvek je sebi govorio da je taj predosećaj besmislen. .. Samo instinktivna reakcija uplašenog deteta pred licem smrti. Međutim, večeras u svetlu skorašnjeg preuzimanja trona, pogodila ga je jedna zapanjujuća misao.

Možda sam ipak znao svoju sudbinu još kao dete.

Možda sam oduvek znao koja je moja uloga kao kralja.

Kao i čitav svet, duboke promene zahvatile su njegovu zemlju. Stare navike su umirale, a nove se rađale. Možda je došlo vreme da drevna monarhija bude ukinuta jednom zasvagda. Na trenutak Hulijan zamisli sebe kako čita do tada nečuveni kraljevski proglas.

Ja sam poslednji kralj Španije.

Ova misao ga je potresla.

Na sreću, ovo sanjarenje raspršilo je vibriranje mobilnog telefona koji je pozajmio od gardista. Princu se puls ubrza kad vide da je pozivni broj 93.

Barselona.

„Hulijan na vezi“, spremno reče on.

Glas sa druge strane beše blag i umoran. „Hulijane, ja sam…“ Savladan emocijama, princ sede na stolicu i sklopi oči. „Ljubavi moja“, prošaputao je. „Kako ikad da ti objasnim koliko mi je žao?“

POGLAVLJE 100

Ispred kamene kapele, u izmaglici pred svitanje, Ambra Vidal je nervozno pritiskala telefon na uho. *Hulijanu je žao!* Osećala je sve veći strah, plašila se šta se to sprema da joj prizna u vezi s noćašnjim užasnim događajima.

Dvojica agenata garde su se vrzmala u blizini, taman dovoljno daleko da ne mogu da je čuju.

„Ambra“, započe tiho princ. „Moja bračna ponuda… Tako mi je žao.“

Ambra je bila zbunjena. Prinčeva televizijska prosidba večeras joj nije bila ni na kraj pameti.

„Pokušavao sam da budem romantičan“, rekao je, „i na kraju sam te doveo u bezizlazan položaj. A onda, kad si mi rekla da ne možeš imati decu… Ja sam se povukao. Ali to nije bilo razlog! Učinio sam to jer nisam mogao da poverujem da mi nisi rekla ranije. Svestan sam da sam bio nestrpljiv, ali tako sam se brzo zaljubio u tebe. Želeo sam da počnemo zajednički život. Možda zato što je moj otac bio na samrti…“

„Hulijane, prestani!“, prekinula gaje. „Ne treba da se izvinjavaš. Večeras ima mnogo važnijih stvari od…“

„Ne, nema ničeg važnijeg. Ne za *mene.* Samo hoću da znaš koliko duboko žalim zbog svega što se dogodilo.“

Glas koji je čula bio je glas iskrenog i ranjivog muškarca u kog se pre nekoliko meseci zaljubila. „Hvala ti, Hulijane“, prošaputala je. „To mi mnogo znači.“

Neprijatna tišina je rasla među njima i Ambra konačno skupi snagu da postavi teško, neizbežno pitanje.

„Hulijane“, prošaputala je, „moram da znam jesi li večeras na bilo koji način bio umešan u ubistvo Edmonda Kirša.“

Princ je ćutao. Kad je progovorio, glas mu je bio stegnut od bola. „Ambra, jako mi je bilo teško da se izborim s činjenicom da toliko mnogo vremena posvećuješ Kiršu i pripremi tog događaja. Otvoreno sam se protivio tvojoj odluci da budeš domaćin tako kontroverznoj osobi. Iskreno, želeo sam da ga nikad nisi ni srela.“ Napravio je pauzu. „Ali, kunem se da nisam imao apsolutno nikakvog udela u njegovom ubistvu. Bio sam krajnje užasnut tim činom… kao i time što se to javno smaknuće dogodilo u našoj državi. Činjenica da se to dogodilo na svega nekoliko metara od žene koju volim… potresla me je do srži.“

Ambra je mogla da čuje istinu u njegovom glasu i preplavi je nalet olakšanja. „Hulijane, oprosti što pitam, ali uz sve novinske izveštaje, palatu, Valdespina, priču o kidnapovanju… prosto više nisam znala šta da mislim.“

Hulijan je podelio s njom sve što je znao o gustoj mreži zavera koja je obavijala Kiršovo ubistvo. Ispričao joj je i o svom bolesnom ocu, njihovom mučnom sastanku i kraljevom zdravstvenom stanju koje se vrlo brzo pogoršavalo.

„Dođi kući“, prošaputao je. „Moram da te vidim.“

Njeno srce preplavi reka suprotstavljenih emocija kad začu njegov nežni glas.

„Još nešto“, rekao je vedrijim tonom. „Imam jednu ludu ideju i hoću da čujem tvoje mišljenje.“ Princ zastade. „Mislim da bi trebalo da otkažemo našu veridbu… i počnemo sve iz početka.“

Od ovih reči Ambri se zavrte u glavi. Znala je da će i princ i palata pretrpeti značajne političke posledice. „Ti… ti bi to *učinio?“*

Hulijanov smeh bio je pun ljubavi. „Draga moja, za priliku da te opet zaprosim jednog dana, nasamo… Učinio bih apsolutno sve.“

POGLAVLJE 101

ConspiracyNet.com

NAJNOVIJE VESTI – REKAPITULACIJA PRIČE O KIRŠU

PUŠTENO JE! NEVEROVATNOJE!

ZA PONOVNO PUŠTANJE I REAKCIJE IZ SVETA, KLIKNITE OVDE! A UZ NAJNOVIJE VESTI…

PAPSKO PRIZNANJE

Palmarijanski zvaničnici večeras kategorički odbacuju optužbe da su povezani sa čovekom poznatim kao regent, lako se ishod istrage još uvek ne zna, poznavaoci religije izjavili su za vesti kako veruju da bi večerašnji skandal mogao naneti smrtonosni udarac ovoj kontroverznoj crkvi, za koju je Edmond Kirš oduvek tvrdio da je odgovorna za smrt njegove majke.

Štaviše, sad kad se Palmarijanska crkva našla pod budnim okom javnosti, medijski izvori pronašli su vest iz aprila 2016. godine. Ova vest, koja se odmah proširila po internetu, zapravo je intervju u kom bivši palmarijanski papa Grgur XVIII (poznat i kao Hines Hesus Hernandez) priznaje da je njegova crkva „od samog početka prevara“ i da je osnovana zbog „izbegavanja poreza“.

KRALJEVSKA PALATA: IZVINJENJE, OPTUŽBE, OBOLELI KRALJ

Kraljevska palata izdala je nekoliko saopštenja i komandanta Garzu i Roberta Langdona oslobodila svih sumnji u vezi sa noćašnjim događajima. Obojici je upućeno javno izvinjenje. Od palate se tek očekuje komentar na očiglednu umešanost biskupa Valdespina u večerašnje zločine, ali se veruje da je biskup Valdespino trenutno u društvu princa Hulijana, koji se nalazi u javnosti nepoznatoj bolnici

gde se stara o svom bolesnom ocu, čije je stanje, sudeći po izveštajima, kritično.

GDE JE MONTE?

Naš ekskluzivni izvestilac monte@iglesia.org nestao je bez traga, ne otkrivši svoj identitet. Po anketi koju smo sproveli, većina naših korisnika i dalje veruje da je„Monte“ jedan od Kiršovih tehnoloških magova, ali pojavila se i nova teorija po kojoj bi pseudonim „Monte“ možda mogao biti skraćena varijanta imena „Monika“ – imena koordinatorke za odnose sa javnošću Kraljevske palate Monike Martin.

Još vesti čim ih dobijemo!

POGLAVLJE 102

Na svetu postoje trideset tri „Šekspirova vrta“. U ovim botaničkim baštama gaje se samo biljke koje se pominju u delima Vilijama Šekspira – uključujući i Julijinu „ružu i s dvojnim imenom“ i Ofelijin buket od ružmarina, dana i noći, mirodije, komorača, rute, krasuljaka i ljubičica. Pored onih u Stratfordu na Ejvonu, u Beču, San Francisku i njujorškom Central parku, jedan Šekspirov vrt nalazi se i pored Superkompjuterskog centra u Barseloni.

Na slabom svetlu dalekih uličnih lampi, na klupi među komoračem, Ambra Vidal završila je emotivni telefonski razgovor s princom Hulijanom baš kad je Robert Langdon izašao iz kamene kapele. Vratila je telefon dvojici agenata garde i pozvala Langdona, koji ju je tad primetio i kroz mrak krenuo ka njoj.

Dok je američki profesor koračao kroz vrt, nije mogla a da se ne nasmeši. Bio je prebacio sako preko ramena i zavrnuo rukave košulje, pa se ručni sat s likom Mikija Mausa sasvim lepo video.

„Zdravo“, rekao je zvučeći potpuno iscedeno uprkos osmejku na licu. Agenti garde dali su im vremena da prošetaju po vrtu, pa je Ambra Langdonu prepričala svoj razgovor s princom – Hulijanovo izvinjenje, njegove tvrdnje da je nevin i ponudu da raskinu veridbu i ponovo počnu da se zabavljaju.

„Pravi princ iz bajke“, reče Langdon šaljivo, ali je ipak zvučao iskreno zadivljen.

„Brinuo je za mene“, nastavi Ambra. „Bila je ovo teška noć. Želi da odmah odem u Madrid. Njegov otac umire i Hulijan…“

„Ambra“, obrati joj se blago Langdon. „Ne moraš ništa da objašnjavaš. Treba da odeš.“

Ona pomisli da mu je u glasu čula razočaranje; duboko u duši i sama je osećala isto. „Roberte“, rekla je, „smem li da te pitam nešto intimno?“

„Naravno.“

Oklevala je. „Za tebe lično… jesu li zakoni fizike dovoljni?“

Langdon je pogleda kao da je očekivab sasvim drugo pitanje. „Dovoljni u kom smislu?“

„U *duhovnom* smislu“, odgovorila je. „Je li ti dovoljno da živiš u kosmosu čiji zakoni spontano stvaraju život? Ili daješ prvenstvo… Bogu?“ Zastala je i učinilo mu se da se postidela. „Oprosti, posle svega što smo večeras preživeli, znam da je to čudno pitanje.“

„Ovako“, reče Langdon nasmejavši se, „mislim da ti na to pitanje ne mogu odgovoriti dok se pristojno ne naspavam. Ali ne, nije čudno. Ljudi me stalno pitaju verujem li u Boga.“

„I šta im kažeš?“

„Kažem im istinu“, odgovorio je. „Kažem im da, za mene, pitanje Boga leži u razumevanju razlike između šifri i obrazaca.“

Ambra ga pogleda. „Nisam sigurna da te razumem.“

„Šifre i obrasci se veoma razlikuju“, reče Langdon. „A mnogi ih mešaju. U mom polju, od ključnog je značaja razumevanje njihove osnovne razlike.“

„A to je?“

Langdon prestade da hoda i okrenu se ka njoj. *„Obrazac je* svaki specifično organizovan niz. Obrasci se javljaju svuda u prirodi – spiralni raspored semenki suncokreta, šestougaono saće pčelinje košnice, kružni tragovi na površini jezera kad riba iskoči iz vode, i tako dalje.“

„Dobro. A šifre?“

„Šifre su posebne“, odgovori Langdon glasnije. „Šifre, po definiciji, moraju nositi *informacije.* Moraju značiti više od prostog formiranja obrasca – šifre moraju nositi podatke i prenositi značenje. Primeri šifri obuhvataju pisani jezik, muzičku notaciju, matematičke jednačine, kompjuterski jezik, pa čak i jednostavne simbole poput raspeća. Svi ovi primeri mogu preneti značenje ili informaciju onako kako to spirale na glavi suncokreta ne mogu.“

Ambra je shvatila koncept, ali ne i kako je on povezan s Bogom.

„Druga razlika između obrazaca i šifri“, nastavi Langdon, „jeste to što se šifre u prirodi ne javljaju spontano. Muzička notacija ne raste na drveću, a simboli se ne crtaju sami u pesku. Šifre su namerni izumi inteligentne svesti.“

Ambra klimnu glavom. „Dakle, iza svake šifre stoji namera ili svest.“

„Upravo tako. Šifre se ne pojavljuju organski – moraju biti stvorene.“ Ambra ga je proučavala jedan dug trenutak. „Šta je s DNK?“

Profesorski osmeh zaigra na Langdonovim usnama. „Bingo“, reče joj. „Genetski kod. *To* je paradoks.“

Ona oseti talas uzbuđenja. Genetski kod je očigledno nosio *podatke* – specifična uputstva o tome kako se grade organizmi. Po Langdonovoj logici, to je moglo značiti samo jedno. „Misliš da je DNK stvorila inteligencija!“

Langdon podiže ruku kao da se brani. „Polako, tigre!“, rekao je smejući se. „Gaziš po klizavom terenu. Ali reći ću ti jedno. Još otkad sam bio dete, duboko u sebi nosim osećaj da se iza pozadine kosmosa nalazi svest. Kad vidim preciznost matematike, pouzdanost fizike ili simetriju kosmosa, ne osećam kao da

posmatram samo hladnu nauku; osećam kao da vidim živi otisak… senku neke veće sile koju prosto ne možemo da pojmimo.“

Ambra je mogla da oseti snagu u njegovim rečima. „Volela bih da svi razmišljaju kao ti“, rekla je naposletku. „Čini se da se previše svađamo zbog Boga. Svako ima različitu verziju istine.“

„Da, i baš zato se Edmond nadao da bi nauka mogla da nas jednog dana ujedini“, uzvrati Langdon. „Kao što je rekao: Kad bismo svi obožavali gravitaciju, ne bi više bilo nesuglasica oko toga na koju stranu ona vuče.“

Zatim petom povuče nekoliko linija na pošljunčanoj stazi između njih. „Tačno ili netačno?“, upitao je.

Ambra je zbunjeno pogledala njegove linije – prostu jednačinu ispisanu rimskim brojevima.

I + XI = X

Jedan plus jedanaest jednako deset? „Pogrešno“, brzo je odgovorila. „A vidiš li *bilo koji* način na koji bi ovo moglo biti tačno?“ Ona odmahnu glavom. „Ne, tvoja tvrdnja je bez sumnje netačna.“ Langdon je nežno uze za ruku i dovede do mesta na kom je stajao. Kad je pognula glavu, videla je tragove iz njegove perspektive. Jednačina je bila okrenuta naopačke.

X = IX + I

Zapanjena, ona podiže pogled ka njemu.

„Deset jednako devet plus jedan“, reče Langdon osmehujući se. „Ponekad treba samo da promeniš ugao gledanja da bi videla šta je za nekog drugog istina.“

Ambra je klimala glavom, prisećajući se kako je nebrojeno mnogo puta videla Vinstonov autoportret i nikad nije shvatila njegovo pravo značenje.

„A kad već govorimo o primećivanju skrivene istine“, nastavi Langdon najednom zabavljen. „Imaš sreće. Eno, baš tamo se krije jedan simbol.“ Pokazao je rukom. „Na onom kamionu.“

Ambra podiže pogled i ugleda Fedeksov kamion koji je čekao na crvenom svetlu semafora na aveniji Pedralbes.

Tajni simbol? Ambra nije videla ništa osim opštepoznatog logotipa kompanije.

„Njihovo ime je šifrovano“, objasnio joj je Langdon. „Sadrži i drugi nivo značenja – skriveni *simbol* koji prikazuje kretanje kompanije unapred.“ Ambra je zurila. „To su samo slova.“

„Veruj mi, u Fedeksovom logotipu krije se vrlo čest simbol – a u ovom slučaju pokazuje pravo napred.“

„Pokazuje? Misliš kao… strelica?“

„Tačno.“ Langdon se široko osmehnu. „Ti si kustos – seti se negativnog prostora.“

Ambra je zurila u logo, ali ništa nije videla. Kad se kamion udaljio, okrenula se ka Langdonu. „Reci mi!“

Nasmejao se. „Ne, jednog dana ćeš ga videti. A kad ga budeš *videla…* želim ti sreću da ga *ne vidiš* svaki sledeći put.“

Ambra htede da se pobuni, ali su im se agenti garde približavali. „Gospođice Vidal, avion čeka.“

Klimnula je glavom i ponovo se okrenula Langdonu. „Zašto ne pođeš sa mnom?“, prošaputala je. „Sigurna sam da bi princ voleo da porazgovara s tobom lič…“

„Veoma si ljubazna“, prekinuo ju je. „Ali mislim da oboje znamo da bih bio treći točak, a i već sam sebi rezervisao krevet tamo.“ Langdon pokaza na obližnji toranj Gran hotela Princeza Sofija, gde su on i Edmond jednom ručali. „Imam svoju kreditnu karticu i pozajmio sam telefon iz Edmondove laboratorije. Šta mi još treba?“

Izvesnost rastanka duboko pogodi Ambru, a predosećala je da se i Langdon, uprkos stoičkom izrazu na licu oseća isto. Ne obazirući se na to šta bi njeni gardisti mogli da pomisle, hrabro je koraknula prema Robertu Langdonu i zagrlila ga.

Profesor ju je primio toplo, sklopio svoje snažne ruke na njenim leđima i privukao je sasvim blizu. Grlio ju je nekoliko sekundi, duže nego što bi možda trebalo, a onda je nežno pustio.

U tom trenutku Ambra Vidal oseti da se u njoj nešto budi. Najednom je razumela šta je Edmond govorio o energiji ljubavi i svetlosti… kako se rascvetavaju do u beskonačnost da ispune ceo svemir.

Ljubav nije konačna emocija.

Zalihe ljubavi koju dajemo nisu ograničene.

Naša srca stvaraju ljubav kad nam je ona potrebna.

Baš kao što roditelji istog trena zavole dete kad im se rodi ne umanjujući ljubav koju osećaju jedno prema drugom, tako je Ambra sad osećala naklonost prema dvojici muškaraca.

Ljubav zaista nije konačna emocija, shvatila je. *Može nastati spontano i to ni iz čega.*

Dok je automobil koji će je vratiti princu polako kretao, posmatrala je Langdona dok je stajao sam u vrtu. Gledao ju je ne skrećući pogled. Blago se nasmešio i lako joj mahnuo, a onda ipak naglo pogledao u stranu... Činilo se da mu treba trenutak pre no što će prebaciti sako preko ramena i poći sam ka hotelu.

POGLAVLJE 103

Dok su satovi u palati otkucavali podne, Monika Martin je sakupljala svoje beleške i pripremala se da izađe na Trg de la Almudena i obrati se okupljenim novinarima.

Ranije istog jutra, iz bolnice El Eskorijal princ Hulijan se uživo uključio u televizijski program i objavio da mu je otac preminuo. S iskrenim emocijama i kraljevskim držanjem, govorio je o kraljevoj baštini i sopstvenim težnjama u vezi sa državom. Pozvao je na toleranciju u podeljenom svetu. Obečao je da će učiti iz iskustva i otvorena srca prigrliti promene. Veličao je kulturu i lepotu Španije i izjavio da će zauvek svim srcem voleti njen narod.

Bio je to jedan od najlepših govora koje je Martinova ikad čula i nije mogla da zamisli moćniji način da budući kralj otpočne doba svoje vladavine.

Na kraju svog dirljivog govora, Hulijan je minutom ćutanja odao poštu dvojici agenata garde koji su prethodne noći izgubili živote obavljajući svoju dužnost i štiteći buduću kraljicu Španije. A onda je, nakon kratke ćutnje, saopštio još jednu tužnu vest. Kraljev verni dugogodišnji prijatelj, biskup Valdespino, takođe je jutros preminuo, samo nekoliko sati posle kralja. Ostarelog biskupa je izdalo srce, očigledno preslabo da se izbori sa dubokim stresom koji je doživeo zbog gubitka kralja, ali i okrutnog baraža optužbi kojima je zasut prethodne noći.

Vest o Valdespinovoj smrti je, naravno, odmah ućutkala apel javnosti da se sprovede istraga, a neki su čak otišli i korak dalje izjavljujući da mu se duguje izvinjenje; na kraju krajeva, svi dokazi protiv biskupa bili su posredni i lako su ih mogli izmisliti njegovi neprijatelji.

Dok se Martinova približavala izlazu na trg, Sureš Bala se stvorio kraj nje. „Nazivaju te herojem“, reče usplahireno. „Triput ura za monte@iglesia.org – istinozborca i sledbenika Edmonda Kirša!“

„Sureš, ja *nisam* Monte“, ubedljivo mu je odgovorila prevrćući očima. „Kunem ti se.“

„O, znam ja da ti nisi Monte“, uveri je Sureš. „Ko god da je on, mnogo je lukaviji od tebe. Pokušavao sam da uhvatim njegove poruke – nema šanse. Kao da ne postoji.“

„Onda nastavi da tragaš“, reče mu ona. „Hoću da budem sigurna da ništa nije procurilo iz palate. I molim te, reci mi da su telefoni koje si sinoć ukrao…“

„Vraćeni su u prinčev sef“, potvrdio je. „Kao što sam obećao.“

Martinova odahnu, znajući da se princ upravo vratio u palatu.

„Još samo nešto“, nastavi Sureš. „Upravo smo od telefonske kompanije dobili istoriju poziva iz palate. Ne postoji nijedan zapis o tome da je neko odavde sinoć zvao Gugenhajm. Neko se sigurno zamaskirao našim brojem i dodao Avilu na spisak gostiju. Pratimo taj trag.“

Moniki je laknulo kad je čula da inkriminišući poziv nije potekao iz palate. „Molim te, obaveštavaj me“, reče ona prilazeći vratima.

Spolja se čuo sve glasniji žamor okupljenih novinara.

„Velika gužva napolju“, primeti Sureš. „Da li se nešto uzbudljivo dogodilo sinoć?“

„O, samo nekoliko vesti za naslovnice.“

„Nemoj mi reći“, zacvrkuta Sureš. „Da li je Ambra Vidal nosila neku novu dizajniranu haljinu?“

„Sureš!“, nasmeja se ona. „Baš si šašav. Sad već moram da izađem.“

„Šta imaš na spisku?“, upita je pokazujući na debeo svežanj beleški u njenoj ruci.

„Gomilu stvari. Prvo, moramo da ustanovimo medijske protokole za sahranu, a onda da proverim…“

„Bože, kako si dosadna“, prekide je on grubo i skrenu u bočni hodnik.

Martinova se nasmejala. *Hvala ti, Sureš. I ja tebe volim.*

Prišavši vratima, pogledala je suncem obasjani trg i najveću gomilu reportera i fotografa koju je ikad videla pred Kraljevskom palatom. Izdahnuvši, Monika Martin namesti naočare i sabra misli. A onda iskorači na toplo špansko sunce.

Na spratu, u kraljevskom apartmanu, princ Hulijan je gledao prenos konferencije za štampu Monike Martin i svlačio se. Bio je iscrpljen, ali j osećao i veliko olakšanje što se Ambra bezbedno vratila i sada spokojno spava. Reči kojima je završila njihov telefonski razgovor ispunile su ga radošću.

Hulijane, mnogo mi znači što si spreman da krenemo iz početka – samo ti i ja – daleko od očiju javnosti. Ljubav je privatna stvar; svet ne mora da zna svaki njen detalj.

Ambra ga je ispunila optimizmom, i to u tom teškom danu u kom je izgubio oca.

Pošavši da okači sako, napipao je nešto u džepu – flašicu oralnog rastvora morfijuma iz očeve bolničke sobe. Iznenadio se kad je tu flašicu pronašao na stolu pored biskupa Valdespina. Praznu.

U mraku bolničke sobe, dok je bolna istina izbijala na videlo, Hulijan je kleknuo i tiho izgovorio molitvu za dvojicu starih prijatelja. A onda je neprimetno spustio flašicu s morfijumom u džep.

Pre no što je izašao iz sobe, nežno je podigao biskupovo suzama ovlaženo lice s očevih grudi pa smestio njegovo telo da uspravno sedi na stolici… Preklopio mu je ruke kao da se moli.

Ljubav je privatna stvar, naučila ga je Ambra. *Svet ne mora da zna svaki njen detalj.*

POGLAVLJE 104

Sto osamdeset metara visoko brdo poznato pod nazivom Monžuik nalazi se na krajnjem jugozapadu Barselone i okrunjeno je dvorcem Monžuik – ogromnim utvrđenjem iz sedamnaestog veka podignutim na vrhu strme litice, s odličnim pogledom na Bakarsko more. Brdo je i sedište velelepne palate Nacional – masivne palate u renesansnom stilu koja je bila centralni eksponat Barselone za Svetsku izložbu 1929. godine.

Sam u kabini na žičari, na pola puta do planine, Robert Langdon je zurio u bujni šumoviti predeo pod sobom i osećao olakšanje što je izašao iz grada. *Trebala mi je promena perspektive,* mislio je dok je uživao u mirnoći predela i toploti podnevnog sunca.

Nakon što se kasno probudio u Gran hotelu Princeza Sofija, s uživanjem se prepustio tuširanju vrelom vodom, a potom se gostio jajima, ovsenom kašom i žitaricama uz koje je ispio ceo bokal kafe nomad i surfovao po televizijskim kanalima prateći jutarnje vesti.

Kao što je i očekivao, priča Edmonda Kirša dominirala je medijskim prostorom – znalci su žustro raspravljali o njegovim teorijama i predviđanjima, te njihovim potencijalnim uticajima na religiju. Kao profesor čija je prva ljubav bilo podučavanje, Robert Langdon je morao da se nasmeši. *Dijalog je oduvek bio važniji od konsenzusa.*

Već ovog jutra Langdon je video da su prvi preduzimljivi trgovci spremno ponudili nalepnice za branike automobila – KIRŠ JE MOJ KOPILOT i SEDMO CARSTVO JE BOŽJE CARSTVO! – kao i da neki prodaju figurice Device Marije zajedno s lutkicama Čarlsa Darvina s velikom glavom na opruzi.

Kapitalizam ne poznaje vere, razmišljao je Langdon i prisećao se prizora koji mu se tog jutra najviše dopao – skejtbordera u majici kratkih rukava na kojoj je rukom bilo ispisano:

JA SAM MONTE@IGLESIA.ORG

Prema navodima medija, identitet uticajnog onlajn dojavljivača ostao je tajna. Podjednako obavijene velom misterije bile su uloge drugih igrača iz senke – regenta, pokojnog biskupa i palmarijanaca.

Sve je bilo jedna velika zbrka nagađanja.

Srećom, zanimanje javnosti za nasilje koje je pratilo Kiršovu prezentaciju polako je, kako se činilo, ustupalo mesto iskrenom uzbuđenju zbog njenog sadržaja. Kiršovo veliko finale – njegov strastveni prikaz utopijske sutrašnjice – ostavilo je snažan utisak na milione gledalaca i preko noći izbacilo optimistične tehnološke klasike na prva mesta lista najprodavanijih naslova.

IZOBILJE: BUDUĆNOST JE BOLJA NEGO ŠTO MISLITE
ŠTA ŽELI TEHNOLOGIJA
SINGULARNOST JE BLIZU

Langdon je morao da prizna da je danas, uprkos svojim staromodnim bojaznima zbog uspona tehnologije, mnogo više verovao da za čovečanstvo ima nade. U novinskim izveštajima već su najavljivani revolucionarni izumi koji će ljudima omogućiti da očiste zagađene okeane, proizvedu neograničene zalihe pijace vode, da uzgajaju hranu u pustinjama, izleče smrtonosne bolesti i čak lansiraju rojeve „solarnih dronova“ koji bi mogli da nadleću zemlje u razvoju i tako im obezbede besplatan internet i pomognu da se „milijarda sa dna lestvice“ uvede u svetsku ekonomiju.

U svetlu iznenadne globalne opčinjenosti tehnologijom, Langdonu je bilo teško da zamisli da skoro niko ne zna za Vinstona – Kirš je bio izuzetno tajnovit u vezi sa svojom kreacijom. Svet će bez sumnje saznati za Edmondov dvorežanjski superkompjuter, E-vejv, zaveštan Superkompjuterskom centru Barselone, i Langdon se pitao koliko će vremena proći dok programeri ne počnu da koriste Edmondove alatke da naprave nove Vinstone.

U kabini žičare postajalo je sve toplije pa se Langdon radovao izlasku na svež vazduh i istraživanju tvrđave, palate i čuvene „magične fontane“. Nestrpljivo je čekao da otpočne sat u kom će misliti na nešto što nije Edmond i razgledati znamenitosti.

Radoznao da sazna više o istoriji Monžuika, on spusti pogled na vrlo detaljan informativni plakat postavljen na zid kabine. Počeo je da čita, ali nije otišao dalje od prve rečenice.

> Ime Monžuik potiče ili od srednjovekovnc katalonske reći *Montjuich* („Brdo Jevreja“) ili od latinskih reći *Mont Jovicus* („Jovovo brdo“).

Naglo prestade da čita. Upravo je uočio jednu neočekivanu vezu. *Ovo ne može biti slučajnost.*

Što je više o tome razmišljao, više ga je mučilo. Izvadio je Edmondov mobilni telefon, pogledao zaštitni ekran i ponovo pročitao citat Vinstona Čerčila o oblikovanju zaostavštine.

Istorija će biti blaga prema meni jer nameravam da je napišem.

Nakon dugog trenutka, Langdon pritisnu ikonicu *V* i podiže telefon do uha.

Veza se uspostavila istog časa.

„Profesor Langdon, pretpostavljam?“, zacvrkuta poznati glas s britanskim naglaskom. „Tačno na vreme. Uskoro se povlačim.“

Bez uvoda, Langdon izjavi: *„Monte* na španskom znači 'brdo'.“ Vinston ispusti čudni kikot, svoj zaštitni znak. „Usuđujem se reći, da.“

„A *iglesia* znači crkva?“

„Dva od dva, profesore. Možda biste mogli da počnete da predajete španski…“

„Što znači da se monte@iglesia doslovno prevodi kao brdo@crkva.“ Vinston zastade. „Opet tačno.“

„A s obzirom na to da ti je ime Vinston i da je Edmond mnogo voleo Vinstona Čerčila, nalazim da je adresa 'brdo@crkva' pomalo…“

„Koincidencija?“

„Da.“

„Pa“, Vinston je zvučao kao da se zabavlja, „statistički govoreći, morao bih da odobrim. Pretpostavio sam da ćete otkriti tu vezu.“

Langdon je u neverici zurio kroz prozor. „Monte@iglesia.org… si *ti.“*

„To je tačno. Naposletku, neko je morao da raspiruje vatru za Edmonda. Ko bi to bolje mogao uraditi od mene? Stvorio sam doušnika monte@iglesia.org da bih hranio internet sajtove koji se bave zaverama. Kao što znate, zavere žive sopstvenim životom, a ja sam procenio da bi Monteovi aktivnost na internetu povećala ukupnu Edmondovu gledanost za čita vih petsto procenata. Ispostavilo se da je tačna brojka bila šest stotini dvadeset procenata. Kao što ste rekli ranije, mislim da bi Edmond bi« ponosan.“

Kabina žičare se njihala na vetru, a Langdon se mučio da shvati ove vesti. „Vinstone… da li ti je Edmond *tražio* da to radiš?“

„Ne, ne Izričito, .ili su njegova uputstva od mene zahtevala da pronađem kreativne načine da njegovu prezentaciju učinim što je moguće gledanijom.“

„A ako te uhvate?“, upita Langdon. „Monte@iglesia.org nije najbolje šifrovani pseudonim koji sam dosad video.“

„Tek šačica ljudi zna da postojim, a za otprilike osam minuta biću trajno izbrisan i nestaću, zato ne brinem zbog toga. 'Monte' je bio samo surogat koji će

služiti Edmondovim najboljim interesima i, kao što sam rekao, mislim da bi bio vrlo zadovoljan uspehom cele prethodne večeri.“

„Uspehom?!“, usprotivi se Langdon. „Edmond je *ubijeni“*

„Niste me razumeli“, reče hladnokrvno Vinston. „Mislio sam na prodor njegove prezentacije na tržište, što je, ponavljam, i bio primarni cilj.“

Poslovični ton ove izjave podseti Langdona da Vinston, iako je zvučao kao čovek, nije to bio.

„Edmondova smrt je užasna tragedija“, dodade Vinston, „i ja bih, naravno, voleo da je on živ. Međutim, važno je znati da se on pomirio sa svojom smrtnošću. Pre mesec dana zamolio me je da istražim najbolje metode potpomognutog samoubistva. Pošto sam proučio na stotine slučajeva, zaključio sam da je to 'deset grama sekobarbitala', koji je on nabavio i nosio sa sobom.“

Langdon oseti sažaljenje prema Edmondu. „Nameravao je da sebi oduzme život?“

„Naravno. I s vremenom naučio da se s tim šali. Dok smo mozgali o kreativnim načinima da povećamo privlačnost njegove prezentacije iz Gugenhajma, šalio se da bi možda prosto trebalo da na kraju prezentacije proguta svoje pilule sekobarbitala i umre na sceni.“

„Stvarno je to *rekao*[7]*.“,* Langdon je bio zapanjen.

„Nije se time opterećivao. Šalio se da ništa ne podiže rejtinge gledanosti kao smrt. I bio je u pravu. Ako analizirate najgledanije medijske događaje u svetu, gotovo svi…“

„Vinstone, stani. To je morbidno.“ *Koliko još traje ova vožnja žitarom*[7] Langdon se odjednom oseti stešnjeno u malenoj kabini. Žmirkao je na jarkom podnevnom suncu, ali je pred sobom video samo tornjeve i kablove. *Kuvam se,* pomislio je dok su mu se misli kovitlale u svim mogućim čudnim pravcima.

„Profesore?“, reče Vinston. „Želite li da me pitate još nešto?“

Da! Poželeo je da vikne dok mu se u mislima uobličavala prava poplava uznemirujućih ideja. *Još toliko toga!*

Langdon reče sebi da izdahne i smiri se. *Saberi se, Roberte. Preteruješ.*

Ipak, njegove misli već su se rojile prebrzo da bi ih mogao konlrolisati.

Mislio je kako je Edmondova smrt garantovala da će njegova prezentacija biti glavna tema razgovora cele planete… podižući gledanost od nekoliko miliona na više od pola milijarde.

Mislio je na Edmondovu davnašnju želju da uništi Palmarijansku crkvu, kao i da je činjenica da ga je ubio upravo član te crkve gotovo osi gurala uspeh u tom naumu jednom zasvagda.

Mislio je na Edmondov prezir prema njegovim najljućim neprijateljima – religioznim fanaticima koji bi, da je Edmond umro od raka, samozadovoljno tvrdili da ga je stigla Božja kazna. *Isto kao što su besprizornici uradili u slučaju pisca Kristofera Hičensa, ateiste.* Ali ovako će u očima javnosti izgledati da je Edmonda smaknuo religiozni fanatik.

Edmond Kirš – stradao od religiozne ruke – mučenik za nauku.

Langdon naglo ustade i kabina se zaljulja levo-desno. Čvrsto se uhvati za otvorene prozore ne bi li održao ravnotežu i tada, kroz škripu kabine, u mislima ponovo ču Vinstonove reći od prethodne večeri.

„Edmondje želeo da izgradi novu religiju… zasnovanu na nauci.“

Kao što svako ko je čitao religioznu istoriju može da posvedoči, ništa nije brže utemeljivalo ljudsku veru nego čovek koji je umro za svoj cilj. Hristos na krstu. Kedošim u judaizmu. Šahid u islamu.

Mučeništvo leži u srcu svih religija.

Ideje koje su se svakog časa uobličavale u Langdonovoj glavi vukle su ga sve brže u zečju rupu.

Nove religije nude nove odgovore na velika životna pitanja.

Odakle dolazimo? Kuda idemo?

Nove religije preziru svoju konkurenciju.

Edmond je sinoć omalovažio sve religije na svetu.

Nove religije obećavaju bolju budućnost – i da raj čeka.

Izobilje: budućnost je bolja nego što mislite.

Edmond je, kako se činilo, sistematično ispunio sve ove uslove.

„Vinstone?“, prošaputa Langdon drhtavim glasom. „Ko je unajmio atentatora da ubije Edmonda?“

„To je učinio regent.“

„Da“, Langdon je bio odlučniji. „Ali *ko* je regent? Ko je osoba koja je unajmila pripadnika Palmarijanske crkve da ubije Edmonda usred njegove uživo emitovane prezentacije?“

Vinston je ćutuo. „C'-ujoni sumnju u vašem glasu, profesore, ali ne smete brinuti. Programiran sam da štitim Edmonda. Smatram ga svojim najboljim prijateljem.“ Zastao je. „Kao akademski građanin, sigurno ste čitali *o miševima i ljudima.“*

Ovaj komentar delovao je nevažno. „Naravno, ali kakve to…“

Langdonu reči zastadoše u grlu. Na trenutak mu se učini da je kabina žičare iskliznula iz ležišta. Horizont se nakrivio na jednu stranu i on je morao da se osloni rukom na zid da ne bi pao.

Posvećen, odvažan, saosećajan. To su bile reči koje je Langdon, tada srednjoškolac, odabrao da odbrani prijateljski čin, jedan od najkontroverznijih u čitavoj književnosti – zaprepašćujuće finale romana O *miševima i ljudima* – čovekovo milosrdno ubistvo voljenog prijatelja, kojim će ga poštedeti užasnog kraja.

„Vinstone“, prošaputa Langdon. „Molim te… ne.“

„Verujte mi“, reče Vinston. „Edmond je *želeo* da bude ovako.“

POGLAVLJE 105

Doktor Mateo Valero – direktor Superkompjuterskog centra Barselone – osetio se pomalo dezorijentisanim kad je spustio slušalicu i zamišljeno odšetao do glavnog dela hrama kapele Tore Hirona da ponovo posmatra spektakularni dvospratni kompjuter Edmonda Kirša.

Valero je jutros saznao da će biti novi „nadzornik“ ove revolucionarne mašine. Međutim, prvobitni osećaj uzbuđenja i strahopoštovanja napuštao ga je drastičnom brzinom.

Pre nekoliko minuta primio je poziv poznatog američkog profesora Roberta Langdona. Profesor je bio očajan.

Langdon mu je bez daha ispričao ono što bi, da je čuo samo dan ranije, Valero smatrao naučnom fantastikom. Ali pošto je video Kiršovu potresnu prezentaciju pa i ovu E-vejv mašinu, bio je sklon da poveruje da u Langdonovim rečima možda i ima istine.

Ono što je čuo od Langdona bila je priča o nevinosti… Priča o čistoti mašina koje doslovno rade samo ono što se od njih traži. Uvek. Bez greške. Valero je čitav život proveo izučavajući ovakve mašine… Učio je kako da na delikatan način iskoristi njihov potencijal. *Umetnost je znati postaviti pravo pitanje.*

Valero je stalno upozoravao da se veštačka inteligencija razvija varljivo velikom brzinom i da bi se njena sposobnost interakcije sa ljudima morala urediti strogim pravilima.

Većina tehnoloških vizionara smatrala je da je svako ograničavanje nelogično, a posebno danas kada je broj uzbudljivih novih mogućnosti neprestano rastao. Pored uzbuđenja koje donose inovacije, veštačka inteligencija mogla je doneti i veliko bogatstvo, a ništa ne zamagljuje moralne granice brže od ljudske pohlepe.

Valero je uvek bio veliki poštovalac Kiršove drske genijalnosti. U ovom slučaju, činilo mu se da je Edmond bio nemaran, opasno je pomerio granice svojom poslednjom kreacijom.

Kreacijom koju nikad neću upoznati, shvati Valero u tom trenu.

Po Langdonovim rečima, Edmond je sa E-vejvom stvorio zadivljujuće napredan program sa veštačkom inteligencijom – „Vinstona“ – koji je bio programiran da samog sebe obriše u jedan posle podne, dan nakon Kiršove smrti. Pre nekoliko minuta, na Langdonovo insistiranje, doktor Valero je uspeo da potvrdi da je značajan sektor E-vejvovih baza podataka zaista nestao baš u to

vreme. Brisanje je podrazumevalo i potpuno „prepisivanje“ podataka, zbog čega su oni ostali nepovratno izgubljeni.

Ovo saznanje je naizgled umirilo Langdonovu teskobu, ali američki profesor je ipak zatražio da se hitno sastanu i porazgovaraju o svemu. Valero i Langdon su se složili da se sutra ujutru sastanu u laboratoriji.

Valero je razumeo Langdonovu potrebu da priču odmah iznese u javnost. Problem je počivao u njenom kredibilitetu.

Niko mu neće poverovati.

Svi tragovi Kiršove veštačke inteligencije bili su izbrisani, zajedno sa svim snimcima njegove komunikacije i zadataka. Povrh toga, Kiršova kreacija je bila toliko daleko ispred trenutno vodećih izuma u toj oblasti da je Valero već mogao da čuje svoje kolege kako – iz neznanja, zavisti ili zbog instinkta samoočuvanja – optužuju Langdona da je sve izmislio.

Naravno, ukazao se i problem u vezi sa reakcijom javnosti. Ako bi se ispostavilo da je Langdonova priča istinita, E-vejv mašina bila bi prokazana kao nekakav Frankenštajn. Veoma brzo bi se pojavile i vile i upaljene baklje.

Ili nešto još gore, pomisli Valero.

U današnje vreme, vreme epidemije terorističkih napada, neko bi mogao da odluči da čitavu ovu kapelu digne u vazduh proglašavajući se spasiteljem čovečanstva.

Bilo je jasno da je Valeru predstojalo mnogo razmišljanja pre sastanka sa Langdonom. Međutim, u ovom trenutku, morao je da održi dato obećanje.

Bar dok ne dobijemo nekakve odgovore.

Osetivši neku čudnu melanholiju, Valero poslednji put pogleda čudnovati dvospratni kompjuter. Osluškivao je kako tiho diše dok su pumpe gurale rastvor za hlađenje kroz milione ćelija.

Dok je kretao prema prostoriji za napajanje kako bi pokrenuo sekvencu za gašenje čitavog sistema, u njemu se probudi neočekivan impuls – neodoljiva želja koju nije osetio za svoje šezdeset tri godine života.

Želja da se pomoli.

Na vrhu najvišeg stepeništa dvorca Monžuik, Robert Langdon je stajao sam i sa litice posmatrao daleku luku pod sobom. Vetar se pojačao i on se oseti kao da gubi ravnotežu, kao da mu se mentalna stabilnost iznova kalibriše.

I pored uveravanja direktora SCB, doktora Valera, osećao je teskobu i ozbiljnu paniku. Još uvek je u glavi čuo Vinstonove nehajne reči. Edmondov kompjuter je govorio spokojno do samog kraja.

„Iznenađen sam što čujem da se plašite, profesore“, rekao mu je Vinston, „budući da je vaša sopstvena vera izgrađena na etički daleko dvosmislenijem činu.“

Pre no što mu je Langdon odgovorio, na Edmondovom telefonu pojavio se sledeći tekst.

> Jer Bogu tako omilje svijet da je i Sina svojega Jedinorodnoga dao.
> Jevanđelje po Jovanu 3:16[56]

„Vaš Bog je brutalno žrtvovao svog sina“, reče Vinston, „ostavivši ga da satima pati na krstu. U Edmondovom slučaju, ja sam bezbolno skratio muke umirućem čoveku kako bih skrenuo pažnju na njegova velika dela.“

U zagušljivoj kabini žičare, Langdon je s nevericom slušao dok je Vinston smireno opravdavao svaki uznemirujući potez koji je povukao.

Edmondova borba sa Palmarijanskom crkvom nadahnula je Vinstona, objašnjavao je, da pronađe i unajmi admirala Luisa Avilu – dokazanog vernika kog je višegodišnja narkomanska zavisnost činila podobnim i savršenim kandidatom za narušavanje reputacije ove crkve. Vinstonuje zadatak da se predstavi kao regent bio jednostavan koliko i slanje nekoliko poruka i potom prebacivanje novca na Avilin bankovni račun. Palmarijanci su u stvari bili nedužni i nisu imali nikakvog udela u sinoćnoj zaveri.

Avilin napad na Langdona na spiralnom stepeništu, kako ga je Viiston uveravao, nije bio nameran. „Poslao sam Avilu u Sagrada familiju da bude *uhvaćen“,* rekao je Vinston. „Želeo sam da ga policija uhapsi kalio bi ispričao svoju užasnu priču i da bi ona izazvala još veće interesovanje za Edmondov rad. Rekao sam mu da uđe u zgradu na istočni servisni ulaz i dojavio policiji da na tom mestu postavi zasedu. Bio sam siguran da će ga tamo dočekati, ali on je odlučio da preskoči ogradu – možda je oselio da ga policija čeka. Moje najdublje izvinjenje, profesore. Za razliku od mašina, ljudi umeju da budu nepredvidivi.“ Langdon više nije znao u *šta* da veruje.

Vinstonovo konačno objašnjenje najviše ga je zabrinulo. „Nakon Ed mondovog sastanka sa tri klerika u Monseratu“, rekao je Vinston, „primili smo preteču glasovnu poruku od biskupa Valdespina. Upozorio nas |e dl su njegova

[56] *Sveto pismo Novoga zavjeta,* prevod Komisije Svetog arhijerejskog sinoda Srpske pravoslavne crkve, Srpski arhijerejski sinod Srpske pravoslavne crkve, Beograd, 2010). (Prim. prev.)

dvojica kolega toliko zabrinuti zbog Edmondove prezentacije da razmišljaju o sopstvenoj, preventivnoj izjavi, kojom se nadaju da će diskreditovati i preinačiti informaciju pre nego što izađe u javnost. Jasno je da je tako nešto bilo neprihvatljivo."

Langdon oseti mučninu dok se trudio da sabere misli u kabini žičare koja se ljuljala. „Edmond je trebalo da u tvoj program doda samo jednu programsku liniju", reče. „Ne ubij!"

„Nažalost, nije tako jednostavno, profesore", odgovori Vinston. „Ljudi ne uče tako što slušaju komande, oni uče kroz primere. Sudeći po vašim knjigama, filmovima, vestima i drevnim mitovima, ljudi su uvek veličali duše koje su podnele lične žrtve za veće dobro. Isus, na primer."

„Vinstone, ja u ovom slučaju ne vidim 'veće dobro'."

„Ne?", Vinstonov glas ostao je ravan. „Dozvolite mi onda da vam postavim ovo čuveno pitanje: Da li biste radije živeli u svetu bez tehnologije… ili u svetu bez religije? Da li biste radije živeli bez medicine, struje, prevoza i antibiotika… ili bez verskih fanatika koji ratuju zarad izmišljenih priča i nevidljivih duhova?"

Langdon ništa nije odgovorio.

„Upravo to hoću da vam kažem, profesore. Mračne religije moraju porn reti, kako bi krasno doba nauke moglo zavladati."

Dok je sad stajao na vrhu zamka i posmatrao blistavu vodu u daljini, Langdon se oseti nekako jezivo odsečen od sopstvenog sveta. Sišavši niz stepenice do obližnje bašte, duboko je udahnuo opojni miris borova i različka, očajnički se trudeći da zaboravi Vinstonov glas. Ovako okružen cvećem, odjednom oseti koliko mu nedostaje Ambra, požele da je pozove, čuje njen glas i ispriča joj šta se sve dogodilo u poslednjih sat vremena. Ali kad je izvadio Edmondov telefon, znao je da je neće pozvati.

Princu i Ambrije potrebno da budu malo sami. Ovo može da čeka.

Pogled mu pade na ekran i ikonicu obeleženu slovom *V.* Simbol je bio siv i preko njega je stajala mala poruka greške: KONTAKT NE POSTOJI. Čak i tada je Langdon osetio nemir. Nije bio paranoičan, ali je ipak znao da nikad više neće moći da veruje ovom uređaju i uvek će se pitati kakve se skrivene mogućnosti ili veze možda kriju iza njegovih programa.

Hodao je uskom stazom sve dok nije pronašao jedan zaklonjeni šumarak. Gledajući telefon u ruci i razmišljajući o Edmondu, spustio je uređaj na jedan ravan kamen. A onda, kao da izvodi nekakvo ritualno žrtvovanje, podigao je drugi težak kamen iznad glave i naglo ga spustio – uređaj se razbio na stotinu komadića.

Izlazeći iz parka, bacio je krhotine u kantu za otpatke i krenuo niz planinu.

Morao je da prizna da se oseća lakšim.
I na neki čudan način… nekako više kao čovek.

EPILOG

Bleštavo kasnopopodnevno sunce slivalo se na tornjeve Sagrada familije, bacajući dugačke senke preko Trga Gaudi i štiteći redove turista koji su čekali da uđu u crkvu.

Robert Langdon je bio među njima i posmatrao je kako se zaljubljeni parovi fotografišu, turisti prave video-snimke, deca slušaju nešto iz slušalica, kako su ljudi svuda oko njega zauzeti slanjem poruka, kuckanjem i ažuriranjem – očigledno nesvesni bazilike u njihovoj neposrednoj blizini.

U Edmondovoj sinoćnjoj prezentaciji objavljeno je da je tehnologija sad sasekla „šest stepeni razdvajanja“ čovečanstva na svega „četiri stepena“, budući da je svaka živa duša na zemlji trenutno povezana sa svakom drugom živom dušom preko ne više od četiri druge osobe.

Uskoro će taj broj biti nula, pozdravio je Edmond nastupajuću „singularnost“ – trenutak kada će veštačka inteligencija nadmašiti ljudsku i kada će se njih dve spojiti u jednu. *A kad se to desi,* dodao je, *mi koji smo sad živi…* mi *ćemo biti drevni.*

Langdon nije mogao da zamisli kako će ta budućnost izgledati, ali dok je posmatrao ljude oko sebe, osetio je da će čudima religije biti sve teže da se nadmeću s čudima tehnologije.

Kad je Langdon konačno ušao u baziliku, laknulo mu je što vidi poznat ambijent – ni nalik na sablasnu pećinu od sinoć. Danas je Sagrada familija bila živa.

Bkštavi zraci svetlosti duginih boja – grimiznocrvene, zlatne i ljubičaste – ulivali su se kroz vitražna stakla i gustu šumu stubova u zgradi pretvarali u buktinju. Stotine posetilaca, sićušnih pored naherenih stubova sličnih deblima, zurili su uvis u ogromni svetlucavi svod, a njihovo šaputanje puno strahopoštovanja stvaralo je prijatan žamor u pozadini.

Dok je Langdon napredovao kroz baziliku, posmatrao je jednu organsku formu za drugom, a onda mu se pogled popeo do ćipke struktura nalik ćelijama, koje su sačinjavale kupolu. Ova centralna tavanica, tvrdili su neki, podsećala je na složen organizam posmatran kroz mikroskop. Videvši je sada obasjanu svetlom, morao je da prizna da su u pravu.

„Profesore?“, pozva ga poznati glas; Langdon se okrete i ugleda oca Benju kako mu se žurno približava. „Jako mi je žao“, rekao je iskreno sićušni sveštenik.

„Tek sam sad čuo da vas je neko video kako *čekate* u redu – mogli ste me pozvati!“

Langdon se osmehnu. „Hvala vam, ali to mi je dalo vremena da se divim fasadi. A mislio sam i da ćete danas spavati.“

„Spavati?“, Benja se osmehnuo. „Možda sutra.“

„Ambijent je drugačiji nego sinoć“, pokaza Langdon ka svetilištu.

„Prirodno svetlo čini čuda“, odgovori Benja. „Kao i prisustvo *ljudi.“* Zastao je i posmatrao Langdona. „Kad ste već ovde, ako vam nije teško, voleo bih da čujem vaše mišljenje o nečemu u podrumu.“

Dok je Langdon sledio Benju kroz gužvu, slušao je kako iznad njih odzvanjaju građevinski radovi i podsećaju da je Sagrada familija još uveliko zgrada koja evoluira.

„Jeste li videli Edmondovu prezentaciju?“, upita ga Langdon.

Benja se nasmeja. „Tri puta, zapravo. Moram reći da ova nova ideja o entropiji – kosmosu koji 'želi' da širi energiju – pomalo podseća na Postanje. Kad pomislim na Veliki prasak i šireći kosmos, vidim sferu energije koja se rascvetava i širi u tamu svemira… donoseći svetlost na mesta na kojima je nema.“

I Langdon se nasmeši, zažalivši što Benja nije bio njegov sveštenik u detinjstvu. „Da li je Vatikan izdao zvanično saopštenje?“

„Pokušavaju, ali čini se da ima malo“, Benja veselo slegnu ramenima, „razilaženja. Znate da je pitanje čovekovog porekla oduvek bilo kamen spoticanja za hrišćane – posebno fundamentaliste. Da se ja pitam, trebalo bi ga rešiti jednom zasvagda.“

„O?“, upita Langdon. „A kako bismo to mogli uraditi?“

„Trebalo bi da uradimo ono što su već uradile mnoge crkve – da otvoreno priznamo da Adam i Eva nisu postojali, da je evolucija činjenica i da zbog hrišćana koji tvrde drugačije *svi* izgledamo budalasto.“

Langdon stade i zagleda se u starog sveštenika.

„O, molim vas!“, reče Benja smejući se. „Ne verujem da je isti onaj Bog koji nam je podario smisao, razum i intelekt…“

„… nameravao da se odreknemo njihovog korišćenja?“

Benja se nakezi. „Vidim, upoznati ste s Galilejevim idejama. Fizika je bila moja dečačka ljubav; stigao sam do Boga kroz sve dublje divljenje fizičkom kosmosu. To je jedan od razloga zašto mi je Sagrada familija toliko važna; deluje kao crkva budućnosti… crkva direktno povezana s prirodom.“

Langdon uhvati sebe kako se pita ne bi li možda Sagrada familija – poput rimskog Panteona – mogla da postane tačka paljenja za promenu, zgrada koja je

jednom nogom u prošlosti a drugom u budućnosti, fizički most između umiruće vere i vere koja tek oživljava. Ako je to bilo tačno, Sagrada familija postaće daleko važnija no što je iko ikad mogao da pretpostavi.

Benja je vodio Langdona istim onim zavojitim stepeništem kojim su se spustili prethodne noći.

Grobnica.

„Čini mi se sasvim očiglednim“, rekao je Benja dok su hodali, „da postoji samo jedan način na koji hrišćanstvo može preživeti nastupajuće doba nauke. Moramo prestati da odbacujemo naučna otkrića. Moramo prestati da odbacujemo dokazive činjenice. Moramo postati duhovni partner nauke, koristeći svoje ogromno iskustvo – milenijume filozofije, samoispitivanja, meditacije, otkrivanja sopstvene duše – da pomognemo čovečanstvu da izgradi nov moralni okvir i poštara se da nas nove tehnologije ujedine, prosvetle i unaprede… a ne unište.“

„I ja tako mislim“, reče Langdon. *Samo se nadam da će nauka prihvatiti vašu pomoć.*

U dnu stepeništa Benja pokaza mimo Gaudijeve grobnice prema vitrini u kojoj je stajala Edmondova knjiga dela Vilijama Blejka. „Ovo sam hteo da vas pitam.“

„Blejkova knjiga?“

„Da. Znate da sam obećao gospodinu Kiršu da ću ovde izložiti knjigu. Pristao sam jer sam pretpostavio da želi da prikazem ovu ilustraciju.“

Stigli su do vitrine i pogledali u Blejkov dramatični prikaz boga kog je nazvao Jurizen i koji premerava kosmos geometarskim šestarom.

„A opet“, reče Benja, „primetio sam da tekst na stranici pored… pa, možda bi prosto trebalo da pročitate završni stih.“

Langdon je sve vreme gledao Benju ravno u oči. „Tad mračne religije pomreše sve i nauke krasni poče vek?“

Benja je izgledao zadivljeno. „Znate ga.“

Langdon se nasmeši. „Da.“

„Iskreno, moram priznati da me to strašno muči. Taj me izraz – *'mračne* religije' – uznemirava. Zvuči kao da Blejk tvrdi da su religije mračne… pakosne i nekako *zle“*

„Taj stih je često pogrešno tumačen“, odgovori Langdon. „Zapravo, Blejk je bio duboko duhovan čovek, u moralnom smislu daleko ispred suvog, malograđanskog hrišćanstva Engleske osamnaestog veka. Verovao je da postoje

dve vrste religija – mračne, dogmatične religije koje guše kreativno razmišljanje… i lagane, otvorene religije koje podstiču na introspekciju i kreativnost.“

Benja je delovao zapanjeno.

„Blejkov završni stih“, uveravao ga je Langdon, „mogao bi isto tako glasiti i ovako: 'Slatka nauka proteraće mračne religije… da bi prosvetljene religije mogle cvetati.“'

Benja je dugo ćutao, a onda je, vrlo sporo, na njegovim usnama zaigrao lak osmeh. „Hvala vam, profesore. Verujem da ste me poštedeli neprijatne etičke dileme.“

Kada se pozdravio s ocem Benjom, Langdon se zadrža još malo u glavnom delu svetilišta; spokojno je sedeo na klupi u društvu stotina drugih posetilaca. Svi su zajedno posmatrali šarene zrake svetla kako mile niz visoke tornjeve dok je sunce polako zalazilo.

Razmišljao je o svim religijama sveta, o njihovom zajedničkom poreklu, o najranijim bogovima sunca, meseca, mora i vetra.

Priroda je nekad bila srž.

Za sve nas.

Jedinstvo je, naravno, davno nestalo, rasprsnulo se na beskrajno različite religije, od kojih je svaka tvrdila da je Jedina istina.

Međutim večeras, dok je sedeo u ovom izuzetnom hramu, Langdon j« bio okružen ljudima svih vera, boja, jezika i kultura, i svi su zurili ka nebt s istim osećajem začudnosti… i svi su se divili najprostijim od svih čuda.

Sunčeva svetlost na kamenu.

U mislima Langdon vide niz prizora – Stounhendž, Velike piramide pećine Adžante, Abu Simbel, Čičen Ica – sveta mesta širom sveta na kojim: su se nekada davno okupljali učenjaci da bi posmatrali isti taj spektakl.

U tom trenutku, on oseti najblaži mogući drhtaj u zemlji pod sobom kao da je kucnuo prelomni čas… kao da je religijska misao stigla do naj dalje tačke svoje orbite i sada se, iscrpljena od dugog putovanja, okreć da pođe nazad i konačno se vrati kući.

REČI ZAHVALNOSTI

Želeo bih da najiskrenije zahvalim sledećim osobama:

Prvo i pre svih, mom uredniku i prijatelju Džejsonu Kaufmanu na velikoj umešnosti, neverovatnom instinktu i beskrajnim satima koje je sa mnom proveo u rovovima… Ali ponajviše na izvanrednom smislu za humor i razumevanju onoga što želim da postignem ovim pričama.

Mom nezamenljivom agentu i vernoj prijateljici Hajdi Lange, za stručno vođenje svih aspekata moje karijere s neuporedivim entuzijazmom, energijom i brigom. Za nemerljivi talenat i vrhunsku posvećenost, večno sam joj zahvalan.

Mom dragom prijatelju Majklu Rudelu, na mudrim savetima i što predstavlja istinski uzor milosrđa i dobrote.

Čitavom timu Dabldeja i Pengvin rendom hausu želim da izrazim najdublje poštovanje zbog dugogodišnje vere u mene i poverenja koje su mi ukazali – a posebno Suzani Herc, za prijateljstvo i što je revnosno rukovodila svim vidovima izdavačkog posla s velikom maštovitošću i odgovornošću. Posebno želim da zahvalim i Markusu Dolu, Soniju Mehti, Bilu Tomasu, Toniju Čiriku i En Mesit, za beskrajnu podršku i strpljenje.

Iskrene reči hvale upućujem za ogromne napore koje su uložili Nori Rajkard, Kerolin Vilijams i Majklu Dž. Vindzoru na domaćem terenu, i Robu Blumu, Džudi Džejkobi, Lorin Veber, Mariji Karela, Lorejn Hajlend, Bet Majster, Keti Hurigan, Endiju Hjuzu i svim divnim ljudima koji čine prodajni tim Pengvin rendom hausa.

Neverovatnom timu Transvorlda za beskrajnu kreativnost i izdavačke sposobnosti, a posebno mom uredniku Bilu Skot-Keru za prijateljstvo i podršku na toliko mnogo različitih frontova.

Svim svojim posvećenim izdavačima širom sveta, upućujem najponiznije i najiskrenije reči hvale, za veru i napore koje ulažu u ove knjige.

Neumornom timu prevodilaca širom sveta koji su marljivo radili na tome da ovaj roman predstave čitaocima na tako mnogo jezika – iskreno hvala za vaše vreme, umeće i brigu.

Svom španskom izdavaču, Planeti, za neprocenjivu pomoć koju su mi pružili prilikom istraživanja i prevođenja *Porekla* – a posebno njihovom izvanrednom glavnom uredniku, Eleni Ramirez, zajedno sa Marijom Gitart Ferer, Karlosom Revesom, Serhiom Alvarezom, Markom Rokamorom, Aurorom Rodrigez, Nahirom Gutjerezom, Laurom Dijaz, Feranom Lopezom. Veoma veliko hvala i direktoru

Planete, Hesusu Badenesu, za podršku, ljubaznost i hrabri pokušaj da me nauči kako da napravim paelju.

Pored njih, želim da zahvalim i ljudima koji su pomagali u održavanju prevodilačke internet stranice *Porekla,* Hordi Lunjezu, Havijeru Monteru, Marku Seratu, Emiliju Pastoru, Albertu Baronu i Antoniju Lopezu.

Neumornoj Moniki Martin i čitavom njenom timu iz Agencije MB, a posebno Ines Planels i Ćel Torent, za sve što su učinili za ovaj projekat u Barseloni, a i šire.

Čitavom timu Senford Dž. Grinburger asosijetsa – a posebno Stefani Delman i Samanti Isman – za velike napore koje ulažu u moje ime… iz dana u dan.

U posledne četiri godine, plejada naučnika, istoričara, kustosa, teologa i organizatora velikodušno mi je pružala pomoć dok sam istraživao i pripremao ovu knjigu. Rečima se ne može izraziti poštovanje koje osećam prema svima njima zbog nesebičnosti i otvorenosti koje su pokazali dok su sa mnom delili svoju stručnost i razmišljanja.

Želim da zahvalim kaluđerima i pomoćnom osoblju opatije Monserat, koji su zaslužni što su moje posete bile toliko informativne, prosvetljujuće i ulivale mi novu nadu. Iskrenu zahvalnost dugujem Pareu Manelu Gašu, Đozepu Altaju, Oskaru Bardađiju i Griseldi Espinać.

Iz Superkompjuterskog centra Barselone, želeo bih da zahvalim briljantnom timu naučnika koji su sa mnom podelili svoje ideje, svoj svet, entuzijazam i, pre svega, svoju optimističnu viziju budućnosti. Posebno sam zahvalan direktoru Mateu Valeru, Đosepu Mariji Martorelj, Serđiju Đironi, Hoseu Mariji Seli, Hesusu Labarti, Eduardu Ajguadu, Fransiski Doblasu, Ulisesu Kortesu i Lurdesu Kortadi.

U muzeju Gugenhajm, u Bilbau, ponizno hvala upućujem svima onima čije su znanje i umetnička vizija pomogli da se produbi i pojača moja ljubav prema modernoj i savremenoj umetnosti. Veoma srdačne reči hvale upućujem direktoru Huanu Ignasiju Vidarti, Alisiji Martinez, Idoi Aratei Mariji Bidaureti, za gostoprimstvo i entuzijazam.

Kustosima i čuvarima magične Kasa Mile, srdačno hvala za toplu dobrodošlicu i na tome što su mi pomogli da shvatim zašto je La Pedreia jedinstvena na svetu. Posebno hvala Margi Viza, Silviji Vilaroji, Albi Toskela, Luisi Oler, kao i stanarki Ani Viladomiji.

Za dodatnu pomoć u istraživanju želim da zahvalim članovima Grupe za podršku i informisanje Palmarijanske crkve iz Palmar de Troje, Ambasadi Sjedinjenih Država u Mađarskoj i urednici Berti Noj.

Zahvalnost takođe dugujem naučnicima i futuristima koje sam upoznao u Palm Springsu, a čija je odvažna vizija sutrašnjice duboko uticala na ovaj roman.

Zbog saveta koje su mi davali sve vreme, želim da zahvalim svojim prvim čitaocima, a posebno Hajdi Lange, Diku i Koni Braun, Blajd Hraun, Suzan Morhaus, Rebeki Kaufman, Džeriju i Oliviji Kaufman, Džonu Čefiju, Kristini Skot, Valeri Braun, Gregu Braunu i Meri Habel.

Mojoj dragoj prijateljici Seli Sjuard na stručnosti i predusretljivosti, kako profesionalnoj tako i ličnoj, i što se umesto mene javljala na telefon u pet ujutro.

Mom posvećenom i maštovitom digitalnom guruu, Aleksu Kenonu, što je tako inventivno rukovodio mojim društvenim mrežama, internet komunikacijom i svim što spada u virtuelni svet.

Mojoj supruzi Blajd, jer neumorno deli sa mnom svoju strast prema umetnosti, neiscrpnu kreativnost i beskrajnu dovitljivost, što je sve zajedno za mene nepresušan izbor inspiracije.

Mojoj ličnoj pomoćnici Suzan Morhaus za prijateljstvo, strpljenje i beskrajno raznovrsne veštine, i što pomaže da toliko mnogo toga teče bez ikakvih problema.

Mom bratu, kompozitoru Gregu Braunu, čija je maštovita fuzija starog i novog u *Misi Čarls Darvin* pomogla da se javi najranija iskra ovog romana.

I na kraju, želim da iskažem zahvalnost, ljubav i poštovanje prcmi svojim roditeljima – Koni i Diku Braunu – što su me naučili da uvek budem radoznao i da postavljam teška pitanja.